

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

FEMTE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

3. BIND.

(27DE AARGANG).

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP,
KJØBENHAVN.

OG

MARIUS LUND,
CHRISTIANIA.

1906.

Indhold.

	Side-
Biografier af Knud Povlsen Colding, hans Svigersøn Præsten Otte Jensen Holbech og Datterdatter Katrine Holbech. Efter Ligtaler over dem meddelte ved Arkivassistent <i>S. Nygård</i>	1
De ældste Led af Familien Undal (Undahl) i Nørge. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i> (Sluttet)	26, 110
Bidrag til Oplysning om en formentlig Slægtskabsforbindelse mellem den freibergske Kirurg Stephan von Sütphen og den danske Adelslægt Zytphen. En Undersøgelse af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i> , med to Oversigtstavler	54
Indskrifter i Dalum Kirke. Af Arkivassistent <i>Holger Hansen</i>	76
Brudstykke af en Retssag vedrørende den svenske Adelsmand Anders Gyllenroths norske Hustru. Ved Arkivamanuensis <i>A. W. Rasch</i>	85
Spørgsmaal og Svar.	
Spørgsmaal:	
1. Om forsk. Personer af Navnet Gorm, af Sognepræst <i>P. J. N. Spandet</i>	88
2. Om Navigationsskoleforstander Valentin Lorenz, af Lensmand <i>Chr. Løvvig</i>	88
3. Om Ivar Ullensvang. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	88
4. Om Doktor Bang, Fader til Margrethe Bang, f. 1711 † 1787, af Provst <i>Cederfeld de Simonsen</i>	89
Svar:	
I. Vedr. forsk. Medlemmer af Slægten Colstrup. Af <i>P. B. Grandjean</i>	89
II. Vedr. Sognepræst Ole Olsson Meldals Hustru og Børn, af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	89
III. Vedr. Sognepræst, Mag. Alexander Grønnevald (Grönwald). Af Red. <i>Hauch-Fausbøll</i>	179
IV. Vedr. Navigationsdirektør Valentin Lorenz Af <i>Redaktøren</i>	180
En Autobiografi af Etatsraad Frédéric de Coninck. Meddelt og oversat fra Fransk af Overretssagfører <i>Paul Hennings</i>	91
De Brunners Stamtavle og Slægtregister. Efter Konferensraad I. C. Ryges Haandskrift, meddelt ved Arkivassistent <i>H. P. G. K. Bruun</i>	100
Danske og norske Studerende ved Universitetet i Harderwijk. Af Etatsraad, Stiftsskriver <i>H. R. Hiort-Lorenzen</i>	144
Fremmede Adelslægtter i Danmark. XV. Pogrell. Af Hofjægermester <i>C. E. A. Schøller</i>	146

Brevvexling mellem Ægteparret Pram og Oluf Christian Olufsen under dennes Udenlandsrejse 1793—96 (Fortsættelse). Meddelt af Bibliotheksassistent <i>H. Ehrencron-Müller</i>	149, 199
Hvorfra stammer Slægten Hornemann? Et Spor. meddelt af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i>	171
Nogle Efterretninger om Danske i Amerika. I. Andreas Schout. Af Professor <i>P. S. Vig</i>	173
Anmeldelse. A. Halling: Meine Vorfahren und ihre Verwandtschaften. Glückstadt 1905. Anm. af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i> . . .	177
Professor Jacob Horneman Bredsdorff og Hustru Petrine Jacobine f. Møller. Levnedskildringer af en Datterdatter <i>P. M. Lange</i> . . .	181
Nogle Studenterbreve, sendte fra Kjøbenhavn til Christiania 1817—20. Meddelte af Professor <i>L. Daue</i>	233
Gravskrifter fra Kjøbenhavns nedlagte Kirkegaarde indenfor de gamle Volde. VII. Garnisons Kirkegaard. Ved <i>P. B. Grandjean</i> . . .	248
Et utrykt Brev fra Oehlenschläger. Meddelt af Professor, Dr. <i>A. Kraus</i> i Prag	252
Dorphiana. Af Sognepræst <i>D. Thrap</i>	254
En Nordmands Optegnelser fra Kjøbenhavn 1838. Meddelt af Expeditionschef <i>Alf Collet</i>	259
Mogens Bille — Mogens Lauridsøn Løvenbalk. Af Arkivsekretær, Dr. phil. <i>Wm. Christensen</i>	272
Gaver til Samfundets Bibliothek	90
Trykkejl og Rettelser	90
Meddelelser om Samfundets Anliggender	281
Fortegnelse over Samfundets Medlemmer i 1906	283
Register. Af Arkivassistent <i>H. C. Roede</i>	287

Tillæg.

- I. Dødsfald i Danmark 1905, af Arkivskriver *Jul. Bidstrup*.
  - II. Dødsfald i Norge 1905, af Amanuensis *A. W. Rasch*.
-

Biografier af Præsten Knud Povlsen Colding, hans Svigersøn Præsten Otte Jensen Holbech og Datterdatter Katrine Holbech.

Efter Ligtaler over dem meddelte ved **S. Nygård.**

De nedenfor meddelte tre biografier af præsten Knud Povlsen Colding i Borberg († 1680), hans svigersøn sognekapellan Otte Jensen Holbech i Holstebro († 1713) og dennes datter Katrine Ottedatter Holbech († 1711) er fundne mellem en del papirer, der har tilhørt sidstnævntes broder, købmand Jens Ottesen Holbech i Viborg, ved hvis død 1745 de må formodes at være indkomne i Viborg bys arkiver, hvor de nu er blevet fundne blandt en mængde løse dokumenter, som medfulgte ved disse arkivers aflevering til Provinsarkivet for Nørrejylland.

Biografierne, der, som det fremgår af deres form, er affattede som dele af ligtaler over de pågældende, gør i det hele taget et tilforladeligt indtryk, og på de punkter, hvor vi er i stand til at kontrollere dem, viser de sig næsten helt igennem at være korrekte. De er bevarede i vistnok omtrent samtidige og særdeles gode afskrifter, som i det væsentlige er uberørte af tidens tand; kun er den nedenfor først meddelte på en del steder noget afbleget i skriften ved fugt, og et par ord er som følge deraf blevne helt ulæselige, hvilket i teksten nedenfor er betegnet ved nogle prikker. Denne er her gengivet bogstavret; dog er tegnet *β* ombyttet med s og i nogle tilfælde, hvor et småord ved en fejltagelse var skrevet to gange lige efter hinanden, er det ene her udeladt. At der endvidere er foretaget forandringer med hensyn til brugen af store og små bogstaver samt af skilletegn, er en selvfølge.

I.

Belangende denne hæderlig og vellærde mand nu salig hos gud her Knud Powelsen Kolding, forðum sogne præst till Borbjerg og Rýde sogner, hans ærlige fødtzell, christelige lefnet og salig affscheidung fra denne foranderlige werden, da er denne sal. mand barenfødt anno 1615 torsdagen effter pintze hellig dage, som indfalt d. 4. junij¹⁾ udj Kolding aff hæderlige forældre, hans fader den hæderlige og høylærde mand mag: Powell Powelsen²⁾, sogne præst udj Kolding og prowist udj Brusch herridt, hans moder den hæderlig og gudfryctige dannequinde Maren Knudtzdaatter, som var hæderl: og wellærde mand h: Knud Bucks daatter, sogne præst til Schanderup, hans daatter.

Der gud hafde velsignet deris ecteschab med denne deris unge søn, hafver de betimeligen ladet hannem ved den hellige daab sin frelser Jesu igien opoffre neste hellig trefoldigheds søndag der effter, som indfalt den 7. junij³⁾. Effter den tid er hand hos sine hæderlig forældre udj guds fryct med en christen omhyggelighed opfostret og aff barendombs been holt till Kolding schole till hand var 15 aar, og var imidlertid i det keyserlig indfald, som scheede anno 1627, udj sit alders 12 aar med sin forældre i Landtzcrone i Skaane, indtill gud gaff den ønskelige fred anno 1629.

Anno 1630, der hand var blefven 15 aar gammell, er hand aff sin sl: fader forsendt fra Colding schole till Herluffsholms schole udj Siælland, hvor hand alleniste forbleff paa et aars tid, effter som hand aff en feбри qvartana bleff angrebne [!] og derfor igien hiemfordret.

Anno 1632 forsende hans s: fader ham fra Kolding till Odense schole i Fyn, hvor hand freqventerede udj 3 aar sub rectore Georgio G: Falstero⁴⁾.

Anno 1635 strax effter paaske hellige dage⁵⁾ er hand fra

---

¹⁾ Torsdag efter pinse faldt 1615 ikke på den 4., men på den 1. juni.

²⁾ Fører hos Wiberg (II. 232) efternavnet Paludan.

³⁾ Trinitatis søndag faldt 1615 ikke på den 7., men på den 4. juni.

⁴⁾ Jørgen Jørgensen Falster, der senere blev professor ved gymnasiet i Odense, sidst præst i Åsum.

⁵⁾ Påskedag indfaldt d. 29. marts.

Odense schole hiemkaldet og effter hæderlige og høylærde doctor Johan Borckersøn, da biscop udj Ribe (som samme tid laae udj hans sal: faders huus og der aff Christiano 4to piæ memoriæ till Ribe først forsendt) hans raad og begiering forsendt till Riber schole, huilchen s: biscop hannem som sit eget barn favoricerede, saa hand uden alle wæderleg og betaling beholte ham hos sig i sit eget huus baade till kost og exercitz, saa lenge hand gick der i schole paa 3 aars tid. Imedlertid er hans sal: forældre begge ham frafaldne, først hans sl: fader anno 1635 d. 4. junij, a^o ætatis 63, hans sl: moder neste aar der effter 1636, a^o ætatis 62¹⁾.

Anno 1638 till paasche bleff hand af hæderlige og høylærde mand nu sl: m: Anders Rumdorf²⁾, rectore scholæ Ribensis, med et hæderlig testimonio academico fra Ribe till Kiøbenhaffn dimitterit, og hafver høylærde doct: Johan Borkersøn, forommelte biscop i Ribe, ham særligen recommenderit till doctor Jesper Brochmand, da summum universitatis theologum, hvilchen ærværdige nu salig guds mand (effter hand in numerum stidiosorum [!] var inscriberede [!]) ham saa høyt favoricerede, att hand ej alene strax effter depositzen forschaffede ham fri kost i klosterit, men og forschreff hannem till sin egen s: broders effterlatte hustrue, som var en encke Barbara S. M. Felicis³⁾, hvor hand uden all bekostening og væderlag i alle maader nød sit logomente [!] paa en halfandet aars tid.

Anno 1640 før hand sit biennium paa academiet hafde absolveret, hafver hand hos de høylærde academiæ professores attestationem laudabilem impetreret, hafver saa indtill aarsdagen 1641 udj fornemme mands Lauridtz Hammer udj Kiøbenhaffn

¹⁾ Ifølge Kolding kirkebog, der begynder i august 1635, blev hun begravet 20. juni 1636, 63 år gl. Hendes lig blev nedsat i koret foran alteret, hvor også hendes afdøde mand var blevet begravet 9. juni f. å. (Kolding kirkes regnskabsbog).

²⁾ Anders Pedersen Romdorff, rektor i Ribe fra 1630 (Thorup: Hist. Eft. om Ribe Cathedralskole 1. dels 1. hæfte s. 96).

³⁾ På stamtavlen til Personalthist. Tidsskr. II. 310 anføres, at biskop Jesper Brochmand havde en broder ved navn Søren, gift med Barbara Karlsdatter. Det må være hende, talen her er om, men det er uklart, hvad der forstås ved S. M. Felicis.

hans huus informeret erlig og welb: mand Iffver Krabbe, be-
falindsmand paa Wahrbiereg slott udj Schaane hans søn¹⁾, saa-
welsom tvende aff velbemelte Lauridtz Hammers egne sønner²⁾.

Anno 1641 strax effter paasche, da hand quitterede academe-
miet med magnifici rectoris m: Petri Sporman universitatis testi-
monio, er hand till sin fæderne by Colding forreyst, hvor ham
den øffverste collegæplatz i scholen bleff offereret, men effter
guds forsium og gode venners betenckende fattede sig i sinde aff
riget att udrejse, fremmede rigers academier og steder att perlu-
strere og sine studia der widre at excolere. Reyste saa i Jesu
naffn forskreffne aar 1641 in majo fra Colding paa Lybeck till
skibs, derfra till lands till Hamborg, fra Hamborg giennem Sticht
Bremen, Oldenburg, Delmenhorst, Graffschafft Embden, derfra
offver sat till de Nederlandsche provincier, Delfsiin³⁾, og der fra
paa Groningen, hvor hand forbleff samme sommer og paa føl-
gende vinter, efftersom der fantis et aff de fornemmiste academe-
mier i gandsche Nederland og steden till sin studeringer heel
beqvem.

Anno 1642 strax in martio effter at hand publice till Grø-
ningen pro stipendio universitatis pro more academico hafde
disputeret, reyste hand fra Grøningen till Hamborg. Og som
hand der fant for sig sin svoger aff Kolding, som gjorde hannem
undsettening vidre paa andre steder att forreyse, reyste saa lige
fra Hamborg till Grøningen igien indtill in aprili 1642. Rejste
saa fra Grøningen till Lowen⁴⁾, der fra till Franiriken, hvor
hand paa det academie paa en maanetz tid forbleff, der fra till
Høsling, der fra offversat till Enkysing, hvor hand besaae de
merckelige og herlige realiteter, som der fantis hos m: Palu-

---

¹⁾ Iver Tagesen Krabbe til Jordberg, senere statholder i Norge, havde to sønner, Tage Krabbe til Jordberg (f. 1630) og baron Jørgen Krabbe til Krogholm (f. 1633).

²⁾ Laurids Hammer havde (i følge Giessings Jubellærere II. 2. 321 ff.) blandt flere børn sønnerne Anders og Brede Lauridsen Hammer, der bægge blev præster i Norge; hin deponerede 1646 fra Kbh. Frue skole og blev immatrikuleret $\frac{26}{6}$, denne depon. 1651 fra samme skole og blev imm. $\frac{8}{11}$.

³⁾ o: Delfzijl.

⁴⁾ Rejsen gik altså fra Grøningen over Leeuwarden, Franeker og Harlingen til Enkhuizen.

danum¹⁾, rejste saa der fra till Pomerine Ken Hørn²⁾ og Amsterdam, og som paa samme tid skeede store og hærlige præparatoria med kongens daatter aff Engeland, som var i vente med den unge prindtz aff Uranien³⁾ i ecteschab [sig] at indlade, forbleff de der nogen tid, samme tog att besee, som scheede in majo. Imedlertid till Amsterdam fandt hand for sig tvende danske studiosos aff sine landmænd, Powell Danielsen Knopf, sognepræstens søn i Roschild, og Søren Jensen, borgemesters søn aff Warde, conjungerede saa deris fortagende, og effter at de sampteligen hafde beseet de fornemmiste steder og academier i Holand, som till Leiden, Ytrech, Donhag⁴⁾ og de store gymnasier till Swolen⁵⁾, Campen, Deventer, rejste saa sampteligen paa Engeland og Francherige, begaff sig saa till schibs till Rotterdam i Holland og sejlede frem for Den-Breil⁶⁾ og kom med god wind ind for Lunden⁷⁾ i Engeland noget for pindtze hellige dage, huor der de hafde beseet samme mechtige folche rige stad som⁸⁾ det store hærlige gymnasium till Vestmont⁹⁾ udj Lunden, rejste de der fra till Ri¹⁰⁾ i Engeland, der fra till skibs till Dièp i Francherige, fra Dièp till lands till Rōan og siden fra Rōan till Pariis, hvor de sig nogen tid opholt og imedlertid besaa det store mæchtige academiæ, endeel aff de mange gymnasier og klostere der fantis saawelsom St: Dionii closter norden Paris og andre merckværdig antiquiteter, der forvistis. Og som deris

---

1) Naturforskeren Paludanus døde 1633 og ligger begravet i Enkhuizen. Formentlig er talen her om et af ham samlet raritetskabinet.

2) Her findes utvivlsomt en afskriverfejl; meningen må i hvert fald være, at rejsen gik over Purmerend og Hoorn, dog formentlig således, at han først kom til sidstnævnte sted.

3) Talen er her om prins Vilhelm af Oraniens bryllup med Karl den førstes datter Henriette Marie.

4) ∘: „Den Haag“, hvilket endnu er den gængse nederlandske benævnelse for Haag eller 'sGravenhagen, Grevernes Haag.

5) ∘: Zwolle.

6) ∘: Brielle.

7) ∘: London.

8) Skrivfejl for: samt.

9) ∘: Westminster.

10) Rejsen går altså her fra London til Rye. — på Englands kyst, mellem Dover og Brighton — derfra til Dieppe, Rouen, Paris og St. Denis.

forset var paa deris hiemrejse att begifve sig till Tydschland paa de Italiensche grentzer, men den store krig, som paa alle steder der grasserede mellom kongen aff Franckerige og her-tugen af Mantua, keysern og de svensche paa den tydsche bod-dum[!], forhindrede deris forset, og reyste saa lige tilbage fra Francherige paa Engeland till schibs till det hærlige academiæ till Oxfort udj Engeland, som paa de tider var det berømmeligst i gantsche Europa, hvor de hafde sluttet samme thilstundende vinter at offverblifve, men formedelst den store ueenighed, som samme tid var opkommen mellen [!] kongen aff Engeland og parlamentet, som og inden faa maaneders forløb bleff till en obenbare krig og kostet omsider kongens egen lifff og blod, som hans egen undersaatte lod udøse, hvor offver de motte forlade Engeland og begifve sig till schibs paa Holland igien, huor de kom i land med største ælendighed og liffsfare kort for Michaelis, rejste saa lige igiennem de Holandsche provincier tilbage igien till Grønningen, hvor denne sl: mand paa følgende vinter forbleff og nød academiens stipendium efftersom hand der for till forn disputered hafde.

Anno 1643 effter paasche begaff hand sig i guds naffn fra Grønningen paa hiemrejse till sit fæderneland igien igiennem Graffschafft Embden, Oldenborg, Delmenhorst, Stict Bremen, Hamborg og siden derfra giennem Holsten till sin fæderneby Colding, effter at hand hafde verit udreist paa det thredie aar.

Der hand nu var hiemkommen, og hans patrimonium till-forne paa hans rejser og studia var tillsatt, vennerne var gantsche faa eller ingen, hans forældre vare døde, lod gud sig dog finde for ham som en trofaste fader og formyndre, saa paa 3die maanned effter hand var hiemkommen, da imod all tanche og forhaabning bleff hand aff hæderlig og høylærde mand doctor Erich Monrad, biscop offver Riber stict, kaldet till Lemvigs scholis moderation, hvilchen condition hand forstod og betiente paa det 4de aar, og det saaledis baade med bispens favor og scholens fruct, att hand effter første udstanden svensche fejdts tid in martio 1647 aff bemelte doctor Monrad, episcopo Ripensi, till magisterii graad i Kiøbenhaffn er inviterit og siden, anno 1652,

i lige maader aff doctor Peder Kragelund, huilche begges programmata her endnu findis.

Samme aar 1647, strax efter paaske, vaccerede Sønder og Nør Borch sogner udj Nørheridt i Lundenis lehn, hvor hand og gud og guds meenighed sin thienniste tilbød, bleff ogsaa till samme kald louligen kaldet og hans kaldsbreff aff prowsten, hæderlig og høylærd mand m: Jens Schytt¹⁾ under schreffne, aff bispen og lehnsmanden ratificered, men som nogen stridighed i kaldet imellem kaldsmændene sig tilldrog, hvor offver hand bleff foraarsaget kongens befalingsmand (offver Lundenis lehn, welb. Erick Juel till Hundsbeck, Danmarks rigis raad og landsdommer udj Nør Judland, som var i Kiøbenhaffn) att søge, da paa samme reyse till Kiøbenhaffn bleff aff erlig og welb., nu sal: hos gud sl: Malthe Sested till Rydhafve, kongl: mayts: befalingsmand offver Astrup²⁾ lehn i Vendsysell, som da var i Nyborg i Fyen, anmodet om Borbjerg og Ryde sogner, som da vaccerede og ledig vare, hvor udofver hand fuldte den sl: mand till Baredschouff³⁾ og om anden dag prædichede for hans welbhed: og welb: true udj Bared kircke for Borbjerg og Ryde sogner, da den retsindig guds mand, som ej søgte andet end guds ære og meenighedens beste, lod sig hans prædichen og tieniste saa vell befalde, at hand strax ham till sin præst og siælsørgere antog⁴⁾, rejste saa her hiem med den welb: sl. mand og dom: jubilate lod sig her i meenigheden høre paa kaldet, drog saa dom: cantate⁵⁾ till Sønder og Nøre Borck og till lehnsmandens fuldmegtig, sit forige kaldsbreff offver lefverede, kom saa tilbage og strax dominica rogatæ⁶⁾ bleff i herrens naffn kaldet till beggie disse meenigheder af welb: Malthe Sested og samptelige kaldsmænd. Samme aar 1647 dom: 1. trinit:⁷⁾ bleff ordenered i

¹⁾ Præst til Lønborg og Egvad sogne.

²⁾ c: Åstrup.

³⁾ Malte Sehested til Rydhøve var gift med Margrete, datter af Frederik Reedtz, der bl. a. ejede Barritskov i Bjærgø herred.

⁴⁾ Se herom, hvad der af O. Nielsen er meddelt i Hist.-topogr. Efterretninger om Hjerm og Ginding Herreder 201.

⁵⁾ Den 16. maj.

⁶⁾ Den 23. maj.

⁷⁾ Den 20. juni.

Riber-domkircke thill det hellige prædicke embede aff hæderlig og høylærde mand doctor Erich Monrado, biscop offver Riber sticht.

Huad særlige fristelser, hæmmelig eller obenbare, hannem sl: mand nu paa 34 aar i hans embede ere paa kommen, som iche enten har veret ringe eller faa, dog gud allene bevist, aff huilche en deell med hans egen haand findis antegnede, da har den trofaste gud ham der udj naadeligen opholdet, hvor imod gud till ære, satan og satans lemmer till fortræd, guds ære att opbygge, sathans att forstyre og ned bryde, hand salig mand paa egen bekostning her ved Borbjerg kirche har ladet opbygge et scholehus¹⁾ till en scholemesters ophold og ungdommens undervisning, og som gud ham med et hæderlige embede og erlige brød nødtørffteligen hafde forsiunet, da har hand aff sine midler afflagt till fattige huusarme her i meenigheden 100 sldr., som aarligen hos effterkommerne, de fattige till fremtarff, schall forrentis²⁾.

Sine forfædre præsterne her paa stedit, som denne meenighed paa det 4de hundrede aar, siden droning Mærgretæ tid og regiering, har betiente og forestaaet thil en hæderlige amindelse, hafver hand paa egen bekostning ladet bekoste og opsette her i kirchen et monument og taufle, att, som deris naffne er optegned i himmelen, de og motte mindis hos effterkommerne paa jorden.

Og som enhver christen maae hafve sit kaars, hver mennesche sin faut og fejl og særdeelis en retsindige lærere i sin embede og kald maa med alle herrens prophetische og apostolische mænd hafve deris antagonistas, ja med Paulo en næfvehuggende Satanum, hvorudoffuer den forvente werden var denne sl: mand saasom kors fæst, og hand dend, dog alligevell som alle herrens propheter, midt i alle deris efftertrachteris forfølgelse har dog fundet nogle aff gud opvachte favoriter, som herrens

¹⁾ I Hofmans Foundationer findes intet herom, men i O. Nielsens anførte skrift side 203 omtales sagen nærmere.

²⁾ Dette legat består endnu (Repert. over Legater og milde Stiftelser IV 278; jvfr. Ribe bispearkivs reversal VII, Hjern herred, pakke 8, nr. 12).

propheter i Achabs hoff, den hierteschiulte og oprichtige prophete-ven Abdiam, Jeremias Ebedmelech, apostlene nogle, ja guds søn self i den pharisaiske chor og forsamling, den wellmeenende og ret dømmende Gamaliell og Nicodemum etc., saa har ogsaa denne sal: mand ved guds bistannd fundet mange fornehme gode wenner iblant ædel og uædell, geistlige og wærdslige, særlig en fremfor andre, den høyædle og welbaarne nu sl: mand s: Malthi Seested till Ryhafve, som i lefvende lifve var ham som en fader og till sidste aandedræt en oprichtige præste-ven, hvorfor gud lade hans welb: børn dett till naade oc . . . ihukommis.

Og som guds krafft plejer att fuldkommis i skrøbelighed, da, imod sathans og hans lænmers efftertrachtelse, har gud ladet ham sl: mand fundet den naade, att hans søn her Powel Knudtzøn aff gud og majesteteten disse tvende meenigheder i sin affdøde sl: faders sted er benaadiget att belienne, som paa det fierde hundrede aar iche med nogen anden tilforn paa dette sted er enten scheet eller hørt. Gud sag [!] ved ham fremdeelis sin ære og sin meenigheds opbyggelse.

Anno 1647 dom: 14 trinit:¹⁾ holt hand sit brølup med sin effterlatte hustru Maren Andersdaatter. Gud hende naadeligen trøste og opholde.

Deris ecteschab imedlertid hafver gud velsignet med 12 børn, 5 sønner og 7 døttre, aff hvilche haltparten, nemlig 3 sønner og 3 døttre tillige, med deris fader hviler her nu for guds altere og siælene glædis i himmelen, de andre 6, nemlig 4 piger og 2 sønner²⁾ lefver tilbage med moderen. Aff dem

¹⁾ Den 19. september.

²⁾ Disse seks efterlevende børn var: Povl Knudsen, f. 6. august 1650, faders ovenomtalte eftermand i embedet. Ide Knudsatter, f. 16. juni 1653, blev 1673 præstekone i Mejrup. Else Knudsatter, f. 28. juli 1654, blev 1680 præstekone i Nørre Snede. Maren Knudsatter *Skram*, f. 14. august 1655, omtales nærmere nedenfor. Anders Knudsen *Borberg*, f. 26. februar 1657, blev 1677 student fra Viborg, rejste efter at have fuldendt sine studier i København til Tyskland og Frankrig, døde kort tid efter sin hjemkomst og blev begravet 30. marts 1683 i Borberg kirke, hvor hans epitafium endnu findes. Af hans stambog fra udenlandsrejsen findes et brudstykke i Provinsarkivet for Nørrejylland (Jvfr. O. Nielsens anførte skrift side 192—193). Karen Knudsatter, døbt 13. september 1661.

har gud allerede de 3 med it hæderlig brød forsiunet, de andre 3 har hand, som ey alene var deris faders gud, mens og deris fædris, Abrahams, Isachs og Jachobs gud, loffvet som en trofast fader og formynder at forsiune og forsuare. Med sin hustru har hand lefvet et erligt og kierligt lefnet og sine børn som en retsindige Abraham till guds fryct, ære og lære aff ungdommen holdet, med sine nabor og collegis lefvet omgengelig og mod alle retsindige retsindig.

Hvad hans embede belanger, da har hand med ære og berømmelse uden allis paatale det betient og forstaaet nu paa det 34te aar, og till detz ydermere vindisbyrd har hand effterlatte tvende schriffter, et in 4to offver søndagenis evangeliis, som kaldis Sanctuarium Dominicum, Herrens Helligdom, et andet in actavo [!] kaldis et høybetrengte hiertis lægedom, hvilche begge hand hafde sluttet i trychen at lade udgaa, om gud ham lenger i lifve hafde sparet, hvorpaa facultas theologica i Kiøbenhaffn sit suffragium og abprobation allerede hafde udgifvet, som endnu forefindis.

Hvad sig hans egen person angaar, da om nogen paa hannem sal: mand kunde eller vilde manchere, efftersom ingen i dette ufuldkomne lifff kand findis enten fri eller fuldkommen, da vide den sig hver den sl: conclusum med den guds mand Job, mit vidne er i himmelen, og, den mig kiender, i det høye, item med apostlen mig er det en ringe ting at dømmis aff nogen mennischelige dom etc., thi herren er dend, som dømmer, derfor dømmer icke for tiden, førend herren kommer, som schall føre till liuset det, som schiult er i mørket og aabenbare hierternis raad, og da schall hver wæderfaris loff aff gud. Og huis nogen vidre paa hans person vilde pretendere, da vide sig Pauli ord, Rom: 14, huo est du, som vill dømmen en fremmet svend, thi hver schall staa og falde for sin egen herre etc. Og derfor findis endnu dett 3die skriff in 4to, som kaldis Politia sive Apologia Borbergica, hvor udj en retsindig sandheds elschere kand finde sin fornøyelse till sandheds opliusing og en momist¹⁾ suar till sin tale.

---

¹⁾ En spotter.

Hans alder var i verden som patriarchens ringe og ond, saa verden var ham med Paulo som korsfæst og hand den, men den kaarsfæste Jesus har nu opløst hans baand og lindret hans kors.

Huad hans siugdømme belanger, da hafver hand veret siug og skrøbelig till og fra siden noget for Michaelis sidst affvigte, hvilken hans svaghed lod sig ansee som en skiørbugs flod, men effter haanden meere og meere tilltog, huor imod hand nest gud og tiden brugte de thiennligste midler baade effter høy-erfarne doct: Creutzagers¹⁾ i Wiborg og andre fornemmis præscriptioner og till schickede medicamenter.

I hans siugdømme besøgte ham adskillige fornemme gott folck, særdeelis den høyædle welb: frue welb: fru Mærgrete Redtz till Ryhaufve, som ham tvende gange besøgte, saawelsom hans egen hæderlige svogre, børn og nabor.

Domin: 1. adventus²⁾ hafde hand (nest gud) sluttet self sin kircke thienniste her i Borbjerg kircke att absolvere, men som baade siugdømme og det v-sædvanlig wejrlygt dett forhindrede, motte hand gaa till sengs, og som siugdømmen jo meere og meere tiltog, betenchte hand sig paa de thienligste saligheds midler, og der for strax der effter die 2. decembris, torsdagen effter dom: 1ma advent: lod sig ved hæl: og wellærde mand hr. Las Tygisen, guds ords thiennere till Saell meenighed, med det h: og høyværdige altaris sacram: betiene till en vise pant og forsichring paa guds naade og venschab og sin synders naadige forladelse og det evige liffs vise erlangelse.

Slog sit sind aldeelis fra werden og gandsche afflagde alle jordische tancker og bekymringer, indluchte i [!] himmelen i sit sind og gud i sit hierte, thrøstet sig alene ved sin frælseris Jesu død og fortienniste sampt ære fulde opstandelse, klaget sig aldrig enten offver sin siugdømme eller alderdoms besværlighed, suarde dem, som ham tillspurte om sin siugdømme, det blifver nu snarlig got med Jesu hielp, lod siunge og læse for sig adschil-

¹⁾ Johan Christoph. Kreutzauer (Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen II. 67) eller Creuzhauer (Ursin: Stiftsstaden Viborg 235).

²⁾ Den 28. november 1680.

lige psalmer og bønner, særdelis den kircke psalme: Herre Jesu Christ ald werdsens trøst etc. og andre etc.

Laa saa stille og sagte hen udj ald wæ og pinactighed, indtill om torsdags natt mellem den 9. og 10. decembris [1680], der hans affscheeds tid siuntis at stunde till, og der hans hustru og børn, som da till stede var, med knæfald, bøn og guds paa-kaldelse hans siæll sin igienløseren Jesu hafde opoffret og offver-lefveret, laa hand stille og meget sagte hen ved . . .¹⁾ tid et circa hor: 4^{am} udj dagningen, da hand saa som udj læt søffn ved it sagt dragende suck uden ald wæ og smærte sødeligen og saligen hensoff. Gud gifve ham med alle guds udvalde en glædelig og ærefulde opstandelse paa Christi hærlige aabenbarelsis dag.

Amen.

Hans alder er 66 aar ringer 6 maaneder og 6 dage.

Triuni honos.

II.

Den hæderlige og nu salige mand hr. Otte Iensøn Holbech, fordem medtiennere i ordet til Holstbroe og Mobierg meenigheder, hans erlige fødsel, christelige lefnet og saligt endeligt anlangende:

Da er den sl. mand barnfødt udj Holbech udj Sælland anno 1648 den 2den ianuarij om morgenen klokken 7 af erlige egne forældre; hans fader var dend høyagtbare og welfornemme mand Iens Lauritsøn Bigum, da byefoget der sammesteds, hans moder var den dyderiige matrone Cathrine Berntsdatter Buch, som begge for rum tiid siden udj herren ere hensovede, hvilke, der de af gud med denne søn vare begavede, lod de hannem strax opoffre til gud i daaben²⁾ til at blive en arving til det riige, som gud nu har hannem hiemkaldet til, og siden draget for hans opfostrelse og optugtelse ald forælderlig omsorg, ladet hannem hiemme i deris huus lære bord-læsning, morgen og aftenbønner og adskillige grundsprog af bibelen.

¹⁾ Her synes at have stået: en times.

²⁾ I Holbæk dåbsbog er tilførslen herom defekt. (Ifølge velvillig meddelelse ra Provinsarkivet for Sjælland m. m.).

Der hand var 6 aar gammel, satte de hannem i danske schole for at lære sin børnelærdom sampt at læse, skrive og regne; mens som gud da strax bortkaldede hans kiære nu sl. fader¹⁾, lod hans moder sig hans skole-gang saamegit desmeere være angeleggen, hvorudj hand og paa en 2 aars tid vel tiltog, men som hans kiære nu sl: moder agtede det at blive noget for kaastbar at holde hannem continuerlig ved scholen, indtil hand blev god for at tienne nogen erlig mand for sit brød, tog hun hannem med hans formynderis raad og samtycke af scholen og holt hannem hiemme i huuset hos sig selv daglig at læse, skrive og regne noget. Der hand var 10 aar gammel satte hun ham atter i danske schole for at blive perfectioneret i at skrive og regne, men der hand nep hafde været der i 2de ugger, raade dend danske schole-holder hende til at sette hannem i latinske skole, hvorom der hun hafde raadført sig med gud, hendes barns formyndere og hændes eldste søn²⁾, som da var fuldmægtig over Avindsberg, overleverede hun hannem til rectori scholæ Holbechiensis, nafnlig Niels Berling³⁾, hvor hand forblev i toe aar. Men som hans sl: moder fornam nok, at hand indted synderlig lærte, holdte hun det for raadeligst at sette hannem i en anden skole, reiste derfor derfra med hannem til Kiøbenhafn for at sette hannem der i latinsche schole, hvor hand i 3die lexie blev 4de øverst og inden et half aar blev alleene flyt af 3die i fierde lexie, hvoraf, der den aarlige translation skeede, blev hand absens (som hand da var syg) holt god for at transfereris i femte lexie.

Icke lenge derefter kom sognepræstens søn udj Holbech, som da var bleven anden lexies hører⁴⁾ der sammesteds, til

---

¹⁾ Da Holbæk begravelsesbog først haves fra 1700 og der intet skifte er fundet efter Jens Lauritsen Bigum, kan der intet nærmere oplyses om dennes dødsdag. (Ifølge meddelelse fra nævnte arkiv).

²⁾ Formentlig den nedenfor nævnte Laurids Jensen Holbech.

³⁾ „Berling“ må bero på en afskriverfejl, da Niels Jakobsen Sperling var rektor i Holbæk 1662—67 (Hundrup i Roskilde Kathedralskoles Indbydelsesskrift 1870 og Wiberg I. 624).

⁴⁾ I det i forrige anmærkning nævnte indbydelsesskrift meddeler Hunderup intet om Holbæk skoles hørere. Det skal iøvrigt bemærkes, at da rektor

Kiøbenhafn, og ved mange store løfter overtalede dend sl: mand at drage til Holbech igien, forsikkrendis hannem, at scholen var kommen i en god stand og der læstis flittelig for ungdomen; dog kom hand iche i hørens [!] lexie, som hand vel hafde formodet, men i rectoris egen lexie, hvor hand som tilforn fornam sig ingen forfremmelse, hvorfore hans formyndere, som og var over-formyndere i byen og forstod vel, hvad ungdomen tiente, begierede hans testimonium af rectore, hvilket hand hannem icke kunde negte, og drog saa hans sl: moder lige med hannem til Kiøbenhafn igien, og kom der 4de øverst i 6te lexie, hvor hand sad et heelt aar, førend hand med andre hans meddisipler blef forflyt i mester lexie, hvorfra, der hand paa 2 aars tiid hafde hørt med lærvillighed de 3de fornemme lærde mænd, mag: Iørgen Eilersøn, som da var rector, mag: Iørgen Hammer, som var conrector, og mag: Arild Bentzøn, som var sub-rector, blef hand anno 1668 anden dagen efter vor fruedag d. 3 juli dimitterit til academiet, efterat hand tilforn samme dag med skiønne stipendiis var beneficiert, og dagen derefter kom til examen styli og nogle dage derefter til examen artium, hvilket, der det vel og lykkelig var overstaaet, fik hand inscriptionem hos doctor Ostenfeld¹⁾, som var professor medicinæ og da rector magnificus; strax derefter blef hand admitterit til at componere for kaasten i det kongl: communitet, hvilken der hand var kient værd at nyde og af prousten i closterit introducerit, reiste hand med sin privati præceptoris, som var mag: Jørgen Eilersøn, da og eloquentiæ professor, hans villie og samtyche her over til Jylland for at giøre sig kiendt med hans fæderne venner og især at besøge hans kiere broder, som da hafde forpagted Lynderup gaard²⁾ i Rinds herret, nafnlig Laurids Jensøn Holbech, hvilken tillige med sin kiærste begiærede af ham, at hand vilde blive hos dem vinteren over og læse for nogle smaa børn, som de

---

Niels Sperling var svigersøn af præsten Søren Nielsen May i Holbæk og altså svoger til den hører, der her giver skolen et godt vidnesbyrd, tør der næppe tillægges dette megen betydning.

¹⁾ Kristen Ostenfeld.

²⁾ Denne ejedes da af borgmester Klavs Kristensen (Reenberg) i Viborg.

hafde, og blef hand der paa dend maade indtil d. 6. martij 1669, da hand reiste liige til Kiøbenhavn igien, hvor hand i closteret fant for sig leilighed strax at træde til kaasten, hvilket hand og med proustens samtyche gjorde sig nyttig, og søgte hand saa clostret indtil saalenge, hand hafde attesterit, hvilket scheede først in novembri samme aar. Strax derefter reiste hand herover til landet, for at møde en fornemme mand udj Wiborg snapsting, holdendes ved hellig 3 kongers dags tider, som hafde tilsagt hannem en god condition, men som dette glippede for ham, opvagte gud en anden condition for den sl: mand hos en fornemme mand ude ved Horsens, navnlig Clemens Sørensen paa Usim [!]¹⁾, hvor hand informerede udj halfandet aar, kom saa fra ham og til en af sine egne frender, neml: ærværdig hr. Povel Nielsen Brant, sognepræst til Winding, Bryrup og Wrads meenigheder, og var hand hos ham at prædicke for ham, naar det begiertes, i 3 aar²⁾. Imidlertid blef hand bekient med dend meget hæderlig og høylærde mand mag: Peder Reenberg³⁾, som var conrector i Wiborg schole og siden sognepræst til domkirken i Wiborg og derefter sognepræst i Aalborg, som recommendede hannem til den høydle og welbaarne herre Peder Juul, som da var obrist lieutenant og strax blev obrist over et regiment nationall rytteri og boede paa en gaard ude ved Colding, navnlig Nyegaard⁴⁾, hvilken antog hannem til at læse for sine børn, og tiente hand der først medens obristen levede, som varede iche fult 2 aar, og efter hans død paa syvende aar, efter den welbaarne sl: herres begiering til hannem, før hand døde⁵⁾, som skeede ved Wismar,

---

¹⁾ c: Ussinggård i Hatting herred.

²⁾ Hr. Povl Brant, om hvis slægtskabsforhold til Otte Holbech intet kan oplyses, meddelte 28. marts 1674 denne vidnesbyrd om, at han havde tjænt ham i 3 år „och imidlertid forholdet sig erlig oc christelig, leffuet ædruelig och schickelig, kydsck och tuctig, omgaaest venlig oc fredsommelig med alle, saa jeg tacker hannem got, oc ingen i nogen maade kand klage offuer hannem“. (Original blandt Otte Holbechs papirer i Provinsarkivet for Nørrejylland. Disse vil i det følgende flere gange blive benyttede).

³⁾ Denne var søn af Klavs Kristensen til Lynderupgård, hvor Otte Holbechs broder, som ovenfor meddelt, var forpagter.

⁴⁾ Den forhenværende hovedgård Nygård i Øster Starup sogn, Brusk herred, hørte dengang til ryttergodset.

⁵⁾ 1676.

hvor dend sl: herre laae under inspection. Der hand nu hafde in-
 formerit hos hans velbyrdige frue tilhaabe i 9 aar, blef hand
 keed ved det hoffvæsen, begierede derfor af hendes velbyrdighed,
 frue Helvig Krabbe¹⁾, in augusto at reise over til Kiøbenhafn
 baade forat prædicke for sin dimiss: og at affectere et kald, som
 da var ledigt i Wensyssel, og gaf hun hannem da iche alleene
 et rigtig pas²⁾, men endog mange recommendations skrivelser
 til hr. Jens Juul og hr. Niels Juul og andre hendis sl: herris nær
 paarørende, og blef hand saa i Kiøbenhafn indtil mod Mortens-
 dag. Imidlertid skref fruen til hannem nogle gange, om hand
 vilde komme igien i sin condition, hvorpaa, enddog hand vel
 en og anden gang svarede, saa bekom dog iche fruen hans
 breve; der hand nu kom tilbage, hafde hendis welbyrdighed an-
 tagen en anden informatorem til sine børn, hvilket den sl: mand
 lod sig aldeelis vel befalde og begierede ichun, at hand maatte
 faae, hvis hannem hos hende resterede, hvilket dend gode frue
 ogsaa fornøjede hannem udj og derforuden gaf hannem over
 hans løn et half hundrede slettedaler; saa reiste hand til Heyent³⁾
 i Salling, hvor hans sl: broders enke da boede, og opholt sig
 der til og fra noget over et aars tid, og, som hand da befant
 sig til og fra meget svag, agtede hand raadeligst at være sig
 om en, hand kunde forlade sig til i medgang og modgang, og,
 efterat hand hafde raadført sig med gud og sine faa udj ner-
 værelsen gode venner, lod hand til hustru begiære dend gud-
 frygtige da pige Maren Knudsdatter Schram⁴⁾, sl: hr: Knud

¹⁾ Fru Helvig Gregersdatter Krabbe til Vrejlev kloster.

²⁾ I dette, der er dateret 2. september 1682, meddeler hun, at han „haffuer opvartit tuende mine sønner og det for en skolemester paa niende aar“ og „giffver hannem det vidnisbyrd. at imidlertid mine børn haffuer været hannem betroet, hand da iche alleeniste med største troschab og vindschibelihood dennem haffuer opvartit, men derforuden sig saaleedis i gudfryctighed, ædruhed og al ærbarhed og schichelighed forholdit, som det een hæderlig student vel sømmer og anstaaer“ osv. (Otte Holbechs papirer). Med sin afdøde mand havde fru Helvig Krabbe haft tre sønner: Generalløjtnant Gregers Juel (f. 1667), generalmajor Christian Juel (f. 1668) og kornet Jens Juel (f. 1670).

³⁾ Hegnet i Tøndering sogn ejedes dengang af amtmand Jørgen Skeel Due.

⁴⁾ Utvivlsomt opkaldt efter fru Maren Eriksdatter Skram til Rammegård som hendes fader engang havde lånt en pengesum.

Povlsøn¹⁾, sognepræst til Borberg og Ryde sogner, hans elskelige datter, som var hos sin kiere nu sl: moder²⁾ udj Borberg præstegaard, og efter foregaaende bøn til gud og raad med hendis paarørende stod jaordet udj hendis moders huus i Borberg præstegaard paa tacksigelsens dag³⁾ 1686, overværendis samme tid hendis hæderlige broder hr. Povel Knudsøn udj Borbjerg, hr. Iens⁴⁾ udj Meirup og hr. Henrich⁵⁾ i Hierm, hvorpaa hand om anden dagen reiste hen for at forpagte en gaard af højædle og welbaarne Palle Dyre, som da boede paa Tielle, og der hannem forpagtning paa en gaard nafnlig Wingegaard⁶⁾ var tilsagt, stod deris trolovelse anden dagen efter paasche helligt, derefter deris brøllup 4de søndag efter paasche⁷⁾ samme aar. Siden hvilken tid de hid indtil har levet venlig og kierlig tillsammans udj 27 aar 5 maaneder og nogle dage, velsignede imidlertid af gud med 6 børn, 4re sønner og 2de døttre, af hvilke de 2de første sønner og begge døttrene, somme udj sine spæde aar og somme udj sine blomstrende ungdoms aar, sagde verden god nat. De 2de sidste sønner lever endnu⁸⁾. Gud dennem med deris højbedrøvede moder trøste og forsiune!

---

¹⁾ Den Knud Povlsen Colding, hvis liv og levnet er meddelt ovenfor.

²⁾ Maren Andersdatter.

³⁾ Den 11. februar.

⁴⁾ Jens Andersen Morsing, der var gift med hr. Knud Povlsens datter Ide (Jvfr. ovenfor side 9. anm. 2.).

⁵⁾ Henrik Jensen Jermiin, der var gift med en datter af ovennævnte Klavs Kristensen (Reenberg) til Lynderupgård.

⁶⁾ Den 12. marts 1686 blev forpagtningskontrakten oprettet mellem Palle Dyre til Gammelgård og Otte Jensen om Vingegård i Vinge sogn, Sønderlyng herred. Kontrakten skulde gælde i tre år, fra Philippi-Jacobi dag [1. maj] 1686 til samme dag 1689 og den årlige afgift var 40 rdlr. (Otte Holbechs papirer).

⁷⁾ Den 2 maj.

⁸⁾ Af de seks børn kendes kun følgende fem, der alle førte efternavnet Holbech: Laurids, begravet i Borberg sogn 9. februar 1690, 3 år og 6 dage gl. Knud, dbt. i Borberg sogn 9. februar 1690, begravet sammesteds 9 juli s. å. Jens, født i Holstebro c. 1691. Se nærmere om ham nedenfor (side 20 anm. 1). Katrine, født i Holstebro 1. maj 1694. Hendes liv og levnet findes nedenfor (side 22). Knud, hjemmedøbt i Holstebro 3. april 1697, student fra Viborg 1719, degn til Vester- og Østerbølle, begr. 12. maj 1725; gift i Vesterbølle 2. november 1721 med Maren Pedersdatter Holm, med hvem han havde en søn og en datter, bægge

Men som hændis venner siuntis, at hun var noget langt borte, overtalte de den sl: mand til at sige sig fra den forpagtning paa Wingegaard, som varede udj 3 aar, og saa forpagtede hand igien paa ny Trøstrup¹⁾ i Timring sogn, som Iacob Uldfeld hafde paaboet, hvor hand boede kun it aar, før hand igien maatte flytte derfra, som gaarden blef bortsolt²⁾.

Endelig, som den sl: mand fornåm nok, at dette verslige iche synderlig vilde gelinge sig for hannem, slog hand ogsaa sine tanker gandske derfra og tog sig for igien paa ny som tilforn sin bog og søgte efter, hvor vor herre vilde give ham brød, hvorfor hand ogsaa anholte derom hos biscoppen i Ribe, nu sl: doctor Ancher³⁾, som lovede ham, saa snart noget ledigt blev, som hand vilde søge, schulde hand det bekomme; imidlertid blef collega scholæ her udj byen kaldet til Durup⁴⁾ udj Salling, og der da hans højædle welærværdighed blef om sit løfte erindret, svarte hand straxen derpaa, at denne nu sl: mand schulde det nyde, og blef hand saa collega udj scholen og antog sin bestilling paa mandagen i demel uge⁵⁾ 1690, og var hand her ved scholen paa niende aar.

Anno 1698, der gud d. 28de augusti bortkaldede ved den timelig død ærværdig nu sl: hr. Jens Thomesøn Aalborg, som da var capellan her paa stedet, reiste denne sl: mand med sognepræstens, borgerschabets og sin egen supplicq over til majesteten at søge capellaniet her, og 4de dagen efter supplicqverniss ind-

---

døde som små. (Jvfr. Saml. til jydsk Hist. og Top. 3. r. II. 83). Den datter, om hvem intet vides, er formodentlig født i Vinge eller Timring sogn. Bæge disse sognes kirkebøger mangler for den pågældende tid.

¹⁾ Den 17. marts 1688 oprettedes kontrakt, hvorved Peder Nielsen Gundersløf lejede Trøstrup til Otte Jensen på tre år, fra Philippi-Jacobi dag [1. maj] 1688 til samme dag 1691. Lejeren schulde udrede skatterne og årlig betale en afgift på 21 rdlr. Kontrakten blev hævet ved velvillig overenskomst 15. marts 1689. (Otte Holbechs papirer).

²⁾ Den 15. marts 1690 skødede Peder Nielsen Gundersløf, skriver på Rysensten, til Laurids Hansen Høyer i Ulvborg Kærgård sin gård Trøstrup, som han 24. marts 1688 havde fået tilskødet af Jakob Ulfeld Jakobsen til Karstoft. (Viborg landstings skøde- og pantebog XXV. 298).

³⁾ Ancher Anchersen.

⁴⁾ Jens Thomsen Vildbjerg blev 15. marts 1690 kaldet til adjunctus et successor i Durup-Tøndering. (Wiberg I. 285).

Den 14. april.

givelse fik hand kongelig kaldsbref¹⁾ derpaa, og blef hand efter foregaaende examen ordinerit af velædle og højærværdig nu sl: doctor Ancher udj Riber domkirke onsdagen d. 18. nov:²⁾ samme aar, siden hvilchen tid hand har opvarted samme møjsommelige embede indtil hans dødedag.

Den sl: mands sygdom og svaghed anbelangende, da har hand i nogle aar været syg og schrøbelig til og fra, mens som hans afscheeds tid fra denne møjsommelige og jammerfulde verden var nær for haanden, angreb sygdommen ham for alvor under tienisten i Mobierg kirke d. 17de søndag efter trinit: sidst³⁾, da hand med møje, stor besværing og elendighed forrettede tienisten der. Der det var giort, kom hand endelig hiem, mens gandske ilde tilpas, og dog maatte forrette aften sangs tienniste her udj Holstebro med iche mindre møje og besværlighed end tilforn udj Mobierg, kom saa hiem af kieren gandske syg og svag; dog holt den sl: mand sig fra sengen det lengste mueligt var, end og over hans efne, indtil saalenge at svagheden endelig var over hovedet paa hannem, og hand endelig maatte begive sig til sengen tiisdagen nest efter, og som sygdommen jo meere og meere tiltog, betenkte hand sig paa en tienligste saligheds midler, og derfor neste dag derefter om morgenen, som var d. 10. octob. lod til sig kalde sin medbroder dend welærværdig meget hæderlig og højlerde hr. mag: Søren Luge, vel meriterede sogneherre til Holstebro og Moebierg meenigheder, for at meddeele og deelagtiggjøre hannem efter hans hiertis inderlige forlængsel udj sin frelseris Iesu Christi allerhelligste legems og blods sacramente til en pant og forsickring paa guds naade og ven-skab, sine synders naadige forladelse og det ævige livs visse erlangelse.

Derpaa lod hand strax bud skicke efter sin elschelige og

---

¹⁾ Kaldsbrevet er af 9. september 1698, ikke som af Wiberg anført (I. 667) af 9. juli og ikke på succession; biskoppens kollats er dateret 18. november s. å. (Bægge i orig. blandt Otte Holbechs papirer).

²⁾ Den 18. november faldt 1698 ikke på en onsdag, men på en fredag.

³⁾ Den 8. oktober 1713.

eldste søn Iens Otsøn Holbech¹⁾, tiennende welædle borgemester Lassøn i Wiborg for kiøbmands svend, for at tale med hannem, medens hand endnu var i levendis live og for at foreholde hannem, hvorledis hand efter hans død schulle schicke sig i alle ting, hvilken og med ald sønlig lydagtighed lovede det at efterkomme og bar ald omsorg for det, som hand kunde tenke, der kunde være til hans sl: faders helbredds restitution og erlangelse, og derpaa med venlig afscheed og tale med sin fader begav sig igien til Wiborg for at anholde hos doctores medicinæ og apotecheren²⁾ hans sl: faders svaghed og sygdom og derhos forspørge, hvad de siuntis hannem tienligst dermed at være, som ogsaa forferdigede adskillige medicamenter og recepter, som den sl: mand i sin sygdom og svaghed schulle forholde sig efter, hvilket hand ogsaa med en megit god villie gjorde og lod see, at hand gierne, om det hafde behaget dend gode gud, hafde endnu villet leve en liden tid med sin efterlatte og højbedrøvede hustrue og børn, for hvilke hand altid i sin svaghed viiste sig meere fridsk og sterk, end hand i sig self var, for at hand iche schulle gjøre dem meere bedrøvede, indtil saalenge døden, imod hvilken ingen lægedom er, lod schinbarlige tegn see, idet den sl: mand d. 26. octobr. sidst om formiddagen 3de gange i en trek besviimede, ja var nær borte, mens endelig lang tid efter kom lidet til sig self igien, hvor hand da laae taalmodig og stille hen under kaarset og trøstede sig som en vel oplyst mand med adskillige trøsteriige bønner, psalmer og sententier, som mange fornemme folk, der i hans store svaghed besøgte ham,

¹⁾ Denne søn var født i Holstebro c. 1691, blev ved påsketid 1707 på 7 år sat i handelslære hos borgmester Jokum Lassen i Viborg, tog 11. august 1716 borgerskab sammesteds på handel og øltapperi, ægtede først 23. februar 1716 i Viborg Gråbrødre kirke Karen Jensdatter Krarup (født c. 1677, begr. fra Viborg Gråbrødre kirke 17. juli 1722), derefter 9. februar 1723 i Viborg Sortebrødre kirke Anne Marie Pedersdatter Harck (døbt i Viborg Sortebrødre kirke 11. september 1702, død — neppe i Viborg — før 1772) og blev begr. 11. juni 1745 fra Viborg Gråbrødre kirke. Med sin sidste hustru havde han adskillige børn; 3 sønner og 4 døtre overlevede ham.

²⁾ Dr. Corth skal ved denne tid have praktiseret som Læge i Viborg. Apoteker var Johan Kristoffer Weischer. (Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen II. 205. 261).

self hørte og med sandferdighed kand vidne, at hand endog i denne sin døds angist laae med saadan fornuft og forstand, at hand vidste at kiende hver den, som besøgte ham i hans svaghed og tackede dennem for alt got og hver dag, hand hafde været hos dem og de hafde levit sammen i denne syndige verden og ønskede, det altid maatte gaae dennem vel fremdelis. Ja, den tiid, svagheden allermest paakom ham tillige med døden, da var den guds mands sidste mundheld dette trøsterige vers: O Jesu Christ, som døden vist for mig paa kaarset taalde, i dødsens krig du stat mig bie, at jeg maa seir beholde. Med saadan og anden gudelig beredelse imod døden laae den sl: guds mand stille hen indtil om aftenen klochen 6 slet, hvor da, som hand befant det iche rigtig med sig, trøstede hand sin højbedrøvede hustrue¹⁾ med adskillige trøsteriige paamindelser, at hun schulle være taalmodig under kaarset og give sig tilfreds. Hand tvilede iche paa, at jo taalmodighedens og trøstens gud, som er enkers og faderløsis forsvar, schulle trøste, forsiune og forsørge hænde med hendes faderløse børn fremdeelis, ligesom hand hidindtil giort havde, hand tvilede iche heller paa, at jo hans gode tilhørere endnu som tilforn schulle hiælpe hende til rette i hvis maader, de kunde, og iche slet slaae haanden af hænde og hans efterlatte børn i deres bedrøvelige og megit sørgelige tilstand. Efter denne formaning og trøst til sin hustrue og yngste søn²⁾ talede hand til samme sin søns informator, som sad hos hannem ved sengen, og bad hannem, at hand vilde læse og siunge for hannem af guds ord til trøst imod døden, saasom hand iche self for dødens bitterhed var god for at tage nogen bog at læse udj, hvilket hand og strax paa timen gierne efterkom og, efter som hand self begierede, læste adskillige psalmer for hannem, iblant andre disse: Herre Jesu Christ, sand mennische og gud etc., Naar jeg betenker den tid og stund, som jeg af verden schal fare, mit hierte sig fryder mangelund som fuglen ved dagen

---

¹⁾ Maren Knudsdatter Skram. Hun blev begravet i Holstebro 9. maj 1731; i kirkebogen bemærkes: „Hafde sit eyet huus at beboe, men lod iche prædike over sig.“ (Jvfr. iøvrigt ovenfor side 9 anm. 2).

²⁾ Knud Holbech.

den klare etc. Med saadan en god beredelse imod døden hensov den sl: guds mand i herren sødelig og salig om torsdag aftenen d. 26. octobr. sidst¹⁾ klokken 7 slet, efter at hand hafde levit i denne jamerdall stedse kierlig og venlig med sin hustrue, omhyggelig for sine børn og deris optugtelse og opdragelse i den sande guds frygt, opbyggelig for sin meenighed, oprigtig og huellig mod sine venner og paarørende, forligelig og venlig mod sine naboer og endelig velvillig mod hvert guds barn, fem og tresensitive aar, ni maaneder, tre ugger og tre dage, som er den salige mands gandsche aar og alder. Gud give hannem med alle sande og troe christne en glædelig og ærefuld opstandelse paa domens dag!

Gratiarum actio.

III.

Hvad sig dette sl: unge mennische og guds barn, sl: Cathrine Ottisdatter Holbech, hendis hæderlig oprindelse, gudfrygtige lefnet og salige endeligt anbelanger, da er dette salige guds barn fød udj Holstbroe aar effter Christi fødsel 1694 d. 1. maji om efftermiddagen klochen 6 af hæderlige forældre. Hendis fader hr. Otto Jensøn Holbech, da collega udj Holstebroes latinsche schole og nu medtiennere udj ordet til Holstebro og Maaberg menigheder, hendes moder den hæderbaarne, dyd- og gudelskende matrone Maren Knudsdaatter Skram, som begge denne dieris nu sl: daatters liig til sit sovekammer og hvilested bestediger.

Effter fødselen hafver hendis kiære forældre strax opofret hende gud igien ved igienfødselen, hvor hun er indpodet udj Christo til at være et lem i guds menighed og en arving til det himmelsche rige, hvor til gud hende nu hafver hiemkaldet.

Siden hafver de draget al forælderlig omsorg for hende og, saa snart hun noget kunde fatte, har de holdet hende til guds-frygt ved bordlæsning, aften- og morgenbønner og adskillige smuche sententzer og sprog.

---

¹⁾ Han blev begravet 3. november 1713. Ved skiftet efter ham blev der til deling mellem enken og de to sønner omtrent 300 rdlr. Enken beholdt stervbogården i Holstebro, vurderet til 200 rdlr. (Skiftebrev).

Men der aar og alder det tilstede, har de sat hende i schole for at lære at læse i bøger, skrive og regne og fornemmelig vel al lære sin børne-lærdom, at hun saa kunde blifve viis til salighed, hvor udj hun saaledis forfremmedis, at de der aff hafde god fornøjelse. Der effter har de holdt hende udj sye-schole at lære at kniple, sye og bordyre og anden næthed, hvortil hun hafde stor lyst og var nem til det at fatte, hvor paa hun har effterladt sig iche een men mange prøver, og er saa blefven hiemme hos sine kiære forældre, indtil hun var i hendis alders syttende aar. Der effter har hendis kiære forældre overladt hende til den hæder-baarne, dyd- og gud-elschende matrone Ellen Mari Alrøe, ærværdige hr. Knuds¹⁾ udj Hem, for at conferere med dieris kiære daatter, udj hvis næthed hun hafde lært og i huusholdningen med hende at dele uggerne, hvor hun er forblefven, indtil nu gud ved døden hende bortkaldede, et aar.

Hvad sig ellers hendis lif og lefnet angaar, har hun af barns been op haftt gud for øyen, iche allene udj kirchen ved guds ords flittig høreelse og der effter (der hun var kommen til den alder) ved det høyværdige altarens sakramentis gudelig brug, men end og hiemme, hvor hun ey lod nogen dag gaa forbj, hun io øvede sig til gudfrygtighed, særdelis med sine morgen og afften-bønner at giøre i sit kammer, hafde ingen lyst til verdens fantasie, men elschede det hiærtens schiulte mennische i det uforkrænkelige med en sagtmodig og stille aand, hvilchet hun vidste, der var kostelig for gud.

Imod hendis kiære foreldre var hun saa ærbødig, lydig og tiennistagtig, at de vel kunde være forsichrede, om gud hende saalenge lifvet hafde sparet, de da aff hende i dieris alderdom schulde faaet tilsium, trøst og hiærtens glæde.

Imod hendis tvende brødre var hun en huld-troe syster og

---

¹⁾ Knud Madsen, provst til Hem, Hindborg og Dølby, død barnløs 15. juni 1712. (Hindborg herreds gejstlige skifteprot.). En Ellen Marie Alrøe, der blev begravet i Skive 21. november 1726, 66 år gl., var rimeligvis hans enke. Wiberg kalder hende — utvivlsomt mindre korrekt — *Helene Marie Pedersdatter Alrøe*.

holdt det for sin store glæde, at de kunde tiltage udj det, som kunde være gud til ære og deris forældre til fornøyelse.

Imod alle, som hun omgichis, anstillede hun sig ærbar, schichelig og trofast, var fri for al spotshed, hafde iche mange ord, meente ingen ilde, vendte alting til det beste, hvor over hun hos alle, som hun var udj omgiengelse med, var yndet og afholdet, især hos de hæderlige, fornemme got folch, udj hvis huus gud hende bortkaldede, hvor hun for sin ærbødighed, schichelighed og flittighed som et barn og en daatter var æret og agtet, hvilchet og forvoldte det, at enddog hun kunde kommet udj et og andet fornemme huus hos adel og andre, sluttede hun at blifve, som hun var, saalenge som hendis kiære forældre vilde hende aff dieris huus undvære.

Men at komme til hendis sygdom og døds aarsag, da, som hendis forældre vilde hafft hende hiem til St: Michelsdag, hun og lafvede paa hiemreysen, lavede gud paa en anden reyse med hende. Førend hun kom til sin faders huus her, blef hun hiemhendt til sin og allis vor fader hisset. Og blef hun en dag eller to for St: Michelsdag saa syg, at hun maatte gaa til seng, hvilchet der hendis kiære forældre fich at viide, sendte de strax en vogn effter hende med deris pige, som hende paa reysen schulde være til hielp og tienniste. Men der pigen med vognen kom, var hun saa syg, at hun iche kunde reyse, dog hafde hun self og andre det haab, at hun snart schulde kommet sig igien, og at det allerede var scheet forsichrede folch der fra paa den store mandag¹⁾ i Holstebro.

Løfverdagen effter den store mandag reyste hendis moder self hen at hente hende hiem, men fandt hende endda saa svag, at hun iche torde betroe hende vinden, hafde dog nogenledis haab om hendis restitution. Men som mand iche kunde viide, hvor gud det med hende vilde have, spurte hendis kiære moder om mandagen, førend hun reyste fra hende, om hun iche vilde være forliigt med gud, hvortil hun svarede ja, og begierede hun, at det maatte schee, medens hendis moder var tilstede, hvilchet

---

¹⁾ En markedsdag, først i oktober. (Frølund: Holstebro 83—84).

og strax blev effterkommet ved vel-ærværdige hr. Knud, som effter den hellige afløsning meddeelte hende det høyværdige altarens sakramente til en forsichring om guds naade og den ævige salighed og ellers formanede hende til troe og taalmodighed og med mange skriftens sproch trøstede hende mod døden. Der paa tog hendis moder afscheed med hende i den fulde agt og tanche, at hun og saa snart schulde faae sin kiære daatter hiem, hvor om hun og blev forsichret ved folch der fra mandagen der effter, som berættede, at hun var saa frisch, at hun kunde være fra sengen, hvor effter hendis kiære forældre torsdagen der effter schichede bud til hende, at fornemme, hvorledis hun var til pas og huor snart de kunde vænte hende hiem. Men lidet effter buddet fra dennem var gaaet, kom et bud til dennem med skrivelse, at vor herre hende ved døden hafde henkaldet.

Udi sin sygdom har det sl: guds barn været heel taalmodig, trøstig og fornøyet med guds villie, enten det skulde være til livet eller døden, snart aldrig klaget sig men befalet sig og sin sag gud, som de fornemme got folch vidner, som udi sygdommen hende sær har opvartet og tient, sær saa flittig besøgt, hvilche og af hendis taalmodighed hafver fatted haab, at hun dog schulde igien komme sig og lefve noget lengere. Men hendis siæl behagede gud, derfor hastede hand med hende fra dette onde lif og det ved et sagte og salig endeligt, som hand forleente hende forleden ugge, onsdag¹⁾ morgen noget før dag, da hun sødeligen i herren hensov, effter hun hafde lefvet i denne verden 17 aar og 6 maaneder, som er det salige guds barns gandsche aar og alder.

---

¹⁾ Det synes at måtte blive 21. oktober 1711; hun blev nemlig syg kort før Mikkelsdag, som er 29. september, storemandag maa have været 5. oktober, lørdagen d. 10. rejste moderen til hende, mandagen d. 12. blev hun berettet, mandagen d. 19. sagdes det, at hun var i bædring, torsdagen d. 22. sendtes der bud efter hende, men da var hun død dagen før. Hverken Hem eller Holstebro kirkebog meddeler noget om hendes begravelse.

De ældste Led af Familien Undal (Undahl) i Norge.

Af E. A. Thomle.

V. Anders Jonssøns Børn.

4. *Jonas Andersson (Undall)*. Han blev født paa Underøen c. 1634. Sandsynligvis er han en af de Sønner af Tolderen Anders Jonsson, som Just (Justsson) Høg, Hovmester paa Sorø Academie, 11. Novbr. 1639 fik kgl. Befaling til at annamme paa Skolen „naar Plads ledig bliver.“¹⁾ Han har dog næppe gaaet paa Sorø Akademi. I ethvert Fald blev han Student fra Frederiksborgs Skole 6. Mai 1654 og er uden Tvivl den Jonas Andersson, der i 1658 stod som Sergeant i 11te Compagni af Studenternes Regiment og da deltog i Kjøbenhavns Forsvar mod Carl X. Gustav. Da han ei meldte sig til Tjeneste det følgende Aar, har han formodentlig kort efter forladt Kjøbenhavn og draget tilbage til Norge, hvor han 1660 maa være bleven Capellan og Rector ved Skolen i Christianssand efter den da afdøde Hr. Jens Hanssøn Alsløw. I en Forklaring om Christianssands Borgeres Formue og Huse 1661 opføres ogsaa bl. a.: „Anders Reeseners Gaard ved Elven med Søbod, som Hr. Jonas Andersson med Tjener her sammensteds bevaahner“, hvilken Gaard taxeredes for 800 Rdl.²⁾

Heraf fremgaar det formentlig, at Hr. Jonas Andersson allerede paa denne Tid har været i Presteembede, sandsynligvis som residerende Capellan og Rector scholæ i Christianssand. Da denne By i 1641 anlagdes paa Gaardene Grim og Egs Grund, der hørte til Oddernes Prestegjeld, var det en Selvfølge, at Byen ogsaa i gejstlig Henseende betragtedes som en Del af dette Prestegjeld, hvis Sogneprest Hr. Jørgen Clausson ogsaa blev Sogneprest til Byen. Indtil denne i 1645 fik sin egen Kirke søgte Byens Borgere — som Prestegjeldets øvrige

¹⁾ Sjællandske Tegnelser XXVI. f. 512.

²⁾ Den alm. Landcommission 1661, Bil. til Relat. om Agdesiden, Pak. 2 i N. Rigsarchiv.

Indvaanere — naturligvis deres gamle Sognekirke Oddernes. Men da der i Christianssand var bleven bygget egen Kirke, der 21. Juni 1646 blev høitidelig indviet af Biskop Tausan og givet Navn af Trefoldigheds Kirke, har der ogsaa straks opstaaet Ønske om at faa en egen i Christianssand bosat Prest, der mere udelukkende kunde sørge for Byens Borgere. Efter Jørgen Claussøns Død der, var Nils Knudssøn Tannderup (i 1641) bleven Sogneprest til Oddernes, og da han døde i 1643, blev Hr. Anders Nilssøn, der tidligere havde været Capellan hos Tannderup, 30. Juli 1643 af Almuen i Oddernes kaldet til Sogneprest i hans Sted, i hvilket Valg ogsaa 3 Borgere i Christianssand, nemlig Thomas Rasmussøn, Søren Thommessøn og Jacob Mortenssøn deltog. Formodentlig har der, saalænge Byen ingen Kirke havde, ikke fra Byens Side været fremsat nogen Paastand om særskilt at ville kalde Prest. Anderledes har Sagen derimod stillet sig, da den nye Kirke i 1646 var færdig og indviet. Thi nogle Dage efter, den 28. Juni 1646, kaldte Borgerskabet i Christianssand, forsamlede i Trefoldigheds Kirke, til Byens første særskildt valgte Sogneprest „deres forrige kjære Sjælesørger“ Hr. Anders Nilssøn, hvilket Kaldsbrev dog havde Formen af en Confirmation af det af „deres Medborgere“ Thomas Rasmussøn, Søren Thommessøn og Jacob Mortenssøn allerede i 1643 sammen med de øvrige Kaldsmænd fra Oddernes Hr. Anders Nilssøn givne Kaldsbrev. Under 14. Juli næstefter meddelte ogsaa Biskop Tausan Hr. Anders Confirmation paa at være Sogneprest i Christianssand til Trefoldigheds Kirke, dog paa den Condition, at Hr. Anders i Christianssand skulde holde „en residerende Medtjener, foruden den han tilforn haver til de Sogne i Oddernes Gjæld“, da han umulig ellers kunde betjene alle de 5 Kirker, han havde. Herpaa fik han ogsaa 17. Aug. 1646 Stiftsbefalingsmanden Palle Rosenkrandses Collats. Borgerskabet var imidlertid ikke tilfreds hermed. Det vilde at Hr. Anders Nilssøn som deres Sogneprest skulde bosætte sig i Byen, hvilket de mente han pligtede baade efter Privilegierne og Recessen, uagtet — som Hr. Anders siger — der kun var et Par Bøsseskud mellem Prestegaarden og Byen — og Elven, som man kunde slynge en Sten

over, og uagtet der ingen Prestebolig var opført. De lovede i saa Fald at ville give ham en passende aarlig Løn, som de den 29. Novbr. 1649 fastsatte til 100 Dlr. aarlig. Derimod fandt de ikke under de daværende mislige Tider ogsaa at kunne give Løn til en Capellan.¹⁾ Herom gjorde de gjentagende Gange Anmodning til Hr. Anders, saavel mundtlig som skriftlig, men uden Nytte, hvorfor Magistraten 10. Juli 1650 lod Hr. Anders beskikke, om han efter Borgerskabets Bestemmelse vilde være deres Sogneprest, og i saa Fald med Hustru og Børn flytte over til Byen og der holde Bo og residere, og al udenbys Tjeneste derimod afstaa, saa skulde de give ham en aarlig Løn af 120 Dlr., da Magistraten fandt 100 Dlr. at være vel lidet. Hvis han derimod ikke vilde dette, mente de, at han fik levere sit Kaldsbrev tilbage, saa de kunde kalde en anden til deres Sogneprest. Hr. Anders fandt den ham tilbudte Løn altfor liden, da de godt vidste, at de for nogle Aar siden havde overtalt ham til at bygge, efterdi Byen ikke formaaede at bygge Prestebolig, Børneoffret var ham ulovlig betaget, Accidentia, som hans Formand fulgte af Grim og Eg, havde han ikke faaet. siden han kom til Oddernes, og Arbejdsdage, som hans salig Formand havde, fornægtede de ham etc. Da han havde deres Kaldsbrev uden Betingelse, henholdt han sig til dette. Ikke desto mindre synes han dog senere at have været villig til at flytte til Byen, da han ansøgte Biskoppen og Lensmanden om Tilladelse hertil. Den sidste, der holdt Hus paa Kongsgaarden „som ligger strax ved Oddernes Kirke og Prestegaard“ fandt ikke at kunne tilstede det uden Kongens Samtykke. Da Borgerskabet saaledes ikke kunde komme nogen Vei med Hr. Anders paa fredelig Maade, stævnedes de ham først 27. Sept. 1650 for Provsten, Hr. Samuel Jørgenssøn, ved hvis Dom af 16. Oct. s. A. Sagen blev henvist til Capitlet, da han ikke ansaa sig competent til at dømme i Sager, hvor der var Tale om Embedsfortabelse. Magistraten indbragte derfor ved Stævning af 15. Januar 1651 Sagen for Capitelsretten, hvor de

¹⁾ Dette maa dog senere være skeet. Thi i 1682 opføres i Byens Regnskab foruden 100 Rdl. i Løn til Sognepresten ogsaa 80 Rdl. i Løn og 24 Rdl. i Husleje til „Capellanen.“

nedlagde Paastand om, at Hr. Anders skulde tilpligtes at flytte til Christianssand eller levere sit Kaldsbrev tilbage, saa meget mere, som han ikke som befalet havde holdt nogen Capellan i Byen. Til det sidste svarede inidlertid Hr. Anders, at de Dan-nemænd selv var Aarsag dertil, fordi de ikke havde villet give Capellanen nogen Løn, og i Synderlighed fordi Hr. Mats ikke vilde tjene baade for en Capellan og Skolemester tillige, hvad han ikke turde paatage sig. Ved Capitlets Dom af 13. Marts 1651 blev Hr. Anders vel frikjendt for Magistratens Tiltale, men „efterdi Hr. Anders haver fem Kirker og det er umuligt, at han med en Capellan stedse saa mange Kirker kan betjene, da skal han holde en Capellan stedse i Byen, som tager Vare paa Tje-nesten, som Capellanen bør at forrette i en Kjøbstad, og han selv til Høimæsse paa Søndagene og andre høitidelige og hellige Dage saavel som om Fredagen en Sogneprestes Tjeneste forvalte. Desforuden skal han og holde hjemme i sit Hus en Medtjener, som kan tage Vare med hannem paa Landsby(gd)en, naar Be-hov gjøres.“ Straks Dommen var afsagt, maa Hr. Anders have antaget en Capellan til at forrette i Byen. Thi i en Ansøgning, han 26. Marts 1651 sendte Kongen om Tilladelse til at bo i Christianssand, siger han, at han havde en Capellan der. Dette maa utvivlsomt have været Hr. Jens Hanssøn Allesløv. Det siges vistnok, at den første Capellan i Christianssand, som Magi-straten efter Privilegier kaldte 1645, skal have været Hr. Jens Anderssøn, men nogen Prest af dette Navn forekommer ikke i Christianssand, og man tør derfor vistnok ansee Opgaven for urig-tig. Det er i alle Fald sikkert, at Hr. Jens Hanssøn i 1653 var resi-derende Capellan og Rector i Christianssand. Thi den 18. Juli d. A. fik han 30 Tønder Havrekorn af Kronens Tiende i Lister Len og kaldes da „Prest og Rector scholæ“ i Christianssand¹⁾ Af Listers Lens Regnskaber sees det, at disse 30 Tønder Korn oppebares endnu i 1658 af Hr. Jens Hanssøn „Capellan og Skolemester i Christianssand“ med 30 Dlr. aarlig.²⁾ Da han 7. Marts s. A. søgte om at erholde Forbedring i sin Løn, siger han

¹⁾ Norske Rigs-Registranter, XI. S. 11.

²⁾ Listers Lensregnskab No. 509 i N. Rigsarchiv.

udtrykkelig, at han var kaldet til at være Prædikant i Christianssand og Rector ved den latinske Skole sammesteds, men at han for begge Tjenester i aarlig Løn kun havde 30 Rdl., hvoraf han til en Collega og Hører aarlig maa aftage 24 Rdl., uanset at der i Accidentia neppe tilfalder ham aarlig 20 Rdl. I sin Anbefaling af 9. Mai s. A. udtaler Lehnsherren Ove Schade bl. a., at han som Rector scholæ til manges Glæde forsvarligen sørger for den tiltagende Ungdoms Substitution. Den 16. Novbr. 1658 bevilgedes der ham ogsaa paa Grund af hans ringe Løn Førstebygsel og Tredieaarstage af alle Kirkens Gaarder og Jorder i Agdesidens og Bratsberg Lene og „saa meget toldfri, som til 20 Rdl. Told kan opløbe“, indtil anderledes bestemtes.¹⁾ Allerede nogle Dage efter Dommen, under 26. Marts 1651, indgik Hr. Anders Nilssøn med en Ansøgning til Kongen om at maatte bo i Christianssand, men Lensmanden Jørgen Seefeldt til Visborg, fandt i sin Erklæring af 31. s. M. ikke Grund til at anbefale Andragendet, idet han synes at have opfattet det som en Plan fra Borgerskabets Side om at faa Christianssands By gjort til Hovedsogn og Oddernes til Anneks. Han foreslog derfor, at Hr. Anders fremdeles skulde vedblive at bo paa Oddernes og holde en Capellan i Byen. Imidlertid er neppe Ansøgningen bleven indsendt til Kongen. Thi en ny Ansøgning til Jørgen Seefeldt af 14. Juni s. A. førte til, at Hr. Anders den følgende Dag — 15. Juni — med Borgermester, Raad- og Borgerskabet i Christianssand indgik en Forening, ifølge hvilken han skulde flytte til Byen mod af Byens Kasse at erholde 100 Dlr. aarlig, hvilken Løn de forbandt sig til at forbedre eller forhøje, saafremt Byen efter Ansøgning hos Kongen maatte blive tillagt nogen Benaadning, hvorhos de 17. Mai 1652 afgav et Revers, ifølge hvilket denne Forening ikke i nogen Henseende „den Rettighed som velfornemme vores itzige Lensherre eller hans Efterkommere paa høistbete hans kgl. Maj. og Kronens Vegne til forne Oddernes Kirke som et gammelt Hovedsogn for sig selv, med deres underliggende Annekser kan comportere, ei heller de dertil ge-

---

¹⁾ Norske Rigs-Registanter, XII. S. 221 f.

hørige Sognemænd deres jus vocandi, naar bet^e Hr. Anders ved Døden skulle afgaa, skal præjudicere.“ Overenskomsten fik kgl. Confirmation 7. Novbr. 1652, og Hr. Anders er vel derefter tilflyttet Christianssand By, hvor han i alle Fald var bosat 1661, da han daterer sin Forklaring om Kaldets Indtægter herfra. Han oplyser her, „at Christianssand er en liden Kjøbstad; thi den største Part af Borgerskabet boer endnu paa Havnene; den er funderet midt i Oddernes Sogn og Oddernes Sogn over dens Foundation er forringet paa sexten Huder, hvoraf Oddernes Prest havde sin Tiende og anden Rettighed og derfor med den høie Øvrigheds Bevilling af en Prest betjenes, for hvilken hans aarlige Tjeneste samt istedetfor Prestepenge til visse Lønning for anden Rettighed hannem aarlig af Borgerskabet et hundrede Dlr. er tillagt.“¹⁾

Da Hr. Jens Hansen Alsløv døde i 1660, maa Hr. Jonas Undall i hans Sted være bleven residerende Capellan og Rector i Christianssand. Jens Hanssøn levede endnu 3. Mai 1660, da han egenhændig kvitterer for den ham bevilgede Førstebygsel,²⁾ men var død før 11. Decbr. s. A., da Enken Margrethe Frederiksdatter paa sin salig Mands Vegne kvitterer for Femtepengene af Kirkens uvisse Indtægter i Agdesiden 1658—60²⁾. Rigtignok anføres det endnu 1661, at Hr. Jens Hanssøn Alsløv af Byen oppebærer 50 Rdl. i Løn og 20 Rdl. i Husleie,¹⁾ men Anførselen maa vistnok være taget af et ældre Byregnskab og for kun at dokumentere Udgiften i Almindelighed. Det kan neppe være nogen Tvivl om, at Hr. Jonas Undall i 1660 er bleven Hr. Jens Hanssøns Eftermand som Capellan og Rector i Christianssand. I denne Stilling virkede han til 1665, da han fulgte Hr. Anders Nilssøn som Sogneprest til Christianssand, Oddernes og tilliggende Annekser. I Aarenes Løb var der nemlig foregaaet den Forandring, at Oddernes fra at være Hovedsognet, 30. Juli 1662 var bleven et Anneks til Christianssand, hvorfor ogsaa Almuen af Vennesland, Øvrebø og Hegland i 1665 søgte om at maatte

¹⁾ Den almindelige Landcommission 1661, Bilag til Relat. om Agdesiden Pakke 2 i N. Rigsarchiv.

²⁾ Agdesidens Lensregnskab No. 512 i N. Rigsarchiv.

blive et Anneks til Byen. Ved aabent Brev af 28. Juni s. A. blev det imidlertid bestemt, at de nævnte Sogne „fremdeles at forblive under Oddernes Anneks under Christianssand!“ At Jonas Undall allerede før 27. Juli 1665 var Sogneprest i Christianssand fremgaar af, at han, da han under denne Datum undertegner nogle Opgaver, der skulde indsendes til Titus Bülche, udtrykkelig undertegner: „Jonas Andersen Undall P(astor) I.(oci).“ Allerede før 10. Mai s. A. maa han være ansat som Sogneprest efter Hr. Anders Nilssøn, da hans Eftermand som residerende Capellan i Christianssand Hr. Søren Isachssøn Friis blev udnævnt til sit Embede denne Datum.¹⁾ At Hr. Søren Friis nemlig var Jonas Undalls Eftermand oplyses under en Sag, som Friises Enke Karen havde med hans Eftermand Hr. Ole Hanssøn Bagger. Ved Overhofrettens Dom af 23. April 1694 blev Bagger nemlig dømt til at give Karen 80 Dlr. aarlig, som hendes afd. Mand havde betalt „sin Formand Hr. Jonas Anderssøn efter derom oprettede Contract af 14. Juli 1666 og det paa de Conditioner og Terminis, som de afg. Hr. Søfren er betalt“ idet Akterne udviste, at Capellanen i Christianssand „i langsommelig Tid“ havde betalt deres Formand eller deres Enker „noget til Underholdning eller Restitution, for hvis de forhen haver udgivet.“²⁾ Før 1665 kan Jonas Anderssøn heller ikke være bleven Sogneprest. Thi en Liste, der maa være afgivet 1664, er undertegnet af Anders Nilssøn som Sogneprest her.³⁾ Naar det siges, at Jonas Undal ved Siden af sit Embede som Sogneprest til Christianssand tillige var Rector ved den latinske Skole sammesteds, er dette visseligen meget tvivlsomt. Om Hr. Søren Isachssøn tillige blev Undalls Eftermand i Rectoratet, er maaske usikkert.⁴⁾ Det kan i alle Fald ikke sees af den ham som residerende Capellan i Christianssand meddelte kgl. Bestalling, der intet indeholder herom. Maa-

¹⁾ Norske aabne Breve 1665 i N. Rigsarchiv. Søren Isachssøn fik Confr. paa sin Bestalling 16. Novbr. 1670.

²⁾ Overhofrettens Afsigts og Voteringsprotokol 1694 i N. Rigsarchiv.

³⁾ Folketællingsliste i N. Rigsarchiv 1664—66.

⁴⁾ I 1664 var Hans Simonssøn „Skolemester“ i Christianssand; men dette var formentlig alene den danske Skolemester. (Lagthingsdom af Juni 1682 i Arendals Museum).

ske allerede Jens Rasch da kan være bleven Rector. Han var det i alle Fald 1670, da han blev Borgermester, og det er vel rimelig, at han i alle Fald har været i Stillingen flere Aar. Da Rasch i 1670 blev Borgermester, stod Rectoratet ledig til 1673, da Morten Anderssøn blev Rector og senere var Scheen Rector til Undalls Død. Det er derfor ikke sandsynlig, at Undall kan have været Rector længere end til 1665. Da han 10. Juni 1669 fraværende creeredes til Magister philosophiæ ved Kjøbenhavns Universitet, kaldes han ogsaa blot Sogneprest til Christianssand, skjøndt det vel er sandsynlig, at Grunden til at han erholdt Magistergraden har været den af ham tidligere indehavte Skole-tjeneste. Under 30. August 1670 søgte han Kongen om Confirmation paa den ham (af Magistraten) meddelte Bestalling som Sogneprest til Christianssand, Oddernes og tilliggende flere Annekser samt som Prest paa Fæstningen Frederiksholm, og den 11. Decbr. 1671 fik han ogsaa denne. I 1672 førte Undall Klage over, at hans Anneksgaard Oddernes, som han og Formænd fra Byens Stiftelse af pro officio havde nydt, efter at han den af ny havde opbyggt og med Ager og Eng forbedret, for nogen Tid siden var ham frakommen, da den 17. November 1665 af Kongen var skjænket Magistraten i Christianssand til Avlsgaard og Græsgang, dog med Forpligtelse for Byen til at skaffe Presten tilbørlig fri Bolig. Ved kgl. Befaling af 6. Novbr. 1672 fik Stiftamtmanden Ove Juel Befaling til at undersøge og erklære sig i Sagen. Forholdet synes senere at være bleven ordnet paa den Maade, at Prestegaarden overlodes Sognepresten til Brug mod en Afgift til Byen. I 1677 eller i Begyndelsen af 1678 blev Undall efter Hr. Nils Olufssøn, Sogneprest til Søgne, Provst i Mandals Provsti. I alle Fald var han det allerede 12. April 1678. Da det nogle Aar senere under 6. Mai 1682 bestemtes, at Stavanger Stift herefter skulde kaldes Christianssand Stift samt at Capitlet og den geistlige Jurisdiction tilligemed Skolen til Christianssand Kjøbstad „skulde transfereres og Kirken der sammesteds herefter være Christianssands Stifts Cathedral eller Domkirke“¹⁾, blev han tillige Stiftsprovst. I hans Tid paabe-

¹⁾ Norske Missiver 1682 i N. Rigsarchiv.

gyndtes ogsaa 1685 Bygningen af den nye (Dom)Kirke i Christianssand, men den blev først færdig flere Aar efter hans Død. Til Hjælp ved Opførelsen blev der under 12. Septbr. 1685 bestemt, at Christianssand Kirke skulde tillægges det Cathedraicum, som Stavanger Kirke hidtil havde nydt, da Kirken, som staar under Bygning „ei med havendes Capital kan naa sin Fuldkomnened.“

Mag. Jonas Undall boede hele sin Tid i Christianssand, hvor han eiede Hus. Han eiede ogsaa en Tomt eller indhegnet Løkke paa Byens frie Grund under Fjeldet mod Grøm strax indenfor Michel Hanssøns opbygte Hus, som han 12. Mai 1684 (thgl. 31. Mai 1693) solgte til Mag. Anders Pederssøn Scheen, der imidlertid 8. August 1690 (thgl. 31. Mai 1693) overdrog samme til Kongen for et Beløb af 140 Rdl., som han var bleven skyldig for Vice-Tolderen Anders Jenssen Kierulf (Christianssand Stiftamtskrivers Regnskab 1684—90). Oddernes Prestegaard brugte han mod Afgift til Magistraten som Avlsgaard. Her holdt han i 1683 1 Dreng, 1 Pige, 6 Kjør, 5 Nød, 12 Smaafæ og 2 Svin. Den 29. Oct. 1673 erhvervede han ved Mageskifte af Tarald Baardssøn Birkeland 5 Gjedeskind (efter den nye Matrikel omsat til $1\frac{1}{2}$ Hud) i Robstad i Oddernes og kjøbte 25. Febr. 1675 af Bjørn Sandeid $\frac{1}{2}$ Hud, samt 16. Oct. 1680 af Anders Grebesland yderligere 2 Huder i samme Gaard. I 1676 staar han som Eier af 2 Huder i Robstad, $\frac{1}{2}$ Hud i Espeland i Oddernes, 1 Hud i Tvede i Hegland, i 1683 desuden af 1 Hud i Lønningen og $\frac{1}{2}$ Hud i Bjørndal. Han drev ogsaa Sagbrug og Trælasthandel i Lighed med flere af sine Standsbrødre. 24. Novbr. 1688 fik han derfor ogsaa kgl. Confirmation paa Midtsaugen udi Kværnestensbækken, „som er den ene af mine to udi nævnte Bæk bestaaende Sauger“, hvilken Confirmation søgtes i Anledning af Reductionen af Landets Sagbrug 1688. Dette Sagbrug tilligemed hans Tømmerbrug i Skjerve i Mandals Len solgte hans Bo ved Auctionsskjøde af 23. Aug. 1697 til Præsident Claus Berthelssøn i Christianssand.

Mag. Jonas Anderssøn Undall døde i Christianssand 14. Aug.

1691¹⁾, og Skiftet efter ham blev sluttet 16. Juli s. A.²⁾ Han synes at have været en sagtmodig og velvillig Mand, men neppe nogen synderlig kraftig Personlighed. Undall blev gift c. 1661 i Christianssand med Anna Matsdatter, der overlevede Manden i mange Aar. I Skattemandtallet for Christianssand 1699 opføres Anna sl. Mag. Jonas Undalls Enke „af ringe Vilkaar og fattig.“ Ogsaa i det følgende Aar nævnes hun.³⁾ Hun har vistnok været en Datter af Foged i Robyggelaget Mats Christenssøn, der senere blev Raadmand og 6. Mai 1661 Borgermester i Christianssand, fra hvilket Embede han blev afskediget 1665. Han døde i Christianssand før 1681, da Skifte efter ham holdtes her 22. Juli d. A. — Mats Christenssøns Kone og Anna Matsdatters Moder Anna, hvis Fars-Navn ei kjendes, var 1ste Gang gift med Hans Thommessøn, Tolder og Kromand i Flekkerø⁴⁾, hvorfor ogsaa Anna Matsdatters „Broder“ var Borger og Raadmand i Christianssand, Michel Hanssøn, og dennes „Broder“ igjen den Peder Hanssøn,⁵⁾ der 1673 havde anrettet en ny Bom i Topdalselven istedetfor den gamle og brøstfældige, som „hans Stiffader, fordem Borgermester i Christianssand sl. Mats Christenssøn,“ havde bygget der.⁶⁾ I sit Egteskab havde Mag. Jonas Undall 6 Børn, af hvilke dog kun 4 levede i 1696. I Kopskatmandtallet for 1683 opgives 6 Børn, 4 Tjenestefolk, 2 Vognheste og 1 Ko; i 1685 2 Døtre over 14 Aar, 2 Piger og 1 Dreng; i 1688 3 Børn (over 14 Aar), 1 Dreng, 2 Piger, 2 Heste og 1 Ko. —

Undalls Børn vare følgende:

---

¹⁾ Christianssands Capitelsbog f. 1695, Christianssands Bispearchiv. 2. i N. Rigsarchiv.

²⁾ Ibid.

³⁾ Kopskatmantal 1700 i Christianssands Byregnskaber i N. Rigsarchiv.

⁴⁾ Norske Rigs-Registranter. VIII. S. 442 og IX. S. 339.

⁵⁾ Rentekammerets sœndenff. Contors Copiebog f. 1699 f. 234 i N. Rigsarchiv.

⁶⁾ Cancelli-Indlæg 1674 ¹⁹/₃ i N. Rigsarchiv. — Anna Matsdatter havde sandsynligvis ogsaa adskillige andre Sœdskende. Saaledes var vistnok baade Raadmand Christen Matssøn i Christianssand og Byskriveren Ebbe Fredrik Peterssøns Hustru Sœdskende af Anna. Ligeledes var Mag. Anders Pederssøn Scheens Hustru, som foran nævnt, hendes Sœster.

- 1) Andreas Jonassøn Undall (Andreas Jonæ Undallinus), født i Christianssand c. 1662, † ugift før 1696. Han blev Student fra Christianssand Skole 15. Juli 1682.
- 2) Datter (Ingeborg?) Jonasdatter Undall, født i Christianssand c. 1663, † der før 1696 ugift.
- 3) Mats Jonassøn Undall, født i Christianssand c. 1664, † der 1718 (nedsat i Commerceraad Undalls Begravelse 3. Marts s. A.) Han var Handelsmand i Christianssand, men neppe af de større. Han arvede i 1700 efter Svigermoderen, hvis Skifte holdtes 24. Marts s. A., en Del Jordegods i Robyggelaget, som han alt 4. Febr. 1705 overdrog til Svogeren Ole Christenssøn Wiborg.¹⁾ Han var gift (før 1700) med Malene Christensdatter Wiborg, Datter af Raadmand i Christianssand, Christen Olssøn Wiborg og Maren . . . . (begr. i Christianssand Domk. 3 Decbr. 1698) samt Søster af forannævnte Ole Christenssøn Wiborg og Johannes Christenssøn Wiborg. Konens Søster var gift med Fedder Jenssøn Riber. (Retsprotokol No. 4320 f. 40). Af Egteskabet kendes kun 2 Børn, nemlig: a) Et Barn, † i Christianssand 16. Decbr. 1719 (begr. 18. s. M.) og b) Anne Marie Matsdatter Undall, gift i Christianssand 9. Aug. 1735 med Jørgen Arentsen Uchermann.
- 4) Anna Jonasdatter Undall, født i Christianssand c. 1667, † der c. 1698. Gift i Christianssand 1692 (fik 18. Novbr. s. A. kgl. Bevilling til at vies uden Trolovelse og Lysning)²⁾ med Anders Anderssøn Dedekam, født i Christianssand c. 1669, † paa Fet Prestegaard paa Romerike 1737 (begr. paa Hofs Kirkegaard 10. Juni s. A.) 68 A. gl., Søn af Raadmand i Christianssand Anders Tønnesøn og Karen Hansdatter Spinche.³⁾ Efter sin 1ste Hustrus Død blev Anders Dedekam gift c. 1700 med Birgitte Hansdatter Tysch, født i Arendal 1682, † hos Svigersønnen Mag. Peder Hiort paa Fets Prestegaard

---

¹⁾ Retsprotokol 4320 f. 116 f i N. Rigsarchiv.

²⁾ Statholderskabet, Indkomne Sager 1698 i N. Rigsarchiv.

³⁾ Hun var Datter af Raadmand i Christianssand Hans Spinche og Kirstine Mortensdatter.

1742 (begr. 30. April s. A.), Datter af Skibsfører Hans Sørenssøn Tysch, og Karen Ellefsdatter Hafsøen. I et Mandtal fra Christianssand 1712 heder det: „Anders Anderssøn, Borger og Skipper, nærer sig af liden Krambodhandel og Skibrederi, anseet af Middel 2532 Rdl., Avance af Næringen 100 Rdl., Børnepenge 978 Rdl.“ — Han havde Børn i begge Egteskab og blev Stamfader for den store Dedekams Slægt i Arendal, over hvilken der findes trykt en Stamtavle af Chr. Ihlen (Familierne „Ellefsen og Dedekam“, Chr.^a 1898), hvortil denvises.

- 5) Abigael Jonasdatter Undall, født i Christianssand c. 1669, † . . . . . Hun blev da Manden kom i Ulykke og kort derefter døde, saa nedbrudt, „at ikke har vist til sig selv udi langsommelig Tid, hvorover hendes Fader deraf strax maatte tage hende hjem til sig.“¹⁾ Her var hun endnu i 1691. Hun gik fra Arv og Gjæld. Abigael Undal blev c. 1682²⁾ i Christianssand gift med Hans Pederssøn Bøgvad, der døde paa Fogedgaarden østre Berge i Mandals Prestegjeld i Mai 1687. Han var 1675 Fuldmægtig hos Stiftamtsskriver Johan Witte i Christianssand³⁾ og siger selv 14. Aug. 1683, at han i 10 samfulde Aar havde tjent denne, først for 30 Rdl. aarlig, og de 4 sidste Aar for 40 Rdl. Witte blev i 1683 arresteret for Kasseangel, som han for en stor Del beskyldte Bøgvad for at være Skyld i, og blev hensat i Kjøbenhavns Citadel. Bøgvad blev 1683 Foged i Mandals Fogderi efter Jacob Povelssøn Riis, der afstod ham Embedet.⁴⁾ Som Cautionister for hans Oppebørseler som Foged havde Svigerfaderen Mag. Jonas Undall og Raadmand Hans Hanssøn Spinche stillet sig. Det gik imidlertid galt med Bøgvad, idet han efter faa Aars Forløb kom i stor Kasse-

¹⁾ Christianssands Stiftamtsturegnskaber 1687—90, Antegnelserne.

²⁾ I et Brev af 29. Juni 1683 siger Jacob Povelssøn Riis: „Ellers ingen Forandring uden Hans Pederssøn, som jeg afstod Fogderiet for, er gift med Mester Jonases Abigael.“ (Christianssands Stiftamtsturegnskab 1687—90).

³⁾ Norske Missiver 14. Aug. 1683 og Christianssands Stiftamtsturegnskaber 1684—90.

⁴⁾ Christianssands Stiftamtsturegnskab 1679—83 i N. Rigsarchiv.

mangel, som Cautionisterne tildels maatte betale. Da hans Bo, hvori der strax efter Mandens Død 28. Mai 1687 holdtes Registrering, ved Skifteslutningen i Christianssand 21. April 1691 viste sig ganske utilstrækkelig til at dække Gjælden,¹⁾ holdt man sig til Cautionisterne. Under 10. Juni 1687 søgte disse imidlertid om at slippe for en Del yderligere Restancer, idet de anførte, at Bøgvad for kort Tid siden ved Døden var afgaaet „efter at han ved adskillige paalagde Militær Executioner ganske var bleven udexeqveret og ruineret og desaarsag ganske ingen Midler efterladt, saa at hans ganske Bo efter Registreringens videre Forklaring ikke tilfulde bedrager 100 Rdl.“ — De erfarede nu, at han fremdeles skulde skylde til Kongens Kasse 170 Rdl., som han havde oppebaaret af Lagmanden i Stavanger, 176 Rdl., som han havde beregnet sig for meget i Løn og 28 Rdl., som Sorenskriveren havde oppebaaret. Da de allerede tidligere havde maattet betale 800 Rdl., vilde de blive aldeles ruinerede, om de ogsaa skulde betale Resten. De søgte derfor om at slippe herfor, og ved kgl. Resol. af 13. Aug. 1687 slap de mod at svare til Halvdelen af de ovennævnte 176 Rdl. I Rentekammerets Erklæring 6. Aug. s. A. over Ansøgningen heder det, at „Aarsagen til denne afgangne Fogeds slette Tilstand har været hans onde Husholdning, idet han og hans Hustru har levet langt over deres Stand; hvilket og gav disse hans Cautionsmænd Aarsag den for hannem stillede Caution at opsige.“²⁾ Han boede paa østre Berge i Mandals Prestegjeld, hvor han i 1683 holdt 2 Piger, 3 Tjenere, 3 Heste, 16 Kjør, 3 Kalve, 40 Smaakreature og 3 Svin. Han efterlod sig 2 Børn: a) Margrethe, født c. 1684 og b) Anna, født c. 1686.

- 6) Ulrik Fredrik Jonassøn Undall, født i Christianssand c. 1671, † der 1724 (nød 18. Januar s. A. „fri Begravelse i Kirken samt Klokkerne og andet efter Kirkens Patroners Ordre.“) Han var Borger og Handelsmand i Christianssand og maa

¹⁾ Christianssands Stiftamtstuerregnskaber 1687—90, Bil. til Antegnelserne.

²⁾ Mandals Fogedregnskab 1681 i N. Rigsarchiv.

ikke forveksles med sit Sødskendebarn af samme Navn, der var Postmester i Christianssand. „Handelsmand og Borger i Christianssand Ulrik Fredrik Jonassøn Undall“ skjødede 16 Sept. 1718 med sin Hustru Anna Catharina Jensdatter Godtzen 13 Engelsker i Gaarden Schaaland i Aa Sogn til Torger Pederssøn og 13 Engelsker i samme Gaard, som „hans kjære Stifdatter“ Anna Kirstine Pedersdatter Høllen arvelig var tilfalden efter sin salig Bedstemoder Kirsten Hansdatter Agnefæst og som var transporteret til hans (3: Undals) „kjære Værfader sl. Laurits Jacobssøn Agnefæst“ til Bjørn Tallakssøn Schaaland. Skjødet blev thinglæst paa Bergs Thing i Lister 14. Oct. s. A. — I et Mandtal 1712 heder det om Ulrik Fredrik Undall: „nærer sig af ringe Handel med salted og fede Varer; ansees af Middel til 243 Rdl. og Næring 50 Rdl. Børnepenge 700 Rdl.“¹⁾ Forøvrigt vides der intet om han. Han var 2 Gange gift. 1) c. 1710 med Abel Larsdatter Smith, † i Christianssand c. 1714, Datter af Kjøbmand, Skipper og Borger til Christianssand Laurits Jacobssøn Smith og Kirsten Hansdatter Agnefæst. Hun var, da hun egtede Undall, Enke efter Peder Larssøn Høllen, der vel var en Søn af Lars Christenssøn Høllen, som allerede 16. Oct. 1614 nævnes i Flekkerø. Af det ældste Kirkeregnskab sees det, at Abel Larsdatter gav 6 Rdl. til nye Stolestaders Opbyggelse i Christianssands Kirke. Peder Larssøn Høllen var allerede 1689 Borger til Christianssand²⁾ og havde et Barn, der 14. Sept. 1699 blev begravet i Christianssand. Om han havde flere Børn vides ikke. Men kun en eneste Datter, den fornævnte Anna Cathrine Pedersdatter Høllen, overlevede Forældre. I 1712 angav Ulrik Fredrik Undall „sin Stifdatter Anna Kirstine Pedersdatters Arv 700 Rdl.“ Allerede 1711 angav han 1 Datter, 1 Tjenestepige, 2 Ildsteder og Børnepenge. Hun blev nogle Aar senere gift med Stener Erikssøn Birkeland, hvilket sees deraf, at Ulrik Fredrik Undall 31. Januar 1719 paa Christianssands Raadstue

¹⁾ Krigsstyrmanttal 1712 i Christianssands Byregnskaber i N. Rigsarchiv.

²⁾ Retsprotokol No. 5251 f. 23.

lod thinglæse „et Pantebrev for Børnpenge til sin Stifdatter“ af 17. Januar s. A. og 12. Aug. s. A. fik Kvittering og Afkald af Stener Erikssøn Birkeland for hans Hustrus Arv 849 Rdl. 17^{1/2}.¹⁾ Dette var netop det Arvebeløb, som tilfaldt Anne Cathrine paa Skifte efter Mormoderen, Kirsten Hansdatter 30. Juli 1715.²⁾ 2) i Stavanger 21. Febr. 1716 med Anna Cathrine Godtzen, født uden Tvivl i Stavanger c. 1679, † i Stavanger 1722 (begr. 14. Decbr. s. A.), Datter af Provst og Sogneprest i Stavanger Jens Sørenssøn Godtzen og 2den Hustru Anna Jensdatter Hiermann. Hun var da Enke, gift 1) i Stavanger 8. Mai 1708³⁾ med forrige Ekvipageskriver i Søetaten, senere i over 20 Aar Stiftsskriver og Postmester i Stavanger Laurids Lauritssøn Friis, født 8. Febr. 1652, † i Stavanger 1709 (13. Decbr. s. A. nedsat udi s. Peder Sørenssøns forrige Stiftsskriver og Tolder hans Graf, 61 A. 1 D.? gl.) Friis havde tidligere været gift (8. Mai 1686⁴⁾) med Mette Iversdatter Lem,⁴⁾ født 7. Febr. 1652, † i Stavanger 1707 (begr. 11. Novbr. s. A.) henved 56 Aar gl., en Datter af Iver Nilssøn Lem og Anna Hansdatter (der var Datter af Raadmand i Stavanger, Hans Pederssøn (Gammel) og 2den Hustru Maren Clausdatter, gift 2) med Tormod Torfæus). Med Anne Cathrine Godtzen, der ifølge reciproct Testamente af 4. Mai 1709, kgl. conf. 1. Juni s. A. var sin 1ste Mands Universalarving, havde Ulrik Fredrik Undall 2 Børn, en Datter og en Søn, der blev Stamfader for den Gren af Familien i Norge, der har forplantet Navnet lige til vor Tid. Børnene vare: 1) Abel Cathrine

¹⁾ Retsprotokol No. 2161 f. 1, 28 og 67.

²⁾ Retsprotokol No. 2558 f. 77.

³⁾ Familien Kielland (Chr.a 1897) S. 531 har 8. Mai 1686; dette maa i Tilfælde have været Datum for Lars Friis's 1ste Egteskab med Mette Iversdatter Lem, der først døde 1706.

⁴⁾ Hun var 1ste Gang gift med Sogneprest til Ly Laurits Berntssøn og 2den Gang med Eftermanden Hr. Gjøde Gjødæssøn Glambech, † c. 1684. Iver Nilssøn Lems Fader Nils Pederssøn Lem, fik 24. Decbr. 1629 af Claus Brockenhuus og Frue Emmerentse Pedersdatter Skjøde paa Gaarden Halsaa i Mandals Prestegjeld, hvilken Eiendom Gjøde Gjødæssøn og Hustru St. Povelsgad 1681 pantsatte til Provst Peder Erikssøn Leganger.

Undall, født i Christianssand i 1717, † ugift i Stavanger 1732 (begr. 1 Decbr. s. A.) 2) Jens Fredrik Undahl (Undal), født i Christianssand 1719, † paa Valen i Søndhordland 1768. Han kom 3 Aar gammel til Moderens Søster Anna Jensdatter Godtzen, der var gift med Major Lorentz Müller til Sandvigen ved Bergen, og var den, der først begyndte at skrive Navnet Undahl med h. Han blev i 1745 gift med Maren Kirstine Larsdatter, en Datter af Lars Jacobssøn paa Valen og Kirsten Valentinsdatter, med hvem han fik Gaarden Valen.¹⁾ De havde 5 Børn.

5. *David Andersson (Undal)* født paa Underøen c. 1635, † der c. 1718.

Han købte med Skjøde af 17. Novbr. 1662 af sin Broder Anders Andersson Undal i Christianssand den Andel i Underøen og Bue Skov, der var udlagt ham i Arv efter Faderen. Han har saaledes vistnok allerede fra Faderens Død beboet og brugt Underøen, dels som Eier og dels som Bruger for Stedfaderen og sine Sødskende. I 1666 heder det, at Underøen „bruges af Jesper Hansen og David Andersson,“ saaledes at de maaske begge har brugt Eiendommen sammen til Moderens Død i 1679, da han under 28. Novbr. fik Arveudlæg i Jesper Hansens Bo. I 1666 havde han ogsaa en Proces med Nabogaardene om Grændseskjættet mellem Underøen og Røberg, og her optræder David Andersson paa sine egne og sine Medarvingers Vegne, idet han havde Fuldmagt fra disse, dateret Christianssand 21. Febr. s. A. „meldende, at han ene var tilstede for dem alle at søge Sag og Proces“ mod Wrej og Trond Røberg, Peder Spilling og Torkild Skougfsjord. Retten sattes 6. Marts 1666 paa et Sted kaldet Danmark, hvor David Andersson fremlagde en Stævning, dat. Kongsgaarden Huseby 16. Decbr. 1665. De Indstævnte mødte og paastode først, at Stævningen ikke var lovlig, hvilket imidlertid befandtes urigtig, dernæst at samtlige Medeiere ikke vare givne Varsel, idet de foruden sig selv opgave over 50 andre Personer, der skulde være Medeiere i Røberg og Røbergs

---

¹⁾ Jfr. dette Tidsskrift, II. S. 213, Noten.

Fiskeri. Herimod blev det imidlertid bevist af David Andersson ved to Vidner, at Vrej Røberg selv havde opgivet ham, at der ikke vare flere Lodeiere end de indstævnte. Da Retten imidlertid fandt, at Torkild Skougsfjord paa sine Børns Vegne, en af de største Lodeiere i Røberg, ikke havde faaet lovlig Varsel, blev Sagen opsat til saa skeede. I Henhold hertil blev den atter foretaget 6. Juli s. A., da David Andersson „paa sin Stifader welfornemme Mand Jesper Hanssøns weigne“ atter fremlagde ny Stævning. Modparten fremlagde nu et gammelt Pergamentsbrev af 1487, der viste Grændsepunkterne for Gaardene Egeland, Homme og Kvafjord i Danmark, men da David forlangte, at de skulde aflægge Ed og opgaa Markeskjælet, vægrede de sig herfor, før David Andersson havde ført Vidner eller fremlagt Documenter om sin Eiendom og dens Grændser. De Indstævnte fremviste derhos en Lagmandsdom, afsagt 1453 af Laurits Pederssøn, hvis Indhold var, at Røberg Eiendeler strakte sig til Aamundingen, og at Aamundingen har ligget under Røberg. Dernæst begav Retten sig fra Danmark efter Kompassets Anvisning i Syd og Øst til et Sted som kaldtes Øyrevomb, hvor der blev bevist ved et 5 Mænds Vidnebrev, dat. 1430, at den Øyre, som ligger i Aamunden og heder Vomb, fra Arilds Tid har ligget til Røberg, og at ingen kunde mindes at Midtdybet løb østen for be^{te} Øyre. Dernæst begav Retten sig vester ud over Fjorden gennem Naversund til en Holme, som kaldtes Furreholmen, hvor de Indstævnte fremviste et Markebrev af 1550, at Skifte mellem Lonne og Røberg i Søen gik mellem den vesterste Ende af Furreholmen. David Andersson mente, at han og hans Medeiere tilhørte alt det Land- og Fiskeri, som laa paa den søndre Side og uden Strækningen fra Øyrevommen og Furreholmen. Herimod protesterede de Indstævnte og fremlagde et gammelt Odelsskiftebrev af 20. Decbr. 1597, ifølge hvilket alt Fiskeriet skulde ligge under Røberg og Røbergs Eiere; dernæst fremlagde de et gammelt Brev af 1546, ifølge hvilket Torgier Thorstenssøn gaf Underøen til Bispestolen sig til Sjælehjelp, som er 5½ Mandsleye, paa det samme Bisp skulde holde Begiengelse en Gang om Aaret for hans Sjæl og alle christne Sjæle.

Og endelig fremlagde de et Vidne af 14. Marts 1666 af Valle Prestegjelds Almue, ifølge hvilket ingen af Almuen nogensinde havde hørt, at Underøen havde noget — enten i Land eller Laxefiskeri — over Naffuer Sund. Ved Dom s. D. blev der da dømt: at eftersom David Andersson paa Jesper Hanssons og Medeieres Vegne havde stævnet alle Røbergs Eiere til at gaa Markegang fra Danmark i Undals Elven og vester over Snig op ad Heien og ned til Furreholmen, og det af de Indstævnte ved Domme og Vidner var bevist, at samme Gang og Strækning er liggende paa Røbergs Eiendom, der strækker sig fra Eckerøen sønder ud langs Elvemunden paa den østre Side, og derfra vesterud til vestre Ende af Furreholmen, og det derhos ved et Odelsskifte var bevist, at Røberg eiede alt Fiskeriet under Gaarden, saa bør Underømanden ikke heller mere nyde end bare Underøen efter det kgl. Skjøde og Underøen have sin Endestav i Øyrevomb til Midtdybet mellem Røberg og Egelland paa den søndre Kant og paa den vestre Kant skal Skifte gaa i den vestre Ende. — David Andersson maa en Tid have eiet den største Del af Underøen. Det heder nemlig, at han ved Konens Død havde 15 Engelsker i Underøen, som han havde kjøbt af Broderen Laurits Anderssons Arvinger ved Skjøde af 5. Januar, thgl. 28. April 1707 for 200 Rdl., hvorhos han tidligere havde solgt 15 Engelsker, saaledes at han oprindeligt maa have eiet 30 Engelsker eller $1\frac{1}{2}$ Huder i Underøen. Resten maa have været paa andre Hænder. I 1671 fik saaledes Willum Brecklef (paa Røberg) Bevilling paa en Sag paa Underøen, og han maa vel saaledes have eiet nogen Del af Gaarden. Sagbruget blev 5. Juli 1683 solgt til Fogden Anders Nilsson Toldorph.¹⁾ Derimod eiede David Andersson 19 Engelsker i Gaarden Lone, hvortil der hørte en privilligeret Sag, oprettet 18. Juli 1638, med en aarlig Skur af 500 Bord. Naar David Andersson døde, vides ei med Sikkerhed. Han levede i 1711, da han 19. Febr. s. A. opgav sit Bo til Deling mellem Børnene, og var død i 1720. Formodentlig er han død omkring 1718, henved 78 A. gl.

---

¹⁾ Cancelliet, Skov- og Sagbrugsvæsenet, Pakke 1. i N. Rigsarchiv.

Han var gift 2 Gange: 1) c 1670 med Gunhild Øvesdatter, der døde uden at efterlade Børn i dette Egteskab. Hun var, da hun egtede David Andersson, Enke efter Oluf Jenssøn, med hvem hun antagelig blev gift i Undal 1658. 2) ca. 1684 i Undal med Torborg Oukildsdatter, der maaske var fra Gaarden Lone. Hun døde i 1710 paa Underøen. Med hende havde David Andersson 2 Børn: 1 Søn og 1 Datter.

1) Anders Davidsson (Undal), født paa Underøen, c. 1685, † der 1748 (begr. 1. Mai s. A.) 63 A. 8 M. 7 D. gl. Han eiede $1\frac{1}{2}$ Huds Jordegods i Underøen. Heraf arvede han sammen med Søsteren Gunhild 15 Engelsker efter Faderen og Resten fik han med Mageskifte med Svogeren. Da Moderen i 1710 var afgaaet ved Døden, indgik nemlig Faderen David Andersson under 19. Febr. 1711 en Contract med sine Børn, hvorved han til Sønnen og Svigersønnen opgav alt sit Gods mod nødtørlig og forsvarlig Underholdning til sin Dødsdag. Jordegodset, der bestod i 15 Engelsker i Underøen og 19 Engelsker i Lone skulde deles saaledes mellem Sønnen og Svigersønnen, at Anders Davidsson skulde have 15 Engelsker i Underøen og 9 Engelsker i Lone, medens Svogeren Nicolai Jacobsson skulde have 9 Engelsker i Lone og 60 Rdl. i Mellemlag. 1 Engelsk i Lone blev aftaget til at betale Boets Gjæld med. Løsøret deltes mellem Parterne; dog skulde Sønnen beholde den store malede Stue, 2 Jernkakkelovne, 2 større „Boer“, et hollandsk Skab og Sengestæderne, undtagen paa det store Loft. — Saalænge David Andersson levede, var Forholdet mellem Sønnen Anders Davidsson og Svogeren meget godt. Men da den gamle var død, opstod der snart Uenighed mellem Parterne. De indgik nemlig da et Mageskifte eller som det kaldes en Skiftecontract, ifølge hvilken Anders Davidsson overdrog Svogeren de ham tilfaldne 9 Engelsker i Lone — dog uden Halvparten i Sagen — mod at han til Gjengjæld erholdt overdraget 15 Engelsker i Underøen, som Faderen David Andersson i sin Tid havde solgt til Nicolai Jacobssøns Fader, Jacob Finkelsson. Dog skulde Anders Davidsson give Nicolai 78 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 10 β i Mellemlag. — Ingen af disse Contracter vare imidlertid oprettede i skriftlig i Form, og da nu

Anders Davidssøn vilde have Forholdet paa det Rene og Aftalerne beskrevet paa stemplet Papir, nægtede Svogeren at gjøre dette, med mindre Anders — tvertimod Aftalen og Skiftecontracten — deri vilde indføre, at enhver af dem skulde beholde som Odel 15 Engelsker i Underøen, hvilket Anders Davidssøn selvfølgelig ikke vilde indgaa paa. Da Parterne derfor ikke kunde komme til Enighed, anmodede de Finkel Jacobssøn (Nicolai Jacobssøns Broder) og Peder Holst om at mægle i Sagen, og ved deres Hjælp indgik da Anders Davidssøn og Svogeren en ny Contract og Mageskifte, hvorved det bestemtes, at alt Løsøret efter Forældrene skulde deles saaledes, at David Andersson skulde beholde 2 Jernkakkelovne, 2 Stenskiver, et hollandsk Skab og alle Sengestederne, undtagen et, der stod paa det store Loft, hvilket Svogeren skulde have, medens alt det øvrige Løsøre skulde deles i 2 lige Parter mellem begge. Det faste Gods, der bestod af 19 Engelsker i Lone og 15 Engelsker i Underøen, deltes saaledes at 9 Engelsker i Lone og Halvparten af Lone Sag samt 15 Engelsker i Underøen skulde tilfalde Anders Davidssøn, medens 9 Engelsker i Lone og Halvdelen af Sagen skulde tilfalde Nicolai Jacobssøn, som desuden skulde have 60 Dlr. til Jevnet. 1 Engelsk i Lone var brugt til at betale Forældrenes Gjæld. Med Hensyn til Mageskiftet indgik Nicolai Jacobssøn paa at overdrage Svogeren de 15 Engelsker i Underøen, som Nicolais Fader havde kjøbt for 200 Rdl. af David Andersson samt 1 Loe „og 1 Flor,“ „men ei mere paa den Part,“ hvorimod Anders afstod til Svogeren de 9 Engelsker, som han ifølge den tidligere Contract havde faaet i Lone, undtagen Anparten i Sagen, og derhos i Mellemlag 78 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 10 β . Derhos leverede hver af Parterne Holst $\frac{1}{2}$ Rdl. til stemplet Papir. for at han kunde opsætte Contracten skriftlig. Da Holst imidlertid, før han renskrev Conceptet til Contracten, lod det forelægge for Parterne, vilde Nicolai Jacobssøn ikke have den slig, som Holst havde opsat den, og nægtede derfor at underskrive. Anders Davidssøn bestemte sig derfor til at stævne Svogeren, for at faa ham til at underskrive Mageskiftet om de 15 Engelsker i Underøen, hvortil han havde Odelsret. Men da

blev Nicolai Jacobssøn betænkelig og forlangte af Holst og Broderen, at de paany skulde komme til Underøen for at forlige ham med Svogeren, idet han lovede at ville underskrive Contracten og Mageskiftet. Dette skeede ogsaa den 12 Sept. 1720, idet alle Parter da undertegnede de af Holst opsatte Concepter til Contract og Mageskifte. Parterne anmodede Holst om at han vilde renskrive Conceptet paa det stemplede Papir, han havde kjøbt, men dette vægrede han sig for, idet han henviste dem til Sorenskriveren. Da det saaledes ikke lykkedes at faa Contracten endelig renskrevet og Sagen imidlertid var anhängiggjort, gik denne sin Gang. Herunder paastod Nicolai Jacobssøn, at Anders Davidssøn ikke havde kunnet hjemle ham de 9 Engelsker i Lone, og at han heller ikke havde faaet de de 78 Rdl. 1 Mk. 10 Sk., Anders havde forpligtet sig til at betale, hvilke imidlertid denne tilbød i Retten. Ved Sorenskriverens Dom af 3 Novbr. 1721¹⁾ blev Mageskiftet og Contracten kjendt ved Magt. Hvad Hjemmelen til de 9 Engelsker i Lone angik, fik Nicolai Jacobssøn søge Anders Davidssøn derfor, hvis han havde noget at klage over. Dommen blev imidlertid paaanket af Nicolai Jacobssøn, men Stævningen blev ikke forfulgt, da Parterne underhaanden bleve enige om, at Sorenskriverens Dom skulde staa ved Magt tilligemed de oprettede Contracter og at Nicolai Jacobssøn mod hans Huse paa Underøen skulde beholde Anders Davidssøns Huse paa Lone tilligemed den der staaende privilegerede Sag. De 78 Rdl. 1 Mk. 10 Sk. vare Nicolai betalte ifølge Kvittering af 18 Juli 1725, thgl. 18 Juli 1726.

Skifte efter Anders Davidssøn holdtes paa Underøen 12 October 1748²⁾. Foruden de 1½ Hud i Underøen eiede Boet endvidere en Del i Lone, der af Torsten Taraldssøn Berge var givet Anders Davidssøn og hans Søster Gunhild til brugelig Pant ifølge Obligation af 12 Juli, thgl. 3 Novbr. 1734, og videre en Anpart i Lonestrand, der ligeledes var givet de samme til brugelig Pant ved Obligation af 15 Juli, thgl. 3 Novbr 1734.

Anders Davidssøn (Undal) blev c. 1705 i Undal gift med

¹⁾ Retsprotokol Nr. 2308 f. 65 f.

²⁾ Retsprotokol Nr. 2373 f. 30 b.

Berthe Reyersdatter, født i Undal c. 1690, † paa Underøen 1761 begr. 9 Febr. s. A.) 71 A. 9 M. 17 D. gl., Skifte efter hende blev holdt paa Underøen fra 5—9 Sept. 1761¹⁾). Boet eiede 12 Engelsker i Underøen ifølge Skifte efter Manden af 12 Oct. 1748, taxeret for 120 Rdl. Indtægten udgjorde i Alt 173 Rdl. 2 Mk. 22 Sk. Heraf udgjorde Løsøret 47 Rdl. 2 Mk. 18 Sk. Boet havde kun en eneste rød Ko, derimod forskjellig Guld og Sølv, saaledes en 3 ledet Guldring, en enkelt do., et Sølvstøb med Aarstallet 1705 og et mindre do., ligeledes med Aarstallet 1705 og en Sølvske mærket P. J. S., T. T. D. 1707. — Gjælden udgjorde 62 Rdl. 3 Mk. 4 Sk., saaledes at den beholdne Formue kun udgjorde 110 Rdl. 3 Mk. 18 Sk., der deltes mellem Arvingerne. De efterlod sig 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, der har forplantet Familien til ned i det 19 Aarhundrede.

2) Gunhild Davidsdatter (Undal), født paa Underøen c. 1688, † paa Aavigen i Undals Prestegjeld c. 1739. Hun blev c. 1708 i Undal gift med Nicolai Jacobssøn Austad, † paa Aaviken i Spangereid Sogn i Undal 1725, Søn af Gaardbruger Jacob Finkelssøn Lone²⁾).

Efter Nicolai Jacobssøn blev der 9 April 1725 holdt Skifte³⁾ paa Aavigen. Boets beholdne Formue udgjorde 680 Rdl. 3 Mk. 12 Sk. Blandt Sølvgjenstande i Boet var en Ske mærket Ole Jenssøn og Gunhild Øvensdatter 1658 og et Krus mærket N. J. S. O. og G. D. D. U. 1718. Boet eiede et Hus i Aavigen samt en Søbod, taxeret for 50 Rdl., en privilegeret Sag paa Lone samt 12 Engelsker Jordegods i samme Eiendom. Ligeledes skyldte Anders Davidssøn Boet for Gods i Underøen ifølge Dom af 3 Novbr. 1721. Med Hensyn hertil og Nicolai Jacobssøns Tvistigheder med Svogeren henvises til, hvad der tidligere er anført ved denne. Efter Konen holdtes der Skifte 16 Sept. 1746⁴⁾). Ved

¹⁾ Skiftebrevet eies af Lærer Smith i Halsaa, af hvem det har været indlaant til Benyttelse i Rigsarchivet.

²⁾ Hans Sønner vare ogsaa Hans Jacobssøn Austad og Finkel Jacobssøn samt Jacob Jacobssøn Svennevig.

³⁾ Retsprotokol 2362 f. 479.

⁴⁾ Retsprotokol 2372 f. 109.

hendes Død, der var indtruffet for 7 Aar siden, eiede Boet 7 Engelsker i Gaarden Lone, nemlig 6 Engelsker ifølge Skiftet efter Manden og 1 Engelsk, som Enken havde arvet efter en afd. Søn, ifølge Skifte af 2 April 1737. Desuden eiede Boet $1\frac{1}{14}$ Engelsk i Ødepladsen Lonestrand, der var skyldsatt efter Mandens Død. Boets hele beholdne Formue udgjorde 378 Rdl. 16 Sk. Lone havde en Skyld af 2 H. 16 Engelsker. (2 Børn).

6. *Anders Andersson Undal*, født paa Underøen c. 1637, † i Christianssand antagelig omkring 1679. Sandsynligvis var det efter ham Skifte holdtes i Christianssand 28 Febr. 1679. Han var Borger og Handelsmand i Christianssand, da han i 1662 solgte sin Part i Underøen til Broderen David Andersson Undal. Han levede endnu i Febr. 1674 i Christianssand, da han undertegner: Anders Andersson Undal og i Seglet bruger en Baad med Last samt paa Hjelmen en Kobberslange med Bogstaverne A. A. S. W. (∴ Anders Andersson Wndal). Han eiede 1 Gedeskind i Hodnemyr i Vennesla Sogn. Hvem Anders Andersson var gift med vides ikke. I 1714 nævnes i Christianssand Mette sl. Jacob Christensens eller Anders Andersens „haver ingen Næring“. Det kan muligens være Anders Andersson Undals Enke, der senere kan have været gift med en Jacob Christensson. Ogsaa det følgende Aar nævnes Mette sl. Anders Anderssons i Krigsstyrmantallet for Christianssand. I 1697 nævnes ogsaa en Birgitte sl. Anders Anderssons i Christianssand, der dette Aar leverede Bjelker til det Offentlige. Anders Andersson Undals Børn har vistnok været følgende: 1) Anna Andersdatter Undal; det var muligens den Anna Sophie Andersdatter, der opføres i Krigsstyrmantallet for Christianssand 1712. I 1670 opføres i et Odelsmandtal for Mandals Fogderi Anna Andersdatter med sin Søster at eie $1\frac{1}{2}$ Gedeskind i Ytre Stray i Oddernes Prestegjeld. Men dette kan vel ikke være en Datter af Anders Andersson Undal. Derimod maa hun være den Anna Undal, der blev begravet i Christianssand 15 Mai 1733. Om hun var gift vides ikke, men „Anna Andersdatter Undals Barn“ blev begravet i Christianssand 17 Januar 1724. 2) Birgitte Sophie Andersdatter Undal, født i Christianssand c. 1667, † paa

Kongsberg i August 1747 (begr. 11 August s. A.), 80 A. gl. Hun blev 7 Marts 1699 i Christiania gift med Byfoged i Stavanger Nicolai Bernhard Køpp, der var indkommet fra Hartz, hvor han vel ogsaa var født c. 1672. Han døde i Tønsberg 1740 (begr. 24 December s. A.), 68 A. gl. Køpp udnævntes 11 Sept. 1700 til Byfoged i Stavanger efter afd. Søren Bartrum mod at svare 200 Rdl. til Kongens Kasse, blev 31 October 1707 Inspecteur ved Kongsberg Sølvverk, fik herfor ved kgl. Resol. af 30 Novbr. s. A. for sig og Tjener tillagt en Gage af 300 Rdl. aarlig og ved kgl. Resol. af 30 Sept. 1709 100 Rdl. i Tillæg om Aaret. Han kunde ikke enes med de kommitterede i Bergamtet, med hvilke han stadig stod paa Krigsfod. I Slutten af Aaret 1710 blev han Overbergamtskriver og Byfoged paa Kongsberg og 1714 tillige Assessor i Overbergamtet; fik ved kgl. Resol. af 24 Aug. 1716 100 Rdl. Tillæg i sin Gage, saa at denne nu blev 500 Rdl. aarlig og foreslog i 1717 „et disciplineret Borgerskab“ paa Kongsberg, hvilket Kongen approberede ved Resol. af 15 Novbr. s. A. Ifølge denne skulde alle de, som ikke enten tilhørte Bergarbeiderne eller de indrullerede Borgere, forlade Byen. For Slagsmaal i Overbergamtet fik baade han og Assessor Edinger ifølge kgl. Resol. af 8 Januar 1720 en Reprimande og Bøder til Kirken. Straks efter søgte han om Kammerraads Character og om at blive Med-directeur af Sølvverket, men det blev afslaaet ved kgl. Resol. af 15 Juli s. A. Kort efter samme Aar blev han dog udnævnt til Bergraad ved Sølvverket. Ved kgl. Resol. af 17 Novbr. 1721 fik han 300 Rdl. aarlig i Tillæg til sin Løn og 19 Juni 1722 blev han Cancelliraad og Overbergamtsforvalter nordenfjelds med 800 Rdl. i aarlig Gage. Den 21 Januar 1729 udnævntes han til Justitsraad, Directeur i Bergamtet paa Kongsberg og General-inspecteur over Bergetaten og aflagde sin Ed som saadan 4 Decbr. s. A. Ifølge kgl. Resol. af 2 Febr. 1729 blev der herfor tillagt ham en aarlig Gage af 1200 Rdl. samt Diætpenge af Sølvverkets Kasse til hans Opkomst til Kongsberg. Hans Stilling som Generalinspecteur maa have været høist mærkelig. Thi ifølge den ham meddelte Instruks erholdt han umiddelbart Referat til Kongen med Forbigaaelse ikke alene af Bergamtet og Statholderen (Wibe),

der havde Overopsynet med Kongsberg Sølvverk, men ogsaa af Rentekammeret, under hvilket Bergvæsenet dengang laa. Alle Bergarbejderne vare forpligtede til hver Dag at indfinde sig hos ham, for at afgive Rapport, og hvis de ikke mødte, kunde han ilægge dem Bøder efter eget Forgodtbefindende etc. At han blev grundig forhadet af Bergalmuen paa Kongsberg, var derfor ikke saa forunderlig, og dette Had gav ogsaa tildels Anledning til de Uroligheder, som i 1730 fandt Sted paa Kongsberg. Sin indflydelsesrige Stilling havde han vistnok fornemmelig at takke den altformaaende Biskop Deichman for, og han kaldes derfor ogsaa et af dennes Kreaturer. Køpp var særdeles ilde berygtet, og Statholder Wibe, der ikke stod paa nogen god Fod med ham og derfor maaske er noget streng i sin Dom, takker derfor ogsaa i en Skrivelse til Rentekammeret af 17 April 1728 Kongen, fordi han har befriet ham „for at have nogen Forretning med Cancelli Raad Kjøppe, som baade formedelst sin Handling med falske Veksler udi Kjøbenhavn, hvilket er Jøden Bernt Jacob og Jean Jean le Jeune sammesteds for tre Aar gandske vitterligt, saa og for sit øvrige Forhold baade i og uden Hs. K. Maj. Tjeneste over hele Landet er bekiendt for den infameste Mand, her er“¹⁾. I 1724 havde han ladet gjøre sig et Exemplar af Bergamtets Segl, men maatte ifølge kgl. Resol. af 4 Decbr. s. A. igjen levere det fra sig.

Med Deichman faldt ogsaa Køpp. Straks efter Fredrik IV's Død og Deichmans Afskedigelse blev der truffet Skridt til at undersøge Forholdene paa Kongsberg og efter at de fornødne Erklæringer vare indhentede, blev det under 28 April 1731 meddelt Køpp, at hans Maj. havde dimitteret ham fra alle hans havte Charger paa Kongsberg, med hvilke han derfor for Fremtiden ikke havde at befatte sig. Senere synes han dog igjen at være tagen til Naade. Thi 22 Decbr. 1732 udnævntes han til første Assessor i Overbergamtet med den speciele Opgave, at føre Opsyn med Sætteveden og Materialierne ved Sølvverket med 300 Rdl. i aarlig Gage. Herligheden varede dog ikke længe. Thi

---

¹⁾ W. Lassen, Wibe og Lund (Chra. 1901) S. 207, Noten, og 213 f.

allerede 6 Novbr. 1733 blev han igjen afskediget, dog skulde han beholde de 300 Rdl. aarlig i Pension. For at spare Pensionen blev det ved kgl. Resol. af 14 Januar 1739 bestemt, at han kunde bringes i Forslag til et convenabelt Embede. Efter sin Afsked flyttede han til Tønsberg, hvor han døde. Enken fik ved kgl. Resol. af 2 Marts 1741 6 Rdl. maanedlig i Pension af Sølvverkets Kasse fra Mandens Dødsdag at regne. De havde 3 Børn til Daaben i Stavanger. 3) Maren Andersdatter Undal, † i Albøge 11 Febr. 1749, der 1714 var gift med Laurits (eller Lorents) Christenssøn Hillemand, født i Stavanger i Juli 1686, † i Kjøbenhavn 28 Juni 1728, Søn af Købmand Laurits Laurits-søn H. og Anna Sørensdatter Hoffmann. Han blev 19 A. gl. 20 Juli 1705, Student fra Stavanger Skole og 4 Aug. 1712 teol. Kandidat med haud. ill.; aflagde 9 Juli 1713 Ed som persl. Capellan til Øiestad, blev 1717 Vice-Pastor til Findø og 8 Oct. 1725 Sogneprest til Nordby paa Samsø, hvor han forblev til sin Død.

7. *Edel Margrethe Andersdatter (Undal)*, født paa Underøen c. 1637. Om denne Edel Margrethe har været nogen Datter af Anders Jonssøn er ganske ubevislig. Men da det maa ansees sikkert, at Anders Jonssøn har havt 4 Sønner og 3 Døtre, af hvilke sidste kun 2 med Sikkerhed kjendes, er det ikke usandsynlig, at den Edel Margrethe Andersdatter, der levede i den sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede ved Arendal, kan have været hans 3die Datter. At der nemlig i Slutten af det syttende Aarhundrede maa have levet en Edel Margrethe Andersdatter er sikkert, fordi der indtil for nogle Aar siden, da den tabtes, hos Familien Larssøn paa Merdø ved Arendal fandtes en meget kostbar Ring med hendes fulde Navn i. Denne Ring var nedarvet i Familien fra en Johanne Lauritsdatter (Larsdatter), født i Næskilen paa Tromø 1676, † paa Torjusholmen 1747, gift 1696 med Peder Jacobssøn, født i Rægevig 1670, † paa Torjusholmen 1734, Søn af Jacob Pederssøn Torjusholmen og Anne Pedersdatter fra Næskilen. Johanne Lauritsdatter kaldes i et Brev af (¹¹/₁₂?) 1728 fra Stiftamtmand Johan Sigismund Lillienpalmes Enke Anna Lauritsdatter Undall, i hvilket hun melder hende Mandens Død, for „Cousine“, og i Familien er der til vore

Dage bevaret en Tradition om, at Fru Lillienpalm skal have besøgt sin Cousine Johanne Larsdatter paa Torjusholmen, hvortil hun ogsaa medbragte en Morian og en Bavian, der begge var til stor Skræk for Beboerne. Man ved ogsaa at berette, at Fru Lillienpalm morede sig ved at kunne sidde i Vinduerne i det gamle Hus paa Torjusholmen og se Fiskene svømme i Vandet nedenfor. Huset var nemlig bygget paa den yderste Kant af en Klippe, der gik brat ned i Søen. Efter dette maa det vistnok antages, at der har bestaaet et Slægt- eller Svogerskabsforhold mellem den her omtalte Johanne Lauritsdatter paa Torjusholmen og Fru Anna Lillienpalm, født Undall, samt at den første ligeledes maa have staaet i et eller andet Slægtskabsforhold til den nævnte Edel Margrethe Andersdatter, da hun eiede hendes Ring, der senere er gaaet i Arv i Slægten. Det kan dog ikke forholde sig saaledes, at hun har været en Datter af Edel Margrethe. Thi Johanne Lauritsdatter paa Torjusholmen var en Datter af Laurits Nilssøn og Marthe Thomasdatter Mæsel eller Gjerrestad. Dette fremgaar med Sikkerhed af et Tingsvidne af 1752, hvori der gives Oplysning om Arvingerne efter Maren Christophersdatter, der var gift med Justitsraad Schøyendahl. Maren Christophersdatter var nemlig Datter af Borger i Arendal Christopher Sørenssøn og Maren Ellefsdatter Hafsøen, hvilken sidste igjen var Søster af den Berthe Ellefsdatter Hafsøen, der var gift med Thomas Olufssøn Mæsel eller Gjerrestad og hvis Datter igjen ovennævnte Marthe Thomasdatter, gift med Laurits Nilssøn, var. Efter Thingsvidnet havde Laurits Nilssøn og Marthe Thomasdatter nemlig følgende 3 Børn: 1) Sal. Ellef Larssøn, der var død, men havde efterladt sig 4 Børn. 2) *Johanne Larsdatter*, der ligeledes var død, men i Egteskab med Peder Regevig havde efterladt 2 Sønner og 1 Datter, og 3) Aase Larsdatter, der levede, men hvis Mand Anders Christenssøn Krag da var død. Edel Margrethe kan saaledes ikke være Moder til Johanne Lauritsdatter. Derimod kan det være mulig, at Laurits Nilssøn har været gift, før han egtede Marthe Thomasdatter og at denne hans 1ste Hustru kan have været Edel Margrethe Andersdatter. Det vilde nemlig i saa Fald kunne forklares, at Fru Lillienpalm kalder Johanne Lauritsdatter Cousine

og at Edel Margrethes Ring er kommen til denne, der var Laurits Nilssøns ældste Datter. Laurits Nilssøn blev begravet i Arendal 1 Decbr. 1712, 66 A. gl. Han var saaledes født c. 1646 og blev c. 1678 gift med Marthe Thomasdatter, der blev begravet i Arendal 2 Novbr. 1725, 82 A. gl., altsaa født c. 1643 og saaledes nogle Aar ældre end Manden. At de maa være bleven gift c. 1678 følger af, at det ældste af deres 3 ovenfor nævnte Børn Ellef Larssøn blev begravet i Arendal 3 Novbr. 1721, 40 A. gl. og saaledes maa være født c. 1681. Datteren Johanne Lauritsdatter skal være født c. 1682 og den anden Datter Aase maa være født c. 1690, da hun blev begravet i Arendal 5 Juli 1754 64 A. gl. Sandsynligvis var ogsaa den Søn af Laurits Nilssøn, der hed Nils og blev begravet som Skipper i Arendal 11 Marts 1709 29 A. gl., altsaa født c. 1680, en Søn af Marthe Thomasdatter. Har Laurits Nilssøn været gift 1ste Gang med Edel Margrethe Andersdatter, maa dette antagelig have været omkring 1666, og denne Kone maa i ethvert Fald være død før 1678 antagelig uden Børn. Men det maa indtil videre ansees tvivlsomt, om Laurits Nilssøn i Virkeligheden har været gift mere end en Gang, og — selv om man antager, at saa har været Tilfældet — om denne hans 1ste Hustru har været den omhandlede Edel Margrethe Andersdatter, ligesom det ogsaa kan være tvivlsomt, om denne Edel Margrethe har været en Datter af Tolderen Anders Jonssøn. Noget Bevis herfor har hidtil ikke kunnet præsteres.

(Slattes.)

Bidrag til Oplysning om en formentlig Slægtskabsforbindelse mellem den freibergske Kirurg Stephan von Sütphen og den danske Adelsslægt Zytphen.

En Undersøgelse af **Gørhard L. Grove.**
Med to Oversigtstavler.

I de første Decennier efter Aaret 1700 finder man i den dansk-norske Hær 3 Brødre af Navnet Sütphen, Sütphen eller Zytphen, hvis Fornavne var Ernst Friederich, Joachim Friederich og Johann Friederich. De avancerede alle til Officerer, og det siges om dem alle tre, at de var fødte i Meklenborg, henholdsvis omtrent 1682, 1690 og 1704. Derimod ved man ikke, hvem deres Forældre var, hvor i Meklenborg de boede, eller hvorledes de selv eller deres Forældre kom til Danmark.

Dog ses det, at de var her i en ung Alder, og at de tjente sig op fra neden. Johan Friederich, der 1717 blev Kaptajn og som Officer deltog i de blodige Slag ved Helsingborg og Gadebusch, var som Menig traadt ind i Grenaderkorpset, hvor han 1705 blev Fænrik. Joachim Friederich, der døde 20 Nov. 1741 som Kaptajn og Kompagnichef ved det slesvig-holstenske nationale Infanteriregiment, havde været Menig og Sergeant i det 1ste danske gevorbne Infanteriregiment, da han 1713 blev Fænrik, og Johann Friederich var i 1729 Korporal ved Hestgarden. For den sidstnævnte gik det langsomt med Avancementet. Han var endnu kun Vagtmester, da han i en Ansøgning til Kongen af 15 Aug. 1742 omtaler, at han i 23 Aar har staaet i Kongens Tjeneste, hvor begge hans Brødre [i Modsætning til ham] havde haft den Lykke at faa Kompagni at føre, og han anmoder om en Kadetplads for sin 13aarige Søn Friederich Gregorij v. Sitphen, idet han benytter Udtrykket, at han „als ein armer edel mann“ ikke formaar at lade ham faa den fornødne Undervisning¹⁾. Den ældste Broders Forhold var i Modsætning til dennes blevne mere

¹⁾ Denne og flere Oplysninger om Slægten i Danmark og Norge skyldes nogle af Kreditforeningskasserer Sommer indsamlede utrykte Oplysninger om Slægten, der tilhører Kammerherre, Lehnsbaron F. Zytphen-Adeler.

standsmæssige ved hans Ægteskaber først i 1705 med Jytte Dorothea Linde, som fra sin Fader arvede Herregaarden Volstrup, og i 1733 med Øllegaard Marie Jermiin, Datter af den rige Konsistorialraad Mag. Jens Jermiin, Stifteren af Stamhuset Ausumgaard, og en Søn af ham, Christen Friderich von Sytphen søgte da ogsaa d. 5 Apr. 1757 Kongen om at blive naturaliseret som dansk Adelsmand.

Hans Ansøgning er endnu bevaret i Lehnsarkivet i Justitsministeriet og lyder efter en bekræftet Afskrift saaledes:

Stormægtigste

Allernaadigste Arve-Konge og Herre.

Min Sl. Fader, Ernst Friderich von Sytphen, som var af gammel Tydsk Adel, har haft den Naade udi mange Aar at beviise Deres Kongl: Mayst Farfader og Fader, Høylovlig i Hukommelse, sin Allerunderdanigste, og troe Tieneste. Han stod først i det Kongl: Grenadier Corps, hvor han fra Gemeen Cadet af avancerede saaviit, at han Allernaadigst blev forflyttet til capitaine ved det Norder-Jydske National Regimente og sammesteds tjente, indtil han formedelst Alderdom og Svaghed maatte nødes til at giøre Ansøgning om sin Dimission. Da ieg nu er kommen til den Alder, at ieg bør tænke paa at etablere mig paa een eller anden Maade, og ieg i sær har Lyst til Ager Dyrkning og Land-væsenet, saa har ieg besluttet for de Midler, min Sl. Fader har efterladt mig, at tilkiøbe mig et Jordegods; men da ieg som en Tydsk Adels-Mand ikke kan nyde de Herligheder og Friheder, som privilegerede Personer nyde paa Deres Gaarder, saa er det, at ieg hermed Allerunderdanigst beder, at Deres Kongl: Mayst ville beviise mig den Høy-Kongl: Naade Allernaadigst at forunde mig et Naturalisations eller Receptions Patent, hvorved ieg allernaadigst maatte antages iblandt den Danske Adel med samme Navn og samme Vaaben, som mine Forfædre tilforn have haft og brugt. For at legitimere min Famille tager ieg mig den allerunderdanigste Dristighed med denne min allerunderdanigste Supplique at lade følge et Patent paa Pergament, skreven af 1631, som refererer sig til et andet Patent af 1629. Min Fader var en Søn af den Christian von Sytphen, hvis Adelskab ved bemeldte Patent er confirmeret og melioreret, ligesom af samme tydelig erfares, at Famillen allerede længe før den Tid har været antagen og anseet som en Adelig Famille i Tydskland.

Jeg udbeder mig en naadig Bønhørelse og forbliver stedse med den allerdybeste Soumission

Stormægtigste
Allernaadigste Arve Konge og Herre
Deres Kongl: Mayst
Allerunderdanigste tjener og troe
Arve Undersaat

Christen Friderich von Sytphen.

Holstebro d. 5 Aprilis 1757.

Som Bevis for at Slægten (der ikke findes nævnt i bekendte moderne tyske Adelslexikonner som navnlig Kneschkes) hørte til den tyske Adel var indsendt et Pergamentsbrev, hvoraf en Kopi opbevares i Rigsarkivet. Dette Dokument, der paa Grund af sin Vidtløftighed ikke her i sin Helhed skal aftrykkes, indeholder en af „Johan Wilhelm von Haunoldt, Secgk vnd Emenhausen, fürst: durchlaut: hertzog Wolff Wilhelm Pfaltzgrafen bey Rhein etc. Rath vnd Comes Palatinus Cæsareus“, da bosat i Regensburg, efter Anmodning af Stephan von Sytphen under 12 Aug. 1631 udfærdiget „Transumpt und Vidimus“ af et med Friherre og Comes Palatinus Walther Grandy von Sommersetts egenhændige Underskrift bekræftet Nobilitationsbrev dateret Ambera 10 Sept. 1629. I en lang Indledning paaberaaber denne sig heri den Ret, han har af Kejser Ferdinand II, samt pavelige og kejserlige Prilegier udgivne i Rom d. 13 Nov. 1619 og i Regensburg 10 Decbr. 1622 og desuden hans i Regensburg erhvervede Palatinat, der er konfirmeret og melioreret i Wien 16 Apr. 1627, hvorefter han har Ret til at konfirmere og forbedre forhen erhvervede Adelsvaaben for dem, der har gjort sig fortjente. Derefter fortsætter han:

„Alss haben wir wargenommen, angesehen vnd betrachtet solche erbarkeit, redlichkeit, adeliche guete sitten, tugent, wandel vnd vernunft, mit welchen der edle vnd vesste herr Christian von Sytphen etc. begabt vnd gezieret ist, vnd wir auch glaubwurdig vernommen, dass solch sein geschlecht mit duca de Alba auss Teutschlandt in

¹⁾ Geneal. heraldisk Selskabs Generalia Fol. 33 A g—h, Bertouchs Korrespondance med Adelen.

Niderlandt¹⁾ geraist ist vor vilen iahren dem kriegswesen nachgefolget vnd furnembste befeleh bedienet haben, auch von uralten zeitten hero geborne rittermassige adel genossen gewesen, inmassen wir selbsten bey heertzog Alberto, alda wir bey hoff gedienet, einen auss vermelten Sytphischen geschlecht, welcher damals auch zu hoff bedient gewesen, garwol gekant, vnd wie in deneselben zeit berichtet worden, der letzte diss nahmens vnd stamens in Niderlandt gewesen ist, vnd derselbe iederzeit zu hof von manniglichen für einen rittermässigen vom adel respectirt vnd gehalten worden. Weil wir dann albereit auch glaubwürdigen augenscheinlichen bericht vnd wissenschaftt haben, dass mehrermelter herr Christian von Sytphen eben auch dises geschlechts vnd herkommens ist, seiner befreundten einer diss nahmens von Sytphen solch ihr alt erblich wappen von ihr rom. kay. may. albereit confirmirn vnd meliorirn lassen vnd sich dessen gantzlichen gebraucht. Altz haben wir mit guetten zeittigen rath vnd rechtem wissen in crafft diss brieffs vnd bevorab vnsers habenden gewalts auss bapst. heyll. vnd kay. freyheiten in der allerbesten vnd beständigsten mass, form vnd gestalt vnd wie es immer krafft haben soll, kan vnd mag, dem ob edel besagten herrn Christian von Sytphen wie auch seinem leiblichen brudern Stephan von Sytphen vnd allen seinen vnd seines bruedern eheleiblichen erben vnd deroselben erbens erben, manns vnd frauens personen, für vnd für vnd zu ewigen zeitten sein von alters vnd seinen vreltern hero ererbt vnd gefuhrt adelich wappen nicht allein confirmirt vnd bekräftigt sondern auch wie hiemit auss bapstl. vnd kay. gewalt meliorirt vnd verbessert . . . etc.

Brevet indeholder bl. a. en særdeles omstændelig Beskrivelse af det firdelte Vaaben, med en sortklædt Morian eller Mand i 1. og 4. Felt og paa Hjelman, og en jernklædt køllesvingende Arm i 2. og 3. Felt, der kendes fra de danske Adelslexikon'er, og nævner en Straf af 120 Mark lødigt Guld for hver Gang nogen forgriber sig paa denne Adelsret eller dette Vaaben, Halvdelen til den hellige pavelige og kejserslige Majestæts Kammer og Halvdelen til den fornærmede.

Christen Friederich v. Z. opnaaede Hensigten med Ansøgningen og naturaliseredes 1 Juli 1757 som dansk Adelsmand. Han ægtede 1757 Anne Marie de Leth, men døde barnløs, og denne adelige Slægt von Zütphen uddøde saaledes allerede med sin første Mand, men en Sønesøns Søn af hans Farbroder

¹⁾ Det maa vel snarere være omvendt?

Johan Friederich optoges i 1843 i den danske friherrelige Stand med Navnet Zytphen-Adeler.

Medens det med Ansøgningen af 1757 fremsendte Pergamentbrev giver nogle iøvrigt ret dunkle Oplysninger om Forfædrene til dem, hvis Adel herved konfirmeredes, oplyser det næsten intet om disse selv. Ansøgningen nøjes i det væsentlige med at henvise til det fremsendte Naturalisations eller Receptionspatent for Slægtens gamle tyske Adel og nævner hverken deres Fødested, Opholdssted eller Forældre. Heller ikke giver Ansøgningen nogensomhelst Oplysning om de mellem 1629 og 1757 liggende Mellemed af Slægten, naar undtages at den indeholder nogle faa Meddelelser om Ansøgerens egen (omtrent 1682 fødte) Faders Liv og Tjeneste i Danmark, og et Sted lige nævner, at denne var en Søn af en af dem, hvis Adel 1629 konfirmeredes, hvilket paa Grund af Tidsforskellen dog lyder helt usandsynligt, hvis „Søn“ da ikke kan forstaaes som Sønneson eller Efterkommer overhovedet.

Medens man vel erfarer, at Slægten oprindelig hørte hjemme i Nederlandene, finder man ikke nævnt Meklenborg, hvor dog Faderen skal være født, og navnlig ingen nærmere Oplysning om hvor i Meklenborg Slægten havde hjemme.

Et andet vigtigt supplerende Vidnesbyrd om Slægtens Oprindelse er derfor et Familieportræt, der hænger paa den nu levende Slægts Sæde Dragsholm Slot. Det bærer nemlig Indskriften: Stephanus a Sutphen jun. Natus Freibergæ Anno 1632. Denatus Berolinæ Anno 1664. Ætatis suæ Anno 62¹).

Her er et bestemt Holdepunkt, idet Mandens Fødested og Fødeaar, Dødssted og Dødsaar findes angivet.

Den rationelleste Frengangsmaade, hvorved man ellers følger en Slægt tilbage, nemlig at begynde med de yngste og bedst kendte Slægtled og derfra gaa Led for Led tilbage, viste sig i dette Tilfælde ikke direkte at føre til Maalet. Ved Forespørgsler i Arkiver i Rostock og Schwerin lykkedes det paa Grund af

---

¹) Maa være urigtig opfrisket for 32, hvortil det er rettet her paa Tegningen.

manglende Oplysninger, bl. a. om hvor i Meklenborg Slægten havde boet, ikke at finde noget Spor af Slægtskabsforbindelse, trods velvillig Hjælp bl. a. af Gehejmearkivraad, Dr. Grotefend i Schwerin.

Men Oplysningen om Aarstallet, da en af Slægtens ældre Medlemmer var født i en lille By som Freiberg, gav et Holdepunkt, der

kunde give Haab om at finde en Ende af Traaden, og paa Foranledning af Slægten i Danmark anvendte jeg nogle Dage af Sommeren 1902 for at følge Sporet.

Allerede paa Vejen til Freiberg blev jeg i et tysk Bibliotek opmærksom paa et Værk af Joh. Samuel Grüber i Freiberg betitlet: *Historische Beschreibung des Churfl. Sächs. Begräbnisses und der 'gesammten Fünff Kirchen zu Freiberg sammt denen daselbst befindlichen Epitaphiis . . . etc.*, udgivet i Dresden og Leipzig 1732, hvori der findes meddelt flere Indskrifter over Medlemmer af Slægten Sütphen i Freiberg fra en til Domkirken hørende Korsgang.

Paa et Epitaphium af Sten staar under Skriftsproget: Tandem bona causa triumphat følgende:

CHR. | SERVAT. SACR. ET. MEM. | VIRI | STEMMA-
TIS. NOBILITATE. ET. EXPERIENTIA . VNDIQVAQ. CELE-
BRATISS. | D. STEPHANI. A. SVTPHEN. SEN. |
MEDICI . LITHOTOMI . OPHTHALMICI . | HIC. NATVS. GOS-
LARLÆ. SAX. | A. S. c|p |p Cl. A. D. XI . KAL . APR. |

Stephan von Zytphen jun., 1632–1664.
Tegning efter Maleri paa Dragsholm.

CONIVX . FACTVS . CVM. SIBYLA. | HASCHIA . | AN. ÆR.
 CHR. c|o |o XXIIX. | FREIBERG. HERMVNDVROR. | PARENS.
 IX. LIBERORVM. | V. NOBILIORIS . | IV. SEQVIORIS . SEXVS
 . | AVVS VII. NEPOTVM . | VITÆ . ET HONORVM .
 SATVR¹⁾ . | PIE . DENATVS. FREIBERGÆ. | PRID. KAL.
 QVINCTIL. c|o |o c LXI | CVM. TVLISSET. SECVM. EX.
 SECVLO. | ANN. LXV. HEBD. XIV. D. II. og herunder
 atter en anden latinsk Indskrift, der udtrykker, at Sønnen Dr.
 jur. utriusqve Christian v. Sutphen, overvældet af Sorg, til-
 ligemed dennes eneste overlevende Søster satte deres ærværdige
 Fader dette Minde.

Ved Siden deraf har været et Epitaphium med en latinsk
 Indskrift, der meddeler, at til den gode Faders og Søsters Aske
 lægges her Benene af den højanselige Hr. Dr. Christian v. Sut-
 phen, den udmærkede Retslærde, født i Dresden i Maj Maaned
 1635, død i Freiberg d. 6. Aug. 1684.

I Anledning af disse Indskrifter tilføjer Forfatteren nogle
 Bemærkninger om Stephan v. Sütphen og hans urgamle Adel,
 som gjøre Indtryk af at være Uddrag af en Ligprædiken
 over ham.

I et bibliografisk Repertorium vedr. Freibergs Historie fandtes
 ogsaa en saadan nævnt²⁾, og da jeg i flere større tyske Bi-
 blioteker forgæves havde forespurgt om denne Sjældenhed, laa
 det nær, at søge den i Freiberg selv. Samtidigt med at jeg her
 fik at vide, at den virkelig endnu fandtes i Byens Gymnasium,
 fik jeg dog den lidet opmuntrende Meddelelse, at den for Tiden var
 utilgængelig, idet Biblioteket var lukket under Sommerferien.

¹⁾ Trykfejl for SATVS.

²⁾ I Dr. Edv. Heydenreichs Repertorium i Mittheilungen des Freiburger Alter-
 thumsverein, Band 21. S. 85. N. 1146, under Tittlen Starck, Gottfr: Leich-
 predigt beim Tode des Herrn *Stephan von Sütphen* des älteren. Von unter-
 schiedenen Kaiserl. Majest., Chur- und Fürstl. Durchl. privilegirten, in
 vielen Königreichen und Landen hochberühmten Leiu- und Wund-Arztzen,
 wie auch Oculisten, Stein- u. Bruch-Schneiders, in der renovirten Capelle
 beym Dohmb zu Freyberg eingesenket. Gedrucht in Zwickau, von Samuel
 Eben. Ohne Angabe des Druckjahrs 4. (F. Gslb. Leichpredigten Bd. 6).

Paa dette Savn blev der imidlertid paa en meget velvillig Maade raadet Bod.

I „Mitteilungen des Freiburger Altertumsverein“ Hefte 38 har Hr. „Museumswart, Bergamtsrat Wappler“ i Freiberg i Sachsen i 1903 ladet trykke en Afhandling under Titlen: „Der Oculist, Schnitt-, Leib- und Wundarzt Stephan von Zütphen geb. 1601 in Goslar, gest. 1666 in Freiberg. Ein offener Brief an Herrn Staatsarchiv-Sekretär Gerhard L. Grove in Kopenhagen.“ Forfatteren har ikke blot med den største Hjælpsomhed under mit Sommerophold i Freiberg 1902 ved sine indgaaende Kundskaber om Byens Historie lettet mig Undersøgelsen om Familien Zütphens Historie, men selv heri udgivet de for Slægts-historien vigtige Personalialia, der indeholdes i den omtalte sjældne Ligprædiken og desuden ved samme Lejlighed aftrykt to samme Sütphen givne Privilegier, hvorfor det maa være mig tilladt her at bringe min bedste Tak.

Det Uddrag af Ligprædikenen, Hr. Wappler meddeler, indeholder ikke blot fyldige Oplysninger om Mandens eget Liv, men med ham som Udgangspunkt viser det baade tilbage til hans Forfædre og frem til hans Børn og navnlig ogsaa til to Sønnesønner, som ikke nævnes hos Grübler. De sidste Henvisninger har det Fortrin at være meddelte af en Samtidig, der sikkert kan antages at have været personlig bekendt med de fleste af Vedkommende eller ialfald deres Nærmeste; medens Meddelelserne om de Henfarne af Slægten, jo mere de ligger tilbage i Tiden, des mere trænger til nærmere Bekræftelse, men dog afgive et saa vigtigt Materiale til nærmere Opsporing af de ældste Slægtled, at hele Uddraget, med Undtagelse af de ret vidtløftige Meddelelser om Mandens Sygdomshistorie, her skal gives.

„Was nunmehr die ehrliche Geburth, den wohlgeführten Lebens-Lauff, Christenthumb, Kranckheit und seligen Abschied betrifft des weyl. Wohl-Edlen, Vesten, Groß-Achtbarn und Hocharfahrenen Herrn Stephan von Sütphen des Ältern von zweyer Röm. Kays. Majest. wie auch vielen Chur- und Fürsten hochprivilegirten und in dem heil. Römischen wie auch ausländischen Reichen berühmten und ältesten Oculist, Schnitt- Leib- und Wund-Artztes, dessen entseeleter Cörper

allhier eingesarget für unsern Augen lieget, so kan solches zu des Seligverstorbenen wohlverdienten Ehren-Ruhm mit Stillschweigen nicht übergangen, sondern muß Christlichem Brauch nach erinnert werden.

Wie nemlich der sel. Herr Stephan von Sütphen aus einem uhralt Hoch Adelichen Geschlechte entsprossen und gebohren worden benahmentlich in der Kayserl. freyen Reichs-Stadt Goßlar im Jahr Christi 1601 den 26. Tag des Mertzen-Monats vor Mittage umb 9 Uhr.

Sein seliger Vater war der Wohl-Edle, Vest- und Hoherfahrne Herr Johann von Sütphen, ein berühmter und wegen seiner glücklich-verübeten Curen von vielen Potentaten hochbegnadeter Oculist, Schnitt- Leib- und Wund-Artzt.

Dessen selige Fr. Mutter aber ist gewesen die Edle, viel Ehren-Tugendreiche Fr. Catharina aus dem Geschlechte der Schlägel.

Der Herr Groß-Vater ist gewesen der Hoch Edle, Gestreng und Veste Herr Stephanus von Sütphen aus der Graffschafft Sütphen in Niederland bürtig; allwo dessen Uhr-Anherren besage der von Röm. Kays. Majestät im Jahr Christi 1629 allergnädigst ertheilten Nobilitäts-Renovation die höchsten Officia oder Chargen im Kriege bedienet, auch wie sonsten also auch in vielen gefährlichen Türckenzügen sich iederzeit tapffer und ritterlich erwiesen haben; Allermassen dessen sel. Herr Vater in Krieges Expedition als ein Oberster zu Roß bey wehrender tyrannischer Persecution des Ducis de Albà vor sein Vaterland und die reine Lehre sein Leben ritterlich gelassen. Worauff sein damahls sehr junger und einiger Sohn als unseres sel. Herrn von Sütphen Groß-Vater von denen Hoch Adelichen reichen Gütern nebenst viel 100 ins Exilium verjaget worden, daß Er also sein Refugium oder Zuflucht in Teutschland, woselbst die reine Evangelische Lehre floriret, nehmen müssen.

Es haben aber die von Sütphen in dieser ihren reinen Evangelischen Religions-Beständigkeit einen guten Vorgänger gehabt an ihrem Geschlechts-Verwandten dem theuren Märter und Gottes-Bekenner Bruder Heinrich von Sütphen, welcher in Christ-Monat des 1524. Jahres in Didmar des reinen Evangelii Bekäntniß halber von den Feinden des Wortes Gottes zum Feuer verdammt worden ist, wie solches der sel. Vater Lutherus weitläufftiger anführet in seinen 3. Jehn. und 6. Wittenb. teutschen Theile¹⁾.

---

¹⁾ Hans Portræt og en udførlig Beskrivelse af Omstændighederne ved hans Martyrdød findes i Westphalens Monumenta inedita Germanorum Westphalorumque Bind IV S. 1463. Af en Levnesbeskrivelse af ham i Møller: Cimbria litterata fremgaar, at han var født i Grevskabet Zütphen omtrent 1488, at han 1521 besøgte Universitetet i Wittenberg og hørte Luther, i 1522 var Prior hos Augustinerne i Antwerpen og fængsledes, og i 1524 forvistes fra Bremen og fandt Døden i Meldorph i Ditmarsken.

Nachdem nun obenbenimter Herr Groß-Vater des sel. verstorbenen Herrn Stephans von Sütphen dergestalt in dem Elende von jedermann verlassen herumgelaufen, hat er keine Beliebung zum Kriegswesen getragen, auch keine Mittel gewusst, denen Studiis nachzufolgen, dahero sich vor allen andern die hochlöbliche Schnitt- und Wund-Arztney-Kunst gefallen lassen und darauff sich zu einem vornehmen Oculisten, Schnitt- und Wund-Arzt in Dantzig begeben, bey welchem Er solche Profession fundamentaliter erlernet und durch deren langwierige und glückliche Exercirung bey hohen Reichs- und ausländischen Häuptern eine grosse Authorität erworben, auch solche praerogativam vor allen andern Ärzten gleichsam jure haereditario gradatim biß auch auf diesen seinen Nepotem oder Kindeskind, den sel. Hn. Stephan von Sütphen, verfallt.

Seine Fr. Groß-Mutter ist gewesen die Wohl Edle und Hoch Tugendbegabte Frau Margaretha, eine gebohrne Theilerin.

Und von solchen Wohl Adelichen und fürnehmen Christlichen Eltern und Groß-Eltern ist dieser wohlselige Herr Stephan von Sütphen der leiblichen Geburth nach den 22. Martii des 1601. Jahres¹⁾ entsprossen und den 28. selbigen Monats zur heil. Tauffe befördert, auch hernach bey zunehmenden Wachsthumb in aller Gottesfurcht aufgezogen und biß in das 16. Jahr durch fromme und gelehrte Praeceptores zum studiren gehalten worden; worbey Er denn durch Göttliches Gedeyen dergestalt proficiret, daß Er sich desselben seine ganzte Lebenszeit rühmlich und erprießlich bedienen könen.

Wie Er nun zu seines Herrn Vaters Profession ein sonderbahres Belieben getragen, selbiger aber frühezeitigen Todes verfahren, als hat Er sich zu gründlicher Erlernung solcher Kunst erstlich zu seinem Herrn Vetter, Hn. Andreas von Sütphen, und hernach zu seinem ältesten leiblichen Bruder Tit. Hn. Christian von Sütphen, beyden unvergleichlichen Oculisten, Stein- und Bruchschneidern, auch hochberühmten Leib- und Wund-Ärztzen begeben, bey welchen Er 10 Jahr unverrückt verblieben und binnen sothaner Zeit solche Proben abgelegt, daß Ausgangs des bedungenen Termins Er von Ihnen vor einen wohlqualificirten Ophthalmicum, Schnitt- Leib- und Wund-Arzt ist erkannt und solenniter erkläret worden.

Worauff hernach erfolget, daß nahhdem Er im Jahr Christi 1624 seine eigene Praxin angestellet, Er darinnen in wenig Jahren sich dermassen habitiret und beliebt gemacht, daß Er nicht allein von Römischen Kayserl. Majestäten Ferdinando dem Andern und Ferdinando dem Dritten glorwürdigsten Andenckens zu zweyen von Churfürstl.

---

¹⁾ Foroven og hos Grübler d. 26. Marts.

Durchl. zu Sachs. Hertzog Johann Georgen dem Ersten Lobseligster Gedächtniß zu dreyen mahlen; von Chur- und Fürstl. Durchl. zu Brandenburg, Fürstl. Durchl. zu Altenburg, Braunschweig, Lüneburg und andern Reichs-Fürsten, Graffen und Herren wegen seiner besondern Geschicklichkeit und glückhaften Experientz aller- und gnädigst privilegiert und mit hohen Begnadigungen meist Libell-weise in rothen, schwarzen und violblauen Sammet mit in gold- und silbern Capseln anhangenden respective Kayserl. Königl. Chur- und Fürstl. grossen Insiegeln auff seine Kunst und Profession reichlichen versehen; sondern auch sein von langen Jahren her gestammter Adel wieder *de novo confirmiret* und allen Hoch-Adelichen Berechtigungen verbessert worden ist.

Es hat aber der sel. Herr Stephan von Sütphen diese seine Profession nicht allein in dem heil. Röm. Reiche, Böhmen, Ungarn, Croatien, Schweden, Pohlen, Dennemarck, Wallachey und mehr andern weitentlegenen Ländern iederzeit sehr rühmlich und glücklich in die 40 Jahr exerciret; sondern auch binnen selbiger Zeit darinnen unterschiedene qualificirte Subjecta oder Personen erzogen, welche theils noch am Leben, theils bereit Ihme in der Seligkeit vorgegangen; unter welchen sonderlich sein älterer Sohn, Herr Stephan von Sütphen, von Röm. Kays. Majest. Churfl. Durchl. zu Cöln, Sachsen und Brandenburg hochbefreyter und von der Kayzerl. Medicinischen Facultät zu Wien approbirter Oculist, Schnitt-Leib- und Wund-Artzt. Ingleichen Herr Andreas Kuhn, Churfl. Sächs. und Brandenburgischer privilegirter Stein- und Bruch-Schneider, Augen-Leib- und Wund-Artzt, beyde nunmehr selig. It. Herr Johannes Zech¹⁾, Kayserl. Churfl. Sächs. und Brandenb. hochprivilegirter Oculist, berühmter Leib- und Wund-Artzt in Berlin. Hr. Michael Brehme, Hoch Fürstl. Sächsisch-Gotischer, Landgräfl. Heßischer, Darmstädt. und Casselischer, auch Gräfl. Schwartzburgischer wohlbestalter Landes-Schnitt- und Wund-Artzt in Schmalkalden. Herr Gottfried Hacke, wohlgeübter Oculist, Schnitt- Leib- und Wund-Artzt, wie auch Chirurgiae promotus Doctor und Herr Laurentius Schubart, Röm. Kays. und Churfl. Sächs. befreyeter Ophthalmicus, Leib- und Wund-Artzt zu Dresden, derer andern zu schweigen.

Und wiewohl dem wohlsel. Hn. Stephan von Sütphen von Kayserl. Majestäten wie auch andern Chur- und Fürsten seiner langwierigen Experientz, rar- und perfecten Wissenschaft halber unterschiedliche

---

¹⁾ Hos Grübler er tilføjet, at denne har været gift med Stephan v. Sütphens Datter Dorothea Sophia, som imidlertid nedenfor siges at være gift med en anden af hans Elever, Andreas Kuhn.

fürnehme Bestellungen aller- und gnädigst angetragen worden sind; so hat Er doch solche theils dissentirender Religion, theils auch, daß er vielen und nicht allein einem Lande mit solch seiner von Göttlicher Allmacht Ihme vor andern verliehene Gnade und Wissenschaft beyrätzig seyn möchte, aller- und unterthänigst ausgeschlagen; gestalt Er auff zuschreiben vieler hoher Standes- und andern Personen in fürfallenden Leibes-Schäden und Gepresten sich willigst iederzeit erfinden und keine Reise, so weit und schwer sie auch gewolt, davon abhalten lassen. Wie Er nun solcher massen an vielen Orten seiner wohlerlerneten Kunst sich bedienet; als hat Er auch deshalb bey Eingang des 1628. Jahres sich hierher nach unser Stadt Freybergk erhoben, und als Er allhier mit gutem Success einige wenige Zeit practi[s]iret, hat er durch Gottes sonderbahre Direction mit der damahls Wohl Erbarn und Ehren Tugendbegabten Jungfrau Sibyllen, Herrn Martin Haschens, fürnehmen Bürgers und Tuchhändlers, Eheleiblichen Tochter, sich versprochen und darauff den 26. Februarii obengemeltem Jahres durch Priesterliche Copulation einsegnen lassen; wodurch Er erwünschte Gelegenheit an die Hand bekommen sich bey hiesiger löblichen Stadt niederzulassen und zu begütern; da denn der sel. Herr von Sütphen sich iederzeit sehr wohl und löblichen gehalten und vielen gefährlichen Mängeln und Gebrechen remediret.

Wie Er nun im Nahmen Gottes sich in den heil. Ehestand begeben, also hat Er auch in demselben den lieben Kinder-Segen von dem gnädigen Himmel reichlich verspüret, indem Ihm Gott bey wehrendem 31 jährigen Ehestand mit fünf Söhnen und 4 Töchtern beseliget, so theils in der Jugend selig verstorben, theils erwachsen, welche Er nach der Paulinischen Vermahnung in der Furcht zum HErrn und andern schönen Tugenden wohl auffgezogen, Ihnen Privat- und andere Praeceptores gehalten, darbey auch keine Sumptus oder Unkosten gespart, wodurch es soweit gediehen, daß der sel. Herr von Sütphen an zweyen Söhnen grosse Ehre erlebet, wie auch an zweyen Töchtern, denn die andern dem Herrn Vater in der Seligkeit vorgegangen; der ältere nunmehr auch sel. Sohn, Herr Stephan von Sütphen, ist in des Herrn Vaters Fußtapffen getreten und seine Profession mit grossem Ruhm an vielen Orten exerciret, dadurch Er derer Röm. Kayserl. Majestäten, Churfl. Cölnischen, Sächs. und Brandenburgischen Durchlauchtigkeiten Privilegia mit Ehren erlanget, auch von der Medicinischen Facultät in der Kayserl. Universität zu Wien nach ausgestandenem Examine vor einen approbirten Oculisten, Schnitt-Leib- und Wund-Artzt ernennet worden; von solchen hat Er erlebet zwey

Kindes-Kinder, Nahmens Stephan¹⁾ und Johann Friedrich. Der Jüngere aber, so anitzo mit thränhenden Augen des sel. Herrn Vaters Leiche nachfolget, ist der Wohl-Edle, Veste und Hochgelehrte Herr Christian von Sütphen, bey der Rechten berühmter Doctor²⁾ und Consulent allhier, welchen Er zehen gantzer Jahr propriis sumptibus zu Leipzig, Wittenberg und Jehna als berühmten Universitäten gehalten.

Von Seiner ältern Tochter so bereit vor etlichen Jahren selig Nahmens Frauen Dorotheen Sophien, welche Herrn Andreas Kühnen, weyland fürnehmen Oculisten, Stein- und Bruchschneider, auch Leib- und Wund-Artzt vermählet gewesen, hat Er durch Gottes Segen erblicket fünf Kindes-Kinder, worvon noch zwey anitzo am Leben und gegenwärtig als Jungfer Dorothea Sophia und Jungfer Maria Elisabeth, so mit höchstbetrübten Gemüthe ihren frommen und gutthätigen Herren Groß-Vater zum Grabe begleitet³⁾.

Die jüngere annoch lebende Eheleibliche Tochter ist die Edle und Viel-Ehren-Tugendbelobte Jungfer Sibylla Elisabeth⁴⁾, welche ihrer Gottesfurcht und anderer schönen Tugenden halben bey männiglich in gutem Lobe, anitzo aber wegen ihrer anhaltenden Leibes-Beschwerung dem sel. Herrn Vater das Geleite zu seinem Ruhe-Bettlein zu geben nicht vermag, zu Hause Ihn aber als ein gehorsames Kind desto heftiger betrauret.

¹⁾ Wappler oplyser (efter velvillig Meddelelse af Rektor, Dr. Preusz) om denne Sønneson, at han fra 1677 besøgte Freibergs Gymnasium, i hvis Matrikel Rektoren Andreas Beyer (1672—80) har indført: „Stephanus, dni Stephani à Sütphen, Ophthalmici et Chirurgici filius, Berolinensis March. ao. aetat. 14 inscriptus 13 Julij Disc. Cl. II“. Det maa herefter formodes, at det var i 1677 at han var fjorten Aar, saaledes at han er født c. 1663 og altsaa kun et eller to Aar gammel, da Faderen døde.

²⁾ Se ovenfor. Wappler meddeler, at Chr. v. S. ifølge Freibergs Stadsprotokol d. 22 Jan. 1602 indbød Raadet til sin Actus doctoralis.

³⁾ I et Brev af 15 Okt. 1683 (K. S. Hauptstaatsarchiv zu Dresden. Amtsgericht Freiberg Nr. 143. Acta H. Stephan à Sütphen, Königl. Schwedischer Wachtmeister contra H. Stephani à Sütphen, Lithotomi und Ophthalmici hinterl. Erben. Erg. A. 1683, Blatt 4.) indkalder den yngste Stephan v. Sütphen sine Medarvinger efter Farfaderen, og nævner „Alle meine coheredes“ som følgende fire, (besonders ratione des Forwercks) Meinen Vetter Hrn. D. Christian von Sütphen, und meinen Bruder Johann Friedrichen, (ratione des Hauses aber) meine Frauen Muhemen alss Hrn. Wolffens itzigen Pastoris zu St. Jacobi, und Hrn. M. Graffes, Conrectoris emeriti Ehe-Frauen“. Det fremgaar af Gravstedsindskrifter i Grüblers anførte Værk II S. 130. at Wolfs Hustru hed Marie Elisabeth, f. Kühn, og sammesteds Side 201 ses det, at Konrektor, Mag. Graffs Hustru hed Dorothea Sophie, f. Kühn, var født 3 Novb. 1653 i Freiberg, død sammesteds 8 Sept. 1714, og i sit 38aarige Ægteskab med ham havde 6 Børn.

⁴⁾ Hun døde ugift d. 15. Okt. 1674 efter Dødsbogen for Domkirken i Freiberg.

Wie Er nun seine lieben Kinder und Kindes-Kinder zu allen Guten erzogen und angehalten, auch wie bereit gedacht, viel Freude von ihnen erlebet: Also hat Er nach seligem Hintritt seines hertzlichsten Ehe-Schatzes, so geschehen fast für 7 Jahren, nemlich den 22. Septembr. des 1659. Jahres, seinen lieben Kindern zum Besten sich nicht wieder verheyratheren wollen, sondern ist in dem einsamen Witber-Stande verblieben biß an sein seliges Ende und darbey ein unsträfliches Leben geführet.

. . . . Weil Er denn GOTT lieb gewesen, hat es ihme am Creutz und Trübsal nicht ermangelt: allermassen Er öfters von dem grossen GOTT mit gefährlichen Kranckheiten heimgesuchet worden; zudem auch sein nunmehr sel. hertzlichstes Eheweib und acht Kinder meist in seiner Abwesenheit durch den frühezeitigen Tod verlohren; Ingleichen im Jahr Christi 1636 auf der Strassen durch Anfall einiger mörderischen Räuber ein merckliches von allen bey sich habenden beweglichen Gütern nicht sonder euserste Lebens-Gefahr; auch in dem bald folgenden 1638. Jahre durch Verwarlosung derer Pannierischen feindlichen Soldaten sein schön vor hiesiger Stadt Freyberg gelegenes Forwerck durch den Brand; und wieder nach dessen Auffbauung bey der Torstensonischen Belagerung durch fernerweite desolation und Ruinirung entbehren müssen. Alles andere bey seinen so zu Wasser als zu Lande insonderheit bey wehrenden langwierigen teutschen Kriegen gethanen Reisen erlittenen Unglücks, Gefahr und Ungemachs zu geschweigen . . . . Endlich . . . . nach der Ewigkeit zu geeilet . . . . nachdem er sein mühsames Leben gebracht auff 65 Jahr, 14 Wochen und 2 Tage. Im Ehestande gelebet 31 Jahre und 21 Wochen. Neun Kinder, als 5 Söhne und 4 Töchter gezeuget und von 2 Kindern erlebet 7 Kindes-Kinder. ENDE.“

Det vil af Ligprædikenen erfares, at en hel Slægt Sütphen i Tyskland har vundet sig et Ry som dygtige Kirurger. Fra en anden Kilde kan jeg tilføje endnu en her unævnt Kirurg, der hører til samme Slægt. I en af Johan Gottfried Michaelis i Dresden 1714 udgiven Fortegnelse over „Dresdnische Inscriptiones und Epitaphia“ fra Vor Frue Kirke sammesteds meddeles Side 358 følgende Indskrift: „Jehova. Der Edle, Veste, Hoch-Ehrsame Herr Christoph von Sutphen, hoch Priviligirter und berühmter Medic. Chirurgus allhier, nachdem er An. 1597 zu Lunck [? Luick] in Braband gebohren, 33 Jahr mit 2 Weibern ehelich gelebet, in erster Ehe 14 Kinder gezeuget, den 8 Jan.

1665, seines Alters 68 Jahr 38 Wochen und 4 Tage sanfft und seelig verschieden“. ¹⁾)

Det er aabenbart den samme Christopher Sütphen, „Okulist und Wundtarzt von Dresden“, der siges, paa en Rejse sammen med sin „Fætter“ Okulisten Stephan Sütphen fra Freiberg, i 1636 at være bleven overfaldet og plyndret af 15 Ryttere ved Landsbyen Luppaa for 9 skønne Heste, Vogn, Guld og Penge (3000 Thaler)²⁾). Indskriften over ham har derfor en med Hensyn til den fælles Slægts Herkomst i Nederlandene meget interessant Angivelse af Tid og Sted for Mandens Fødsel i Brabant.

Ad dette Spor kan Slægten i Danmark dog ikke søges, da han uagtet sine 14 Børn neppe har haft nogen mandlig Descendens udover første Generation.

Det er nemlig sikkert hans Søn, Jeremias v. Sütphen, der 1693 døde som Lic. og Dr. theol. samt Superintendent i Grimma. Denne brugte samme Vaaben som den freibergske Slægt v. Sütphen, og det hedder om ham, at han var født 1639 i Dresden som *Søn af en kejserslig Livlæge og Kirurg*³⁾); derhos viser en „Recess“⁴⁾ zwischen D. Jeremias von Sütphen hinterl. Erben“, dateret Dresden 23 Febr. 1714, at Dr. Jeremias v. Sütphen er død barnløs, men at en Rente efter hans Død skulde deles mellem Arvinger efter hans Enke paa den ene Side, og paa d. a. Side efter hans Søster Dorothea, gift med en Krause; naar disse uddøde skulde Renten gaa til fattige Studenter, hvilket tyder paa at han ingen andre lige saa nære Slægtninge havde.

Ligprædikenen nævner kun 2 Sønner af den afdøde Stephan v. Zütphen senior, der naaede den voxne Alder.

Den yngste af disse Dr. jur. Christian v. Sütphen døde uden Livsarvinger 1684. Den ældste, der allerede ved Faderens Død i 1666 nævnes „nunmehr auch sel:“ Stephan v. Sütphen, traadte i

¹⁾ S. 309 ss. findes en Indskrift over hans Hustru Maria, geborne Lapin, død 10 Nov. 1651, 48 Aar, 8 Maaneder mindre end 14 Dage.

²⁾ Justizsachen de ao. 1603—1683. Loc. 8846. Hauptstaatsarchiv zu Dresden.

³⁾ Kreyßig u. Wilsdorf: Album der evangelisch-lutherischen Geistlichen im Königreiche Sachsen. Crimmitschau 1898, II S. 247.

⁴⁾ Originalen i Hauptstaatsarchiv zu Dresden bl. Concepta Derer Reccesse, Decreten Abschied und Verträge de A^o 1713—16, Br. 25. Loe 13854.

Faderens Fodspor og blev Læge i Berlin. Han er utvivlsomt identisk med den Stephan v. Sütphen junior, (f. 1632 i Freiberg; † 1664 i Berlin), hvis Billede hænger paa Dragsholm. Dels stemmer nemlig Dødsaar og -sted med, at det gennem Legationssekretær, Greve Carl Moltke er oplyst, at Todtenregister for Nikolaj Kirke i Berlin udviser, at en „Herr Steffanus von Sütphens Lig nedsattes der i Kirken d. 28. Aug. 1664“, og dels stemmer Fødselsaar og -sted paa Billedet med den Daabshandling, hvorom jeg i Døbebogen for Nicolai Kirke i Freiberg, om end ganske vist med Datidens liden Sands for selv Navnes Ortographi, fandt noteret: „1632 [N 9] den 4 Martij Steffan F. H. Steffan Südfeldt Oculisten“, og blandt Fadderene anført „Christopher Sötphen, oculisten zu Dresden“, Faderens nys omhandlede Fætter.

I samme Kirkebog har jeg fundet noteret Daab af 4 andre Børn, hvoraf 3 ikke nævnes i Ligprædikenen. Klokkeren ved Kirken bliver aabenbart efterhaanden bedre og bedre kendt med Familiens Stilling og Navnets Stavemaade. I 1630, 28 Juli ved Sibylla Elisabeths Daab nævnes Faderen blot „Steffan Südfelt“, ved før nævnte Daab i 1632 „Steffan Südfelt, Oculisten“, i 1636 ved Wilhelms „Notthauf domj“ „Steffan von Sübschen Oculisten“, endelig i 1642, 17 April kommer ved Johannes Ernsts Daab det betydeligt forbedrede: „Stephan von Sutphen, Artzt“, og 1644 nævnes ogsaa Sybilla Elisabeth som „Herrn Stephan Sutphen Arztstochter“. Flere Børn fandt jeg ikke ved Gennemgang indtil 1650 og skønt Tiden var knap, tror jeg ikke at have overset nogen, hvorfor de andre rimeligvis ligesom Sønnen Christian har været døbt andetsteds, mulig paa Reiser, som Faderen jo ofte foretog.

Ligprædikenen fører den freibergske Slægt endnu en Generation længer ned i Tiden, idet den foruden flere af den Afdødes Børn nævner hans afdøde Søn, Lægen Stephan juniors 2 Sønner Stephan og Johann Friederich von Sütphen, skøndt de har været ganske smaa. Andetstedsfra kan jeg oplyse disses Moders Navn. „Anna Sophie, Stephan von Sytphens efterladte Enke“ nævnes saaledes, da hun efter Ansøgning under 15 April 1670 faar Bevilling til at Børnenes Bedstefader (hendes Fader) Johan Zech i Berlin i Forening med deres Farbroder Dr. jur. Christian Sytphen i

Freiberg¹⁾ maa blive deres Tutor. Bedstefaderens Stilling angives ikke. Men hans Navn er identisk med Stephan v. Sütphen seniors Lærling Johan Zechs, der blev Okulist og Kirurg netop i Berlin, og efter hvad Grübler meddeler blev gift med hans Datter Dorothea, medens Ligprædikenen beretter, at hun blev gift med en anden af Eleverne Andreas Kuhn og med ham havde fem Børn, se foran. En senere Bevilling²⁾ udtaler, at Kurfyrsten paa Anna Sophia „von Reichelins“ Ansøgning d. 26 Jan. 1683 bevilger hende, at hendes fraværende ældste Søn af første Ægteskab Stephan von Sütphen i Stedet for sin forrige Formynder Dr. Christian von Sütphen maa faa sin Stedfader Ritmester Johann Christopher von Reichel til Kurator.

Endvidere fandt jeg i Freibergs Stadtbuch³⁾ oplyst, at ved Raadets Møde den 6 Okt. 1684 „Herr Johan Friedrich von Sütphen, gewesener Schwedischer Fähnrich“ i Anledning af den ham tilfaldne Arv efter Farbroderen Dr. Christian v. Sütphen producerede en Myndighedsbevilling fra Kurfyrsten for at faa sin Arv udbetalt, medens den anden fraværende Broder Stephans Arvelod deponeredes, indtil han fordrede den. Yderligere ses det sammesteds³⁾, at „Anna Sophia Reichelin, gebohrne Zechin“ d. 1 Apr. 1685 i Raadet vedrørende hendes ælste Søn fremlægger en Attest, som endnu findes i Arkivet i Freiberg, og udviser, at „Herr Stephan von Sittfeldt seel. gewesener Cornet“ d. 18 Febr. 1685 er afgaaet ved Døden i Wittstock af hidsig Feber og Søndagen derefter begravet i Kirken sammesteds⁴⁾ med en „Leich-Sermon“. Attesten er underskrevet af „Christianus Fabricius, 38 jähriger Prediger des Orts“ og dateret d. 27 Marts 1685 i Wittstock i det kurfyrstelige brandenborgske Amt Zossen. Denne unge Færnik Stephan v. Sütphen, der endnu to Aar i Forvejen var umyndig, har neppe efterladt sig Børn, og paa dette Tidspunkt var hans yngre Broder Johann Friederich sikkert den eneste mandlige Ætling ikke blot af Faderen Lægen Stephan v. Sütphen junior men ogsaa af Farfaderen Steph. v. Sütphen senior i Freiberg.

¹⁾ I Vormundschafts Copiale 1670—77 Bl. 11 b i Hauptstaatsarchiv zu Dresden.

²⁾ Sammesteds 1678—86 Bl. 187 b—88 a.

³⁾ Stadtbuch zu Freiberg vom Jahren 1677—85, S. 790.

⁴⁾ Ss. S. 838.

Er der da nu noget Spor til at denne Johan Friedrich har været bosat i Meklenborg og saaledes kan formodes at have været Fader til de tre danske i Meklenborg fødte Officerer af samme Navn?

Desværre kun en Antydning. Arkivar Grotefend i det hertugelige „Geheimes und Haupt-Archiv“ i Wismar har for nogle Aar siden meddelt¹⁾, at alt, hvad der i Arkivet er fundet om Familien v. Zytphen, er nogle enkelte (lidet væsentlige) Aktstykker om en kongelig polsk og kursachsisk Kaptajn Joh. Friedr. v. Zitphen, der 15 Apr. 1713 fra Schwerin klager til Hertug Friederich Wilhelm af Meklenborg over, at han for 11 Uger siden er bleven arresteret uden endnu at være forhørt og har maattet ligge den lange Tid i Vagten i sine Gangklæder og forsømme sin Konges Tjeneste og det paa en falsk Angivelse, og beder om at maatte blive i Huset i frie Arrest pendente processu, hvad han synes at have faaet Lov til, da en Stadsmusikant Gottfried Witzendorf hos hvem han har boet efter Løsladelsen af hans Arrest, d. 7 Dec. 1713 klager over, at han har fornærmet hans Hustru. Han bliver paany stævnet i Sagen til d. 19 Febr. 1714, men hermed forsvinder hans og Sagens Spor.

En Forespørgsel i det kgl. sachsiske Krigsarkiv om samme Kaptajn har intet frugtet, og man maa foreløbig nøjes med paa det øvrige ny Grundlag, der ovenfor ere givet, at følge Sporene videre.

Den freibergske Familie har nu dog nærmet sig Danmark.

Jeg skal ikke dvæle ved, at Ligprædikenen allerede omtaler, at Stephan v. Sütphen senior udøvede sin berømmelige Profession i fjerne Lande som Sverrig, Polen, Danmark og Wallachiet. Men hans Søn Stephan flyttede et godt Stykke nordpaa og nedsatte sig i Berlin, og hans Sønesøn Stephan døde i Wittstock paa Grænsen af Meklenborg; dennes Broder Johan Friederich var i svensk Tjeneste, og endelig finder vi endnu et Spor, der fører lige ind i Danmark. Den Ritmester Johann Christoph von Reichel, der en Del Aar efter Lægen Stephan v. Sütphen juniors

---

¹⁾ i en Skr. til det kgl. danske Gesandtskab i Berlin af 24 Juni 1901.

Død ægter hans Enke Anna Sophia f. Zech og bliver Kurator for Stifsønnerne Stephan og Johan Friedrich v. Sütphen, er aabenbart identisk med den Johann Christoph v. Reichel, fra hvem der her i Rigsarkivet findes en paa tysk affattet allerunderdanigst Ansøgning, dateret Kjøbenhavn d. 13 August 1677. Heri meddeler han, at han den 2 Aug. s. A. i Landskrona har overrakt Kongen en Anbefalingsskrivelse fra Kurfyrsten (af Brandenburg) og fra Hertug Frederik af Grabow, og at han har tjent 3 Aar og nogle Maaneder hos Kurfyrsten som Kornet og Løjtnant, som hans Afsked viser, ligesom ogsaa gjort Ritmesters Tjeneste, og desuden tjent nogle Aar i Kejsereus Hær. Nu er han taget til Kjøbenhavn fra Landskrona for at afvente Kongens Resolution i det Haab, at Kongen, da Reichel har fortæret de Midler han havde og været meget uheldig paa sin Rejse herhid, vil give ham en god Employ ved Kavalleriet eller ogsaa Underholdning som en anden reformeret Officer¹⁾.

Af en af Krigskollegiets Expeditioner (N 1034) af 20 Okt. 1677 fremgaar det, at Ritmester Reichel bl. Andre skulde blive i Kongens Tjeneste og have Standkvarter ved Livgarden for at være ved Haanden. Den 28 s. M. findes en Generaladjutant-Løjtn. Reichel²⁾ indkvarteret i Aarhus sammen med Generalmajor Rantzau. I et Brev af 21 April 1678³⁾ skriver General Meerheim fra Landskrona, at han har iagttaget, at den til ham overkomne Ritmester Reichel har forholdt sig berømmeligt og vel i alle ham betroede Hverv, hvorfor han anbefaler ham. I samme Aar omtales Johan Christoph von Reichel som Ritmester i 2det fynske Rytter-Regiment, men efter dette Aar kendes intet videre til hans Tjeneste i Danmark⁴⁾. At hans Hustrus Børnebørn søger Lykken i Danmark og ligesom deres Fader, Farbroder og Stiffader i Krigstjenesten ligger imidlertid herefter ikke fjernt.

Men Tiden nærmest omkring Aarhundredeskiftet i 1700 var

¹⁾ Indkomne Sager til Krigskollegiet 1677 N 621.

²⁾ Do. 1678 N 243.

³⁾ Do. 1678 N 293.

⁴⁾ Ovenstaaende Angivelser om hans militære Løbebane skyldes velvillig Meddelelse af Oberstløjtn. J. C. V. Hirsch.

i Meklenborg en urolig Tid, mange Kirkebøger og andre for Slægtskabsbeviset vigtige Dokumenter fra hin Tid ere ødelagte og det tør neppe ventes om end endnu haabes, at Fundet af Tid og Sted for Stephan von Zütphens Død i Witstock kan føre til nærmere Oplysning om Broderens daværende Opholdssted i Meklenborg og derigennem om hans her fødte Børn.

Noget egentlig Bevis for Forbindelsen mellem Slægten v. Zytphen i Sachsen og Danmark kan saaledes endnu neppe føres; men flere Omstændigheder end før pege paa Sandsynligheden af en saadan. Det kan blandt disse anføres, at adskillige Breve i Stadsarkivet i Freiberg fra den her boende Familie Sütphen viser, at de førte akkurat samme Vaaben som den danske Familie. Der er ingen naturligere Grund til at Slægten i Danmark af samme Navn fra gammel Tid skulde eje et Portræt af en af de i Freiberg fødte Læger af Navnet Zütphen og allerede 1757 kunne indsende denne Slægts Adelsbrev til Kongen som Grundlag for en Naturalisation end netop den, at de hører til samme Slægt. Naar hertil kommer, at Slægten har forladt Freiberg og nærmet sig Danmarks Grændser og delvis vitterligt haft en Fod her, samt at den yngste af de til Danmark indvandrede Officerer af Navnet Sütphen bærer samme Fornavne (Johan Friederich) som den sidste mandlige Ætling af den bekendte Læge i Freiberg Stephan v. Sütphen sen., er der formentlig Anledning til sluttelig at udtale Haabel om, at Offentliggørelsen af ovenstaaende Bidrag til Kundskab om nogle hidtil upaaagtede Medlemmer af Slægten og Paapegen af forskellige Momenter, der kan tænkes at indeholde Afgørelsen, maatte kunne vække Interessen herfor i videre Kredse og fremkalde de manglende Oplysninger.

---

¹⁾ Det kan efter de foreliggende Omstændigheder ikke opfattes som noget afgørende Vidnesbyrd mod den antagne Slægtskabsforbindelse, at Christen eller Christian Friedr. v. Sütphen i sin før anførte Ansøgning af 1757 ikke er paa det rene med sin Farfaders rette Navn eller Forhold til de i 1629 adlede Brødre. Hans Fader Ernst Friedr. var jo ganske ung kommen til Danmark og dennes formentlige Fader Johan Friedrich mistede atter ganske spød sin Fader, der døde kun 32 Aar gl. 1664, medens Hjemmet opløstes, idet Moderen giftede sig igen og hans Stiffader traadte i fremmed (dansk) Tjeneste, og han selv allerede 1684 var i svensk Tjeneste.

v. Sütphen (Zütphen), skal være falden som Oberst under Hertugen af Albas Forfølgelser.

Henrik Zütphen, f. c. 1488 i Grevsk. Zütphen, Prior i Antwerpen; dræbt som Martyr i Ditmarsken 1524.

Oversigtstavle over en Slægt Sütphen eller Zütphen i Nederlandene og Tyskland.

Stephan v. Sütphen, f. o. 1550 i Grevskabet Zütphen, Kirurg i Danzig, g. m. Margr. Theiler.

Johan v. Sütphen, f 15.. † 16.., Okulist og Kirurg i Danzig og Goslar, g. m. . . Schlägel.

(Fætttere til Stephan v. Sütphen i Freiberg:)

Christian v. Sütphen, f. 15.. † 16.., Okulist og Kirurg. Stephan v. Sütphen, f. 1601 i Goslar, † 1666 i Freiberg, Okulist og Kirurg, g 1628 m. Sibylla Haschen, † 1659.

Andreas v. Sütphen, f. 15.. † 16.., Okulist og Kirurg.

Christoph v. Sütphen, f. 1597 i Luik i Brabant, † Dresden 1665, Læge. G. ¹⁾ m. Maria † 1651, g. ²⁾ m. Margrete.

Sibylla Elisabeth v. Sütphen, f. 1630 i Freiberg, † før 1667.	Stephan v. Sütphen, f. 1632 i Freiberg, † Læge, g. m. Anna Sophie Zeck (siden g. m. Ritmester i dansk Tjeneste Joh. Christoph v. Reichel).	Dorothea Sophia, g. m. Andreas Kühn, Okulist.	Christian v. Sütphen, f. 1635 i Dresden, † 1684 i Freiberg, Dr. juris, ugift.	Wilhelm v. S., f. 1636 i Freiberg, † før 1667.	Johannes Ernst v. S., f. 1642 i Freiberg, † før 1667.	Sibylla Elisab. v. S., f. 1644 i Freiberg, † 1674, ugift.	1 Søn 1 Datter, døde unge før 1667.	Dorothea v. Sütphen, g. Krause.	Jeremias v. Sütphen, f. 1639 † 1693, Superintendent i Grimma.	12 andre Børn uden Livsarvinger.
---	--	---	---	--	---	---	---	---------------------------------	---	----------------------------------

Stephan v. Sütphen, f. 1663, † 1685 som Kornet i brandenb. Tjeneste. Johan Friederich v. Sütphen, f. 1664 † 17.., svensk Vagtmester (antagelig siden Kapl. i polsk-sachsisk Tjeneste og Fader til de 3 i Meklenborg fødte danske Officerer v. Sütphen. se næste Side).

Oversigtstavle over den ældre Del af
den danske Slægt Zütphen, Sütphen
eller Zytphen.

N N. v. Zütphen
(mulig identisk med Johan Friederich v. Sütphen, se forr. Side).

Ernst Friederich v. Zütphen, f. c. 1682 i Meklenborg, † 1756, til Volstrup, Kapt. g. ¹⁾ m. Jytte D. v. Linde, ²⁾ m. Ølle- gaard M. Jermijn.	Joachim Friedrich v. Zütphen, f. c. 1690 i Meklenborg, † 1741, Kapt., g. m. Au- gusta Juliane N. N.	Johann Friederich v. Zütphen, f. c. 1704 i Meklenborg, † 1778, Pr. Lt.n. v. Drabantgarden g. m. Kirstine Rohde.
--	---	--

Carl von Züt- phen, f. 1723 † 1739.	Christen Friedrich v. Z., f. 1729 † 1804, adlet 1757 g. m. Anne Marie de Leth.	Jytte Dorothea v. Z., f. 1733 † 1755.	Hedvig Cathr. v. Z., f. 1735 † 1787, g. ¹⁾ m. A. F. Grib, g. ²⁾ m. L. N. Høg.	5 Børn døde smaa.	Friederich Gre- gorius v. Z., f. 1729, † 1774, Kapt., g. ¹⁾ m. Anna Cl. Fischer.	Augusta Juliane v. Z., f. 1734, † i Altona, g. ¹⁾ m. Chr. Kuhlow, m. ²⁾ Joh. Dav. Reinche.	Magdalene Con- stantia v. Z., f. 1737 † 1817, g. m. Lt.n. Chr. Weissenborn.
---	---	---	--	-------------------------	---	--	---

Ernst Friedr. v. Zütphen, f. 1765, † 1835, Generalmajor. v. Lovisa Aug. Baronesse Pechlin.	Christiane Charlotte Amalie v. Z., f. 1767 † 1818, g. m. Nicol. Steenholm.	Andrea Joh. Øllegaard v. Z., f 1773 † 1876.
---	---	--

Georg Friederich Otto Lehnsbaron Zytphen-Adeler, f. 1810 † 1878, v. Bertha Henriette Frederikke Løven- skjold til Baroniet Adellersborg; optaget 1838 i den danske Adel, 1841 i Friherrestanden med Navnet Zytphen-Adeler. Descendens se Adelsaarbogen.	Vilhelm Fr. v. Z., f. 1812 † 1880, Premlt.n.	Anna Amalie Louise v. Z., f 1818 † 1903, g. m. Gehejme- raad Chr. Conr. Soph. Greve af Danneskjold-Samsø til Grevskabet Samsø.	Joh. Fr. Ferdi- nand v. Zyt- phen, f. 1821 † 1861, Premlt.n.
---	--	--	--

Indskrifter i Dalum Kirke.

Af **Holger Hansen.**

I Dalum Kirke uden for Odense findes en Del Ligstene, som har personalhistorisk Interesse. Fire af disse angaar Præster i Sognene Dalum og Sanderum.

I. I Korets sydlige Væg sidder en Sten med følgende Indskrift:

Hoc æternæ memoriæ et debitæ observantiæ monumentum reverendo et docto nunc vero inter beatos beato dno Paulo Olai ecclesiæ huius una cum Sanderrummensi pastori quondam fidelissimo socero suo honoratissimo simul ac uxori eius Elizabethæ Joannis lubens meritoque posuit gener Johannes Nicolai Chylenbrun reipublicæ Otthonianæ primarius consul.

Vivens disce mori si vis bene vivere Christo
nam tibi mors lucrum vita salusqve deus.

Anno MDCLIX.

Heraf fremgaar altsaa, at Odense-Borgmesteren Hans Nielsen Chulenbrun¹⁾, der var Svigerfader til Hr. Niels Bang i Dalum, selv var Svigersøn af dennes Forgænger, Hr. Poul. Dennes Enke Elisabeth blev ifølge Dalum Kirkebog begravet 9. Nov. 1655 i sit 83. Aar, og Bispen Dr. Lauritz Jacobsen prædikede over hende.

I en Synsforretning af 22. April 1720 over Kongens Kirker i Fyen²⁾ siges om denne Begravelse: „I Koret findes et Begravelse, som Bjælkerne er forraadnet udi og en Del efterfalden; samme Begravelse har tilhørt sal. Hr. Poul, som har vaaren Præst ved Stedet, og som Familien er uddød vil Begravelsen af Kirken repareres.“ Ikke desto mindre var Begravelsen meget forfalden endnu 1725, og da Slotsforvalter Andreas Torp, hvis Kone nylig var død, d. 12. Maj 1725 ansøgte om at maatte købe denne gamle Begravelse³⁾, udstedte Kirkeinspektøren et Proklama om, at de, som maatte mene at have Rettigheder til sal. Hr. Pouls Begravelse, skulde melde sig inden en vis Tid og bevisliggøre deres Ret og dernæst sætte Graven i Stand; men da der ingen meldte sig, solgtes den ved Auktion i Apoteker Peter v. Westens Gaard i Odense til Andreas Torp for 20 Rdl. I Auktionskonditionerne tages der udtrykkelig det Forbehold, at Ligstenen skal bevares i Kirken.

II. Over M. Jens Pedersen findes en oval Sten indsat i Korets sydlige Væg:

¹⁾ Om ham se „Odense Skyttelav 1704—1904“ S. 3 ff. ²⁾ Odense Herreds Breve i Fyens Bispearkiv. ³⁾ Fyenske Rytterdistrikts Kirkessessions Sager Pk. Nr. 53.

*

Hielpens Steen

1 Sam. VII 12

Som M. Jens Pedersøn efter 32 Aars Arbeid i Ordet her og i Annexet for for [sic!] sig og sin hierte H. Maren Lasd: der de ofuer 30 Aar sammenlevede 1696 den 12. Martii loed opsette.

Hand	} døde i sitt Aar.
Hun	

†

Quid moror? ecquando moriar? quot sentio morsus vallibus hic Bochim dicere quando licet? jam potior passus cælestis monte Zionis! fac tolerem cum uis tollere Joua potes!

Aff sumpig Dal med mig samt Hiertens Echte Mage
skal to Dags Søn opstaa og op till Bierget tage
huor uafsladlig Gud skal tackis af enhuer
og bedis megit got for Hiorden her og der.

Post tot depulsa nubila quot jubila servantur! quot dantur amplexus et nexus indissolubiles o dies! o quies! Tunc vici amici non tunc volubiles.

Jens Pedersens Enke Maren Lasdatter blev ifølge Odense St. Knuds Kirkebog den 4. Januar 1708 nedsat i sin egen købte Begravelse i St. Knuds Kirke uden for den store Korsdør; der blev ringet med alle Klokkerne i St. Knuds og Graabrødre Kirker. Ifølge Mumme var Manden bleven nedsat samme Sted 1707; deres Ligsten blev omhugget 1753¹⁾.

Mag. Jens kaldes af Wiberg med Tilnavnet Bergendal; i sit Kaldsbrev af 30. Nov. 1663 kaldes han Jens Pedersen Kolding²⁾.

III. Ligeledes i Korets sydlige Væg findes en Sten med følgende Indskrift, hugget med ophøjet Skrift:

Her neden under hviler dend velærværdig og høilærde Mand nu salig hos Gud Mag. Jacob Lauritsøn Hiort som Gud lod fødis til Verden i Eilby Præstegaard anno 1656, opfødis i hans reene Kirke og Christendom til at være en Hyrde og Lærere først for Guldbjerg og Sandager Meenighed udi 21 Aar, og imidlertid æris og ophøis til at være Proust i Scouby Herret, siden forfremmis derfra til Christiansdal og Sanderum Præstekald: Velsignis med 6 Børn udij 3 fornøylige Ægteskaber med Pernilla Rosenberg, Mette Bang og Johanna Friderica Badenhaupt. Afløsis og hiemkaldis ved en salig Død Aar 1711 dend 20 Junij udij hans Alders 55., Embedis 27. og Ægteskabs 26. Aar.

Nu hviler hand i Herrens Nafn,
som her sig gjorde Møye
for Herrens Ære, Allis Gafn,
det vidner mangt et Øye.

¹⁾ Mumme, St. Knuds Kirke S. 244. ²⁾ Fyens Bispearkiv, Stiftets alm. Breve 204.

Han scinnet smugt for Verden her
 til alle smuke Dyder,
 nu skinner han som Solen der
 og ævig Glæde nyder.

Her er en Fejl i Indskriften med Hensyn til Præstens Fødselsaar; Jacob Hiort er ikke født 1656, men 18. Juli 1655 Kl. 7^{1/2} Formiddag og døbt 25. Juli s. A. i Ejlby Kirke¹⁾; han var en Søn af Præsten Laurits Madsen og Hustru Maren Clausdatter, hvilken efter sin første Mands Død giftede sig med Eftermanden Rasmus Madsen; efter ham blev hun Enke 1691, og 1697 flyttede hun til sin Søn i Guldbjerg, hvor hun døde. Sønnen skriver derom i Kirkebogen: „1698, 4. Januar blev min salig Moder, Maren Clausdatter, sal. Hr. Rasmus Madtzøns, som nu Michaëli Tider kom hid til mig og tredie Juledag tilforne meget sødelig og sagselig i Herren hensov, hensat meget hæderlig her i Guldbjerg Kirke i min Begravelse, og siden forflyt til Medelby til hendes egen Begravelse.“ Jacob Lauritsen Hiort blev 10. Nov. 1683 udnævnt til Kapellan hos Præsten Niels Bang (en Søn af Biskoppen) i Guldbjerg Sogn med Ret til at succedere ham²⁾. Hr. Niels var svag og døde ikke længe efter, og Onsdagen den 18. Februar 1685 ægtede Jacob Hiort Enken, „den ærdyderige Matrone“ Pernille Jensdatter Rosenberg³⁾; hun var født i Nyborg 1651 (døbt 3. Oktober)⁴⁾ som Datter af daværende Raadmand og Slotsskriver i Nyborg Jens Madsen, der senere blev Borgmester i Odense. Pernille døde 1691, i hvilken Anledning Enkemanden skriver i Kirkebogen: „1691 d. 1. April derefter Kl. 7 om Morgenen døde mig til megen Graad og Græmmelse min hjærteallerkæreste yndigste Hustru Pernille Jensdatter Rosenberg i hendes Alders 39 Aar fem Maaneder 4 Uger og to Dage. Lad mig ogsaa komme snarlig til dig, o min Jesu, mig længes nu ret inderlig.“³⁾

I Guldbjerg ældste Kirkebog er Ministerialia i Præsternes Familier optegnet paa de første Blade; senere kommer de saa igen paa deres Plads imellem de andre Forretninger. Jacob Hiort optegner da ogsaa længere henne sin Hustrus Død igen med disse Ord: „1691, 8. April døde mig til største Hjærtetød min hjærte-allerkæreste salig Hustru, den hæderbaarne, Gud-yndige og ærdyderige Matrone Pernille Jensdatter Rosenberg.“ Mere nøjagtig er Præsten ikke med Førelsen af Kirkebogen.

Pernille Rosenberg havde i sit første Ægteskab mindst eet Barn, Sønnen Jens Madsen Bang, der blev begravet 21. Maj 1679 i en ung

---

¹⁾ Ejlby Kbg. ²⁾ Fyens Bispearkiv, Stiftets alm. Breve 204. ³⁾ Guldbjerg Kbg. ⁴⁾ Nyborg Kbg.

Alder¹⁾). Men formodentlig er den Anna Bang, som Jacob Hiort kalder sin hjærte-kære Datter, da hun den 6. Marts 1693 bliver gift med Jens Rasmussen, Ridefoged og Forpagter paa Margaard²⁾, ogsaa Niels Bangs Datter. Vi skulde saa rigtignok vente at finde hende indført som saadan i Guldbjerg Kirkebog, hvad hun ikke er: men den er ført saa urimelig slet i Niels Bangs Tid, lige indtil han fik Jacob Hiort til Kapellan, at Præstens egen Datter godt kan være glemmt; hendes Fødsel har han vel tænkt, at han nok kunde huske uden at behøve at tegne den au; Sønnens Fødsel er da heller ikke indført.

Jacob Hiort havde med Pernille Rosenberg følgende fire Børn: Niels født 19. Dec. 1685 Kl. 5—6 Em., døbt 23. Dec.; Lauritz født 10. Aug. 1687 Kl. 4—5 Em., døbt 17. Aug.; Jens f. 16. Sept. 1688 Kl. 7 Fm., hjemmedøbt samme Dag og fremstillet i Kirken d. 3. Okt.; Pernille Maria f. 21. Marts 1691 Kl. 7 Fm. og døbt 23. Marts; hun kostede Moderen Livet³⁾. Sønnen Laurits nedsatte sig i Bogense, hvor der holdtes Skifte efter ham i Aaret 1760⁴⁾. Datteren Pernille Maria blev den 12. Marts 1713 i Bogense gift med Conrad Seibert⁵⁾.

Jacob Hiort trøstede sig da nogenlunde igen; den 25. Juli ægtede han Mette Bang, der var født i Bogense 1651 (døbt d. 17. Aug.) som Datter af Præsten Hans Clausen Bang⁵⁾. Hun havde allerede været to Gange gift, først med Raadmand Niels Kindstrup i Middelfart, med hvem hun havde to Børn: Niels Kindstrup, der døde ung, og Hans Nielsen Bang, der blev Præst i Vang⁶⁾. Anden Gang havde Mette Bang været gift med Johan Michelsen; denne var først Ridefoged paa Hindsgavl; den 20. Febr. 1666 blev han Herredsfoged i Vends Herred og 9. Nov. 1678 Borgmester i Middelfart⁷⁾; han var tillige Gæstgiver og maa være død c. 1682. Med denne sin anden Mand og med sin tredie Mand Jacob Hiort havde Mette Bang ikke Børn. Hun døde 1703, og Jacob Hiort indfører det saaledes i Kirkebogen: „Ao. 1703 d. 29. Jan. Klokken 3 mod Morgenen behagede det igen min naadefulde Gud at lade min dejlige Hussol nedgaa og gøre det mørkt hos mig, da han ved min allerkæreste yndigste Hustrues Mette Bang Bortkaldelse, i hendes Alders 52 Aar 5 Maaneder 2 Uger 5 Dage, fra mig, satte mig i den bedrøvelige Enkestand til megen Graad og Græmmelse.“ Paa det andet Sted i Kirkebogen, hvor han opgiver, at hun blev begravet 6. Februar, sætter han hendes Alder til 52 Aar 14 Dage. Jacob Hiort giftede sig tredie Gang; men han maatte først have en kgl. Bevilling (af 17. Sept. 1703), da hans 3die Hustru var beslægtet

---

¹⁾ Guldbjerg Kbg. ²⁾ Guldbjerg Kbg. ³⁾ Guldbjerg Kbg. ⁴⁾ Bogense Skifteprot. ⁵⁾ Bogense Kbg. ⁶⁾ Hundrup: Oluf Bangs Efterkommere, S. 22; Wibergs Præstehistorie. ⁷⁾ Provinsarkivets Embedsetater.

i tredje Led med hans anden¹⁾. „Ao. 1703 d. 13. November blev efter den alene vise Guds Forsyn min lille hjerte-allerkærestes den dydædle og Gud-hjerteelskende da Jomfrues Johanna Friderica Baden-haupts og mit Bryllup højtideligen baade i hel høje og nedrige Stands-persones Overværelse holden og stor Solennitet gjort af Hans Excellence vores højgunstige Hr. Stiftamtmand høj- og velbaarne Diderich Schult og højvelbaarne gode Geheimeraadinde, dem den gode al Naadsens Gud altid velsigne.“

Alle Jacob Hiorts tre Giftermaal har rimeligvis været ret fordelagtige, men det sidste var dog vistnok det bedste. Johanna Friderica Badenhaupt var nemlig en Slægtning af Didrik Schult, som var gift med Armgaard Sophia Gabel, en Datter af Christoffer Gabel og Hustru Ermgaard Johansdatter Badenhaupt. Didrik Schult var Ejer af Christiansdal og havde dermed Kaldsret til Dalum og Sanderum Sogne; da Præsten her døde kort Tid efter, blev da ogsaa Jacob Hiort hans Efterfølger. Han havde efter Kirkebogen med denne tredje Hustru en Datter: Armgoth Sophia, døbt 24. Maj 1707 i Dalum. Med den første Hustrus fire Børn bliver det fem ialt, og Ligstenen siger, at han havde seks. I Wibergs Præstehistorie siges imidlertid Kapellanen i Stubbekøbing Christopher Didrik Jacobsen Hiort at være født i Kaals-have (der ligger Guldbjerg Præstegaard) den 8. Dec. 1704; han er altsaa en Søn af denne Jacob Hiort; Tiden passer godt nok, og af Fornavnene har han aabenbart det ene fra Didrik Schult, det andet fra Christopher Gabel; der kan derfor ikke være Tvivl om hans Herkomst, skønt han hverken er indført i Dalum eller i Guldbjerg Kirkebog.

Johanne Frederikke Badenhaupt, som efter Jacob Hiorts Død giftede sig med Jens Rasmussen, Tolder i Grenaa, døde i Stubbekøbing 1755; formodentlig hos denne Søn²⁾.

Jacob Hiorts Grav blev ikke holdt vedlige af Familien, den forfaldt, og paa samme Tid som der udstedtes Proklama angaaende Hr. Pouls Grav, skete det ligeledes for dennes Vedkommende; da ingen meldte sig med Fordringer paa Begravelsen, blev den ligeledes den 20. Sept. 1725 stillet til Auktion; saa indløb der omsider et Brev fra Hr. Jacob Hiorts Søn Løjtnant J. Hiort, der hævdede sin Ret til Begravelsen; den blev derfor ikke solgt dengang. Denne Løjtnant maa altsaa være den Søn Jens, som fødtes 1688.

IV. I selve Korbuen paa den nordlige Side lige over for Prækestolen er indsat en Sten, sortmalet, med Indskrift i forgyldte Bogstaver:

---

¹⁾ Fyens Bispearkiv. ²⁾ Wibergs Præstehistorie.

Joh. 14 V. 19.

Jeg lever, og I skulle leve.

I dette Lifsens Haab levede og døde Hr. Marcus Monrad kaldet fra Herringe til Dalum og Sanderum 1711, døde 1716 i sin Alders 47 Aar, og hans kiære Huustroe Magdalena Skytte døde 1737 i sin Alders 70 Aar; saa og Hr. Claus Borgen, kaldet 1716 til begge Menigheder, døde 1750 i sin Alders 69 Aar. Hans kiære Hustroe Anna Margreta Monrad døde 17.. i sin Alders Aar.

2 Cor. IV, 14.

Vi vide, at den som opreiste den Herre Jesum han skal og opreise os formedelst Jesum og fremskikke os med hannem.

Om Marcus Monrad og hans Familie er der ikke meget at finde i Kirkebøgerne; han var født i Assens 1669¹⁾; men Kirkebogen fra denne By begynder først 1679, og i hans første Kald Herringe begynder Kirkebogen 1727. Ved hans Død finder vi i Dalum Kirkebog: „1716 d. 12. Oktober om Natten imellem Mandag og Tirsdag Klokken halvgaaen 11 døde sl. Hr. Marcus og jordet Onsdagen den 21. ejusdem.“ Hans Hustru var Magdalene Pedersdatter Skytte, en Søster til Knud Pedersen Skytte, der var kongelig Skovrider paa Ryttergodset og Birkedommer paa Avernakø; hun fik Kongebrev af 19. Marts 1717 paa at maatte sidde i uskiftet Bo og levede 20 Aar som Enke. Den 19. Nov. 1737²⁾ døde hun og blev begravet 27. Nov.³⁾ Ved Skiftet opregnes hendes syv Børn saaledes: Jørgen Monrad, Præst i Tjæreby i Sjælland; Henrik Monrad, Præst i Ørsted paa Fyen; Philip Ditlev Monrad, Studiosus i København; Peder Monrad, Præst paa Avernakø, var død og havde efterladt sig 3 Sønner og 1 Datter: Søren Serup Monrad, 7 Aar gl., var i Huset hos Professor Marcus Wøldike i København; Hieronymus M., 5 Aar, hos Mag. Reling paa Samsø; Marcus M., 4 Aar, hos Hr. Claus Borgen i Dalum, og Magdalene Kirstine, 10 Aar, hos Regimentskvartermester Rasmussen i Kolding. De tre Døtre var: Anne Margrethe Monrad, gift med Hr. Claus Borgen i Dalum; Armgott Sophie Monrad, Enke efter Hr. Didrik Jacobsen i Vigersted og Kværkeby, og Anna Elisabeth Monrad gift med Kapellanen i Sorø Hans Therkildsen. De ubetydelige Efterladenskaber overlodes af alle Arvingerne til den yngste Søster Anna Elisabeth, hvis Mand var syg.

Armgott Sophie Monrad blev 6. Juli 1718 i Dalum gift med Hr. Didrik Jacobsen (Achton), og Hr. Peder Monrad holdt 4. Dec. 1726 sammesteds Bryllup med Jfr. Gunder Sophie Wulf. Den i Skiftet omtalte Søn Hieronymus maa være den samme, som almindeligvis kaldes

¹⁾ Wiberg. ²⁾ Odense Herreds gejstlige Skifteprot. 1683—1744. ³⁾ Dalum Kirkebog.

Jeremias. Gunder Sophie Wulfs Søster, Jfr. Citzel Wulf blev begravet i Dalum den 16. Nov. 1731.

Marcus Monrads Efterfølger Claus Borgen blev 21. Juli 1717 gift med Datteren Anne Margrethe og havde med hende 15 Børn: Marcus, født 6. Maj 1718; Peder født 26. Maj 1719; Armgoth Ulrica f. 12. August 1720 og gift 26. Juli 1742 med Niels Ejlbye, Sogne-
degn til Højrup og Gæstelev; Adam Christopher, f. 14. Okt. 1721 og begravet 9. Juni 1723; Magdalene Christine, f. 15. Dec. 1722; Adam Christopher, f. 6. April 1724; Anna Susanna, f. Natten mellem 8. og 9. April 1725; David, f. 10. Maj 1726; Matthiis, f. 30. Juni 1727; Ide Sophie, f. 7. Okt. 1729; Jens, f. 19. Januar 1731; Diderich, f. 29. April 1732; Magdalene Kirstine, f. 7. Sept. 1733; Hilleborg Marie, f. 24. Januar 1736 og begravet 7. Marts samme Aar; Peter Christian, f. Natten mellem 18. og 19. April 1738; ialt altsaa 9 Sønner og 6 Døtre.

Claus Borgen selv blev begravet den 17. Juli 1750.

V. Paa Gulvet i Koret ved den sydlige Væg ligger en smuk Sten, paa hvis fire Hjørner er hugget følgende Vaaben: v. Holsten og Drachenfels for oven, v. Hoenen og Grotthausen for neden, desuden denne Indskrift:

Jeg ligger og soffer aldeles med Fred thi du Herre hielper mig allene at ieg boer tryggeligen. Ps. 4 V. 9.

Her under hviler nu salig hos Gud erlig og velbiurdige Jomfrue Catharina Øllegardt von Holsten hvis Fader var erlig og velbiurdige Mand Detlef v. Holsten Kongl. Maieft. bestalter Oberstl. Hendes Moder var erlig velbiurdige Fruue Øllegardt von Drachenfels af disse Høyadelige Foreldre er hun født her til Verden A^o 1670. Boede og døde i Odense A^o 1753 den 18. Maj.

Gud gifve hende en glædelig Opstandelse med alle Guds udvalde paa den yderste Dommedag. Ammen.

[Herefter: et Timeglas og et Dødningshoved.]

Paa Væggen oven over Stenen hænger en Trætavle, paa hvilken for oven er fastslaaet et Metalskilt med paamaalede Vaaben og Om-skriften: Salig Catharina Øllegaard v. Holstens Fædrene og Mødrene Vaaben v. Holsten og v. Drachenfels. 1753 . . . [Slutningen kan ikke læses, da Metalpladen er meget medtaget]. Neden under Vaabenpladen er malet følgende Indskrift:

See Læser et Billede som vidner om en adelig Stamme af hvilken denne salige herunder hvilende udspirede men det Guds Billede der prydede hendes Siel og yttrede sig i hendes Levnet var det der gjorde hende til en Jesu Bruud hvilken Ære hun ansaae som sit høyeste Adelskab. Det første gjorde hende anseelig for Verden det sidste behagelig for Gud. Men saa lidet som det ene forminkede hendes Sorig i dette Lives Møysommelighed saa meget forøgede det andet hendes Glæde i Dødens Bitterhed. Derfor vare disse

Dauids Ord hendes daglige Mundheld i Livet hendes dyrebare Trøst i Døden: Ps. XVII, 15. Jeg skal beskue dit Ansigt i Retfærdighed, jeg skal mettes naar jeg opvaagner i dit Billede.

Om denne gamle adelige Jomfru findes i Odense St. Hans Kirkebog følgende: „1753 Faste Bededag d. 18. Maj om Aftenen Kl. halvgaæn otte døde højædle og velbaarne Frøken Cathrine Øllegardt v. Holsten. Den 1. Junii om Aftenen udført og begravet i Christiansdals Kirke i hendes Alders . . . “. I Skifteprotokollen¹⁾ kaldes hun Frk. Charlotte Øllegaard v. Holstein; men under denne Overskrift findes kun disse Linier: „Skiftet efter hende har Hr. Konferensraad Bille og Hr. Krigsraad Hedegaard med kongl. allernaadigst Tilladelse forvaltet, og derfor her forbigaas.“ Kommissionsskiftet er ikke bevaret.

Cathrine Øllegaard v. Holstens Fader Detlev maa være en Broder til Adolf Hans v. H. til Gelskov og Langesø († 1694), hvis Forældre var Claus v. Holsten og Elisabeth v. Hoenen²⁾.

VI. I Gulvet lige til højre for Kirkens Indgangsdør ligger en Sten, som, foruden to Reliefbilleder for oven, bærer følgende Indskrift:

Her under hviler velædle Mand *Niels Lassen*, fordem Præsident udi Nyborrig, som døde Anno 1696. med sin elschelige Frue *Margareta Hedewig Hagedorn*, som døde Anno 1714. Gud gifve dem med alle udvalde en glædelig Opstandelse.

Op ad den højre Side staar: Salige ere di Døde s. . . . (højre Hjørne for neden stødt af).

Op ad den venstre Side: Di hvile af deris Arbeid.

Niels Lassen var en Broder til Kirkens Patron, Jens Lassen til Dalum Kloster, og til Præsten Mag. Jens Pedersen Bergendals Hustru, Maren Lasdatter. Han blev den 13. Dec. 1682 Præsident i Nyborg³⁾, i hvilken By han formodentlig ogsaa er død; i Nyborg Kirkebogs Begravelsesliste er der imidlertid et Hul ved Aarene 1694—98.

VII. I Korets nordre Væg er Indgang til Vindernes Kapel; over Indgangen findes denne Indskrift:

Befal Herren dine Gierninger, saa skal din Sag gaa frem. Proverb. 16. Anno 1646 haffuer Konnig Christian den fierde sielf wærit i Dallum Kircke oc naadigste bevillditt Iffver Vind dette Capeel til min min kiere Hvstrves oc Arfuingeres Begraffung huor imod ieg loffuede at giffue til Dalum Kirckes Reparation som da var megit brystfeldig 400 Sp. R. D. som er last er oc loffuer somme Bevelgning haffuer ieg dette Capeel med Epitaphio oc Ornamenter loed opbyggede Gvd oc Kircken til Ære huilcket ieg oc mine Arfuinger sielf skal holde wrdelige oc til dis conseriation da er af mig der til lagt noget Langilde af en Gaard effer den Foundation derpaa giort er. [!]

¹⁾ Odense Skifteprot. 22 F. 110. ²⁾ Rasmussen Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle S. 180. ³⁾ Provinsarkivets Embedsetater.

Indskriften er paa Steder næsten meningsløs, saa at man skulde tro, at Stenhuggeren ikke har kunnet læse.

Naar man for nogle Aar siden kom ind i dette Kapel, gav det Indtryk af nylig at have været Genstand for et fjendtligt Overfald. Kisteploader og smukke Messingnagler laa spredte paa Gulvet, og Kisternes Antal var tydelig nok mindre end oprindelig. Det siges virkelig ogsaa, at nogle af Kisterne i den allernyeste Tid er bleven borttagne og Ligene nedgravede et Sted paa Kirkegaarden. Nu er der vel ordentligt inde i Kapellet, men de forsvundne Kister er ikke komne tilbage. I det hele taget trænger Kapellet til at restaureres; Iver Vind og hans Hustru Helvig Skinkel henlagde, da de byggede det, Landgilden af en Gaard i Lavindsgaarde til Vedligeholdelsen; men en senere Ejer Anna Vind v. der Kula, Generalmajor Henrik Bielke Kaases til Boltinggaard, fik 1737 Lov at sælge Gaarden og erlægge en Kapital i Kirkens Kasse, hvis Renter skal benyttes til Vedligeholdelsen¹⁾. Kapitalen er 200 Rdl., hvis Renter naturligvis nu er ganske utilstrækkelige til Formaålet.

VIII. Et stort Epitafium, stærkt medtaget af Tidens Tand fylder den ene Væg i Kapellet; en Sten i Midten meddeler følgende Indskrift:

Her ligger begravuen erlig oc welbiurdig Mand Her Iffuer Wind til Nørholm Ridder Danmarckis Rigis Raad oc Kongelig Mayst Befalings Mand vdi Dalum Closter Cantor vdi Wiburg Canonicus i Ribe oc Aarhus oc Vicarius i Roskild Capitteler som tient vdi Christiani Quarti Cantzelie første Gang i 9 Aar fra Anno 1612 til 1621 oc siden for øffuerste Secreterer vdi 18 fulde Aar fra Anno 1626 til 1644 hand bleff sat i Raadit. Døde den .
Disligiste hans kiere Hustru erlig oc welbiurdig Fru Heilug Skinckel som døde den . Gud giffue dennom en glædelig Opstandelse paa yderste Dommedag.

Af Kisteploaderne fremgaar, at de her begravne have hørt til Familierne Vind, Banner og v. d. Kula.

Endnu et Kapel findes ved Kirken, Benzon'ernes; de Kister, som her findes, høre alle til en nyere Tid; Familien Benzon kom først til Christiansdal i Aaret 1768.

---

¹⁾ Skøde dat. Boltinggaard 11. Dec. 1739 i Top. Saml. paa Papir i Rigsarkivet.

Brudstykke af en Retssag vedrørende den svenske Adelsmand Anders Gyllenroths norske Hustru.

Meddelt ved **A. W. Rasch.**

Den svenske adelige Slægt Gyllenroth, der adledes 1679, har just ikke været meget talrig og uddøde allerede med Stamfaderens Søn Anders Gyllenroth, der efter Anreps „Svenska Adelns Ättar-Taflor“ II S. 120, blev halshugget paa Gølgebakken udenfor Stockholm 1722.

Denne Anders Gyldenroth har sandsynligvis været en noget vidtløftig Herremand, siden han har endt sine Dage paa en saadan Maade. Ogsaa her i Landet har man et, om end flygtigt Spor af ham, da han, hvad Anrep ikke kjender, har fundet sig en Brud her, med hvem han dog kun har levet ganske kort sammen, hvad der nærmere vil sees af efterfølgende.

Christian Friderich Povisch, Kongl. Maytts^s Estats Raad og Stigtsbefallingsmand offuer Christiansands Stift Mag. Jens Bircherod, Biscop og Superintendent ofver Christiansands Stift — — — Giører Vitterligt, at Ao. Christi 1707 den 18 Junii da den ordinari Consistorial Ret udj Christiansand¹⁾ endda Continuerede fremkom for os i Retten Städtz Procurator Monsr Christian Friderich Sogn, befuldmegtigt af Elizabeth Hermansdatter von der Burg, med en udtaget Consistorialstefning Contra hendis Ægtemand Andreas Gylden Rod, andgaaendis desertion, huorom Stefningen ord for ord liuder saaledis.

Christian Friderich Powisch Kongl. Kongl. Maytts^s Estats Raad og Stiftbefalings Mand over Christiansands stift.

Jens Bircherod Biscop og Superintendent ofuer bemelte Christiansands stift.

Giør Vitterligt at for os haver andraget og tilkiendegifuet Erlig og Gudfrygtige Matrone Elisabeth Hermans Daatter von der Burg, huorledis hun skal være beføjet for Consistorial Retten til forandring at paaanke det ægteskabs baand, som imellum hende og hendes mand Andreas Gyldenrod, ungefehrlig for 10 Aar siden ved een hæderlig og Christelig Copulation bunden blef; Og det formedelst bemelte hendes Mand, icke som een Egtefælle hos hende har Continuerit, mens tvertimod 14 Dage efter deres Brøllup uden skielig aarsage hende forlat

¹⁾ Christiansands Bispearkiv 2 d. (nyt Nr. 39) fol. 223 b flg. (Chr.sands Consistorialrets Forhandlingsprotokol 1693—1726).

og bort Rejst, og siden iche igienkommen, ej heller hende noget om sin tilstand, enten hand er Lefvende eller Død, tilskrevet, huilchet Citantinden alt med et Welbekræftet tingsvidne af dato 16 Martij 1707 foregiver i fuldkommenhed at gotgiøre og beviise; hvorføre hun som meldt formoder ved Consistorial Retten at faa efter Loven, samme Egteskabs Baand vedbørlig ophæfuit og tilintet giort, heldst og efterdj hun som een ærbar og skichelig Danneqvind nu paa 9 aar, som er langt ofuer dend tid Loven determinerer, har ført et sømmeligt Lif og Lefnet. huilchet hun Jligemaader for Retten agter at beviise, og fordj vil paastaa een retmæssig fraskillelsis Dom, saaledis at dette hendes Egteskab iche skal være eller blifue hende (saafrembt hun sig ellers ved Guds forsiun herefter i et andet vill indlade) udj nogen Maader hinderlig, med meere hun for Retten agter at lade Demonstrere og tilkiendegifue. Thj udj hans Kongl. Majts høje nafn Kald og Varsel gifues Eder meer bemelte Andreas Gyldenrod ved denne Citation, som for Eders herpaa stedet sidste hafte Logemente forkynt blifuer, Citantinden eller hendes beskichede, for os udj Consistorio, som holdendes vorder her i Christiansands domb-Capitul d. 17 Juni førstkommende at møde eller møde lade, til sagen at svare, og ellers indgifue huad i fornøden eragter, da udj sagen skal blifue Kiendt og Dømbt, hvis Lov og Rett er gemæs.

Christiansand d. 2 May A^o 1707.

C. F. Powisch.
(L. S.)

J. Bircherod.
(L. S.)

Dernest fremblagt i Retten et tingsvidne af følgende Indhold.

Kongl. Mayts Byefogit Niels Jenssen udj Christiansand, Byeskriver sammesteds Ebbe Fridrich Pedersen — — — — Giøre Vitterligt at Aar 1707 Onsdagen dend 16de Martij, Da een Ordinaire Ret paa bemelte Christiansands Byeting blef administrerit

Samme Tid Comparerede Svend Svendsen, som hafde formaaed 2de Borgere og Dannemænd her i Byen, Nembl. Johannis Eldermand og Bent Thommesen, at give deris sandferdige Vidnisbyrd, og tilstaaelse, hvad dennem kand være bevist, om ermelte Svend Svendsens Kierestes søster Elisabeth von der Burg, om hendis forhold, udj hendis Mands fraverelse, saavelsom og at give tilkiende, hvor lang tid det kand være siden Manden Rejste bort fra hende, med videre Deres her i Retten gjorde forklaring, saaledis at fornefte Elisabeth von der Burg var gift med een Leutenant fra Stochholm, Nafnl. Andreas Gyldenrod, og hand een 14ten Dages tid efter de hafde haft Brøllup, drog bort fra hende, og siden dend tid nu paa een 10 Aar, haver de ingen Bref eller Wisse tidinger haft fra hannem, Og Jmidlertid kunde de med Sandhed

bekreftte, at hun sig saaledis haver skichet, som det een Erlig kone Vel Eigner og Andstaar bør, huorpaa de deris Eed aflagde.

Derpaa Jndgaf fornefnste Svend Svendsens Kierestis Skriftlig underskrefne Kundskab, Som saaledis lyder

Høytærede Hr. Byefogit

Sr Niels Jenssen.

Som Jeg af min Søster Elisabeth Hermands Daatter von der Burg er ombedit, ieg hende mit Vidne om hendes lejlighed og forhold ville meddeeele, saa er dette mit sandferdige Vidne derom, at bemelte min søster Elisabeth von der Burg blef gift for 10 Aar siden med een Leutnant fra Stockholm Nafnl. Anders GyldenRod, og hand een 14ten Dages tid effter de hafde haft Bryllup drog bort fra hende, og siden har min søster ingen bref, eller visse tidende haft fra hannem, Men hun siden Sig udj Vort huus har opholdet, og Jmidlertid skichet sig Erlig og Vel, Dette er mit Sandferdige Vidne herom. Saa Sandt Hielpe mig Gud og Hans hellige Ord, Christiansand d. 16 Martij A^o 1707.

Barbra Svend Svendsß.

Dereffter var fornefnste Svend Svendsen, om alt dette et louligt og v-willig tings Vidne begierende, som hannem af Retten til sandheds bestyrkelse bevilget blef; At Saaledis her for Retten Passerit er som forskrevet staar bekrefttes med hender og hostrøgte Zignetter Actum Anno die et Loco ut supra.

Nilß Jensßen.

E. F. Pedersen¹⁾.

Endelig blef i Retten Producerit sognepræstens attest af følgende Indhold.

Det er nu over 10 Aar at sagsøgerinden Elisabeth van der Burght har savnet sin Ægtemand nafnl. Andreas Gyldenrod, huilchen kort tid effter deris Brøllup, som skeede herudj Christiansand A^o 1697 den 11 Martii, er bortrejst fra hende, og siden, saavit mig er beviist, aldrig er kommen til hende igjen. Jmidlertid har hun levet udj Meninngheden som een u-forargelig Christen, indtil nu hun har forseet (sig) med u-tidig Lejermaal. Det Bevidner ieg udj sandhed.

Christiansand d. 1ste Junii 1707.

Olle Hanßen Bagger.

Derefter var fuldmechtigen een Skilsmisse Domb paa Citantindens Veigne begierendes, Effter stefningens formelding.

Dend Indciterede Andreas Gyldenrod blef 3de gange lydelig paa-Robt men ingen for hannem svarede.

Dommen er indført i en egen Protokol, men denne Protokol existerer ikke længere. Sagens Udfald synes dog ikke tvivlsomt.

¹⁾ Under Navnene er Seglenes Plads antydet ved et 10 Gange skrevet (L. S.).

Børn af dette Ægteskab har neppe Løjtnant Gyllenroth haft, da dette vistnok vilde været nævnt i Sagen, eller de maa være døde smaa. Desværre begynder ikke Ministerialbogen for Christiansand før 1734, saa deraf ingen Oplysning kan erholdes.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal 1.

1) *Alexander Gorm*, Herredsfoged i Bjerre og Hatting Herreder ved Horsens 1720—1725, blev dømt til at have sit Embede forbrudt, ved Dom af 18 April 1725. Hvor er han senere kommen hen, og når og hvor er han død? Hvad hed hans Hustru? Han var en Tid Amtsforvalter i Nysted på Lolland; han havde i det mindste 3 Børn, nemlig: 1) *Mette Elisabeth Gorm*, født i Nysted 11 Juli 1709. 2) *Claus*, født i Nysted 23 Juli 1711. 3) *Birthe Marie*, død i København (ifølge Frue Kirkes Kirkebog) 1718, begravet 13 Oktober 1718. Havde han flere Børn? Deres senere Skæbne?

2) Ifølge Kirkebog for Holbæk Købstad viedes hjemme i Huset 27 April 1735 den hæderlige og vellærde Matthias Aareby, Aftensang-Prædiker i Holbæk og Jomfru *Mette Elisabeth Gorm*. Er hun identisk med ovennævnte Datter af Alexander Gorm?

3) Ifølge St. Hans Sogns militære Kirkebog for Odense, blev ærlige og mandhaftige *Jens Jørgensen Gorm* trolovet med ærlige og gudelskende Pige Mette Christine Hansdatter; de blev viede 18 Oktober 1765. Han var Curassier ved det Holstenske Regiments Liv Eskvadron. En Datter blev født 5 Oktober 1766, døbt 7 Oktober: *Else Cathrine*. Blandt Fadderne: *Ellen Gorm*. I samme Kirkebog nævnes *Claus Jørgensen Gorm* som Forlover ved Jens Gorms Bryllup. Jens Gorm forekommer som Fadder 1775. Kan nogen give videre Underretning om disse Personer?

P. J. N. Spandet,

Sognepræst for Hjortslund og Kalvslund.

Spørgsmaal 2.

Valentin Lorentz var i 1685 forstander for navigationsskolen i København. (H. G. Garde: Den dansk-norske sømagts historie s. 322).

For nærmere oplysning om denne mand vilde jeg være taknemlig.

Måske er han identisk med den Valentin Lauritsen (Slee), der døde som borger i Korsør $27\frac{1}{2}$ 1692 og var født i Kvinherred, Søndhordland, Norge ca. 1630, søn af lensmand der Laurits Samsonsen (Slee) og hustru Kirstine Ivarsdatter Ebna, datterdatter af Kristofer Trondssøn Rustungs datter Kirstine.

Chr. Løvvig, lensmand.

Førde i Søndhordland, Norge.

Spørgsmaal 3.

Kan nogen give yderligere Oplysninger om den i Nyerups Literaturlexicon nævnte *Ivar Ullensvang*, født i Ullensvangs Prestegjeld i Hardanger 1733, rimeligvis Søn af Forpagteren paa Ullensvang Prestegaard?

E. A. Thomle, Rigsarkivet, Christiania.

Spørgsmaal 4

Den 27 Maj 1739 ægteviedes i Københavns Trinitatis Sogn Kirkeinspektør i Dronningborg og Skanderborg Rytterdistrikter i Nørre Jylland *Troels Bertel-*

sen, født 1709 † 1792, forhen „Skriverkarl“ paa Holmen, og Jomfru *Ellen Margrete Bang*, født 1711 † 1787. Hun betegnes i nogle Familieoptegnelser som „Datter af Doktor Bang i Kjøbenhavn“. Skulde Nogen kunde oplyse, hvem denne „Doktor Bang“ var, bedes dette meddelt til

Provst Cederfeld de Simonsen, Tyrsted pr. Horsens.

Svar I.

(5 R. I S. 268, Spørgsmaal 7 ad 3 og 4).

Ifølge Kjøbenhavns Universitets Immatriculationsprotokol blev Nicolaus Arndius Colstrup 1770, 17 Aar gl. Student fra Vordingborg Skole. Nicolaus Colstrup, hvis Privatpræceptor Ludvig Holberg var, blev 1742, 22 Aar gl. Student, Immatriculationsprot. nævner ikke fra hvilken Skole. Det Aar blev endvidere fra Christiania Skole dimitteret en Christophorus Colstrup, 17 Aar gl.

Maaske hører ogsaa efterfølgende Personer til denne Familie: Peder Jensen Colstrup, Matros paa det asiatiske Compagnis Skib „Kongen af Danmark“ paa dettes Togt til Kina 1742—46, som ifølge Skibets Protokol gik i hollandsk Tjeneste, og Joen Andersen Colstrup, der 18 Mai 1746 fik Søpas paa at føre Skibet „Ebenetzer“ fra Kjøbenhavn til Island og derfra tilbage igen (Sjæl. Regist. 1746 Nr. 156). Poul Bredo Grandjean.

Svar II.

(5 R. I. S. 178 ff., Spørgsmaal 3).

Gye (Gjõe, Jyde) Christine Hansdatter Essen, døbt i Gausdals Kirke 20 Mai 1703, † paa Drangedals Prestegaard i Bamble 2 Decbr. 1742 (begr. 17 s. M., da Sogneprest Thurmann i Bø holdt Ligtalen over hende) blev c. 1730 (formodentlig i Slutten af Aaret eller i Begyndelsen af 1731) vistnok i Ringsaker (hvis Kirkebog først begynder i 1734) gift med daværende Capellan til Ringsaker, senere Sogneprest til Drangedal, Enkemand *Ole Olsson Meldal*, født i Surendalen 1694, † paa Herredsø Prestegaard i Drangedal 14 October 1766, Søn af Sogneprest til Surendalen (med Stangvik) Ole Stensson Meldal og Margrethe Christophersdatter Røg. Hr. Ole Olsson Meldal blev 30 Juli 1728 Capellan til Ringsaker, 27 April 1742 Sogneprest til Drangedal og fik 1 Decbr. 1758 Tilladelse til at afstaa Embedet til sin Capellan Meyer mod at erholde en Pension af Kaldet stor 200 Rdl. Han blev c. 1726 (formodentlig i Løiten) gift med Maren Dop, † i Ringsaker 26 Mai 1729, Datter af Sogneprest til Løiten Hr. Willum Olsson Dop og Anna (Petersdatter) Jessen, og havde i dette Egteskab en Søn Anders, der ved Moderens Død var 2½ A. gl. Efter Gye Christine Essens Død, blev han 3die Gang 1747 gift med Marie Margrethe Morland, der døde i Drangedal i 1803, efterat hun kort før havde gaaet i Folloug til Sognepresten der Schytte ifølge Contract af 12 Marts 1802, thgl. 28 Januar 1803. Med denne Hustru havde Hr. Ole Meldal ingen Børn, ligesom ogsaa Sønnen af 1ste Egteskab maa være død før Faderen ugift eller i alle Fald uden Børn, da hverken han eller hans Efterkommere nævnes paa Skiftet. Med sin 2den Hustru Gye Christine Essen havde derimod Hr. Ole Meldal følgende Børn:

- 1) *Boel Magdalena M.*, født paa Stolpestad i Ringsaker 3 Aug. 1731, † i Kragerø 1806 (begr. 24 Octob. s. A.). „En udmærket retskaffen Kvinde“. Hun blev 1) gift 21 Febr. 1752 (trol. 3 s. M.) i Drangedal med sit Søskendebarndatter Færnik Anders Christian Bernhoft, født i Surendalen 1720, † i Drangedal 1754, Søn af Capellan til Surendalen, senere Sogneprest til Askim Georg Christian Bernhoft og Anna Meldal (cfr. Familien Bernhoft). 1 S. 2) 29 Marts 1757 (efter kgl. Bevilling) med Halvor Halvorsson Soel-

berg, født paa Soelberg i Drangedal 8 Febr. 1710 (døbt Dom. Sexag.), † paa Reise fra Ostindien 10 Febr. 1767, Søn af Halvor Halvorsøn S. og 1ste Hustru Gjerthrud Olsdatter. 7 Børn, af hvilke Datteren Marie Margrethe Soelberg blev gift med Peter Andreas Heuch i Kragerø og var Farmoder af Biskop Heuch.

- 2) *Anna Margrethe M.*, født paa Stolpestad c. 1733; gift med Samuel Hansen i Fyrresdal.
- 3) *Olava M.*, født paa Stolpestad 1735 (døbt i Ringsaker Dom. Sexag. s. A.); var ved Faderens Død paa Braaten i Drangedal.
- 4) *Bent*, født paa Stolpestad 1737 (døbt i Ringsaker 9 Mai s. A.); formodentlig det „Barn“ der blev begravet i Ringsaker Dom. 5 p. Trin. 1737. Han var i ethvert Fald død før Faderen uden Børn, da der kun paa Skiftet nævnes 4 Døtre.
- 5) *Karen M.*, født c. 1739, levede 1801, 60 A. gl. ugift i Kragerø.

E. A. Thomle.

Gaver til Samfundets Bibliotek.

- Fra Proprietær Fr. Hjorth: Slægten Gjerløff med dens Spindeliner gennem cirka tre Hundrede Aar. Odense 1904.
- „ Direktør John Arthur Lange: Nogle Oplysninger om den Slægt Lange, hvortil jeg hører. Kbh. 1905.
- „ Tandlæge Fr. Visby, Aarhus: Familien Visby, ved Provst Visby og Søn. Aarlius 1905. Tr. som Man.
- „ fhv. Direktør P. Borch, Sølund: Stamtavle over den jydsk Slægt Borch med spredte Oplysninger vedr. Ole Borch og hans nærmeste Slægt. Aarhus 1905. Tr. som Man.
- „ Apotheker H. H. V. Clausen, Sorø: Sorø Apotek gennem 300 Aar, ved E. Dam. Sorø 1906.
- „ Bestyrelsen for Cancelliraad Jacob Deichmanns og Hustrues Legat: Stamtavle over Peder Jacobsen Deichmanns Efterkommere, ved Poul Bredo Grandjean. Kbh. 1905.
- „ Samme: Stamtavle over Jens Mortensen Gyldendals Efterkommere, ved Poul Bredo Grandjean. Kbh. 1905.

Trykfejl og Rettelser.

5 Række, II Bind.

- S. 225, L. 22 f. o.: Anna Jacobsdatter var 2den Gang gift med *Ove* Andersen, en Broder af Lagmand Claus Andersson i Skien.
- S. 226, L. 8 f. o.: 2 Febr. 1679, læs 12 Febr. 1679.
- S. 230, L. 10 f. n.: gift 1670, læs gift i Skien 31 Januar 1664.
- S. — , L. 8 f. n.: Inger Gjertsdatter blev begravet i Skien 28 April 1673, 28⁹/₁₂ A. gl.
- S. 239, L. 11 f. o.: Jens Pederssøn Scheen døde 1687 i Kjøbenhavn som Student.
- S. — , L. 12 f. o.: Maria Pedersdatter blev gift i Skien 10 Oct. 1675.
- S. 240, L. 6 f. n.: Berte Pedersdatter blev døbt i Skien 10 Novbr. 1667 og var gift med Anders Janssøn Høst. Hun var af Peder Jenssøns 3die Egteskab.
- S. — , L. 5 f. n.: født, læs døbt; han var Lieutenant og døde ugift.

En Autobiografi af Etatsraad Frédéric de Coninck.

Meddelt og oversat fra Fransk af Paul Hennings.

Dronninggaard, 21 Juli 1807.

Jeg maa gøre Dem en Undskyldning, fordi jeg endnu ikke har besvaret Deres elskværdige Brev, og det saameget mere, som det var min Pligt at takke Dem for den Glæde, De gjorde mig med Deres fornøjelige Besøg. Naar der er gaaet saa lang Tid, inden jeg har opfyldt denne Pligt, da er Grunden den, at jeg har haft vanskeligt ved at fatte nogen Beslutning angaaende Deres Ønske om at erholde mit Levnedsløb; i og for sig er Sagen af saa ringe Betydning, at det synes mig ligegyldigt, om jeg opfylder det eller ej; men da De har fortalt mig, at det paa en Maade er Deres Kæphest, bør man jo tage Hensyn til sine Venners Svagheder; imidlertid beder jeg Dem kun betragte det nedenstaaende under denne Synsvinkel og ikke gøre nogen Brug deraf; min Forfængelighed spiller ikke ind her.

Min Familie stammer fra Antwerpen, og da denne By stod paa sin Blomstrings Højde, spillede den i dens Handelsverden en fremtrædende Rolle. En af mine Forfædre ægtede en Dame, der var Huguenot; han antog selv denne Religion, forlod sin Familie og Landet og bosatte sig i Frankrig. Ved Ophævelsen af det nantiske Edikt, flyttede denne Linie til Holland, og herefter ophørte enhver Forbindelse imellem Familiens to Grene. Den Gren, der var bosat i Brabant, var i Aaret 1765 endog uvidende om, at der existerede en hollandsk Gren. Jeg nævner dette Aarstal og denne Omstændighed, fordi de have haft afgørende Indflydelse paa min Skæbne og have lagt Grunden til min Formue.

Min Fader, der fødtes i Schiedam i Holland i 1692, kunde kun gøre Regning paa at erholde en ringe eller maaske slet ingen Arv efter sine Forældre; han rejste derfor i en ung Alder til Batavia og nedsatte sig, uafhængig af det indiske Handelskompagni, som Købmand der. 20 Aar af sit Liv tilbragte han her, men saa havde han det Uheld eller begik den Ubehændighed at vække Kompagniets Uvillie, saa han blev nødt til at

vende tilbage til Holland. Han kom dertil med en saa stor Formue, at han kunde leve af dens Renter, og ægtede her min Moder, som var Datter af Rapin-Thoyras, Forfatteren af Englands Historien. Han bosatte sig i Haag, og her fødtes jeg den 5 Dec. 1740. Han sparede intet for at give sine Børn den bedste Opdragelse. I Aaret 1757 fik jeg Ansættelse i et engelsk Handelshus i Amsterdam; jeg havde baade Lyst til og Anlæg for Handelen, og da jeg vandt mine Chefers Venskab og Tillid, er det ikke umuligt, at jeg, naar de efter nogle Aars Forløb havde trukket sig tilbage og var vendt hjem til deres Fædreland for der at leve som Rentiers, kunde være kommen i Spidsen for det udmærkede Handelshus, om ikke en ulykkelig Kærlighed i Aaret 1763 havde tilintetgjort disse Fremtidsudsigter og alle mine Forhaabninger. Jeg var saa forelsket som man kun er det, naar man er 22 Aar gammel, og jeg var vis paa, at min Kærlighed blev besvaret; men den som jeg ansaa for min Ven og som var min Fortrolige, førte mig bag Lyset, han tog min Elskede fra mig, da han var rigere, end jeg var og nogensinde kunde gøre mig Haab om at blive. Jeg havde endnu ingen fast Stilling, og han havde en udmærket Forretning og uafhængig Stilling at byde hende; underligt er det altsaa ikke, at min Elskede fulgte sine Forældres Raad og maaske ogsaa sin egen Forfængelighed og gav mig Løbepas. Hun handlede sikkert baade rigtigt og klogt; men det gjorde ikke min Fortvivlelse mindre, og da jeg ikke havde Sjælsstyrke nok til den Resignation, som fordres for med koldt Blod at se min Rivals Lykke, naar jeg blev i Byen og kom i de samme Kredse, men tværtimod mente, at Afstanden mellem os aldrig kunde blive stor nok, besluttede jeg mig følgelig til, ikke alene at forlade mit Fædreland, men ogsaa Europa. Af denne Grund kom jeg i August 1763 til København forsynet med udmærkede og indtrængende Anbefalingsbreve fra Folk i Amsterdam, blandt andre ogsaa til de da almægtige Grever Bernstorff og Moltke, hvilken sidste tilmed var Præsident for det [asiatiske] Kompagni. Da jeg hverken manglede Evner eller Kundskaber som Handelsmand, havde jeg Held med mig; Grev Moltke skaffede mig Ansættelse som Supercargo med Bopæl i China og det Hverv

at lede Kompagniets Forretninger der. Alt var ordnet, mit Rejsetøj bragt om Bord, og jeg stod just i Begreb med at sejle afsted, da uventet en Associé i Handelshuset Fabritius & Wever opgav sin Stilling. Jeg var rejst hertil sammen med Fabritius, der kendte mig fra Holland, og da han ansaa mig for egnet til at erstatte denne Associé, som Huset nødvendigvis maatte have, gjorde han mig et fordelagtigt og for min Forfængelighed meget smigrende Tilbud. Fraværelsen fra Hjemmet og det nye Arbejde, — foruden at min Forelskelse savnede den Næring, som Haabet giver den — havde den sædvanlige Virkning ogsaa paa mig, idetmindste ansaa jeg det ikke længere for absolut nødvendigt, at der blev lagt et Verdenshav imellem min Elskede og mig. Fabritius' Forslag fandt derfor Gehør hos mig, jeg ansaa det for rigtigere at foretrække en definitiv og sikker Ansættelse i en Stilling, der passede for mig og hvor jeg kunde gøre mine Evner og Kundskaber gældende, fremfor at bosætte mig i China, hvor alt var nyt for mig, og hvor det i alt Fald var tvivlsomt og usikkert, om jeg vilde have Lykken med mig. Jeg søgte derfor min Afsked, og traadte ind i Huset Fabritius; men, ung som jeg var, havde jeg ikke tænkt paa at lade mig give nogensomhelst Sikkerhed for Opfyldelsen af de mig gjorte Løfter; da der gik nogen Tid, uden at Sagen blev berørt og jeg saa, at man havde udsendt Rundskrivelser til forskellige Handelsforbindelser, der meddelte, at den tidligere Associé havde trukket sig tilbage, uden at nævne mig som hans Efterfølger, krævede jeg Fabritius til Regnskab herfor; han havde i god Tro gjort mig sit Tilbud; men havde undladt at raadføre sig med sin Moder, der var Chef for Handelshuset, og hun nægtede at give sit Minde; men tilbød mig en forøvrigt god Stilling, hvis jeg som Underordnet vilde blive og lede Kontoret og Forretningen. Men dette stemmede ikke med min Ærgerrighed, og jeg følte mig ogsaa ydmyget ved, at jeg paa Grund af min for store Tillid og gode Tro var bleven holdt for Nar; jeg afslog derfor Tilbudet og bestemte mig til, hvis jeg ikke kunde finde noget bedre, enten at vende tilbage til Holland eller gaa til England.

Før jeg bragte denne min Beslutning til Udførelse, vilde jeg

dog forsøge, om jeg ikke kunde drage nogen Nytte af min Stilling. Jeg fik Mod hertil, fordi jeg saa, hvor liden Konkurrence jeg havde at frygte paa Grund af mine gode Forbindelser i Udlandet, saavel i Holland som i flere andre Lande, hvor Slægtninge af mig vare Købmænd. Jeg etablerede mig derfor i Løbet af 1764 for egen Regning, og jeg fik ikke Grund til at fortryde, at jeg gjorde Forsøget. Det lykkedes mig at knytte flere Forbindelser i Brabant, hvilket jeg hovedsagelig kan tilskrive den Omstændighed, at jeg bar samme Navn som en højtanset Slægt, der vel var uddød paa Mandssiden, men var beslægtet og besvogret med alle de fornemste og rigeste Familier i Landet; en Slægt, som jeg selv den Gang var uvidende om, at jeg nedstammede fra.

Jeg erfor paa dette Tidspunkt, at den danske Regering havde til Hensigt at gøre et Pengelaan. De første Forretninger jeg fik for mine brabantiske Venner, var at anbringe Penge for dem; thi de vare ikke Købmænd, og havde mange flere Penge, end de kunde bruge. Jeg sonderede derfor Terrænet og fandt Jordbunden saa egnet, at jeg, uden at søge andet Steds hen, troede at turde vove at tilbyde Regeringen en Million. Dette var den første betydeligere Forretning, som Danmark gjorde med Udlandet, saa dens Kredit var endnu ikke skabt og endnu mindre sikret, hvorfor man ogsaa var meget urolig for Udfaldet. Et saadant Tilbud var derfor ikke at foragte, og Grev Moltke, der var Lederen af alt, skyndte sig derfor ogsaa med at acceptere det; jeg erholdt en speciel kongelig Bemyndigelse til at gøre Laanet og rejste strax afsted forsynet med de nødvendige Fuldmagter. Alt dette var sket uden den daværende Commerceintendant, Baron Schimmelmanss Vidende, og medens han, hvilket jeg ikke vidste, selv havde arbejdet for Sagen. Han havde tilbragt Sommeren i Hamborg, hvor han var dansk Gesandt og først ved sin Ankomst her til erfor han, hvad der imidlertid var gaaet for sig; men da han havde sine Jærn i Ilden i Amsterdam og laa i Underhandlinger med Clifford, smagte den Fuldmagt, jeg havde faaet, ham naturligtvis ikke. Han gjorde de mest indtrængende Forestillinger, idet han hævdede, hvad der var rigtig nok, at naar man samtidig søgte to forskellige Laan,

et i Holland og et i Brabant, vilde de skade hinanden, og ved min Ankomst til Holland, fandt jeg derfor en Skrivelse, der tilbagekaldte mine Fuldmagter og gav mig Ordre til at tilbagesende dem. Da jeg imidlertid havde givet Grev Moltke Beviser paa, at jeg var sikker i min Sag, vilde denne dog i det mindste have en Del af Æren ved et heldigt Udfald og vilde ikke have Skinnet af at have handlet letsindigt ved at overgive en ny, ukendt Mand Udførelsen af en saa vigtig Forretning; ej heller var han den Mand, der taalte Modsigelse eller at man ustraffet kom ham paa Tværs. Man søgte derfor at gaa en Mellemsvej, Huset Clifford beholdt i Kommission at gøre Laanet; men jeg blev under Haanden associeret med dem, og det blev ved en formelig Overenskomst forpligtet til at overlade mig at gøre alle de Laan, som jeg kunde skaffe i Brabant og Flandern; paa Betingelse af, at jeg intet Skridt gjorde i saa Henseende i Holland. Det faldt mig lidt vanskeligt at faa Cliffords til at underskrive Kontrakten; men jeg havde af egen Erfaring lært, ikke at være for tillidsfuld; de underskrev kun modstræbende, og det var aldrig sket, hvis de ikke havde faaet bestemte Ordre dertil; thi de gjorde alt hvad de kunde forat formaa mig til at nøjes med deres Ord. Da denne Sag var bragt i Orden, rejste jeg i Slutningen af 1765 til Antwerpen. Min Fader havde overgivet mig alle de Papirer og Dokumenter, der beviste de to Familiers Identitet, navnlig den originale Korrespondance, som de to Grene havde ført med hinanden, inden de helt tabte hinanden af Syne. Det faldt mig derfor ikke vanskeligt at legitimere mig, og jeg blev modtaget og optaget i Familien med saa meget større Glæde, som mit Navn, skønt det dér kun eksisterede paa Spindesiden, var højt agtet. En anden Omstændighed bidrog imidlertid ogsaa væsentlig hertil; der var i Brabant en anden Familie af samme Navn, som paastod at tilhøre den Gren, hvoraf jeg var Ælling, og herom havde den anlagt en Sag, der alt havde staaet nogen Tid paa, og hvis Udfald vilde være af Vigtighed for Familien. De originale Papirer, som jeg bragte, bevirkede, at min Familie vandt Sagen, og da jeg ikke gjorde Fordring paa nogetsomhelst, blev jeg i høj Grad feteret, man gjorde alt for at faa mig til at nedsætte mig i

Antwerpen, og man gav mig at forstaa, at hvis jeg vilde træde over til den katolske Kirke, vilde jeg kunne hjemføre en Brud, udgaaet fra en af Landets fornemste Familier. Jeg benyttede mig af denne almindelige Begejstring til at arbejde for min Rejses Formaal. Ærkebiskoppen i Antwerpen var Barnebarn af en de Coninck, og han — saavel som alle de øvrige Medlemmer af Familien, af hvilke der endnu levede nogle kvindelige — ydede mig ivrigt deres Hjælp. De vare alle meget rige, havde udstrakt Kredit og stor Indflydelse i Landet; jeg opnaaede derfor ikke alene mere end jeg behøvede, men endog mere end jeg havde haabet; jeg havde det Held at fastslaa Danmarks Kredit i en saadan Grad, at jeg af dette Laan fik anbragt en meget betydelig Sum med en agio af fra 1—4 % over pari. Jeg knyttede samtidig flere Handelsforbindelser der, der senere kom mig til saa stor Nytte, at jeg tør sige, at jeg her lagde en yderst solid Grundvold til min Formue.

Jeg kom henimod Slutningen af 1766 hjem til København med en smuk Kapital i Lommen, samtidig med at jeg var bleven bekendt i Udlandet og havde skaffet mig en udstrakt Kredit. Ved min Hjemkomst gav Regeringen mig smigrende Beviser paa dens Tilfredshed med den Maade, hvorpaa jeg havde udført det mig paalagte Hverv. I Maj 1769 blev jeg udnævnt til Kongelig Agent og Enedirektør for Generalmagasinets Kontor. Dette havde som Følge af en uhæderlig Ledelse fuldstændig mistet sin Kredit; det lykkedes mig at bringe den paa Fode igen. Det indiske Handelskompagni var paa dette Tidspunkt i Tilbagegang og Octroien af 1732 var ved at udløbe; jeg beskæftigede mig i særlig Grad med det og var overbevist om, at alle de indiske Handelskompagnier i Europa, hvis Held udelukkende baseredes paa Særprivilegier, og som ikke havde andre Hjælpekilder end den Vinding, en vanskelig Handel, der paa ingen Maade stod i Forhold til Udgifterne ved den, kastede af sig, ikke i Længden kunde bestaa. Afdøde Grev Bernstorff var ganske enig med mig heri; men Fordommen var altfor stærk til, at han turde vove at røre ved dette „sanctum sanctorum“; hvad han under de forhaanden-værende Omstændigheder kunde gøre, gjorde han imidlertid, ide.

jeg fik ham til i den nye Octroi at indsætte en Artikel, der lod en Dør aaben for lovligt at kunne drive Særhandel paa Indien. Da man ikke troede, at nogen Privatmand kunde eller turde vove et saadant Foretagende, mødte Clausulen ingen Modstand af Betydning; men jeg havde i Forvejen taget mine Forholdsregler, idet jeg var fuldt overbevist om, at den Rekognition af 8 % af Bruttoindtægten, som enhver fra Indien kommende Skibslandning maatte udrede til Kompagniet, og som saaledes var en fast og stor Indtægt for det, vilde, uden at det løb nogensomhelst Risiko, blive dets sikreste Indtægtskilde for Fremtiden, og samtidig med at København herved blev en betydelig Oplagsplads for indiske Varer, hidføre en hidtil ukendt Konkurrence, der vilde gavne Kompagniet for dets egne Indførslers Vedkommende, idet de derved vilde blive af langt bedre Kvalitet og i lige Grad gavne Landet, Handelen og Købmændene. I 1772 blev jeg udnævnt til Meddirektør i det nye Handelskompagni. Denne Stilling forøgede min Kredit og gjorde mig det lettere at organisere en Særhandel paa Indien; mit første og egentlige Formaal var hermed at gavne Kompagniet og at sikre dets fremtidige Bestaaen. Det var min Ærgerrighed herved at skabe mig et Navn og at bevise Interessenterne, at de ikke havde gjort noget daarligt Valg ved at vælge mig til Direktør, og jeg var saa meget desto ivrigere herfor, som det stod i Samklang med mine personlige Interesser, idet det kun kunde give min egen Forretning en forøget Blomstring. Men jeg havde ikke gjort Regning med den Virkning, som en uvidende og forstokket Blindhed, forøget ved Dumhed og Jalousi, formaar at frembringe.

Næppe var Handelen kommen godt i Gang, før jeg blev Genstand for den heftigste Forfølgelse. Man stemplede mig som Kompagniets Fjende og paaduttede mig Misbrug af min Direktørstilling og at jeg havde sveget de Interesser, der var mig betroede. Man dannede en mægtig Opposition for at tvinge mig til at træde ud af Direktionen. Mine Motivs Hæderlighed og Renhed i Forbindelse med mine Kollegers Bistand og Overbevisningen, om at man snart vilde yde mig Oprejsning, bevirkede, at jeg stod urokkelig og trodsede Uveiret. Dette skete virkelig

kort Tid efter; da de første Skibsladninger fra Indien ankom, og man fik Øjet op for den Fordel, som Kompagniet havde ikke alene af den ydede Kendelse, men ogsaa af at Konkurrencen bevirkede, at Kompagniets egne Varer opnaaede en højere Pris, fik Piben hos Interessenterne en anden Lyd. Dette Øjeblik benyttede jeg til at søge min Afsked. Jeg havde giftet mig i 1770, og min Familie var efterhaanden bleven saa betydelig forøget, at jeg — i Betragtning af den Tid Besørgelsen af mine private Forretninger tog mig — ikke kunde ofre længere Tid paa Kompagniets. Istedet for at jage mig ud af Direktionen, vilde man nu absolut beholde mig; men som sagt, det lod sig ikke bringe i Samklang med Interesser, der vare mig langt dyrebarere. Interessenterne bevilgede mig nu paa en Generalforsamling en hæderlig Afsked, og det indførtes i Protokollen, at man — alt det, der tidligere var sket, til Trods — var overbevist om, at jeg havde gjort mig højt fortjent af Kompagniet, og at man kun med Beklagelse bevilgede mig den ansøgte Afsked. Bortset herfra, var der endnu en anden Omstændighed, der fik mig til at fastholde Afskedsbegæringen; jeg havde skimtet Misbrug, der dreves af nogle Underordnede, men understøttedes og protegeredes af nogle Direktionsmedlemmer, hvorfor det var umuligt at hindre eller forebygge dem, ja endog at opdage Kilden til dem. Faa Aar senere bragte en Kassemangel, for hvilken man gjorde de uskyldige Direktører personlig ansvarlig, disse Misbrug for Dagen og retfærdiggjorde kun altfor meget, at jeg i Tide havde trukket mig tilbage.

Imidlertid vedblev min Forretning og min Formue at voxe i et saa uanet Omfang, at alle mine Ønsker i saa Henseende tilfredsstilledes; men Misundelsen hørte ikke op, og det var nærved at jeg var bleven fuldstændig ruineret; men Herren være lovet, jeg undgik Krachet, og det lykkedes mig tildels at komme paa Fode igen.

Tilfreds med hvad der blev levnet mig, har jeg den Glæde at se mine Sønner træde ind i min Forretning og med Klogskab at lede denne overensstemmende med de solide og hæderlige Principper, som jeg har søgt at indpode dem, idet jeg

til dette Øjemed har givet dem en Række skriftlige Leveregler vedr. Konduite og Klogskab, som jeg med stor Glæde ser dem følge. Efterhaanden som min Formue voxede og jeg kunde være Medlemmer af min Familie til Nytte, har jeg søgt at drage dem hertil og sætte dem i Vej her i Landet, hvor jeg selv har fundet Lykken.

67 Aar gammel er jeg nu Chef for en Familie, der maaske er den talrigeste og den, der holder bedst sammen af alle i København, og jeg er Genstand for en Hengivenhed, som jeg søger at gøre mig fortjent til. Jeg har endnu næsten alle mine Aandsevner ubeskaaret, og jeg har faa af de Svagheder, som min Alder plejer at bringe med sig; jeg har begravet al min Ærgerrighed og har kun faa Sorger at bære paa. Jeg bærer ikke Nag til nogen og misunder ingen, jeg har fuldstændig glemt enhver ubehagelig Erindring om nogle Mennesker, der har søgt at skade mig, og jeg tror med Rette at kunne sige om mig selv, at jeg intet har gjort, der har kunnet give dem Grund dertil; i ethvert Tilfælde tilgiver jeg dem af mit ganske Hjærte, og ønsker at de ogsaa vil glemme.

Faa Mennesker have i Sandhed saa megen Grund som jeg til at være taknemlig mod Forsynet for dens mangfoldige Velgerninger.

*

Ovenstaaende er meddelt efter en Afskrift, der tilbører Brevskriverens Brodersøns Søn, Kommandør Valdemar de Coninck, men hvoraf det ikke fremgaar, til hvem det originale franske Brev, der indeholder Autobiograüen, var adresseret.

De Bruuners Stamtavle og Slægtregister.

Efter Konferensraad I. C. Ryges Haandskrift, udgivet ved **H. P. G. K. Bruun.**

Efterfølgende Stamtavle, hvor Sidelinierne er udeladte, er en Afskrift af et Manuskript i Rigsarkivet i København. Manuskriptet skyldes Finansdeputeret, Konferensraad Immanuel Christian Ryge, gift med Generalauditør Andreas Bruuns ældste Datter, og blev af ham d. $\frac{9}{10}$ 1812 foræret til Kancelliraad Rasmus Bruun Bojesen (1774—1840), senere Postdirektør, en Dattersøn af Rasmus Bruun, Broder til ovennævnte Generalauditør Bruun. Skønt en Stamtavle af Lengnick over Familien Bruun foreligger trykt, turde nedenstaaende meget fyldigere Optegnelser dog som et værdifuldt Supplement sikkert frembyde Interesse. De synes affattede med stor Omhu; for at prøve deres Paalidelighed har jeg gennemgaaet en hel Del af dem og kun i enkelte Tilfælde fundet ubetydelige Afgivelser fra Oplysninger, hentede fra Kirkebøger, Resolutionsprotokoller, Bestallingsbøger o. s. v. De i Klammer skrevne Datoer, Aarstal og Navne er tilføjede af mig.

De Bruuners Stamme Tavle og Slægt Register.

Porel Bruun. Naar han er født; af hvilke Forældre; hvem hans Hustru har været; hvad Nærings Vej han har havt; hvormange Børn flere end en Søn; hvad Aar han er død; derom har man intet kunde bringe i Erfaring. At slutte fra hans Søns Leve Aar, maa han enten være født i Slutningen af det 15 eller i Begyndelsen af det 16 Aarhundrede¹⁾.

Hans Søn.:

Thomas Porelsen Bruun, Borger og Skildrer²⁾ i Kiøbenhavn, har levet circa Aar 1630³⁾. Hans Hustrues Navn var *Anne Rasmus Datter.* Deres Børn:

- A. En Søn, hvis Fødsel og Navn er ubekient; Udi Kiøbenhavn's Heleiring 1630⁴⁾ skal han have været saa stor, at kunde gjøre militaire Tieneste med sin Fader paa Voldene mod de Svenske. Imellem ham og hans næste Broder Jørgen, eller ogsaa efter denne sidste maa have været nogle Sødskende, thi Jørgen Bruun har efterladt sig optegnet: Anno 1682 kom til mig udi Nyborg Søster Anne Sophie, Ellen, samt lille Hans; men om disse 3 viides aldeles ikke, om de have været givte, havt Børn, eller naar de ere døde. Lige saalidet veed man noget om denne Søn meere end anført.
- B. *Jørgen Bruun,* fød d. 5 Sept. 1651. Noget efter hans 16 Aar fik han Tieneste hos Stor Kanzler Griffenfelt; efter hvis Fald han blev Proviant-

1) skal naturligvis være Slutningen af det 16de eller Begyndelsen af det 17de Aarhundrede.

2) i Manuskriptet har først staaet Skrædder, der er rettet til Skildrer; det første er vistnok rigtigt, da han baade hos Lengnick og andre Steder kaldes Skrædder; formodentlig er han identisk med en Skrædder Tomas Bruun, der nævnes som boende i Skindergade i Mandtal over Hovedskatten 1645 og Grundtaxten 1661.

3) 1670 vilde passe bedre.

4) maa være en Skrivefejl for 1658 eller 59.

skriver paa den Kongl. Fregatte Elephanten. 1679¹⁾ d. 12 Sept. blev han beskikket til Told Controlleur i Nyborg. 1680 d. 15 Maii²⁾ givtede han sig førstegang med Anna Sørensen, en Datter af Raadmand Søren Thommesen i Nyborg; efter 20 Aars Egteskab døde hun, og han givtede sig anden Gang 18 Dec. 1699 med en Datter af Sognepræst til Vindinge i Fyen Peder Friis, Jomfrue Anne Margarethe Friis, som overlevede hans Død, der indtraf d. 16 Juni 1733³⁾, og hun døde d. 24 Januar 1745. Fra 4 Sept. 1702 var Jørgen Bruun tillige Told Inspecteur.

Børn af første Egteskab:

I Søren Bruun, fød 16 Oct. 1681, død d. 7 Januar 1682.

Børn af andet Egteskab:

II Sigvart Friis Bruun, fød 17 Febr. 1701, død ugift i Christiania d. 4 Januar 1770.

III Thomas Bruun, fød 15 Juli 1702, død samme Aar.

IV Jørgen Bruun, fød 23 Dec. 1703. I sin første Ungdom studerede han, var i en modnere Alder sadt til at lære Kjøbmandsskab; derefter brugte Faderen ham i sine Embeds Forretninger; noget derefter blev han Fuldmægtig paa Aalborg Amtstue; drog omsider til Kiøbenhavn for at sollicitere; blev omsider i October 1760 Mynsterskriver ved Admiralitets og Commissariats Collegio, og i samme Aar virkelig Cancellie Raad. Han var gift med Kammerjomfrue hos Enke Dronning Sophie Magdelene. Jomfrue Marie Horn. In Martio 1770 blev han Justitz Raad og døde samme Aar d. 9 April uden at have havt Livs Arvinger. Hans efterladte Frue døde som Enke i 26 Aar d. 14 April 1796.

V Anne Margarethe Bruun, fød 20 Martii 1705, givt 21 Oct. 1738 med Hans Ovesen Guldberg, første Capellan til Garnisons Kirke i Kiøbenhavn, siden Sognepræst i Ringsted i Siælland, og døde 23 April 1769. Naar hun døde, viides ikke⁴⁾.

VI Peder Friis Bruun, fød 22 Junii 1707. Blev Landstingshører i Fyen 22 April 1740, men resignerede dette Embede i April 1767, blev Kammer Raad 31 Oct. 1763, døde ugift 10 Sept. 1773.

VII Andreas Bruun, fød 22 Dec. 1708, død i Nyborg ugift 21 April 1793.

VIII Povel Bruun, fød 8 Mart. 1710, død 18 Febr. 1730, i sit 20 Aar, da han skulle være Student.

IX Thomas⁵⁾ Bruun, fød 4 Febr. 1712, døde 1 Mart. e. a.

X Marianne Bruun, fød 30 Nov. 1715, givt første gang i Aaret 1743 med Byeskriver og Farver i Ringsted Henrich Stub, som døde 20 Nov. 1749. Andengang givtede hun sig med Farver Lucas Drachardt d. 8 Dec. 1751, han døde 12 Januar 1755, og hun selv 7 Sept. 1757.

C. *Andreas Bruun*, fød 16 Sept. 1654 i Pestens tiid; i sit 6te Aar sadt i

1) ifølge Rentekammerets Bestallingsprotokoller blev han ¹²/₅ 1679 Toldbetjent i Nyborg Væstning, ²⁵/₁ 1696 Kontroller i Nyborg.

2) ifølge Længnicks Stamtavle og Fr. Crone: Epitafier i Nyborg Kirke, Personallistorisk Tidsskrift 4 Bind, 1883 havde han Bryllup 1679.

3) efter Epitafiet i Nyborg Kirke ¹⁵/₆, samme Dato findes ogsaa angivet nedenfor ved hans Brodersøn Christian Bruun.

4) 1782 (Wiberg).

5) hed Johan ifølge Længnicks Kirkebogsuddrag og Fr. Crone: Epitafier i Nyborg Kirke.

Kjøbenhavn's latinske Skole. Aar 1671¹⁾ dimitteret derfra til Universitetet, fik strax baade Klosteret og Regentz. Efterat have taget sin Embeds Examen som Theolog i Oct. 1672 blev han d. 12 Januar 1673 antagen af Vitus Bierring til Informator hos hans Børn. To Aar derefter blev han forlangt til at underviise Statholder Jørgen Bielkes Frøken Datter og Kanzler Marchals Søn. I Aaret 1679 antagen af Biskop Bager i Siælland til hans Amanuensis, af hvem han blev recommanderet i Aaret 1682 til at blive Capellan²⁾ ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshaun. Samme Aar d. 26 April holdt han Bryllup med Jomfrue Anne Catherine Büsing, yngste Datter af Sognepræsten Rasmus Büsing sammesteds, som han i Aaret 1686 succederede, og strax derefter d. 12 Junii blev han Magister philosophiæ. Efterat han i 14 Aar og 2 Maaneder havde forestaaet denne Menighed som Lærer, blev han d. 12 Mai 1696 kaldet til Domprovst og Sognepræst til Domkirken i Bergen. Dette Embede forestod han i 9 Aar og 5 Maaneder, da han døde i sit Alders 52 Aar d. 25 Novbr. 1705. Hans Portrait i Oliefarve sees i Christianshauns Kirkes Sacristie. Hun døde d. 15 Novb. 1723.

Deres Børn:

- I. Rasmus Bruun, fød d. 4 Julii 1684; efterat have i sin Ungdom studeret blev han omsider kaldet til Capellan til Oddernæs Præstegield i Christianssand Stift i Norge, hvor han døde ugift i Aaret 1759.
- II. Thomas Bruun, fød d. 5 Januar 1686³⁾. I Aaret 1698 sadt i Bergens latinske Skole, derfra dimitteret 1702 til Kjøbenhavn's Universitet. Efterat have absolveret sit Cursum academicum reyste han 1704 tilbage til Bergen og samme Aar in August indsadt til Hører i den latinske Skole, ved hvilket Embede han ey forblev længere end til Martii 1707, da han viltterede og d. 4 Sept. e. a. reiste udenlands, prøvede og udstod meget ondt. Efter hans Hiemkomst til Kjøbenhavn antog hans Morbroder JustitzRaad Borgermester og Communitets Oeconomus Rasmus Büsing ham til Fuldmægtig hos sig indtil 1710, da han blev Fuldmægtig hos Grævinde Schindels Hovmester Enevold Bruun. Aar 1711 antagen til Fuldmægtig hos Lorenz Bagge, Hovmester hos Fyrstinde Anne Sophie Reventlow. 1712 Fuldmægtig hos JustitzRaad og Zahlcasserer Schrader. Anno 1713 tog Tieneste hos Amtsforvalter Johan Bager paa Andvorskov i Siælland. Blev i Aaret 1714 d. 1 Januar⁴⁾ Postmester i Slagelse og samme Aar d. 7 Maii holdt Bryllup med Jomfrue Dorothea Sophia Mylius, (hvis Fader var Johan Jacob Mylius, Apotheker i Slagelse, og Moderen Sophia v. Støcken) fød d. 12te Febr. 1690. Aar 1718 d. 21 Febr. fik Privilegium paa at herbergere Reisende og de agende Poster. D. 16 April 1729 beskikket til virkelig Bye- og Raadstueskriver. Hans første Kone Dorothea Sophia Mylius døde d. 7 Febr. 1736. Udi Aaret 1741, da han tillige var bleven Raadmand, givtede han sig anden Gang med Jomfrue Anne Marie Jacobi (en Datter af Farver Nielsen i Kolding), fød 29 Martii 1720. Derpaa afstod han sine 3 Embeder, beholdende alleneste Postmester Tieneste. Men da denne hans anden Kone ved Døden afgik d. 21 Januar 1752, afstod han ogsaa Postmester Embedet 1759 d. 30 Junii og d. 1 Oct. 1763 flyttede

1) ifølge Kjøbenhavn's Universitets Matrikel, udg. af Birket-Smith blev han immatrikuleret 19/7 1675, Baccalaureus 6/6 1676 og Magister 17/6 1686.

2) 27/1 1683.

3) efter Kirkebogen 27/1 1686.

4) 4/12 1713.

fra Slagelse til sin Datter Anna Catharina, da givt med Chirurgus Gerhardt i Sorøe, hvor han i Roe fuldendte sit Levnedes Løb d. Martii 1767 i sit 82 Aar [begravet $10/4$].

Børn af første Egteskab:

a) Andreas Bruun, fød 25 Novb. 1714. Han blev som Student dimitteret fra Slagelse Skole til Universitetet udi Aaret 1734. Efterat have absolveret de til hans Hensigt udforderlige Examina blev han d. 2. Januar 1739 beskikket til Procurator ved alle Ober- og Underretter i Danmark og Norge; d. 6 Febr. e. a. holdt han Bryllup med sit Næstsødskende Barn Jomfrue Anna Maria Als, fød d. 19 Maii 1717, (thi hun var en Datters Datters Datter af Magister og Sognepræst paa Christianshaun Rasmus Büsing, en Datters Datter af Marie Büsing). Udi Aaret 1742 blev han beskikket til Auditeur ved det kgl. Artillerie Corps og d. 22 Januar 1745 til Advocat i højeste Ret; d. 29 August 1747 fik Character af Ober Auditeur. Sin første Kone mistede han d. 4 Julii 1759, med hvilken han havde havt 14 Børn. Den 7 Nov. e. a. bekom han Bestalling som General Auditeur, og d. 5 Dec. samme Aar givtede han sig anden Gang med sit Sødskendebarn Frøken Elisabeth Sophie Mylius, fød d. 8 Maii 1730 (en Datter af Justitz Raad og højeste Rets Assessor Peter Benzon Mylius og Moderen Magdalene Margrethe Holmann), som blev Moder til 5 Børn og døde d. 11 Febr. 1767. Tredie Gang indlod han sig i Egteskab med Frøken Anne Sophie Mohrsen d. 6 Maii 1767 (hun var født d. 2 Martii 1747 af Faderen Capitaine i Søe Etaten og Oberlods udi Bergen Philip Ernst Mohrsen og Moderen Frideriche Lovise Lillienkjold). I Aaret 1777 d. 14 Maii erholdt han Bestalling som virkelig Etats Raad. Den 6 Martii 1779 døde denne hans tredie Kone, som havde været Moder til 9 Børn. Samme Aar d. 8 Sept. givtede han sig fjerde Gang med Frøken Eleonore Christiane von Reiche, en Datter af forhen værende Storbritannisk og Chur hannoversk Resident Johan Georg von Reiche, hun døde uden at have havt Livs Arvinger d. 7 Dec. 1784. Efterat han Aaret forhen 1783 d. 7 Martii havde nedlagt Advocaturen for høieste Ret. blev hand fra 6 April 1784 af den Kongl. Casse tillagt en aarlig Extra Gage af 500 R. Han døde i sit 84 Aar den [30 August] 1798.

Børn af første Ægteskab:

- a) Anna Catharina Bruun, fød 17 Maii 1739, givt 11 April 1764 med Immanuel Christian Ryge, daværende Secretaire hos General Commerce Intendant Baron von Schimmelmann, men derefter Kongl. Bogholder, Kammer-, Justitz-, Etats- og ConferenzRaad. Hun døde 1790 d. 12 Oct. som Moder til 7 Børn.
- b) Thomas Nickel Bruun, fød 25 Decb. 1740. Anført til Studeringer. Døde d. 24 April 1799 som Bogholder ved den Kongl. almindelige Pensions Casse paa Livs Tid, uden at have været givt.
- c) Dorothea Sophia Bruun, fød 10 Sept. 1742, død 8 Julii 1744.
- d) Dorothea Sophia Bruun, fød 15 Aug. 1744, givt 26 Oct. 1764 med Kongl. dansk Søe Lieutenant Isaac Nissen, døde paa en Søreise til Vestindien ved Skibbrud i Febr. 1772. I Aaret 1779 d. 28 Febr. blev hun antagen til Kammerfrue hos Prinsesse Lovise af Hessen Cassel i Slesvig, tog sin Afsked derfra i Aaret 1799, drog til Kiøbenhavn, hvor hun døde d. [21 Juli 1804].
- e) Marie Sophie Bruun, fød 19 Aug. 1745, død 18 Aug. 1746.
- f) Marie Sophie Bruun, fød 16 Mart. 1747, givt 23 Mart. 1774 med Hof-

og Stads Rets Procurator Christian Woesemose i Kiøbenhavn, [Vice] Raadmand sammesteds d. 9 Januar 1789. Han døde 14 Sept. 1796, og hun hensad Enke til [1823].

- g) Hans Nicolai Bruun, fød 21 Julii 1748, blev Fyrværker ved det Kongl. Artillerie Corps. Siden i Aaret 1769 Lieutenant ved det oldenborgske Infanterie Regiment. I 1773 begjærede sin Afskeed med Pension, gik til Vestindien i Aaret 1774 og døde der d. 3 Nov. 1775 paa S. Thomas.
- h) Magdalene Margrethe Bruun, fød 1 Novb. 1749, givt 23 Febr. 1774 med Premier Lieutenant ved det danske Liv Regiment Søren Meier. Han døde som Oberst ved det andet jyske Infanterie Regiment d. 24 Aug. 1811.
- i) Henriette Christiane Bruun, fød d. 31 Dec. 1750, ugift.
- k) Lovise Bruun, fød d. 12 febr. 1752, død 31 Oct. 1759.
- l) Christian Bruun, fød d. 17 Maii, død d. 24 Ejusd. 1753.
- m) Eusebius Bruun, fød 1 Aug. 1754, blev Søe Cadet d. 19 Julii 1769. Second Lieutenant 1779 d. 20 Dec., Premier Lieutenant d. 14 Marts 1788. Capitaine Lieutenant 1790 d. 31 Julii. Holdt i Aaret 1793 d. 28 Junii Bryllup med Jomfrue Marie Christiane Sophie Gether, fød d. 25 Dec. 1766. Blev Capitaine med Compagnie d. 14 Junii 1799 og Commandant paa Kiøbenhavns Toldbod d. 2 April 1808, samt Commandeur Capitaine d. 14 Julii 1809.

Deres Børn:

1. Marie Elisabeth Bruun, fød 14 Aug. 1794.
  2. Andrea Henningiette Bruun, fød 17 Julii 1796.
  3. Eusebius Bruun, fød d. 25 Junii 1798, blev Artillerie Cadet d. 2 Aug. 1810.
  4. Dorothea Sophia Bruun, fød d. 20 Junii 1800, død 3 Sept. 1807.
  5. Marie Sophie Eleonore Bruun, fød d. 2 Junii 1802, død 4 Febr. 1804.
  6. Johan Bruun, fød d. 20 Junii 1804, død 17 Martii 1805.
  7. Marie Sophie Eleonore Bruun, fød 17 Martii 1805, død 2 Junii e. a.
  8. Wilhelm Ferdinand Bruun, fød 29 April 1806.
  9. Julie Auguste Bruun, fød 10 Febr. 1809.
- n) Peter Christian Bruun, fød 21 Nov. 1755, død 27 Dec. e. a.
  - o) Rasmus Büsing Bruun, fød 13 Martii 1759, død 31 Oct. e. a.
- Børn af andet Egteskab:
- p) Peter Magnus Bruun, fød 8 Aug., død 13 Ejusd. 1760.
  - q) Anne Marie Bruun, fød og død d. 10 Julii 1762.
  - r) Anne Marie Bruun, fød og død d. 28 Martii 1763.
  - s) Sophie Hedeveg Bruun, fød 8 Nov. 1765; givt d. 8 Julii 1791 med Auditeur, samt Hof og Stads Rets Procurator Steenstrup, som døde d. 16 Maii 1796.
  - f) Peter Bruun, fød 15 Januar 1767. Blev Student, engagerede sig siden ved Pennen, forlod igien samme, blev Fæhndrik, men strax derefter afskediget, reiste til Holland for at lære Handelen; men hans Ustadighed og Ulyst til alle Forretninger har formodentlig tvungen ham til at gaa til Batavia, en hollandsk Colonie i Indien. Ingen hørt noget fra ham.
- Børn af tredje Egteskab:
- t) Ernst Friderich Bruun, fød og død d. 9 Febr. 1768.
  - u) Philip Ernst Bruun, fød 1 Mart. og død 30 Ejusd. 1769.
  - w) Johan Jacob Bruun, fød 28 Junii 1770. Blev Fæhndrik d. 29 Febr. 1788. Lieutenant d. 25 Oct. 1789 ved det 3die jyske Infanterie Regiment, tog Landmaaler Examen i April 1794. Havde Bryllup d. 11 Sept. 1795 med

Frøken Christine Margarethe Bülow, fød 8 April 1775. Blev General Adjutant Lieutenant ved den commanderende General i Jylland d. [18/8 1802] siden Major d. [17/11 1807] og derefter Kongel. Postmester i Aalborg.

Deres Børn:

1. Andreas Friderich Rubeck Bruun, fød 7 Sept. 1796.
  2. Adam Ludvig Ulrich Bruun, fød 4 Febr. 1788, død [1809].
  3. Augusta Francisca Bruun, fød 23 Dec. 1799 [† 8/4 1800].
  4. [Christian Erich, født 24 Marts 1801].
  5. [Augusta Nelly Frantzischa, født 13 Marts 1803].
- v) Ulrich Christian Bruun, fød 4 Sept. 1771, blev Student, men formedelst Legems Svaghed blev efter Faderens Død benaadet med en Pension af den Kongl. Casse.
- x) Friderich Ludvig Bruun, fød 2 Novb. 1772, dimitteret fra Nyborg Skole som Student i Sept. 1788, tog sin juridiske Examen i Aaret 1792 og gik Aar 1800 som Told Controlleur til St. Croix i Vestindien, men døde der i samme Aar d. 19 Oct., ugift.
- y) Christian Carl Bruun, fød og død 28 Nov. 1774.
- z) Philip Ernst Bruun, fød 17 April 1776 og død 16 Januar 1779.
- æ) Frideriche Lovise Bruun, fød 25 Sept. 1777, gift 25 Novb. 1795 med Borger og Brygger Erich Møller i Kiøbenhavn. Hun døde d. 14 Junii 1800.
- ø) Christian Friderich Bruun, fød 12 Febr. 1779, død 9 Aug. e. a.
- β Johan Jacob Bruun, fød 30 Nov. 1715, begyndte vel i Ungdommen at studere, men hans Lyst til at tegne og male bevægede Faderen til sende ham i Aaret 1732 til Kiøbenhavn til Skildrer Cooning for at lære Mignature Kunsten. Fra Aaret 1740 begynte han at arbeide for sig selv, og indtil Aaret 1769 havde han med egen Haand forfærdiget 783 Stykker i Farve og 285 i Tusk. Aar 1741 d. 5 Julii givtede han sig med Jomfrue Anna Catharina Basballe, fød i Aaret 1723. Han forfærdigede i Aaret 1746 alle Tegningerne til Kaaberne i den danske Vitruvius og Hafnia hodierna, ligeledes lod han i Aaret 1757 i Kaaber udgaae en Samling af Kongl. Slottes og Kiøbstæders Prospector i alt 50 Stykker, men til at continuere samme blev han hindret. 1763 paatog han sig at være Inspecteur over Salpeter Værket i Friderichsborg, men da Værket af Mangel paa Understøttelse maatte nedlægges, afgik han derfra. Ved at have i sine yngre Aar anstrænget sine Øyen ved de fine Malerier blev han blind til sin Døds Dag d. 4 Julii 1789, og hans Kone døde før ham d. 4 Januar e. a.
- Deres Børn:
- a. Anna Sophia Bruun, fød 21 April 1742, død 29 Martii 1744.
  - b. Thomas og
  - c. Hans Jacob Bruun, Tvillinger, fødte og døde d. 13 Maii 1744.
  - d. Hans Jacob Bruun, fød 24 Julii 1745, død 18 Dec. 1746.
  - e. Thomine Justine Bruun, fød 24 Aug. 1747, gift 20 Sept. 1782 med Præsten til lille Hedinge i Siælland, Peder Ostenfelt, som døde d. 1 Dec. 1795.
  - f. Hans Wandal Bruun, fød 18 Sept. 1749, kom i Aaret 1763 udi Friderichsborg latinske Skole, hvorfra han blev dimitteret som Student i 1768. I Aaret 1791 d. 14 April blev han beskikket til Cantor ved Wemmetofte Kloster i Siælland, og givtede sig d. 25 Julii e. a. med Jomfrue Christina Amalia Wendler.

- g. Anna Sophie Bruun, fød d. 31 Mart. 1752, død ugift.
- h. Jacob Basballe Bruun, fød 24 Mart. 1756, blev sadt i Friderichsborg latinske Skole i Aaret 1768 og derfra dimitteret som Student i Aaret . Blev omsider i Aaret 1784 Skolelærer i Faxøe i Siælland, givtede sig i Aaret 1785 med afg. Skoleholder Rosendahls Enke Marthe og døde uden Livs Arvinger d. 6 febr. 1787.
- i. Petrine Christiane Bruun, fød 29 Januar 1760, død 14 Sept. 1764.
- y Rasmus Bruun, fød 16 Oct. 1716, blev i Ungdommen vel anført til Studeringer men uden Inclination dertil, forlod Skolen derfor og var sin Fader behjælpelig ved Pennen. 1734 reiste han til sin Farbroder i Nyborg, Kammer Raad og Told Inspecteur Christian Bruun, for at assistere ham ved sine Forretninger, derfra drog han i Aaret 1736 til sin Faders Morbroder i Kiøbenhavn, Justitz Raad og Borgermester Rasmus Büsing. Anno 1737 gjort til Karl af Postmester Bruun i helsingøer, i hvis Tieneste han da var; gjorde en Reise til Norge i Aaret 1738 og conditionerede hos Ole Tide- mand, siden Biskop over Christiansand Stift. Udi Junio 1740 antog han en dansk Skole paa Amager, og d. 22 Dec. s. A. givtede han sig med Jomfrue Leudii [Lydia] Palms, en Datter af Skipper Palm Pettersen, som var forlængst død saavel som hans Kone. Efter 5 Aars Forløb opgav han denne Skole og i 1746 nedsadte sig i Kiøbenhavn som Porcelain Handler, men flyttede derfra til Hirschholm i Maii 1749 for der at handle med alle Slags paa Landet afsættelige Varer; men efter 1½ Aars Forløb opgav han Handelen og d. 6 Aug. 1751 drog til Fredensborg, aabnende der en Skriv og Regneskole, blev endelig sammesteds 3 Dec. 1752 Kongl. Skoleholder. Han døde d. 8 febr. 1774, og hans Kone d. 3 febr. 1803.
- Deres Børn:

- a. Thomas Bruun, fød paa Dragør d. 27 Febr. 1742. I sin Ungdom under- viist af Faderen; i sit 13 Aar d. 22 Nov. 1754 paa Kongl. Regning sadt hos Professor og Billedhugger Stanley for at lære Malerkonsten. Ved Academiet har han erholdet Premier i 1756, 1760 og i 1765 den store Guld Medaille. Udi Aarene 17[77] til [1780] reiste han for Kongl. Reg- ning udenlands for at lægge sig efter den theatralske Decoration, udi Tydskland, Schweiz, Italien etc. Ved hans Hiemkomst blev han beskikket til Kongl. Theater Decorateur med 500 R. i Gage. Han døde ugift 30 Julii 1800.
- b. Andreas Palm Bruun, fød 29 febr. 1744. Dimitteret 1765 fra Nyborg Skole som Student. Blev omsider i Aaret 1786 beskikket til Kongl. Postmester i Nyborg; givtede sig d. 8 Sept. e. a. med Jomfrue Marie Erichsen, en Datter af Regiments Chirurg Erichsen, med hvem han ingen Børn havde. Han døde d. 27 Dec. 1799.
- c. Dorthe Sophie Bruun, fød 17 Oct. 1746, givt 27 Maii 1768 med Søren Bojesen, Byefoget i Nyborg, som døde fra hende d. 22 April 1798.
- d. Cathrine Marie Bruun, fød 28 Oct. 1748. Givt 1780 d. [2/8] med Hr. Anders Larsen Schonning, residerende Capellan i Skive. Derfra for- flyttet i Aaret 1785 til Capellan i Nyborg, og omsider d. 20 Febr. 1801 til Sognepræst for Skamstrup og Frydendals Menigheder i Siælland.
- e. Peter Mylius Bruun, fød 30 Oct. 1750. Sadt i Aaret 1764 i Lære hos Kongl. Hof Conditor Møller. Efterat være bleven Karl tog derfra sin Afsked i Aaret 1771, tog Tieneste hos Geheime Raadinde Schøller og gjorde en udenlands Reise med hende til Tydskland. Efter Hiemkomsten

etablerede sig i Kiøbenhavn som Tracteur, og giftede sig i Aaret 1789¹⁾ d. 11 Maii med Jomfrue Catharina Dorothea Wulff, fød d. 1758.

Deres Børn:

1) Rasmus Mylius Bruun, fød 7 febr. 1789. Har vel studeret og valgt Medicin og Chirurgie til sit Hoved Studium.

δ Volmar von Støcken Bruun, fød 23 Dec. 1717, begyndte i sit 8de Aar at studere, men i Aaret 1731 tog Faderen ham udaf Skolen igien for at bruge ham ved sine egne Forretninger, indtil 1735, da han kom i Tieneste hos Proust Palludan i Kallundborg. In Junio 1736 sadt som Lærling i det Kongl. Sølvkammer hos Magnus Hollmand, hvor han forblev ey længere end til 1741, da hans ældste broder da Ober Auditeur Andreas Bruun tog ham til sig. 1742 fik han tjeneste hos Biskop Hygom i Aarhus indtil 1744. I Aaret 1745 in Martio antagen af Stiftamtmand Barner til at forvalte hans Gods, men efter $\frac{1}{3}$ Aars Forløb engagerede han sig in Oct. som Volontaire udi Artillerie Corpset; kom d. 24 Maii 1746 i N^o. med Gage som virkelig Underfyrværker, og i Martio 1748 som virkelig Fyrværker. Anno 1750 d. 30 Dec. givt med Jomfrue Johanne Mentz, hvis Fader var Brygger i Kiøbenhavn, fød d. Nov. 1742. Aar 1761 d. 4 Mart blev han virkelig Stykjunker og forflyttet til det paa Bornholm værende Artillerie Compagnie, den 5 Sept. 1788 afskediget med pension og døde d. 13 Dec. 1798.

Deres Børn:

a. Thomas Bruun fød 8 febr. 1751, har lært Bagerprofessionen. Givtede sig 9 Sept 1780 med Jomfrue Marie Dorothee Gruntøer fød d. 3 Junii 1751 og døde d. 17 febr. 1786. Hun var Moder til 3 børn, som alle vare dødfødte. Aaret derefter tog han sit borgerskab i Kiøbenhavn som Bager og givtede sig andengang d. 5 Julii 1787 med Jomfrue Anne Berg. Deres Børn:

1. Johanne Marie Bruun, fød 9 Maii 1788, død 17 Novb. e. a.
2. Johanne Marie Bruun, fød 2 Oct. 1789, død 2 Maii 1792.
3. Christian Folmar Bruun, fød 30 Aug. 1791, død 2 Nov. 1792.
4. Christian Volmar Bruun, fød 24 April 1793.
5. Conradine Lovise Bruun, fød 6 Oct. 1796, død 20 April 1797.
6. Conrad Ludvig Bruun, fød 3 Junii 1798.
7. En Søn fød og død d. 25 Julii 1801.
8. Martine Thomasine Bruun, fød 24 Sept. 1802.

- b. Hans Michael Bruun, fød 9 Sept. 1752, død 1780.
- c. Benedicta Lovisa Bruun, fød¹⁾ 10 Sept. 1754, givt 10 Dec. 1788 med Kunstreyer Holm i Kiøbenhavn, som døde fra hende d. 25 Aug. 1797.
- d. Friderich Christian Bruun, fød 29 Dec. 1755, død.
- e. Johan Conrad Bruun, fød 7 Mart 1759, død.
- f. Andreas Bruun, fød 3 Nov. 1760, død.
- g. Johan Conrad Bruun, fød 20 Maii 1762, blev Coffardi Capitaine i Aaret 1784. Givtede sig d. 24 Maii 1797 med Jomfrue Anne Marie Lynge, og han døde d. 24 Maii 1799.

Deres Børn:

- 1) Hedevig Bruun, fød 27 Mart. 1798.
- h. Friderich Christian Bruun, fød 24 febr. 1765, død 1783.

1) efter Kirkøbogen 1787.

- ε Soghie Bruun, fød 8 Novb. 1719. Efter adskillige tienester tilsidst som Frøkenjomfrue paa Walløe Stift, blev hun derfra i Aaret givt med Bageren sammesteds Bernt Caspar Licht. Hun mistede sin Mand d. 5 Oct. 1757, givtede sig anden Gang med Bager Ole Jochum Permin d. 9 Sept. 1763, reiste in Maio 1765 fra Walløe til Kiøbenhavn, hvor denne sidste Mand kort derefter døde; hvorfor hun drog til Pedersborg ved Sorøe til sin Søster Thoma Dorothea Bruun, drog igien til Kiøbenhavn og døde 1 Dec. 1787.
- ζ Anna Catharina Bruun, fød 22 Martii 1721, givt 24 Maii 1758 med Chirurgus Johan Wilhelm Gerhardt i Sorøe, med hvilken Mand hun ingen Børn havde. Hendes Mand døde først i Aaret [1778] og hun selv d. 28 Junii 1787.
- θ Thoma Dorothea Bruun, fød 21 Sept. 1723, død ugivt d. 30 Dec. 1784.
- ι En dødfød Datter d. 7 febr. 1726.
- κ Christian Bruun, fød og død d. 30 Januar 1727.
— af andet Egteskab.
- λ Jacob Bruun, fød d. 6 Oct. 1743, død 18 Junii 1746.
- μ Anne Jacobine Bruun, fød 22 Dec. 1746, givt 17 Aug. 1768 med Rasmus Østrup, fød 16 April 1735, først Sognepræst til Svanninge siden til Viersløv i Fyen, som døde d. 22 Aug. 1785 og hun d. 5 Dec. 1784.
- ν Christian Reisiger Bruun, fød 11 April 1750, dimitteret i Aaret 1768 fra Slagelse Skole til Universitetet, blev i Aaret 1802 beskikket til Revisor¹⁾ ved det Kongl. Tal Lotterie i Kiøbenhavn.
- ο Jacob Anan Bruun, fød 14 Januar 1752, død 1767 ved en ulykkelig Hændelse paa Søen.
- III. Hans Geörg Bruun, fød 19²⁾ Januar 1688, død.
- IV. Christian Bruun, døbt 12 febr. 1689, død.
- V. Anna Catharina, døbt 26 Aug. 1690, død.
- VI. Anna Catharina Bruun, døbt 29³⁾ Novb. 1692, givt i Aaret 17[25] med Sognepræsten til Dahle⁴⁾ i Bergens Stift Peder Juul. Han døde d. 1 Maii 1745 og hun selv i Aaret [1781]. Havde været Moder til 2 børn.
- VII. Marie Sophie Bruun, døbt 23⁵⁾ Novb. 1695, givt i Aaret [1728] med Sognepræsten til Storrørre og Seillod i Jylland Christen Hortulan, som døde d. 15 Aug. 1733 Og hun døde i Nyborg hos sin broder Kammer raad og Told Inspecteur Bruun d. 9 April 1740.
- VIII. Christian Bruun, fød 29 Sept. 1700. I sit 4de Aar mistede han sin Fader; og saasart han kunde hielpe sig selv, gjorde han en reise til Søs fra Bergen til Amsterdam for at lære Kiøbmandskabet, reiste i Aaret 1719 tilbage til Kiøbenhavn, kom omsider i Tieneste hos Hertugen af Sønderborg i Nov. 1721. I Aaret 1724 fik Tieneste hos Græve Christian Dannekiold. Antagen i det Kongl. Livrée af Friderich den 4de d. 5 Mart. 1727, var med Kong Christian den 6te i Norge i Aaret 1733. Da han i Anledning af hans Farbroders Told Inspecteur i Nyborg Jørgen Bruuns

1) Assistent ved Revisionskontorst.

2) efter Kirkebogen født 15/1, døbt 10/1.

3) 28/11.

4) Præst i Lyster ifølge Joh. Fr. Lampe: Bergens Stifts Biskopper og Præster efter Reformationen, Kristiania 1895—96.

5) 24/11.

dødelige Afgang 15 Junii 1733 fik Tienesten efter ham d. 22 Julii 1733. Givtede sig i Aaret 1734 første gang med Jomfrue Anna Catharina Wæben [Weber], som døde uden børn d. 11 Maii 1755. Andengang d. 31 Mart 1756 givtede han sig med Borgermester Larsens datter i Nyborg Jomfrue Else Noline Larsen, som døde d. 15 febr. 1757. I Aaret 1758 givtede han sig tredje gang med Jomfrue Frideriche Amalie Rasch, en Datter af Justitz raad Johan Casper Rasch til Rønninge Søegaard i Fyen. Aar 1761 d. 16 Nov. gratificeret med Character af virkelig Kammer Raad. Med den sidste Kone havde han ingen børn. Han resignerede sit Embede i Aaret 1774 og døde 14 Aug. 1779. Deres Børn af andet Egteskab:

a Anders Larsen Bruun, fød 11 febr. 1757. Blev Mynsterskriver over Fyens District d. 29 Junii 1780, givt 30 Maii 1781 med Jomfrue Beate Aagesen, en Datter af forrige Mynsterskriver Claus Aagesen. Blev i Aaret 1802 29 Martii benaadet med Character af Krigs Commissaire.

Deres Børn:

- a. Else Noline Bruun, fød 7 Sept. 1782, givt d. 4 Nov. 1803 med Friderich Østrup, Kyst Befalingsmand og Ejer af Bøgeskov Gaard ved Svendborg.
  - b. Clans Christian Bruun, fød 17 April 1784. Efterat have i Aaret 1807 taget juridisk Examen fik d. 1 Maii 1808 Condition paa Stiftscontoiuret i Odense.
  - c. Stie Tønsberg Bruun, fød 26 Aug. 1785, tog i Aaret 1811 sin juridisk Examen og d. 20 Oct. e. a. beskikket til Auditeur Eqvipage og Mynsterskriver ved det Kongl. Værf i Christiansand.
  - d. Inger Amalia Bruun, fød 29 Maii 1788, gift d. 21 Nov. 1809 med Claus Hinrich Issen, premier Lieuten. ved det oldenborgske Infanterie regiment og Adjutant ved Commandantskabet i Nyborg fød 4 April 1774.
- D. En Datter, hvis Naun og Fødsel samt Givtermaal ey har været at indhente Efterretning om, men hun skal have været givt i Bergen og i dette Egteskab havt en Søn.
- E. Birgitte Bruun, fød Aar , givt Aar med Andreas Borch Kongl. Slotsforvalter paa Vordingborg Slot i Siælland. Naar han er død viides ikke, men hun blev Moder til 4 børn og døde Aar 1746.
- Foræret Herr Kancellie raad Bojesen d. 9 Octobr. 1812.

I. Ryge.

De ældste Led af Familien Undal (Undahl) i Norge.

Af E. A. Thomle.

(Slutning).

IX. Laurits Andersson Undalls Børn.

Som det af de foregaaende Oplysninger vil sees, efterlod Tolderen Anders Jonsson i Snig sig 7 Børn, 4 Sønner og 3 Døtre. Saavel om de sidste og deres Børn som om Anders Jonssøns 4 Sønner er der foran meddelt de Oplysninger, som det har været mulig at finde. Ogsaa om disse Sønners Børn er der meddelt udførlige Oplysninger, alene med Undtagelse af den ældste Søn Lagmand Laurits Andersson Undalls syv Børn. Dette kunde nemlig ikke bekvemmeligen ske i det Afsnit, der omhandlede Lagmanden og hans Hustru. Jeg skal derfor nedenfor give de Oplysninger, som det har været mulig at finde om disse Børn og deres nærmeste Efterslægt.

Laurits Andersson Undall havde med sin Hustru Marthe Augustinusdatter Wroe 7 Børn, 3 Sønner og 4 Døtre, der bleve voksne. Det er vel sandsynlig, at han ogsaa har haft flere Børn, men disse maa i ethvert Fald være døde som Børn, og om dem har man heller ikke mindste Oplysning. I hvilken Orden Børnene følge efter hinanden er ogsaa noget usikkert. Men det maa vistnok være sikkert, at Sønnerne vare yngre end Døtrene. Tidligere (dette Tidsskrift, 5 R. I. S. 136) har jeg antaget, at Datteren Ingeborg, opkaldt efter Faderens Moder, har været det ældste Barn. Men det er sandsynligere, at dette har været:

1) Anna Augusta (Lauritsdatter) Undall, opkaldt efter Faderens Svigerforældre (Anna Lauritsdatter Hagedorn og Augustinus Olsson Wroe), født i Christianssand c. 1658, † (i Danmark?) 16 October 1679 paa første Barselseng. Hun egtede c. 1677 i Christianssand Kammerraad Egidius Mechlenburg, født paa Bragernes 1656 (døbt 11 Januar s. A.), † (i Danmark?) efter 1703, Søn af Assistentsraad og Assessor i Overhofretten i Norge Willum (Wilhelm) Mechlenburg og Isabella de Brier.

Egidius Mechlenburg maa formentlig være bleven Student ved Kjøbenhavns Universitet, skjønt han ikke findes immatriculeret der. Den 11 Mai 1676 blev han i ethvert Fald 23 Aar gammel indskreven som Stud. polit. ved Universitetet i Leyden¹⁾. Det følgende Aar maa han allerede være kommen tilbage. Thi i Norske Registre XII. S. 458 findes noteret i Margen: „Ægidei Mechlenburgs Haand begynder 12 Sept. 1677.“ Han har derfor formentlig da været ansat i Cancelliet. Det følgende Aar maa han være bleven Vice-Lagmand paa Agdesiden efter Hartvig Oxenløves Død dette Aar. Men allerede det følgende Aar 24 August 1680 befordredes han til Assessor i Cancelli-Collegiet. Den 8 August 1683 fik han Rang med Assessorer i Høiesteret og blev derefter udnævnt til Raad i det gottorpske Justitscancelli og Amtsforvalter i Svabsted Amt, hvilken Stilling han synes at have maattet opgive i 1690, da han i 1693 selv siger, at han i 3 Aar har været uden Tjeneste. I 1687 blev han Medlem af Landsoverretten i Gottorp. Var tillige Kammerraad. Efter Konens Død i 1679 blev han 2de Gange gift: 2) i Slesvig 27 Sept. 1683 med Enken Fru Hedevig Dorothea Kruse, begravet i Slesvig 7 Juni 1695 og 3) med en Dame, hvis Navn ei kjendes, men med hvem han i 1701 og 1703 havde Børn til Daaben i Slesvig²⁾. I første Egteskab havde Egidius Mechlenburg kun én Datter Anna Augusta Mechlenburg og i 2det Egteskab 2 Børn. Naar Mechlenburgs Datter af første Egteskab ellers siges født og død i 1679³⁾, kan det sidste ikke være rigtig, da hun i 1707 var gift med Borger og Handelsmand i Christianssand Johan Kreyer.

2) Ingeborg (Lauritsdatter) Undall, opkaldt efter Faderens Moder Ingeborg Westhoff, født i Christianssand c. 1660, † der antagelig i 1690. Hun levede endnu i Aaret 1689, men var død før 23 Januar 1700, da Faderen opgiver at have sin afdøde

¹⁾ Jfr. dette Tidsskrift, 1. R. V. S. 45.

²⁾ Jfr. dette Tidsskrift, 2. R. V. S. 74, jfr. S. 394 f. — Hr. Jægermester Schøller skylder jeg Tak for en Del her og ellers leverede Oplysninger om Slægten Undall.

³⁾ Se Capt. Lengnicks Stamtavle over Familien Mechlenburg; jfr. dette Tidsskrift 2. R. V. S. 72.

Datters Datter Margrethe Marie Resen i sit Hus. Sandsynligvis maa hun dog vistnok allerede være afgaaet ved Døden i 1690. Thi hun findes ikke indført som begravet i Christianssands Domkirkes Regnskaber, der ere bevarede fra 1691—99, og hvor alle lidt mere fremstaaende Folk findes indførte. Det er derfor utvivlsomt, at hun maatte være indført i Regnskabet, hvis hun var bleven begravet i Christianssand i det omhandlede Tidsrum. Hun blev 1680¹⁾ i Christianssand gift med sin Fasters Stedsøn Hans Andersson Resen, født i eller ved Christianssand c. 1653, † der kort efter 1700, Søn af Tolder i Christianssand Anders Hanssøn Resen og 1ste Hustru, der var en Datter af Sogneprest til Christianssand og Odernes Anders Nilssøn og Martha Povelsdatter²⁾. Hans Resen (Johannes Andreæ Resenius) blev Student fra Kjøbenhavns Skole 1674 og blev indskreven ved Universitetet 20. Juli s. A. — Den 13 Sept. 1680 søgte han fra Kjøbenhavn af om at blive Vice-Lagmand i Agdesiden og udnævntes 13 October s. A. til dette Embede efter Svogeren Ægidius Mechlenburg, der var bleven Assessor i Cancelli-Collegiet, uden Gage saa længe Lagmanden levede, og naar denne døde eller Embedet paa anden Maade blev ledigt, skulde han paany gjøre Ansøgning om at erholde det som virkelig Lagmand. Da Undall fremdeles var rask og rørig og saaledes selv kunde bestyre sit Embede, og der ingen Udsigt var til at Resen snart kunde tiltræde Embedet, søgte han under 21 October 1686 om tillige at blive Commissions og Commerce-Commissarius i Christianssands Distrikt med Rang i Gang og Sæde som Land-commissarier og med saadan Gage, som det maatte behage Kongen at bestemme. Under 27 Novbr. s. A. udnævntes han

¹⁾ At hun maa være bleven gift c. 1680 flyder deraf, at hendes ældste Barn var født c. 1682. Da Undall i 1683 opgiver 6 Børn hjemme, maa der altsaa have været endnu et Barn, der ei kjendes. Thi da baade Anna, Augusta og Ingeborg i 1683 vare gifte, kan ingen af disse have været af de 6 Børn, der vare hjemme.

²⁾ Navnet paa denne Hr. Anders Nilssøns Datter kjendes ikke; men da Hans Resen og Ingeborg Lauritsdatter Undalls *eneste Datter* hed *Martha Maria* Resen, hvilket første Fornavn hun havde efter Mormoderen Martha Augustinusdatter Wroe, er det vel sandsynlig, at hendes andet Fornavn var Farmoderens, der vel saaledes hed *Maria* .

ogsaa til Commissions-Commissarius med Rang som Land-commissarier, men uden Gage, medens hans Ansøgning forøvrigt ikke indvilgedes, vistnok fordi allerede Svigerfaderen Undall indehavde Embedet som Commerce-Commissarius i Christianssands Stift. I 1692 mistede han imidlertid begge sine Embeder, da han led af periodisk Galskab. Under 30 October 1691 ansøgte nemlig Christian Braunmann om Successionen som Lagmand paa Agdesiden efter Undall, da Resen „formedelst en desperat Sygdom“ var „kommen i den Tilstand, at han ei var bekvem til at forestaa“ Bestillingen. Cancelliet indhentede i denne Anledning under 6 Febr. 1692 nærmere Underretning og fik 19 s. M. den Besked, at Resen „for mange Aar siden sin Fornuft og Sands saagodtsom ganske er betagen“, og at han senere vistnok var bleven bedre „men saa haver samme Svaghed, dog ikke altid lige stor, fulgt hannem efter Maanens Til- og Aftagelse“. Efter disse Oplysninger kunde der selvfølgelig ikke godt blive Tale om at sætte ham til et Dommerembede, og Braunmann blev derfor ogsaa 8 Marts 1692 udnævnt til Vice-Lagmand i Agdesiden med Ret til at succedere Undall. Resen synes dog ikke at have været affordret sine Bestallinger, før Stiftamtmanden i Christianssands Stift Mathias Tonsberg 24 October 1696 fik Ordre til at affordre Resen dem og indsende dem til Cancelliet til Cassation. Ved Regjeringsskiftet søgte dog Resen paany under 4 Novbr. 1699 om at erholde Confirmation paa sine Bestallinger, idet han paaberaabte sig, at saavel hans Farfader som dennes Fader havde været Bisper i Sjælland. Det hjalp imidlertid ikke, idet Braunmann 2 Decbr. s. A. erholdt kgl. Confirmation som Vice-Lagmand. Hans Resen drev iøvrig som Svigerfaderen Trælastforretninger og Tømmerhandel tildels, som det synes, sammen med Morten Olsson (Kierulf), med hvem han 13 Sept. 1683 af Peder Hansson i Christianssand fik overdraget en Bom i Topdalselven ved Flaksvand, som denne havde bygget paa Østre Mollestad og Flaks Grund i Birkenes Sogn. Ifølge kgl. Bevilling af 30 Marts 1674 skulde der i Bomleie svares 4 Sk. af Tylvten af det Tømmer, der flødedes gennem Dammen.

Hans Resen havde i sit Egteskab 3 Børn. I 1683 angiver han Kjæreste, en Søn og „to lige ved Børn“; i 1684 „3 Piger og 2 Dreng“ og i 1685—89 kun 3 Børn. Da de i 1683 nævnte „to lige ved Børn“ vel maa være indbefattet i Opgaven af „3 Piger og 2 Dreng“ i 1684, har der neppe været mere end 3 Børn, der vare hans egne. Flere kjendes heller ikke. Børnene vare: a) Anders (Hanssøn) Resen (Andreas Johannis Resenius), født i Christianssand 1682. — At han maa være født dette Aar fremgaar deraf, at Hans Resen 12 Marts 1688 angiver Konen Ingeborg Lauritsdatter og 3 Børn „det ældste ikkun 5 Aar gammel“ og 7 April 1689 3 Børn „det ældste 7 Aar gammel“, sandsynligvis saaledes født i sidste Halvdel af Aaret 1682. — Tyve Aar gammel blev han 20 Juli 1702 immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet, dimitteret fra Christianssands Skole. I 1706 var han vendt tilbage til sit Fødested, endnu ikke 25 A. gl. Han var da Studiosus theologiæ og gav 12 Juni 1706 sin Værge og Formynder Søren Pederssøn Elven, Borger i Christianssand, Afkald for sin Arv samt overdrog ham derhos nogle Eiendomme, som vare ham tilfaldne efter Moderen, da han agtede sig til fremmede Lande, for at fortsætte sine Studier, til hvilke ogsaa Værgen tidligere havde forskudt ham Penge udenfor Arven¹⁾. Han har vel derefter opholdt sig nogle Aar udenlands. Senere blev han Krigsraad og Krigscommissaire i Christianssands Distrikt og døde i Arendal 1732 (begr. 24 Oct. s. A.). Han blev gift i Arendal 21 Marts 1720 med Karen Sørensdatter Brinch, født i Arendal 1698, † der 26 October 1740 (begr. 9 Novbr. s. A.) 42 A. gl., Datter af den rige Trælasthandler og Skibsreder Søren Anderssøn og Karen Lauritsdatter Brinch, efter hvem Datteren havde taget sit Familienavn. Karen Sørensdatter var, da hun egtede Krigsraad Resen, Enke, gift 1) 8 Juli 1716 (privat $\circ$: uden Trolovelse og Lysning i Huset) i Arendal med Tolder Gotthardt Melis, der døde sammesteds 1718, (begr. 2 Novbr. s. A.) 33 A. gl. — Efter Resens Død blev Karen Brinch siddende i uskiftet Bo ifølge kgl. Bevilling af 9

¹⁾ Retsprotokol No 5252 f. 186 i N. Rigsarchiv.

Januar 1733. Da ogsaa hun døde, blev Boet 14 Novbr. 1740 taget under militært Skifte, uagtet den civile Skifteret allerede havde registreret Boet. Den Strid, som herved foranledigedes, blev dog endeligen afgjort derhen, at Skiftebehandlingen gik tilbage til Byfogden, der endte Skiftet. Efter Mandens Død drev Karen Brinch stor Kjøbmandsskab og Trælasthan del i Arendal. Hun var Eier af adskilligt Jordegods, deriblandt af Gaarden Barbo, om hvis Grændser hun i 1734 og 1735 førte Proces med sin Fætter Lars Brinch jun., hvilken endte med et Retsforlig, hvorved Langsæv og Barboes indbyrdes Grændser bleve fastsatte, Langsæv Stem henlagt til Barboes Grund og Langsævs Eiere tilstaaet Ret til fri Malmkjørsel over denne og til Udskebningsplads ved Udløb af Elven. Med Tolder Melis havde Karen Brinch en Søn og en Datter og i Egteskab med Krigsraad Resen 7 Børn. b.) Lars (Hanssøn) Resen, født i Christianssand 1683, † som Commandeurcapitaine i Søetaten 1714. Han blev Lieutenant i Søetaten 14 Febr. 1705, Premierl. 17 Juni 1708, Capitainelieut. 8 Marts 1710, Capitaine 23 Januar 1711 og Commandeurcapitaine 22 Aug. 1714, men døde samme Aar. Han var gift, men hans Kone kjendes ikke. De efterlode sig kun 1 Søn. c.) Martha Marie (Hansdatter) Resen, født i Christianssand 1685, † paa Frederikshald 24 Decbr. 1758 i sit 73de Aar. — Vistnok opkaldt efter begge sine Bedstemødre. Den 23 Januar 1700 var hun i Huset hos Morfaderen Lagmand Laurits Anderssøn Undall, der da oplyser: „Jeg er Formyndere for min bortdøde Datters Datter Marta Maria Reesen, som er udj sit fjortende Aar och haffver faait til Arfs Udlæg udj Bielcher och Restans, samt noget bohaff, som er auctioneret, 407 Rdl 2ort, hvoraf jeg alleneste haver faait udj min Verge, som er kjøpt paa Auction til 130 Rdl. 2 ort 9 Sk., imod dessen Rente nyder hun fri Underholdning til Klæde og Føde, indtil hun kommer til myndige Aar och Alder“¹⁾. — Hun blev gift (vistnok i Christianssand) 1707 (viet uden Trolovelse og Lysning ifølge kgl. Bevilling af 12 Febr. s. A.) med Claus Christopher

¹⁾ Personalialia: Undall i N. Rigsarchiv.

von Plessen, født i Meklenburg 1 Novbr. 1676, † paa Frederikshald 9 Aug. 1736, Søn af Daniel Friderich von Plessen til Dynchendorff og Ursula Dorothea von Schack. Den 29 October 1701 ansattes han som Premierl. ved Garden, blev 7 Oct. 1704 Capitaine og Compagnichef ved Cicignon, senere Rømelings (s: søndenfeldske) gevorbne Inf. Reg. i Norge, udnævntes 31 Januar 1718 til karakt. og 20 October 1727 til virkelig Major sammesteds. Den 7 Febr. 1730 blev han Oberstlieut. af Infanteriet. Hans Lig blev bisat i Kjælderen under Frederikshalds Kirke, hvor Kisten endnu fandtes 1871. Den bar følgende Indskrift:

Til et ønscheligt haab
 for den høy-adelige Familie,
 Faderen Hr. Daniel Friderich von Plessen,
 Moderen Frue Ursula Dorothea von Skachen
 er i Mechlenborg dend 1ste Novembris Anno 1676
 kommen til dette Verdens lius Som en arving
 For det adelige Land-god Dynchendorfv
 Høyedle og Velbaarne
 Hr. Claus Christopher von Plessen
 Som
 Til troe tieniste
 For Kongen og Landet
 Fra unge aar af opofrede sig til Danner-Kongens Fane,
 Dend hand inden og uden Landet fulte med Troskab og Tapperhed
 i
 44 Aar
 Igiennem alle Charger indtil
 Deris kongl. Mayts høy bestalter Obrister af Infanteried
 I hvilchen Charge Hand og
 Til Hierte-bedrøvelse
 for sin efterlevende Enche-Frue
 Høyædle og Velbaarne
 Frue Martha Maria von Rezen
 men
 til ævig Salighed for Sig og Sin Siæl
 luchte dette lives Øye her udi Fredericheshald d. 9de Augusti.
 Anno 1736.

Her hviler da den Ven, hvis Conduit man kiendte,
 og den med Jern-Stiil for ævighed bør prændte
 en ærlig christen mand en Stridsman kiæch og brafv
 det er den blomster-krands, der seettes paa hans grafv.
 Hans dyd fick bedre løn end rygtets ære-Minde
 som visner dog engang, men Himlen, hand har inde,
 gav ham en bedre løn, en løn, som ej forgaar
 nu hand med Seyer-Krands for Lammets
 Throne staar¹⁾).

Da han med sin Hustru Martha Maria Resen kun fik 2 Børn, der døde i ung Alder, oprettede Egtefællerne 4 Juni 1729 et Testamente, der blev kgl. confir. 27 Juni s. A. og 4 Mai 1731. Ifølge dette skulde den Længstlevende beholde det hele Bo uregistreret og uskiftet og, saalænge Vedkommende forblev i ugift Stand, skalte og valte dermed soin hendes udelukkende Eiendom. Skulde Længstlevende derimod gifte sig paany, skulde der betales 100 Rdl. til Førstafdødes Arvinger. Hvis Længstlevende i saadant Egteskab skulde faa Børn, da skulde Boet tilfalde disse til Deling, men hvis Længstlevende ikke erholdt Børn i sit 2det eller senere Egteskab, da skulde Halvdelen af Boet tilfalde Længstlevende og Resten gaa til Førstafdødes Arvinger. Hvis endelig Længstlevende forblev i ugift Stand til sin Død, skulde det fælles Bo deles mellem begge Egtefællers Arvinger efter Loven. Da Martha Maria Reesen efter Mandens Død forblev boende i Frederikshald til sin Død uden at indtræde i nyt Egteskab, toges Boet 23 Januar 1759²⁾ under Skiftebehandling til Deling mellem begges Arvinger efter Testamentet. Det blev sluttet 19 Decbr. 1761 og viste en Formue af 12773 Rdl. 1 Mk. 18 Sk., hvorfra der gik Gjæld og Omkostninger, i Alt 1520 Rdl. 2 Mk. 21 Sk., saaledes at den beholdne Arv udgjorde 11282 Rdl. 2 Mk. 21 Sk. Dette Beløb skulde deles mellem Plessens Sødskende og Sødskendes Børn, nemlig Kammerherre Bernhard Hartvig v. Plessen i Slesvig, Major Daniel Fredrik von

¹⁾ Indskriften er aftrykt af Adjunkt Martin Arnesen i Frederikshalds Skoles Program for 1871 S. 3 f.

²⁾ Frederikshalds Skifteprotokol 1761—66. (Retspr. No. 1182) fol. 550—74.

Plessen, Frk Engelcke von Plessen, Christopher Leopold Hartvig von Plessen og Cort Morits Otto von Plessens 4 Børn: Helmuth Friderich v. Plessen, Hans Christian von Plessen, Sophie Amalie Schultzen født von Plessen og Catherine Louise Schalleren født von Plessen paa den ene og Martha Maria Resens 2 Brødres Børn, nemlig Krigsraad Andreas Resens 3 Børn Lars Resen, Kjøbmand i Arendal, Karen Resen, gift med Amtmand i Lister og Mandals Amt Jens Sloud og Ingeborg Resen, gift med Capitaine i 2 Smaalenske nat. Inf.-Reg. Christian Fredrik Rye, og Commandeurcapitaine Lars Resens eneste Søn Lieutenant Lorentz Resen. Imidlertid afkjøbte de sidste de Plessenske Arvinger deres Ret til Arven for 3000 Rdl., saaledes at hele Boet tilfaldt Konens Broderbørn. Boet eiede et Hus i Frederikshald, der værdsattes for 670 Rdl., en Engeløkke og tre Tomter sammesteds, som Afdøde havde købt paa Auction ved Skjøde af 1 Aug. 1755, en stor Del Sølv og godt Indbo af forskjellig Slags. Enken blev bisat i Kjælderen under Frederikshalds Kirke, hvor Kisten endnu fandtes i 1871. Den bar følgende Indskrift:

2 Tim. 4 v. 7. 8.

Troens strid trolig ført i Verden og salig i Himlen

af

dend høy-ædle og velbaarne nu i herren salige

Frue Martha Maria Resen.

en Datter af

Forrige Krigskommissarius og Wise-

Laugmand Resen i Christiansand

en Enkefrue af

den høyædle og velbaarne herre

Claus Christopher von Plessen

Obrist[leutenant af] infanteriet

som

Wed en dødelig Skilsmisse i aaret 1736

efterlod hende i den enlige stand uden livsarvinger

. . . . . og fromme Encker.

Hun kiende og tiende Herrens Raad alle sine Dage

Hun var elskelig i Livet og er priselig i Døden.

Hun var en arving til rigets gode paa Jorden
 Blev omsider en arving til Himlen
 Da Hun dend 24 December Anno 1758
 Ved en snar og rolig Død blev hjemkaldet til dend
 Ævige Juule-Glæde i sit Alders 73 Aar.
 Vort liv er idel Striid, vor Striid ved Troen føres
 Taalmodighed og haab for os fornøden gøres
 Om Vi Vort lives løb og Troens Ende saa
 fuldkomne Skal, at vi kand Livsens Krone faae.
 Med disse Tanke Jeg mit Liv i Verden førte
 og Troens ønsker gud i dødens Stund bønhørte
 Da jeg for Troens Strid fik (S)Eirrens Krone fat
 som Jesus rakte mig i Krybben
 Jule nat¹⁾.

3) Christine Cathrine (Lauritsdatter) Undall, født i Christi-
 anssand 29 Juli 1664, † der 5 Aug. 1745 (begraven i Domk.
 13 s. M.). Gift i Christianssand c. 1685 med Peter de Ferry,
 født i Frankrig formentlig af adelige Forældre. Han førte i
 Vaabenet en Sparre og derover to Stjerner, en paa hver Side
 af Sparren, samt under samme et Vildsvinehoved og paa
 Hjelmen 2 Strudsefjær. Ifølge Traditionen skal han paa Grund
 af Hugenotforfølgelser i Frankrig have forladt sit Fædreland.
 Men dette kan dog næppe være rigtig. Thi Peter de Ferry var
 lige til sin Død Katholik, hvorfor han ogsaa 7 Febr. 1727 fik
 kgl. Tilladelse til desuagtet at maatte blive begravet i Christi-
 anssand sammen med sine Børn og Slægtninge — dog uden
 Ceremonier. Han siger ogsaa selv i Ansøgningen at han be-
 kjender sig til den romersk-catholske Religion „i hvilken jeg er
 født og opdragen“. Peter de Ferry blev 29 Sept. 1685 Major i
 Vesterlehnske nat. Inf.-Reg., 8 Januar 1704 Chef for Ryfylske
 Compagni, 28 Juli s. A. Oberstlieutenant og 10 Mai 1707
 Commandant over Christianssand og Fredriksholms Fæstninger.
 Som Commandant paa Fredriksholm blev han dog allerede 21

---

¹⁾ Indskriften er meddelt af Adjunkt Martin Arnesen i Frederikshalds
 Skoles Program 1871, S. 4 f.

Decbr. 1709 afløst af Didrik Heyermann. Den 8 Juni 1711 udnævntes han til Oberst i Infanteriet, men beholdt 26 Marts 1725 Afsked af Krigstjenesten med 300 Rdl. i Pension. Han døde i Christianssand 4 Januar 1730. Enken levede i meget smaa Kaar i Christianssand. Hun maatte efterhaanden pantsætte en stor Del af sit Indbo for at leve. Boet viste sig derfor ogsaa ved hendes Død fallit. Skifte efter Fru Ferry foretoges 26 April 1746—9 Jan. 1752 af den civile Skifteret, uagtet Boet 26 Aug 1745 var registreret af den militære, der dog maatte overlade Behandlingen til Magistraten¹⁾. Oberst de Ferry og Kone havde 5 Børn, der bleve voxne. Et Barn blev begravet i Christianssands Domkirke.

4) Anna (Lauritsdatter) Undall, født i Christianssand c. 1666, † der 11 Febr. 1742 (bisat i Kjælderen under Domkirken 8 Marts s. A.) 76 A. gl. I Marts 1688 var hun endnu ugift hjemme hos Forældrene, men 23 Januar 1700 siger Faderen at alle hans Døtre er gifte og hans Sønner i kgl. Tjeneste²⁾. Hun var 2 Gange gift 1) i Christianssand c. 1699 med Schoutbynacht Jørgen Bjørn, født i Kjøbenhavn c. 1652, † 12 Juni 1704 som Gouverneur i Trankebar og Commandant paa Fæstningen Dansborg i Ostindien, Søn af Herman Bjørn (eller Bjørnssøn). I en Alder af 16 Aar kom han tilsøs, ansattes 1671 som Lærling (Kadet) paa Flaaden, blev 1673 udnævnt til Lieutenant og foer derefter i 8 Aar i Coffardifart paa Ostindien. Den 2 Mai 1682 blev han Capitaine af 3die Klasse og var i 1684 Chef for Orlogsskibet „Tumleren“, med hvilken han medvirkede til Helgolands Erobring. Den 24 Januar 1685 blev han Capitaine af 2 Classe, 20 Decbr. 1695 karakt. og 12 Marts 1696 virkelig Commandeurcapitaine samt i 1699 Chef for Galeiværftet i Christianssand og udnævntes 8 Decbr. 1701 til Commandeur. Samme Aar fik han imidlertid Tilladelse til at gaa i det ostindiske Compagnies Tjeneste som Gouverneur i Trankebar og Commandant paa Dansborg, hvorefter han 20 Sept 1701 tog

¹⁾ Christianssands Skifteprotokol (Retsprotok. No 2158) f. 594—600 i N. Rigsarchiv.

²⁾ Personalial Undall i N. Rigsarchiv.

Afsked fra Krigstjenesten og udnævntes 5 Novbr. s. A. til (titulær) Schoutbynacht. — Jørgen Bjørn var uden Tvivl gift 2 Gange, 1ste Gang (antagelig omkring 1675) med Margrethe Dahl, Datter af Capitaine i Søetaten Hans Offessøn Dahl og Mären . . . . ., eftersom „Margrethe Capt. Jørgen Bjørnsens“ 12 April 1684 nævnes som Fadder i Holmens Kirke i Kjøbenhavn. Han havde i sit 2det Egteskab formentlig kun 2 Børn, en Datter Margrethe Bjørn og en Søn Jørgen Bjørn, født i Trankebar 29 Sept. 1704, † i Christianssand 17 Maj 1760.

Anna Undall ægtede 2) i Ostindien c. 1707 Johan Sigismund Hassius, adlet Lillienpalm, født i Christiania eller paa Kongsberg c. 1660, † i Christianssand 4 Oct. 1728, Søn af Oberbergamtsforvalter paa Kongsberg Henrich Sigismund Hassius og Anna Catharina Jürgens. Han blev i 1687 Auditeur ved Oberst Krags gev. Inf. Reg. og 1688 Regimentskvartermester ved det søndenfjeldske gev. Inf.-Reg., hvilken Stilling han indehavde til 1691, da han paa Grund af Gjeld skulde være belagt med Arrest, men slap ved Venners Hjælp. Han er maaske allerede kort efter draget til Ostindien, hvor han i 1704 blev Guverneur i Trankebar efter Jørgen Bjørn, hvis Enke han ogsaa egtede, Med hende erholdt han en betydelig Formue. Men han skal ogsaa paa anden Maade vidst at samle Penge, idet han benyttede sin lidet controllede Stilling med stor Hensynsløshed, der i høi Grad skadede det kgl. octroierede Compagni, hvis Chef han var. Efter Hjemkomsten paadrog hans Forhold ham ogsaa langvarige Processer, der paaførte ham betydeligt Erstatningsansvar. I 1716 vendte han tilbage og opnaaede ved Hjælp af sin store Formue, som han selv 16 Mai 1718 rigtignok kun anslog til 30000 Rdl., men som vistnok maa have været betydelig større, da han bl. Andet skal have overladt Kongen en betydelig Del af samme til Dækkelse af Krigsomkostningerne med Sverige, den 17 Januar 1718 at blive Justitsraad og samme Dag optaget i den danske Adelsstand med Navnet Lillienpalm. Under 30 Mai s. A. blev han derhos Stiftamtmand i Christianssands Stift og Amtmand i Nedenes og Robyggelagets Amt. Ved Kongeskjøde af 21 Aug. 1724 kjøbte han for 255 Rdl. Evje Hovedkirke i

Setersdalen. Lillienpalm eiede ogsaa i nogle Maaneder det store Svanøgods i Søndfjord, som han ved Skjøde af 23 April 1718 med Tiende og Birkerettigheder købte af Erkebisp Hans Svanes Arvinger for 32000 Rdl., men solgte altsammen igjen allerede 22 Aug. s. A. for 33000 Rdl. til Borger og Indvaaner i Bergen Robert Davidssøn Faye. Lillienpalm efterlod sig af sit Egteskab 3 Børn.

5) Andreas (Lauritssøn) Undall (Andreas Laurentij Undallinus), født i Christianssand c. 1668, † i Bergen 14 Mai 1728. Han blev, privat dimitteret, Student ved Københavns Universitet 14 Mai 1687, tog Baccalaurgraden 25 Juni 1688 og reiste derefter udenlands, hvor han bl. A. 25 April 1691 findes indskreven som juridisk Student ved Leydens Universitet, da 22 Aar gl. — Hvor længe han opholdt sig udenlands, vides ikke og heller ikke om han har haft nogen offentlig Stilling, før han den 15 August 1699 udnævntes til Amtmand i Lister og Mandals Amt. Den 9 Novbr. 1709 blev han Justitsraad og 1 Juni 1711 Stiftamtmand i Bergens Stift og Amtmand i Bergenhus Amt. Under 3 October 1712 fik han ved kgl. Bevilling Fritagelse for at svare til, hvad der før hans Tiltrædelse var passeret i Embedet. Som Stiftamtmand deltog han i den ved Aabent Brev af 7 Juli 1721 paa-budte nye Matriculering forsaavidt Sønd og Nordhordland samt Voss og Hardanger Fogderier angik. Som bekjendt traadte Matrikuleringen aldrig i Kraft, idet det ved kgl. Rescript af 8 Decbr. 1724 blev bestemt, at det skulde forblive ved den gamle ifølge Rescript af 23 Januar 1665 indrettede Matriculering. Biskop B. Deichman anslog hans Arbejde til 800 Rdl., da han var en fattig Mand med stor Familie. Som Indehaver af Stiftamtmandsembedet i Bergen erhvervede han ifølge Rangforordningen af 11 Febr. 1693, 11 Febr. 1699 og 11 Febr. 1717 for sig og sine egne Børn og Afkom arveligt Adelsskab. Han førte et Vaaben, der var tverdelt i to Felter. Højre Feldt var Purpur medens det venstre Felt var delt i 3 Dele, af hvilke den øverste Del var af Guld, den miterste Del rød og den nederste Del af Feltet purpurrød.

I 1712 havde han en Tvist med Bergens Magistrat om Grænd-

serne for deres Myndighed, men Sagen gik ham imod, idet det ved kgl. Rescript af 25 Juni og 27 Aug. s. A. blev befalet ham „at lade Lands Lov og Ret have sin Gjenge og ei befatte sig med at forandre nogen Dommers Kjendelse og gjorde Foranstaltning, som efter Loven skulde indankes for Overdomstolene“. Efter Forældrene overtog Stiftamtmand Undall som ældste Søn Gaardene Ugland og Fiskaa med underliggende Hannevig, af Skyld 7 Huder 1 Gjedeskind, med Sagbrug og Herligheder, beliggende i Oddernæs Sogn. Men under 11 Novbr. 1720 overdrog han disse Eiendomme for 2500 Rdl. til Svogeren Stiftamtmand Lillienpalm.

Han blev gift c. 1700 i Christianssand med Catharina Jersin, født i Kallundborg, † i Bergen 1751 (begr. i Domk. 4 Febr. s. A.), Datter af Biskop i Christianssands Stift Dr. theol. Jacob Jenssøn Jersin og Alhed Borchardsen. Ifølge kgl. Bevilling af 8 April 1729 sad hun i uskiftet Bo efter Manden, efter hvis Død hun i 1744 opgav sin Formue til 500 Rdl. Skifte efter hende holdtes i Bergen 23 Febr. 1751. Hendes Børn vare:

a) Jacob Jersin (Andreassøn) Undall. født i Christianssand 1702, † i Colbjørnsvig i Øiestads Prestegjeld ved Arendal 17 Juni 1742. Han blev 15 Januar 1725 Fyrværker ved Artilleri-compagniet i Christianssand, men søgte efter Faderens Død under 17 Novbr. 1728 om at komme over i det Civile. Han paaberaabte sig Faderens Fortjenester og at Moderen sad igjen med 7 uforsørgede smaa Børn, af hvilke han var det ældste. I en senere Ansøgning af 1 Decbr. s. A. oplyser han, at han i 9 Aar har tjent ved Militsen, og at hans Gage som Fyrværker ikke var tilstrækkelig til at bidrage til Moderens og hans Sødskendes Underholdning. Han androg derfor om at erholde Successionen paa Sand, Bringsvær og Strengereids (Nedenes) Sorenskriveri med Ret til at succedere Claus Dibbern. Under 16 April 1729 udnævntes han virkelig ogsaa til adjungeret Sorenskriver i Sand, Bringsvær og Strengereids Sorenskriveri samt Veier, Maaler og Vrager i Arendal med Ret til at succedere den daværende Sorenskriver Claus Dibbern „dog uden Consequentse“ og erholdt Confirmation paa sin Bestalling 14 April

1731. Den 18 Marts s. A. søgte han ogsaa om at erholde Karakter som Cancelli-Assessor, hvilket ogsaa 6 April næstefter anbefaledes af Stiftamtmand Hartvig von Mønsting, der udtalte, at Undall kunde gjøre et godt Parti med den ældste Datter af Biskop Nyrop i Christianssand, hvis han fik Titelen. Under 6 Juni 1731 udnævntes han ogsaa til Cancelli-Assessor. Den 9 Decbr. 1735 fik han Tilladelse til at lade sit Embede i sit Forfald bestyre af en Fuldmægtig, da det ham som Sorenskriver betroede Distrikt var af den Beskaffenhed, „at Veiene ere meget farlige og overmaade besværlige at passere, hvortil og skal komme, at han kun med maadelige Legemskræfter og Helbred skal være begavet“, saa at han undertiden maatte lade en anden forrette sine Vices, hvorfor det kunde medføre Hinder i Embedet, om han for hvert enkelt Tilfælde skulde søge Stiftamtmanden om Constitution, da denne boede 8 Mile derfra. Med Byfogden i Arendal H. Thaulow laa han i en lang Strid om, hvorvidt de inden Arendals Grændser boende Strandsiddere hørte under Byens eller Landets Jurisdiction. Da han nemlig havde holdt Skifte efter en inden Arendals Grændser bosat Strandsidder, blev Fogden Henrich Christopher Schnore beskikket til som Sættedommer at afgøre Spørgsmaalet og ved Dom af 22 Juni 1735 blev Undall kjendt uberettiget til at afholde Skifter og Auctioner efter Strandsiddere, der boede inden Arendals Grændser, samt tilpligtet at betale Byfoged Thaulow det oppebaarne Skiftesalarium tilbage. Sagen blev dog ved kgl. Rescript af 26 April 1737 afgjort i Undalls Faveur, idet Kongen bestemte „at som Sorenskriveren over Sands, Bringsværs og Strengereids Skibreder, ligesom hans Formand, efter sin Bestalling har disse (o: Arendals og Øster-Risørs) Strandsiddere under sin Jurisdiction, saa skal det forblive som sædvanligt, indtil han afgaar, da de ved den kgl. Commission af 10 Juni 1717 satte og benævnte Steder skal være Byens Grændser, ligesom de determinere Sognet, saa at *alle* i samme boende da skal svare under Byens Jurisdiction“.

Han blev gift i Christianssand 11 October 1731 (viet hjemme i Huset efter kgl. Bevilling) med Christiane Charlotte

Nyrop, født i Herrested paa Fyen 19 Sept. 1713, † paa Ekers Prestegaard hos Broderen 15 Juni 1771 (begr. 20 s. M.), Datter af daværende Sogneprest til Herrested, senere Biskop i Christianssands Stift Christopher Nyrop og 2den Hustru Elisabeth Kirstine Hjorth. Efter Mandens Død sad hun ifølge kgl. Bevilling af 13 Juli 1742 i uskiftet Bo med 5 smaa Børn i trange Kaar. Hun flyttede straks efter Mandens Død til Christianssand, hvor hun allerede var bosat 30 October 1743, da hun opgav sin Formue til 690 Rdl., men Gjælden til 900 Rdl., og endnu levede i 1752. Senere flyttede hun til Broderen, Peter Jespersen Nyrop, der var Sogneprest paa Eker, hvor hun døde.

Som ældste Søn af Stiftamtmand Andreas Undall gjorde Jacob Jersin Undall i 1728 sin Odels Ret gjældende til Ugland og Fiskaa med underliggende Hannevig i Oddernæs Prestegjeld, der som tidligere omtalt af Faderen var bleven solgt til Stiftamtmand Lillienpalm. Da denne nemlig var død i 1728 lyste Sorenskriver Undall, der da selv siger, at han er over 25 Aar gammel, 29 October s. A. fra Christianssand, thgl. 17 Novbr. s. A., og paany 28 Juli 1738 Pengemangel samt anlagde senere Odelsproces mod Enken, Faderens Søster. Ved Forlig af 1 Decbr. 1738, thgl. 11 April 1739, enedes imidlertid Parterne om, at Fru Lillienpalm skulde vedblive Brugen og Besiddelsen af de nævnte Gaarde sin Livstid, men naar hun døde, skulde de tilfalde Assessor Undall, mod at han betalte den derfor af Lillienpalm givne Kjøbesum 2500 Rdl. Da imidlertid Assessor Undall selv døde kun nogle Uger efter Fru Lillienpalm og hans ældste Søn endnu var umyndig, lyste Enken 1 Aug. 1744 Pengemangel, idet hun reserverede sin Søns Odelsret til Eiendommene¹⁾. Imidlertid bortfaldt vel ethvert Spørgsmaal om Indløsning af disse, da hendes ældste og eneste Søn døde i 1752. Eiendommene gik, som foran nævnt, over til Schoutbynacht Biørns Søn senere Oberstlieut. Jørgen Biørn.

Cancelli-Assessor Undalls Børn vare følgende:

a) Catharina Jersin Undall, født i Christianssand c. 1732; hun

---

¹⁾ Retsprotokol 2243 f. 269.

var i 1766 ugift, da hendes Væрге var Morbroderen Peter Jespersen Nyrop. I 1785 opholdt hun sig — endnu ugift — i Jylland. Hun døde i Slagelse 29 Mai 1799, 66 A. gl.¹⁾ Ugift.

- β) Elisabeth Christine Undall, født i Colbjørnsvig 9 Januar 1734 (døbt i Arendals Kirke 14 s. M.), † i Kjøbenhavn 16 Mai (ikke 10) 1803. (begr. i Helligaands Kirkegaard²⁾). Gift i Kjøbenhavn 11 Mai 1774 med Joachim Fredrik Phister, født paa Mors 24 Januar 1735, † paa Gjerslev Prestegaard paa Sjælland 4 Mai 1797, Søn af Sogneprest til Seierslev i Jylland Ferdinand Jochumsen Phister og Anna Henriksdatter Krefting. Han blev Student fra Aalborg Latinskole 1752, cand. theol. 13 Juli 1754 med Characteren non cont., blev Cand jur. 8 Marts 1771 med bedste Character, fik 6 Febr. 1772 Successionen paa Toxværd Kald paa Sjælland og blev 7 Juli 1773 udnævnt til Sogneprest til Gjerslev, hvortil han ordineredes 13 Aug. s. A. (3 Børn).
- γ) Christopher Undall, født i Colbjørnsvig 1735 (døbt i Arendals Kirke 14 April s. A.), † der ung før Faderen.
- δ) Andreas Undall, født i Colbjørnsvig 1736 (døbt i Arendals Kirke 24 Mai s. A.), † i Christianssand 2 Januar 1752 (begr. 10 s. M.) 16 A. gl.
- e) Martha Benedicte Undall, født i Colbjørnsvig 1737 (døbt i Arendals Kirke 12 Aug. s. A.), † ung før 1743.
- η) Alhed Helene Undall, født i Colbjørnsvig 1739 (døbt i Arendals Kirke 4 Juni s. A.), † ung før 1743.
- ζ) Christophermine Undall, født i Colbjørnsvig 1741 (døbt i Arendals Kirke 6 Febr. s. A.), † ung før 1743.
- ι) Carl Undall, født i Colbjørnsvig 1742 (døbt i Arendals Kirke 19 Mai s. A.); vel det „Barn“, der døde i Christianssand 4 Sept. 1748 (begr. 7 s. M.)
- b) Martha (Andreasdatter) Undall, født i Christianssand 1703, † i Christiania 9 October 1786. (begr. i Akershus Slots-

¹⁾ Berlingske Tidende for 1799 No 44.

²⁾ Personalhist. Tidsskrift 5 R. I. S. 175. og Kjøbenhavns Adressekontoirs Efterret. for ²³/₆ 1803 No. 192.

menighed 10 s. M.), 83 A. gl. Hun oppebar efter Mandens Død en aarlig Pension af Krigshospitalskassen. Gift i Bergen 24 April 1736 (viet i Korskirken efter kgl. Bevilling af 10 Febr. s. A.) med sit Sødskendebarn Henrik Sigismund Lillienpalm, født i Trankebar 1708, † i Christiania 1 Mai 1778 (begr. i Akershus Slotsmenighed 8 Mai s. A.) 66 A. gl., Søn af den foran nævnte Stiftamtmand i Christianssands Stift Johan Sigismund Lillienpalm og Anna Lauritsdatter Undall. — Han blev 8 Aug. 1729 Fenrik ved Oberst Poulsens gevb. Dragonregiment, 12 Sept. s. A. Secl. og erholdt 12 Juli 1732 Bevilling til at være sin egen Værge, uagtet han endnu ikke ganske havde fyldt sine 25 Aar. Den 16 Januar 1736 blev han karakt. Premierlieut. ved Poulsens gevb. Dragoner, men forflyttedes 10 Marts 1738 som virkelig Premierl. til det nordenfjeldske gevb. Inf. Reg., hvor han 25 April 1742 blev Capitaine, 20 Novbr. 1756 karakt. og 3 Aug. 1757 virkelig Tredie Major samt 27 Mai 1761 Second-Major. Regimentet var stationeret i Frederiksstad. Han erholdt Afsked fra Krigstjenesten 1766.

Efter sin Afsked flyttede han til Christiania, hvor han døde. Skifte¹⁾ efter ham holdtes her 2 Mai 1778, men Boet var fallit. Han havde 2 Sønner. Da Moderen var død i 1742, indgik Capitaine Lillienpalm og Halvbroderen Capitaine Jørgen Bjørn 29 April 1744 en Contract, thinglæst 29 Juli s. A., hvorved han overdrog den sidste Gaardene Ugland og Fiskaa med underliggende Hannevig, idet Capt. Lillienpalm samtidig gav Bjørn Afkald for al Arv efter Moderen, hvilket ogsaa Stiftamtmand Lillienpalms eneste Datter, der var gift med Oberst Rye, allerede tidligere havde gjort.

c) Georg (Jørgen) Albert (Albrecht) Undall, født i Christianssand 1705, † paa Moss 30 Mai 1779 (begr. 5 Juni s. A.) 75 A. gl. Han blev Student, privat dimitteret fra Bergen 21 Juli 1725, 19 A. gl. Han var fra 1742 til 1748 i 6 Aar const. som Veier, Maaler og Vrager i Arendal, søgte 4 Januar 1749 fra Kjøbenhavn om at blive Postmester i Arendal, men fik ikke

---

¹⁾ Christiania Skifteprotokol (Retspr. Nr. 228) fol. 256.

Embedet; blev 14 October 1749 udnævnt til Controlleur ved Moss, Soen og Krogstad og Toldbetjent ved Moss og Krogstad Toldsteder samt 9 Aug. 1771 til Tolder i Moss, Soen og Krogstad med 310 Rdl. i aarlig Gage og Bestalling af 17 Aug. s. A. — Allerede 18 Febr. 1773 søgte han om at maatte afstaa Embedet til Vagtmester ved det 1ste søndenfj. Dragonregiment Claus Pederssøn Strøm, der tilbød at betale Undall 1500 Rdl. en gang for alle og derhos en aarlig Pension af 220 Rdl., men det blev afslaaet ved Kgl. Resol. af 13 April s. A. Han oplyste i sit Andragende, at han i mange Aar, siden han som theologisk Student var kommet fra Universitetet, forgjæves havde søgt Employ saavel i den gejstlige som verdslige Stat, og at han endelig i en Alder af 45 Aar var bleven Controlleur ved Krogstad, Soen og Moss Toldsteder og 1771 Tolder der. At han endnu var rask og rørig, uagtet han nu var 68 A. gl.¹⁾ Ogsaa kort før sin Død søgte han 8 Mai 1779 om, at erholde Hans Davidssøn Chrystie adjungeret, og da han kort efter døde, søgte Faderen David Chrystie paa Sønnens Vegne om, at denne maatte blive udnævnt til Embedet efter Undall, idet han tilbød at erlægge til Kongens Kasse den samme Sum af 3000 Rdl. for Posten, der af Sønnen var buden Undall for Adjunctionen. Han fik imidlertid ikke Embedet. Undall var gift 2 Gange: 1) 19 Sept. 1756 paa Moss med Jomfru Guri Seenager, † paa Moss 1768 (begr. 11 Febr. s. A.). Hun oprettede 12 Novbr. 1760 med Manden, da de ingen Børn havde, et Testamente, kgl. confirmeret 26 Decb. s. A., ifølge hvilket det hele Bo skulde tilfalde Længstlevende, dog saaledes, at hvis denne indgik nyt Egteskab, skulde Førstafdødes Arvinger have 10 Rdl. Hvis dette ikke blev Tilfældet, skulde Boet ved Længstlevendes Død tilfalde hans Broder Krigscommissaire Fredrik Undall eller hans Børn. 2) 25 Januar 1777 paa Moss med Johanne Jørgensdatter Roes, født paa Moss 1745 (døbt 9 Febr. s. A.), † der 17 Sept. 1785 (begr. 24 s. M.) af Gulsot, 41 A. gl., Datter af Jørgen Marcussøn og Karen Larsdatter (eller Jansdatter). Da de ingen Børn havde, oprettede Egtefællerne

---

¹⁾ Toldkammerets kgl. Resol. for søndenfj. Kontor 1773 i N. Rigsarchiv.

4 Oct. 1777, kgl. confir. 24 Oct. s. A., et Testamente, ifølge hvilket hele Boet tilfaldt Længstlevende. Men naar denne døde uden Børn, skulde Boet deles mellem begges Arvinger efter Loven. Da Undall var offentlig Oppebørselsbetjent, blev hans Bo straks ved hans Død 30 Mai 1779 forsejlet og senere taget under Skifterettens Administration, indtil Enken kunde skaffe Kvittering for Mandens Regnskaber fra Rentekammeret. Da dette imidlertid ikke var skeet, før ogsaa Enken afgik ved Døden i 1785, blev Skiftebehandlingen udvidet til ogsaa at omfatte hendes Efterladenskaber og sluttedes først 27 April 1787. Boet viste en beholden Formue af 313 Rdl. 1 Mk. 13 Sk., der efter Testamentet deltes mellem Konens 4 Søkende og Undalls Arvinger, der vare hans 2de endnu levende Søstre Fru Lillienpalm og Frk. Alida Undall og hans Broderbørn, nemlig Lagmand Laurits Undalls eneste Søn Oberst Andreas Undall, Cancelliassessor Jacob Jersin Undalls 2 Døtre og Krigscommissaire Fredrik Undalls 5 Børn¹⁾. Enken søgte 30 Mai 1781 Stiftamtmand Lewetzau om Recommendation for at erholde Pension.

d) Fredrik (Andreassøn) Undall, født i Christianssand 1707, † paa Gaarden Søreide i Fane Prestegjeld ved Bergen 3 Juni 1768 (begr. 17 Juni s. A.) 61 A. 3 M. gl. Han blev 19 Marts 1736 Krigscommissaire i Bergenske Distrikt samt Bogholder ved 2 Bergenhuiske Inf. Regts Lægdkasser. og 15 Mai 1747 virkelig Krigsraad. I 1740 boede han i Bergen sammen med Moderen; men opholdt sig senere — som det synes — afvekslende i Byen og paa sin Eiendom Søreide i Fane Prestegjeld. I Mai 1765 boede han i Bergen, da han opgav at have Kone, 4 Børn fyldte 12 Aar, 2 Domestiquer og i Huset en Søster Jomfru Undall. Skifte efter ham sluttedes 3 Novbr. 1771. Boet eiede et Hus i Bergen, værdsat for 460 Rdl., Gaarden Søreide i Fane Prestegjeld, værdsat for 499 Rdl., og Boets samlede Formue udgjorde 1754 Rdl. 9 Sk., hvorfra gik Gjæld og Omkostninger 1592 Rdl., saa at der kun blev c. 162 Rdl. igjen til Arv. I Gjælden var

¹⁾ Moss Skifteprotokol (Retsprotokol No 1268) fol. 223 f. og (Retsprotokol No 1269) f. 392 ff.

dog indbefattet Børnenes Mødrenearv. Sønnen fik i alt 62 Rdl. 3 Mk. $3\frac{3}{7}$ Sk. og hver af de 5 Døtre 31 Rdl. 1 Mk. $13\frac{15}{7}$ Sk.¹⁾.

Krigscommissaire Fredrik Undall var gift 3 Gange, nemlig:
 1) 8 Decbr. 1740 med Gotthardine Catharina Melis, født i Arendal 1719 (døbt 23 Januar s. A.), † i Bergen 17 October 1741 paa Barselseng med et dødfødt Barn, Datter af den foranævnte Tolder i Arendal Gotthard Melis og Karen Sørensdatter Brinch, der 2den Gang var gift med Krigsraad Andreas Reesen. Skifte efter Konen holdtes i Bergen fra 28 Januar 1742 til 18 Januar 1743. Uagtet hun ved Skifte efter Moderen Karen sl. Krigsraad Reesens, der blev sluttet i Arendal 27 Novbr. 1742, i mødrene og fædrene Arv havde erholdt 3573 Rdl. $95\frac{1}{2}$ Sk., der var udlagt i Gaardene Barboe, Veum, Brekke Skov m. m., viste Boet efter Fru Undall sig dog fallit, idet hendes Mand allerede paa Forhaand havde optaget betydelige Forskud paa Konens Arv.

2) i Bergen 1 Decbr. 1745 (viet i Korskirken ifølge kgl. Bevilling af 29 Oct. 1745 uanseet at de vare beslægtede i 2det Led) med Maria Elisabeth Geelmuyden, født i Vikør 1718 (døbt 5 Juni s. A.), † i Bergen 19 Mai 1761, Datter af Provst og Sogneprest til Vikør Peder Geelmuyden og 2den Hustru Christine Jersin, en Datter af Biskop Jacob Jersin i Christianssand. Ifølge kgl. Bevilling af 1 Decbr. 1762 blev Undall siddende i uskiftet Bo, indtil han igjen for 3 Gang tænkte at inklade sig i Egteskab, da han 24 Januar 1763 holdt Samfrendeskifte efter sin 2den Kone. Boets beholdne Formue androg til 200 Rdl., hvoraf Undall lod Børnene 1 Søn og 5 Døtre beholde 140 Rdl. til Deling, hvoraf Sønnen fik de 40 Rdl. og hver af Døtrene 20 Rdl. (8 Børn).

3) (i Bergen?) 24 Januar 1763 med Elisabeth Steuner, født i Viborg 1735 (døbt i Domkirk. 10 August s. A.), † efter 1785, Datter af Resid. Capellan i Viborg, senere Sogneprest til Korskirken i Bergen Henrik Steuner og 2den Hustru Maria Gram. Ingen Børn. Efter Mandens Død rejste hun til Christiania og blev

¹⁾ Extract af Skiftet i Moss Skifteprotokol (Retspr. 1269) f. 392 ff.

2den Gang 16 Juli 1781 paa Aalgaard i Sørum paa Romerike gift med Enkemanden Ove Christopher Friling. Ove Christopher Friling var 1ste Gang gift i Høland 27 Juni 1766 med Karen Eriksdatter Østby, † paa Bunes i Høland 1773 (begr. 2 Mai s. A.) 29 A. gl., Datter af Erik Hanssøn og Mette Karine. Børn:

α) Gotthardine Catharina Melis Undall, født i Askøens Prestegjeld ved Bergen 1746 (døbt 17 Juni s. A.), † i Stavanger 5 April 1772 (begr. 10 s. M.). Ugift. Hun havde et uægte Barn Gotthard Fredrik, døbt i Stavanger Domk. 12 Marts 1772, † der s. A. (begr. 2 Octob. s. A.) $\frac{1}{2}$ Aar gl. Faderen var Henrik Wisbæk. Skifte efter Gotthardine Undall holdtes i Stavanger 4 Febr. 1772 og sluttedes 23 Sept. s. A. Boets ubetydelige Formue bestod i Arven efter Forældrene, der saavidt dækkede Gjælden¹).

β) Cathrine Jersin Undall, født i Bergen 29 Sept. 1747 (døbt i Korskirken 5 (3?) October s. A.), † der 24 Decbr. 1812 (begr. i Korskirkens Sogn 30 s. M.) 65 A. gl. Hun søgte sammen med Søsteren Marthe Undall 28 Aug. 1781 om at erholde en Pension af den norske Kvæsthuskasse. De anførte, at de vare Døtre af Krigsraad og Krigscommisær Fredrik Undall i Bergen, der efterlod en fattig Enke Elisabeth Steuner med mange Stivbørn i yderste Armod og Fattigdom, saa at de umyndige Børn med Slæb og Træl iblandt Fremmede havde maattet sulte sig igjennem, saalænge deres Kræfter og Helbred tillod det. Stivmoderen var imidlertid saa heldig, at hun blev forundt en aarlig Pension af Kvæsthuskassen, stor 60 Rdl., hvorover de to arme Døtre, der i 1776 indgav Ansøgning om Pension af samme Kasse, fik den Resolution, at saalænge deres Stivmoder levede eller forblev i ugift Stand, var der ingen Adgang for dem til at blive indstillede til Pension, da Stivmoderen just i Consideration af Børnene og deres salig Faders lange og tro Tjeneste var til deres Soutien bleven forundt bemeldte Pension. Nu havde imidlertid Stivmoderen den 16 Juli

---

¹) Stavangers Skifteprotokol (Retspr. 2555) f. 61 i N. Rigsarchiv.

indgaaet et nyt Egteskab, hvorved hendes Pension igjen var hjemfalden Kassen. De søgte derfor om at maatte faa denne. Martha Undall opholdt sig da i Christiania, men Catharina Jersin Undall opholdt sig 12 Mai 1781 og endnu 1785 hos Fru Johansen i Kjøbenhavn. Fra 1 Januar 1787 erholdt hun en aarlig Pension af Kvæsthuskassen stor 16 Rdl. aarlig. I 1789 var hun bosat i Bergen og her blev hun 17 Mai 1790 gift med Rasmus Schnabel, født i Graven 1750, † i Bergen 31 Aug. 1808, Søn af Provst og Sogneprest til Graven Poul Marcussøn Schnabel og 1ste Hustru Maren Preus Kierulf. Han var Student og Ex. juris. Var efter Examen 1772 et Aar paa Contoiret hos Høieste-
retsadvokat P. Uldall i Kjøbenhavn, og kom i Marts 1773 til Lagmand og Borgermester i Skien I. Greger, paa hvis Contoir han ligeledes var et Aar til Mai Maaned 1774. Han blev derefter edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriver i Nordhordland og Raadstuskriver i Bergen Justitsraad J. Haberdorph og var i hans Forfald oftere constitueret i Embedet, indtil han 28 Novbr. 1783 fik Bevilling som Overretsprocurator med Ret til at gaa i Rette ved alle Under- og Overretter i Riget, Overhofretten undtagen. Efter at han i 25 Aar havde været ved juridiske Forretninger og i 14 Aar Procurator, blev han 28 Febr. 1798 udnævnt til Toldprocureur i Bergen, til hvilket Embede han anbefaledes som den ældste Procurator i Bergen, der var begjendt for sin Retsindighed og Dygtighed.

- γ) Christine Jersin Undall, født i Bergen 28 Januar 1749 (døbt i Korsk. 31 s. M.), † der 11 April 1802 (begr. i Domk. 18 April s. A.) 54 A. gl. Ugift. Hun fik fra 1 Januar 1787 en Pension af Kvæsthuskassen, stor 16 Rdl. aarlig. Den 25 Juli 1788 søgte hun fra Christiania tilligemed Søsteren Fredrikke Marie Undall, der 19 Mai 1774 havde erholdt en lignende Pension stor 24 Rdl. aarlig, om et Tillæg. De vare temmelig til Aars og formedelst tærende Sygdom kunde de ikke erhvæve sig det mindste til Livets Underhold. De fik imidlertid Intet. Den 5 October 1789

søgte de paany fra Christiania om at faa beholde den Pension af 16 Rdl. aarlig, som deres afdøde Søster Martha Undall havde havt fra 1 Januar 1787. Men heller ikke denne Ansøgning nyttede noget. Da Cathrine Jersin Undall i 1790 var bleven gift, søgte de imidlertid 3die Gang 15 Decbr. 1790 fra Christiania om at erholde den hende til-sagte Pension af Kvæsthuskassen 16 Rdl. aarlig og fra 1 Januar 1791 erholdt hver af Søstrene i Tillæg 8 Rdl. aarlig af denne Pension. Da endelig Fredrikke Marie Undall i 1798 afgik ved Døden, søgte Christine Jersin under 6 Juni og 14 Juli 1798 fra Bergen om ogsaa at maatte beholde hendes hidtil havde Pension i alt 32 Rdl. aarlig. Hun havde i de sidste 12 Aar levet sammen med Søsteren med hvem hun tilsammen oppebar en aarlig Pension af 64 Rdl., hvilken dog ikke var tilstrækkelig til fornødent Udkomme, især med Søsterens tiltagende Svaghed, hvorfor hun maatte tage til hvad hun med anstændigt Fruentimmerarbeide for-hen havde erhvervet. Hun var derfor nu i en avanceret Alder og sygelig Helbred sat i en kummerlig Forfatning. Efter Faderens Død kom hun og hendes afdøde Søster til Fasteren Fru Lillienpalm, men da ogsaa denne døde i 1786, begave de sig tilbage til Bergen, der før var et af de letteste Levesteder og hvor de havde Beslægtede. Men blandt disse fandtes nu ingen formuende og Levnetsmidler og Husleie var i de sidste Aar stegne til samme høie Pris (som i Christiania), saa deres Vilkaar snarere var blevne tungere.

- δ) Andreas Undall, født paa Søreide i Fane Prestegjeld 26 Aug. 1750 (døbt 27 s. M.), † der 28 Aug. s. A. (begr. under Gulvet i Kirken 3 Sept. s. A.).
- ε) Fredrikke Marie Undall, født paa Søreide i Fane 1752 (døbt 3 Aug. s. A.); confir. i Fane Kirke Dom 2 post Pascha (∴ 9 April) 1769, † i Bergen 30 Marts 1798 (begr. i Korskirkens Sogn 4 April s. A.) 46 A. gl. Ugift. Hun fik 19 Mai 1774 en aarlig Pension af Kvæsthuskassen stor 24 Rdl. og fra 1 Januar 1791 8 Rdl. aarlig

i Tillæg. Som foran nævnt kom hun efter Faderens Død tilligemed sin ældste Søster Christine Jersin Undall til Fasteren Fru Majorinde Lillienpalm i Christiania. Efter hendes Død i 1786 flyttede begge Søstre til Bergen. Hendes Formynder var Farbroderen Tolder paa Moss Georg Albert Undall, der 21 October 1778 søgte om at blive fri for Værgemaalet. Som Følge heraf erholdt derfor Fredrikke Marie kgl. Bevilling til at være myndig og selv raadig sine Arvemidler og gav 16 Decbr. 1780 Farbroderen Afkald for Arven efter Forældrene.

- η) Peder Geelmuyden Undall, født paa Søreide i Fane 1753 (døbt 31 Aug. s. A.); confir. i Fane Kirke Dom 2 post Pascha (∴ 9 April 1769) sammen med sin Søster. Han blev 1 April 1773 udnævnt til Seclieut. i norsk Liv-Regiment, 1 Juli 1774 forflyttet til Slesvig-Holstenske nat. Bat. og 26 August 1778 til Lollandske Inf. Reg. Den 1 October 1783 blev han karakteriseret Premierl., 24 Oktob. 1788 virkelig Premierl., 17 Sept. 1790 karakteriseret Capitaine, 29 April 1795 Stabscapitaine og 24 Febr. 1797 Compagnichef samt 26 Aug. 1793 Major. Han døde 28 April 1805, formentlig ugift.
- ζ) Martha Undall, født paa Søreide i Fane Prestegjeld 1755 (hjemmedøbt og Daaben confir. i Kirken Dom 1 p. Tri. (∴ 1 Juni) s. A.), † i 1789. Ugift. Hun fik fra 1 Januar 1787 16 Rdl. aarlig i Pension af Kvæsthuskassen. Hendes Værge var Farbroderen Tolder Georg Albert Undall paa Moss, der 21 Oct. 1778 ansøgte om at blive fri Værgemaalet, da han var kgl. Oppebørselsbetjent og en aldrende Mand. Martha Undall fik derfor kgl. Bevilling til at være myndig og selv modtage sine Arvemidler, for hvilken hun 16 Decbr. 1780 gav Afkald. I 1780 opholdt hun sig hos Madame Rohde i Christiania, men var 1785 hos Byfoged Barth paa Kongsberg.
- τ) Andreas Undall, født i Askøens Prestegjeld 1758 (døbt 17 Marts s. A.), † ung.
- e) Laurits (Andreassøn) Undall, født i Christianssand 1709,

† i Stavanger 26 Decbr. 1758 (begr. i Domk. 2 Januar 1759) 49 A. gl. Han blev 20 Aar gammel Student fra Helsingørs Skole 1728 og blev immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet 9 Juli s. A. Han opholdt sig 5 à 6 Aar ved Universitetet, var derefter Fuldmægtig hos Broderen Jacob Jersin Undall i Arendal indtil 1738. Senere havde han i 6 Aar forgjæves suppliceret og var bragt til den yderste Fattigdom, da han 1 Mai 1744 blev udnævnt til Lagmand i Stavanger. I dette Embede virkede han derefter til sin Død. Gift i Arendal 30 Juli 1738 (viet „privat“ o: i Huset efter kgl. Bevilling uden Trol. og Lysning) med Else Pedersdatter Otte, født i Arendal 1710 (døbt 23 Juli s. A.), † (formodentlig i Kjøbenhavn) 1775, Datter af Handelsmand i Arendal Peder Otte Pederssøn og Dorothea Abrahamsdatter Falk (1 Søn) α) Andreas Undall, født i Arendal 4 Novbr. 1738 (døbt 8 s. M.), † i Christianssand 11 Januar 1795 (begr. 27 s. M.) 57 A. gl. Da Faderen i 1744 flyttede til Stavanger, blev han, da der ingen Adgang var til at erhverve nogen videnskabelig Uddannelse der, s. A. sendt til Onkelen Regimentskvartermester Undall i Bergen, i hvis Hus han opholdt sig, indtil han var bleven confirmeret i 1754, idet han allerede 13 Oct. 1753 var bleven ansat som Korporal i 2det Bergenh. nat. Inf. Reg. I 1755 vendte han imidlertid tilbage til sine Forældre i Stavanger og udnævntes 14 Juli 1756 til Seclieut. ved Lyngdalske Comp. af 2. Vesterl. nat. Inf. Reg., hvilken Plads Faderen købte til ham for 400 Rdl. — I 1758 blev han commanderet til Christianssand for at gaa ombord i Flaaden, men da denne udeblev, vendte han samme Aar igjen tilbage til Stavanger, hvor Faderen 2 Juledag s. A. afgik ved Døden. I 1759 commanderedes han paany til Christianssand, for at gaa ombord paa Flaaden, og fik her Plads paa Linieskibet „Grønland“, der gik til Frankrig under Commandeur Fischer for at convoiere 15 Koffardifartøier, med hvilke han lykkelig kom til Kjøbenhavn i August Maaned s. A. Han forlod derefter Flaaden og gjorde to Vagter som Officer, da han blev incorporeret i det daværende Norske nationale Regiment under Oberstlieut. Giese, der valgte ham til Korpsadjutant. Ved Hoffets Ankomst til Kjøbenhavn

dette Aar, fik han Anledning til at bivaane samme og Hans Maj. fandt saa meget Behag i hans slebne Manerer og smukke Ydre, at han, der imidlertid 29 Decbr. 1759 havde erholdt Premierlieutnants Character i 2 Vestl. nat. Inf. Reg., ved hvilket han endnu stod i Nummer, gennem Generalmajor von Hauch erholdt Hs. Maj. naadigste Tilbud om at gaa i fransk Krigstjeneste, hvortil Kongen af sin Chatolkasse vilde udrede Udgifterne. Han modtog Tilbudet og afreiste i Slutningen af Juli Maaned 1760 til Cleve, hvor han stødte til de første franske Tropper, hvis Hovedkvarter under Marschalk Broglio var i Kassel. I 1760 opføres han ogsaa i de norske Militærlistor at staa i fransk Krigstjeneste paa dobbelt Gage og erholdt desuden i April s. A. en Gratification af 100 Rdl. Han commanderedes til at cantonere i en Landsby $1\frac{1}{2}$ Mil fra Kassel og forblev i fransk Tjeneste til December 1761, da han tilligemed de øvrige danske Officerer tilbagekaldtes, hvorefter han i Januar 1762 returnerede til Kjøbenhavn og erholdt af Kongen ved Hjemkomsten en Duceur af 600 Rdl. paa Grund af sin Bravour ved den franske Arme. Han forrettede her, før Felttoget i 1761 tog sin Begyndelse Tjeneste som Garnisonsmajor i Oberrosbach og var 21 Marts s. A. med ved Grünberg (øst for Giessen) at tage en Del (∴ 3 à 4000 Mand) af Hertugen af Brunsvigs Korps (18—20,000 Mand stærk) tilfange. Ligeledes deltog han i Fægtningerne 9 og 14 Juli og i Slaget ved Vellinghausen 15 og 16 Juli 1761, hvor Franskmændene efter et forgjæves Angreb paa Haum, maatte trække sig tilbage med et Tab af 5 à 6000 Mand. Undall var med Prinsen af Soubise, der kjempede ved Landsbyen Scheidingen i Centrum af Stillingen. I denne Campagne blev hans ene Ben læderet af en Kanonkugle, der passerede tæt ved det med den Følge, at det forblev sort til hans Dødedag og daglig maatte forbindes. Efter Hjemkomsten til Danmark blev han ansat som ældste Premierl. ved det nylig oprettede Fricorps, med hvilket han commanderedes til Holsten paa Hvervning til den danske Arme. I Slutningen af Aaret blev Corpset opløst, og Undall blev da 17 Novbr. 1762 Premierl. reformé i Slesvigske gevb. Inf. Reg. — Men da der var 12

ældre Premierl., følte han sig forbigaaet og reiste derfor til Frederiksborg, for at klage herover til Kongen, idet alle hans Kammerater, der havde været i fransk Tjeneste, vare blevne Capitainer. Adgangen til Kongen var imidlertid meget vanskelig, men endelig blev han 19 Oct. 1763 udnævnt til Capitaine og Chef for Børsenske Comp. i 3die Trondhjemske nat. Inf. Reg. Han forblev imidlertid Vinteren over fremdeles i Kjøbenhavn og modtog her atter Bevis paa Kongens Naade, bl. A. fik han udbetalt 600 Rdl., som blev erlagt til Kongens Kasse for en Cancelliraads Titel. I 1764 afreiste han til sit Regiment i Trondhjem, hvor han forblev indtil Regimentet i 1767 reduceredes, da han afgik paa Vartpenge. Imidlertid blev han allerede 1 Juli s. A. udnævnt til Capitaine og Chef for et gevorbent Compagni i Sjællandske Inf. Regiment, der 6 Febr. 1768 fik Navn af Kronprindsens Livregiment og som da laa i Helsingør, hvortil Undal ankom i Marts 1768. I April s. A. blev Regimentet forlagt til Citadellet Frederikshavn ved Kjøbenhavn. Den 1 April 1769 blev han Capitaine i Norske Livregiment. I Juni Maaned 1771 blev han kaldet til at forrette Adjutanttjeneste hos Kongen (Christian VII.) og havde Vagt paa Hovedvagten Juleaftensfeiden, der ved hans Conduite gik rolig af, da han fik Garderne til at gaa hjem. Den bekjendte 17 Januar 1772, da Dronning Caroline Mathilde blev fængslet, havde han Jour som Generaladjutant, men han var saa heldig ikke at komme paa Slottet, førend Alt var afgjort, hvorefter han afvistes, hvorover han blev fortrydelig, saameget mere som han ikke selv havde ansøgt om denne Post. Han fik derhos Ordre til at aflevere de Kabinetsordrer, som han havde, hvilket han ogsaa gjorde og var saa lykkelig ikke at blive indkaldt for Commissionen. Arveprinds Fredrik tog sig af ham og skaffede ham et Compagni i Livgarden til Fods, hvortil han udnævntes 3 Decbr. 1772. Da Prinsesse Sophie Fredrikke 21 October 1774 holdt sit Indtog i Kjøbenhavn, havde han Vagt paa Slottet og blev 10 Novbr. s. A. udnævnt til Major af Infanteriet. I Aaret 1780 afsendtes han til Norge, dels for at hværve Soldater til Garden, dels for at udforske Stemningen, hvilke Hverv han udførte til almindelig Tilfredshed. Som en

Paaskjønnelse herfor blev han 20 Mai 1781 udnævnt til Kammerherre med gratis Bestalling samt Løfte om at erholde det første ledige Stiftamtmandsembede i Norge. Ved Kronprinsens Konfirmation i 1784 anbetroedes Vagten paa Slottet til ham og da Hs. kgl. Høihed den 14 April s. A. selv overtog Regjeringen og erklærede Statsraadet for opløst, blev Commandoen over den hele Slotsvagt, der var fordoblet med 50 Mand, overdraget til Undall. Den 18 Febr. 1785 udnævntes han til Chef for Sjællandske Jægercorps og blev 11 Mai 1787 Oberstlieutenant og Commandant paa Bornholm, skjøndt der var ældre Officerer, der søgte Posten. Han kom 29 Juli s. A. til Bornholm og boede i Rønne. Den 13 August 1790 blev han karakt. Oberst og 17 Juni 1791 virkelig Oberst og Commandant i Christianssand, hvorhen han ankom 28 Oct. s. A. Herved opnaede han, hvad der altid havde været hans Ønske, igjen at komme tilbage til sit Føde-land Norge. I Christianssand blev han til sin Død 11 Januar 1795, hvilken han paadrog sig ved som Commandant at gaa ombord i nogle franske Orlogsskibe, der vare indkomne paa Havnen og ombord i hvilke der grasserede en Typhus Feber. Han blev begravet paa Christianssands Kirkegaard 27 Januar s. A. med et saa talrigt Ligfølge, at man i Mands Minde ikke havde været Vidne til et større.

Ved kgl. Resol. af 10 Mai 1777 blev han optaget i den danske Adelsstand, men Patentet blev først udfærdiget 22 Mai 1829 til hans Søn Laurits Christian von Undall. Vaabenet er helt forskjelligt fra det af Farfaderen som rangadelig antagne. Det er delt i to Felter, som er forsynet med et rødt Hjerteskjold, hvori en mod Høire vendt naturligfarvet, kronet opreist Løve med opadvendt Hale og i Forbenene en guldskaftet Stridsøxe. Det større Skjolds første Felt er Guld, hvori en rød Bjelke, og andet Felt Purpur. Paa Skjoldet er en kronet Hjelm, af hvilken der opstaar en naturligfarvet halv Ørn med udslagne Vinger, Guldnæb og en adelig Krone om Halsen. Hele Skjoldet hviler paa to korslagte Malmkanoner med Mundingerne opad.

Gift i Veile 4 August 1775 med Charlotte Dorothea von Røder, døbt i Kjøbenhavn 16 Febr. 1758, † der 16 Marts 1820

i sit 62de Aar, eneste Barn af Hofjægermester Christian Fredrik von Røder og Ingeborg Marie Thombsen. Hun sad ifølge kgl. Bevilling af 30 April 1791 i uskiftet Bo med deres efterladte Børn. Om disse og deres Efterslægt vil Danmarks Adels Aarbog formentlig komme til at give nærmere Oplysning. (8 Børn).

f) Alida (Adelheid) (Andreasdatter) Undall, født i Christianssand 1709, † paa Førde Prestegaard i Søndfjord 1793 (Parentation over hende holdt i Førde Kirke 14 Mai s. A.) 84 A. 2 Ug. gl. Ugift. Hun opholdt sig hjemme hos Moderen til dennes Død 1751, kom derefter til sin Broder Fredrik Undall, hos hvem hun endnu var i 1765 og hvor hun vistnok forblev til Undall i 1768 afgik ved Døden. Senere var hun i Huset hos Sognepresten til Førde Jens Lund.

g) Christian (Andreassøn) Undall, født i Christianssand 1711, † i Bergen 23 October 1767 (begr. i Domkirken 2 Novbr. s. A.). Han blev Student fra Helsingørs Latinskole 30 Juni 1729, 18 A. gl., tog Baccalaurgraden 21 Mai 1733 og havde anvendt en temmelig Tid paa Studeringer, været 2 Aar paa Contoiret hos en Sorenskriver og derefter 8 Aar paa Contoiret hos Chefen for 1ste Bergenh. nat. Inf. Reg., da han 19 April 1749 udnævntes til Regimentskvartermester og Auditeur i 1ste Bergenh. nat. Inf. Reg. efter Moduit.

Gift i Bergen 28 April 1746 (viet i Marie Kirke) med Megtele Margrethe Eugenie de Berenfels, født i Bergen 1718, † der 17 August 1770 (begr. i Domk. 24 s. M.) 52 A. gl., Datter af Oberstlieut. Niclas Christian Berenfels de Warnau og Margrethe Megtele Jørgensdatter Thormøhlen. Skifte efter hende holdtes i Bergen 8 Sept. 1770. Hun arvedes af sine Sødskende. (1 Søn).

a) Andreas Undall, født i Bergen 3 Febr. 1747 (døbt i Marie Kirke 9 s. M.), † der 1770 (begr. i Domk. 9 Mai s. A.) 23 A. gl. Collega scholæ.

h) Anna Undal, født (i Bergen?) 1713, † der 29 Sept. 1726 (begr. i Domk. 9 Oct. s. A.). Den af Ole Camstrup forfattede Gravskrift over hende findes i Trifolium Metricum, 3 S. 62.

6) Ulrik Fredrik (Lauritssøn) Undall, født i Christianssand

c. 1670, † i Kjøbenhavn 1710. Naar jeg tidligere (dette Tidsskrift, 5 R. I. S. 137) har antaget, at han var det yngste af Lagmand Laurits Anderssons Børn, er det vistnok ikke rigtigt. I 1688 havde nemlig Lagmanden kun en Datter Anna og en Søn Christian Fredrik Undall hjemme over 14 Aar. Ulrik Fredrik Undall maa derfor da allerede have været hjemmefra, hvilket ogsaa stemmer med, at han i et Skjøde, der i 1706 udstedtes af Commerceraadinde Undall og hendes Børn nævnes foran Broderen Christian Fredrik og derfor vistnok har været ældre end denne. I 1699 heder det om ham „vil ei angive sig, antegnes dog som han er Ung-Karl“¹⁾. I 1700 var han Postmester eller — som han ogsaa kaldes — „Postdirecteur“ i Christianssand. Endnu 1702 var han ugift²⁾ og levede endnu 28. Januar 1707, da han sammen med Broderen Amtmand Andreas Undall udstedte et Skjøde paa Gaarden Bondeli i Lands Prestegjeld³⁾. Den 25 Juli s. A. undertegnede han ligeledes paa sin Søsterdatter Madame Anna Augusta Kreyers Vegne et Skjøde paa Gaarden Skrædderaas i Vegusdal. Endnu 1710 opføres „Postmester“ Ulrik Fredrik Undall i et Mandal over Skat i Christianssand, men i 1711 findes han ikke og i 1712 er Michael Riis Postmester i Christianssand. Han maa derfor utvivlsomt være den Ulrik Fredrik Undall, hvis Testamente, dateret Hamburg 18 Febr. 1710, blev kgl. confirmeret 8 August s. A. — Af dette synes det at fremgaa at Undall døde i Kjøbenhavn s. A., aabenbart uden Børn med sin Kone Anna Marie Elisabeth Kreft, da Testamentet bærer en Paategning af 2 Juli 1710 af Sognepresten til St. Nicolai Kirke i Kjøbenhavn Lodberg om, at Testator har forevist ham Testamentet inden hans Død og bedet ham om at andrage om Confirmation. Han siger i Ansøgningen, at baade han og Konen ere fremmede i Hamburg og at han derfor er bange for muligens at efterlade Konen hjælpeløs der.

7) Christian Fredrik (Lauritssøn) Undall, født i Christians-

¹⁾ Christianssands Contributions Regnskab 1699 i N. Rigsarchiv.

²⁾ Christianssands Contributions-Regnskab 1702 i N. Rigsarchiv.

³⁾ Lands Skjøde og Pantebog 1707. (Retspr. No 3821) fol. 115.

sand c. 1672, † 1712. Han opholdt sig endnu 1688 hjemme hos Faderen i Christianssand¹⁾, blev senere Sømand og havde i 1697 i 7 Aar faret paa England og Holland; var 1693—94 med Commandeurcapitaine Biørn paa Convoireise til Frankrig og senere paa Reise i Middelhavet. Han havde gennemgaaet Navigationsskole, saa han vel forstod sit Styrmandsskab. Den 31 Decbr. 1697 blev han Lærling (Kadet) i Marinen og blev i Mai 1698 Fører af Defensionsskibet „St. Johannes“, med hvilket han foretog Reiser til England, Holland og Frankrig, hvorfra han kort før Jul s. A. var kommen tilbage til Christianssand, sidst fra Dünkirchen. Faderen ansøgte 9 Decbr. d. A. Overkrigscommissairen om, at han maatte befordres til en Lieutenants Plads i Flaaden og 24 Decbr. 1698 ansattes han som Underlieutenant, fik 11 April 1699 Lieutenant Friis's Gage og udnævntes 30 Januar 1700 til Premierlieutenant. Han tjenstgjorde dette Aar ombord i Orlogsskibet „Prinds Christian“, blev i 1701 ansat ved Galeiværftet i Christianssand og 1704 ved Enrouleringen sammesteds. Den 31 Januar 1705 blev han Capitainelieutenant, blev i 1708 ansat ved Enrouleringen i Arendal, var 1709 Chef for Fregatten „Lossen“ og senere ansat paa Orlogsskibet „Norske Løve“; blev 8 Marts 1710 Capitaine, var dette Aar Chef for Orlogsskibet „Prinds Wilhelm“, blev 23 Januar 1711 Commandeurcapitaine og var dette Aar Chef for Orlogsskibet „Svanen“, men døde det følgende Aar. Han havde fra 15 Juni 1707 til Udgangen af Aaret 1709, da den ifølge kgl. Resol. af 24 Decbr. s. A. skulde lægges under nærmeste Amtsbetjents Direction, Gaarden Bringsvær i Nedenes i Forpagtning af Kronen. I 1710 var han ude i kgl. Tjeneste, hvorfor Konen mødte ved Besigtelsen af Gaarden, der tidligere fra 25 Mai 1701 til 25 Juni 1707 havde været forpagtet af Oberste Sesterfleth²⁾. — Skifte efter Undall foretoges 13 October 1712 i Kjøbenhavn, men Boet var fallit, hvorfor Enken og Børnene gik fra Arv og Gjæld³⁾.

¹⁾ Personalia Undall i N. Rigsarchiv.

²⁾ Nedenes Thingbog 1710.

³⁾ Meddelelse fra Hr. Jægermester Schøller efter Underadmiralitetetsrettens Skiftebog 1712—18, Nr. 32, S. 380.

Gift i Kjøbenhavn 29 Novbr. 1702 (viet i Holmens Kirke) med Eleonore Marie Kloumann, født i Kjøbenhavn c. 1679, † i Frederiksstad 1756 (begr. 9 Januar s. A.), 77 A. gl., Datter af Materialforvalter ved Bremerholm, senere Commerceraad og Assessor i Hofretten i Kjøbenhavn Peder Kloumann († 1710) og 2den Hustru Maren Fredriksdatter († 1683), Enke efter Gorris Thilufsen. Efter Mandens Død oppebar hun en liden Pension af 50 Rdl. aarlig af Postkassen; kom omkring 1728 (formodentlig efter Stiftamtmand Lillienpalms Død) i Huset til hans Enke, hos hvem hun 31 Octbr. 1743 selv siger, at hun har været i 24 Aar. Efter Enkens Død maatte hun leie sig et Par smaa Værelser i Christianssand, hvor hun endnu boede 2 April 1746, da hun gav Capitaine Jørgen Biørn, der 1742 som ældste Søn efter sin da afdøde Moder, Fru Anna Undall, der efter forrige Schoutbynacht og Guverneur Biørns dødelige Afgang kom i 2det Ægteskab med afg. Stiftsbefalingsmand Lillienpalm, arvelig var tilfalden Gaarden Fiskaa i Oddernæs, Afkald paa sin og sine 2de Børns Arv efter hans Farmoder Fru Commerceraad Undall, hvis Skifte blev sluttet i Christianssand 31 Juli 1715, nemlig for 33 Rdl. 3 $\text{R} \text{ } \frac{15^2}{8}$, der var udlagt i en Fjerdepart af Fiskaa¹). Boet efter Christian Frederik Undall toges 13 Octbr. 1712 under Skiftebehandling ved Underadmiralitetetsretten i Kjøbenhavn. Egtefællerne boede da i en Madame Fleischer tilhørende Gaard i Norges Gade. Da Formuen kun udgjorde 412 Rdl. 4 $\text{R} \text{ } \frac{10}{\beta}$, medens Omkostninger og Gjæld beløb sig til over 1800 Rdl., var Boet fallit og Enken gik derfor ogsaa fra Arv og Gjæld²). Følgende 4 Børn kjendes, men kun to Børn levede ved Faderens Død.

a) Martha Maria Undall, født i Kjøbenhavn 1703 (døbt i Holmens Kirke 1 Febr. s. A.), † ung før Faderen.

β) Dorothea „Mathiesen“ Undall, født i Christianssand c. 1704, opkaldt efter Moderens Stedmoder, Assessor Peder Kloumanns 3die Hustru Dorothea Mathiesen (en Datter af Stads-capitaine i Kjøbenhavn Jørgen Mathiesen og Vendele Motz-

¹) Retsprotokol Nr. 5254, f. 418 i N. Rigsarchiv.

²) Underadmiralitetetsrettens Skiftebog 1712—18, Nr. 32, S. 380. (Meddelt af Jægermester Schøller.)

- feldt¹⁾. Hun var i 1746 gift med Trompeter ved Generalmajor Amthors Regiment Fredrik Ludvig Schlegel.
- γ) Lars Undall, født (antagelig i Christianssand) c. 1706, † i Holland før 1746, ugift. Han var 1712 i Norge og er maaske den Laurits Undall, der fra 1727—30 tjente som Sergeant i Ytre Sognske Comp. af Bergenh. nat. Inf. Reg., fra hvilken Stilling han dimitteredes 15 October 1730.
- δ) Kirstine Undall, født paa Bringsvær i Fjære Sogn 1710, begr. i Holmens Kirke i Kjøbenhavn 1711, $\frac{1}{2}$ A. gl.

Hermed har jeg afsluttet Efterretningerne om de ældre Led af Slægten Undal (Undahl, Undall) i Norge. Efter det saaledes meddelte har kun 3 Grene af Slægten naaet over Midten af det 18de Aarhundrede, idet Anders Jonssøns 3 ældste Sønner hver kun havde en Linie, der fortsatte Slægten videre. Af den ældste Søn Lagmand Laurits Anderssøns Efterslægt fortsattes Slægten kun af Sønnesønnen Lagmand Laurits Undalls eneste Søn Kammerherre og Oberst Andreas Undall, der adledes og saaledes blev Stamfader for den endnu i Danmark levende Slægt af dette Navn. Anders Jonssøns 2den Søn Hr. Jonas Anderssøn Undall, efterlod kun én Sønnesøn Jens Fredrik Undahl, der blev Eier af Valen i Fjeldbergs Præstegjæld, hvor hans Efterkommere, saavidt vides, lever den Dag idag. Og den 3die Søn af Tolderen Anders Jonssøn David Anderssøn Undal, der beholdt Underøen, efterlod ogsaa kun en eneste Søn, hvis Efterkommere overlevede det 19 Aarhundredes Begyndelse, men nu, saavidt vides, er uddød paa Mandssiden. Disse 3 Linier vil jeg kalde den yngre Slægt Undal. Om den første af disse Linier vil formentlig Danmarks Adels Aarvog i sin Tid give fuld Oplysning. Men om de øvrige to Linier, den yngre Slægt Undal (Undahl) i Norge, skal jeg maaske senere levere nogle Oplysninger.

---

¹⁾ H. Krog Steffens, Linderud, S. 194.

Danske og norske Studerende ved Universitetet i Harderwijk.

Af H. R. Hiort-Lorenzen.

Under Titlen „Album studiosorum Academiae Gelro-Zutphanicae MDCXLVIII—MDCCCXVIII, accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula“ har den bekjendte hollandske Personalhistoriker, Dr. D. G. van Epen i Haag udgivet en Universitetsmatrikul for det 1648 oprettede og 1812 nedlagte Universitet i Harderwijk i den hollandske Provins Geldern, der var en Fortsættelse af det sammesteds 1600 oprettede Gymnasium „Schola Tetrarchiae Velavicae“, ved hvilket den danske Historiograf *Johan Isaksen Pontanus*¹⁾ var Professor fra 1606 til sin Død i Oktbr. 1639. Universitetet var i de 164 Aar, i hvilke det bestod, besøgt af halvottendetusinde Studerende, af hvilke det langt overveiende Flertal var Hollændere og Tydskere. Kun 4 Procent tilhørte andre Nationer. De fleste af disse fremmede Studenter kom fra England og Skotland (45), Sverige (38), Frankrig (29) og Ungarn (29), men der kom ogsaa enkelte fra Danmark (13), Sveits (8), Norge (5), Spanien (5), Polen (4), Amerika (3), Rusland (3), Lifland (2), Italien (2), Østerrig (2), Portugal (1), Island (1).

De danske Studerende vare:

1648 29 April Christophorus Christophori, Portua, Danus, Polit.²⁾

— 8 Juni Jacobus Andreas Schefferus, Neopurgo, Danus³⁾

1651 1 April Steno Andreas Bille, Danus⁴⁾.

— 23 Juli Janus Nicolaus, Danus, M.⁵⁾

1656 23 Mai Wolfgangus von Alefeldt, Holsaticus, J.⁶⁾

¹⁾ Biogr. Lexikon XIII, 206.

²⁾ Christoffer Christoffersen, Rektor i Nyborg, Resident i Spanien, d. 1696; studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2 B. 135).

³⁾ Jacob Andersen Scheffer, f. 1625, Raadmand i Nyborg, d. 1668; studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2. B. 193).

⁴⁾ Steen Andersen Bille, Oberst og Kommandant i Citadellet; studerede ogsaa i Leyden (Biogr. Lex. II 244; Pers. T. 2. B. 134 og 196).

⁵⁾ Jens Nielsen, f. 1609 i Nakskov, 1652 Dr. med. i Harderwijk, 1659 Læge i Nakskov, flyttede senere til Trondhjem, hvor han 14 Juli 1662 druknede i en Brønd (Ingerslev, Danmarks Læger I 531).

⁶⁾ Vistnok den Volf Henrik v. Ahlefeldt, f. 9. Febr. 1641 † 31. Juli 1661, over hvem der findes bevaret et trykt Sørgevers i Bibliotheket i Lybæk,

- 1666 22 Spt. Johannes de Hemmer, Aalburgo, Jutland, J.¹⁾
 — 17 Okt. Bago Jacobi, Oldenburgo, Jutland, J.²⁾
 — 6 Nov. Albertus Focardus Witt, Hottersnep. Danus³⁾.
 — — Dietericus Johannes Barscherus, Zeland, Danus⁴⁾.
 1667 6 Mai Wilhardus Sidenbergius, Wilburgo—Danus, Ling.
 orient.⁵⁾.
 1673 2 Mai Johannes Bartscheer, M.⁶⁾
 1737 18 Juli Petrus de Wind . . . ex Insula St. Thomae, Th.⁷⁾.
 1739 31 Juli Fredericus de See, Danus, M. Cand.⁸⁾.
 1749 23 Jan. Pieter de Wint, St. Thomas, India occidentalis, Th.⁹⁾.
 De norske Studerende vare:
 1648 29 April Petrus Albertinus, Norwega, Polit.¹⁰⁾.
 — — Hilarius Casparus Schillerus, Norwegus, Th.¹¹⁾.
 — — Petrus Andreae Hilcandius, Norwegus, Ph.¹²⁾.

---

forfattet af hans tidligere Lærer Justus Tribbeck ved Skolen i Lybæk. Hans Herkomst kan ikke bestemtes paavises. 1651 indskrives ved Universitetet i Rostok Volf Henrik og Henning von Alefeld „fratres, nobiles Megapolitani, fratres germ.“

- ¹⁾ Hans de Hemmer, f. 1638 i Aalborg, 1658 Dr. jur. utr. (Tauber, Saml. af Biogr. om Dimitt. fra Aalborg Kathedralskole S. 52).
²⁾ Bagge Jacobsen Bruun, f. 24. Aug. 1641, Student fra Aalborg, Sognepræst til Tæbring, Outrup og Rakkeby, d. 15 Juni 1686 (Viberg Præsteh.).
³⁾ Mag. Albert Focksen With, f. 29 Jan. 1640, Sognepræst til Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn, d. 29 Marts 1715 (Viberg Præsteh.).
⁴⁾ Didrik Hansen Bartsker, Sognepræst til Faxø, d. 1716 (Viberg Præsteh.).
⁵⁾ Mag. Villads Clausen Sidenborg, Sognepræst til Levring og Hørup, d. 11 Septbr. 1709 (Viberg Præsteh.).
⁶⁾ Maaske Johan Clemensen Bartsker, Sognepræst til Slagelse St. Mikkels Kirke, d. 30 April 1744 (Viberg Præsteh.).
⁷⁾ Vistnok Pieter de Windt, begr. 28 Marts 1753 i Kbhvn., g. 12 April 1752 m. Maria Catharina Fabritius, Datter af Justitsraad, Hofagent Michael Fabritius.
⁸⁾ Fridericus van Zee, f. 31 Okt. 1707 i Holland, Provincialmedicus i Christianssand, Cancelliraad, d. 20 Jan. 1781 (Ingerslev, Danmarks Læger II 328).
⁹⁾ Se Note 7.
¹⁰⁾ Studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2. B. 193).
¹¹⁾ Eiler Caspersen Schøller, f. 21 April 1628, Raadmand i Trondhjem, Overhofretsassessor, d. 1689; studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2. B. 193; II R. 5. B. 223).
¹²⁾ Søn af Borgmester i Trondhjem Anders Jensen Helkand; studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2. B. 193; II R. 2. B. 9).

1648 29 April Christophorus Casparus Schillerus, Norwegus,
Ph.¹⁾.

1667 22 April Ivarus Scheen, Norwagus, Ph.²⁾,

Fremmede Adelslægter i Danmark.

XV. Pogrell.

Af C. E. A. Schøller.

Familien Pogrell (Pogarell) stammer fra Schlesien, hvor den alt 1277 nævnes som Eier af Godset Michelau ved Brieg og 1341 af Habendorf ved Reichenbach; senere erhvervede den andre anseelige Godser og udbredte sig samtidig til Polen, hvor den førte Titel af Grever³⁾. Den førte som Vaaben i Sølvfelt 3 røde Taarne, paa hvis Midte en aaben Port; paa den kronede Hjelm 3 røde Taarne med 5 Paafuglefjer paa det mellemste. Nedenstaaende 2 Brødre I. og II. indkom her i Landet.

I. *Henning Matthias Pogrell*, f. c. 1651, bisat i Nyborg ⁴/₇ 1701, † i Frederikshald, 50 Aar gl.⁴⁾ Han var 1674 Lieutenant i Feltherrens Regiment, 1675 Regimentskvartermester i 2 jyske nat. Regt. (B. Bülow), 1676 Capitain i 1 jyske Regt.; blev 1679 Fører i Drabantgarden, ²⁸/₆ 1682 Major i Marineregimentet, ¹/₆ 1689 Oberstlieutenant, ²⁹/₄ 1695 Oberst og Commandant i Nyborg, ²⁹/₆ 1699 i Frederikshald. Kjøbte Herregaarden Lammehave ¹⁶/₁₁ 1697 for 7500 Rdr. Gift 1° med Marie Elisabeth Pentz (bgr. i Petri Kirke ²²/₁₂ 1686), 2° med Eleonora Elisabeth Offenberg († i Mai 1697, bisat i Nyborg), 3° med Dorthe v. Ahnen⁵⁾.

Børn 1a.—1e. (1a.—1b. af 1ste Ægteskab, 1c og 1d af 2det, 1e af 3die).

1. a. Barn, bgr. i Petri Kirke ²⁸/₂ 1685, 7 Uger gl.

1. b. *Hippolita*, var 1702 eneste levende Barn af 1 Ægteskab⁶⁾, † ung.

1. c. *Georg Vilhelm Pogrell*, dbt. i Nyborg ²⁷/₈ 1696. Han anfører 1731,

¹⁾ Christoffer Caspersen Schøller til Gjolmø, f. 20 Nov. 1630, Vicelagmand i Trondhjem, d. 9 April 1681; studerede ogsaa i Leyden (Pers. T. 2. B. 193; II R. 5. B. 74, 221).

²⁾ Vistnok Iver Hanssøn, Lagmand i Skien, d. 12 Juli 1693 (Pers. T. II R. 5. B. 81).

³⁾ Kneschke VIII, 200; Gauhe I, 1665.

⁴⁾ Bev. t. at føre hans Lig og registrerede Midler til Danmark uden Skifte i Norske Reg. ¹⁴/₆ 1701; Bev. til Skiftekommissairer ²⁷/₆ 1701.

⁵⁾ Personalh. Tidssk. V. 199 og 4 R. III. 218.

⁶⁾ Fyns Landstings Skjøde og Panteprot. ²⁹/₇ 1702; Supplikprot. April—Juni 1701, Nr. 652.

at han har tjent 20 Aar fra Rytter til Lieutenant og udmærket sig ved Stralsund¹⁾). Blev $\frac{2}{4}$ 1715 Cornet i 2 fynske Rytter Regt., Lieutenant $\frac{2}{6}$ 1719, kar. Ritmester $\frac{1}{10}$ 1731, Capt. Lt. $\frac{28}{10}$ 1733, Ritmester $\frac{3}{5}$ 1734, kar. Major $\frac{24}{12}$ 1742, Second Major $\frac{8}{2}$ 1745. Han døde i Kolding $\frac{10}{2}$ 1746²⁾), bgr. $\frac{3}{8}$. Gift 1° c. 1719 med Birgitte Sophie . . . , f. $\frac{24}{6}$ 1691³⁾), † i Ribe $\frac{16}{11}$ 1732. 2° i Ribe $\frac{80}{11}$ 1733 med Anna Margrete Benedicte Winterfeld, f. c. 1706, † $\frac{19}{10}$ 1751, bisat $\frac{21}{10}$ i Sækkjøbing⁴⁾). Hun ansætter ved Mandens Død, at hun har 2 Sønner samt er frugtsommelig⁵⁾).

Børn: 2a—2h (2a af 1 Ægteskab).

2. a. *Henning Matthias Pogrell*, f. $\frac{17}{11}$ 1719⁶⁾), † i Schenefeld ved Rendsborg $\frac{8}{3}$ 1781⁷⁾). Blev $\frac{8}{1}$ 1742 Adjutant i 1 fynske Ryt. Regt., Cornet $\frac{18}{9}$ 1743, Secondlt. $\frac{29}{9}$ s. A., $\frac{29}{10}$ 1745 forsat til Holsteins Ryt. Regt., $\frac{10}{12}$ 1749 Premierlt., $\frac{28}{7}$ 1756 kar. Ritmester, $\frac{24}{9}$ 1763 Second Ritmester i Oldenborgske Kyr. Regt., afskediget $\frac{18}{8}$ s. A. Gift i Juni 1751⁸⁾) med Philippine Ernestine Gerlach, Datter af Landraad i Pommern G.
2. b. *Christian Carl Pogrell*, dbt. i Kolding $\frac{29}{11}$ 1734, † i Ribe $\frac{9}{6}$ 1781⁹⁾) Page $\frac{80}{5}$ 1746, Cornet i Oldenborgske Ryt. Regt. $\frac{14}{8}$ 1754, fik 1759 Tilladelso til at bivaane en Campagne ved den franske Armé, aide de camp hos General St. Germain, fik Premierlt. Kar. fra $\frac{28}{2}$ 1759, var endnu 1761 i fransk Tjeneste, da han $\frac{1}{7}$ s. A. blev kar. Ritm. i Oldenborgske Ryt. Regt., $\frac{18}{10}$ 1763 Second Capitain i fynske Dragon Regt., $\frac{1}{6}$ 1767 Comp. Chef i falsterske gev. Inf. Regt., var Major i russisk Tjeneste, da han $\frac{9}{6}$ 1773 fik Expectance paa Commandantskabet paa Rosenborg, $\frac{29}{1}$ 1774 Major, $\frac{8}{4}$ s. A. Kammerherre, $\frac{1}{10}$ 1776 Chef for 4 Husarescadron, $\frac{1}{6}$ 1780 Premier Major i 2 Husar Regt.
2. c. *Georg Vihelm Pogrell*, dbt. i Kolding $\frac{10}{10}$ 1735, † i Kjbhv. $\frac{27}{5}$ 1804¹⁰⁾), bgr. fra Helliggeist K. $\frac{1}{6}$, Volonteur Søcadet $\frac{8}{2}$ 1755, virk. Cadet $\frac{25}{12}$ s. Aar, Afsked $\frac{1}{10}$ 1766, Secondlieut. i norske Livregiment $\frac{2}{11}$ 1769, Premierlieut. $\frac{81}{1}$ 1781. Søger 1784 Afsked, da han 1779 har mistet sit Helbred ved Krudttaarnets Sprængning¹¹⁾). Afsked $\frac{11}{2}$ 1785, $\frac{1}{3}$ s. Aar Patent som Capitain. Consumptionsskriver ved Amagerport $\frac{20}{7}$ 1791. Gift i Frelserens Kirke $\frac{31}{8}$ 1792 med Christiane Marie Wahl.
2. d. *Frederikke Benedicte Deliana Dorethea*, dbt. i Kolding $\frac{20}{11}$ 1736,

1) Ref. Sag. $\frac{3}{10}$ 1731.

2) Ref. Sag. $\frac{21}{2}$ 1746.

3) Ribe Kirkebog.

4) Jvf. Personalh. Tidssk. IV R. I |B. 160; Bev. til at sidde i uskift. Bo $\frac{7}{8}$ 1746.

6) Ref. Sag. $\frac{16}{2}$ 1746.

7) Ref. Sag. $\frac{16}{2}$ 1746.

8) Adr. Cont. Efterr. 1781 Nr. 44.

9) Indk. Breve til Overkrigssecretairen 1751.

10) Adr. Cont. Efterr. 1781, Nr. 102.

11) Skiftet i Forsegl. Prot. 1804—05, Nr. 1, 572; Kirkebogen angiver urigtigt hans Alder til 59 Aar.

12) Indk. Sager 1784 1 Depart. Juni Nr. 169.

- † $^{12}/_4$ 1798¹⁾. Gift med Landraad Christian Vilhelm Levin Ernst v. Schleppegrell, † i Slagelse $^8/_4$ 1818²⁾.
2. e. *Frederik Pogrell*, dbt. i Kolding $^{28}/_6$ 1739, bgr. s. St. $^6/_6$ 1740.
2. f. *Frederik Carl Pogrell*, dbt. i Kolding $^{17}/_{10}$ 1740, bgr. s. St. $^{14}/_6$ 1742.
2. g. *Henning Carl Pogrell*, dbt. i Kolding $^{11}/_8$ 1745, bgr. s. St. $^5/_8$ s. A.
2. h. *Georgine Vilhelmine*, f. $^{12}/_4$ 1746 i Kolding, dbt. $^{14}/_4$. † $^4/_6$ 1775. Gift $^{19}/_2$ 1770 med Stiftamtmand over Fyens Stift, Geheimeconferensraad, Kammerherre, hvid Ridder Paul Rosenørn Gersdorff til Vosnæsgaard, f. $^8/_{11}$ 1743, † $^{10}/_6$ 1810.
1. d. *Eleonore Elisabeth* dbt, i Nyborg $^{16}/_6$ 1697, † lille.
1. e. *Marie Elisabeth*, † 1734, bgr. i Ringe $^6/_6$. Gift $^{28}/_6$ 1721 med Generallieutenant, hvid Ridder Herman Frederik Beenfeldt til Lammehave, f. 1687, † $^{24}/_9$ 1761³⁾.
- II. *Georg Vilhelm Pogrell*, Broder til I⁴⁾, var i Decbr. 1677 Gefreiter Korporal i Broderens Comp. af 2 jydsk Nat. Regt., da han blev Fændrik⁵⁾. Blev $^9/_8$ 1680 Fændrik i Liv Regt., afgaaet $^6/_8$ s. A., afskediget af Krigsret paa Grund af en Tumult i Kjøbenhavn⁶⁾. Fik $^{21}/_{12}$ 1702 Skjøde paa Lammehave med 104 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Hartkorn for 7032 Rd.⁷⁾ Var 1703 Capt. Lieutenant⁸⁾, † paa Lammehave $^{14}/_8$ 1726, begr. i Ringe $^{20}/_8$. Gift med Hedevig v. Ahnen⁹⁾, † paa Lammehave 1734, bgr. i Ringe $^{18}/_4$, Datter af Amtmand Preben v. A. og Karen Vind. De havde ingen Børn, men Broderdatteren Marie Elisabeth opholdt sig i deres Hus.

Af samme Familie have staaet i dansk Tjeneste *Caspar Pogrell*, der $^{19}/_6$ 1683 blev Fændrik i Marineregimentet, $^9/_2$ 1689 Premierlieut. og fik Afsked $^{14}/_{11}$ 1693, og *Bernhard Moritz Pogrell*, der $^{10}/_9$ 1701 blev Fændrik i 1 Batl. af Pr. Georgs Regt., Secondlieut. $^{17}/_4$ 1703 og mangler i Etaterne for 1704.

¹⁾ Testamente til Fordel for Manden dat. Sæbyholm $^{20}/_{10}$ 1767.

²⁾ Skiftet i Slagelse Skifteprot. 1815—21, S. 175.

³⁾ Jvf. Personalh. Tidssk. 4 R. III. 218.

⁴⁾ Fyens Landsth. Skjødeprot. $^{28}/_7$ 1702.

⁵⁾ Indkomne Sager 1677, Nr. 700.

⁶⁾ Indk. Sag 1680, Nr. 205.

⁷⁾ Fyens Landsth. Skjødeprot. 1702.

⁸⁾ Svendborg Amts Skifteprot. 1703.

⁹⁾ Deres Testamente $^7/_1$ 1706 i fynske Reg.

Brevvevling mellem Ægteparret Pram og Oluf Christian Olufsen under dennes Udenlandsrejse 1793—96.

Meddelt af **H. Ehrencron-Müller.**
(fortsat).

Olufsen til Fru Pram.

Göttingen den 26. Marts 1794.

Jeg vilde ret inderlig ønske, Frue Pram, at De var her. De vilde da lære at kiende et rigtigt Foraar. Jeg har glædet mig saameget derover, at jeg er fuldkommen forsonet med al Göttingens Keedsomhed.¹⁾ Vi have nu i mere end tre Uger havt et saa gandske fortreffeligt mildt og klart Veir, at Kiøbenhavns Sommere ikke kunne være skønnere. Mark og Eng ere saa grønne, som de blive, Træerne have allerede store aabnende Knopper, og nogle ere gandske udsprungne. En stor Mængde nydelige Smaaebloster staae i fuld Flor. Kort, det er Foraar. Jeg har i otte Dage løbet omkring hver Eftermiddag, klavret op paa de høieste Bierge, giennemvandret de dybeste Dale, de tætteste Skove, og intet har manglet i min Lykke uden Een at dele den med. Var De nu her, gode Frue Pram! hvor vi skulde spasere. De skulde aldeles intet have at befrygte af en lumsk Norden eller Østenvind; Deres Aftenspaseregange vilde tvertimod gjøre Dem meer bekjendt med Zephirerne end alle vore slette Vers. Jeg vilde føre Dem omkring i alle Naturens deilige Værelser her, og jeg er vis paa De vilde blive forlegen for at vælge Dem en Plet til en lille Hytte. Jeg for min Part blev ikke forlegen ved Valget til min, den skulde være i Nærheden af Deres. Ret alvorligt, jeg troer, jeg vil kiøbe mig nogle Faar og være Hyrde. Det slaaer dog ogsaa ind i Oeconomien, som jeg egentlig skulde reise paa, og man lærer altid meest, naar man selv lægger Haand paa Værket. Men Himlen forlade mig det, jeg troer jeg reiser meer paa Foraar, Skove, Bierge og Dale end paa Agerdyrkning. Jeg veed ikke, om De har læst nogetsteds, at Göttingen ligger i en Dal; om saa er, vil Deres Skarpsindighed have draget den

¹⁾ Olufsen, som i sine første Breve fra Göttingen havde været saa misfornøjet med denne By, leverede siden (Minerva 1797 II. p. 1 ff.) en betydelig gunstigere Skildring af den.

Slutning deraf, at denne Dal er omringet af Bierge. Naar De nu tænker Dem en Flod, som i nogle allerkiere Bugter slynger sig giennem Dalen, Agerland paa begge dens Bredder, og oven over dette Agerland paa hver Side en Biergstrækning, som snart er jevn nedglidende, snart tilspidset til steile Fielde, med dybe Tverdale og Skov, og nu alt dette rigeligen bestrøet med deilige røde Landsbyer, saa har De et nogenlunde rigtigt Begreb om Göttingens Environs. Men gandske fuldstændigt er det dog ikke. Egnen har een Skjønhed, som ingen Dansk Egn kan faae, nemlig, de prægtigste Ruiner af gamle Ridderborge. Tre saadanne ligge paa den ene Biergstrækning, paa udgaaende Spidser af steile Fielde. Jeg ønsker inderlig, at De maatte faae dem at see. De vilde med mig beundre disse majestætiske Taarne, de revnede favntykke Mure, de uhyre Hvælvinger, som nogle Aarhundreders Storme og Regn og Lynild endnu ikke har kunnet gandske nedsmulre. Den skønneste af disse Ruiner er die Plesse.¹⁾ Jeg var der for nogle Dage siden. Veien dertil gaar igiennem en rædsom Skov. Den ligger paa et Bierg, der fra alle Sider hæver sig brat i Veiret. Biergets skovklædte Sider er bedækket af de nedstyrtede Stene. Ved dets Fod ligger en lille Landsbye i en rund dyb Dal. Alting aander her Eensomhed og Høitidelighed. Oldtidens Minder helliger denne melancholsk skønne Afkrog. Jeg klavrede med usigelig Besværlighed op mellem Gruset, og var nær plumpet ned i en gammel Brønd, der som man siden fortalte mig, er et par hundrede Alen dyb. Imidlertid slap jeg, og med en Forvovenhed, som jeg selv maatte laste, arbeidede jeg mig over Brokker og Stene, giennem revnede Hvelvinger og Vægge op i det høieste Taarn. Næsten hver Steen jeg greb, gik løs, enhver jeg fæstede Foden paa, faldt ned, men jeg blev ved, saa meget mere som jeg her ingen Fare var i, da jeg ikke kunde tage anden Skade end at støve min Kiol, thi det inderste var gandske fyldt med løs Gruus. Omsider triumpherede jeg, og naaede Taarnets øverste Rand. Neppe havde jeg sat mig paa den Throne, hvortil mit Mod havde ført mig, før et stort Muurstykke af Taarnets Kant tæt ved mig styrtede med en gyselig

¹⁾ Beliggende noget udenfor Göttingen, et meget yndet Udflugtssted.

Raslen ned i Afgrunden. Jeg blev siddende og nød i al sin Fylde den herlige Natur, der smilede under mine Fødder. Ogsaa her ønskede jeg Dem ved min Side. Taarnets øverste Flade var begroet med Græs og smaae Buske. I en lille Afkrog mellem nogle fremragende Stene blomstrede nogle uskyldige Smaa-blomster. Jeg tog et par af dem for at sende til Dem, at De maatte blive overbeviist om, at jeg tænker Dem og Deres Ven-skab i Forbindelse med alt, hvad der leder mig til Glæde. Jeg haaber, at De har allerede seet disse smaae Vidner herpaa.

Som sagt, Frue Pram, jeg vil være Hyrde. Det er kun ilde, at jeg ikke synger synderlig godt, thi deraf følger, at jeg vil komme til kort i alle de Veddesange, der forefalder i Hyrdelivet. Jeg maae være betænkt paa et godt Forraad af udskaarne Hyrde-stave og Bæggere, for at betale Legene med strax, ellers lægger man Sag an imod mig og tager mine stakkels Faar fra mig. Det allerværste vil blive at faae en Hyrdinde. Her i Egnen er slet intet, man kan gjøre Hyrdinder af. Jeg maae forskrive mig een; og købe en halv Snees Faar til hende. Men efter denne Forberedelse vil det see underligt ud, naar jeg efter den sande Hyrdeetiquette i de første Dage gaaer og lusker omkring hende, uden at nærme mig, og udstøder Sukke, fordi min forskrevne Daphne er saa grum, da hun dog sikkerlig vilde komme ren-dende, saasart jeg gav det mindste Vink. Men det maae ikke hielpe. Man maae Skik følge. De ser altsaa gode Frue Pram, at De nu ikke er sikker for at komme til at betale Porto af et meget smukt udskaaret Valdbirkbæger, hvormed jeg har isinde at tilmelde Dem Aabningen af min pastorale Løbebane. Jeg venter da et Baand igien.

Ifald dette hele Forsæt gaaer overstyr, saa har jeg besluttet at reise herfra imellem den 16 og 20 April, for i Sommer at tumle om her i Tydskland og med Efteraaret at indfinde mig i Engelland. Inden jeg forlader Göttingen, faaer De et Afskeeds Brev. Jeg haaber ogsaa at faae et fra Dem med mange gode Ønsker til min forestaaende Reise. Naar De vil være saa god at afsende disse gode Ønsker fra Kiøbenhavn inden den 10 eller 12 April, eller lidt før, saa vil jeg kunde nyde den Glæde at

læse dem her. De bør nu betænke, at jeg rimeligviis ikke den hele Sommer igiennem kan faae det mindste at høre fra Dem; thi det vil blive mig temmelig vanskelig altid saa bestemt at kunne angive min Adresse, at nogen kunde rette sig derefter, og nødvendig vilde jeg udbede mig Breve, som det ingen Rimelighed har jeg kan faae. —

I næste Uge agter jeg at gjøre en lille Udflugt 4 Mile herfra til Harz, for at see Bierge og Biergværker. Naar jeg kommer tilbage, skriver jeg Etatsraad Rothe til. Jeg har endnu ikke skrevet ham til, ikke heller Frue Lange. Frue Plum¹⁾ har jeg faaet et Brev fra. Hun er syg, det gjør mig meget ondt. Jomfrue Monrad har ogsaa været saa god at sende mig et Brev. Jeg skriver hende til een af Dagene, naar min Tiid vil tillade mig det, thi den er kun knap, deels for mine Omvandringer, som ikke vel bør forsømmes, deels fordi jeg har travelt med at gruble paa min Reiseeqvipage, og min begyndende Indpakning. Denne Foretning (sic) har en særdeles Behagelighed for mig, og derfor begynder jeg saa tilig derpaa; i Kiøbenhavn vilde det ikke ret gaae dermed. Nu har jeg en mørkblaae Kiøle, en sort Stads-kiøle, og en graae Reisekiøle, samt en grøn Trøie, en Overkiøle, en stor Reisekappe, 4 Vester og m: Al min Eqvipage kan maaelig rummes i en maadelig Kuffert, saa jeg ikke kan faae megen Uleilighed af mit Tøi. Med den i Vognen, en stor Pibe i Munden, en Prygl i Haanden, en nydelig brun Portefeuille i den ene Lomme, Kikkert og Reise Kart i den anden, Tobaksdose i den tredie, Uhr i den fjerde, en tarvelig Reisekasse i den femte udvandrer jeg da for at indhøste Kundskaber og Glæde, om det vil lykkes. Lidt af det sidste venter jeg dog hist og her, thi den idelige Bevægelse, lutter nye Gienstande, Frihed til at forlade ethvert umoersomt Sted, ingen Bekymringer, maae dog sikkert have nogle gode Virkninger. Jeg skal flittig berette Dem, hvordan det gaaer.

Det vil nu blive gandske uundgaaeligt, gode Frue Pram, at

---

¹⁾ Marie Sophie Hviid (f. Munk), Enke efter Regensprovst. A. C. Hviid, ægtede 1792 daværende Sognepræst i Korsør og Taarnborg Frederik Plum (f. 1760 † 1834), der 1811 blev Biskop i Odense. Fru Plum døde 1829.

De lader mig vide, hvor De vil tilbringe Deres Sommer om paa Bakkehuset, eller ved Canalen.¹⁾ Jeg bør dog vide, hvor jeg skal dreie mine Tanker hen, naar jeg tænker paa Dem; og De føler ganske sikkert selv, hvor ufuldstændig vor Forestilling af fraværende Mennesker er, naar man ikke kan see dem i Forbindelse med nogen bekiendt, eller bevidst Gienstand. Det er mig om at gjøre, at Tanken om Dem bliver mig ligesaa tydelig og levende, som den vil blive mig en sædvanlig Følgerinde.

Vær saa artig at sige Pram, at jeg har havt Efterretning fra Kiøbenhavn, at Classen og Colbjørnsen ikke ønskede, at nogen af Priisskrivterne bleve trykte, siden de nu have fundet General Classens egen Plan²⁾. Altsaa maa han ikke lade min trykke.

Nu begynder jeg næsten selv at synes, at dette Brev ikke fattes paa vedbørlig Længde; og jeg vil derfor holde op, saameget mere som jeg dog aldrig blev færdig, om jeg vilde opregne alt det meget venskabelige og smukke og gode, som jeg stedse vil have at sige Dem.

Olufsen.

Fru Pram til Olufsen.

D. 8 April [1794].

Ret inderlig Tak, gode Olufsen, for Deres skønne lange Brev. Det kom just i et Øyeblik, da jeg ikke var saa synderlig vel tilmode, og dets Læsning gjorde en meget god Virkning. Jeg glædede mig med Dem over Deres skønne Foraar, over de nydelige smaa blaa Blomster, som det har frembragt, over Deres Venskab, som indgav Dem den smukke Idee at sende mig dem, og over den muntre Tone, hvori De taler om Deres smaa Omvandringer, og de tilkommende større, hvoraf De spaaer Dem saa megen Glæde. Blid Munterhed hos en Ven man ynder er anstikkende, det har jeg ofte erfaret, og gjorde Erfaringen paa nye igien ved at læse Deres Brev. Tak da endnu engang. Tidt skiælvede jeg dog ved Beskrivelsen om Ruinerne, De har besøgt, jeg fandt Dem temmelig forvoven min gode Olufsen, og vil for Fremtiden bede Dem erindre, at det er mueligt at brække Halsen. Man har Exempler paa, at Sligt før er skeet. Det er ilde,

¹⁾ Pram boede paa denne Tid Holmens Kanal Nr. 399. ²⁾ Prisskriftet blev heller ikke trykt, da man fulgte den af Classen selv opsatte Plan.

siden De er saa stor Elsker af den Ting, jeg meener Ruiner, at De ikke er her i denne Tid, De vilde have Deres Lyst og Glæde af de Christiansborgske, som ere vel saa kiække som de salige Ridderes. Vi har ogsaa her i en Uges Tid havt et usædvanligt skjønt Foraarsveir, men da det ikke er vores Skik her at begynde paa Foraaret førend sidst i Juni, har Storm Regn og Kulde ærlig indfunden sig igien som sædvanlig. Sommerens tre eller fire Uger kommer jeg nok til at fordrive ved Canalen, og derover er jeg slet ikke bedrøvet. Vores forehavende Tunis Reise var kommen Hr. Orm¹⁾ for Ørene, og da der indfandt sig Liebhabere til vores Værelser, leiede han dem bort. Siden alle de andre i hans Huus ogsaa vare bortlovede, er der intet at faae for os, om vi end vilde. Alt det Land, jeg kommer til at nyde i Sommer, bliver en fiorten Dage, jeg agter at tilbringe i Slagslunde²⁾ for at drikke en god reen Kiernemelk, som man siger skal være meget sund for Brystet. Mit har kun været meget maadeligt i Vinter. Min Boelig agter jeg for det meeste at opslaae paa Altanen, omringet med de smukke Urtepotter, De gav mig sidste Foraar, og som jeg har været saa heldig at conservere got Vinteren over. Didhen beder jeg Dem at sende en gang imellem en liden venskabelig Tanke, naar De vandrer om i den heele vide Verden, som nu aabner sig for Dem. Saaledes siddende i en fuldkommen Eensomhed, kan De vel forestille Dem, hvilken Fest det vil være for mig, naar Postbudet bringer mig et af Deres Breve. De har lovet at skrive saa ofte som det kan lade sig giøre og det stoler jeg paa. De kan holde Deres Ord, det har Deres Flittighed i Göttingen beviist mig. Vi er saa fattige her paa Nyheder, at jeg slet intet i Dag har at fortælle Dem, uden at Frue Plums Broder er bleven Doctor i Corsør.³⁾

---

¹⁾ Formodentlig Ejer af et eller andet Landsted udenfor Byen. ²⁾ Hos Prams Fader Henrik Frederik Christiansen Pram (f. 1726 † 1800), der siden 1765 var Sognepræst i Slagslunde. ³⁾ Hans Munk (f. 1770 † 1848) tog 1792 medicinsk Examen, det følgende Aar Doktorgraden og blev ²⁵/₄ 1794 Stadslæge i Korsør. 1796 berejste han efter kgl. Befaling Christiansand Stift for at undersøge Radesygen, Sygehusene o. l. 1798 nedsatte han sig som Læge i Stavanger og Resten af hans Liv var hans Virksomhed knyttet til hans nye Fædreland.

At Lotte er mit Schwilligen ein wenig schwanger, veed De jo alt. Nogle sige her, at Baggesen¹⁾ skal være død, andre sige, han skal kun være plyndret; dog har jeg ikke hørt det af nogle af hans Venner her, som kunde vide det bestemt. Har De intet hørt derom? Den gode gamle Etatsraad Rothe besøger mig som sædvanlig, han spørger ret ofte om Dem, og det vilde vist glæde ham, dersom De skrev ham engang til. De veed, hvor meget han interesserer sig for Dem, ja saa meget, at jeg troer, han ofte har plaget Dem med sine mangfoldige Ideer for Deres tilkommende Lykke. Vi har aldrig været saa eensom som i Vinter i Henseende til Aftenbesøgelser, hvoraf De veed vi stundom har havt en velsignet Hoben. Hvor mangan Aften har jeg ikke ønsket Dem paa Deres sædvanlige Sted her i vores gamle gode Sofa! Dog er Vinteren gaaet, og saaledes vil Sommeren ogsaa glide hen, i hvor meget jeg gruer for den med dens kiedsomme Spaseretoure og alt det øvrige plagende Kram, som hører dertil. Kun to Gange har jeg været paa Comedie, hvoraf jeg den ene har seet Pigen fra Marienborg, som morede mig meget. En ung Actrice Jomfrue Smidt,²⁾ hvoraf der med Tiden kan blive noget got, var Pigen, og spillede den Rolle meget nydelig.

Nu gode Olufsen vil jeg tage Afskeed med Dem for lang Tid, formoder jeg. De maae være overbeviist om, at mine beste Ønsker skal følge Dem paa alle Deres Omvandringer, og saa ofte De vil lade mig tage Deel i de mange Glæder, De vist vil komme til at nyde, skal jeg ret af Hiertet deele dem. Kunde mine Forbønner afværge alle Uheld alle Plager og Møisommeligheder fra Dem, vilde der vist intet saadant møde Dem paa Deres Veie, De vilde altid være glad og lykkelig. Jeg glæder mig til et Brev endnu fra Gött. Jeg anbefaler mig i Deres gode Venskab og Erindring.

Marie Pram.

---

¹⁾ Paa denne Tid var Baggesen efter 1793 at have forladt Danmark paa Rejse til Wien og Norditalien og senere sammen med sin Hustru paa Alpevandring. ²⁾ Ellen Marie Smidth (f. 1774 † 1842), ægtede 1797 Skuespiller Jens Stephan Heger. 1832 tog hun sin Afsked fra Teatret, hvor hun havde haft et stort og omfattende Repertoire.

Olufsen til Fru Pram.

Göttingen d. 19. April 1794.

Nu er det forbi; det er at sige, i Morgen reiser jeg herfra, for at prøve, hvad Tydskslands øvrige Egne kan have at moere mig med. Jeg har hele Eftermiddagen havt umaadelig travlt, deels med at indpakke, deels med at tage og giøre Afskeeds Visiter; og da alt dette var tilendebragt, gjorde jeg en eensom Tuur rundt paa Volden, min kiereste Spaseregang, hvor jeg har gaaet saa mangen Time i stille Nydelse af mig selv, og af kier Erindring om Danmark. Her tog jeg da Afskeed med den livløse Natur omkring Göttingen. Den har, som overalt, været mit bedste og kiereste Selskab, og dobbelt hellig her, hvor jeg egentlig intet andet har havt. Denne eensomme Vandring var mig usædvanlig høitidelig. Voldalleens deilige Træer ere næsten gandske udsprungne. Paa begge Sider stode Haverne tæt til Volden, hvis utallige Kirsebær, Blomme og Æbletræer stode bedækkede med nyfødte jomfruelige Blomster. Maanen skinnede, ikke et Menneske uden jeg var der, alting var stille, halv lyst, høitideligt. Jeg giennemgik mit göttingske Liv, drømte om mine tilkommende Glæder, omsider giftede jeg mig og saa videre. Jeg forsonede mig gandske med Göttingen, og gik hiem da Klokken slog tolv. Nu opfylder jeg en anden ikke mindre vigtig Afskeedspligt, hvorved, som jeg haaber, ingen Forsoning er nødvendig; jeg tager nu Afskeed med Dem, gode Frue Pram, og takker Dem for den venskabelige Hielp, Deres kiere, og som jeg maae tilstaae, ikke alt for sieldne Breve, have givet mig i min hidtil saa eensomme og venskabsløse Forfatning. De har været meget god imod mig, og dersom det var muligt, at min Følelse deraf kunde tiltage, saa maatte den her i Göttingen være steget betydeligt. Nu da, kiere Veninde; bliv ved at tro, at jeg stedse er i Göttingen, og hold ret meget af mig; — Klokken er to, og Klokken fire reiser jeg. Altsaa kan jeg ikke i Nat faae dette Brev færdigt; men paa min næste Station tager jeg atter Pennen fat. — Nu ikke et Ord meer fra Göttingen, uden endnu engang min inderlige Tak for de lykkelige Timer, Deres Breve og Erindringen om Dem have givet mig her.

Clausthal¹⁾ d. 21. April.

Jeg har aldrig reist fra noget Sted med halv saa megen Fornøielse som i Gaar fra Göttingen. Selv hele Naturen syntes at bifalde min Afreise. En skjønnere Foraarsmorgen har jeg ikke seet. Alle de mangfoldige Kirsebær og Blommetræer i Göttingens Haver langs Landeveien stode besneede med Blomster. Luften var ætherreen, og stille. Hvormeget alt dette stod mig an, behøver jeg ikke at beskrive Dem. Jeg veed ikke, om De er stærk nok i Geographien til at erindre, at Clausthal ligger paa den Biergstrækning, som hedder *Harz*. Jeg har allerede været her een Gang, for fiorten Dage siden, og det staaer mig ubeskrivelig godt an. Her er Bierge, store Granneskove (sic) ,Biergværker og en Deel artige Piger. Selskabelig er man ogsaa. Man beder mig til Bords, kalder mig Hr. Professor, viser mig omkring, og gjør ret meget Væsen af mig. Jeg samler al min mineralogiske og chemiske Viisdom sammen for at spille en god Rolle, og hidtil er det gaaet ret godt. Det er noget andet end i Göttingen. Man forsikkrer mig, at jo længere jeg reiser frem i Tydskland, desto kiønnere bliver Pigerne, og des selskabeligere og giestfriere Nationen. Jeg begynder ret at lide Tydskland. Jeg takker Dem for Deres smukke Afskeeds Brev. Det gjør mig kun ondt, at De næsten slet intet vil nyde af Sommeren, som formodentlig vil blive usædvanlig skjøn. Deres Altan er vel noget, men langt fra ikke nok. Den skaffer Dem Udsigt, men ikke til grønne Ager og Enge; den giver Dem ingen Landluft, og ingen Omvandringer; og de fiorten Dage i Slagslunde betyde ikke stort. De maae endelig see til at faae en anden Leilighed, om det saa blot bliver paa Blegdammen, hvor De dog i det mindste kan faae en Have at opholde Dem i. For Deres Sundhed er et omvankende Sommerliv aldeles nødvendigt. De Vanskeligheder, dette fører med sig, er virkeligen ubetydelige imod dets Fordeele, og jeg er vis paa, at De selv har sporet velgiørende Følger endog om Vinteren af Deres sidste Land-Sommere. Det er mig en ubehagelig Tanke, at De nyder Aarets bedste Maaneder

---

¹⁾ En lille Bjærgby i Harzen.

i en Art af Halv-Vinter, medens jeg i et mildere Clima saa meget glæder mig i Favnet af en yndigere Natur. Var jeg i Kiøbenhavn, vilde jeg ganske tilforladeligt spille Cabaler for at drage Dem ud af Deres frivillige Sommer-Arrest. Jeg synes, at en Flok Faar i det grønne er behageligere end en Flok Matroser, Blomsternes Uddunstninger bedre end Canalernes, intet Selskab er langt bedre end Holmens Frues, og overalt at Fortrædeligheder i Byen ere meget fortrædeligere end Fortrædeligheder i fri Luft. Jeg siger Dem endnu engang, og jeg beder dem ret venkabelig derom. Skaf Dem i det mindste et Værelse uden Porten, hvor De kan tage ud naar Veiret er godt; dette Værelse bør være indrettet til at kunne sove deri en Nat imellem. Det har altid for mig havt en lønlig Behagelighed, imod Aftenen at forlade Byen for at tilbringe en qvalm Nat i en køliger og friere Naturs Arme.

Etatsr. Rothe beder jeg hilse. Jeg skriver ham til om et par Dage. Jeg skylder nu saa mange Breve bort, at jeg næsten ikke kan overkomme dem, og jeg bliver rimeligviis nødt til at gjøre en Art af Brev-Bankerot. Om tre eller fire Dage reiser jeg herfra til Gotha.

Om Baggesen er død eller plyndret, veed jeg ikke. Reinhold¹⁾ fra Jena, som passerede Göttingen for at gaae til Kiel, vidste intet derom. Jeg veed blot dette, at Baggeses Søn er død²⁾, og at Wieland gav ham en lille Datter³⁾ med til Bern.

I Gotha haaber jeg at kunne skrive Dem til igjen; men jeg lover intet uden blot at skrive, saa tidt jeg kan. Paa en Reise dependerer man af alt for mange Hændelser til altid at være tilbørlig Herre over sin Tiid. Lev meget lykkeligt kiere Veninde, faae Dem et Sommerværelse; og tænk undertiden paa mig.

Olufsen.

---

¹⁾ Karl Leonhard Reinhold (f. 1758 † 1823), bekendt som filosofisk Forfatter, var siden 1787 Professor i Jena; i 1794 blev han kaldet til Professor i Kiel. Han var en Svigersøn af Wieland. ²⁾ Hans førstefødte Søn Ernst, der døde kort efter Sønnen Carl Reinholds Fødsel. ³⁾ Charlotte Wieland, der 1795 blev gift med Digteren Salomon Geszners yngste Søn Heinrich. (jfr. Jens Baggeses Biographie. II. p. 18. 133).

Olufsen til Pram*).

Clausthal d. 21. April 1794.

Du har rigtig nok Ret i, at jeg skylder Dig Svar paa to Breve. Men som man raaber, faaer man Svar. Raaber man kort, saa bliver Svaret ogsaa kort. Jeg beder Dig dog ret at alvorlig overlægge, hvilken skammelig Opførsel det er at skrive mig Breve til paa et halvt Octavblad, hvoraf endda den ene Side ovenikøbet er gandske hviid; og er det da Ret, at ende saadanne korte Breve med Undskyldninger for Korthed paa den Grund, at man vil skrive næste Postdag udførligere; naar alligevel den næste Postdag passerer gandske Brevløs. Om vi har Krig, eller faaer Krig, om Rahbek blev radbrækket; faaer jeg ikke at vide. Om Ildebranden bliver jeg affærdiget med „jeg skriver Dig intet derom, thi jeg skriver en Bog derom“. Heraf burde jeg vente, at Du havde sendt mig den Bog. See her, gode Herre! Saa-danne utilbørlige Ufuldstændigheder maae man ikke tillade sig; med mindre man vil straffes med Korthed igien, eller slet intet. Dersom jeg reiser udenlands, saa reiser Du indenlands. Kan mine Efterretninger interessere Dig, saa ere Dine maaskee endnu kierkommere for mig. Giensidighed er ingensteds nødvendigere end i Brevskriverie, og Egennytte ingensteds tilladeligere.

Nu har jeg da forladt den almindelige Studerestie, ved Leinens Bredder, og drager ud i al Verden for at søge oeconomiske Eventyr. Jeg har allerede gjort Dig Regnskab for den Tuur jeg gaar, og jeg vil efterhaanden melde Dig, hvorledes jeg gaar. Morsomt vil dette Reiserie vel sagtens være, og var det endnu mere, dersom jeg foruden at reise paa Oeconomie ikke tillige var nødt til at reise med Oeconomie.

Da de classenske Executores nu (og først nu!) have fundet den Salig Herres egenhændige proprio marte udarbejdede Plan, saa er der ikke at tænke paa nogen Anden. Det bliver endog Pligt, at intet bedre bringes i Omløb, og derfor maa hverken min eller noget Menneskes Plan trykkes. Altsaa kan Du bruge min Afhandling efter Behag, kun ikke trykke den.

---

*) findes hos Øst 1835. Nr. 45. p. 353 ff.; Originalen har jeg ikke set, men tilsyneladende har Øst intet udeladt.

I Anledning af Slottets Brand, og den Krig, som vi formodentlig faaer, er det faldet mig ind den store Lighed, der er mellem den Maade Danmark ender dette Aarhundrede, og den hvorpaa det begynde det. — —

Jeg lever her i Hiertet af Harzbieregene, imellem Mineraloger og Biergmænd; selv leger jeg Mineralog, og spiller hidtil min Rolle godt. Det var min Plan at opfylde et Ønske, som mange af mine gode Venner have giort, nemlig at komme paa Bloksbiereg. Men jeg tvivler paa det lader sig giøre i denne Aarstiid. Forresten er dette Bierg, som overalt hele Harz, ikke nogen Biergegn, der kan maale sig med Norge. Det var mig ubekjendt, at Kröpfe¹⁾ ere her ligesaa almindelige som i Schweiz. Husene ere for det meste bygte af Tømmerstokke, ligesom i Norge, dog ikke i Stæderne. Agerdyrkning kan her ikke drives formedelst Kulden; og formedelst Kuld kan jeg virkelig ikke skrive mere. Om et par Dage reiser jeg til Nordhausen, derfra til Gotha. Bliv Du hvor Du er, og lev godt.

Din Olufsen.

Olufsen til Pram.

Augsburg d. 21. Juni 1794.

Man kan ikke skrive Breve paa en Reise; i det mindste kan jeg ikke, thi ellers maatte jeg for længe siden have skrevet Dig til. Jeg veed ikke, hvorledes andre Reisende bære sig ad, men dette veed jeg, at jeg ikke er i stand til at skrive to Sider uden at tabe noget af det, jeg paa hvert Sted ønskede at kiende. Lidt efter lidt bliver jeg ført tilbage fra denne Vildfarelse, og vil i det følgende derfor blive en flittigere Brevskriver, thi jeg kommer mere og mere efter, at alting er ikke værdt at see; at alting er ikke værdt at vide, og at man overalt veed meget meer end man troer selv. Jeg har nu som Du seer travet tvers igiennem Tydskland, og ærlig talt, den hele Reise fra Göttingen af til Augsburg vilde jeg ønske at kunne ombytte med to Maaneders Ophold i en eneste Egn. Reiser man som en ung Enthusiast, der for Alvor fryder sig over at see en Gien-

---

¹⁾ Kretinere.

stand i Naturen, som han før kun kiendte af en Bog, saa har man alletider Leilighed til at glæde sig, var det endog kun over Kirketaarne og Munkeklostre. Men jeg maae i Fortrolighed aabenbare Dig den Hemmelighed, at man lærer ikke nær saa meget paa en flygtig Reise, som de flygtige Reisende saa gjerne ville indbilde os. Den eneste Nytte, den fører med sig, er at man hist og her faaer et eller andet Begreb giort anskueligt; at man lærer at indsee, at Verden er sig selv ikke saa saare ulig, og endelig, hvilket er det fornemste, man skaffer sig uformærkt en Maalestok, hvormed man temmelig sikkert afmaaler Mennesker, og Gienstande af Naturen og Konsten. Den idelige Reisen fører ellers en Uleilighed med sig, som man ikke drømmer om hiemme, naar man tænker paa, hvilken lykkelig Ting en Reise er; nemlig at man ved bestandig at rulles om til Gienstande, hvorved man venter Nyhed, men finder i det høieste kun Ubekiendthed, bliver omsider kied af ideligen at skuffes i sine overspændte Forventninger, og tilsidst falder en Sløvhed, en Ligegyldighed over Sielen, som ofte berøver Een Opmærksomhed paa Gienstande, der virkelig fortiente den. Nærværende Krigstiider ere ogsaa de allerværste at reise i; ikke fordi Krigen hist og her i de Egne, jeg hidtil har giennemreist, gjør Opholdet noget kostbarere, thi dette udgjør dog ikke noget saa overmaade betydeligt, men fordi den almindelige Opmærksomhed er, hvor man kommer hen, ene og alene vendt ad Nederlandene til; Feldtslag til Lands og til Vands, Belei-

München d. 30. Juni.

ringer, Fredsrygter og tusende andre Ting, som staae i Forbindelse dermed. Det er utaaleligt ikke at høre tale om andet end eet og det samme; jeg taber endogsaa derved, thi jeg kan neppe faae nogen anden Diskurs at høre. Det bedste derved er dog, at man overalt holder med Friheden, spotter de tydske Armeer og priser de franske. Det er utroligt, hvor eendrægtigt man er i denne Post; jeg skulde næsten troe, at denne almindelige Stemning for de franske er grundet i den Fare, der fra alle Sider truer dem, og det Mod hvormed de trodse den. Denne Følelse er i det mindste mig bekiendt fra min Barndoms Dage; alt hvad

der seer kiekht ud behager os, og det er dog vel afgjort, at Franskmændene viise mere Kiekhed end Tydskerne. Du veed vel, at Gen. Kauniz¹⁾ og Kinzky²⁾ vilde overlevere Keiseren til Franzoserne; derfor ilede han saa hastig bort. — Man siger her i Tydskland overalt, at en vis *H.*³⁾ har ladet Christiansborg brænde af. Det er vel Løgn.

Hvor er Du? i Norge eller hvor? Jeg er her, som Du seer, i den tydske Kirkestat, omringet af Munke og andægtige, der idelig bede til Gud. Men Bayren er alligevel i en elendig Til-Tilstand; dette herlige Land er utrolig slet dyrket, og alting hviler her i den rædsomme Søvn, hvori Geistligheden har indhyllet hele Folket for i Roe at udsue det. Man taler her i München høit nok derom, og det er mærkværdigt, at uagtet den Fare der er forbundet med at lukke Munden op snakker man her ligesaa frit som i en Klub i Kiøbenhavn. Illuminaternes⁴⁾ Historie for nogle Aar siden har meget interesseret mig, især fordi jeg i Gotha havde den Lykke at blive nøie bekendt med dens forjagne Stifter, Hofrath Weishaupt⁵⁾, en af de fortreffeligste Mænd jeg kiender. Kiender Du noget til Illuminatordenen? Eller maaskee miskiender Du den. Det sidste skulde gjøre mig ondt, da vel neppe i de sidste to hundrede Aar nogen for Meneskeslægten saa velgiørende Tanke er bragt i Udførelse som

---

¹⁾ Fyrst Wenzel Anton v. Kaunitz (f. 1711 † 1734), østerrigsk Statsmand, der under Maria Theresia havde spillet en stor Rolle, men hvis Indflydelse var dalet betydeligt under hendes Efterfølger Joseph II. ²⁾ Grev Franz Kinsky (f. 1739 † 1805) var 1779 bleven Direktør for Militærakademiet men deltog som Raadgiver for Erkehertug Franz i Felttogene 1793 og 1794. ³⁾ Naturligvis den ovenfor nævnte engelske Gesandt Hailes; lignende Rygter skal forøvrigt have været i Omløb i København. ⁴⁾ Med dette Navn („de oplyste“) betegnes en hemmelig Orden, der stiftedes 1776 med det Formaal at bekæmpe Overtro, Uvidenhed og Ufrihed og fremme Borgerdyd og og hævde Fornuftens Ret. Særlig havde den til Hensigt at knække Jesuitismen. Som det fortælles her, blev der snart udstedt strænge Forbud mod Ordenen og trods den Udbredelse, den havde vundet, forsvandt den snart aldeles under de Forfølgelser, den blev Genstand for. ⁵⁾ Adam Weishaupt (f. 1748 † 1830) blev 1773 ansat som Professor i Kirkeret i Ingolstadt. 1785 blev han afskediget og drog først til Regensburg; senere fandt han Tilflugt hos Hertug Ernst II af Sachsen-Coburg-Gotha. I sit ufrivillige Otium forfattede han en lang Række Skrifter, af hvilke flere kan opfattes som rene Defensionsindlæg. (Se Allg. deutsche Biographie, hvor der findes en meget indgaaende Skildring).

den første Idee til denne hemmelige Forbindelse. Jeg har havt Leilighed til at lære at kiende den, og jeg vil sige Dig noget derom. Weishaupt, Professor i Lovkyndigheden i Ingolstadt, var en særdeles ivrig Frimurer, og bragte det saavidt deri, at han som flere tænkende Mennesker kom efter, at det hele Væsen var Lapperie. Det fortrød ham, at saa mange kloge Mænd anvendte, eller spildte deres Tiid, tildeels deres Sielsevner paa lutter Tomhed, og han faldt paa den Idee at prøve, om det ikke var muligt at forene Frimurerens Iver og Hemmelighedsfuldhed med høiere for Verden velgiørende Hensigter, som just behøvede Hemmelighedsfuldhed for at komme frem. Det Mørke, der svæver over hans Fædreneland, havde saaret ham, men han saae tillige, at en vis Art af politiskt Mørke svævede ikke mindre over hele Verden. Kun den sande Oplysning kan fordrive det; men hvorledes udbrede denne sande Oplysning? Ved et Selskab af Indsigtsfulde, oplyste Mænd, som uden at gøre deres Hensigt almindelig bekiendt, bemægtigede sig ved Skrivter, periodiske Blade og andre Virkninger den offentlige Stemme. Weishaupt beholdt Frimurerens Mysterier, deels for at dølge Ordenens egentlige Hensigt for de uindviede, deels for bag dem at holde de til Hensigten uduelige Medlemmer uvidende derom og hindre dem fra at skade. Ordenens hemmelige Sætninger vare i Grunden intet andet end den franske Declaration des droits de l'homme og herpaa grunder sig den Sagn, at den fr. Revol. er født i Tydskland 16 Aar, før den gik for sig i Frankerig. Hvorledes en Orden af denne Natur maatte optages af de tydske Fyrster, naar de fik den at vide, er let at begribe. Imidlertid havde den utrolig Fremgang, selv i Danmark¹⁾ vare mange Illuminater, ligesaa i Frankerig, og Mirabeau selv var een. Weishaupt undgik dog nogenledes det Uveir, der truede ham. Han havde foreslaaet til Univ. Biblioteket i Ingolstadt at anskaffe Bayles Dictionnaire. Dette Forslag blev saa særdeles ilde optaget i München, at der

---

¹⁾ Her var Interessen for denne Orden ikke ringe. Minerva havde saaledes flere Gange indeholdt Artikler om den, bl. a. ogsaa af den unge lovende Historiker, Fr. Sneedorff, der havde skildret den i sine Breve fra Göttingen og Leipzig. (Minerva. 1787. II).

kom Ordre, Weishaupt skulde ved aabne Dørre gjøre Rede for sin Troeskændelse, og tilstaae, at han afskyede Bayle. Weishaupt ærgrede sig over denne Dumhed, vilde ikke, og resignerede sit Professorat. Nogle Dage efter gik han paa Gaden med en Ven, som han havde overleveret nogle vigtige Papirer, Ordenen angaaende. Et Tordenveir trak op, og de skiltes ad. Hans Ven blev truffet af en Lynstraale. Nu reiste Weishaupt bort. — Man fandt Papirerne, opdagede hele Ordenens Hemmeligheder, alle Illuminater i Bayren bleve arresterede og forfulgte af alle Kræfter. Omsider fandt man, at de vare for mange, og forkyndte derfor en almindelig Amnestie. To Aar efter rippede man Sagen op igien, og straffede alle dem, man kunde faae fat paa, og som man forhen havde benaadet. Med Opdagelsen af Ordenens Hemmeligheder gik naturligviis Ordenen overstyr, og Jesuitismus sad fastere om Bayerens Throne end nogensinde tilforn. —

Imorgen reiser jeg til Stutgardt, og om tre fire Uger kommer jeg til Frankforth. Vil Du ikke skrive mig til, og adressere Brevet til Sgr. Phil. Jac. Cornill i Frankf. am Mayn. Jeg længes ubeskrivelig efter noget fra Kiøbenhavn. Du kunde ogsaa tillige sende mig Din Ildebrands Historie, den vil koste Dig 2—3 Mark til Hamborg, og mig ligesaameget fra Hamborg, men Du kan selv tænke, hvormeget den vil interessere mig. Dog maae jeg erindre, at Du sender den strax, ellers kommer den for sildig. Lev vel gode Pram. Din Olufsen.

Hils Din Frue. Jeg vilde skrive hende til i Aften, men Posten gaaer tiligere end jeg troede, og altsaa er det mig aldeles umuligt. Derimod skal jeg inden fire Dage sende hende en lang Epistel fra Stutgardt.

Olufsen til Fru Pram.

Stuttgard d. 10. Juli 1794.

De veed, at jeg har den Vane at gjemme det bedste til sidst. Dette gjorde jeg i München, hvor jeg havde foresat mig at skrive Dem et meget smukt Brev til. Til den Ende vilde jeg øve mig, og skrev i Forveien et par Breve, hvoraf det ene var til Pram, som jeg formoder han allerede har faaet. Men da jeg havde øvet mig tilstrækkeligt, opdagede jeg, at Klokken var bleven for

mange; jeg maatte altsaa opsætte at skrive Dem til, og lade mig nøie med i Brevet til Pram at sende Dem en saare kort Hilsen. Idag vil jeg hilse noget vidløftigere, men jeg maae erindre, at jeg i Dag ingen Øvelse har, og skriver derfor i alle Henseender ret slet.

Jeg maae begynde med at fortælle Dem, at jeg er gandske uforskyt kommet i Paradiis, eller og jeg ikke veed hvad Paradiis er. En deiligere Egn har jeg aldrig seet. De maae tænke Dem adskillige Dale, giennemstrømmet af deilige Floder. Paa begge Sider skønne reenlige Landsbyer, næsten skiulte af Frugttræer, Agerne see ud som Haver. Alle Veiene ere besatte med Alleer af Æble og Pæretræer, der ere saa behængte med Frugter, at man har maattet sætte Støtter under Grenene. Alle Biergene ere Viinbierge; kort alting smiler saa venligt, at jeg kunde faae Lyst til at blive her, og sandt at sige, min Fædrelandskierlighed har aldrig været svagere end her. De skulde blot see, hvilke Kirsebær her vanker, og Abricoser, 4 for en Skilling. Hvor i al Verden kan man have det bedre. Det eneste, der noget incomoderer mig, er den stærke Hede imellem disse Bierge. Stuttgart vrimler af deilige Piger, og de see saa beskedne og uskyldige ud, at jeg er forelsket i dem alle tilhobe. Jeg har nogle Gange været ude paa Landet hos en Oberamtmand; han har en vakker femtenaarig Datter, som jeg lider ubeskrivelig; men hun plager mig noget med hendes Claveerspillen, som intet duer, og uheldigviis roeste jeg første Gang hendes Talenter ret tilgavns; til Belønning for min Smag gaaer hun nu alle sine Musikalier igiennem for mig, hver Gang jeg kommer.

Jeg er temmelig lykkelig med at træffe Landsmænd paa min Reise, og Møder af dette Slags have en Behagelighed, som De neppe kan forestille Dem. I Augsburg fandt jeg paa een Gang fire, som kom fra Italien, gandske berusede af dette Lands Skønheder. Hoppe¹⁾ var iblandt. Han er et ungt Menneske af megen Fortieneste, har Kundskaber, og hvad som endnu gjør et Menneske af hans Ungdom, Rigdom og Talenter mere Ære, han har

---

¹⁾ Muligvis daværende Sekondlieutenant i Flaaden Johan Christopher Hoppe (f. 1772 † 1835).

Sæder, og er langt fra ikke saadan en Springfyr som hans Broder. Med ham fulgte een af mine Bekiendte, som hedder Hvad¹⁾, en Mand, som jeg lider ubeskrivelig godt, og som jeg vil sende til Dem. Jeg er vis paa, De vil synes godt om ham. Vi to sladdrede gandske forfærdeligt sammen. Han og Hoppe opholdt dem for min Skyld tre Dage i Augsburg, og jeg mig ligesaa længe for deres.

Her i Stuttgart havde jeg et Møde af et andet Slags, ikke egentlig en Landsmand, men dog en Bekiendt. Det var nemlig Professor Fabricius²⁾ fra Kiel, som tilligemed hans Kone nu komme tilbage fra Schweiz, hvor de have giort en Fodreise paa et halvt-hundrede Mile. Fabricius kiendte jeg fra Hamborg, hvor jeg tilfældigviis kom til at sidde ved Siden af ham i et Selskab. Han har meget physiognomiskt tilfælleds med Capelmester Schulz, men han er tusende Gange større Naturhistoriker end Schulz³⁾ Componist. I Hamborg talte jeg maaskee i et par Timer med ham; her atter et par Timer, men disse to Timer ville evig blive mig dyrebare, fordi en af mit Livs kiereste Begivenheder blev født i dem. Han kom, som jeg sagde, fra Schweiz; og var saa indtaget af dette Fee-Lands Yndigheder som alle de, der have seet det. Han opmuntrede mig til at gjøre en Reise derhen, saa meget meer som jeg nu kun befandt mig femten Mile fra dets Grændser, men imod dette Forslag havde jeg den grundede Indvending, at min Reisetiid ligesom min Reisekasse vare kun indrettede paa de 150 Mile, jeg har tilbage for i October Maaned at være i London. Med Tiden kunde jeg sagtens komme ud, thi til en Schweizerreise behøver man kun 6—8 Uger, og det er i Grunden ubetydeligt, enten London seer mig i Oct. eller i December. Men med Pengene var det en gandske

---

¹⁾ Muligvis den senere Professor Gregers Wad (f. 1755 † 1832). ²⁾ Den bekendte Zoolog Johan Christian Fabricius (f. 1745 † 1808), der 1775 var bleven ansat som Professor i Naturhistorie, Økonomi og Kameralvidenskaberne i Kiel, i hvilken Stilling han forblev til sin Død. Han havde 1771 ægtet Anna Cæcilie Ambrosius (f. 1749 † 1820), der ogsaa optraadte søm Forfatterinde og i sine Pige dage havde ført en meget überschwänglich Korrespondance med Klopstock. ³⁾ Johan Abraham Peter Schultz (f. 1747 † 1800) var 1788 bleven indkaldt for at overtage Bestillingen som kgl. Kapelmester.

anden Sag. Schweiz vilde i to Maaneder tage 2—300 R. bort, og da havde jeg intet at reise til Engelland for. Tænk nu, Fru Pram! hvor forundret, hvor overrasket, hvor glad jeg blev, da Fabricius strax tilbød sig at ville laane mig alle de Penge, jeg brugte paa denne Reise. Jeg tog naturligviis paa Øieblikket mod Tilbudet; det var virkelig hans Alvor og Tingen har sin Rigtighed. Om sex Dage er jeg i Alperne.

De veed, at af alle mine mange Ønsker er intet kommet saa ofte, saa stærkt og saa varmt som det at see Schweiz. Dette Land har saa mange Gienstande for min Videnskab, saa mange Gienstande for min Naturlyst, at ingen anden Reise kunde bringe mig saamegen Nytte forenet med saa mange Behageligheder. En Reise i Schweiz laae derfor ogsaa i Planen til min hele Reise, men først efter at jeg havde været i Engelland. Jeg er desmeer glad over at kunne gjøre den strax, som jeg derved sparer Tiid og Penge i det Hele. Jeg kan ikke fortælle Dem, hvor glad jeg er. Skulde jeg nu blive skuffet i mine store Forventninger, saa var det ret fortrædeligt, men jeg har da den Trøst, at der intet er tilbage i hele Verden, som er i Stand til at spænde min Forventning saa høit, og at det altsaa rimeligviis bliver den sidste Gang jeg skuffes tilgavns.

En Uleilighed har jeg dog ved denne Sag, nemlig, at jeg egentlig ingen Tilladelse har til denne Reise, og gjør den gandske paa min egen Haand. Imidlertid er den mig ikke heller forbuden, og jeg lader altsaa staae til. Overalt veed De nok, at jeg er en Person, der allerhelst gjør, hvad jeg selv finder for godt. Jeg melder mine Herrer Directeurer slet intet derom, da jeg ikke ønsker, at de skulde meddele mig deres Mening, og jeg ønsker, at De just ikke fortæller nogen det i nogle Uger, inden jeg har skrevet Directionen til, og givet Tingen sin tilbørlige Vending. Naar jeg først er ret inde mellem Alperne, faaer man at vente taalmodig, til jeg gaaer selv ud.

Det er mig ubeskrivelig keedsommeligt, at jeg i saa lang Tiid intet har hørt fra Dem. Jeg formoder, at De nu i denne Tiid opholder Dem i Slagslunde for at drikke Kiernemelk. Jeg vilde give otte Dage af mine Alpevandring for at tale med

Dem i 8 Timer — dyrere kan jeg ikke betale. Men Fru Pram! De maae endelig skrive mig til. Brevet kan adresseres til Phill. Jac. Cornill i Frankfurth am Mayn. Han veed, hvor han bør sende det videre. Kunde jeg nu paa St. Gotthard, ved Geneve faae saadant et kiert Brev, saa vilde jeg ile ud paa det allerskiønneste Sted, jeg kiendte, og der i alle Naturens Fortryllelser nyde al det venskabelige Sværmerie, som Deres Brev vilde give mig.

Næste Gang fra Hiertet af Alperne. Lev vel gode kiere Veninde. Olufsen.

Pram til Olufsen.

Kiøbenhavn, d. 19. Julii 1794.

Behøver jeg at anvende megen Kunst, for at faae Dig til at troe, at Dit Brev fra Augsburg glædede mig inderlig? Tænk paa, jeg skrev Dig sidst til et forskrækkelig langt Brev, rigtig nok meget længe, en tre Maaneder, siden, og indeholdende noget, som skulde svares paa; men jeg fik intet Svar; det er mueligt, Du ikke har faaet Brevet, tænkte jeg, men jeg kunde ikke skrive et nyt, da jeg ikke vidste, hvor det skulde adresseres hen. Et Par Gange har min Kone siden faaet lidt fra Dig; men aldrig Efterretning, om hvor hun skulde adressere hen, hvad hun skulde svare Dig. Imidlertid er det nu længe siden jeg enten fra første eller syvende Haand hørde det mindste fra Dig; ikke engang om Du ikke maaskee alt havde glemt mig; dog i ingen Ordets Bemærkelse frygtede jeg derfor, ligefuldt gav det mig ret inderlig Glæde, nu umiddelbar fra Din Haand at forsikkres om det modsatte ved et Brev, hvori jeg finder saa meget, der ikke er Haandarbeid, men sees udflydt fra Barmen. Du er altsaa frisk, munter, vel. Det være Du stedse! Det er ogsaa i det heele vor Tilstand. Den yderst behagelige Sommer, der her er saadan, at i det mindste jeg aldrig har oplevet dens Lige, har havt fuldelig velgiørende Virkning paa min Kones Helbred. Dette er siden Mai i beste Stand, med meget faae og ubetydelige Recidiver af gamle Asthma cum pertinentiis. Vi have ingen Værelser udenfor Porten, og have udstaaet meget af Heden herinde; derfor er min Kone siden 14 Dage ude hos mine Forældre, hvor jeg fire Dage om Ugen er hos hende, og gjør fire Gange om

Ugen den Vej derud, 3½ Miil, til Fods. Der blev intet af Reisen til Norge, thi deels kunde jeg ikke faae 100^r til at gjøre den for, deels kunde jeg saameget mindre være borte fra Forretningerne herinde, som Grove¹⁾ er bleven sendt til Frankerig, og kan altsaa, som Planen var, ikke have Tilsyn med Comptoiret.

Krig have vi ikke endnu i dette Øyeblik; men maaskee i det næste. Vi have 15 danske og 8 svenske Linieskibe paa vor Rhed,²⁾ færdige til at gjøre Ende paa de impertinente Pittianere, der have taget 180 af vore Kiøbmandsskibe, og have Fregatter liggende udenfor Arendals Rhed, for at optage fleere. Vi have raske Søofficerer, Courage, alt hvad vi behøver for at gjøre Kaal paa Søerøverne 3: Briterne. Vi have sendt et Par Fregatter afsted at prøve, om de britiske Røvere ved Norge ikke ville gjøre første Skridt til en aabenlys Strid: dette vil nu vise sig inden 8 høyt 14 Dage; man siger ellers, at de allerede, i Følge de franske sidste gyselige Progresser i Nederlandene, begynde fra Ministerii Side at nedstemme Tonen, og skal have giort en Rimesse³⁾ for de tagne Skibe af Lst. 60.000, hvilket turde være Løgn, men er desuden kun Fierdedeelen af, hvad de skal sende.

Læser Du Gazette de Leide, saa har Du seet, hvad jeg ellers burde melde Dig, men kan ikke af Mangel paa Tiid, hvorlunde Rhabek for en Fadaises Skyld, som Heiberg skrev og han indrykkede i Tilskueren, har havt en pudseerlig Proces med den engelske Minister, en Highwayman ved Navn Hailes;⁴⁾ samt hvor-

---

¹⁾ Emanuel Rasmus Grove (f. 1756 † 1847) var efter i nogle Aar at have været Konsulatssekretær og fungerende Konsul i Marokko 1788 bleven Kommitteret i Kommercekollegiet. 1794 sendtes han som Generalkonsul til Paris, hvorfra han hjemkaldtes 1797 og atter overtog sin gamle Stilling (se: Biograf. Lexikon. VI. p. 211 ff.). ²⁾ I Henhold til Neutralitetsforbundet af 27. Marts 1794 samledes der i Sundet en Eskadre, bestaaende af danske og svenske Skibe, hvilke sidste den 8. Juni var ankommen til København. Anledningen var, som ovenfor nævnt, at Englænderne vedblev at opbringe danske, norske og svenske Skibe, ikke blot naar de var bestemte til franske Havne, men ogsaa hvis de skulde gaa til spanske eller portugisiske (jfr. E. Holm, Danmark — Norges udenrigske Hist. 1791—1807, I. p. 99 ff.). ³⁾ Rimesse (eller Remise, er i Handelssproget en Betegnelse for en Sendelse af Penge eller Vexler. ⁴⁾ Den ovenfor nævnte Artikel om Slotsbranden.

ledes han plus Heiberg¹⁾ ere nu under Gen. Fiscalens Tiltale for: en dum og interpinent Vise, hvori denne sidste siger Grovheder til Kongen af Engelland selv. Grovheder, men rigtig nok Sandheder! men deslige Sandheder i det Øyeblik, da dette maaskee er nok til at skaffe os en Krig!

Jeg kom i Gaar fra Slagslunde og fandt Dit Brev. Hvorledes gaaer det til at jeg først faaer det nu, da det er skrevet d. 21. Junii. Jeg kan skrive Dig til til Frankf., hvor Du melder Du kommer om en 3—9 Uger. Det er mueligt, at dette altsaa kommer for silde; men opsætte Svaret kan jeg ikke uden aabenlyst at svare, at det kommer, naar Du er borte; og jeg har overhullet [!] af Arbeid kun Minutter at skrive i. Det vigtigste, jeg har at melde Dig, og som jeg er stolt nok til at troe, er noget af det, der meest vil interessere Dig, er at vi ere vel, og at vi bestandig sætte den Pris paa Dit Venskab, som det fortienner; at vi — min Kone har endnu ikke seet dit Brev, da hun er i Slagslunde, men jeg lover for hende — ere følgelig glædede ved Dit Brev, og ved at erfare Dit Vel. Saa være Dit Sindelag imod os, og saa er del.

Din Pram.

(Fortsættes).

---

¹⁾ Sigter til P. A. Heibergs Vise: Vor Klub er dog en herlig Sag, med det bekendte Vers:

King George han spiller høje Spil;	Han tror ej Britten mukke tør,
en Satan fik ham nylig til	hvor gal han ogsaa Sagen gjør;
at rive Folkets Klubber ned,	tror I, godt Folk!, slig Politik
sig selv til stor Fortræd.	kan længe holde Stik.

Denne Vise, som blev afsungen i et privat Selskab, blev offentliggjort uden Heibergs Tilladelse og uden at Rahbek efter sit eget Sigende havde læst den. Der blev anlagt Sag mod dem begge, og ved Overrettens Dom i November 1794 blev Rahbek frikendt, medens Heiberg idømtes en Bøde af 300 Rdlr. Om denne Dom er det fra kompetent Side udtalt, at den næppe kunde siges at være forsvarelig og at, hvis Sagen var gaaet til Højesteret, saaledes som Heibergs Venner tilraadede, havde den muligvis faaet et ganske andet Udfald (jfr. Rahøks Erindringer. IV. p. 289 ff.).

Hvorfra stammer Slægten Hornemann?

Et Spor, noteret af **G. L. Grove.**

Ikke faa Slægter, der har vundet et anset Navn i Danmark vides at stamme fra Udlandet og navnlig fra vort sydlige Naboland, uden at man dog kan følge Slægten herfra længere end til Danmarks Grænse, idet alle Kilder til Oplysning om Slægten standser ved en Stamfader, der kom fra Tyskland eller fra Nederlandene eller et andet større Omraade, medens ingen nærmere Lokalitet for hans Fødsel eller Hjem findes angivet, hvorfor Undersøgelser i vedkommende Land i Almindelighed er komplet nytteløse.

Saa meget større Opfordring er der til her at gøre opmærksom derpaa, naar man af og til finder en Pegepind til Oplysning om, hvad der i mange Slægtled ja maaske i Aarhundreder har været skjult for Slægtens Øjne, og man bør ikke lade sig afholde derfra ved at saadant ofte sker, medens man er optaget af *andre* Emner. En Undladelse af at notere det fundne er nemlig ofte ensbetydende med at Opdagelsen lige saa hurtigt gaar tabt som den uventet findes, og en Opsættelse af at meddele Resultatet, hvortil man saa let fristes ved et forfængeligt Haab om selv ved Tid og Lejlighed at kunne forfølge Sporet, kan let medføre, at Oplysningen lige saa lidt nogensinde kommer Slægten til Nytte. Til Gengæld tør vel ogsaa haabes, at andre end Slægten vil nøjes med af og til kun at se et saadant Brudstykke eller Spor og ikke nogen gennemført Undersøgelse.

Om det end er sikkert nok, at flere forskellige Slægter i Danmark og Norge uden indbyrdes Forbindelse bærer Navnet Hornemann, samles disse Slægters bekendteste Navne blandt Descendenterne af den Hans Hornemann, der døde 1680 som Købmand og Raadmand i Næstved, og over hvis Efterkommere paa Sværdsiden der findes en af Holger Hornemann 1894 som Manuskript trykt Stamtavle. I Forordet til denne anføres en Ansøgning, hvori nævnte Hans Hornemann, der allerede 1643 eller 1644 var bosat i Næstved, om sig selv udsiger, at han var

en „udlensche og tysch Mand“. Iøvrigt siger Forfatteren om hans Herkomst: „Desværre har det ikke været muligt at paavise, hvor han er født. Sandsynligheden taler for at han er fra en af de nordtyske Hansestæder og af disse maaske snarest Rostock; ved stor Imødekommenhed af Stadsarkivarerne i Hamborg og Lybæk er der nemlig naaet saa godt som Vished for at han ikke er fra nogen af disse Byer.“

Tyskland er imidlertid som bekendt stort, og en Oplysning, der ikke nærmere angiver, hvor i Tyskland, vedkommende har hjemme er faktisk værdiløs. Hosfølgende kongelige Skrivelse som jeg tilfældig stødte paa i „Ausländische [Registrant] de Annis 1662, 1663, 1664, 1665“ i Rigsarkivet giver imidlertid en saa *bestemt Adresse* paa, hvor hans Arv fra *Forældrene* paa et givet Tidspunkt er at søge, gennem en Ansøgning fra ham, der berører dette Forhold, at en nærmere Forespørgsel vedkommende Sted sandsynligvis nu vil give et bedre Resultat end hidtil, hvorfor samme Skrivelse formentlig fortjener her at aftrykkes.

Ordlyden er:

Die Stadt Lübeck wegen Hanß Hornemans zu Netstede Erbschafft.

Copenhagen den 18 Aprilis A^o 1663.

Friederich^{der dritte} . . Unsern etc. . . Ehrsame liebe besondere, was unß unßere Unterthanen und Bürger unßerer Statt Nettstett und lieber getreuer Hanß Horneman wegen seines in verwichener Schwedischer Unruhe Ihm angestorbenen und zugefallenen elterl. nachlaßes, aller unterthänigst suppliciret und gebethen, Solches geben wir euch auß dem Einschluß¹⁾ mit mehren zu ersehen, wann wir nun deßelben in der Billigkeit beruhenden Gesuch in Königl. Gnaden deferiret und Stat gegeben, Alß gesinnen wir an Euch hiermit gnädigst und wolgeneitlich, Ihr wollet demselben darin die Hand rechtens biethen, damit er durch gewisse dazu verordnete Commissarien zu gleicher portion dießer ihme zugefallenen Erbtheilung, gleich seinen Brüdern und Schwestern, nach anweisung der Rechten ohn weitaufügen processen gelangen und verhelffen werden müge, gleich wir unß deßen gelaßen, also seindt wir es umb euch und Ewrer guten Stadt, denen wir mit Königl. Gnaden wolgewogen, zu erkennen geneigt, Geben auf unßer etc.

¹⁾ Det omtalte Indlæg til Kongens Skrivelse, maa formodes at være i Stadsarkivet i Lübeck. Det kunde tænkes at Skrivelsen, der gav Anledning til Kongebrevet, da Hornemanns Medborgere i Nestved have optraadt som Medansøgere, ogsaa her kunde findes afskrevet i en af Stadens Kopibøger. Dette er dog hidtil forgæves eftersøgt.

Nogle Efterretninger om Danske i Amerika.

Af P. S. Vig.

I. Andreas Schout.

Som et Eksempel på, ad hvilke underlige Veje Danske kom til Amerika i tidligere Dage, og tillige på, hvilke Veje man ofte må gå for at finde Oplysninger om dem, hidsættes følgende Selvbiografi af en dansk Mand, som har faret viden om i Verden og prøvet mange Ting, indtil han havnede i Brødrekirken og fandt sin Grav på dens store Kirkegaard ved Bethlehem i Pennsylvanien. I Overensstemmelse med Brødrekirkens Skik har han i en kort Selvbiografi gjort Rede for sin Livsførelse før han blev Medlem af Brødrekirken. Den Selvbiografi findes, — på Tysk naturligvis, — i Brødrekirkens Arkiv i Bethlehem, hvorfra det ved Arkivarens Velvilje er lykkedes mig at få et Kopi af den, hvoraf nedenstående er en ordret Oversættelse.

Mandens Navn skrives noget forskjelligt: *Andreas Schout* eller *Schaut*. Og dermed lade vi ham selv tale.

„Jeg er født den 12te Maj 1700 i Kjøbenhavn, opdraget i den lutherske Religion og af mine Forældre flittig holdt til Gudsfrygt. Særlig prisede min Moder, der var en from Kvinde, den kjære Gud for mig, hvilket heller ikke blev uden Velsignelse for mit Hjerte. Da Pesten rasede i Kjøbenhavn, blev jeg sat i Lære hos en Kjøbmand, men mit flygtige Væsen og store Lyst til at se fremmede Lande lod mig ikke længe have Ro i denne Stilling. Jeg besluttede at gå til-søes, avancerede i kort Tid til Kaptajn, men gik tillige i Kompagni med min Broder som Kjøbmand.

I Året 1728 gjorde jeg en Rejse til Amsterdam for at bane mig Vejen til lange Rejser. Min Moder, der fik Underretning herom, søgte ved min Tilbagekomst på alle mulige Måder at afholde mig derfra, men forgjæves. I Året 1731 ophævede jeg Kompagniskabet med min Broder, gik atter til Holland og tænkte: „Nu er jeg en fri Mand!“ Jeg kom straks i et Selskab, der i kort Tid gjorde mig så fattig, at jeg så mig nødt til at tage Tjeneste som Matros på et hollandsk Krigsskib. Hollænderne var på den Tid indviklet i Krig, og mit Skib var bestemt til at krydse mod Fjenden. Vi kom i Kamp med et fjendtligt Skib, som vi borede i Sænk. Under Kampen lovede jeg den kjære Gud, aldrig mere at give mig på en så farlig Rejse. Men jeg var

næppe kommen i Land, før jeg havde glemt Faren, og få Måneder efter gik jeg som Officer med et andet Krigsskib, der var udkommanderet til Middelhavet¹⁾. På denne Rejse besøgte vi forskellige Søhavne, såsom Gibraltar, Cadix, Genua, Lissabon, Algier osv., hvor jeg overalt kun så og hørte Ting, som stride mod Menneskeligheden.

„Ak“, tænkte jeg, „var jeg dog bleven hjemme.“

På en Sørejse i 1736—37 stiftede jeg Bekjendtskab med den bekjendte Kong Theodor²⁾, i hvis Tjeneste jeg trådte i 1738 og fik Ansættelse, først som Overstyrmand, siden som Kaptajn på et Skib på 40 Kanoner, der var bestemt til Corsika med Ammunition og siden førtes mod Genueserne. Det hele Foretagende løb af uden Frugt, og jeg kom tilbage til Holland med et uroligt Hjerte, overbevist om Nødvendigheden af at omvende mig.

Men disse Tanker slog jeg snart af Hovedet og gik i 1740 med en hollandsk Escadre på 4 Krigsskibe for at møde en ostindisk Handelsflåde på dennes Hjemrejse og hjælpe den hjem.

På denne Expedition rørte den forbarmende Frelser mit Hjerte, så jeg anså og følte mig som et fortabt Menneske og af Angst og Uro ofte tænkte på at berøve mig selv Livet.

Denne Uro og Angst blev ved hele Sommeren og Efteråret, indtil jeg den 18de December, i nævnte År, om Natten følte en sådan guddommelig Trøst i mit Hjerte. at jeg blev som født påny, og mine Kammerater undrede sig over mit glade Væsen.

I 1741 kom jeg tilbage til Amsterdam, og da man der just hævredede Styr mænd for den russiske Flaade, tog jeg Tjeneste på 2 År som Overstyrmand og kom samme År i Oktober til Rusland. 8 Dage derefter blev mit Skib udkommanderet mod Svenskerne, og vi tog to smukke svenske Fartøjer, hvortil jeg bidrog det meste, hvilket blev Anledning til at jeg om Foråret 1742 fik Tjeneste som Overstyrmand på Admiralskibet. Flåden blev om Vinteren liggende i Reval, hvor jeg blev anvist Kvarter hos en Kjøbmand ved Navn Carl Dehn. Da jeg trådte ind i Stuen, spurgte jeg dem, uden at vide at der boede (Troes-) Sødskende, om de gjerne vilde optage arme Syndere blandt sig. De forbavsedes, og en af dem gav mig det Svar: „For arme Syndere er Frelseren død.“ — Hvilken Kjærlighedslue der opstod i mit Hjerte mod disse Sødskende, og hvilken Glæde jeg følte ved at træffe Guds Børn i en så stor Stad, kan jeg ikke beskrive. Man førte mig der-

¹⁾ Holland havde ved de Tider Krig med Marokko.

²⁾ Den her nævnte „Kong Theodor“ er den tyske Æventyrer, Baron Theodor Neuhof, som Corsicanerne i 1735 udråbte til Konge under Navn af Theodor I. Andreas Schout har altså været i dennes Tjeneste i hans sidste Regeringsår, idet Kong Theodor måtte flygte fra Øen i 1738.

efter sammen med de ugifte Brødre Rubusch, Benzien og Saalwächter, der tog sig hjertelig af mig.

I Reval indtrådte jeg i 1744 i Ægteskab med Søster Elisabeth Jungblut, der efter sin Nedkomst 11 Måneder senere blev hentet hjem af sin evige Mand, og min lille nyfødte Datter fulgte snart efter hende.

I Maj 1746 fik jeg ganske uventet min Afsked. Straks åbenbarede jeg for Br. Johann Nitschmann, der opholdt sig incognito i Reval, mit Forsæt, at jeg vilde gå til Menigheden (i *Hernhut*), hvortil han gav mig sin Velsignelse, hvorpå jeg tiltrådte min Rejse over Amsterdam til Hernhaag, hvor jeg ankom, i September sidstnævnte År, lykkelig og til min store Glæde.“

Sålangt går Andreas Schouts egne Optegnelser. Efterfølgende Oversigt over hans senere Liv er vedføjet hans Biografi og blev vistnok oplæst ved hans Begravelse i Bethlehem i 1763.

„I Hernhaag havde man Betænkelighed ved at beholde ham dengang, hvorfor Br. Garrison tog ham med som Styrmand til Grønland, og da han samme År returnerede til Hernhaag, blev vor salige Broder optaget i Menigheden. I Maj 1748 kom han for første Gang sammen med Sømenigheden, som kom her til Amerika fra Europa, til den hellige Nadvere. Fra den Tid af gjorde han, sammen med Br. Garrison, forskellige Rejser på (Skibet) „Irene“ og viste altid stor Omhyggelighed og Troskab i sin Tjeneste, indtil han i 1754 bad om Tilladelse til at gå til Bethlehem, hvilken han også fik. Dog gik han endnu i 1757 for sidste Gang med „Irene“ fra New York, da det undervejs blev opsnapet af Franskændene, og han, samt Br. Jakobsen, Schmalting og flere, blev ført til Louisburg, hvor han måtte udstå meget, indtil denne By blev indtaget af Englænderne, da han, efter et Fangenskab på 9 Måneder, igjen blev sat paa fri Fod. I Septbr. 1758 kom han, helt uventet men til alle Søkendes store Glæde, igjen til Bethlehem.

Anno 1759 gjorde han en Rejse til Wachau i Nord Carolina og kom Året derpå tilbage med Br. Josef (∴ Biskop Spangenberg), gjorde samme Rejse endnu engang, nemlig i 1762, da han ledsagede Graffs og deres Selskab, der gik tilsøes, dertil. Han kom tilbage i Oktober samme År, men faldt snart efter i en heftig Sygdom, af hvilken han vel kom sig, men kunde ikke rigtig komme til Kræfter igjen. Dog besørgede han endnu som forhen det ham pålagte Embede som „Fremdendiener“ og „Platzmajor“ med største Troskab og var elsket og respekteret, ikke blot af sine Søkende, men også af fremmede, som meget beklage hans Bortgang. Frelseren og Menigheden var han særlig hengiven.

Den 2 Novbr. 1763 lagde han sig syg til Sengs i den visse Forventning, snart at blive hentet hjem, og udtalte til enhver, der besøgte ham, dette salige Håb, hvilket også gik i Opfyldelse den 7de Novbr. Kl. 5 om Eftermiddagen, i hans Alders 64de År.“ — —

*

*

*

Schouths Eftermand som „Fremdendiener“, „visitor's guide“ eller Cicerone i Bethlehem blev hans tidligere Kaptajn, Amerikaneren Nicholas Garrison, f. 1701 på Staten Island, New York, død 1781 i Bethlehem, hvor en Gade er nævnt efter ham. Han førte Skibet „Irene“ til 1756 eller 1755, da han blev afløst af den forannævnte Br. Jakobsen.

Christian Jakobsen, udentvivl en dansk Mand, var altså „Irenes“ Kaptajn, da det i 1757 blev taget af den franske Kaper. Han blev siden Fører af et nyt Skib („Hope“), som Brødrekirken lod bygge i N. York. Om „Irenes“ Tab fortæller Cranz således i sin „Brødre-Historie“, (dansk Oversættelse, Side 577—78): „Udi Novbr. 1757 blev det på Rejsen fra N. York til London optaget af en fjendsk Kaper, og bragt til Cap Breton. Men det strandede den 12te Jan. 1758. Mandskabet vilde redde sig i en Båd til Landet, men bleve omkastede af Bølgerne. Dog kom de med Livsfare til Land til en øde Egn, hvorfra de igjennem Is og Sne måtte gå med stor Ulejlighed endnu 12 Mile til Louisburg. De fangne, hvoriblandt vare også Brødre, bleve herfra bragte til Brest, og efter mange, såvel til Vands som til Lands, iblandt en Mængde andre Fanger, ustandne Besværligheder udvekslede. Den gamle Broder Schout, en af mange Rejser forfaren Styrmand, blev alene tilbage i Louisburg for hans Svagheds Skyld og nød hos nogle Indvånere megen Kjærlighed og Venskab. Men da den engelske Flåde belejrede denne Fæstning, blev han igjen sat i Arrest, og til mere Sikkerhed, ført af et i et andet Fængsel, hvor han, formedelst den bestandige Canoner- ring, var i stor Livsfare. Da Fæstningen var bleven indtagen, blev han sat på fri Fod, og gik tilbage til Bethlehem.“

Schout ligger begravet på den gamle Brødrekirkegård ved Bethlehem i Sektion A. 1ste Række, Grav No. 10.

Hvis den i Reval nævnte Benzien er C. T. B., hvilket jeg

formoder med temmelig Vished, så blev hans Enke, Anna Maria, født Neisser, i 1761, den 29 Novbr. gift med en dansk Mand, nemlig *Amadeus Paul Thrane*¹⁾ fra Ålborg, som var kommen til Amerika den 25de Oktober s. Å., var Præst i Bethlehem til sin Død i 1776. I dette Ægteskab fødtes en Datter, A. Pauline Thrane, som var født 1763 og døde i 1772.

Anmeldelse.

A. Halling: *Meine Vorfahren und ihre Verwandtschaften*. Als Manuskript gedruckt. 1—2 Bd. Glückstadt 1905 (XII + 631 og IV + 598 Sider i meget stor Oktav). Anmeldt af G. L. Grove.

Ovennævnte Bogs Titel leder Tanken hen paa Tyskland og frister saaledes ikke let den danske Personalhistoriker til nøjere Bekendtskab. Saa meget mere er der Anledning til at gøre opmærksom paa, at Bogen næsten helt igennem omhandler dansk Personalhistorie, og til her at give en kort Oversigt over det righoldige Værks Indhold, idet dog nærmere kritiske Bemærkninger, da det er trykt som Manuskript, tilbageholdes.

Hidtil har de fem Bind „Meddelelser om Slægter og Pesoner af Navnet Hvass“, der udgaves af F. Hvass, staaet som det vistnok anseligste Minde om, hvad en Privatmand har offret af personligt Arbejde og Penge paa sin danske Slægts Historie, nu maa dog sikkert Hallings Arbejder i saa Henseende stilles ved Siden. Ovennævnte Værk er nemlig ikke det første, som Forfatteren, der er Dr. med., Kredslæge og Gehejmemedicinalraad i Glückstadt, har udgivet. I 1896 udgav han: „Beiträge zur Familiengeschichte des Geschlechts Halling“ (248 S. og 3 Stamtavler) og i 1898 „Beiträge zur Familiengeschichte des Geschlechts Callisen (299 Sider).

Slægten Halling er en dansk Præste- og Degneslægt, nedstammende fra Købmand Michel Lauridsen Halling, der blev Raadmand i Horsens 1674 og aabenbart var en Bondesøn fra Halling Sogn i Hads Herred. De bekendteste Mænd af Slægten er den lærde Degn i Taarnby paa Amager Jochum Michelsen Halling og Æventyreren Brigadechef William Halling, der optoges i den danske Adel 1783, og af hvis mandlige Efterkommere der for Tiden kun lever en eneste Mand.

¹⁾ Om Thrane se „Samling af biografiske Notitser om Demittender fra Aalborg Skole“ 2det Hefte Side 16.

Den øvrige Slægt er uddød i Danmark, og Forfatteren og hans Børn er Slægtens eneste Repræsentanter i Tyskland. Forfatterens Farfader William Halling var Kaptajnløjtnant ved Flaadestationen i Glückstadt, hvor han giftede sig, og hvor hans Søn og Sønesøn blev Læger. Forfatterens Moder var Datter af Prof. med. ved Københavns Universitet Dr. Adolph C. P. Callisen, der i 33 Bind skrev „Medicinisches Schriftsteller-Lexikon der jetzt lebenden Aerzte, Wundärzte, Geburtshelfer, Apotheker und Naturforscher aller gebildeten Völker“ og fra hvem Forfatteren derfor kan synes at have arvet sine Anlæg for biografiske Studier.

Medens Forf. i sine to første Værker behandler sin fædrene (nørrejydske) og mødrene (sønderjydske) Slægt, omfatter det her omhandlede Værk hans Forfædre og deres Slægtninge. En meddelt Anetavle omfatter 187 Personer, men mere end ved Tallet paa disse overraskes man ved de sjældent fyldige Oplysninger om de enkelte Forfædre, selv i de ældste Slægtled.

Der er ingen Tvivl om, at talrige danske Personer, som nedstammer fra de omhandlede Slægter, vil have Glæde af at se fremdraget saa meget nyt om flere af deres hidtil kun af Navn kendte Forfædre, hvis Existens ikke blot nu er fastslaaet ved gode Bevisligheder, men om hvis Liv og Levned, Omgivelser og nærmeste Slægt tillige er bragt mange ny Enkeltheder for Dagen.

Bogens første Del omfatter først den Adelsslægt, som man plejer at kalde de Bogense Herremænd, og de dermed forbundne Personer. Derpaa følger nogle flensborgske Købmænd (Paye Jepsen, Haying Paysen m. fl.), Slægterne Klyne (Klyn), Stage, Baggesen og Svanning, over hvilke betydelige og talrige Ribeslægter meddeles en Oversigtstavle, Borgmester Clemen Sørensen i Vejle og hans Slægt, Oluf Bager og Knud Jørgensen Seebled, Raadmænd i Odense og deres Slægter, Slægterne Allesen fra Bunkeflod i Skaane, de Fine og Olivarius.

I andet Bind fortsættes med Slægten Allesen og Oluf Bagers Efterkommere. Heri findes mange helt ny Efterretninger fra Kirkebøger, Skifteretsprotokoller, Skøde og Pantebøger om Slægten Stub fra Slagelse, Skelskør og Falster med beslægtede Personer. Det har været Forf. om at gøre at rense Landsdommer Niels Andersen Stub, hvis Sammenstød med Sognepræsten i Stadager Grotius Leth hos Barfod i „Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie“ har faaet en alt andet end upartisk Fremstilling. Nye Oplysninger faaes ogsaa om Slægterne Kruse fra Nykjøbing p. F. og Pram fra Laaland. Under den første af disse Familier er meddelt flere Privatbreve, der morsomt belyser Privatlivet i Nykjøbing, fundne blandt Byens Skiftedokumenter. Fremdeles findes Biografier af forskellige Personer fra Holsten og Meklen-

burg, saaledes om Slægten Westhoff, der ogsaa er bekendt i Danmark. Til forskellige Biografier i Forf.s tidligere Bøger findes Tillæg, saaledes betydelige Oplysninger om Amagerdeggen Jochum Halling.

Mange af Biografierne er meget udførlige, og det er eksempelvis overraskende at se, at der i Bogens store Format kan skrives en Biografi paa 10 Sider om Borgmester i Ribe Søren Jacobsen Stage 1509—77, paa 33 Sider om hans Søn Raadmand Anders Sørensen Stage 1551—98, paa 29 Sider om Clemens Sørensen c. 1573—1646 Borgmester i Vejle. Men Forfatteren har ogsaa gjort et helt Studium af det Milieu, hvorunder de lever, de historiske og topografiske Forhold, deres Slægt og Omgivelser, som bidrager til at gøre Billedet levende, samtidig med at en rigelig Kildeangivelse viser, at man er paa fast Grund. Udførlige Biografier i videste Forstand findes om Rasmus Jørgensen, den sidste af de Bogense Herremænd og flere berømte Mænd som Anders Bording (hvori Forf. indfletter vellykkede Oversættelser af hans Digte), Anders Sørensen Vedel, Prof. med. Anders Christensen, Historiografen Hans Svanning, Ærkebiskop Hans Svane, Biskop Hans Svane.

Forfatterens Værk er luksuriøst udstyret med mange Portrætter, Prospekter og Afbildninger, Underskrifter og andre Skriftprøver, udførte hos Firmaet Pacht & Crone i Kjøbenhavn. En stor Mængde Aktstykker er trykte baade paa dansk og i tysk Oversættelse.

De mange Oplysninger fra utrykte Kilder har ikke kunnet tilvejebringes uden Støtte fra dansk Side, og Forf. fremhæver god Understøttelse fra Arkivarerne Wad og Saxild, Fru Marie Wright og navnlig som utrættelig Raadgiver Rigsarkivar Secher, hvem Værket er dediceret. Vore Personalhistorikeres Opmærksomhed henvendes paa dette Pragtværk, der ikke kan faaes i Boghandelen, men hvoraf Forfatteren har skænket Exemplarer til Rigsarkivets og Provinsarkivernes Haandbiblioteker og til vore store offentlige Biblioteker.

Spørgsmål og Svar.

Svar III.

(1 R. V, Spørgsmaal 1).

Sognepræst, Mag. Alexander Grønnevald (Grønwald) var gift med Anne Diderichsdatter Grubbe, der siden fik hans Eftermand Jacob Heerfordt. Deres Børn vare:

1. Diderich G., der 1735 blev Student fra Sorø og 1737—38 var Degn paa Christiansø. 2. Povel Zacharias G., Student fra Sorø sammen med Broderen, senere Degn og Skoleholder forskellige Steder, sidst i Lyndby, hvor han døde 1777 ²⁹/₃. 3. Holger Alexander G., Student fra Sorø 1737. 4. Niels G., gik 1732 i Sorø Skole, kom 1733 til Apoteker Winther i Kjøbenhavn.

5. Owe G. 6. Øllegaard. 7. Anne Lisbeth, der 1733 kom til Information i Kjøbenhavn.

Børnenes Alder angives 1724 $\frac{26}{10}$ henholdsvis at være: 10, 8, 7, 6, 5 4 og 3 Aar, 1733 $\frac{20}{4}$: 19, 17, 16, 15, 14, 13 og 12.

Hauch-Fausbøll,

Personalhistorisk Bureau, Kjøbenhavn.

Svar IV.

(5 R. III S. 88, Spørgsmaal 2).

Da Admiralitetets Deputerede d. 20 Januar 1685 gjør Indstilling til Kongen om da afdøde Navigationsdirecteur Bagge Wandels eventuelle Efterfølger, siger de bl. a. „Da hafve Vi os ladet være angelegen at opsørge een udi samme Videnskab erfaren Mand og fornummet, at udj Bergen findes Een, nafnlig Valentin Lorenz, barnføed her udi Kiøbenhavn, som saa viet os er forebragt, hafver goed renomée, ey alleene her udi Riiget, mens endog paa fremmede Stæder formedelst sin Videnskab saa vel in theoria, som in praxi“. (Admir. Registerbog o. kgl. Miss. 1683—87). Allerede 10 Sept. 1687 møder Skifteretten i afdøde Navigationsdirecteur Valentin Lorentzes Hus i Hummergade i Kjøbenhavn. Den eneste Arving er afdødes „Søster“ Regine Larsdatter, der var tilstede med sin Mand Konstabel Lars Christensen. (Under Admiralitetets Skiftebog 1687 fol. 201 ff.).

G. L. Grove.

Professor Jacob Hornemann Bredsdorff og Hustru Petrine Jacobine, født Møller.

Levnedsskildringer af en Datterdatter, Frk. P. M. Lange.

I Begyndelsen af det nittende Aarhundrede oprandt som med eet Slag den straalende Tid, der med Rette kaldes Danmarks Guldalder, den Tid, der prægedes af de mange Aandens Stormænd, hvis Navne skulle leve alle Dage. Men ved deres Side stod en stor Skare af Mænd og Kvinder, hos hvem Aandens Vingslag lige saa fuldt var at kjende; om de end maa regnes til de stille i Landet, have ogsaa de ydet deres Bidrag til at give Tiden sit aandfulde Præg. Blandt dem, hvis Navne ikke bør glemmes, og som levede med i det Liv, der rørte sig paa ejendommelig Maade i de Dage, var Jacob Hornemann Bredsdorff, den stille, beskedne, men grundige Lærde, hvis Tanker, især paa Sprogforskningens Omraade, nu længe efter hans Død, først ere brudte igjennem, og hans begavede, storslaaede og varmhjertede Hustru, Søster til Digteren Poul Møller.

Begge vare opvoxede i gammeldags Præstehjem. Vester Skjærninge i Sydfyen (ved Landevejen mellem Svendborg og Faaborg) havde i 75 Aar Præster af Slægten Bredsdorff. 1773 drog Thomas Mortensen Br. (gift med Cathrine Stoud Balslev) dertil fra Nabosognet Ollerup, hvor han havde været Præst i 20 Aar. Da han døde 1790 blev hans Søn, Morten Thomsen Bredsdorff hans Efterfølger i Kaldet. Denne havde 1786 giftet sig med Ellen Cathrine Hornemann, Datter af Jacob Udzon H., den strængt pietistiske Præst i Marstal. Det unge Ægtepar dannede i Skjærninge et hyggeligt Hjem med en talrig Børneflokk, hvis mange Efterkommere ere spredte ud over Landet. *Der* raadede ikke det mørke Livssyn som i Moderens Barndomshjem, hvor dog heller ikke ungdommelig Friskhed altid var bleven kuert. Just derfor var det ikke i næste Slægtled slaaet om i sin Modsætning, men *der* var Alvor og frit christeligt Liv parret med varm Fædrelandskjærlighed og megen uskyldig Fornøjelighed. Til Præstegaarden hørte en stor Have, og der var kjønt inde og ude.

Det var Samlingsstedet for saare mange af Slægten, og alle færdedes frit og med Glæde. Hos Forældre saavel som hos Børn var der gammeldags Fromhed og enfoldig Tro. Der blev om Aftenen holdt Bøn med Folkene, men ikke i mindste Maade med nogen Tvang. Af de 8 Børn var Jacob Hornemann Br. (f. d. 8de Marts 1790) den næstældste. Han var alt som ganske lille saare ærlig og meget bange for at gjøre noget galt. En Gang fandt hans Moder ham i stærk Graad. „Hvad er der i Vejen?“ — „Jeg *vilde* have taget et Stykke Sukker.“ Da han voxede til, læste hans Fader selv med ham, skjønt han var meget optaget af sine Provsteforretninger (Aar 1800 var han nemlig bleven Provst over Salling Herred.) Han havde sjeldne Gaver til at undervise, forstod at udvikle alle Barnets Evner ved mundtlig Samtale og gav sin Søn ypperlig Lærdom. Denne havde allerede i Barndommen den udmærkede Hukommelse, Skarpsindighed og Grundighed, der senere fandtes hos ham i saa høj Grad. Alt i sit 12te Aar kjendte han næsten alle de Planter, der fandtes i hans Fødeegn og havde tilegnet sig alle de Kundskaber, hans Fader meddelte ham. Denne havde nu saa meget at tage vare, at han ikke mente, Drengen lærte nok, naar han vedblev at være hjemme. Han sendte ham derfor ved 14 Aars Alderen til sin Broder, Joh. Chr. Br., som var Præst, nylig flyttet til Egense nord for Svendborg. Denne havde ingen Børn selv, men han og hans Hustru, som var født Schlegel, tog Plejebørn til sig af Slægten, saaledes havde alt en Datter fra Skjerninge været der i nogle Aar, fra hun var en ganske lille Pige. For hende var det en stor Glæde, da Broderen ogsaa kom i Huset; hun delte Undervisning med ham og den anden Plejesøn. Jacob var flittig og lærte meget i de 4 Aar, han var hos Farbroderen. 17^{1/2} Aar gammel kom han til Nykjøbing Latinskole, som da havde til Rector den dygtige og bekjendte S. Bloch. I de 2 Aar han gik i denne udmærkede Skole, brugte han sine Evner saavel, at han ved Artium fik ug. i alle 12 Examensfag og blev hædret med Universitetets Medaille. Et Brev, han derefter skrev hjem, er opbevaret og meddeles her (med Undtagelse af Slutningen):

Kjære Fader! I Fredags var jeg oppe i Regenskirken og fik Universitetets Prisedaille tillige med mange Lovtaler og Opmuntringer, efter at jeg Dagen i Forvejen havde faaet min Beneseddel, hvorved det bekræftedes, som jeg sidst skrev til Dig, og mit Patent. Du kan altsaa lægge Mærke til, at dette er det første Brev, Du faaer fra Studenten J. H. Bredsdorff. Hvorledes det gik til i Fredags, maa jeg vel fortælle lidt omstændeligt. Kl. 11 skulde Højtideligheden begynde. Jeg gik derfor op paa Regentsen Kl. 10 og opholdt mig hos Rask, som ligger der, indtil Professorerne kom. Da de nu kom og efter dem en hel Del Studenter, saa trængte jeg igjennem for at naa hen til Pedellen, for at han kunde anvise mig Plads. Han førte mig nu op at staa øverst paa Kirkegulvet ved venstre Side næsten oppe ved Alteret. Bag ved mig stillede han de andre publico enconnico ornandi efter hver andre, nemlig Rosenvinge Kolderup, Privatist fra Kjøbenhavn, Møller fra Schouboes Institut, begge i 2den Udmærkelsesklasse, Clausen, Professor Clausens Søn af Frue Skole og Lemming af Nyborg Skole, samt Baden af Christiania Skole, som var til Examen ifjor i December; disse 3 vare i tredie Klasse (1 i 1ste, 2 i 2den, 3 i 3die). Paa en Bænk paa venstre Haand af Alteret sad Moldenhauer, begge Biskopperne og Malling. Paa højre Haand var Talerstolen, som Prof. Bornemann besteg, og i de øverste Stole paa begge Sider sad de øvrige Professorer. Jeg maatte staa der alene foran, medens Bornemann holdt sin Tale de justitia. Endelig gik han ned og Professor Wøldike gik op. Han er i Aar Decanus ved det filosofiske Facultet, og som saadan faldt det ham til at proclamere os. Efter at han havde oplæst vore Navne og sagt noget til os alle, som jeg ikke kan huske, og som vel heller ikke var saa fortrinlig smukt, saa bad han mig komme hen til sig og flyede mig Medaillen i Haanden. Jeg modtog den og bukkede. Da han nu havde sagt lidt mere til mig, saa gik jeg tilbage paa min Plads. Nu gik han ned, og de andre rejste sig. Mange kom hen til mig og gratulerede mig, og nogle toge mig i Haanden som Etatsraad Schlegel, Conferentsraad Malling, Doctor Plum, og dermed gik jeg glad hjem. Medallien er saa stor omtrent

som Din Guldmedallie. Paa den ene Side staaer Minerva og holder Olie i en Lampe; paa den anden Side er en Krans og deri: Ingenio et studio patria. Jeg var tilfreds, jeg kunde vise Dig den, men det kan nu ikke gaa an. Jeg har begyndt at gaa paa Collegier; jeg har nemlig i Dag og i Gaar hørt Kjerulf over Europas Historie i det 17de A. H. Jeg har foretrukket at høre ham, fordi den Del, han foredrager, indbefatter mere og er mindre bekjendt, end det, Kall og Engelstoft (foredrager). I Morgen og i Overmorgen begynde de andre Forelæsninger; af dem har jeg besluttet at høre N. Kalls og Sverdrups, nogle af Treschows og Ørsteds. Jeg har allerede læst en Uge med min lille Lærling, som hedder Karl Petersen. Han har, synes mig, et godt Hoved og har allerede lært meget Geographi og Latin efter sin Alder; han er kun 7½ Aar. Jeg har faaet Moders Brev og takker meget derfor. Klædet, som hun taler om, saavel som Vestetøjet har jeg faaet og faaet det syet, ja havde det paa at indkaldes med . . . (d. 14de Nov. 1810).

Bag paa Brevet har hans yngste Søster mangfoldige Aar efter skrevet følgende Bemærkning: „Da min Broder Jacob nævner Klædet, som Moder har sendt, maa jeg bemærke, hvad jeg oftere har hørt omtale, at Moder selv havde spunden Garnet til de Klæder, han blev indkaldt med. Det ligger jo ogsaa næsten i Ordene, han siger, men da den Husflid næsten nu er forsvunden, vil jeg dog gjøre opmærksom derpaa.“

Ogsaa ved det næste Aars 2^{den} Examen fik han Udmærkelse, og efter at have været et Aar paa Landet, tog han tilbage til Kjøbenhavn, besvarede et Prisspørgsmaal i Naturhistorie og vandt den derfor udsatte Belønning. Han tog 1814 theol. Embedsexamen med egregie. Men hans Hu stod til Naturvidenskaberne, som han havde holdt af fra sin første Barndom, og han kastede sig da nu ogsaa over det, der var ham kjærest, ganske vist ikke den for ham bedste Del deraf, Botanik, da der i den Gren slet ikke var Udsigt til nogen Ansættelse, derimod Mineralogi og Geognosi. I nogle Aar arbejdede han i Hovedstaden og tog i 1817 Doctorgraden. Han vandt sig ved en smuk og stilfærdig Optræden mange Venner; var som hjemme

hos sin Morbroder, den botaniske Professor Jens Vilken Hornemann, hvor der var mange Børn, som alle holdt saadan af ham og havde saa megen Tillid til ham, at de — fortælles der — i de senere Aar, da Moderen var svag, ofte bade ham passe hende, naar de skulde ud, og hun sagde da altid: „Jngen passer mig saa godt som Jacob.“ Saare betegnende for ham er følgende lille Historie: Den ældste Datter, Rose, havde betroet ham, at hun, der dengang var knap voxen, grumme gjerne vilde lære at spille Klaver, men ikke kunde opnaa dette, da der ikke fandtes et saadant Instrument i Hjemmet. Han tegnede da Tangenterne med Kridt paa Spisebordet og lærte hende saaledes Fingerøvelser og Skalaer. (Nu er et Klaver næsten uundværligt selv i mindre Hjem, men det var jo Pengekrisens Tid). Ogsaa Jonas Collin stod ham nær. Fru Collin var nemlig en Søster til J. V. Hornemann, og Bredsdorff havde megen Glæde af at komme i det Collinske Hus. De enkelte trofaste Venner, han vandt sig blandt Studiekammeraterne, besøgte ham undertiden i hans tarvelige Bolig. Hans Uegennyttighed og Lyst til at gavne og glæde andre i Forening med den Beskedenhed, hvormed han ærede andres Fortjenester, uden at tænke paa sine egne, gjorde, at han blandt Kammeraterne havde fundet Hjærtensvenner, saaledes Kolderup Rosenvinge, med hvem Venskabet varede hele Livet igjennem. Nøjsomhed var ham i Kjødet baaret; et Exempel derpaa og paa hans ringe Forfængelighed har man i følgende Historie: En Ven besøgte ham en Dag; da han skulde til at gaa, saa han sig om efter et Spejl, men fandt intet. „Har Du ikke noget Spejl? Hvad bruger Du da selv?“ — „Aa, jeg spejler mig i den store Knap i min Kappe,“¹⁾ svarede Bredsdorff.

1817 fik han et kongeligt Stipendium til at foretage en Rejse, som skulde vare i flere Aar, og hvor han særlig skulde studere Mineralogi og Geognosi, dels ved udenlandske Universiteter, dels i Evropas Bjergegne. Før han rejste, skrev han en Undersøgelse af hvad Jorden selv lærer os om sin Tilblivelses-

---

¹⁾ paa Studenteruniformen.

historie og om dennes Forhold til de gamle Kulturfolks Mythologi. For denne Afhandling havde han vundet Universitetets Guldmedallie og dernæst skrevet en latinsk Opsats: „De regulis in classificatione rerum naturalium observandis.“ I Maj drog han saa ud paa sin store Rejse, hvortil der ogsaa ydedes ham Understøttelse af Geheimeraad Bülow til Sanderumgaard, samt af Fonden „ad usus publicos.“ Den treaarige Rejse gik først til Göttingen; han studerede Mineralogi under Hausmann og foretog hen paa Eftersommeren en Fodrejse i Harzen, hvor han besteg Bjerge, var dybt under Jorden i flere Gruber og samlede en Del Mineralier. Fra Göttingen tog han til Berlin, hvor han opholdt sig nogle Maaneder. Videre gik Rejsen til Bøhmen; der gjorde han Fodture, besøgte det skønne Prag, hvorfra han rejste til Wien. Her opholdt han sig i længere Tid for at studere de mineralogiske Samlinger og fik tillige Lejlighed til at se Malerisamlingen, som interesserede ham meget. I Forsommeren 1818 gjorde han Vejen fra Wien til Triest til Fods og kom gennem skønne Egne. Fra Triest sejlede han til Italien og var nogle Dage i det vidunderlige Venedig. Ogsaa til Padua, Vicenza og Verona kom han, men gik saa over Trient ind i Tyrol, hvor han havde meget æventyrlige Farter over Bjergene. Han besøgte derpaa Schweiz, hvor han især opholdt sig i Genf, og rejste saa til Paris. Opholdet i den franske Hovedstad var paa flere Maaneder, han studerede paa Universitetet og besaa flittigt Samlinger, baade dem, der hørte til hans Studium og dem, der ellers kunde være udviklende for hans Aand. Landsmænd traf han mange af, boede endogsaa sammen med Dr. Zeise og besøgte saavel P. A. Heiberg som Malthé Bruun, men han gjorde ikke mange Bekjendtskaber med franske Lærde. Han søgte sit Rejsestipendium fornyet og fik det bevilget med en Sum af 200 Specier, saa han kunde rejse om i Auvergne og andre Dele af Mellemsfrankrig. Han skrev adskillige Breve hjem, dels om, hvad han saa, dels om de politiske Begivenheder, som var mange i de Dage; naar han saa, at Bølgerne gik højt i de fremmede Lande, tænkte han altid paa sit kjære Fædreland, som han var saa langt borte fra. Alt, hvad nyt han hørte og saa, fængslede ham,

og han tænkte altid paa, hvorledes det kunde anvendes hjemme, saaledes var han meget opfyldt af den indbyrdes Undervisning, som da spillede en vis Rolle i Europa. Langsomt drog han hjemefter gennem Tyskland. I Maynz fandt han et Brev med Penge fra Danmark, hvilket Extrabidrag vilde kunne have sat ham i Stand til at gjæste Norditalien og Schweiz endnu engang, dersom han tidligere havde vidst af det at sige. Nu maatte han nøjes med at se Egnene Øst og Vest for Rhinen og besøge Byer som Zweibrücken og den skønne Universitetstad Bonn, før han endelig gjensaa sit Fædreland og sine Forældre efter tre Aars Forløb. Da der ved Hjemkomsten ikke var nogen Udsigt til et Embede i hans særlige Fag, søgte han Plads som Lærer ved Roskilde lærde Skole efter indtrængende Opfordring af Rector Bloch, der i hans Skoletid havde været i Nykjøbing, men nu var forflyttet til Roskilde. Her blev Bredsdorff Lærer og var der i 2 Aar, men da han syntes, at det afdrog ham for meget fra hans egenlige Studium at undervise i de forskjellige Fag, frasagde han sig sin Plads og tog til Hovedstaden. Det er i et Program fra Roskilde Skole, at han har skrevet den geniale Afhandling: „Om Aarsagerne til Sprogenes Forandringer“, der udgaves paany af Prof. Vilh. Thomsen i Hundredeaaret for hans Fødsel, og hvor han har tændt en Gnist, som just nu brænder hos moderne Sprogforskere, der ere komne til det samme Resultat ad andre Veje. I det hele var J. H. Br. meget alsidig, og, skjønt Naturforsker, har han maaske haft sine ypperste Tanker paa Sprogforskningens Omraade. Saaledes har han skrevet: „Om Runeskriftens Oprindelse“ 1822.

I Kjøbenhavn fik han efter nogen Tids Venten en Ansettelse ved det mineralogiske Museum. Det varede ikke længe, før han tillige blev udnævnt til Lector i Mineralogi ved Universitetet. Men han lod det ikke være nok med sit Arbejde her; han virkede stadig med sin Pen. Han udgav en Geognosi og tog fat paa en Skildring af de europæiske Bjergkjæder. For den bedste Beskrivelse af disse havde Videnskaberne Academi i Paris udsat en Belønning paa 1000 francs, og hans grundige Arbejde, der var ledsaget af et orografisk Kort af

Major Olsen, vandt Prisen. Ogsaa foretog han for Landhusholdningsselskabet Undersøgelse af Mønsted og Daugbjergs Kalkgruber, samt berejste Aarhus Amt for at kunne forfatte den Beskrivelse af dette, samme Selskab vilde udgive.

Academiet i Sorø var nys bleven gjenoprettet; der søgte og fik han en Plads som Lector i Mineralogi og Botanik. Som oftest kaldtes disse Lectorer for Professorer, da de havde Rang med Professorerne ved Kjøbenhavns Universitet. Det var i 1829, og samme Aar hjemførte han sin Brud, Petrine Jacobine Møller, Datter af daværende Præst i Kjøbeløv, den senere Biskop Rasmus Møller. Den lille By, hvor de nygifte fæstede Bo, var med sin fornemme hvide Skolebygning ved den skovomkransede Sø og de kjønne Naturomgivelser, ret en idyllisk Plet. For rolige, jævne og nøjsomme Mennesker passede dette yndige Sted saa godt. Kraftige Naturer have fundet Stedet altfor indelukket og stilfærdigt. Men der var ikke alene fredeligt, der var ogsaa udviklende for Aanden. Just paa denne Tid var Sorø Samlingsplads for mange af Tidens mest udmærkede Mænd. Ved Akademiet kunde studeres et Aar efter Artium, og der var til de mange Fag, der dengang udfordredes til 2^{den} Examen, udnævnt mange dygtige Mænd som Lærere. Først og fremmest Ingemann, som levede der til sin sidste Stund paa det fredlyste Sted, der passede saa godt for ham og i vore Tanker næsten smelter sammen med hans Væsen. Dernæst var der Hauch, Chr. Wilster, P. Hjort, Rothe, Lütken og flere andre. Begavede vare disse Professorers Fruer ogsaa, og naar de kom sammen, var der Liv og interessant Samtale, og den livligste af dem alle var den nygifte Præstedatter. Hendes Mand var derimod i Regelen stille, naar han var sammen med mange; disputeredes der, lyttede han til og kom tilsidst med sit Besyv, som slog Hovedet paa Sømmet. Fru Hauch sagde engang til Fru Br.: „Jeg ved ikke, hvor min Mand tør modsige Bredsdorff; han har jo altid Ret.“ Var han i en mindre Kreds, i sit Hjem eller paa Skovture kunde han blive munter og synge Sange paa fynsk Bondemaal med Lune og frisk Humør.

Med Ansættelsen som Lector for Studenterne fulgte For-

pligtelsen til at læse i de øverste Klasser af Skolen. Hvis J. H. Br. ikke var nogen særlig dygtig Lærer, saa var han desto mere afholdt af sine Colleger, der ofte sagde, naar der var Tvivl om noget: „Vi kan jo spørge Bredsdorff.“ Han indrettede en lille botanisk Have ved Akademiet, havde Opsyn med Elevernes Haver og var saare glad, naar nogen af dem var ivrig til at dyrke sit lille Havestykke. Mangfoldige vare de Værker, han udgav i forskjellige Retninger; han er bleven kaldet „den sidste Polyhistor.“ Han udgav en Excursionsflora over Egnen omkring Sorø. Sammen med Lütken, senere med Hauch udgav han „Blandinger fra Sorø“, et Tidsskrift, hvortil mange gav Bidrag, og hvori han ogsaa selv skrev flittigt. Han var glad ved sit Arbejde og sin Virkekreds; det ses af et Brev, som han skrev til sin Fader, hvori han fortæller, at Forchammer var udnævnt til Professor i Mineralogi ved Københavns Universitet. I Brevet tilføjer han, at han selv er glad ved sin nuværende Stilling og slet ikke ønskede at have faaet Embede i Hovedstaden.

Han og hans Hustru vare inderlig lykkelige ved Samlivet og fandt sig altid mest vel hjemme. Kun vare de meget plagede af Sygdom. De Vers, han skrev til sin Hustru hvert Nytaar og til hendes Fødselsdag, bare Vidne om hans store Kjærlighed og Glæde ved Hjemmet, men ogsaa paa næsten hvert Blad om den Modgang, de havde baaret sammen. Deres første Barn, en Søn, døde, da han var spæd, og for den næste, en lille Pige, havde de Ængstelse, da hun var ganske lille. Men hun voxede sig flink; tre Aar efter fik de en Datter til, og den lille Familie var glad og lykkelig. En stor, hyggelig og bekvem Bolig havde de faaet 1831 (paa Hjørnet af Realgade og Brøndstræde) med en dejlig Have, hvor Bredsdorff arbejdede med stor Iver. Alting trivedes under hans Hænder. Over en stor Gaard kom man til et Udhus med en mørk Cang. Naar Døren i Bunden af denne aabnedes, saa man den solbelyste Have. Kom man ud i denne, traf man strax et Aurikelbed (hans Yndlingsblomst), længere henne et Bergamottræ (hendes Yndlingsfrugt), og der var en Havestue, hvor de undertiden samlede nogle Venner til The.

Men det frydefulde Samliv blev kun kort. Ved en Forkølelse

paadrog Br. sig en langvarig Hoste, som tog meget paa hans Kræfter. Det kunde endog hænde, at han maatte blive hjemme fra Skole. Men han arbejdede ivrig ved sit Skrivebord, og i Hviletimerne havde han tusinde Ting for. Han skrev stadig et og andet og lagde Planer til en dansk Grammatik, som imidlertid kun findes i Manuskript. Planen vandt i høj Grad Bifald hos Philologer og Dansklærere, som han henvendte sig til; f. Ex. findes der et meget anerkjendende Brev fra Rector ved Borgerdydsskolen, Krarup. Efter forskellige gamle Papirer og Stamtavler lavede han meget sindrigt et Stamtræ over sin Slægt, der kunde føres langt tilbage. Han oversatte en fransk Roman, syslede med en Møntsamling og meget andet. Saaledes havde han et lille Trykkeri og gjorde sig Fornøjelse af at lave forskellige Slags Blæk, som han prøvede at skrive med, ligesom der findes Blade, hvorpaa han har givet overordentlig smukke Prøver paa forskellig Skrift (Rundtskrift osv.) Da han gav sig af med næsten alt muligt, havde han ogsaa studeret Generalbas og kunde componere Smaating. Han spillede Melodier udenad, naar han havde hørt dem nogle faa Gange og glædede Børnene og deres Venner ved at spille til Dans. Som ganske smaa havde de redet Ranke paa hans Knæ og han sang dertil Ramser, han selv lavede, f. Ex. En, to, tre fire, Harper er ej Lire osv.“ og frit efter Fransk: „Til Hest, til Hest paa en hvid Hest, til Paris, til Paris paa en lille Gris, til Stryn,¹⁾ til Stryn paa en Bøtte Gryn; til Ollerup,²⁾ til Ollerup paa Rosenvinge—Kolderup, men Rosenvinge—Kolderup gik fra, og det lille Barn faldt af.

Men Vinteren 1840 blev han imidlertid svagere og svagere. Da Foraaret kom, døde den gamle Provst i Skjerninge, hvor han efter at have taget sin Afsked, var bleven boende hos sin yngste Søn og Efterfølger. Professor Bredsdorff i Sorø var saa saare svag, men han vilde meget gjerne over til den kjære fynske Præstegaard endnu en Gang og mente, at et Landophold mulig kunde gjøre ham godt. Han rejste derfor til Skjerninge med hele Familien og havde stor Glæde

¹⁾ hvor hans Onkel havde været Præst,

²⁾ hvor hans Broder boede.

ved at gjense sit Barndomshjem, men snart maatte han ligge helt til Sengs. Lungetæringen havde grebet saaledes om sig, at der intet Haab var. Livlig var hans Aand til det sidste. Saaledes maatte hans Hustru fra Haven hente forskjellige Blomster, for at han kunde prøve, hvad Farve deres Blade vilde afsætte paa Papir. Endnu den sidste Nat, han levede, da der blev rørt Pulver til den døende, sagde han: „Hvad er det for et morsomt lille Fouderal; de Pulvere ligger i, maa jeg se det?“ og da han havde undersøgt det, sagde han: „Saadan et kunde man da sagtens lave.“ Han var bedrøvet over at skulle forlade den elskede Hustru og de tre smaa Piger, som nu vilde være saa ene, men han gav alt i Guds Haand. Han bad sin Hustru lære Børnene den lille Aftenbøn „Vi befale os i Jesu Vold“, og døde saa stille i den tidlige Morgenstund 16de Juni 1841, kun 51 Aar gammel. Hans Lig blev ført til Sorø, hvor han fik sit Hvilested op til Kirkegaardsmuren mod Vest. Ingemann skrev et smukt Digt¹⁾ til hans Minde; nogle Linier af dette findes paa en Plade indmuret over Graven:

Han saa fra Kundskabstræets Læ
 Mod Livets eviggrønne Træ.
 Den gode Strid han kjærlig stred
 Gud, glæd hans Sjæl i Evighed.

Faderen til hans Hustru Petrine Jacobine Bredsdorff, Bøndesønnen Rasmus Møller havde fra sin Barndom stor Hang til Læsning, blev ogsaa Student og fik efter at være bleven cand. theol. snart Præstekald. Han giftede sig med Bodil Marie Thaulow, og de fik 2 Sønner og 2 Døtre, medens han havde smaa Embeder i Jylland. Da Petrine Jacobine (f. 16de Marts 1801) var et Aarstid gl., blev han forflyttet til Kjøbeløv paa Laaland, hvor hun altsaa henlevede sin Barndom, sammen med 5 Søsken, hvoraf de to yngste Søstre vare fødte *der*. Faderen var en from og stille Mand, ret en Stuelærd, der har udsendt adskillige theologiske Arbejder. Kjøbeløv var

¹⁾ Se Ingemanns Digte: Fra Kundskabsrigets aabne Bøger.
 Den lærdes Hoved sank mod Jord.

et langt større Kald end de jyske; men Merindtægterne brugtes hovedsagelig til at øge Præstens Bogsamling og sligt. Den store Tarvelighed i Møbler, Klædedragt og Levemaade vedblev, og dog vare alle fremmede saare glade for at komme i det gæstfri Hjem, fordi man der altid fik Syn for noget af højere Værd. Men den statelige Husfrue blev inden lang Tids Forløb syg og sengeliggende, Huset og Børnene blev forsømt, og det endmere, da Præsten 1810 havde den Sorg at miste sin livsglade og muntre Hustru. Han saa, hvor umaadelig vanskeligt det vilde være for ham at faa de 6 flinke Børn opdragne. Sønnerne fik han sendt til Nykjøbing for at gaa i den lærde Skole; men Døtrene! De havde kun lidet forud for deres Legekammerater, Bønderbørnene, og naaede de end hurtig vidt i boglige Sysler, da Faderen tilsidst selv gav sig til at læse med dem, savnede de dog i høj Grad en, der kunde være dem i Moders Sted og lære dem kvindeligt Skik og Gjerning. R. Møllers Venner vare meget ivrige for at finde en Kone til ham, men han vilde nødig gjøre Forandring. Dog lykkedes det endelig at faa ham til at indlede Bekjendtskab med den elskværdige og begavede Enke efter Præsten Winther i Fensmark, Fru Hanne W., der boede i Nykjøbing, hvor hendes Søn, Christian, den senere bekjendte Digter, gik i Skole. Hun var glad ved at tale med den ypperlige Lærde, og det varede ikke længe, før der kom en nærmere Forbindelse i Stand. Møller besluttede alligevel at gjøre en Forandring, der vilde blive til Gavn baade for ham og hans Børn, og Fru W. lovede at blive hans Hustru og Stedmoder for de 6 Børn i Kjøbeløv Præstegaard. Der kom nu alt i en ny Skik. Hun saas allevegne, som oftest med en af Steddøtrene ved sin Side, der var Iver ved Arbejdet, og der var Glæde ved Hvilen, allerhelst i den store skyggefulde Have. Præsten kunde mere tryk hengive sig til sine Studeringer og glædede sig med sin Hustru over at se de prægtige Døtre udvikle sig. Der var snart mange voxne unge i Præstegaarden, naar Sønnerne, baade hans og hendes, kom hjem i Ferierne. Petrine var den allervivligste. Som gammel Kone traf hun engang en af sin Broders Bekjendte fra Ungdommen af. Da denne hørte, at det var

Poul Møllers Søster, mente han at have været sammen med hende for mange Aar siden: „Er De Thrine eller Rasmine eller den lystige Petrine?“ føjede han spørgende til. Naar Halvbroderen i længere Tid ad Gangen var hjemme, viste han hende mangan lille Opmærksomhed. Saaledes kom han en Dag med et Papir, hvor han havde skrevet et Vers i det ene Hjørne. Hun skulde kante det med et rosenrødt Baand og bruge det til at binde udenom Hørtotten, naar hun spandt („Rokkebrev“, kaldtes et saadant Papir). Hver Uge skulde hun saa bringe ham det igjen, at han kunde skrive eet Vers til, og saaledes fremkom „Indskrifter paa min Søsters Rokkebrev“¹⁾. I Løbet af faa Aar bleve alle Søstrene gifte; den yngste ægtede meget tidlig Præsten Thomas Chr. Bredsdorff i Ollerup, og *der* var det, hans Broder og hendes Søster lærte hinanden at kjende og Jacob Hornemann Bredsdorff vandt Petrine Møllers Tro. Deres Bryllup stod i Kjøbeløv. D. 9de Maj 1829 ringede Klokkerne til Glædesfest, og Præsten viede sin Datter til hendes Hjærtenskjær. Bagefter var der Bryllupsgilde i Præstegaarden med henved 50 Gjæster, medens mange Fattige i Byen bleve bespiste ligesom til de andre Søstres Bryllup.

Det unge Par drog saa til deres eget Hjem i Sorø, hvor Bredsdorff skulde have sin Gjerning. De havde et lykkeligt Hjem i den yndige lille By og vare glade for den indbyrdes Kjærlighed og for den livlige Omgang med de mange ypperlige Mennesker, som da vare knyttede til Academiet i Sorø. Hun var stedse en af de fornøjeligste, men snart havde hun den store Sorg at se sin elskede Mand angreben af en Sygdom, som i faa Aar nedbrød hans Helbred fuldstændig. De havde et Par Smaapiger, og i Sommeren 1840 fødtes en 3die Datter. Hendes Daab var en smuk Højtidelighed. Petrine fik hende opkaldt efter sin Stedmoder; et inderligt Ønske hos hende opfyldtes derved; den Moder, hun bedst huskede, havde hun altid holdt saa meget af. Faddere vare mange udmærkede Mænd: foruden Ingemann, som ogsaa havde staaet Fadder til de ældre Døtre,

---

¹⁾ Se Chr. Winthers Digte.

var der flere af de andre Lærere ved Skolen. Men Vinteren tog svært paa Bredsdorffs Helbred, og det var for silde, da han i Forsommeren med Kone og Børn drog til Fyen. Han blev svagere Dag for Dag og en tidlig Morgen i Juni saa hans tro-raste Hustru ham lukke Øjnene for stedse. Hans Lig blev ført til Sorø for at jordes der. Den Gang var der jo ingen Jern-baner, saa den unge Enke maatte *kjøre* hele Fyen og Sjælland igjennem; og Kisten stod i en Vogn lige bagved. Det var hende hele Tiden magtpaaliggende, at de smaa ikke vendte sig om og saa efter den mørke Kiste, der nu indesluttede Støvet af den, der havde været alt for hende og dem. Over Bæltet tog de med Smakken og kom først til Sorø ved Nattetid. *Der* kappedes alle om at vise hende og Børnene Venlighed, men alt var saare svært for hende alligevel, baade Savnet og Følelsen af at staa ene med de 3 smaa Piger at opdrage. Som Enke efter en af Professorerne ved Akademiet kunde hun faa Fribolig; men da Lejligheden først skulde istandsættes, tilbragte hun en Tid hos sin Fader paa Laaland. *Der* var sket store Forandringer i de senere Aar. Han boede nu i Maribo som Biskop over Stiftet uden dog at have forandret sit fordringsløse Væsen. Hans milde og venlige Hustru var død, men en af Døtrene var gift i Byen, og Søstrene saavel som deres Børn vare meget sammen. Da et Aar var gaaet, rejste Fru Bredsdorff, der havde været saa glad ved at leve en Tid med sin gamle Fader, tilbage til Sorø, hvor hun med sine Børn flyttede ind i den Bolig, der var indrettet til Enkesæde for hende. Det var øverst i et toetages Hus paa Torvet med smaa Værelser, hvor de tarvelige Møbler pas-sede godt, om de end fyldte lovlig meget; hyggeligt var der! Udkommet var smaat, og Fru B. var saa særdeles god og rund-haandet, at det ofte var svært at faa det til at slaa til. Hendes varme Hjærte vidste knap, hvor godt hun vilde gjøre det for alle, hun kom i Nærheden af, hun overøste dem med gode Ting, men var saa Pengene ved at slippe op, kunde hun græde bitterlig og vride sine Hænder. Længe varede det ikke, før hun igjen gav sig til at overøse sine kjære, ja hver, der kom til hende. Ofte var hun i de første Aar ved at bukke under for Sorgen og

Savnet. Saaledes tilskriver hendes Halvbroder, Chr. Winther hende 1843, at han haaber ikke, det er Alvor, hvad hun nys har skrevet til ham, at nu sendte hun ham et Afskedsbrev, da hun havde besluttet at trække sig tilbage fra Verden og slet ikke have med nogen at gjøre; nej, skriver han, for sine Børns Skyld bør hun overvinde sig og leve med i Verden. Han havde da ogsaa den Glæde en Tid efter at faa Brev igjen fra sin Søster. Sorgen var stadig dyb, og hun forlod nødigt sit Hjem. Men Folk i Byen vilde gjerne have fat paa hende, dels af Venlighed og dels, fordi de satte saa megen Pris paa hendes interessante Samtaler og store Livlighed. „Jeg holder mig mest hjemme,“ skriver hun, saa meget jeg kan faa Lov til for Folks Godhed.“ Fik hun en Indbydelse, kunde det hænde, at hun løftede Hænderne i Vejret og raabte med de stærke Udtryk, der vare hende egne: „Jeg er dog det ulyksaligste Menneske paa Jorden!“ Var nu Pigen, der havde bragt Indbydelsen ikke gaaet fra Køkkenet endnu, hørte hun det jo helt derud. Engang ventedes Fru B. forgjæves ved et Kaffeselskab. Da Fruen i Huset spurgte den gamle Pige, hvad Svar hun havde faaet, sagde denne: „Hos Fru Bredsdorff har jeg rigtignok slet ikke været, for hun bliver jo altid saa ulykkelig over en Indbydelse, at det gjør mig helt ondt for hende.“ Men kom hun i Selskab, saa var hun den livligste af dem alle, underholdt hele Selskabet og morede sig selv saa godt, at hun bagefter syntes, det næsten var for meget. Gladest var hun ved at komme hos Ingemanns, ligesom hans Besøg i det stille Hjem paa Torvet var en Fest for hans 3 Guddøtre og deres Moder. Hver Juleaften bragte han dem en af sine Bøger, og det var mange Gange i Aarets Løb, at han saa lidt indenfor hos dem. Han vilde gjerne tale med hende om sine Bøger, baade de nysudkomne og dem, han arbejdede paa, og han gav hende Forklaring paa de phantastiske Stykker af Fortællingerne, som hun paa sin djærve Maade rentud erklærede ikke at kunne forstaa.

Hvor det i Sorø var lidt smaat med Indtægterne, søgte man at bøde derpaa ved at tage Drengene i Huset, naar de skulde gaa paa Academiet uden at bo paa selve Skolen. Ogsaa Fru

Bredsdorff maatte bekvemme sig til at opgive det rolige Liv alene med sine smaa Piger. Den Pengefordel, hun vandt derved, var nu saare ringe; hun var saa god og rundhaandet og overøste altid Drengene. Men deres Kjærlighed vandt hun i fuldt Maal. Intetsteds vare de saa glade ved at være, Kammeraterne kom hjem med paa Fridage engang imellem og fik da baade Morskab og gode Sager. Gamle Mænd omtale hende med den inderligste Kjærlighed og alle, der have kjendt hende, elske og ære hendes Minde. Naar nogen, af Glæde over, at deres Sønner kunde have Lov at komme i hendes Hjem i Fritiden, sendte baade Frugt og Slagtemad til forskellige Tider, sagde hun: „Det er for meget, altfor meget, Drengene komme her jo kun engang imellem, og jeg kan ikke begribe, de kan have Lyst at komme her, de kan jo ikke finde nogen Morskab.“ — Der var engang kommen en ny Adjunct, som boede paa Academiet, og til hvem Drengene skulde melde sig, naar de vilde ud Lørdag Aften. Nu kom der stadig saa en, saa to, tre, fire, der vilde til Fru B. Han spurgte da sine Medlærere ganske forundret: „Hvem er den Fru Bredsdorff dog?“ Hun tog sig nemlig af dem, spillede Kort med dem og sendte tidt en af dem over til Kjøbmanden efter Mandler og Rosiner. „De maa da virkelig have lidt godt.“ — En Dreng, som havde boet hos hende, og som hun holdt meget af, vilde nødig have med Bøger at gjøre, heller ikke Morskabsbøger. Hun vilde saa gjerne gjøre noget for hans Udvikling og tilbød ham at laane Ingemanns Romaner med op paa Skolen, hvor han nu boede, men han havde ikke Lyst til at læse dem. Da fik hun ham ned til sig hver Dag i Fritimen og læste højt for ham, skjønt der var saa meget, som hvilede paa hende. Hun var altid lidt ængstelig ved at tage Drengene i Huset. „Det skal man ikke gjøre, uden der er en Mand til at holde Styr paa dem.“ Men de havde mere Respect for hende end for manges en Mand. Hun skjændte ikke meget, men blev deres Støj for slem, viste hun sig blot i Døren, da blev der roligt; thi hun havde talt saaledes til deres Æresfølelse og til deres Hjærte, at de havde stor Ærbødighed for hende, og mange havde hele Livet igjennem godt af den Maade, hun tog dem paa.

Tung i Sindet var hun, men hun kunde dog godt lade sig henrive til at være munter med Børnene. En Søndageftermiddag spillede Smaa pigerne Boldt sammen med de to Skoledrenge, der var i Huset. De fik Moderen med, og der maatte løbes dygtigt efter Boldten. Pludselig aabnes Døren, uden at nogen hører det, og den Frue, der boede nedenunder, staar der, beredt til at klage over de støjende Børn. „Er De med, Fru Bredsdorff“, udbryder hun, yderlig forbauset. Hun havde Trang til at synge, men havde hun da, som forhen, istemmet en frejdig Sang med sin prægtige Stemme, kunde hun med eet slaa over i en mere alvorlig, der passede bedre til hendes nuværende Tankegang. Hun havde ogsaa en kraftig og klangfuld Talestemme, som kunde kjendes langt bort.

Aldrig søgte hun sit eget, uforfærdet til det sidste som hun var. Engang var der en Typhusepidemi hos Digteren Hauchs, som hørte til deres næreste og kjæreste Venner. Hun gik hver Dag hen at pleje dem, og naar bekymrede Mennesker spurgte, om hun ikke var bange for Smitte, svarede hun: „Nej, jeg er jo saa forsigtig som mulig, skifter Kjole, naar jeg gaar derfra og det staar jo ellers i Guds Haand.“ Engang blev en Dreng, der boede hos hende, utilpas, da der grasserede Mæslinger i Byen. Ferien stod for Døren, og hun undte ham at komme hjem ligesom alle de andre. Da tog hun en Vogn og kjørte den lange Vej til Kallundborg med ham. Hun vogtede ham for Træk hele Vejen, fik ham ogsaa i Havn, inden Mæslingerne brød ud.

Hun brugte altid stærke Udtryk og lagde Eftertryk paa enkelte Ord i sin Tale. Naar hun f. Ex. vilde sige „mange“ hed det gerne: „Sytten hundrede Millioner“. Engang var hendes Søster i Besøg. Fru B. kommer ud i Køkkenet og ser Pigen staa og skrælle Kartofflerne. „Men hvad er det dog, Du gjør? Min Søster holder sytten hundrede Millioner Gange mere af selv at skrælle Kartofflerne.“ Hun skal have lignet sin Broder, Poul Møller meget. Ingemann nævner saaledes i et Brev til Chr. Winther hans „fortræffelige Poul-Møllerske Søster“, hvormed han sigter til Fru Petrine Bredsdorff. Det Kjendingsnavn, Fru

Rahbech gav Poul Møller engang imellem: „den armudslagende“¹⁾, kunde passe godt paa hans Søster; ogsaa hun havde store Bevægelser, naar hun blev ivrig, men i langt vigtigere Ting lignede hun ham ogsaa, især i Sky for Affectation, i Ligefremhed, Aabenhed og Sanddruhed. Hendes Forhold til Tjenestepigerne var meget ejendommeligt. Der var slet intet bydende overfor dem som almindeligt i de Tider, heller ikke var noget som helst i Huset aflaaset eller hengjemt; hun havde og vilde have den fuldstændigste Tillid til den, hun havde om sig. Og ingen nænnede heller at bedrage hende. I Breve brugte hun meget fyndige Udtryk; hendes varme Kjærlighed kunde ligesom ikke have nok i de almindelige. Saaledes skrev hun til den yngste lille Pige, da hun engang var paa Rejse: „Min lilleste engle Nub!“ og senere til samme: „Det var jo rart, at min søde Glæde fik godt Vejr.“ Et Sted skriver hun (i sin sidste Levetid) til Børn og Svigerbørn: „Tusinde af de allerbedste Hilsener til mine kjære elskede Ejendomme fra . . . Moer Perine“. Og senere: „Bare jeg havde 100,000 Rdl., at jeg kunde forgylde Eder allesammen.“ Engang skriver hun „God Morgen, Fryd! det er Fredag idag.“ Det første Barnebarn kalder hun: „lille Himmel“, og til en af Døtrene har hun udenpaa en Convolut, der har ligget indeni et andet Brev, skrevet: „Til en Gudsengel i Kjøbenhavn.“ Men ved at anføre Stykker af Breve er Tiden bleven foregreben. Stille gled Dagene hen for hende og de smaa Piger i den lille By. Man sagde om hende: „Fru Bredsdorff opdrager ikke sine Børn, hun opelsker dem.“ De gik Ture sammen i den dejlige Omegn og havde det hyggeligt i de smaa Stuer eller den lille Have. Da de ældste Døtre vare blevne voxne, havde de i nogle Aar en lille Skole hjemme hos hende, men 1856 bleve de begge gifte. Den ene blev i Sorø, men den anden drog med sin Mand til Kjøbenhavn, hvor „Moer Perines“ Besøg altid var til stor Glæde, ligesom det var hende en Fryd at se dem i det gamle Hjem. Men hun havde flere Gange svære Sygdomme, og hendes Kræfter toge kjendelig af. Den yngste Datter plejede hende paa

---

¹⁾ se Vilh. Andersen: Poul Møller.

det bedste, men det svage Legeme kunde snart ikke mere, og d. 25de Maj 1859 sov hun hen. Hun jordedes ved sin Mands Side, og Ingemann skrev ogsaa hende et smukt Mindedigt, hvoraf nogle Linier staar paa en Plade i Kirkegaardsmuren.

Petrine Bredsdorff, fød Møller.

Død i Maj 1859.

Hun stille bar med Korset Sjaeskatten,
Som blev Guds Børn i Aand og Hjærte lagt.
Vi saa dens Lys som Sjerneblink i Natten,
Den Skat hun har til Paradiset bragt.

Endnu paa paradisisk Himmelstige
Paa Vej til Herlighedens Guddomshjem
Hun ser tilbage, som hun skuer frem
Og er hos sine Børn i Aandens Rige.

Til et Barnebarn har han skrevet efterfølgende Sang, der tegner et kjønt Billede af afdøde Fru B.

Moders Sang ved Petrines Vugge.

Kjære, gode! lille!
Velsignede! ak ja;
Nu hvisker Mindet stille:
Hvor var de Læber milde,
De Ord udtøned fra.

Gode! lille! kjære:
Velsignede! o ja!
Velsignet skal Du være.
De Ord skal til Dig bære
Den Sjæl, de komme fra.

Lille! kjære! gode!
Velsignede! o ja!
Hvor blev vi glad tilmode,
Naar hine Ord oplode,
Den Sjæl de strømmed fra.

Bedstemoders Stemme
Har kjærlig Efterklang.
Hvad Moder ej kan glemme,
Skal Barnebarn fornemme
I Moders Vuggesang.

Brevvexling mellem Ægteparret Pram og Oluf Christian Olufsen under dennes Udenlandsrejse 1793—96.

Meddelt af H. Ehrencron-Müller.

(fortsat).

Olufsen til Fru Pram.

Zürich den 8. Aug. 1794.

Jeg lovede i mit sidste Brev (fra Stuttgart), at De skulde faae et Brev fra mig fra Hiertet af Alperne. Her er dette Brev; men om det ikke bliver langt nok, eller smukt nok, maae De undskylde mig, thi jeg har umaadeligt travelt. Imorgen tiltræder

jeg min Biergreise, og De vilde fornøie Dem over at see min Reise-Equipage. Slige Reiser maae nødvendig giøres til Fods, og man maae nødvendig have en Veiviser med. Dette forudsat, saa seer jeg da ud, som følger. En stor sort Hue af Læder, en kort Trøie, et par lange, et par Halvstøvletter, et par Skoe beslagne med store Jernsøm; og en Stok tre Alen lang. Veiviseren har en Randsel paa Ryggen, hvori jeg har giemt mine øvrige faae Nødvendigheder. At anskaffe alle disse Sager, at indpakke dem, at skrive et Brev til mine Herrer Directeurer, for at gjøre dem Nødvendigheden af min Schweitzerreise begribelig, har givet mig baade Hoved og Hænder fulde. Hertil kommer endnu den Omstændighed, at det Værelse, hvori jeg sidder, er formodentlig det smukkeste Værelse i Verden; med en Udsigt over en deilig Sø, hen til en Kiede af himmelhøie Sneefelde, hvis prægtige Udseende lokker mig hvert Øieblik hen til Vinduet. De vil uden Tvivl af denne Indledning for længe siden have mærket mig den Hensigt af, at jeg vil regne mig det til en stor Fortieneste at skrive dette Brev; men det er det dog ikke. Jeg har meget mere gandske alvorligen havt isinde at opsætte min Reise til overmorgen for at have ret Tiid til at skrive. Det er virkelig en Skam, at jeg saa ofte skuffer mine Venners Haab og Ønske.

Nu har jeg været i Schweiz i syv Dage; men jeg skal ikke synge enten i Vers eller i Prosa om dette Lands Mirakler endnu. Af disse syv Dage have de fem været Regndage, og det saa gyseligt stærk, at det egentlig har været lutter Tordenskyll. Men jeg haaber, at Veiret nu har sat sig, og naar jeg kommer videre frem, venter jeg Materie nok til den allerføelsomste Reisebeskrivelse. Om jeg vil plage Dem meget dermed, maae Tiden lære. Imidlertid er jeg altfor stor Hader af alle uforstaaelige Følelser, og især af uforstaaelige Beskrivelser over dem, til at jeg skulde falde paa at træde i vores Venindes, Fru Frederikes¹⁾ Spoer. Dette maae berolige Dem, og skulde De end i mine tilkommende Schweitzerbreve finde et eller andet Glimt af den hellige Ild,

¹⁾ Sophie Christiane Frederikke Brun, f. Münter (f. 1765 † 1835), der var bekendt for sit schwungvolle og højstemte Sprog.

som Naturens Beskuelse pleier at antænde i somme Siele, saa maae jeg forud bede Dem at antage slige Udbrud for en Virkning af den Forfængelighed at ville vise, man ogsaa kan være med. Jeg lider nu durchaus ikke Beskrivelser af Følelser. Jeg kan ikke forstaae dem hos andre, og er ikke istand til at forfatte dem selv. Følsomhed er i mine Tanker en Art af Dyd, og al Dyd bør udøves i Løndom. Jeg skiuler gjerne mine Følelser, derfor troer man sommetider, at jeg føler intet.

De kan ikke forestille Dem, hvor meget jeg nu længes efter noget Nyt fra Kiøbenhavn. Siden April Maaned har jeg ingen Breve havt, og al min Tilflugt har været de Hamborgske Aviser, hvor der undertiden staaer nogle smaae Efterretninger, der i al deres Ubetydelighed meget interessere mig. Jeg haaber imidlertid, at der i Frankfurth findes et par smaae Breve til mig, og dem skriver jeg efter.

Jeg har faaet en Stalbroder paa min Schweitzerreise, en Capitain Neergaard¹⁾ fra Kiøbenhavn. Om han just har alle de Egenskaber, man kunde ønske en Reisecompagnon, tvivler jeg høiligen paa. Imidlertid har den afgjorte Ubehagelighed at løbe allene om mellem vilde Bierge bestemt mig til at tage ham med, saameget mere som han er meget munter, har nogen Vittighed, og er særdeles føielig, saa jeg i Henseende til Reiseplanen er den, der befaler. Hertil kommer endnu den ikke ubetydelige Omstændighed, at Reiseomkostningerne deles. Han har for to Maaneder siden forladt Kiøbenhavn og kunde derfor meddele mig en Hoben Nyheder, saasom at Jomfr. Winde²⁾ nu er forlovet paa nye, og flere Ting.

Her i Schweiz har jeg foreskrevet mig en meget fornuftig Reiseplan, om den vil lykkes. I den korte Tiid, jeg har til Reisen, har jeg besluttet at indskrænke al min Opmærksomhed til

---

¹⁾ Muligvis Johan Andreas Bruun de Neergaard, Ejer af Skjoldnæsholm, senere af Merløsegaard og Svenstrup. Død som Major og Kammerherre. ²⁾ Muligvis Anna Juul Winde, en Købmandsdatter fra Aalborg (f. 1770), der ¹⁴/₁₀ 1794 ægtede den senere saa sørgelig bekendte Carl Heinrich Wilster, dengang Højesterets-Advokat, der 1799 flygtede bort med en engelsk Dame fra Hustru og Børn og i Berlin blev dømt for Mord. Hans Hustru ægtede ¹/₄ 1810 Hospitalsforstander i Slagelse Rasmus Palludan (jfr. Der neue Pitaval. IX. p. 387 ff.).

een eneste Punkt, og forsømme alle de øvrige. Jeg vil blot see Bierge, Mineralier og Naturscener; Mennesker især Mennesker i Stæderne vil jeg slet ikke bekymre mig om. Paa denne Maade haaber jeg at vinde megen Tiid.

Hvormeget vilde jeg ikke give for et Brev fra Dem gode Frue Pram! Hvor er De? i Slagslunde eller paa Altanen? Men De har jo bedet mig at sende alle mine venskabelige Tanker til Altanen; dette har jeg ikke heller forsømt, og jeg kan ikke tvivle paa, at De jo ofte har sat der med Vished derom. Jeg begynder, synes mig, alt mere og mere at opdage, at jeg egentlig er bedre skikket til at blive hjemme end til at reise. Det bliver mig gandske nødvendigt snart at afbryde min lange Omflakken med en Pause af nogle Maaneder, thi ellers taber alle Gienstande al Nyhed og Behagelighed for mig, nu da jeg i saa lang Tiid intet gammelt eller bekiendt har seet, men lutter nyt. Man faaer derved en vis Sløvhed, som af alle mulige Egenskaber er den, man mindst bør bringe med paa Reiser.

Nu maae jeg tage Afsked med Dem, gode Frue Pram, for denne Gang. Naar De faaer dette Brev, har jeg allerede endt min store Alpereise og befinder mig altsaa i den Tilstand, at jeg ingen Fare har for Halsbrækning og saa videre. Jeg vil derfor ikke udbede mig Deres Forbønner for denne Reise, som vilde kun komme for sildig. Jeg veed desuden, at Deres gode venskabelige Hierte har allerede i Almindelighed tilbudet mig alle de Velsignelser, jeg behøver paa min Reise. Om fiorten Dage skal jeg skrive Dem til, og lade Dem vide, hvorledes det er gaet mig. Faaer jeg Tiid i Aften, saa sender jeg et par Ord til Pram. Men jeg tvivler sandt at sige meget derpaa.

Jeg anbefaler mig til Deres gode venskabelige Erindring.

Olufsen.

Olufsen til Pram*)

Bern den 27. Septbr. 1794.

Du har megen Uret, gode Pram! ifald Du er vreed for min lange haardnakkede Stiltienhed. Skulde nogen være vreed

*) Dette Brev findes hos Øst 1835 Nr. 45. p. 354 ff., han har intet udeladt. Originalen findes i Abrahams' Autografsamling paa det St. kgl. Bibliotek.

derfor, saa er jeg selv nærmest dertil, siden jeg har lidt meest, fordi jeg har været nødt til at tie. Jeg har allerede berettet Din Kone, at jeg har i fire Uger været arresteret her i Bern af en Quartanfeber,¹⁾ som hindrede mig paa den allerærgeligste Maade af Verden fra at besee Biergegnene i Canton Bern. Nu da Feberen synes at være borte, vil jeg ikke lade det komme an paa at faae den igien; jeg giver altsaa Slip paa alle videre Biergreiser, og iler om et Par Dage tilbage til Tydskland over Basel. Endskiøndt jeg herved mister den interessanteste Deel af Schweiz, og formedelst Franskmændenes Indrykken i Savoyen ikke kan eller tør nærme mig til Chamouny, saa er jeg dog ret vel fornøiet med det, jeg allerede har seet af det udskregne Helvetien, hvilket ikke er noget lille Stykke, da det foruden Cantonerne Schaffhausen og Zürich indbefatter de smaa Cantons Appenzell, Glarus, Schweiz, Lucern og en stor Deel af Rhindalen. Jeg har giennemvandret alle disse Egne til Fods, og klavret lysteligen paa Biergene. En af de fornemste Behageligheder, denne Reise har givet mig, var Leilighed til at sammenligne de norske og de schweizerske Alper, endskiøndt denne Sammenligning paa mange Steder berøvede mig een af de vigtigste Egenskaber, nemlig Nyhed. Det er gandske vist, at Schweiz i det Hele er skønnere end Norge. Det mildere Klima gjør ikke allene Dalene langt frugtbare, og Biergene begro-

Basel den 2. October.

ede til en langt større Høide; men Vegetationen er tillige meer rig og afvejlende her end paa de skaldede norske Bierge. Biergene her ere ogsaa ulige høiere, ikke blot relativ, men absolut, da Schweitzes Grundflade er allerede henved 1000 Alen over Havet; dog er i det Hele en Reise i Norge aldeles ikke tilovers, naar man har giennemvandret Alperne, jeg i det mindste vilde langt hellere nok en norsk Reise end en Schweizersk. Blev Norge hiemsøgt af den Mængde unge Enthusiaster, som ingen Ting have seet, af poetiske Reisende, og Damer, og engelske Ignoranter, som Schweiz, saa vilde dette saa ubekjendte og mis-

---

¹⁾ se: Baggesens Biographie. II. p. 123.

kiendte Land blive ligesaa bemalet, besiunget og beundret. Rhinfaldet ved Schaffhausen, en af Hovedscenerne i Schweiz, er efter mine ringe Tanker ikke synderlig meer beundringsværdigt end den øverste Hoffosz paa Ringerige, og jeg har ingen Schweizersk Udsigt seet, der kan sættes i Lighed med den fra Kanten af Krogskoven ud over Tyrifiorden. Den norske Almue er alletider ligesaa interessant som Alpebeboerne, og sikkerligen langt meer ufordærvet. Hyrdelivet i Sæterne har fuldt saa megen Arcadisk Reenhed som i Sennerne. For Mineralogen, Geognosten og Botanikeren ere begge disse Lande lige vigtige, for saavidt staaer Norge altsaa ikke tilbage. Et andet Spørgsmaal derimod er, om begge disse Landes Indbyggere ere lige lykkelige? Dette kan jeg ikke besvare. Den norske Natur er karrig, men den schweizerske Bonde har allerede Smag paa en Luxe, for hvis Tilfredsstillelse den helvetiske Natur snart vil blive for arm.

Jeg staaer nu her, som Du seer, paa Kanten af Schweiz, hvor jeg ikke bliver staaende længe, da jeg lykkeligviis er bleven min Feber qvit. Jeg har aldrig havt et smukkere Værelse end her. Den skønne Rhin strømmer lige under mit Vindue, mod Vesten seer jeg langt ind i Depart. du haut Rhin. Den franske Fæstning Hünningen ligger omtrent $1\frac{1}{2}$ Fierdingvei herfra. Med min Kikkert ser jeg Frihedstræet, Skilvagterne paa Volden, Kanoner, Piketerne langs Rhinen. Paa den nordre Side staaer en lille østerrigsk Leier med et par Regimenter i. Det vrimler her af Citoyens med Nationalcocarder. Nogle af de gode Herrer ere lidt tølperagtige, men de ser ud til at være Skriverkarle og Kiøbmandsdrænge, og dette kan undskylde dem. Emigranter taales ikke i Canton Basel; i Bern har man dem endnu, men det vil ikke vare længe, før de blive bortjagede; og sandt at sige er det ikke meer end billigt, thi deres Antal er saa stort og voxer daglig saa stærkt, at, om det skulde saa blive ved, maatte Bernerne selv emigrere for at giøre Plads.

Baggesen og hans Kone opholde dem i de Rousseauiske Egne ved Vevay, ved Genfersøen. De ere begge, som Frue Hal-

ler¹⁾ sagde mig, ikke meget friske. Han vil nu gjøre en Reise til Italien, og derpaa komme hiem.

Naar kommer jeg hiem? Jeg længes sandt at sige efter Danmark, eller, meer egentlig, jeg er keed af at reise, eller træt, eller overmættet, jeg veed ikke selv hvad det er. Sagen er, at jeg trænger til Hvile; jeg behøver en Stilstand af nogle Maaneder for at samle nye Interesse for det Nye. Den evige Spænding er Opmærksomhedens og Iagttagelsesaandens Grav. Af den Aarsag længes jeg efter Engelland, hvor jeg dog haaber at kunne bortdøse nogle Uger. Men hvorledes kommer jeg til Engelland? Jeg iler i det Haab, at Franskmændene dog vel levner saa bred en Strimmel af Holland, som jeg behøver for at reise paa.

Du bør ikke forundre Dig over, at jeg troer, Du gierne vil gjøre mig en vigtig Tieneste. Jeg føier her hos en Fortegnelse paa nogle Karter, som faaes hos Mumme paa Børsen. Disse ønsker og beder jeg sendte til Mr. von Zach,²⁾ Major au Service de S. A. S. le Duc de Saxe-Gotha, à Seeberg, par Gotha; saa snart som muligt, da han skal bruge dem. De maa sendes med den Agende Post, og, som jeg formoder, frankeres til Hamb. Det vilde være bedst, om de bleve indpakkede i en Casse, og indsvøbte i Voxdug, hvilket Boghandlingen besørger. Sagen er nu, om Du vilde have den Godhed at lade mig indtil videre være i Din Gield for de 4—5 Rdl., de koste; men denne Commission er mig meget magtpaaliggende, og derfor har jeg maattet give den i Din Haand. — Lev lykosaligt, gode Pram. Din hengivneste
Olufsen.

Fra Olufsen.*)

Mannheim d. 23. Octbr. 1794..

Paa hvilket Sted i Verden kunde jeg mere passende tagefat paa vor Brevvexlings afklippede Traad, end her i det dra-

---

¹⁾ Baggesens Svigermoder. ²⁾ Franz Xaver Friherre von Zach (f. 1754 † 1832), der begyndte som Militær, men siden tog sin Afsked for at kaste sig over Astronomien. 1786 indtraadte han igen i Tjeneste hos Hertug Ernst II. af Sachsen-Coburg-Gotha. 1787 overtog han Ledelsen af det nye Observatorium ved Gotha, men efter Hertugens Død fulgte han dennes Enke paa hendes Rejser som Overhofmester. Han har publiceret endel astronomiske Værker. *) findes hos Øst 1835. Nr. 46. p. 361 ff.; Originalen, som jeg

matiske og dramaturgiske Mannheim, og hvor skulde jeg hellere ønske at underholde mig med Dig, gode Schwarz! end i en Bye, hvor man frem for i tusende andre Byer er saa tilbøielig til at moere sig. Jeg veed næsten intet Sted, hvor Tilbageerindring til Danmark er mig saa nødvendig, og uden at gruble paa Aarsager hertil, vil jeg tilfredsstille min Trang.

Hvor tilskrev jeg Dig sidst fra? formodentlig fra München. Jeg veed det ikke selv; kun dette veed jeg, at Du har Grund til at være misfornøiet med de dramatiske Efterretninger, der vanke fra min Haand; men derfor er det ikke sagt, at Du har Grund til at være misfornøiet med mig. Jeg har, som Du veed, ombyttet Harpen med Ploven; jeg besøger flere Koestalde end Skuespilhuse, og firbenede Bester ere mig interessantere end dramaturgiske. Jeg begynder næsten at tænke om de skønne Viden-skaber som den franske Mathematiker om Racines Sørgespil. Imidlertid er det vist, at min oeconomiske Stemning stod maaskee i nogen Fare, ifald jeg ikke af en Hændelse havde valgt den allermeest udramaturgiske Vei, der lader sig vælge i hele Tydskland. Først her i Mannheim har denne sølede theatralske Vei forandret sig til en taalelig Chaussee. — Kiender Du det Stuttgartske Theater? Hvis ikke, saa maae Du vide, at der neppe i hele Verden findes flere middelmaadige Skuespilmennesker samlede paa eet Sted; egentlig slette gives der ingen. Theatret er nydeligt. Jeg saae her fem eller sex Stykker, som alle vare mig bekjendte fra Kiøbenhavn, hvor de bleve ulige bedre givne. En vis Haller er den bedste Skuespiller og en Mad. Fischer den bedste Skuespillerinde, men som sagt, begge ere maadelige, som alle de andre.

Her i Mannheim er Du sikkerligen bedre bekjendt end jeg, og derfor har jeg intet at sige Dig herfra, saa meget mindre som jeg kun saae to Forestillinger her. I Kozebues Armuth und Edelsinn,¹⁾ et Stykke, som vi formodentlig ikke faae paa Kiøben-

---

ikke har kunnet skaffe til Veje, synes at være aftrykt uden Forandringer. Brevet er, som det vil ses, egentlig bestemt til Schwartz, men senere har Olufsen uden at forandre Begyndelsen adresseret det til Pram. ¹⁾ Gik 1796 i Oversættelse af Staal under Titlen Armod og Højmodighed.

havns Theater, før Staal¹⁾ bliver sulten igien, spille Iffland²⁾ Bogholderen. Roller som denne ere meget lette at spille, det er at sige, de kunne ikke letteligen fordærves, altsaa bør jeg ikke bedømme ham. Imidlertid tvivler jeg dog paa, at han er saa stor Skuespiller som Skuespilforfatter. Lidt er han ikke. Man holder ham for lumsk, hvilket han ogsaa seer ud til. Brill er død, som Du veed. Det andet Stykke, jeg saae her, var Indianerne i Engelland.³⁾ Man havde laant Mademoiselle Boudet fra Frankfurth til Gurlis Rolle, og hun udførte den saaledes, at jeg hidtil intet har seet paa noget tydsk Theater, der kan lignes dermed. Jeg kunde ikke tænke paa Madame Claussen⁴⁾ uden Medynk. Det kan være, at Boudet har meget naturligt Anlæg til Roller af dette Slags, og at det af den Aarsag lykkes saa vel for hende. Derfor bliver hun nu sagtens ingen stor Skuespillerinde, ligesaa lidet som, efter mine ringe Tanker, den forgudede Schröder burde hedde en stor Skuespiller, fordi han spiller alle de Roller godt, hvori hans personlige Ufuldkommenheder netop hielpe ham frem. Saaledes er Kong Lear hans Mesterstykke, da denne Rolle vilde spilles maadeligt af den største Skuespiller i Verden, som ikke havde Schröders Feil. Det er en underlig Forvirrelse at kalde legemlige Mangler Talenter, og at rose og prise Folk derfor. Det er, som man vilde berømme en Skeeløiet, fordi han skeeler herligt, eller finde Christopher i von Thyboe en Mand af stor Talent, fordi han kosteligen kunde agere en drukken Mand, naar han NB. havde faaet et par Pæle Brændeviin til Livs.

Jeg havde sat mig for at besøge Iffland, men da jeg havde seet ham, kunde jeg ikke lide hans Ansigt, og begav det altsaa. Overalt maae jeg fortælle Dig, at det strider mod een af mine første og klogeste Reiseregler at besøge Poeter. Endnu har jeg

---

¹⁾ Ditlef Flindt Staal (f. 1741 † 1797) var en af Datidens flittigste Oversættere, fra hvis Pen hidrører en Mængde Fordanskninger, navnlig af tyske Værker. ²⁾ August Wilhelm Iffland (f. 1759 † 1814), bekendt som Skuespiller og Teaterdigter. ³⁾ En af Kotzebues bekendteste Komedier, der 1792 var bleven givet i Oversættelse af Sønnichsen paa det kgl. Teater. ⁴⁾ Inger Birgitte Claussen, f. Aaslew, der med stort Bifald havde spillet Rollen ved Opførelsen

ikke besøgt een eneste, og agter heller ikke at besøge nogen. Det lønner slet ikke Umagen, man lærer intet af dem, spilder sin Tiid, og hvad det værste er, taber sin Høiagtelse for dem, naar man lærer at kiende dem. Det er gaaet mig saa med mange andre af Tydscklands udsckregne Store Mænd.

Det, som moerer mig allermeest her i Mannheim, er Krigen. Efter at have saa længe været plaget med at høre om den, er det mig ret kiert at høre og see lidt af den. Man mener her, at Franskmændene blandt det meget andet, de ville og kunne, ville og kunne ogsaa tage Mannheim. De staae derfor ogsaa en halv fierdingveis paa hiin Side af Rhinen. Jeg holder Øie med dem fra Observatoriet af, og synes det er moersomt, naar deres Piketer og Tydsckernes skyde efter hinanden. En stor Deel af dem cantonere i en Landsbye paa Rhinens Bred, hvor de have opreist et Friheds Træe. De ere ret lystige, dandse og springe, og vise de tydske Patrouiller den anden Ende. Forresten seer alting her militærisk ud. Byen er opfyldt med Keiserlige, Pfalzere og Zweybrükiske, Alting er indpakket eller bortflyttet, og alle Indbyggerne staae færdige til at løbe, saasnart Franskmændene nærmer sig.

Jeg kan ikke blive færdig med mit Brev her. Fortsættelsen følger fra Frankfurth. Lev vel saa længe.

Frankfurth den 1. November 1794.

Forerindring.

Da jeg i Gaar Aftes kom her til, glædede jeg mig i Forveien ret inderligen over alle de mange venskabelige Breve, der ventede mig her. Rigtig nok fandt jeg i Dag en heel stor Pakke men i den kun eet eneste fra Danmark, og dette eeneste fra Pram. Naturligviis stemte dette min Siel til en meget høi Grad af Taknemmelighed, og jeg ønskede meget at kunne yttre den Den eneste Maade hertil er at sende Dig, min gode Pram, et meget langt Brev igien. Men uheldigviis gaaer Posten om et Time, og jeg vilde i Morgen reise til Maynz; hvor faaer jeg da et langt Brev færdigt? Til al Lykke er jeg en Debitor, der forstaaer at bedømme, hvilke af mine Creditorer der kunne bie Mit halvfærdige Brev til Schwarz randt mig i Tankerne. He

er Spørgsmaal om et Brev, som kan snart blive færdigt, tænkte jeg; jeg besluttede derfor i største Hast at tilsætte det Manglende, og saa sende Dig dette. Et Brev er et Brev, det maae være til hvem det vil, og andet end et Brev kan Du jo ikke fordre. Altsaa til Texten. Tag Du til Takke med dette. Schwarz kan bie.

Dit Brev er ældgammelt, fra den 19. Juli. Men kiert er det mig alligevel, fordi det saa behageligen kalder mig de lykkelige Venskabs Dage tilbragte i Din Kreds i Erindring. Troe imidlertid ikke, at jeg nogensinde kunde glemme dem. Nej, men ethvert Beviis paa, at jeg endnu er mindet i det kiere stille fortrolige Huus, hvoraf jeg fordum var et Medlem, og hvori jeg søgte og fandt saa megen Tilfredshed, opflammer paa nye mit Hierte, og fylder mig med saa mange glade Erindringer og Længsler.

Det er mig en usigelig kier Efterretning, at den behagelige Sommer har havt god Virkning paa Din Kones Helbred. Jeg haaber, at hendes Kiernemelks Reise til Slagslunde ogsaa vil bekomme hende vel. Jeg havde ventet et Brev fra hende, men det blev desværre ude. Fra mig faaer hun eet herfra, eller fra Maynz, eller fra Hanau.

Vi slap altsaa for Krig: Man siger, at Danmark og Sverrig vil til Foraaret have fat paa Rusland, og at vi tilligemed Frankerig hemmelig understøtter Polen. Ligesaa at der i Paris opholder sig en dansk og en svensk Commissair for at stifte Fred. Det er en Lyst at leve i en Verden, hvor man veed saa meget. — Man er bange her af Hiertens Grund. Den franske Armeé for Maynz skal være 120,000 Mand stærk. — Jeg reiser herfra til Göttingen, hvor jeg vil opholde mig 3 eller 4 Uger deels for at hvile ud, deels for at gjøre min Physik færdig. Jeg vidste overalt ikke, hvad jeg skulde tage mig for. Giennem Holland kan jeg vel sagtens reise, men det har Vanskeligheder og Ubehageligheder, og ingen Nytte. Jeg troer derfor, at jeg vil tilbringe endnu et par Maaneder her i Tydskland for at see Tiden an.

Mit Ophold i Göttingen giver mig Anledning til en Begiering, som jeg haaber Du vil opfylde. Den bestaaer i med den

Agende Post at sende mig Minerva for dette Aar, de Lærde Efterretninger, ogsaa alle for dette Aar, Din Ildebrands Historie og saa mange andre af vor Litteraturs Producter, som Du selv synes. De maatte da afsendes saasart muligt, og adresseres til Hr. J. J. Bornemann i Göttingen, til hvem alle, som vilde skrive mig til, ogsaa kunde adresse (sic!) det de vilde skrive. De sidste Minervaer og lærde Efterretninger, som Du laante mig, haaber jeg Du har faaet tilbage, hine med Hr. Møller, disse fra Boghandler Poulsen. — Har Du faaet mit Brev fra Basel? og opfyldt den Begiering, det indeholdt? Du er vel kied af disse mange Begieringer, altsaa kun een endnu: elsk ret inderlig Din hengivne
Olufsen.

Pram til Olufsen.

Kopenh. d. 6. Decbr. 1794.

Warum ich erst d. 6. Decbr. auf Deine Briefe aus Basel in Sept. und aus Frankfurth in Octob. antworte? Die Antwort auf den ersten wuste ich nicht wohin zu adressieren, und aus dem letzten sah ich wohl, dasz Du von dort nach Göttingen zurück kommen solltest, glaubte aber nicht, dasz Du bald dort eintreffen würdest, bis meine Frau mir gestern erzählet einen Brief von Dir aus diesem letzten Orte erhalten zu haben. Sei mir also willkommen, lieber lieber Olufsen! ich weiss nicht warum, weil doch wircklich Göttingen noch nicht binnen die Gränzen unseres Vaterlandes liegt, aber ich sehe Deine Rückkunft zu Göttingen, nach Deinem ferneren Herumwanken, beinahe als ein Wiedersehen an. Halb, komt es mir vor, geniesse ich schon Deiner Umarmung, nach der ich mich recht herzlich sehne. Komm bald ganz zurück; kanst Du das nicht, so komme doch so weit möglich, und so oft, uns zu sehen, und lass uns durch Deine Briefe Deiner, so viel der Zwischenraum, der uns doch immer etwas trennt, geniessen. Du bist grausam gewesen, dass Du uns so lange, als Du in Schweiz warst, gar nichts von Dir hören liessest, Dein Baseler Brief von 27. Spt. war dazu noch 5 Wochen unterwegs. Seitdem haben wir zweimal Dein enlieben Briefbesuch; den hoffen wir jetzt (sic!) noch fleissiger: unsern Gegenbesuch wirst Du auch ietz (sic!), da wir Dich zu finden wissen, oft genug haben. Wir

besuchen Dich wenigsten alle Tage, im Geiste, und wenn Du uns Deine Umirrungen erzählest, berichtigen wir mit der vollen Wonne der Freundschaft, auf dieser wiederholten Mitreise die Verirrungen, die wir in der Reise der Phantasie mit Dir gemacht zu haben, bemerken.

Es kann nicht fehlen, dass Du auch, aus Deinem Herumwandeln, bisweilen im Geiste, uns auf unserer einheimischen Reise (was ist das Leben als eine Reise? wir sind hier nicht in domo, sagt Cicero¹⁾, nur in hospitio) auch Du mögtest diese Reise der Phantasie durch unsere Erzählung berichtet wissen. Du wirst Dir aber leicht einen richtigen Begriff von unserer Reise gemacht haben. Die Ortschaften, und Stationen kennst Du. Wie gewöhnlich ziehen wir, jetz (sic!) wie vor, uns bey Command. Kiæruffs (sic!), bey der Frau Fischerinn, bey dem Prof. Kiæruffs (sic!); und selten bey dem Advocaten Langes ein. Die Strassen von dem Auberge, den wir *zu Hause* nennen, bis ans Comptoir etc. bieten uns meistens nur die gewöhnlichen Erscheinungen dar; alles geht so etwa in der alten Gleisse. Wir sind frisch und munter — bisweilen — auch bisweilen nicht; etwas erhebliches, ausser dem, was Du in den Zeitungen liessest, und was uns insbesondere nicht mehr als der ganzen weiten Welt angehet, ist uns nicht aufgestossen. Das die politische Neckereien der fremden Ameisenhaufen mir Ameise das Sammeln zu meiner Ameisencelle erleichtert; zu deutsch, dass ich während des Krieges drei viermal so viel Passgelder als gewöhnlich erhalte, weisst Du. Dies hat mir zwar auch etwas mehr wie gewöhnlich Briefschmierer gegeben; aber nach und nach fällt auch das wenigstens in so weit weg, dass ich auch Zeit genug übrig habe auf etwas anders zu sinnen. In November habe ich — doch nein: etwas erst, was Dir mehr interessiren mögte, wenn Du etwa nicht bereits hinlänglich darüber unterrichtet bist.

Als der Graf Ahlefeldt²⁾ zum Ende Julii den Schauspielern

---

¹⁾ I Cato major § 84, hvor det hedder: ex vita ita discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam e domo. ²⁾ Ferdinand Anton Christian Greve Ahlefeldt (f. 1747 † 1815), var efter at have afsluttet sin militære Løbebane og efter et længere Ophold udenlands 1792 bleven ansat som Hofmarskal og fik som.

ihre Gage auszahlen solte, so wurde er gewahr, dass ihm dazu das nöthige Geld mangelte. Die Entdeckung hatte er nun zwar ein Par mal zuvor zu machen Gelegenheit gemacht; damals aber hatte Sectr. Prinzlow,¹⁾ der, wie Du erinnerst, eine reiche Witwe geheiratet hat, den Mangel abgeholfen; jetzt aber war er, man muthmasst aus Besorgniss, wie er sein Mammon wieder erhalten solte, krank geworden. Der vorige bankerutte Theatercassierer Lassen,²⁾ der seit mitten im vorigen Winter im Stokhause unter den Sklaven in Fesseln lag, wurde auf Ahlefeldt (sic!) Bitte zwar nicht frey gelassen doch aber den Ketten entlediget; und Ahlefeldt declarirte Sr. Majestät, er hatte kein Geld die vorhandene Besoldungen zu entrichten.

Ahlefeldt des Grafen und Geheimenrathes Excellenz, wurde nun wohl nicht, wie der Plebey Lassen, ins Stockhaus hinge-

saadan Tilsyn med Teatret. I Begyndelsen vandt han baade Publikums Skuepillernes og Forfatternes Yndest, men Bladet vendte sig snart, da han ved sin hovmodige Maade at opføre sig paa stødte mange fra sig. Rahbek, som strax kom paa Kant med ham, giver en temmelig usympatetisk Skildring af ham i sine Erindringer (IV. Bind, særlig p. 205—23). Fremstillingen i Prams Brev er næppe rigtig, ganske vist optraadte Smædeskriveren Johan Werfel i sit Blad „Folkefjenden“, hvis første 26 Nr. udkom i 1794, og i 2 mindre Piecer med Beskyldninger mod Ahlefeldt for at have forgrebet sig paa Teatrets Kasse, men i den Sag, som denne strax anlagde, kunde Werfel slet intet Bevis anføre og Resultatet blev da ogsaa, at han ved Højesteretsdom af 21. Maj 1796 blev dømt til at betale 1000 Rdlr. til Almindeligt Hospital. Stillingen var imidlertid bleven Ahlefeldt, hvis elendige finansielle Omstændigheder, der var en offentlig Hemmelighed, havde givet Rygtet en vis Sandsynlighed, uudholdelig og ved Kongens Velvilje fik han 1794 sin Afsked som Overhofmarskal og altsaa ogsaa som Teaterdirektør, men blev samtidig som Tegn paa Kongens vedvarende Naade udnævnt til Gesandt i Berlin (jfr. Overskou, Den danske Skueplads III). ¹⁾ Frederik Christian Printzlau (f. 1754 † 1826), Garderobemester ved Teatret, var af Ahlefeldt bleven ansat som Sekretær og Hovedkasserer. Han havde 1786 ægtet Birgitte Kirstine Mentz (f. 1760 † 1826), en Datter af en rig Bagermester. 1824 tog han sin Afsked. ²⁾ Niels Lassen var 1772 fra at være Sekretær i Bygningskommissionen bleven ansat som Sekretær hos Teaterbestyrelsen og var 1778 steget til Inspektør og Hovedkasserer. Ved sin Dygtighed og Omgængelighed havde han erhvervet sig stor Anseelse, saa at han endog 1786 indtraadte i den 7 Mands Direktion, som Hofmarskal Numsen fik oprettet. 1792 opdagedes det imidlertid, at han ved Aktiespekulation havde paadraget sig en stor Gæld og for at rede sig ud af den havde besveget Teaterkassen. Warnstedt, den daværende Teaterdirektør, gjorde hvad han kunde for at redde ham, men Kassemanglen, der var paa c. 22000 Rdlr. var for stor, og Lassen blev dømt til Stokhuset, hvor han døde 1798. (se Overskou, Den danske Skueplads III. p. 505 ff.).

worfen; im Gegentheil wurde er zum Stelvertreter Sr. Mst. bey Allerhöchstderoselben preussischem Bruder ernannt, der Theaterdirectorstelle wie auch dem Marschallatte wurde er aber doch entlediget; und der Stalmeister Hauch¹⁾, der seit d. 29 Jan. 1794 Dannebrogritter ist, wurden dessen beiden Posten anvertrauet; doch erhielt dieser letztere im Theaterdirectorio zwo Mitdirectors in D'Hrrn Thomas Thaarup²⁾ und Edvard Storm³⁾. Letzterer konnte diesem Glücke nicht überleben; er starb nach Verlauf einiger Wochen. Mein Freund Hauch trug mir an mich an des verstorbenen Directorplatz ernennen zu lassen; ich verbat mir's, aus den Dir genugsam bekannten Gründen (sic!); und mein Freund, Lottchens Mann⁴⁾, wurde Theaterdirector. Er ist mein Freund, ein kreutz braver Kerl; aber zum Theaterdirector⁵⁾! da doch weder Rahbek noch Abrahamson⁶⁾, noch Du, noch — ein Par Hundert dazu qualificirte sich's verbat, wie ich es that! Da ich wenigstens nicht Theaterdirector wurde, so konnte ich, von dem Posten ungehindert, was freilich Millionen andere Hindernisse mir vielleicht weigern, fürs Theater schreiben. Ein altes Subject, oder wenigstens eine alte Idee zu einem Schauspiele, nahm ich jetzt wieder vor. In vierzehn Tagen wurde daraus ein Schauspiel die Ehenschule (Ægteskabsskolen)⁷⁾ genannt, welches ich aber so geheimnissvoll, wie Du Deine Goldene Dose, in der vorigen Woche einschikte (sic!). Es weiss ausser Lange, und Dein Bruder⁸⁾, der es abgeschrieben hat, kein Mensch, woher es kommt. Lange aber

---

¹⁾ Den 28 August udnævntes den nye Direktion. ²⁾ Den bekendte Digter Thomas Thaarup (f. 1749 † 1821), der med „Høstgildet“, skrevet til Indtogshøjtideligheden ved Kronprinsens Bryllup, havde haft en stor dramatisk Succes og 1793 igen havde haft Held med sit Syngespil „Peters Bryllup“. ³⁾ Edvard Storm (f. 1749 † 1794), Zinklarvisens bekendte Forfatter. Han døde allerede 29. September. ⁴⁾ Den oftere nævnte Professor Jørgen Kjerulf. ⁵⁾ Heraf ses, at Overskous Fremstilling (Den danske Skueplads III. p. 623), hvorefter Pram selv skulde have givet Hauch Anvisning paa Kierulf, umuligt kan være rigtig. ⁶⁾ Werner Hans Frederik Abrahamson (f. 1744 † 1812), der paa denne Tid var Lærer ved Artilleriskolen og Landkadetakademiet. Hans Adkomst til Teaterdirektørstillingen synes dog ikke os fuldt saa indlysende, som den aabenbart har været Pram. ⁷⁾ Dette Stykke, der blev opført første Gang 6. Marts 1795, men forøvrigt ikke synes at have gjort synderlig Lykke, er første Gang trykt i Prams udv. digt. Arbejder II. p. 309 ff.). ⁸⁾ En ældre Broder til Olufsen, der levede i trange Kaar og senere blev Postskriver. (se: J. Steenstrup, Fra Fortid og Nutid. p. 290).

hat unter der Hand Professor Kiærulf sondirt, und es ist der Direction ganz hell und klar, dass das Stück von keinem andern als dem Verfasser der goldenen Dose herrühre; man findet es deshalb, natürlicherweise, wie es von dem Verfasser seyn muss, ein wahres Meisterstück; man findet die Lebhaftigkeit, die helle Darstellung, die geschmiedige und vortrefliche Diction der Gold-dose; zugleich aber, das versteht sich, dass der Verfasser sein dramatisches Talent mit dem ersten ausserordentlichen Probe-stücke ausgebildet und verfeinert; kurz man kan nicht Worte finden um dessen Wehrt auszuposaunen; man posaunet sich heischer nicht aber müde, und findet im Stücke das reine Gegen-theil von allen dem, was man gefunden haben würde, wenn man gewusst hatte, dass das Ding das Unglück hatte ein Kind des ennuianten Vaters des ennuiantissimi¹⁾ Frode und Fingals zu seyn.

Nun aber hatte ich das Stück mit einem Briefe begleitet, worinn ich mir verschiedenes in Hinsicht der Anerbietung dieses Meisterwerkes ausbedungen hatte, z. B. dass es nicht aufgeführt werden musste, wenn man es nicht ein mehr als mittelmässig gut Drama zu seyn fände; dass man sich alles Untersucnens um den Verfasser zu entdecken, enthalten sollte, dass man das Stück von den Theaterpersonen, für den es geschrieben war, spielen lassen sollte, wen es zur Vorstellung würdig befunden wurde, dass man das Honorarium ehe Verlauf des Jahres auszahlen sollte, also ehe das Ding vorgestellet werden konnte. — Dieser Brief, der zwar nicht unhöflich oder beleidigend, doch aber auch nicht bettlend oder kriegend abgefasst ist, hat das Unglück gehabt der Herren neuen Directoren Grootmoegenheid zu miszfallen. Sie finden zwar, dass der Brief nicht ein Werk des Verfassers vom Schauspieler ist, dass dieser sein opus mir oder irgend einem seiner hiesigen Freunden hiehergeschickt hat, der den Brief propria autoritate zusammengeschiert, man wil sich aber weder von diesem oder von jenem etwas vorschreiben lassen, und ohngeachtet allen dem Ruhme, den man dem Stücke beylegt und bezeugt, ist man gesonnen ihm alle die vorgeschriebene Be-

---

¹⁾ Saaledes synes der at maatte læses.

dingungen entweder abzuschlagen, oder doch sie nur nach Ge- fallen anzunehmen, und was das Honorarium betrifft, wenn der Verfasser darauf bestehen werde, dass es vor der dritten Vor- stellung ausbezahlt werden soll, ihm keinen Heller mehr als 300 Rtr. auszuzahlen¹⁾. Dienstag werde ich unter dem Namen Silke- borg (so heisst einer meiner Personen) einen Brief erhalten, worinn mir alles dieses gesagt wird.

Was werde ich jetzt (sic!) thun? — Die 300 Rtr. annehmen; oder das Stük zurückfordern. Die 300 Rth. sind zwar genug, mehr gewis, als das Stük wehrt ist; mehr viel mehr, als man es werth finden würde, wenn man ahndete, es wäre von mir; aber — nachdem man für den heibergischen Einzug²⁾ 450, und für Guldbergs Peter und Lise³⁾ 350 Rtl. bezahlt; und für Thaarups Peters Bryllup 1100 Rthr., sage Eilf Hundert Reichsthaler daenisch Courant, ausgezahlt hat, und dieser öffentlich geäußert, dass er es zum Haupt- geschäft mache, dafür zu sorgen, dass die Verfasser honorable- ment bezahlt werden sollten; und da das alte Reglement, wel- ches nicht aufgehoben nie aber befolgt worden, doch für ein nur aufführbares Schauspiel die Einkünfte des dritten Abends bestimmt, diese aber *damals* 300 Rtr. waren, jetzt aber nach die (!) Erweite- rung des Hauses und die neueste Erhöhung des Eintrittspreises⁴⁾ an die 500 Rtr. sind. Ist est nicht bettelniedrig jetzt die 300 Rtr. anzunehmen? — Nu, die Form des Briefes, den ich Diens- tags erhalten werde, wird wohl vielleicht den Entschlusz näher bestimmen; aber mit den Lobsprüchen, die man wie ich gewiss weiss, und von mehreren Ecken her erschallen höre, stimmt doch dieses Anerbieten wenig überein. — Es ärgert mir; und einen ganzen Tag bin ich ganz entschlossen gewesen nie als in der drin-

---

¹⁾ Direktionen havde absolut Ret i dette og Pram har selv tidligere i et Brev til den daværende Teaterdirektør Warnstedt erkendt, at 300 Rdlr. eller en Aftens Indtægt var den fastsatte Betaling for et Helafstensstykke (se: Personalhist. Tidsskr. 4 R. IV. p. 69). ²⁾ Heibergs Syngestykke „Indtoget“ blev første Gang opført 26. Febr. 1793. ³⁾ Lise og Peter, Syngestykke af Frederik Høegh-Guldberg (f. 1771 † 1852) opførtes første Gang 31. Januar 1793. ⁴⁾ Warnstedt havde i den sidste Sæson, 1791—92, han styrede Teatret, ladet endel Skillerum mellem Logerne borttage og derved indvundet endel Pladser samtidig med at han fik sat igennem, at Prisen paa Logepladserne blev ansat en Tredjedel høiere. (se: Overskou, Den danske Skueplads. III. p. 486).

gendsten Noth dänisch mehr zu schreiben; in dem Entschlusse fieng ich diesen Brief deutsch an. Sauer lasse ich's mir freilich nicht werden deutsch, oder was Du die Sprache, worinn Du es abgefasst findest¹⁾ fortzufahren; weit weniger sauer als es Dir werden wird, den Einhalt, wo so etwas ist, herauszufinden; der Versuch zeigt mir aber doch sattsam, dass ich besser dänisch schreibe. Inzwischen lasse ich doch nicht sogleich die Idee fahren, mein Stück zu behalten, es selbst ins deutsche zu übersetzen, und die Übersetzung an alle Deutschlands Theater zu versenden. — Der Einhalt des Stücks machts möglich — wenn es sonst in sich, und irgendwo interessant ist, wie ich mirs wirklich vorstelle, — ohne Unterschied der Interesse eben so gut es in Manheim und Prag und Paris, und Stokholm, als in Kopenhagen zu geben. Mit der nächsten Post, ich bitte Dich flehentlich, sage mir Dein Andenken; ich werde ja in 14 Tagen Dein Brief erhalten können; ich fasse gar keinen Entschluss, und antworte nicht auf den Brief Dero Hochmögenden, ehe ich Deine Antwort erhalte.

Für Deine Briefe, für Deine unwandelbare Freundschaft, deren vorherige und deren zukünftige Beweise, sey mir von Herzen gedankt. — Gott weiss, wie es zugehet, dass mir mein Briefschreiben, ehe ich es anfang, immer so schwer ist; wenigstens ist mir wenig oder nichts in der Welt so angenehm, als dies Briefschreiben, wenn es an einen Freund, wie Du mirs bist, einmahl angefangen ist. Geniesse ich noch eine Viertelstunde dieser Behaglichkeit, so wird der Brief nicht abgehen können.

Deinen letzten Brief aus Frankfurt, der auf einmahl an Schwartz und am mir (!) gerichtet war, kan ich nicht genau beantworten, denn Schwartz hat ihn. Nun erinnere ich's: ich solte Dir die gelehrte Zeitung, und Minerva etc. schicken: ich habe es bisher vergessen; soll's aber bestellen, obschon ich finde es den Porto gar nicht wehrt. — Die Karten an den Major zu Gotha sind schon weg in einer hölzernen Kasse mit Wachstuch. — Ich habe Dir noch tausend Sachen, die ich verschieben muss, zu melden. — Mein guter alter 70-

---

¹⁾ Prams Tyske er da heller ikke synderlig korrekt.

jähriger Vater hat vor 7 Wochen, als sein Wagen mit ihm umwarf, den rechten Arm quer abgebrochen; weil er aber gesund, und dem Wundarzte gehorsam ist, so ist er schon ziemlich hergestelt und hat beynahe gar keine Schmerzen ausgestanden. — Die Mds. Eilitz wurde heute vor acht Tage mit einem altlichen Schiffer, der etwas Geld hat, geheirathet. Sie liebt ihn nicht, das versteht sich; sie wird aber nicht reich genug um des Verquicquens der Liebe zu entbehren. — Für ein Lied von Heiberg, wovon ich glaube ich schon letzt etwas meldete, und welches Rahbek, als Heibergs beständige Spuchecker, in seinem Zuschauer einrückte, ist Heiberg verurtheilet 300 Rtr. Strafe und die Processkosten zu bezahlen. Rahbek, der zugleich fiscaliter actionirt war, wurde aber freigesprochen. Diese Action war inzwischen mit Ursache, wenigstens der Vorwand, warum er nicht Theaterdirector wurde. Lebe wohl.

Dein Pram.

Olufsen til Pram*).

Dresden d. 2. Januar 1795.

Dit Brev af 6. Decbr. fik jeg i forgaars, og ikke før, fordi jeg efter Sædvane blev keed af Göttingen, og opholdt mig der kun halvt saa længe som jeg havde foresadt mig. Da jeg paa Veien derfra forblev 10 Dage i Leipzig, og mine Breve bleve fra Göttingen addresserede lige hertil, saa vil Du heraf selv kunde udregne, at jeg ikke hidtil har kunnet gjøre, hvad Du bad mig om, svare strax, eller rettere før nu. Jeg har i Almindelighed større Agt for Begieringer af den Natur end somme af mine Venner, og derfor er det mig meget om at gjøre at være gandske retfærdiggjort i denne Henseende.

Det var meget naturligt, at ethvert Skuespil, der efter Gulddaasen fremtraadte i dybeste Incognito, maatte lede Giettere hen til Gulddaasens Forfatter; som og at et Stykke, Du havde skrevet, maatte vidne om, at denne Forfatter siden den første Prøve havde overmaade meget vundet i Ypperlighed. Jeg kan imidlertid ikke troe andet, end at denne Tilvæxt jo er alt for stor, og Afstanden mellem disse to formeente Sødskende for umaadelig, til at Dhrr.

*) findes hos Øst 1835, Nr. 47. p 369 ff.; Originalen har jeg ikke set; Øst synes intet at have forandret eller udeladt undtagen 2 Navne.

Theaterdirecteurers Sagacitet kan have nogen synderlig Ære af denne Dom. Jeg for min Part kan gjerne være tilfreds med disse Aristarchers og Publicums Illusion, kun Skade, at dennes sidstes ikke vil vare længe.

Du ønsker at vide min Mening om Din lille Uenighed med Theaterdirectionen. Det er ilde, at jeg ikke ret kiender Sagen, da alting dog kommer an paa Tonen i Dit Brev, der vel som Du forsikkrer kan gjerne have været ikke uhøflig, og dog stødende. Men Tonen gandske tilsidesat, saa synes mig, ærlig sagt, at Du i Sagen selv ikke har fuldkommen Ret. Den engang existerende Anordning om Forfatterens Honorarium er jo aldrig tilbagekaldet. Lad den være ubillig, lad tredie Aftens Indkomster efter Husets nærværende Indretning staae i slet Forhold med Alternativet, 300 Rd., saa har dog Directionen paa ingen Maade noget Kald til at vige fra denne Regel, saa længe den endnu har kongelig Authoritet. Ikke heller har Theaterdirectionen nogensinde gjort det; Ahlefeldts Galskaber komme her ikke i Betragtning, thi hvad han gjorde var altsammen paa sin egen Haand; og ingen Forfatter kan have noget imod, at nærværende Bestyrelse troer sig ikke berettiget til at være gal. Det synes mig allerede meget, at Directionen vil endda i forveien være villig til at udbetale Dig de fastsatte 300 Rd. Dette er tildeels ogsaa imod Reglen, der gielder kun efterat et Stykke har udholdt tre Forestillinger, og Du har heri et nyt Beviis paa de gode Tanker, man gjør sig om Dit Stykke.

For saavidt kommer det mig altsaa for, at Din Fordring om at blive betalt inden Stykket spilles, er uretfærdig; fordi man ikke kan føie Dig uden at handle ulovligen. Paa den anden Side, hvilken Aarsag kan Du have til at gjøre denne Fordring? Den Tarif, der blev fulgt ved at betale Indtoget, Gulddaasen, Peter og Lise, Peters Bryllup, kan Du ikke haabe at bringe i Gang paa nye, da den var baade gal og ulovlig. Efter hvilken Tarif vil Du da betales forud? Naar ikke efter den gamle og rigtige? og den kan i det høieste bestemme Dig 300 Rd., vel alt for lidet, men Indretningen er nu engang gjort. Og hvorfor vil Du ikke oppebie tredie Forestilling for at faae mere, enten

ved Aftenens Indkomst, eller, om Directionen tør bestemme en anden Priis, i Forhold til den Lykke, Stykket har gjort. Det kan dog aldrig være Dig saa meget om Tiden at gjøre, et Par Maaneder tidligere eller sildigere gjør hverken fra eller til, allermindst naar Du ved denne Venten rimeligviis vinder et Par Hundrede Rigsdalere, og Du var jo vis paa, at Stykket snart vilde blive opført, da det rimeligviis ikke udkrævede nogen Nyhed i Dragter eller Decorationer. Min ærlige Mening om denne Post bliver da denne. Jeg troer, at Du hverken har Ret eller Aarsag til at paastaae Dit Honorarium forinden tredie Forestilling. Ahlefeldt selv betalte ikke før; at Directionen, som sikkerligen ikke handler anderledes mod Dig end den bør og vil handle mod enhver Theaterforfatter, har Ret og Grund til at afslaae Din Begiering og at den, naar Du bliver ved Din Paastand, ikke bør betale mere end 300 Rd. Jeg beder Dig derfor meget, giv Slip paa denne Fordring; lad Betalingsmaaden gaae sin ordentlige Gang, og overlad det til *** og ***¹⁾) at skiendes om Penge. Og for den Sags Skyld er det *Dig* ikke anstændigt at tage Dit Stykke tilbage. Vil derimod Theaterdirectionen gjøre andre Vanskeligheder, vil den for Exempel ikke lade Stykkets Personer besættes, som Forfatteren har ønsket det, saa har den i mine Tanker fuldkommen Uret, og i dette Tilfælde vilde jeg ikke vige eet Haandbred. Ingen Direction kiender et Stykke saa godt som dets Forfatter, kun han kan bedømme, i hvis Hænder det vilde gaae bedst, og der kan aldeles ingen grundige Aarsager angives for ikke at opfylde Forfatterens Ønsker i denne Henseende.

Din Hensigt at tage Stykket tilbage, oversætte det paa Tydsk, og sende det til en tydsk Skueplads er formodentlig flygtig, og blot Spøg. Deels synes det mig særdeles meget infra dignitatem at arbeide for tydske Parterrer, deels er det en hoben lettere at skrive et Skuespil *paa tydsk* end et *tydsk Skuespil*.

Veed Din Kone intet af dette Stykke? Jeg synes Du bør sige hende det. I Dag otte Dage skriver jeg hende til. Dog intet derom.

---

¹⁾ Til hvem der her sigtes, kan ikke mere oplyses.

Den stærke Vinter gjør mig det næsten umuligt at reise til Engelland, som min Plan var, og Forfatningen i Holland tilligemed den utrolige Dyrhed der, gjør det endnu umuligere. Jeg har derfor besluttet at gaae fra Hamborg til Søes til Engelland, men dertil behøver jeg bedre Veierligt, som jeg maae oppebie her, og altsaa gaaer vel fem eller sex Uger bort endnu i Dresden eller maaskee i Berlin. Skriv mig imidlertid til hertil, under Adresse Joh. George Brauer. Lev vel.

Olufsen.

Olufsen til Pram*).

Berlin den 12. Januar 1795.

At skrive Breve har aldrig været min Sag. I min Reises første Dage gjorde den totale Forandring, som da foregik mit hele Væsen, at jeg stundom greb Pennen for saa levende som muligt at trykke mig tilbage til de venskabelige Egne, hvorhen min Phantasie idelig tyede; men nu da et langt Tidsrum har hærdet mig; da jeg omsider har skaffet mig den nødvendige Reisekulde; da en keedsom Erfaring har viist mig, at Flittighed fra min Side ingen Forandring kan frembringe hos mine adstadige Venner, nu er jeg omsider kommet tilbage til den Grund-sætning, at Brevskrivning er Fias, og ingensteds kan jeg være fastere overbeviist derom end i Berlin, hvor jeg virkelig ikke har kunnet skrive. Mit Ophold her, nogle landlige Excursioner iberegnete, har været omtrent fem Uger, og i denne hele Tiid har jeg ikke havt en eneste Dag fri. Jeg har været saa indbuden og udbuden, at jeg har været nødt til at holde ordentligt Register over mine Engagements, og min hele Existens har bestaaet i Dinées, Soupées, Concerter, Comedier, Spadseregange, Lystreiser, Beseelser af Fabriker og Samlinger, Clubber, Videnskabs-selskab, Naturhistorieselskab og mere, saa jeg veed hverken ud eller ind. Aldrig har jeg sværmet saaledes om, men nu er jeg omsider bleven færdig, og mæt eller rettere overmæt af Berlins Herligheder tager jeg om et Par Dage Vandringstaven fat for ved Hielp af en tilstrækkelig Motion at befordre Fordøielser.

---

*) findes hos Øst 1834. Nr. 48. p. 375 ff.; Originalen, som jeg ikke har set, synes at være ordret aftrykt.

Berlin er den eneste Stad jeg kiender uden for Danmark, hvor en Reisende med ægte kiøbenhavnsk Aand kan befinde sig vel. Ministeriets politiske og theologiske Ortodoxie har kun liden Indflydelse paa den almindelige Tænkemaade, og ingensteds kan man roligere tilfredsstille sin Trang til at giennemhegle Frederik Wilhelm og hans Haandtlangere end her, ligesom man paa den anden Side kan i fuldkomneste Sikkerhed giøre Nar af vor Herre, ifald man finder Kald hertil; Frederik den Andens Ringeagt for Religionen blomstrer endnu, og er enhver ægte Berliner ligesaa fastgroet som Erindringen af hans Storhed som Konge, der nu ved den ydmygende Sammenligning med hans lille Eftermand er blevet uendelig større og har hævet sig til det muligst fuldkomneste Ideal. Giennem dette Glas kikker den nedslagne Preusser ud til Potsdam, ærgrer sig, og hevner sig ved Spot. Den almindelige Misfornøielse dreier sig om følgende Axer, Forbindelsen med Rusland og Tyveriet i Polen, som formodentlig ender sig med en Krig; og den franske Krig, som Kongen nu maa kiøbe sig fra. Krigen med Frankrig, som saa meget udsuer Preussen, er dog meer forhadet i Landet end i Berlin. Aarsagen dertil er, at de franske Silkefabrikers Standsning have givet de berlinske Fabriker et Liv, som disse i Preussen urimelige og fremtvungne Indretninger aldrig kunde faae, uagtet de ere opelskede i Skyggen af despotiske Privilegier. Polen har den gyseeligste Hungersnød, og smitsomme Sygdomme. En berlinsk Doctor reiser did efter den anden. Følgende Træk af russisk Politik er mærkværdig. De russiske Armeer have i den nye preussiske Andeel eller Sydpreussen ødelagt Alt, derimod blev den russiske Andeel meget vel behandlet. Efter Warschaus Erobring lod Keiserinden alle Levnetsmidler opkiøbe i hele Pohlen og alle tilgrændsende Lande. Disse lod hun uddele i sin nye Andeel. Det preussiske Hof var ophøiet over slig Omsorg. Nu kom Hungersnøden. I den russiske Andeel var Overflødighed. Følgen blev, at de fleste polske Preusser løbe over til Russerne, og den preussiske Deel af Byttet er nu i egentligst Forstand en Udørken, næsten uden Mennesker; og de Faa som bleve tilbage crepere af Sult.

I Invalidehospitalet tildrog sig i Gaar følgende Begivenhed. Blandt de to tusinde Mennesker, som hinke omkring i dette Huus, var Een, som besad en lille Hund, denne plagede en af Ex-Heltene med sine Caresser. Denne, som foruden et Par Egenskaber, som de tyske Aviser kalde deutscher Mut und deutsche Tapferkeit, var kort for Hovedet, blev keed deraf, og gav Hunden en Næsestyver. Hundens Herre ansaae dette som en Finte til sig, bebreidede den næsestyvende Mand sin urigtige Fremgangsmaade, og erklærede, at af alle mulige Maader til at slaae Hunde paa her i Verden var Næsestyver netop den eneste, hans Point d'honneur ikke tillod ham at tie stille til. Denne anmærkede derimod, hvor ugrundet dette Raisonnement var, da han ikke havde behandlet Hunden paa anden Fod end han var tilbøielig til at behandle hans Herre selv; og bekræftede strax sin Anmærkning med Virkelighed. Nu blev almindelig Allarm. Da det var en Æressag, saa blev ingen neutral. Enhver tog Parti, og treen frem med de Vaaben, som den moderlige Natur, eller dens venlige Understøtterinde, Chirurgien havde givet ham. De to tusende Krøblinger fik hinanden ved Haaret; Vagten kom, men Krykkerne seirede over Bajonetterne, da begge Parter forenede sig for at tugte de Fremmede, der vilde indblande sig i deres huslige republikanske Anliggender. Sagen endte sig dermed, at en Snees Mennesker blev dræbte, og flere dødelig saarede.

Den 14. April.

I dette Øieblik fortæller man den vigtige Nyhed, at Gen. Adjutant Meyring er i Gaar Aftes kommen fra Basel med den Efterretning, at Freden er sluttet mellem Frankrig og Preussen. Han reiste til Potsdam til Kongen, og skal i Morgen komme tilbørlig ind i Berlin med 60 blæsende Postillioner. Himlen give det var sandt. Jeg har i Sinde strax at rende omkring paa en Hoben Caffehuse for at opdage, hvorledes det berlinske Publicum optager denne Tidende.

Om tre Dage reiser jeg herfra til Hamburg, hvor jeg indskiber mig til Engelland. Kunde jeg være saa lykkelig at blive opbragt af en fransk Kaper! Fra Hamborg skriver jeg sikkert.

Men Du maae ogsaa skrive, og det snart, det er med næste Post, thi i Hamborg bliver jeg kun et Par Dage. Dit Brev adresserer Du til Etatsraad Lawätz¹⁾ i Altona, og dette er min bestandige Adresse for Eftertiden saa tidt Du eller nogen af mine Venner overfaldes af den Lyst at gjøre mig skriftlige Besøg. Lawätz vil da videre besørge Brevene til London. Hils hiemme. cura ut valeas! Olufsen.

Pram til Olufsen.

Khvn. d. 21. Apr. 1795.

Du er virkelig meget god, at Du vedbliver, siældnere vel end vi ønskede, dog engang imellem at skrive os til, endskiøndt det, om jeg ikke meget feiler, er over fire Maaneder siden Du saae noget fra os; i det mindste fra mig, thi Hun selv troer jeg dog har skrevet Dig engang til siden jeg. Aarsagen hvorfor jeg ikke har skrevet er at jeg i de sildigere Tider aldrig har vidst, hvor Du har været at finde: i Göttingen, Leipzig, Dresden eller Berlin; og at jeg i Januar biede paa at fortælle Dig Udfaldet paa Vinterens store Anliggende — for mig at sige — nemlig Ægteskabsskolen; saaledes maae Du vide, om jeg har glemt at melde Dig det sidst, hedder det fortreffelige Skuespil, som mit sidste Brev fortalte Dig en Deel om. — Dette Skuespil, begriber jeg nu let, interesserer Dig en heel Deel mindre end mig; især da Du ikke har seet eller læst, eller kan komme til at see, eller maaskee gad seet det: men alligevel synes mig, jeg, især efterat have kiedet Dig morderlig engang før dermed, endelig maae kiede Dig engang til. Imellem os, uagtet jeg godt begriber Emnet kan for Dig ikke have stor Interesse, saa er det dog det interessanteste, jeg har at meddeele Dig af de mellemløbne Maaneders Historie af mit Liv. — Jeg skal gjøre Dig dette interessante saa lidt uinteressant og saa kort jeg kan.

Jeg berettede Dig sidst, hvorledes jeg havde sendt Direc-

---

¹⁾ Johan Daniel Lawätz (f. 1750 † 1826), som 1778 havde etableret sig som Købmand i Altona og desuden kastede sig over en Fabriksvirksomhed, der dog paa Grund af Konjunkturerne ikke blev saa indbringende, som han havde ventet. 1790 var han blevet Etatsraad og 1813 udnævntes han til Konferentsraad.

tionen Stykket i dybeste Anonymitet, og tilbuden den det under den conditione, sine qua non, at den fandt det et ualmindelige godt Skuespil: at den som saadant antog det, og tilbød mig derfor 300 Rdl. Honorar, forsikkrende at Reglementet af 1773 (som fastsætter en Aftens Indkomst til Honorar) var dens eeneste Rettesnor: at den desuden skrev mig en Hob Grovheder. Sagen var: den troede Dig Forfatter, men Schwartz, som er dens Uven, Din Commissionær; den fandt mine Breve at være Impertinencer af Schwartz, og troede at ærgre Schwartz ved at besvare dem med Grovheder. — Imidlertid havde saavel Thaarup, som især Kiærulf, ikke destomindre fundet Stykket et i høj Grad fuldkomment Mesterstykke. De talte med mig og med hvem de saa derom i den mest enthusiastisk panegyriske Tone. Men deres Breve til mig vare saa forunderlig uforskammede, og conciperede af Thaarup, saa synderlig dumme og ilde skrevne, som om Ahlefeldt selv havde forfattet dem. — Hvad skulde jeg nu gjøre: give efter for Uforskammenheder, var nedrigt — give Slip af 300 Rdl. og al den Glæde, et saadant Mesterværk vilde give, urimeligt og tungt. Jeg valgte at give mig tilkiende for Hauch, at forestille ham det ukloge, uretfærdige, dumme i deres Fremgangsmaade. — Det skeede. Han fortalte mig, hvorledes Thaarup var Forfatteren af Brevene, og den, som ved mine især troede sig fornærmet, nemlig af deres formeente Autor Schwartz. Han fandt, man havde begaaet en Buk. Jeg skrev, endnu anonym, til Directionen, bekræftede, at jeg ikke lod Stykket spille, med mindre man betalte det efter Reglementet (med 3die Aftens Indkomst, som man forud formelig havde vægret), forestilte det inden Februar Maanedes Udgang og af de foreslagne Personer, som man og havde entet vægret eller svaret med Grovhed paa; — og nu fik jeg et meget høfligt Svar, at man efter nøyere Overveielse troede at burde indvillige mig alt, hvad jeg havde betinget mig. Kiærulf havde jeg nemlig ogsaa aabenbaret Hemmeligheden; men Thaarup var stedse i sin forrige Meening, at Stykket var af Dig, Brevene af Schwartz. — Rollerne bleve strax uddeelte, endnu inden Decbrs. Udgang. Endnu var Stykket det fortreffeligste omtrent af alle eksisterende Dramer. Man repeterte det imidler-

tid ikke, thi man var occuperet med Forestillingen af Operaen Elisa¹⁾, det forfærdeligste Vaas, som nogensinde er bleven frembragt paa nogen Skueplads; med en diævelsk langtrukken Musik af Naumann, et af hans første Arbejder. Det blev og, for ei at udpibes, kun forestillet en eeneste Gang, nemlig Kongens Geburtsdag, og havde kostet et Par Tusinde Rdl. eller meere. Man gav og en stadselig Prolog²⁾ af mig, med Musik af Wedel³⁾, hvoraf ingen af Deelene gjorde Lykke, skiøndt Wedels Musik var fortryllende, men Tingen var bleven absurdiseret ved Apparat efter Thaarups Ordination, reent hen i Taaget. — Strax i Februar eller dog først i Midten af Februar begyndte Repetitionen af Ægteskabsskolen. Saabye⁴⁾ fandt hans Rolle i Stykket ligne den han har i Negeren⁵⁾, han faldt paa den var af mig, communicerede saa Ideen til et Par af de andre; man lagde adskillige Data, som man deels havde digtet, deels faaet, sammen, saasom at Forfatteren havde corresponderet med Directionen, følgelig var nærværende; at der stod Ting, som skulde være mine Ordsprog eller Favoritideer osv. — og med eet vidste heele Truppen ergo heele Byen, at det var mig. Hidtil havde og Stykket været *yderst fuldkomment*; men — nu sank med et Fuldkommenheden til *godt* — snart til *ret brav, men*, — snart til lidt *langtrukket*; — snart til *maadeligen dialogiseret* — osv. (det var nys en af Fuldkommenhederne, at der var saa fortreffeligen dialogiseret). Det blev forestilt jeg troer d. 5. Martii — og ikke udpebet, tværtimod brav bekladsket, men ei med ringeste Enthusiasme; man fandt det, hørde jeg, fiint, ret godt, men langt, men overspændt,

---

¹⁾ Elisa, Syngestykke i 2 Akter af Mazzola i Oversættelse ved Teatersuffløren Lars Knudsen med Musik af Johan Gottlieb Naumann, der 1785—86 havde opholdt sig i Kbh. for at bringe det danske Kapel i bedre Orden. Stykket opførtes første og eneste Gang 30. Januar 1795. ²⁾ Optaget i Prams udv. digt. Arbejder. IV. p. 271. ³⁾ Søren Wedel (f. 1765 † 1826) var 1788 bleven Regimentskvartermester og Auditor. Han syslede i sin Fritid med Musik og har bl. a. skrevet Musiken til Guldbergs ovenfor anførte Syngestykke: Lise og Peter, Todes Husarerne og i Aaret 1795 til Prams Serenaden eller de sorte Næser. ⁴⁾ Peter Rasmussen Saabye (f. 1762 † 1810), der havde erhvervet sig et stort Publikum som Skuespiller og Sanger. ⁵⁾ Angaaende Prams 5 Akts Komædie „Negeren“, der gik første Gang 10. November 1791, se: Personalhist. Tidsskr. 4. R. IV. p. 82 ff.

men, men, men —. Dertil kom nu, Rahbek havde ikke læst det, ikke rettet derpaa, som paa Negeren (hvilken er, efter ham, nu Idealet, især en lang seig Scene deri, som virkelig han har skrevet¹⁾). Der spiller desuden Jomf. Smith (Catincka)²⁾, som han er forliebt i; hun spiller i Mandsdragt et Par Scener, og det støder hans Kydskheds Begreb, at denne hans Engel skal lade sine Laar see i Skindbuxer for Publicum. Han har og i sidste Minerva beviist, hvorledes det er et slet Stykke, skiøndt af en Forfatter, som derved har beviist, at han er en fortræffelig Forfatter³⁾. — Jeg forandrede eller forkortede efter Omstændighederne lidt til de følgende Forestillinger, og det havde de fire Gange det er spillet, efter denne Vinters Maade, fuldt Huus. Den tredie Forestillings Indtægt gav man mig, men, mirabile dictu! man gav mig en Aften, da Kongen kom paa Comedie, og da hans Følge, uden Betaling, opfyldte en halv Snees Loger, halve Parkettet og en heel Deel Parterre; derved indbragte fuldt Huus kun 345 Rd., som ellers er 430 Rd. — Magistraten valgte siden dette Stykke til Benefice for de fattige. — Er dette ikke pudseerligt nok. Du er saa meget indflettet deri, at det kan i det mindste ei være Dig ganske ligegyldigt. Havde man kunnet vedblive i den Troe, at Du var Forfatteren, det havde stedse været guddommeligt. At det ikke er erkiendt reent Skidt kommer deraf, at der er endnu mange, var i det mindste saalænge det blev spillet, som hærdede sig i den Tanke, at det dog var af Gulddaasens Forfatter, følgelig fortreffeligt. — Gulddaasen blev i Februar spillet til Benefice for Knudsen⁴⁾, og indbragte ham 1700 Rdl. — Inden jeg slutter denne Theaterefterretning, maa jeg endnu fortælle Dig, at jeg har skrevet et Syngestykke, eller rettere en opera buffa, som Wedel har ogsaa sat Musik til, og

¹⁾ Rahbeks Erindringer IV. p. 322—23. ²⁾ Ellen Marie Smidth (f. 1774 † 1842), 1797 gift med Skuespiller J. St. Heger. Efter at hun 1794 havde udført Kathinkas Rolle i Kratters Skuespil „Pigen fra Marienborg eller Peter den Stores Kiærlighedshistorie“ benævntes hun oftere med dette Navn, hvortil Pram her sigter (jfr. Rahbeks Erindr. IV. p. 326). ³⁾ „Er end ikke Stykket noget overmaade godt Stykke, maae dog den, der af dette Æmne kunde frembringe dette Stykke, ustridig være en overmaade god Forfatter“. (Minerva 1795 Marts p. 392 ff.). ⁴⁾ Den bekendte Skuespiller Hans Christian Knudsen (f. 1763 † 1816). Beneficen var den 28. Februar.

som hedder *Serenaden eller de sorte Næser*¹⁾; at Directionen har ogsaa antaget det med Pris og Berømmelse; at den har ogsaa i Anledning af dette Stykke gjort Chicane i Henseende til Honorarium, og maattet lade sig true til at tilslaae mig derfor en Aften og Componisten een til, da Thaarup forsøgte paa at afspise mig og Wedel tilsammen med omtr. 200 Rdl. Thaarup, som for sit Peters Bryllup lod sig betale 700 Rdl! — og at dette Syngestykke formodentligen d. 5. eller 12. Mai vil blive udpebet paa den Kgl. danske Skueplads. — At Schulz²⁾ har taget sin Afskeed med 1333 Rdl. Pension og faaet den ulykkelige Kuntzen indsat i sit Sted med 1200 Rdl. veed Du vel alt, som og følgerlig, at Wedel, fordi han er et dansk Menneske, ikke maa komme i Betragtning. — Fortæl mig, hvad Du har hørt om Kuntzen i Berlin. Det er dog vel ikke mueligt, at Du jo har hørt noget om ham, uden han er alt for obscur.

At et ungt Menneske ved Navn Wick³⁾ har skrevet et ret kiønt lille Enactes Stykke; at Guldberg⁴⁾ har skrevet et ditto med Sange i paa rimløse Vers, som med en i otte Dage af Schall⁵⁾ forfattet Musik skal spilles paa Torsdag; at Directionen har skrevet Grovheder ogsaa til Assessor Falsen⁶⁾ og til et Par andre Forfattere; men at en mærkelig Anonym har skrevet en

---

¹⁾ Dette 3 Akts Syngestykke gik første Gang 15. Maj 1795 og gjorde trods den indsmigrende og tiltalende Musik kun ringe Lykke. (se: Prams udv. digt. Arbejder. VI. p. XXXVI; Stykket udkom særskilt 1795 og er optrykt i udv. digt. Arbejder, IV. p. 289 ff.). ²⁾ Johan Abraham Peter Schulz (f. 1747 † 1800), den bekendte Komponist og Kapelmester. Hans Efterfølger blev den af ham selv designerede Fred. Ludvig Æmilius Kunzen (f. 1761 † 1817), der paa denne Tid var ansat ved Teatret i Prag. ³⁾ Peder Wieck (f. 1770 iflg. Nyerup, men dette er næppe rigtigt, da det i Bekendtg. om hans Død hedder, at han døde i sit 25de Aar † 1798). Hans lille 1 Akts-Komedie „Den godmodige Familie“ gik første Gang 24. Marts 1795 og gjorde ikke ringe Lykke, navnlig ved sin fortræffelige Dialog. Næste Aar fik han atter et lille Skuespil „Det tyvende Aars Ægteskab“ opført — intet af disse Stykker er trykt. (Se: Østs Litt.-Kunst- og Teaterbl. 1798. p. 135). ⁴⁾ Syngestykket „Aftenen“, der opførtes første Gang 23. April 1795, men henlagdes efter kun 3 Forestillinger. ⁵⁾ Componisten Claus Nielsen Schall (f. 1757 † 1835), der fik stor Betydning for Dattidens Musikliv og efter Kunzens Død 1818 arvede dennes Plads som Musikdirektør. ⁶⁾ Enevold Falsen (f. 1755 † 1808), bekendt som Skuespilforfatter, paa denne Tid Assessor i Højesteret.

*Dyveke*¹⁾, et Sørgespil, som skal være i høieste Grad fortreffe-
ligt, og spilles til Begyndelsen af næste Vinter — er hvad Du for-
uden ovenstaaende maa vide for at være ad satietatem under-
rettet de re nostra ludicra for denne Saison.

Paa forrige Ark fik Du en forfærdelig Hob theatralisk Nyt.
Jeg kunde have Lyst til at tilbageholde det; men har nu ikke
Tid til at skrive stort meere, og maatte følgelig lade Dig blive
uden Brev, hvilket jeg nu jeg veed hvor Du er at treffe nødigt
vilde. — Men da Du nu er dine lares saa nær, saa hvorfor be-
søger Du ikke dem og os. Troe mig, vi længes efter Dig, og
vilde med Glæde, inderlig Glæde omfavne Dig. Du taledes i Dit
sidste fra Dresden om en Collect for at bestride Omkost-
ningen. Uagtet jeg i afvigte Aar alt i alt havde c. 2500 Rdl. Ind-
tægt, saa er jeg dog derfor ikke anderledes end sedvanligen i
Stand til at byde Dig min Pung til nogen Nytt; thi den er
efter Sedvane næsten tom. Hvad lidt den har skulde og skal
for Resten i al Alvorlighed være til Din Tieneste; kun som sagt.
Dog de 5—6 Rdl., som en Reise fra Hamborg til Kiel og derfra med
Paketaaden hid vilde koste, kan og vil jeg uden Collect med
inderlig Glæde udrede. O kom! Du kan ikke forestille Dig hvor
glad jeg og min moitié vil være ved at see Dig, og hvor meget
vi have at fortælle Dig. Min Kone skriver Dig selv til. Hun
er vel; dog ei saa vel som i de forrige Vintre. Hendes Bryst
er hende bestandig tungt og trykkende. Hun seer dog i Vinter
stundom Comedien, thi — unter uns — der danser ikke en
vis²⁾ — — — fordi hun ligger i Barselsæng. Hendes Humeurs
ere taalelige og vi leve virkeligen jevnt vel. Vi see ingen uden
den yngre Mynster³⁾, en elskværdig Gut, som mange Aftener
spiller L'hombre med os.

Jeg har i Vinter intet bestilt uden skrevet den bevidste
Ægteskabsskole og siden Syngestykket. — En Beskiæftigelse har

---

¹⁾ Som bekendt af Ole Johan Samsøe (f. 1759 † 1796), (jfr. Rahbeks Er-
indringer. IV. p. 328 ff.). Samsøe holdt strængt over sin Anonymitet og der
var mange Gisninger i Omløb angaaende Forfatteren, saa meget mere som
Stykket før Opførelsen var spredt vidt om i Afskrifter. ²⁾ Til hvem Pram her
siger, kan næppe oplyses. ³⁾ Vistnok den siden saa bekendte Læge Ole
Hieronymus Mynster (f. 1772 † 1818), der Aaret efter tog medicinsk Examen.

jeg til. Du har af Aviserne seet, — maaskee har jeg og skrevet Dig til siden — at min velsignede Ghrd. Scheel er død¹⁾. Jeg omgikkes ham, som Du erindrer, medens han levede. Han fattede især i det sidste Aar megen Fortrolighed til mig. Da jeg saaledes var om og hos ham medens han levede, og kunde ansees virksom endog for mig — skøndt jeg aldrig har betient mig af hans Indflydelse, og vilde ei heller om han havde levet, — saa holder jeg det for min Pligt at vedblive efter hans Død, og da det er tydeligt, at denne cultura potentis amici ikke har Egennytte til Grund, at vise hans efterladte Familie den samme Opmærksomhed, som om jeg af Manden selv havde alt mueligt at vente. Deraf flyder, at mange Aftener og Eftermiddage tilbringes hos denne Familie, dobbelt saa mange, som da Manden levede. Det var en virkelig fortreffelig Mand, indsigtfuld, beskeden, utrætteligen virksom, velmeenende, og sindig, ligesaa hæderværd som Menneske, som han i Sandhed var det som Minister. — Hans Enke er og en i mange — o i alle Henseender fortreffelig Kone, og Døttrene især slægte Forældrene paa. Om fiorten Dage reise de til Wandsbeck for der at blive.

Jeg kom ikke til Tunis; ak at jeg kom ikke til Tunis! hver Dag i mit Liv kommer jeg til at sukke jeg over den Flauehed at jeg ikke gik til Tunis, men lod mig afskrække derfra. Jeg bliver her aldrig til noget, helst da jeg gør intet andet end slette Skuespil og saadant som en Lovtale over en Minister som Scheel, der ikke betydede stort medens han levede end sige da han er død; og var for ærlig og forstandig til at have stor Anseelse. — En saadan Lovtale staaer der i sidste Minerva. Jeg bliver aldrig til noget. Jeg curialiserer for ingen; spørger ikke Tidernes Aand hvad jeg tør meene, naar der spørges om min Meening, og gaaer min Vei alt for ligefrem.

Som jeg er, unde Du mig fremdeles som hidtil Dit Venkab. Jeg vil see til at fortiene det. Din Pram.

---

¹⁾ I Minerva 1795. Marts p. 302 findes Prams Minde-Tale over ham, holdt i Selskabet for Efterslægten. Med hans Efterladte vedblev Pram at staa paa den venskabeligste Fod. Saaledes førte han en meget livlig Brevvexling med Datteren Sophie Eleonore Frederikke, da denne stod i Begreb med at ægte Prins Frederik Carl Emil af Augustenborg, en Mesalliance, der medførte, at Prinsen maatte forlade Landet.

Fru Pram til Olufsen.

D. 21. April 1795.

Det er nu overmaade længe siden jeg skrev Dem til, ja næsten et halvt Aar tør jeg sige, men glad er jeg at det ikke er min Skyld ellers maatte jeg nu fremtrine rød og bleeg af Skamfuldhed. Jeg har ikke heller i dette Tidsrum faaet ret mange Breve fra Dem, gode Olufsen, men for de faa takker jeg Dem dog ret inderlig. De har skaffet mig megen Glæde. Det fornøyer mig at see af Deres sidste, at De endelig dog har fundet et Sted paa den Deel af Kloden, De har bereist, hvor De har moeret Dem; om Berlin og de indtagende Jødinder og de skønne kunstige Haver, maae De fortælle mig meget mere, naar De engang kommer tilbage, jeg er ret bleven indtagen deri efter Deres Beskrivelse. Nu kommer De os paa nogle Snese Mile nær, og det er evig Skade at intet Besøg kan have Sted. Det er i Grunden det samme som om De var nogle Hundrede borte, men dog glæder det mig jeg veed ikke selv hvorfor. Det er smukt af Dem, at De ikke har i Sinde at opholde Dem længer end omtrent sex Maaneder i Engelland, saa kan jeg dog haabe at see Dem engang endnu i dette Liv, hvis De ellers ikke faaer Lyst til at tage Farten videre frem, naar det er til Ende bragt. Men gjør det ikke, gode Olufsen, jeg kan forsikkre Dem De er lærd nok for Deres hele Levetid, og hvad der er derover, er af det onde.

De vilde vel gierne vide, hvorledes jeg lever, da ingen har kundet fortælle Dem noget derom i saa lang Tid. Vinteren er gaaet temmelig got, og jeg har været friskere end i mange Aar hvad Brystet angaaer, for det øvrige er alting i vores Levemaade som sædvanlig. Vi har nu her et meget skønt Foraars Veir, og den leedagtige Sommer nærmer sig med stærke Skridt, hvorledes jeg skal tilbringe den, kan jeg endnu ikke sige Dem, jeg haaber at blive i Byen.

Den gode Frue Rothe¹⁾ har endelig vundet Seier over sine mange Aars Lidelser. Hun døde i Februari mæt af Dage, og hvor stærk hendes Siel end var til at bære det elendige Legemes Byrder længtes hun dog tilsidst efter Befrielse, da denne sidste

¹⁾ Karen Rothe, f. Bjørn (f. 1742 † ¹²/₂ 1795). Hendes Husbond udgav endnu samme Aar „Karen Bjørns Minde“, men døde selv d. 19. December.

Vinter har været hende særdeles tung. Jeg saae hende en Maaned før hendes Død, siddende som sædvanlig omringet af Mennesker, og jeg syntes at see et Liig. Etatsr. lever for sig selv og fører sin egen Huusholdning, da han mærkede, at hans Søn Christian¹⁾, som nu ogsaa er givt, frygtede lidt for at indlade sig med ham.

Vi har ogsaa her en Deel hurtige Bryllupper. L. Fischer og Aage²⁾ maatte i Jan. hurtig giøre Anstalter til Bryllup, og for tre Uger siden indfandt en liden Datter sig. Hans Forfatning har ikke forbedret sig og de skal have Besværlighed nok for at leve; men det er dog nogenledes rimeligt. Hvad mener De vel om den unge Melchior³⁾, som af samme Aarsag maatte gifte sig paa 80 Rdlr., og den ældste Münster⁴⁾, som i Gaar af samme Aarsag maatte holde Bryllup med Jomfrue Melchior. Hans hele Indtægt bestaaer i et Par Hundrede Rdlr., som han fortjener ved Information, hvoraf det visseste bestaaer i den Gage, han faaer hos Command. Kierulf, hvor han er Informator. Det er ret at gifte sig paa Guds Forsyn, For den sidste turde det have de ubehageligste Følger, siden han agter sig i den helige geistlige Stand, hvor man er lidt nøieregnende med slige

---

¹⁾ Christian Rothe (f. 1770 † 1852) var paa denne Tid Fuldmægtig i Rentekammeret; han havde 1794 ægtet Charlotte Christine Müller. ²⁾ Maria Elisabeth Fischer (f. 1773 † 1834), Datter af Auktionsdirektør Moritz Fischer, blev $\frac{9}{1}$ 1795 gift med den senere Etatsraad, Kontorchef under Admiralitetet Peter Christian Rasmus Aagesen (f. 1762 † 1830). Datteren, Frederikke Johanne Elisabeth Aagesen (f. $\frac{24}{6}$ 1795) blev 1813 gift med sit Halvsøskendebarn, den senere Præst Peter Ephraim de Fischer. Fødselsdatoen, der anføres i Wibergs Præstehistorie I. p. 592, stemmer ikke med Opgivelsen i nærværende Brev. ³⁾ Rimeligvis en Søn af den nedenfor nævnte Politifuldmægtig Chr. Melchior. ⁴⁾ Morten Wendelboe Münster (f. 1771 † 1851), Søn af Thomas Georg Münster, der efter at have været ansat dels i Norge dels paa Bornholm 1787 var bleven Amtsforvalter i Aalborg. Han var 1793 bleven entlediget paa Grund af Kassesvig, hvortil der hentydes i det følgende. Sønnen blev Student 1788 og teol. Kandidat 1794. Det følgende Aar ægtede han Henriette Antonette Melchior (f. 1770 † 1843), Datter af Politifuldmægtig i Kbh. Christian Melchior. Deres første Barn blev imidlertid ikke født før d. 5. Juli 1796, saa Fru Prams Meddelelse maa formodentlig bero paa et løst Rygte. Münster blev da ogsaa endnu samme Aar, som hans Bryllup fandt Sted, residerende Kapellan i Aas og endte efter at have haft forskellige norske Kald som Præst til Voss og Provst i Hardanger og Voss. (jfr. Lampe, Bergens St. Biskopper og Præster. I. p. 437).

Synder. Man venter Frue Münster¹⁾ her i May Maaned for at etablere sig hos sin ældste Søn. Det maae være meget haart for den Kone at forlade sin gamle nu meget sygelige Mand, som hun har levet med i saa mange Aar, fordi de ikke har noget at leve af; men hvis det er saa som man siger, at en vis Mand giver hende hundrede Rdlr. om Aaret, saa kunde hun dog opholde sig i samme Bye hvor han lever og see ham lidt tilgode. Han flytter til Schölers²⁾. Noget besynderligt, som jeg hørte i Gaar maae jeg dog fortælle Dem. Jomf. Monrad var hos mig efter at jeg ikke havde seet hende i tre Maaneder. De kan vel troe, at jeg brumlede lystig over hendes smukke Opførsel, og efter mange Undskyldninger, da hun sagde hun kom meget lidt ud o. s. v. fortalte hun mig, at Bergsøe var gaaet ind i Fridriksbgd. Selskabet³⁾, og at hun der spille imellem en liden Rolle. Hvad synes De vel Jomf. Monrad spiller i et Theaterselskab? Jeg vilde næsten ikke troe mine egne Øren, og jeg sagde hende strax, at jeg vilde fortælle Dem det. De faaer Brev fra hende selv, hvis De opholder Dem saa længe i Hamborg, at hun kan skrive Dem til. Bergsøe læser meget flittig for at tage sin Examen i Sommer, og saa agte de at gifte sig til Efteraaret. Seer De, gode Olufsen, at jeg har mange smukke Nyheder at fortælle Dem i Dag, og skjønt De er kun maadelig fortalte, haaber jeg dog at de vil interessere Dem, siden De kiender Personerne. Men nu er det ogsaa høy Tid at holde op at passiare, som Fru Plum sagde i fordums Dage, og i det mindste levne Papiir nok til at forsikkre Dem, at jeg tænker ret ofte paa Dem, og er glæd ved at tænke paa Dem, min gode Ven.

Marie Pram.

---

¹⁾ Dorothea Marie Münster (f. Wendelboe); hendes Mand døde 1790, men hun overlevede ham i mange Aar og døde først 1830. ²⁾ Caspar Schøller (f. 1756 † 1808), der paa denne Tid var Major, var 1790 bleven gift med Amtsforsvalter Münsters Datter Mette Henrikke (f. 1773 † 1855). Ægteskabet blev forøvrigt opløst 1801, og hun giftede sig med sachsisk Overbergraad Ludv. Gustav Friese. (jfr. Personalhist. Tidsskr. 2 R. V. p. 245). ³⁾ Et af de talrige den Gang florerende dramatiske Selskaber.

Nogle Studenterbreve, sendte fra Kjøbenhavn til Christiania 1817—1820.

Meddelte af L. Daae,

I Aaret 1816 dimitteredes fra Herlufsholms Skole en ung Nordmand, Gabriel Kirsebom *Kielland* fra Stavanger. Paa Grund af Rigernes Adskillelse forlod han kort efter Danmark for at søge sin Fremtid i Fødelandet, hvor han blev en høitaget Geistlig. (Død 1854, som Sognepræst til Lyngdal i Christiansands Stift, see Halvorsens Norske Forf. Lexicon¹⁾).

I de første Aar vedligeholdte han Brevvexling dels med sin saare kjære Lærer, den senere Biskop i Aalborg N. Fogtmann, dels med et Par Skolekammerater fra Herlufsholm.

Den ene af disse var en norsk Præstesøn Michael Heggelund *Kildal Lund*, dimitteret 1814. Denne havde stor Lyst til at vende hjem til Norge, men saa ingen Udsigt til at kunne slaa sig igjennem ved Christiania Universitet, forblev derfor i Danmark, hvor han snart blev Compagnichirurg og siden efter langt om længe (1830) at have faaet chirurgisk Examen blev Læge ved 1ste Jægercorps († 1859, see Leth og Wad, Efterretninger om Dimitterede fra Herlufsholm S. 177). Den anden danske Brevskriver var Knud Christian Nielsen, dimitteret 1818, der tilsidst blev Rector ved den „videnskabelige Realskole“ i Aarhus og døde 1872. Han studerede i nogle Aar Theologi²⁾.

Disse Herlovianeres Breve ere stillede til min Raadighed af Sognepræst Kiellands Søn, Udskiftningsformand, Cand. phil. Hjalmar Kielland. Jeg har afskrevet de Dele deraf, som forekom mig at være af nogen tidsbilledlig Interesse. Kun ganske faa Anmærkninger ere tilføiede.

I.

Lund til Kielland.

Af Modtageren paategnet: „Kbhvn., sidst i August 1817.“

— — Professor Hansteen er nu i Kbhvn., han reiser paa Mandag og med ham agter jeg at sende Dig disse Linier. Jeg talede nogle faa Ord med ham og Frue³⁾ igaar. Hvorledes synes Du om ham? Hvorledes er han afholdt ved Universitetet eller blandt Studenterne? Jeg har hørt, at han skulde være for streng og for meget ville agere Hovmester. — — For Selskabet

¹⁾ Især vil han dog være bekendt fra hans aandfulde Hustru, Fru Gustava Kiellands, f. Bloms „Erindringer fra mit Liv“, der ere udkomne i Christiania i hele tre Oplag og i sit Slags indtage en høi Piads i den norske Memoireliteratur.

²⁾ Kiellands og Rector Niensens Ungdomsvenskab omtales ogsaa i Christine Daugaards Skrift: „Biskop Daugaard, en Mindebog“, I. S. 160.

³⁾ Denne, en Datter af Prof. Borch i Sorø, var beslægtet med Brevskriveren.

Clio¹⁾ har jeg endnu den Ære at være Directeur. Vi har nu fra Flyttedagen af et meget smukt og bekvemt Locale bestaaende af 4 Værelser, nu omtrent 75 kan komme hver Dag sammen og til hver Tid paa Dagen. Det Økonomiske besørger af en Vert, som tillige har Opsyn med Bibliotheket og Læsesalen. Over Trediedelen af Medlemmerne ere Nordmænd og Conversationen, hvortil er en egen rummelig Sal, er meget fri, munter og behagelig. Indtrædelsespenge i Selskabet er 5 Rbdl., den aarlige Contingent 12 Rbdl. Vi tale tit om det gamle Norge og vore kjære, flinke Landsmænd og kvæge os ved at minde hinanden om vore svundne Barndoms- og Ynglingsglæder, Commissionair-Hvervet skulde bestaa i at nedsende saa tidt, som muligt, hvad nyt, der maatte udkomme af Bøger og Smaapjecer, og maaskee vilde Du for Clios Skyld paatage Dig det. Formedelst Hielms Uefterrettelighed forlode vi ham og tog Hartmann²⁾, som ikke er bedre. — —

I en saa stor By, som Kbhvn., indtræffer da ikke sjelden noget nyt. Saaledes maatte for kort Tid siden, da Orlogsskibet Danmark løb af Stabelen, hvorved jeg ogsaa var tilstede, nogle Mennesker lade Livet, da en Del af Rækværket paa Broen fra Nyholm til Toldboden gik itu, og en hel Skare Mennesker paa det Strøg styrtede i Vandet. Jeg var ikke langt fra. Det var et fælt Syn at see Børn og voxne Mennesker af begge Kjøen, synkefærdige, kjæmpende med Bølgerne og Døden raabe om Hjelp. Da jeg ikke kan svømme, maatte jeg holde mig paa det Tørre, men hjalp til saameget, som muligt, med at trække dem op, som blev bjergede til Broen. Mange blev halvdøde slæbte hen til Hospitaler og Redningsanstalter, hvor næsten alle kom til Livet, men nogle bleve først fundne Dagen efter. Aarsagen til

¹⁾ Om dette Selskab see „Redacteur A. P. Liunges Optegnelser“. meddelte i Personalhistorisk Tidsskrift 4 R. I. S. 242 f. samt (Dansk) Hist. Tidsskrift 6. R. IV. S. 563 f. Selskabet, der afgav et Samlingssted bl. A. for i Kjøbenhavn tilbageblevne Nordmænd og tildels ogsaa for politisk misfornøiede Danske, tør oprindelig have været en Fortsættelse af den i 1814 kort efter Kielerfreden stiftede, men efter ganske kort Tids Forløb ophævede Nordmandsforening, om hvilken see H. Wergelands „Norges Constitutions-Historie“.

²⁾ Boghandler i Christiania.

at Rækværket gik itu, var uden Tvivl Prinds Ferdinand, thi han passerede med sit Slæng Broen og, da Folk, hvoraf de Fleste paa det Sted var Matroser, saa ham, bleve de rent splittergale til at trykke paa hinanden, og jeg tror vist ikke, det var saa langt fra, at Hs. Høihed havde druknet med.

— — Hvorledes gaar det med den dyriske Magnetisme deroppe? Bliver den anvendt og med Held? Veed Du, om de høie Læger og Professorer deroppe ere pro eller contra? Her-nede har den gjort megen Nytte, da adskillige ere blevne helbredede ved den. Jeg har haft en Patient, som jeg havde overordenlig Held med paa et Uheld nær.

Lund til Kielland.

(Udateret).

Indlagt sender jeg Dig Kritiken af Øhlenschlägers Reise¹⁾ af en, jeg tror Krigsraad Schjørring. Medfølgende Theses af Dr. Dampe kunde maaskee more Dig at gennemlæse. Der blev disputeret over dem i Læseselskabet Clio, som nu kommer sig fortræffeligt. Dampe som Præses holdt først en sædelig skøn Tale i Anledning af Selvmord, hvorefter Disputatsen begyndte. Opponenterne vare Hr. Secretair Gudenrath, (som Du formodentlig kjender af Navn, maaskee vor første Latiner, ældst Lærer i Lovkyndigheden og udmærket Jurist og en særdeles flink og vakker Mand, som nogle altfor frie Ytringer i forrige Tider mod gammel Slendrian, Uskikke af de Store, især Ørsted, som er hans Uven, ikke har bragt det videre), Professor Nyerup, Overauditeur Fleischer (som Du maaskee kjender, en Nordmand, han er i disse Dage befordret til Byskriver i Aarhus), Cand. theol. Gad. Disputeringen holdt først op, da Kl. var 11 om Aftenen, fortsættes formodentlig en anden Gang. Etatsraad Prams Fødselsdag blev høitideligholdt i Clio den 4 Sept. Først gav Pram selv et videnskabeligt Foredrag, hvorover der senere hen skal disputeres, derpaa betraadte Dr. jur. Jens Kragh Høst Kathedret og holdt en overordenlig nydelig Tale, hvori han skildrede Prams Fortjenester og Værd som Digter og Menneske. Herpaa satte man

¹⁾ En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem. 1—2. Kbh. 1817—18.

sig tilbords. Under Maaltidet bleve Sange af Professorerne Finn Magnussen og Nyerup og Copiist Liunge afsungne. Et passende og net Transparent i Baggrunden af Salen. Personalet bestod af nogle og halvtredsindstyve.

Stiftets høie Øvrighed, Stiftamtmanden Bülow og Biskop Münter, som har saa uhyre Indtægter, have en svær Kasse-mangel, thi man tør vel ikke sige, at de have spillet Fallit, uagtet Mange ere uforskammede nok dertil. — — —

Lund til Kielland.

(Kbhvn.) 28 Juli 1818.

— — Tal endelig ikke om til Nogen, at jeg er Compagnichirurg, da det mulig kunde skade mig, om Nogen fik det at vide, da jeg har fast i Sinde at tage op, saa snart det maatte blive mig muligt, hvilket rigtignok endnu er mig en Gaade. Da Du kjender til Personerne, kunde det maaskee interessere Dig at vide, at en Broder til Fru Hansteen (Peder Borch, Procurator i Vestindien) og Procurator Henr. Holtermann, Søn af Doctoren i Nestved, har duelleret paa Tortola, en lille Ø ved St. Croix i Vestindien, og Holtermann faldt ved andet Skud. Noget efter denne sørgelige og ulykkelige Affære skjød Holtermanns Secundant sig; han var Plantage-Eier paa St. Croix og en velholden Mand. Holtermann skal længe have drillet og chicaneret Peder B. — — Jeg talte for nogle Dage siden med Student Dreier, en Nordmand, som studere Medicin og er Candidat paa Alm. Hospital, og han gjorde mig rent forknyt ved sin Fortælling om, hvor vanskeligt det skal være at faa examen medicum ved Universitetet i Christiania, hvilket han havde hørt af en Student Storm, som har været hernede og nu tager op med Trepka. Giv mig endelig om denne vigtige Ting saa nøie Underretning, som Du kan. — — Alle de Selvmord her har Du maaskee hørt Tale om; hvert Øieblik hører man et nyt. For et Par Dage siden har to Grosserere druknet sig, og en anden, jeg tror en Slags Vertshusmand, stampede først Tarmene ud paa sin frugt-sømmelige Hustru (man siger af Jalousi) og sprang derefter i Peblingsøen, Flere har i den senere Tid taget Gift ind, Nogle have hængt sig, hvoriblandt en aldrende Jøde (ogsaa af Jalousi),

En sprang for noget siden ned fra Rundetaarn, men de fleste drukne sig. Om de to Forlovede, som skjød sig i Frederiksberg Have, har Du maaskee hørt. De have længe tjent til Gjenstand for Conversationen. En Vise om dem følger indsluttet.

Studenterne tilbyde sig nu at informere for en Mark Timen efter Avertissement i Aviserne. En Student Fritzner tager op til Statsraad Hegermann tæt ved Christiansand som Informator, altsaa en Nordmand mindre hernede. Hvert Øieblik taler man om Spektakler og Oprør i Norge, thi denne Materie er just Mad for Mons. Hvorledes er Stemningen mod Danske og hvorledes mod Svenske i de Cirkler, Du er i? Mod Norske er Stemningen her lidt bedre, end den engang var, saavidt jeg har erfaret. Istedetfor man før udskjeldte dem for utroe og utaknemmelige Skurke og Kjeltringer og nederdrægtige Landsforrædere, har man nu stemt Tonen til Medlidenhed. Man ynker nu de Stakler, fordi de ikke længere har den Lykke at staa [under] danske Formynderskab, beklager deres Nød og Elendighed, som da skildres med de skrækkeligste Farver, beklager deres Contribution til Banken, deres uhyre Skattepaalæg (som om det ikke havde Danmark eller Forbindelsen med dette Land at takke for alt næsten), deres forvirrede Pengevæsen og deraf flydende Falliter i Norge, og nu kommer i Forbigaaende en heel forfærdelig Mængde lumske, bitre Fortællinger, krydrede med alskens Salt og Allehaande om de Norskes, især de Handlendes Upaalidelighed, Uefterrettelighed og skammelige Uredelighed, NB. efter Adskillelsen fra Danmark, hvorved saa utallige Familier og redelige Handelshuse ere blevne ulykkelige, ret ligesom det var en ganske anden Slægt, en ganske anden Nation, end den som for kort Tid siden var forenet med Danmark, og som man dengang ikke noksom kunde agte og ære. Forleden Dag gik her 4 eller 5 jødiske Handelshuse Fallit, og Falliter er her intet mindre, end sjeldne, altsaa spilles der Fallit flere Steder end i Norge. Med smertelig Længsel venter jeg paa Storthingets Beslutning angaaende Kongens Proposition om Indskrænkning i Trykke- eller Skrivefriheden. Jeg skulde vel aldrig tro, at de ere saa gale og forblindede at give Samtykke hertil. — —

Kongen er nu efter sin Reise til Holsten for at eftersee og mønstre det Militære i Provindserne kommen tilbage i Løverdags hertil. Man venter med brændende Længsel paa Kongens Resolution paa, om Embedsmænd skal kun have i rede Sølv, hvad de før havde i Sølv Værdi, hvorved de næsten mistede det Halve af deres Indkomster, som ere ringe nok i Forvejen, eller de faar det Tillæg af $\frac{3}{8}$, som de nu saa længe har været snydt for. Det er ellers ikke smukt at give Folk Sølvværdi, naar de ikke kan være tjent dermed og, naar nu igjen Omstændighederne forandrede sig til det modsatte, give Folk Sølv paa en Tid, da Sølvværdien er næsten dobbelt saa fordelagtig. — —

Læseselskabet Clio har nu faaet en udvidet Tendents. Der skal en eller flere Gange om Ugen være literær Underholdning, det vil sige, holdes Forelæsninger, Declamationsøvelser, Recensurøvelser o. s. v. Der arbeides i denne Tid paa nye Love, og naar de komme istand, skal jeg sende Dig et Exemplar, da Du dog en kort Tid har været Medlem af samme.

Jeg har havt en Affære i Selskabet, hvorved jeg ikke blev beskyldt for mindre end crimen læsæ majestatis¹⁾, dog derom mere en anden Gang, da Tiden nu er mig knap. — Gid jeg kunde følge med Brevet, hvor vilde jeg da være glad.

Din hengivne Kildal Lund.

Nielsen til Kielland.

17 October 1819.

II.

— — — Om de Uroligheder, her har været i Byen og i Landet mod Jøderne, har I formodentlig hørt mange og overdrevne Rygter. Bestandig har der været en Animositet mod Jøderne, den Formening, at de ere Skyld i det slette Pengevæsen, er ganske almindelig udbredt. Vore Penge vare for nogen Tid siden meget gode, Coursen var næsten al pari, men nu er den stegen til 268, hvilket volder en slem Forandring, herved vaktet formodentlig det gamle Had mod Jøderne, og da nu en

¹⁾ Brevskriveren omtales i Dansk Hist. Tidsskr. 6 R. V. 592 (ved Siden af Blok Tøxen) som indviklet i Dampes Stemplinger og i Personalh. Tidsskr. 4 R. I. 260 omtales, at han kom under Forhør. Dette var dog senere; hvad der i nærværende Brev sigtes til, kjender jeg ikke.

Jøde, som skal være en meget skikkelig Mand, Raphael, havde indrettet en ledig, overmaade brillant og smagfuld Boutik paa Østergade, saa stak denne tilsyneladende Pral og Pragtsyge Pøbelen saa meget i Øinene, at den Onsdag 1 Sept. forsamlet tvang ham til at slukke sine Lysekroner. (Jeg har bestandig glædet mig ved at see denne deilige Boutik, Bronze Speile, Statuer, Silke Forhæng overalt). Han lod hente Vagt, og hans Lys bleve igjen tændte. Nu kom Løverdag Aften, hele Kongens Nytorv, Østergade, Amagertorv, Vimmelskaftet, var saa opfyldt med Folk, at man knap kunde trænge sig frem. Hvad jeg her skriver, er fuldkommen sandt. Jeg havde aldrig tænkt, at saamange Mennesker kunde samles i Kjøbenhavn. Nu blev der slaaet Ruder ind hos Raphael, hos Jacobsen og et Par til. Politimesteren kom op ad Gaden med alle sine Betjenter og gjorde lidt Plads, men Folk samledes strax igjen bag efter ham og huiede. Tilsidst kom Husarerne og skilte Folk ad. Søndag Aften var der endda flere Folk paa Gaden, da Alle vilde see, hvorledes det gik til. Ruder bleve strax udslagne paa Østergade hos de fleste Jøder der; men nu blev Gaden spærret af Soldater, Ingen maatte passere den. Plebs drog derpaa andre Steder hen og anrettede skrækelige Ødelæggelser; hos Trier ved Holmens Canal sloge de 67 Ruder ind, og forresten sloge de ind ved gl. Strand, Knabrostræde, Hyskenstræde, Frederiksberggade, Nørregade, Skoubogade, Ulfeldts Plads, Kjøbmagergade, Kronprindsensgade, Pilestræde, Slippen, Grønnegade etc. etc. Strax kom Garden til Hest samt Husarerne foruden en Mængde Infanteri til at patrøillere, men der blev dog slaaet Vinduer itu. Ja, det som er det skammeligste: nogle af den nederdrægtige Pøbel skal endog spotvis have raabt efter vor gode Konge: Jødekonge! Hvor var du 1807, leve Kong Christian d. 8de. Det er dog uhyre, hvor vidt Skamløsheden kunde gaa. Maaskee er det mere letsindigt, end ondskabsfuldt, men det er dog skrækeligt. Om Mandagen udkom der adskillige Politi-Anordninger, bl. a. Løfte paa 4000 til den, der kunde opdage noget om Ophavsmændene til Opløbene eller de skammelige Proclamationer, som bleve udsprede, samt et aabent Brev fra Kongen, hvori al Sammen-

stimlen forbødes, da de uskyldige Tilskuere lige saa let kunde falde, som de skyldige, og Enhver maatte da ligge paa sine Gjerninger. Om Søndagften havde endel Studenter stillet sig udenfor Regentsen paa Hjørnet af Kjøbmagergade for at høre, hvad der passerede, og da der i Kannikestræde ingen Jøder boede og dér altsaa var ganske roligt, mente de at kunne staa der uantastede, hvilket dog ei var Tilfældet. En Lieutenant Billemann, som kom forbi med Vagtafløsning, bød dem at skilles ad. En Larpent, som ei ligger paa Regentsen, svarer, at de vare fra Regentsen og havde Lov til at staa der, men Lieutenanten commanderer: Fald an, og Soldaterne forfulgte de Flygtende, som løb ind i Gaarden. For at Sligt ikke skulde finde Sted en Mandag-Aften, besluttede vi alle at holde os inde i Gaarden. Vi fik tillige ved en Parolbefaling Ordre, til saa vel som alle de øvrige, at holde færdige, saa snart Generalmarchen blev slagen. Sagen blev nu alvorlig, thi det var ingen blot Jødeforfølgelse, men der udstødtes endog haanende Ord mod vor gode Konge; satiriske Tegninger, hvor Jøder kronede Kongen, laante ham Penge, hvor Kongen sad i Jødernes Lomme og andre nederdrægtige, dumme Vittigheder fandtes opslagne. Selv paa Kongens Placater skrev de over Titelen: „formedelst Jødernes Naade Konge i Jerusalem.“ Slige Fornærmelser mod Kongens Person opbragte naturligvis alle Retsindige, skjönt adskillige just ei vare imod, hvad der skede mod Jøderne. Om Mandagen vare vi alle beskjæftigede med at sætte vore Geværer i Stand. Om Aftenen holdt alle sig inde i Gaarden. Nogle stode i Porten for at høre efter, naar Allarm blev slagen. Imidlertid kommer en Lieutenant Arenfeldt af Kongens Regiment forbi med en Patrouille og, da han, som det lader, just med Vilje søgte at vælte sig ind paa Studenterne, greb han strax Leiligheden, gik ind i Porten og vilde, at den skulde lukkes. Dette vilde Studenterne ikke. Han gik derpaa hen og spurgte efter Portnerkonen, som han, da hun svarer ei at kunne lukke Porten efter andres end Nyerups Ordre¹⁾, stødte for Brystet med sit Sabelfæste, og sagde, han

---

¹⁾ R. Nyerup var som bekjendt Provst paa Regentsen i en lang Aarrække.

vilde selv lukke Porten. Men hun fortalte, at hun stod ligesaavel paa sin Post som han og lukkede selv. Imidlertid vare alle stimlede hen i Porten, Lieutenanten kom strax tilbage, lod Døren paa Porten aabne og lod Soldaterne falde an, hvilket de og gjorde. Portnerkonen fik Kolbestød, de to Studenter Fasting og Haugaard, som stode nærmest, bleve omringede hver af 3 Soldater, som med opløftede Kolber raabte: Lader os slaa de Hunde ihjel. Arenfeldt saa det og frelste dem med Nød og neppe ved at styre Soldaterne. Andre forfulgte Studenterne, der paa Flugten gled ud af Tøflerne og løbe med Piberne i Munden, uberedte paa sligt. Deichmann blev truffet af en Bajonet paa Skulderen, som blev bleseret. Dette var dog altfor galt at blive stukket ihjel, man ventede desuden Skud hvert Øieblik, Taalmodigheden maatte dog faa en Ende. Winther raabte derfor med sin Stentorstemme: „Henter Geværerne! Vi skulle nok drive dem ud.“ Saasnart de tapre Herrer hørte om Modstand, toge de Flugt i største Hast. Nu kan Du tro, der blev en Gjæring i Gemytterne. Lykkeligvis gjorde Hidsigheden, at intet ubesindigt Forslag blev antaget, fordi Enhver vilde have sit drevet igjennem. Der blev blandt mange andre gjort det Forslag at sende Bud til Holmens faste Stok om Hjelp, men Tanken om den Forvirring, der under de nærværende Uroligheder derved vilde opstaa, fik Overmagten. Et fornuftigt Raad blev fulgt. En Deputation blev sendt til Politimesteren, og en anden til vor Chef General Lorenzen. Politimesteren tog meget artig imod denne, lovede den al Satisfaction og sagde, hvorledes de skulde forholde sig, nemlig opsætte en godt stilet Klage, som enten et Par af dem selv skulde underskrive, eller de skulde faa Nyerup til at klage. Han var ogsaa personlig fornærmet. Under Spektaklet gik han ud fra sin Dør paa Gaden og sagde, at han var Provst paa Regentsen. „Det er godt for Dem.“ „Jeg skal nok stille Studenterne tilfreds, naar De holder Styr paa Deres Folk, hvad er Deres Navn?“ „Det kommer ikke Dem ved,“ var Arenfeldts Svar, „forresten staar jeg ved Hans Maj. Kongens Regiment.“ Marsch! og derpaa drog han afsted med sine Folk. Hvad den anden Deputation angaar, da spurgte Lorenzen strax, om Nogle havde været i Uniform, og da dette

blev besvaret med Nei, beklagede han meget ei at kunne tage sig af vor Sag, saa meget som ellers, men henviste dem til Commandanten, Grev Schulenburg, der lovede dem Satisfaktion. Næste Morgen lod han ved et Brev de samme kalde til sig, som havde været hos ham. I Førstningen vilde han skræmme dem lidt, men da dette ei gik an, tilbød han dem at mægle Forlig: „Dersom De har noget forresten mod Lieutenant Arenfeldt, kunde De afgjøre det personligt med ham,“ hvortil ogsaa Arenfeldt, som var bleven kaldet ind, viste sig villig. (Han skal hugge og fægte fortræffeligt). Siden blev han mere artig, ja han fortalte endog, hvem og hvor mange, der vare arresterede, at man slet ikke kunde passe paa dem, der sloge Ruder ind, thi dette gjorde de selv, medens Husarerne rede forbi dem. De lagde nemlig en Sten i den flade Venstre og slaa med Høire til denne, saa at Stenen flyver op mod Ruderne. Derpaa lod han dem gaa bort, efter at have bedet dem om at komme igjen næste Dag. Imidlertid var Klagen forfattet, den blev oplæst, bifaldet og bragt til Nyerup, der skrev sit eget Navn under som Klager, og derpaa indleveret til Politimesteren. Spektaklerne i Byen vedbleve imidlertid. Ophavsmændene vilde endog have os med. De kastede Placater ind ad Porten, hvilke strax bragtes Politimesteren. Ja, der kom endog en Person ind en Aften, som ved Fortælling om, at en Student blev arresteret, vilde, vi skulde deltage, men da han mærkede, at han ei var velkommen, pakkede han sig i største Hast. Han er dog senere bleven opdaget. Jøden Erfeldt, der skal være det største Skarn, der er til, og hvis Huus Søndag Aften havde faaet en dygtig Tøraf, vilde om Mandagen ud paa Hospitalet, skjønt han just ei feilede meget. Men paa Kongens Nytorv blev han nødt til at flygte hen til Hovedvagten. Han tog nu en Vogn, som skulde kjøre ham i Galop, men Pøbelen hentede ham ind, en Karl steg op paa Vognen og slog med knyttet Næve helt igjennem Læderet, som tillukkede den, ind i hans Ansigt. Erfeldt skal derpaa have holdt en Pistol frem, hvorover alle bleve end mere forbitrede, og ligesom han kom til Porten ved Hospitalet, reve de ham ud af Vognen og pryglede ham lidt. To Tænder mistede han. De tililende Portører

og Opvartere frelste ham. „Lad os blot faa ham ud lidt, De skal strax faa ham igjen,“ blev der raabt. Adskillige andre Jøder bleve mishandlede paa Gaderne. Om Aftenen kom der en Efterretning fra Kongen gjennem Kaas til Nyerup, at han skulde meddele os Hans allerhøieste Tilfredshed med vor Opførsel i enhver Henseende, og som et Bevis herpaa tillod han os selv at vælge, hvilken Post vi vilde forsvare i denne urolige Tid. Næste Dag var Olrik og Vallentin igjen hos Schulenburg. Han var vred over, at der var leveret en Klage ind, som han vilde, de skulde tage tilbage, men vilde igjen dysse Sagen ned efter Kongens Ønske. Men vore svarede, at ei vi, men Provsten havde klaget; Forlig kunde de ei slutte paa deres Collegers Vegne. Commandanten lovede endog at sætte Arenfeldt 48 Timer i Arrest, dersom de vilde indgaa Forlig, og for Resten kunde de jo faa passelig Satisfaction. Imidlertid havde Rector magnificus sendt Bud til Nyerup, at han skulde stevne Sagen ind for Consistorium, da det var en Sag, som angik ei blot Regentsen, men hele Universitetet. Af Frygt for, at hine to Emissærer skulde slutte Forlig, som man nu ei kunde tænke paa, sendtes Winther ud til dem og sagde dem det. Schulenburg var meget artig imod dem, især, da de havde fortalt Kongens Udsagn til os. Han var endog saa overvættets artig at spørge, om de havde Lyst til at gaa ned paa Parolen, en Ære, som vel neppe nogen Student før har nydt. Urolighederne vedvarede. Strengere Befalinger kom ud. Alle Døre og Porte skulde være lukkede om Aftenen Kl. 8. Ingen i kort Trøie maatte gaa paa Gaden, ja næsten alle bleve tagen. Om Fredag Eftermiddag Kl. 5 drog en Piquet Studenter af 1 Capitain, 3 Lieutenanter, 6 Underofficerer og 100 Menige ud paa Amalienborg. Da Kongen ankom der, red han hen til dem, hilsede og sagde: „Det er mig overmaade kjært, at Corpset har vist sig saa hengivent. Jeg skal aldrig glemme det, nei i Sandhed ikke.“ I Søcadetacademiet var der indrettet Borde og Bænke til Brug for Piquetet. Søcadetterne viste sig meget artige imod Corpset, inviterede Medlemmerne op paa deres Værelser, hvor de tracterede med Theevand, Smørrebrød og siden med Madeira. Denne Nat forefaldt ei den mindste

Urolighed, saa at Æren for Standsningen af disse Optøier hører Studenterne til. Maaskee havde Studenterne ventet at faa Sø-mændene i Ledtog med sig, og da de nu saa deres Forhaabninger ganske tilintetgjorte, have de maaskee anseet det for raadeligst at lade sligt fare. Kongen lod samme Aften en Adjutant sige os, at en Commission over Arenfeldt var nedsat, som bestod af Oberst Holstein, Auditeur Stendrup og Etatsraad Lassen i Cancelliet. Som sagt, efter denne Tid holdt Urolighederne op. Enkelte Placater fandtes vel, men mere for Resten Intet, skjønt Frygten vedvarede. Landsener-Regimentet blev indkaldt. Vore Vagter formidskedes indtil 32 Mand og holdt derpaa op. Nu patrouillerede vechselvis Husarer og Landsenerer, kun om Natten og med faa Folk.

— — Du hilses af alle Herlovianere. Justitsraad Brorson har været længe og farlig syg; man har endog to Gange udgivet ham for død, og der sagdes, at Rahbek og Professor Bloch i Roskilde gjorde sig Umage for at erholde det Embede. men Melchior faar det dog nok efter Brorsons Død, denne er maaskee langt borte, thi han har begyndt at læse igjen. — —

Din hengivne trofaste Ven

K. C. Nielsen.

Nielsen til Kielland.

Regentsen 18 Juni 1820.

— — — Den 5 Juni havde vi her paa Gaarden en Studenterfest. Ved en Subscriptions-Liste var vi samlede omtrent 200 Stykker. Gaarden var illumineret, udadtil behængt med couleuerte Lamper og Træerne ligeledes. Et helt Oxehoved Vin var anskaffet og aftappet, Koldt Kjøkken blev fremsat paa Bordene, som vare satte ned i Gaarden, og den ganske Forsamling skikkede sig til Sæde. Derpaa blev en Sang, forfattet af Chr. Winther¹⁾ og sat i Musik af A. E. Krøyer, begge Regentsianere, afsunget med Accompagnement af Instrumenter af en god Solosanger Abrahams og Chorene istemte af Alle. Kongehusets Skaal blev denne endt med. Derpaa blev under tiltagende Munterhed flere

¹⁾ Den bekjendte Sang: „Her under Nathimlens rolige Skygger“ osv.

Skaaler drukken. Imidlertid havde Professor Jens Møller været oppe hos Nyerup, som er Provst her paa Gaarden, og villet irettesætte ham, fordi han havde tilladt dette Gilde, men, da han ei var hjemme, udøste han tildels sin Harme over Nyerups Døtre og efterlod et uartigt Brev til N., som befalede, at Forsamlingen skulde skilles Kl. 11 eller i det høieste Kl. 12. Dette opbragte Gemytterne, især da J. Møller ikke er afholdt, og de ytrede først deres Mishag ved at drikke P. E. Müllers og ikke Jens's Skaal men endelig raabte L. Fasting: „Pereat!“ Nogle gjentog Udraabet, de fleste taug, men Nogle vilde staa ud paa Auctor. Dog blev det snart roligt igjen, skjønt Stemningen vedblev at være forstemt. Kl. 12 gik de fremmede, Gaardens Folk vedblev noget længere. Omtrent 8 Dage efter, da J. Møller havde faaet Underretning derom, kaldte han først Winther til sig og siden andre af Formændene, en Mediciner Krøyer, Broder til Componisten. Denne K. behandlede Jens Møller høist uforskammet, sagde ham ligefrem, at han havde været med at raabe Pereat, og at Alles Stemning var imod ham. Jens, der ellers har et dygtigt Snakketøi og som først havde truet med Relegation for Fasting, blev ganske taus, men befalede dog Krøyer strax at flytte fra Regentsen og forløb sig saaledes igjen, da dette jo ei staaer i hans Magt alene. De fleste Folk glædede sig herover, da J. Møller beskyldes for at være meget arrogant og at ville gjøre sig vigtig. Imidlertid gik en Deputation til P. Erasmus, en Forsamling af det theologiske Facultet holdtes hos Nyerup. Her mødte Krøyer, og hele Sagen faldt ganske hen. Jens Møller & Krøyer gjorde hinanden Afbigt, J. M., fordi han havde sagt til Winther om Krøyer, at han var et farligt Menneske og en Slaaesbroder, og Krøyer, fordi han havde raabt Pereat.

Nielsen til Kielland.

Regentsen 3 Gang Nr. 10 29 Nov. 1820.

Kjæreste Kielland!

— — — Hvad nu os angaar, leve vi saa taalelig, høre bestandig Klager over de besværlige Tider især for Landmændene, der rigtignok klage med Rette, da de skjønt Specier staaer i 15 $\frac{1}{2}$,

maa sælge deres Havre for 9 $\frac{1}{2}$ Tønden og dog betale Skatter som før. Dr. Dampe, som Du vel erindrer som første Redacteur af Slagelse Avis, som her i Jøde-Feiden, efter hvad der siges paa en Maade prædikede Oprør, saa at Consistorium forbød ham Prædikestolen, — siden vilde for Damer og Andre holde Forelæsninger over den Augsburgske Confession, den han nok for det meste vilde forkorte, men heri af Politiet forhindredes, har nu for ganske kort siden villet oprette et Selskab, hvis Formaal skulde være at forandre Regjeringsformen. Dog da han første Gang vilde samle Medlemmerne, blev han af Politiet sat fast. Hans ulykkelige huslige Omstændigheder (han er skilt fra sin Kone, med hvem efter Sigende hans Fader skal have haft ulovlig Omgang, og er meget fattig) kan maaskee have bidraget sit til at forrykke hans Ideer.

Vor Studenterforening er nu under allehaande Modstand kommen saa vidt, at den har faaet Værelser og kommer sammen. Medlemmernes Antal udgjør henimod 150. De søgte af Artighed Consistorii Samtykke, men da de i 3 Maaneder havde ventet herpaa, og havde faaet Politimesterens, gjorde de Alting i Stand, leiede Værelser til 500 Daler Sølv, (hvilke dog nu ere dem for smaa), gjorde Accord med Brorson om at være Vert der etc. Lovene komme med det første ud i Trykken. Professorerne ere for det meste stærkt derimod. Ved Communitetets Uddeling denne Gang have ingen Klubbister (som Hornemann kalder dem) faaet Stipendier, og de have gjort Forespørgsel hos Directionen²⁾, om de ikke maa bruge samme Fremgangsmaade for Eftertiden. Hornemann aabnede sine Forelæsninger her i dette Semester med en Tale i denne Anledning. Han var meget rørende, og jeg gik bort med Følelse af Kjærlighed for ham. Den ulykkelige phantastiske Schellingske Philosophi og Phantasiens store Herredømme over Fornuften var det, der ledede til saadanne Uskikke, der ogsaa havde forvirret Sand³⁾, saa at han begik Snigmord,

¹⁾ Den gamle Prof. theol. Claes Fries H.

²⁾ c: Directionen for Univ. og de lærde Skoler.

³⁾ Den tyske Fanatiker Karl Ludwig Sand, som 23 Marts 1819 myrdede „den russiske Spion, Fædrelandsforræderen“ Kotzebue i Mannheim, en

som om det var hans Pligt. Alt Phantasteri skulde vi vogte os for. „Hvor er i Danmark en liberalere Mand, end den liberale Hornemann? Jeg har næsten været udskreget for altfor stor Liberalitet“; vi kunde altsaa ingenlunde tro, at det var af Illiberalitet, at han raadede herfra. Forresten anførte han ingen Grunde mod Klubben, men bad blot, at vi af Kjærlighed for ham vilde bie 2 Aar, inden vi gik ind i Selskabet, thi til den Tid var han ei mere ved Universitetet og haabede nok, at Foreningen skulde gaa overstyr forinden.

Just i dette Øieblik hører jeg fortælle, at Directionen er enig med Consistoriet i, at Klubben skal ophæves. At just Fasting og Krøyer ere to af Seniorerne (de samme raabte Pereat for Jens Møller) er vist en Grund, der ei er af mindste Betydning for Professorerne til at sætte sig imod denne Forening. Frygte de for politiske eller andre skadelige Følger, saa kunne de jo selv som Medlemmer styre og lempe Sligt. Den usle Grund, at Professorer skulde tabe sin Agtelse ved at omgaas med Studenter, hvilken man vil sige — om sandfærdigen veed jeg ei og tror det neppe — at Engelstof skal have fremkommet med, kan vist ei bevæge en Forsamling af fornuftige Menneskehjerner at være imod dette Selskab. Hver Løverdag forelæses der en Afhandling, den første var en æsthesisk af Zahle, den anden en historisk Undersøgelse af Schow (Søn af Professoren) om Gregor VII, efter nogle hidtil ubekjendte Breve til Mathildis, som vise ham i et ganske andet Lys end almindeligt. Hver Onsdag er der Sang og Musik, der er gode Sangere f. Ex. Rosenkilde ved Theatret, Chr. Winther, H. E. Krøyer, der er Musicus *ex professo*, Jøden Abrahams etc. Kort maa ei spilles, Commercen varer ei længere end til Kl. 11. Vor Chr. Thaarup er Præsident. — — En skrækkelig Mængde Russer indfandt sig iaar, 141, hvoraf 3 gik *ad undas*, kun en, Madvig fra Frederiksborg Skole, blev indkaldt, en ung Bornholmer, som for 3 Aar siden kom herover, henvendte sig til Etatsraadinde Koefod, som

---

Begivenhed. der, som bekjendt, vakte uhyre Opsigt. En interessant Skildring af Sand, hans Daad og dens Følger findes i *Gesch. des Jenaer Studentenleben von Richard und Robert Keil* S. 435—475.

holdt ham i Skolen, hvor han i tre Aar expederede sig. Han skal være udrustet med en mageløs Hukommelse. For at rumme Mængden ere Høresalene udvidede. — — — Kaas har kun slet spillet op med Skolen¹⁾ ved sit Byggeri, den staar paa meget svage Fødder, alle Lærere og Betjente have af sig selv modtaget Sedler i Stedet for Sølv. Kaas skal endog ville havt den nedlagt, men Brorson satte sig stærkt derimod.

Gravskrifter fra Kjøbenhavns nedlagte Kirkegaarde indenfor de gamle Volde.

Ved Poul Bredo Grandjean.

VII. Garnisons Kirkegaard.

1) Her under giemmes | det Forkrænkelige | af Georg Christopher v. Styrup²⁾. Ridder af Dannebrog og General. | Fød den 7de Septbr. 1678. Død den 15 Apr. | 1762³⁾. Og hans Daatter | Generalinde Sophia v. Hauch. | Fød den 20 Januar 1731. | Død den 15 Febr. 1760⁴⁾. Blev Moder til 8de Børn | af hvilke her hviler | en i sine uskyldige Aar bortdød Søn | Wilhelm Andreas Hauch.

2) Dem doppelten Andencken | eines rechtschaffenen Vaters | des Herrn General Major | Ludvig Heinrich v. Schimmelmänn⁵⁾, | geböhren 1743, gestorben 1793, | und eines geliebten Kindes | Charlotte Henriette Erdmuthe Senft de Pilsah | geboren d. 5 Jul. 1801, gestorben d. 5 Jan.⁶⁾ 1802 gewidmet | von einer danckbaren Tochter | und zärtlichen Mutter | Carolina Senft de Pilsah geb. v. Schimmelmänn⁷⁾ | und | des Herrn Generals nachgelassene Wittwe | Henriette de Schimmelmänn.

3) Generalmajor | Erik Onserud | C. D. — D. M. Født i Norge d. 24 Novbr. 1766. | Død d. 19 Januar 1849.

4) Eilert Peter Tscherning⁸⁾. | Født den 2den Februari 1766. Inspecteur | paa Frederiksværk | fra 1794 til 1830. | Død som Oberst af Armeen, | Ridder og | Dannebrogsmænd | den 26de Juli 1832.

5) Sara Sophie Tscherning, | Datter af | Oberst Eilert Tscherning | og | Marie Lützu, | født den 10de November 1804, | død den 29de August 1841.

¹⁾ Herlufsholm, hvor han var Patron. ²⁾ Jvfr. Personallhist. Saml. I, 309. ³⁾ „bisætt i det hvelvede Begr.“ (Kb.). ⁴⁾ Personallhist. Saml. I, 313. ⁵⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XV. ⁶⁾ Kb. har † 4 Jan. ⁷⁾ g. m. preussisk Minister. Baron S. de P. ⁸⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XVII.

6) Oberstlieutenant | C. R. M. I. v. Barnekow¹⁾. | 1767 — 1830²⁾. | Og Hustru³⁾.

7) Christian August | Lorentzen⁴⁾. | Kongelig Portraitmaler | og Professor ved | det kongelige Academi | for de skønne Kunster. | Fød | den 10de August 1749. | Død | den — — —⁵⁾ 1828.

8) Her under hviler | det ædle Ægtepar | Mathias Thye⁶⁾ | og | Nicoline Thye⁷⁾. | Efter en 35aarig Skilsmisse | ere de atter forenede i Herren.

9) Georg Frederik | Ursin.⁸⁾ | Professor, Dr. phil. | * 16 Juni 1797. | † 4 Decbr. 1849.

10) Albert Wilhelm | Thurah Ursin.⁹⁾ | * 12 Octbr. 1834. | † 10 Jan. 1847.

11) Her giemmes Støvet | af | Henrich N. Erichson¹⁰⁾. | Forhen Mægler i St. Croix. | Fød 1794 og død 1832. | Begrædt | af en sørgende Enke | og 7 Børn.

12) Christiane Hartmann¹¹⁾ | fød Wittendorf. | Født 22 Decbr. 1778, | død 13 Jan. 1848. | August Wilhelm Hartmann¹²⁾. | Født 6 November 1775, | død 15 November 1850.

13) I. P. E. Hartmann¹³⁾ | 1805 † 1900.

14) Emma Hartmann | fød Zinn¹⁴⁾. | Født d. 22 August 1807. | Død d. 6 Marts 1851.

15) Augusta Hartmann¹⁵⁾. | Født 17 Septbr. 1832. | Død 28 Mai 1835. | Marie Hartmann¹⁶⁾. | Født 28 November 1845. | Død 16 Marts 1851.

16) Mangeaarigt Venskab | og skyldig Taknemmelighed | satte dette Minde | for | M. M. Astrup¹⁷⁾. | Forhen kongelig Skuespillerinde. | Fød d. 25 April 1760. | Død d. 19 Februar 1834. | Som yndet Kunstnerinde, | øm Veninde, | ædelt Menneske | vil hun stedse bebares | i kjærligt Minde | (af) efterladte Slægt og Venner.

17) Dette Gravstød | tilhører | forrige Skibsværfts Eyere paa Christianshavn | Lars Wilder, | som af ham er bekostet | og dertil har

---

¹⁾ Christian Robertus Maximilian Julius v. B., jvfr. F. Krogh: Dansk Adelskalender. ²⁾ † 10 Sept. (Kb.). ³⁾ Anna Christiane Rosine f. Tronier † 9 Jan. 1851. ⁴⁾ Jvfr. P. Weilbach: Nyt dansk Kunstnerlexikon II, 36. ⁵⁾ 8 Mai (Kb.). ⁶⁾ Sognepræst til Garnisons Kirke † 17 Dec. 1814 (Kb.), jvfr. Wiberg. ⁷⁾ Nicoline Anna Charlotte f. Albek. ⁸⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XVIII, og A. Hellemann: Genealogiske og personalhist. Meddelelser pag. 86. ⁹⁾ hans Søn, jvfr. sst. pag. 87. ¹⁰⁾ Hendrich Nicolay E., kgl. Mægler og Procurator paa St. Croix, † 16 October (Kb.). ¹¹⁾ Christiane Petrea Frederikke H. f. Wittendorff (Kb.). ¹²⁾ Jvfr. Schyttes Musiklex. I, pag. 323. ¹³⁾ Jvfr. Biogr. Lex. VII. ¹⁴⁾ sst. ¹⁵⁾ Aug. Johanne Frederikke H. (Kb.). ¹⁶⁾ Maria Regitze Charlotte Augusta H. (Kb.); begge Børn af Prof., Dr. phil. I. P. E. H. ¹⁷⁾ Mette Marie A., Kb. har † 16 Febr., jvfr. Biogr. Lex. I.

erholdt Rettighed for bestandig | af Garnisons Kirkes Patron | efter Begravelses Brev af 26 November 1787. | Her under hviler | Faderen | Carl Wilder¹⁾. | Død den 6 Januarii 1765 i sit 68de Aar. | Moderen Anna Maria Wilder født Grøngaard. | Død den 3die May 1786 i sit 73de Aar. | Svogeren | Carl Rudolph v. Pelt | Oberst Lieutenant i det Siellandske Infanterie Regiment. | Død den 1ste April 1796 i sit 68de Aar. | Og hans Hustrue | Friderica v. Pelt født Wilder. | Død den 3 November²⁾ 1804 i sit 52de Aar. | Lars Wilder³⁾. | Død den 16 April 1810 i sit 72de Aar.

18) Francisca Sophie Louise d'Auchamp⁴⁾ | 1806—1819. | Sophie Elisabeth d'Auchamp⁵⁾ | født Sommer | 1785—1842. | François Louis d'Auchamp⁶⁾ | 1776—1847. |

19) Her hviler Støvet af | Ludvig August Møller, | Capitain | ved det kongelige Ingenieurcorps, | Ridder af Dannebrog | fød paa Ærø den 6te September 1798, | død i Kiøbenhavn den 12te December 1839. | Hans Liv var kort, | men utrættelig Virksomhed, | hans kundskabsrige Aand og ædle Hierte | gjorde ham agtet og elsket. | Herrens Domme ere urandsagelige | og hans Veie usporlige.

20) Her under giemmes Støvet | af | Peder Dahl, | Borger og Skibs Capitain | her i Staden, | fød paa Gaarden Eskedahl | ved Grimstad i Norge | den 4de. September 1746, | død her i Staden den 31te Marti 1789. | Kort var hans Levetid, | men vel anvendt, | enhver, som kiendte ham, | tilstaar dette | og Grimstad Skole | i hans Føde Egn vil | for de kommende Slægter | til Dagenes Ende | hædre denne værdige | Landsmands Minde.

21) Her hviler | Birgithe Møller⁷⁾ | født den 26de September 1766, | død den 18de Februar⁸⁾ 1830.

22) I denne Grav er nedlagt | Oluf Frederik Tofte | Leth⁹⁾ | fød den 29 Juli 1825, | død den 4 August 1825 | og | Hulda Constance Leth¹⁰⁾ | fød den 1 October 1829, | død den 9 October 1832. | I Uskyldsaar forlod I Jorden | og ere i Himlen Engle vordne.

23) Anna Adolphine | Tønder | fød von Saldern, | Enke efter | Stabschirurg N. Tønder. | Fød den 14de September 1771, | død den 28de April 1848. | Fred med hendes | Støv.

¹⁾ Jvfr. sst VIII. ²⁾ Kb. har † 2 Nov. ³⁾ Jvfr. Biogr. Lex. VIII. ⁴⁾ Ifølge Kb. er Navnet Anna Luise Sophie Elisabeth, (Datter af Generalkrigscommissair d'A.), † 24 Juni. ⁵⁾ hendes Moder † 26 Febr. (Kb.). ⁶⁾ F. L. marquis d'A., chevalier de Saint-Louis, Ridder af Lillie Ordenen, dansk Major, Generalkrigscommissair, Directeur for det Kgl. Varedepot. R. af Dbg. og Dbm.; † 29 April (Kb.), jvfr. Slægthaandbogen. ⁷⁾ Birgitte Charlotte M ugift; „Vartfrue“ hos Prinsesse Charlotte (Kb.). ⁸⁾ Kb. har † 17 Febr. ⁹⁾ Kb. har O. Erich T. I. ¹⁰⁾ Kb. har H. Nancy Nathalia L., begge Børn af Bat. Chirurg L.

24) Jordiske Levninger | af | Karen Biørn Schow¹⁾ | fød den XX Marts MDCCXCVII, | død den X Marts MDCCCIV. | Uskyldighed var forenet med Ynde, | Fromhed med barnlig Hengivenhed. | Naturen havde nedlagt en Spire til | mange qvindelige Dyder. | Foraeldrene vare lykkelige | ved stor Forhaabning, | men Døden tilintetgjorde den Glaede.

Herre usporlige ere Dine Veie.

25) Kammerherre, Generalmajor | Detlef von Zepelin²⁾, | Kommandeur for den | Kgl. Livgarde til Fods, | Storkors af Dannebrog | og Dannebrogsmænd. | Fød 26 Septbr. 1769, | død 23 August 1841.

26) Her hviler det Jordiske | af | Jens Lassen Busch, | Kiøbmand paa Island, | født d. 13de May 1747, | død den 4 Aug. 1822. | Hans graae Haar | var en skøn Krone, | thi han fandt dem | paa Retfærdigheds Vei. | Sal:Ordsp: 16 Cap. 31 V.

27) Dette Gravsted tilhører | Johann Buntzen³⁾ | Dispacheur & Mægler | og hans Arvinger. | 1785.

28) I Ligcapellets Mur er indsat en Tavle med Indskriften: Sognepræst ved Garnisons Menighed | Christian Frederik Brorson⁴⁾, | Professor, Cmd. af Dbg. og Dbg. Md. | * d. 10 Mai 1768, | † d. 17 Marts 1847. | I meer end 53 Aar dennne Menigheds | nidkjære Lærer. | Savnet udfor denne Gravsten gjemmes | Guds og Dydens varme Prædikant, | han — de Blindes Ven — hvis Minde aldrig glemmes, | efter gavnrig Id her Hvile fandt.

29) Meget forvitret, næsten ulæselig). Her under hviler | Matthias Pedersen Nostrop | døde den (24?) Juni Anno 1750⁵⁾ | i sit Alders . . Aar fordum Borgere og Brændevinsbrænder | her i Staden med sin kiære Huustrue | Mad. Karen Hans Datter Frost | som blev fød d. (20?) — — 1683 og døde d. 26 August 1760⁶⁾.

30) Magnus Svardalin⁷⁾ | Lieutenant — — — — | fød den . October 1760, død den 7 Nov. 1813 | og Hustru | Ane From, | anden Gang gift med | Hofguldsmed | Nicolay Lydervahl⁸⁾, | som hun overlevede i 29 Aar, | født den 17 Marts 1774, | død den 19 Mai⁹⁾ 1848. |

31) Her under hviler Støvet | af | Friderich Gieseman(n)¹⁰⁾. | Forhen Oeconomus paa Friderichs Hospital. | Født den 22 December 17 . . | død den 11 November 1782. | Han var en retskaffen Mand, | en trofast Ven og en øm Fader.

¹⁾ Datter af Justitsraad og Professor S. (Kb.) ²⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XIX. ³⁾ Jvfr. Paul Hennings: Familien Buntzen. ⁴⁾ Jvfr. Biogr. Lex. III. ⁵⁾ Mathis Persen Nostrup 77 $\frac{1}{2}$ Aar, begr. 27 Juni 1750 (Kb.). ⁶⁾ Karen Mathis Persen Nostrups Brændevinsbrænder Enke 77 Aar begr. 30 Aug. 1760 (Kb.). ⁷⁾ Lieutenant ved det borgerlige Infanteri og Kunstdrejer (Kb.). ⁸⁾ † 16 Juli 1819, 60 Aar (Kb.). ⁹⁾ Kb. har † 18 Mai. ¹⁰⁾ Friedrich Ernst Anthon G., 49 Aar, altsaa f. 1733 (Kb.)

Et utrykt Brev fra Oehlenschläger.

Meddelt af Professor, Dr. A. Kraus i Prag.

I Rosenberglægtens gamle Slot Neuhaus i Sydbøhmen, — bekendt ved sin berømte Genganger den „hvide Frue“ — nu tilhørende Greverne Czernin, findes en stor Autografsamling, og i den det her meddelte Brev fra Oehlenschläger. Adressaten er Greve *Moriz Dietrichstein*, f. 1775, d. 1864; Greven var i sin Ungdom Officer, men senere i Hoffets Tjeneste. Siden 1815 — ved Kongressen var han attacheret Kongen af Danmark — ledede han den ulykkelige Hertug af Reichstadts (Napoleon II.s) Opdragelse. Senere blev han „Hofmusikgraf“ (han komponerede bl. a. til flere Digte af Goethe) og fra 1821—1826 Direktør f. Hofburgtheater. Efter at have forestaaet Hofbibliotheket blev han i April 1845 udnævnt til „Oberst-Kämmerer“, i hvilken Egenskab han ogsaa var Hoftheatrenes Intendant. Han nedlagde Embedet allerede 1848. Franz Holbein (1779—1855) var siden 1841 Hofburgtheatrets Direktør; hans største Fortjeneste er, at han skabte *Autortantiømen*. Dr. Fränkl er sandsynligvis Digteren Ludwig August Fränkl, f. 1810 i Chrast i Bøhmen, som siden 1837 levede i Wien, hvor han grundlagde et stort jødisk Blindeinstitut og døde 1894.

Edler Gönner und Freund!

Ich versprach bei unserer Trennung in Wien Ihnen bald einen Brief zu schreiben und das wäre auch längst geschehen, wenn ich nicht immer erst aus Wien eine gute Nachricht erwartet hätte, meiner armen „Dina“ wegen. Der eine Monat verschwand aber nach dem andern, ohne dass ich etwas vernahm. Endlich schrieb mein Freund Holbein mir, das Stück würde von der Censur aufgehalten, sobald er es von der Censur zurückerhalten, wollte er es spielen lassen. Was aber zu der Zögerung Anlass gab, erfuhr ich erst seit kurzem von meinem Freund Dr. Fränkl. Es wären, schrieb er mir, vermuthlich *religiöse* Stellen, die man nicht wollte. Da mir nun nichts in der Welt leichter war, als diese Stellen zu ändern, so habe ich es auch gleich gethan. Eine frohe Nachricht habe ich von Fränkl erhalten, nemlich, dass Sie, mein edler Gönner Theaterchef geworden sind. Von Ihrer Güte und Freundschaft gegen mich und meine Musa haben Sie mir die schönsten rührendsten Beweise gegeben. Keinen Mann könnte ich mir an diesem Posten besser wünschen. Ich sende Ihnen hiemit die Änderungen und sollte man noch in dem Stücke etwas Anstössiges finden, so gebe ich Ihnen und

meinem Freunde Holbein, freie Hände damit zu schalten wie Sie wollen, und Zeilen auszulassen, die von der Censur nicht gebilligt werden.

Ein junger Freund von mir, der Bruder meiner Schwiegertochter, Kammerjunker v. Hedemann, reiste vor einigen Wochen nach Deutschland, kommt auch nach Wien, wo er sich aber sehr kurz aufhalten wird. Ich habe ihm ein neues Lustspiel „Garrick in Frankreich“ mit gegeben, dass (!) er Holbein bringen wird; welches gewiss auf dem Burgtheater schon aufgeführt werden könnte. Jetzt leg' ich alles in Ihre Hände.

Ihre Excellenz haben wohl gehört, daß man mir auch in München große Güte gezeigt. In Paris war ich acht Monate. Der König war sehr gnädig gegen mich, lud mich zur Tafel ein, und zum Concert und Schauspiel wurden mein Sohn und ich öfters eingeladen. Der König schenkte mir das Kreuz der Ehrenlegion. Den König von Belgien traf ich in den Tuilerien, er lud mich zu (!) Brüssel ein, da war ich einen Mittag bei ihm, und er hat mir nachher das Officierkreuz des Leopoldordens geschickt.

Jetzt sitze ich in meinem schönen Landhause auf Friederichsberg eine halbe Meile von Copenhagen, dichte Romanzen und Balladen, (dänisch und deutsch) und habe neulich meinen Sohn in Sorö besucht, der sehr glücklich da mit seiner jungen Frau lebt. Von meiner Tochter in Norwegen habe ich auch neulich gute Nachrichten erhalten.

Erfreuen Ihro Excellenz mich auch bald mit solchen! und behalten Sie immer die Güte in Ihren (!) warmen edlen Herzen für den Novelendichter, mit welcher sie mich seit Jahren erfreuten.

Mit tiefster Verehrung Ihr treuer alter Freund

A. Oehlenschläger.

Kopenhagen d. 19. August 1845.

Dorphiana.

Af D. Thrap.

Den første Prest af Slægten Dorph er *Oluf Nielsen*. Han er efter B. Svendsen¹⁾ Søn af Niels Haakensen paa Gaarden Torp ved Id Kirke. Herom kan ikke tvivles, da Svendsen anfører Skiftet efter ham 12 Aug. 1595. Derimod er der Uoverensstemmelse mellem de 2 Exemplarer af Manuskriptet, der findes. I det ene (Universitetsbibliothekets) har Svendsen forvexlet Oluf Nielsen med den Embedsbroder af samme Navn, der 1593 blev Kapellan ved Domkirken i Oslo og døde der som Sogneprest 1602²⁾. I det andet Exemplar (Rigsarkivet) findes ikke dette, men kun, at han var Sogneprest til Id 1610—45, efter at han var indviet til Kapellan Aaret iforvejen. Han havde 2 Sønner, af hvilke den ene, Peder Olsen Nordmand, udmærkede sig i Krigen mod Carl Gustav og tilsidst blev udnævnt til Oberstløjtnant³⁾.

Oluf Nielsens anden Søn *Niels Olsen* (Olufsøn) er den første der kaldte sig *Dorph*. Han deponerede fra Kristiania Skole 3 April 1636 og blev ordineret til Kapellan hos Faderen 3 Okt. 1640, og 24 Oktbr. 1640 aflagde han Ed som Sogneprest⁴⁾. B. Svendsen fortæller nu, at han, da Svenskerne under Harald Stake nærmede sig i September 1658, gav sin Broder Meddelelse herom, hviket havde til Følge, at Fienderne maatte vende om, men til Hevn brændte de Prestegaarden og ødelagde Markerne. Dette tør maaske være tvivlsomt. Sikkert maa det i alle Fald efter nedenstaaende Ansøgning være, at Prestegaarden blev brændt af Svenskerne under Stadens 6 Ugers Belejring i Begyndelsen af 1660. Det heder imidlertid, at han selv havde opbygget baade Prestegaarden og Kapellangaarden, og der er saaledes en Mulighed for, at han har set Gaarden afbrænde 2 Gange i disse

¹⁾ Kristiania Stifts Geistlighed. Manuskript.

²⁾ Bang: Den norske Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet.

³⁾ Biogr. Lex. 12, 322.

⁴⁾ Edsprotokollen i Rigsarkivet.

3 Aar. Denne Ansøgning om at han maa slippe at have Garnisonsprest paa Halden, samt at faa Enningdalen tilbage som Annex viser, at han har været en kjæk Mand, der gjorde sin Pligt under Beleiringens haarde Tid. Han døde 1668, var gift med Petronelle Christophersdtr. Friis. Ovennævnte Ansøgning af 24 August 1661 anføres her i Uddrag:

Til Kongen.

Den Skade, som Fienden „mig fattige Prestemand, som den der sad allernærmest under hans Klør“ paaført hafver — i de 2 første Indfald med Røven og Plyndren —, fornemlig i den sidste 6 Uger varende Haldens Beleiring, da han baade Preste- og Capellangaarden, som jeg begge af ny med stor Bekostning hafver opbyggt, gandske afbrændte — efter at have jaget min Hustru med 6 smaa Børn fra Hus og Hjem, saa de maatte gaa lige ind i Fiendens Land og hvor de dog blev bevarede — — jeg mistet mine bedste Livsmidler — Hovedsognet „slet ruinerit“ og nesten afbrændt — har deraf ganske ringe eller ingen Hjælp.

Det eneste, jeg nu har nogen Hjælp af, er Haldens Annex — men ogsaa her er faa Folk — Fattigdom — har udstaaet meget, lidt stor Nød —

søger nu at nyde Embedet ubeskaaret — der er forordnet en Garnisonsprest — mig til ikke ringe Skade.

De bedste paa Stedet er veget bort, isteden kom Soldater og Officierer, som Garnisonspresten formener vedkom ham og ikke mig.

Her ligger C. IV beseglede Brev, at Hr. *Oluf Nielsen* og hans efterkommende Prester paa Id skal betjene Haldens Menighed og dem, som sig der nedsætte¹⁾.

Bliver Garnisonspresten forflyttet, saa kan jeg godt betjene hans Menighed, der er liden i Fredstid, ligesom jeg har gjort det i Krigstid.

„Den Tiid den høyeste fristelse paakom i beleyringens Tiid, da saa jeg her ingen af Krigspræsterne, mens jeg blev af velbaarne Tønne Huidtfeld min lehns herre injungeret at opvarte den hele Garnison, som daa bestod udi mange Compagnier, och er det best Gud bekiendt hvad Molest jeg daa udstod, idet jeg matte (sic) mangen Nat saavel som Dagen, daa Kuglerne fløye mig om ørene, gaee omkring och besøge siuge og questede, der døde i saadan lucht och stanck, at jeg vel maatte besuimme. Oc huad jeg ellers giort hafver sampt min

¹⁾ Kongebrevet findes i N. Rigsregistr VI, 188 dateret 10 Decbr. 1629.

fattige hustru, som daa var under fienden, kand jeg her ey sige, Huus- och gaard maatte derfor ligge i Asche.*

Han beder om at beholde hvad han har havt.

Her synes ogsaa nogen Udsigt til Hjælp — et lidet Annex *Enningdalen*, som hører med alting hid til Ide Sogn — men paa nogen Tid *har været betjent af Presten til Nafvestad i Bahus*.

7 Maj 1658 udgik Befaling fra Niels Trolle, Statholder, da Presten til Nafvestad var død, at Almuen i Enningdalen ikke skulde befatte sig med Prestekald, før der kom Besked fra Hove, og mig blev af Bispen injungeret Kirken med Guds tjeneste at forsørge, det jeg och gjorde paa 1 Maanedes tid, indtil jeg hørte, de havde givet den anden Prest fra Nafvestad Kaldsbrev, som dog skal være conditional. Saa synes dog at bemelte Annex ikke længer af en udenbys Prest kan betjenes — derfor bør lægges under Id igjen.

Halden 24 Aug. 1661.

Niels Dorph.

Anbefales i et og alt — dog bør maaske en Kapellan holdes i Enningdalen.

Aggershus 22 Marts 1662.

Ifver Krabbe   Henning Stoochflet.

Niels Olsen Dorphs Søn, *Ole Nielsen Dorph*, deponerede 20 Juli 1669 fra Kristiania Skole. Dokumenterne angaaende hans Befordring findes ikke mellem Cancelliets Indlæg i det norske Rigsarkiv, men sikkert er, at han var i Beitstaden — rimeligvis som Kapellan — 1681. Han blev 9 Februar 1684 Sogneprest her og døde 22 Marts 1692. Hans Hustru Marthe Karine Nielsdatter døde 1701.

Sønnen *Niels Dorph* var den ældste af hans 7 Børn. Han blev født 4 Decbr. 1681, deponerede fra Trondhjem Skole 1698, blev 1705 Kapellan hos Jens Mogensen i Nannestad, 1709 Feltprest, 1712 Sogneprest til Vang (Hedemarken) og Provst, 1733 Sogneprest til Nicolai Kirke i Kjøbenhavn, 1736 til Frue Kirke, Stiftsprovst og Konsistorialraad. Som Tilhænger af den strængeste Orthodoxy fandtes han mindre heldig i Kjøbenhavn i den bevægede Tid og blev derfor uden Ansøgning udnævnt til Biskop i Akershus Stift 1738. Her virkede han til sin Død 30 April 1758. Om ham se Biogr. Lex. 4, 310. Giessings Jubellærere 1, 511—13.

Hans Søn *Niels Dorph* er født 13 Januar 1709 i Nannestad,

hvor Faderen da var Kapellan. Han blev 1720 sendt til Trondhjem og kom i Huset til Konrektor, Mag. Hans Skanke, „hvor“ — siger han — „jeg uagtet mine Forældre ei sparede raisonnable Betaling for mig, lidde meget af hunger og kuld og lærde lidet godt af denne for Skolen unyttige og forsømmelige Mand, saa at det havde seet slet ud med mine studiiis, dersom jeg ej i min faders huus havde lagt god Grundvold og med egen fliid og den brave lectoris Thomae v. Westens tilskyndelse bygget derpaa“. Han deponerede 1725, fik ex. phil. 1726, Attestats med laudabilis 1727, drog hjem og blev i 6 Aar hos Faderen, hvor det stille Liv og „mødende Fortrædeligheder“ — han siger ikke hvad det var — paadrog ham Hypokondri. 1733 drog han med Forældrene til Kjøbenhavn, hvor han efter at have prædiket for Kongen 3 Søndag efter Paaske 1734 blev udnævnt til Sogneprest til Land. 1759 lod han sig af Biskop Nannestad overtale til at blive Provst, hvad han mange Gange maatte angre. Sognepresterne Herman Ruge i Slidre og Niels Glatved i Vardal, som begge gjerne vilde have havt Provstiet, viste sin Fortrydelse ved at søge sig bort. Antagelig har de bidraget sit at gjøre ham Provste-Embedet mindre behageligt. Han blev gift 1736 med Dorthe, Datter af Bent Mogensen, Sogneprest til Eidsvold, og havde med hende en Datter Karen, der blev født 1738 og 1758 gift med Fredrik Mandal Sogneprest i Sørum. Hun døde i Juli 1769 og efterlod Døtrene Maren, Dorthe, Nicolava, Christiana, Karen Malene, Sophie. Af disse blev den ældste, Maren Mandal, 23 Februar 1781 gift med Sognepresten til Eidsvold Christopher Leganger. Niels Dorph fejrede sit Guldbryllup 11 Juni 1786 og døde 15 Juli samme Aar.

I Lands Kaldsbog har N. Dorph skrevet 1774: . . . Ved dette Aars Ende blev Stiftet glædet ved en nye og berømmelig Biskop Hr. Christian [v: Christen] Schmidt, efter at den gamle Dr. Friderich Nannestad med en Pensjon var bleven afskediget, som udi 16 Aar hafde været Stiftet til liden Nytte og endnu mindre hans gjerrige Amanuensis og Brodersøn Hans Nannestad, som af den megen samlede uretfærdige Mammon tilkjøbte sig et stort Gods udi Throndhjems Stift samt en Cancellie Raads

Rang, hvoraf han, som kort efter Biskop Nannestads Død og maatte forlade Verden, fik kun liden nytte.*

En anden Notits er denne: „Da mig er bleven foræret Hr. Christopher Tanchs og Hr. Bernt Ankers Skilderier af deres Børn, har jeg ladet dem sætte i Hovedkirken og videre *bekostet de øvrige Presters Skilderier.*“ Den sidste Bemærkning har Interesse, da den maaske kan sprede Lys over de gamle Prestebilleder, vi finder i flere af Oplandets Kirker. De tidligere Prester, hvis Billeder altsaa Dorph har „bekostet“ er efter Kaldsbogen 1) Didrich Kielsøn † 1600, 2) Peder Franssøn † 1634, 3) Niels Gram † 1679. Billederne af disse 3 Prester maa altsaa være lavede af en eller anden „Kontrafeyer“ enten efter andre Billeder eller efter Fantasien. Der findes i Lands Kirke — ikke ophængt — et Maleri, der er betegnet som skjænket af Niels Dorph og malet af E. Munch¹⁾. Denne er da maaske ogsaa Mester for de 3 Portræter og muligens flere end disse. Det bekjendte Prestegalleri i Totens Kirke er jo tydelig nok fabrikeret af en Mand i sidste Halvdel af 17 Aarhundrede. Jeg blev i Sommeren 1903 opmærksom paa, at Billedet af Provst, Mag. Hans Holst, der døde 1725, synes at være — for Hovedets Vedkommende — en Kopi af Biskop Hans Munchs i v. Frelsers Kirke i Kristiania. Biskopens Portræt skal være et Kunstverk og kan saaledes have frembudt sig som et ønskeligt Stykke at kopiere. Da Biskop H. Munch døde 1711, tør vi her have et Aarstal, foran hvilket Billederne ikke kan sættes. De maa imidlertid være yngre, da den ensartede Række slutter med Sogneprest Heuch, der levede til 1773. Det er maaske den samme „Kontrafeyer“, der ved denne Tid har forsynet Kirkerne paa Vang (Hedemarken), ø. Toten og Land med Fantasibilleder af de gamle Prester. Maaske har han været flere Steder paa Oplandene og i Dalene for saa at drage over Fjeldet til Bergens Stift, hvor en hel Række af Prestebilleder findes i Indvikens Kirke. Efter den Undersøgelse, Sogneprest Revers her anstillede 1896, synes det tydeligt, at samtlige gamle Billeder ere producerede af

¹⁾ Meddelt af Maleren Eilif Petersen, der har seet det. E. Munch har jeg forgjæves søgt i Weilbachs Lexikon. D. T.

den samme Mester¹⁾. Sognepresten antager, at de skriver sig fra Slutningen af 17de eller Begyndelsen af 18de Aarhundrede. Under alle Omstændigheder giver Niels Dorphs Notits os fuld Besked om, hvorledes disse gamle Billeder ere blevne til i Lands Kirke, og man tør vel deraf drage Slutningen til de andre.

Provst Dorph havde — efter J. C. Berg — samlet en Del til den norske Geistligheds Historie, hvoraf Noget var udarbejdet ved hans Død saasom Levnetsbeskrivelser over Biskopperne i Kristiania Stift. B. Svendsen har formodentlig havt dem til Afbenyttelse, da det andetsteds i hans Manuskript sees, at han har kjendt dem. Dorphs Portræt er malet af Bonden Peder Odnæs.

En Nordmands Optegnelser fra Kjøbenhavn 1838.

Meddelt af **Alf Collett**.

Cand. jur. *Jonas P. Collett*, f. 1813, gift 1841 med *Camilla Wergeland* (Forfatterinden) og død 1851 som Professor juris ved Christiania Universitet, gjorde Høsten 1838, i 25-Aars Alderen, en Reise til Danmark for at studere Folkeliv og Kunst. Under sit Ophold i Kjøbenhavn kom han til *Oehlenschlägers*, *J. L. Heibergs*, *H. C. Andersen* m. fl. og færdedes forøvrigt meget sammen med *Orla Lehmann*, som han kjendte fra dennes Norgesreise i 1836, da de med et Par andre unge Mennesker gjorde en Fodtur sammen fra Christiania over Telemarken til de bergenske Fjorde²⁾. Om Besøget i Kjøbenhavn har han efterladt sig nogle Dagbogsoptegnelser, som her meddeles i Uddrag. Trods deres yderlig knappe Form — der formodentlig har været beregnet paa senere Udfyldning — tør de paaregne Interesse, fordi de indeholde friske Træk af Livet i Kjøbenhavns literære og kunstneriske Kredse i Slutningen af Fredrik VI's Dage, seet af en ung Nordmand, hvis Bladartikler om æstetiske Arbejder i hans Hjemland havde vakt Opmærksomhed ved sin skarpe,

¹⁾ Se Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester II, 192.

²⁾ Se: *Orla Lehmann*: „Norge og Nordmændene. Reiseerindringer 1836 og 1865“ 2det Oplag, Side 37 og 136 fl.

ofte træffende Kritik og sit livlige, mere end almindelig smukke Sprog. Om Professor Collett bør det maaske bemerkes, at han var en varm Ven af Danmark og en fremtrædende Forkjæmper for den skandinaviske Ide. Fra 1847 til sin Død skrev han fra Christiania til Plougs „Fædrelandet“ en Række Korrespondancer, som Samtiden skal have sat meget høit.

Kjøbenhavn fra 28de Septbr. til 30te Novbr. 1838¹⁾.

1ste Octbr. Hos *H. C. Andersen*. A. bag et Gardin. Andersen lang, ligner Cromwell; spillede sig idelig, forærede mig strax et Hefte „venskab. fra fra H. C. A.“ af hans Børneeventyr, snakkede om sine Romaner, yderst naiv og god, vil skrive en svensk-dansk. Bar selv sit Thebræt ud og bad mig undskylde, at han havde Tandpine; en vis Livlighed og Ungdommelighed i ham. Elsker meest sin „Spillemand“ . . . talte idelig om Christiania som derinde; saa sig i Speilet og pyntede sit stygge Haar. Gnider sig ned over Benene, naar han fortæller, eller sidder og ruller en lang Pen mellem Fingrene. Ligner Georg Sibbern i Holdning. „Hvad synes De om mine Eventyr?“ „Bi nu, skal De see!“ — et Manuscript frem . . .

D. 3die Octbr. Hos *Øhlenschläger*²⁾. Vimsede længe om paa Gangene, endelig bankede jeg paa. Der gik Digterkongen lyk og fed i en Bomuldstøis Frak, et Slags Skjorte med Rynker om. Men endnu smuk, kun lidt graahaaret. Paa Forhøiningen Frkn. *Marie*³⁾ og en anden Dame. M. ret smuk, glad og munter. Ø. tog mit Brev og bad mig sidde. Jeg maatte da til at conversere Frkn. M. . . Saa kom Digterkongen ind og satte sig hos mig. Vi begyndte om Norge og Cultur og Souverainitet, som han yndede for Kunsternes Skyld. Saa om Storthinget og Raahed. Saa om Norges Beskaffenhed, Bergens Stift, Landets Besværlighed. Hans Anstrængelser nede i Gruben⁴⁾. Saa om Litteraturen, om *Paludan-Müller*, som han ikke yndede

¹⁾ Med nogle Afbrydelser ved Ture til Sydsjælland (Lundbygaard), Fredriksborg og Fredensborg m. fl. St.

²⁾ Paa Fredriksberg.

³⁾ Senere Fru Konow.

⁴⁾ Ved Besøget paa Kongsberg under Norgesreisen 1833.

og erklærede temmelig talentløs; men han yndede heller ikke *Hertz* og syntes kun betinget om Svend Dyring. Jeg yttrede min Beundring og erklærede især Characterskildringen og det middelalderske Præg godt. Dette bifaldt han; især syntes han og om Ragnhilds Lidenskab, men unaturlig mente han, Lasten besmykkes, thi hun er en „Mær“. *Christ. Winther* yndede han lidt, men Heines Poesi kaldte han en Luderpoesi. Intet godt, uden det er i Heine, men kun øieblikkelig som Glimt, saa leer han af det, grændseløs Frækhed; intet i Fred; han ingen Mand, ingen Troskab, ingen Styrke, ingen Kraft. Jeg beundrede Heine og tænkte i mit stille Sind, Alt hvad du der dadler, er jo just det, jeg beundrer; thi der gaar en grændseløs Verdenssmerte gennem hele Heine; det du kalder Frækhed er den rædsomme Tvivl, som aander gennem Nutiden, som bryder ud i Latter over sin egen Jammer; det du kalder Luderagtighed er meer begrundet, thi ofte lidt Snarer for Læseren, men ogsaa begrundet i Tidens Søndersplittelse. H. vrænger Himlen. Det er Verdens famlende nøgne Nerveender, som krymper sig ud af hans Hjerne. Nu til *A. Munch*, som nylig havde været der, men han led ikke, at han sad der med lukkede Øine og saa paa ham. Jeg fortalte om Munchs Poesi. Nu ind paa Theorierne. Han meget tilfreds med mig. Nu, jeg mærker, De har tænkt meget. Han efterhaanden i en Art Begeistring. Nu gik Marie og den anden Dame, men M. kom senere ind lidt igjen. Om *Welhaven*, om han havde Opfindelse og Følelse. Om „*Olaf d. Hellige*“, hvor jeg misbilligede Slaget ved Stiklestads Udførelse, da det kun kan blive noget Spilfægteri. Han fandt, at det gjorde god Virkning. Han havde skrevet den paa 5 Uger, men gaaet med den i 32 Aar. Fortalte mig om „*Knud den Store*“. I sine Theorier satte han altid Phantasi og Følelse øverst, og jeg kunde mærke, han led ikke, at man trængte paa Skildring af Characterer og Tider. Her talte han endog lidt Tøv, fortalte om, at man alligevel ikke kunde give Charactererne og Tiden og Talen, som den var; de tale ei i Jamber etc. Men stedse meer og meer varm. Til sidst begyndte han at opmuntre til at sætte Liv i den norske Litteratur og sagde mig noget Smukt. Saa sagde han: Nu skal

jeg læse for Dem et Digt, som jeg har skrevet til Festen paa Søndag; jeg takkede. Jeg troer gjerne, Digtet er slet, men han læste det saa mesterligt og med en slig Begeistring, at det hvert Øieblik gik mig koldt ned ad Ryggen, og tilsidst kom ganske ærligt Taarerne mig i Øinene. Dette glædede ham øiensynligt, skjøndt han selv var rørt ved sit Digt. Han trykkede min Haand og gjemte det. Han bad mig komme igjen, hvilket jeg med Glæde modtog, jeg elskede ham jo allerede. Jeg gik ganske beruset bort og erkjendte, at han var den største, de have der-nede . . .

. . . Været hos *Winther*. Et peent forekommende Væsen, med et forbindtligt Smil, men en dyb hjertelig Følelse derunder. Talte om meget. Yderst venlig, saa det gjorde mig godt; jeg holder alt af ham. Vilde endelig gjøre Visit hos mig, som jeg frabad mig. Folk her stærke i Visitter, . . .

. . . Om Aftenen med *Lehmann*¹⁾, saa „Axel og Valborg“, hvor jeg blev uendelig greben af Ø.s umaadelige Geni, medens jeg dog idelig harmedes ved hans Feilgreb. Fandt *Nielsen* utaalelig. Herom en stor Strid med *Lehmann* gennem flere Gader . . .

. . . Hos *Andersen*, hvor jeg talte meget, ret godt, dog utilfreds med mig selv. Hørte hans Digt forelæse, som jeg ikke fandt godt, skjønt jeg løgnagtig sagde et Par, dog kolde Ord. Talte om hans Romaner, hvor jeg i meget fyndige Ord erklærede meget for slet og forfejlet. Han er saa lang og marekatagtig sad paatvers paa en Stol, fægtede med de lange Arme, foer saa hen for at hente mig en af sine „Bøier“, saa et forbindtligt Brev fra *Chamisso*; hans Buste stod der; spillede sig idelig, stod utækkelig nok op af sin Stol og stille sig saaledes til mig, at han hvert Øieblik kunde kaste et Sideblik i Speilet. Veg og blaut Fortalte mig meget om de Danskes Vittighed. Har intet videre Øie for det Characteristiske ved Folk, men for Landskaber, fortalte mig om Heine, som var temmelig ubehagelig, om *Victo Hugo*, som han havde været hos. Men hans Tale ligner ikke hans Skrift; der er ingen Glød udvændig ved ham, han tale

¹⁾ Collett havde gaaet Fodtur til Bergens Stift med *Orla Lehmann* Sommeren 1836.

ikke just godt. Fortalte om Paludan-Müller, som svadser følt. En yderst letvakt Sjæl er han; han undfanger strax og føder i næste Øieblik. Derfor er ikke Indtrykkene meget varige . . .

(Søndag 7 Oct.) . . . Middag spist med *Phister*, men oppe i et Selskab af danske Vitsmagere, *Veis, Veis, Lorck, Krøyer*¹). *Phister* temmelig nonchalant, men jeg gik bort med en indvendig Trøst. Virkelig ret vittige, men bare Gnister, intet Sammenhængende, ingen Fornuft . . .

Fest i Hotel d'Angleterre²). Levende Krands om Væggene, 300 Pers. ingen af Hoffet. Saa Fru *Heiberg*, nydelig, *Heiberg, Hertz, Grundtvig*, talte med *Øhlenschläger*, og *Nielsen* og *Reitzel*, en vakker Mand. Taler og Sange. Varmt. Mad. Dands. Saa *Thorvaldsen*, prægtig Holdning. *Heiberg* og Fru H. saa jeg paa med et Slags fortroldede Øine . . .

Winther er en herlig Fyr. Jeg blev ordentlig fortrolig med ham og han med mig d. 8de (sic). Skade, at han ei kan føre mig ud til *Heibergs*. Jeg var der idag, men blev ikke modtaget, skjønt jeg kunde see paa Tjenerens Rødme om Øinene, at han var hjemme. Gid jeg kun ikke havde været der. Jeg gik did saa lykkelig. Dagen var begyndt saa godt. Først hos *Andersen*; han fortalte mig Fablen til en ny Tragedie, han arbeidede paa. Den var god. Dernæst med *Hillerup* hen i *Freunds* Atelier. Han arbeidede paa nogle Milepæle og en Mængde Buster. Rundt om dog ogsaa Billedstøtter. En af Marmor en ung Hyrdinde, der giver en Ged at drikke. Men hans Værelser mesterlige, decoreret paa Pompejansk. Røde Vægge, brune Døre, alle Slags ernerede Gulve (Efterlign. af forsk. coulørt Marmor etc.). Og paa Væggene flagrede allehaande Amoriner, Dandsrinder, Centaurer, Diana, der kommer til Endymion, Venus og Amor, der sidde og snakke, Centauren, der bortfører *Dejaneira*, Amorer og andre flyvende Væsener, der kjøre Fiske. En deilig liden Amor, der rider

¹) Vistnok Lægen J. H. Lorck, jfr. dennes „Fem og halvfjerdsindstyve Aar“ Kbh. 1885 S. 106—12. Ved de 2 Veiser tænkes sikkert paa de musikalske Brødre Weis, af hvilke Carl Mathis blev Departementchef og Ernst Overretsassessor. Krøyer er rimeligvis den bekendte Zoolog.

²) Sandsynligvis for *Thorvaldsen*, som netop var kommen tilbage fra Italien.

paa en Basilisk, en drukken Bacchantinde med røde Øine, en kvindelig Skabning, der rider en Tiger, som hun giver at drikke, et Par Dandserinder. Hvor man saa hen, i Quadrater og inde i Arabesker flagrede en eller anden herlig liden Skabning. Opad Væggene strakte sig — ud af en deilig Vase med Figurer paa — en deilig Vedbend eller Vinløv, og paa Spidsen sad en Fugl og vuggede. Carnisser og Dørkarme yndige, hver Linie udført af Kunstnere. Taget i Salen decoreret med smaa Malerier, Fugle, Basilisker. Møblerne antiqve. I hans Atelier arbeidede Frøken Herbst, Billedhuggerinde, sværmede især for Heste . . . . Dernæst til *Bissen*, rødt Skjæg. Han arbeidede paa Modellerne til 2 Figurer for Donner i Hamburg, en Jæger med en Hund og en Atlanta. En colossal Gibsafstøbning af Ørsted. Han gik mellem begge med en Træflis i Haanden og gjorde et Strøg her og et der med Fingeren.

. . . Kjørte om Eftm. ud med *Phister* til *Øhlenschläger* Sad og spiste. Talte med ham om mangehaande. Marie med i Samtalen. Elskværdig og lidt bly. *Phister* har en lav Trællepande; jeg saa det havde noget at betyde, da han bad om Ø. Manuscript til hans Digt, item talte om Veis'ernes Begeistring derfor, jubledede over en Parodi over Thorvaldsen etc. etc. Bude til næste Søndag . . . .

. . . Hos *Heiberg*. Traf ham i Ridestøvler og Fløielsfrakke Ligesom et Spiskammer i hans Værelse. Blød Sopha. Ungdommeligt Ansigt, lidt tyk, noget skaldet. Talte omtrent om de samme Ting som de andre. Men Samtalen gik meget let. Yderst human. Et Slags Tillid. Fortalte mig om Høuen (?) og hans Digte. Jeg proponerede ham at myrde den hele Skar unge Digtene. Han mente, de gjerne kunde staa der og gale . .

Phister hos Øhl. Fuld af Complaisance og Løgn; udbede Manuscriptet. Ø. glad og declamerede. Lav Pande men ægl Kunstnervarme . . .

13de. *Svend Dyrings Hus*. Fru H(eiberg) behagede mig ikke. Ragnhild heftig, lidt ond, men dyb. Følgelig nok stor Smerte, men hun er stærk og grændseløs stolt. I første A fremtraadte hendes heftige Character ikke nok; hun for høitideli

Spøgelsehistorien skal hun tage med mere Heflighed end Høitidelighed, blandet en vis kold Tvivl med den ungdommelige Frygt. Lidt mere stille i sit Forhold til Regisse. I Overgangen til Kjærlighed en større Frimodighed i Førstningen, f. Ex. vende sig raskere om for at see paa ham de første Gange, saa lidt mere bly og skjælvende. Derefter tankefuld, men dog ikke høitidelig. „Hvad var det Ridderen sagde“ — kun distrahit og mere pludselig opvaagnende, da Tage taler til hende. 2den Act; mere heftig. Seer sig strax om i Salen. De¹) søger at dæmpe det med en for stor Blyhed. Heflighed afvexlende med en gribende Ro. Dette vilde gjøre mere Effect. Det vilde (ved?) enkelte Udbrud gjøre Folk gale, medens de nu sidde og smage paa det — f. Ex. da hun tager Æblet frem. „Det er sandt, mens jeg husker det, har du seet det Æble.“ Den begyndende Forvildelse udtaler sig bedre hos en slig heftig Character gjennem Udbrud og en vis Pirrelighed og Heflighed end gjennem Høitidelighed. En vis Nervesvaghed heri, men ikke sygelig og unaturlig. 3die Act. Opvaagningen mesterlig, hendes Forundring og den underlige Blanding af Drøm og Sygdom. Men strax ovenpaa; hine stolte Udbrud til Svenden viser, at hun skal være den gamle. En vis overlegen Strenghed og Haardhed maa udtale sig i Characteren, ikke denne overstrømmende Veghed og Pathos. Da hun igjen kommer frem, maa Smerten være voxet, Pathos mere naturligt, men De forvandsker den med altfor meget ne quid nimis. Man nyder den bedre ved større Ro. Det Høie og Rørende bliver ust gribende ved en vis Simpelhed. Scenen med Stig slig nervøs sammenblanding af den dybeste, heftigste Elskov og Stolthed. Slutningen: „Da er det atter Gilde“ en qvalt Heflighed og en louce forsmaaet Smerte, der bryder ud, da hun beder ham græde paa hendes Grav. Vanviddet ligger jo begrundet i hendes egen Character. Det kan altsaa vanskelig see sig i bare Smerte. Der paa det brænde skjult, indtil det halvveis har fortæret hendes Hjerte. 4de Act mere Holdning. Der er hendes Heflighed mere uet og Smerten større. Men al hendes Heflighed bryder frem

---

¹) Fru Heiberg,

i Jalousien over Stig i Scenen med Regisse og ligeledes da hun siger: „staar det til mig, har hun levet sin længste Dag.“ Dette maa være sagt med et ondt Vanvid. Men forresten lad det storme og bryde frem. Her holdt De bedst Maade, skjønt her havde Irritationen og Spændingen naturligvis naaet sin Høide. Større Irritation og voldsommere Overgange. — Mad. *Holst* kold og kjedelig og gjør Regisse uinteressant; hun maa være mild, mere dyb og inderlig, tænk i hvilken Sød af Smerte hun opfødes. Stig temmelig slet. Byrge skulde være en større Blanding af Omhu og Klage. Jomfru Jørgensens Guldborg god, skjærende Stemme.

. . . Igaar Aftes Selskab i Foreningen — Studenter. Modtoges med en flau Sang i Haven. Blaalyt og Begfakler. Sang. Tilsidst spiist. Skaal for Th(orvaldsen). Skud fra Engelsborg, Svar fra Tre kroner. Skaal for Øhl(enschlæger), Skud fra Tre kroner, Svar fra Engelsborg. Under Sangen afsløredes et Maleri af Marmorkirken, indrettet efter Hetsch's Tegning til et Galeri for Thorv.'s Verker. God Effect. Usynligt Chor. Et uødeligt Hurra. Fulgte ham hjem. Bordet decoreret med Gibsfigurer efter ham. En liden Amor. Albanesisk Pige. Mercur. Venus. Krands om Væggene. Basreliefs ophængte. Skaaler for Kunst og Videnskab etc. Øhlenschl. . . .

Flyttet ind til Lehmann. Mange Folk. Hage; Olsen; David. Det danske Regimente en Afgudsdyrkelse. I Kuppelen sidder den lyse Frederik med Elephantordenen paa Brystet og dum Ansigt, og Etatsraader og Virkeligcancelliraader og Folket ligger og bede til ham. Kun et Par staa der trodsige og tilbede „Kjøbenhavnsposten“.

Var igaar hos Øhlenschl. Sad der med Digterkongen i So phaen. Talte saa luunt og godt. Sønnerne kom ind og e Fruentimmer — Mutter. Hun talte om Cappelen¹⁾ og 50 pCt mod contant Betaling. Digteren sad og hviskede saa sagte og ærgrede sig over, at man ikke fandt „Olaf den Hellige“ god. Alle Børnene vare lige saa gale som Fatter qvoad „Svend Dyring“ spiste godt. Efter Bordet talte med Marie. Elskværdig. Dig

¹⁾ Boghandler C. i Christiania, med hvem Digteren stod i Forretningsforbindelse.

teren sad med Sophie paa Skjødets og hviskede lidt om sin Podagra og var vred over Hegelianismen. Gik til Beriderne med Johannes. De vare smukke . . .

. . . Om Aftenen d. 14de med *Phister*, en umaadelig Tour. Vi taledes ret godt, nu forstaar han mig bedre og agter mig meer. Ud af Østerport til Vesterport og hjem til ham. Her begyndte han at fortælle om sin Kone. Han forelæste mig lidt af sine Breve og lidt af hendes. Fortalte mig om hendes uendelige Skinsyge, om hendes Vid, om deres Forlovelse. Han traf hende en Formiddag, og om Middagen sagde han, hun skulde blive hans Kone. Kom der og blev forelsket. Han kom oftere. Øhl. lo; ofte Historier. Folk begyndte at tale derom. Øhl. gal, dog Lotte 2 Gange ugentlig. *Phister* blev en Aften buden der, men samme Aften buden til *Holstein*, gik op for at sige det; hun rasende. Han: „hvor kan man tænke paa *Camilla Holstein*, naar man kommer fra Frøken Ø.“ „Nei, Du skal slippe at glemme mig.“ En Ring paa Fingeren, trykkede den ned. Næste Dag Stævning til Østergade. Gik i flere Timer. „Hvad skal det blive af.“ „Ja Gud veed.“ „De bør forlove Dem med mig, hvis De vil handle ufornuftig, men ellers bør De ikke gjøre det. Betænk Dem, til De kommer til Porten.“ „Farvel min Ven, kom snart igjen.“ . . . .

. . . Hos *Heibergs* Tirsdag. Ind i Fruens Gemak, ræd som en Synder. Luunt og en dunkel Lampe. Tæppe paa Gulvet. Thebræt. Neiede dybt, bukkede item. „Maa præsentere mig selv.“ Talte smukt. Hr. Andræ. Fru Gyllembourg. Professoren kom. Muntert. Ole Bull paa Bane. Mad. Spiste til 11½. Talte med Fru H. om Svend Dyring. Enige tilsidst. Om Norge. Hun sød og yndefuld. De andre imidlertid om fransk Krudt og franske Morterer. Vi undertiden alene, men Prof. gentil. Hun seer godt. Havde afluret Mad. Hoppe¹⁾ hendes Svagheder.

Hos *Winther* med *Lehmann*, hvor jeg blev overseet. Kunde mærke paa *Zahrtmann*, der forleden havde talt med *Winther*, at han fandt mig forceret. Jeg yderst elendig for Tiden, har ingen Frugtband; men skjøjnte de Danske sig bedre paa Folk,

¹⁾ Boghandler Hoppes Hustru i Christiania.

vilde de mærke, at der boer en dyb, ærlig Sjæl i mig, der vistnok undertiden falder og søler sig i Sand og Gruus, men som dog foragter sig selv under dette. Veis viser mig stedse en grundig Ringeagt (Hillerup og Holst altid venlige). Forleden alene med *Giødwad* og *Lehmann*. En prægtig Passiar, hvori jeg udkastede smaa Skizzer af norske Storthingsmænd og norske Notabiliteter, hvilket lykkedes mig ret godt, hvori jeg nød megen Opmærksomhed. Lehm.: „Det er et Fandens malerisk Sprog han taler,“ hvilket jeg lod, som jeg ikke forstod, hvorfor Lehm. bøiede om. En god Aften. Ligeledes gode andre Timer med Lehm. Men idag paa Veien bebreidede jeg ham, at han tog tiltakke med mange uægte Sønner af den ny Forfatning, hvilket han slet ikke skjønnede han gjorde (Lehm. her ikke skarpsindig) og gjorde mig ækle Complimenter om Genialitet. Men da han kom til Winther, tog han Hævn ved at erklære min Yttring og Misbilligelse over Holst's Digt i Søndags, at det var dødt og ugenialt, for *flau*. Jeg erklærede et sligt Ord over sligt middelmaadigt, som hverken var koldt eller varmt, for det eneste passende. Winther viste ham den største Opmærksomhed og erklærede hans Udsagn for „meget gode“ og vendte sig den hele Tid fra mig. Jeg skulde været stoltere og tiet ganske, men jeg var svag nok til at tale. Tilsidst om svenske Forhold, hvor jeg paastod, at L. havde Uret, da han fortalte, at svenske Oppositionsmænd (endog af Adelen) kjøbtes. Tilsidst I. (Ingemanns?) Romaner, hvorom jeg talte. Men Kulde fra W.s Side. . . . L. dygtig, virksom, arbeidsom, et let Hoved, fatter strax og ret skarpsindigt, skjönt ikke saa meget; ikke af de dybeste troer jeg, skjönt ikke grund, megen Aandsnærværelse og sine Kræfter meget mægtig; bruger endog flere end han har. Staar som en Heros mellem de øvrige. Men en Gentleman, derfor kanskee ikke ret ærlig mod mig. Undertiden taler han ret genialt og altid livligt, men spilder sit Foredrag ved „jeg mener“. Nyder en uendelig Anseelse; en Dytighed, som er utvivlsom, en stærk Villie og megen Bevægelighed og Modtagelighed.

Øhlenschläger i høieste Grad umiddelbar Digter, har altid skrevet med stor Lethed — 5 à 6 Uger om en Tragedie, 2 à 3

Blade hver Dag om Morgen. Lyriske Digte bare efter umiddelbar Indskydelse og vilde ikke vide af den dybere Tænkning. Elsker den humane Aand høiere end alt. Ankede over Hertz's Tilbedelse af sin Ragnhild, han mente, at han som Jøde ikke var højhertet nok og fandt ingen ret højhertet ædel Character i hans Stykke. Jeg spurgte, hvilken Tragedie han yndede meest. Han begyndte med Hakon Jarl og Palnatoke og endte med Dronning Margrethe; og senere undskyldte han, at han havde glemt Værringerne i Miklagard. Han klappede mig og fortalte om Gøthe. Gjentog en god Deel Udtryk, han havde brugt om Svend Dyrings-Hus . . . Da Øhlenschl. læste Correggio [høit, sagde] Ranch, „es ist hübsch“. Thorvaldsen, „nein, es ist grosz.“ . . .

Søndag. Paa Comedie: Frederik med det hvide Blod. Fruen stolt og straalende af Diamanter. Caroline med Sommerfuglespyt. Hendes Bryn, en Læbe som en hængende Skatolklap, uafladelig tittende udover Rækværket, hilsende, saa talte hun med Kongen, saa plagede hun Hertugen af Glücksborg, saa Mama.. 2 Prindsere: Ferdinand og (?) af Glücksborg. Tilhøre Hofdamer, meget stygge, besaaet med Diamanter. Stemann og endel andre. Stem. klappede for Dronningen. Bag i 1ste Logerad Corps diplomatique, hovne og stygge, fulde af Diamanter. 3 Slag mod Suf-flørkassen. Kongen bag Dronningen, glathaaret, lignede Christen Braatan frappant. En Sang og Klap. Tilsidst igjen Klap, Gud ved enten for Stykket eller Dronningen¹⁾. Hun takkede.

. . . Mandag hos *Øhlenschlæger*. Professoren ikke hjemme. Med Marie og Johannes etc. til Aftenen fra Middagen. Gik godt. Marie fortalte om Jødernes Usselhed . . . Fru Øhlschl. kom ind og faldt i Søvn. William fnisede. Marie yderst takkelig og munter, galede og sang og lo og fortalte om Fru Ingemann med en prægtig Stemme: „Jeg har tænkt mig Christusbarnet sovende paa en Bakke, medens Engle bestrøede det med Blomster.“ Paa Bordet stod en grøn Ost og Rugbrød. Ingen Dug og en Kniv, der næsten var afslidt. Ingemann skjænkede Snapse. — Øhlenschlæger kom hjem ved Bordet og fortalte Historier fra sin Ung-

¹⁾ Det var Dronningens Fødselsdag

dom. Johannes sad i Sophaen og gav store Ord. Kongen lider ikke Øhlschl. og dette er Ø. svag nok til at tage sig nær.

. . . Fredagen efter hos *Øhl.* Talte en Times Tid med ham om (Ole) Bull, Gøthe etc. Han læste for mig af sine tydske Værker og gav mig en fordeelagtig Recension at læse. Han læste af Yrsa og Helge meget smukt. Jeg: „Men det kan dog ikke gjøre den Effect paa Tydskere som paa Nordboer.“ „Da vil jeg dog haabe, at det gjør nogen Effect.“ Spiste om Middagen. *Bøie* ubetydelig, eftersnakkende Tale ved Bordet om „Lille Dahl“ og Wergeland. Spurgte om „Papegøien“¹⁾. Wergeland og Engländerne. *Øhl.* kan ikke lide, at jeg foragter Beskow. Han kaldte ham en skjøn Aand med et ædelt Hjerte og med Følelse. Jeg kaldte ham for en af Prof.'s Skosvende. Dette forargedes han over og holdt en varm Tale til mig. Da jeg kom hjem fra Comedie med Johannes, laa Fruen og sov paa Sophaen inde i Stuen.

. . . *Gjødvad* har i Honorar 1000 Rd., *Lehmann* indtil 600, 12 Rdl. 3 ¼ Numeret . . . *Paludan-Müller* er saa tyndhaaret af Naturen som et nyfødt Barn.

Søndag 4 Novbr. var jeg i Frue Kirke. Apostlerne²⁾ greb mig meget, især Petrus med hiin stærke Bevidsthed. Christus med Nagelhullerne og sænket Hoved. Simon Zelotes glathaaret med tykke (sic) Øienhuler og en inderlig Fanatisme i Ansigtet. Seer ned, staar med en Saug. Johannes deilig. Seer op, ungdommelig smuk. Hver har sit Symbol, Paulus med Sværdet, Bartolomeus en Kniv, Thomas en Vinkel. Johannes og hans Broder Jacob ligne hinanden lidt, og Petrus og hans Broder. Ingen stirrede til hinanden. Enhver søgte Styrken hos sig selv, kun det fælles Kald forbandt dem. Denne Hensynken meget gripende. Jeg vidste ikke ret, hvorfor det greb mig saa, men tilsidst opmærksom paa, at der fra Orgelet spilles henrivende. Det var Weyse. En Jøde luskede sig langs Væggen og stirrede med stjaalne Blikke paa Apostlerne. Under Prækenen saa han med sine skye Øine den hele Tid paa Christus.

. . . Seet *Tscherning*; lang, mager, ædel, smuk, stærke Negle,

¹⁾ Henr. Wergelands Farce „Papegøien“, udg. af Bogh. Dahl, der selv var Papegøien.

²⁾ Thorvaldsens Christus og Apostlerne var just opstillet.

fuld af Ild. Hvert Ord som det var støbt og klingende. Radikal. Kongen repræsenterer Folket i egentligst Forstand; den samme Raadenhed. Tilbudt Ansættelse i Frankrig som Bestyrer af en Fabrik. Umaadelig nøisom. Indsaa dybt Folkets Fordærvelse. En tænksom Sjæl. Folket skjørt, der er intet Hold i dem til at hugge noget fast. Det var en Mand, som ikke var gildet. Skjægedede Ord. Noget høist imponerende. Lidt hengiven til Paradoxer.

9/11. „Hakon Jarl“ om Aftenen. Ryge spillede godt. Øhl.s bedste Tragedie, thi Character. Den ungdommelige Saftighed ikke det eneste, ogsaa den gribende Modsætning f. Ex. Scenen mellem Olaf og Hakon, 2 ædle Naturer, der modsige hverandre. Ægte tragisk. Dette ægte Handling i Hytten, hvor Olaf møder ham. Her bliver det ikke blot Vrøvl. En Feil i Tragedien, at saa meget trækkes frem, som ikke kan blive noget fuldstændigt. Her bliver alt Kunst, f. Ex. Bondescenerne. Item naar Bønder holde Ting eller naar Folkeforsamlinger kaldes sammen. Ryge holdt langt bedre Maade, end jeg havde ventet. Meer mandig Kraft . . . Nielsen ækel baade som Einar og Axel, fortaler sig og raser, fed og fatal. Intet Talent, en svag Sjæl, vil gjerne nedsætte de andre. Øhlenschlæger uendelig tilfreds. Vendte sig om mellem 4—5 Act og saa ret glad paa Publicum. Fuld af Glæde omfavned Thorvaldsen ham og kyssede ham. „Gud signe dig min Ven og lade dig skrive mange Verker endnu.“ Hjemme blev han ikke færdig med at tale derom. „Ja jeg tilstaar, af mine bedste Verker, men man gjør de andre Uret.“ Hver Gang vi begyndte om noget andet, han om Hakon Jarl. Vanskeligt nok at tale hos Øhl., thi kun eet Thema, naar han er tilstede . . .

. . . Fredag spiste hos *Øhlenschlæger*. Meget morsomt. Efter Bordet sad jeg alene med Fruen og Frøkenen og Anna Zeuthen og fortalte Trolddom. Johannes' Kjæreste ogsaa. Paa Tølløse, Zeuthens Gods, spørger det. Hun fortalte meget derom. Fru Øhl. havde ligget der en Nat og det susede om hende som 1000 Bremsere . . .

. . . *Ole Bull* ingen Lykke. Syg igaar. Et Skrift mod ham. En bedragerisk Secretair. I Helsingør 2 Concerter og 20 Rds. Overskud. Bull utilfreds med Prindserne . . . Hos Øhl. og hørte

„Knud den Store“. Bournonville, Ole Bull, Rosenvinge, Ørsted, Engelstoft, Hartmann. Talte med Marie, drak Diuus med Gutterne. H. P. Holst.

. . . Hos *Heibergs*. Martensen. Phister god. Fru Heib. elskværdig. Nielsen forelsket i hende, da hun var i Norge. *Fougstad*¹⁾ red afsted med hende. Hun led ondt derfor. Til sidst sad hun hjemme . . . Nielsen en Klods. I „Olaf den Hel- lige“: Odin for Olaf . . .

Øhlenschlægers Medlidened med Vorm²⁾. Jeg kan ikke lide, at man taler ilde om et Menneske, som har tænkt paa mig i sin sidste Stund³⁾. Naar hans Hoved er af, da Verden forsonet. Øhl. Afsked med mig, hjertelig, elskværdig, Marie, Fruen, Johannes og William . . . Boye.

Mogens Bille — Mogens Lauridssøn Løvenbalk.

Af William Christensen.

Det er i lang Tid blevet anset for en fastslået Kendsgerning, at et Medlem af Bille-Ætten ved Navn Mogens i Slutningen af Kong Hans's Regeringstid har opholdt sig i flere År ved den skotske Konges Hof. Allerede Hvitfeld véd at berette om, at „Mogens Bilde, en danske Herremand, som tjente udi Kongens Gård af Skotland“, i 1513 kom til Danmark som Sendebud for Kong Jacob IV af Skotland, der søgte dansk Hjælp mod England, men at han måtte vende tilbage igen med et lidet tilfredsstillende Svar fra Christiern II⁴⁾. Endnu findes i Rigsarkivet Jacob IV.s originale Kreditiv for „Magnus Beld“ til denne Sendelse; det er dateret 17. Jan. 1513⁵⁾, er stilet til den dengang endnu levende Kong Hans og omtaler, hvorledes Overbringeren i flere

¹⁾ C. A. Fougstad, † som Borgerniester i Christiania 1871.

²⁾ Som blev henrettet et Par Dage i Forveien for et Rovmord, han i 1836 havde begaaet paa den bekendte originale Litterat Jens Peter Tønder.

³⁾ Det lader til, at V. ved sin Henrettelse sagde: „Nu over Lethe! Du er lykkelig.“

⁴⁾ Hvitf. VII. 17 (Folioudg. S. 1100).

⁵⁾ Originalen har 1512 ifølge den i Skotland dengang brugte Skik at regne Årets officielle Begyndelse fra 25. Marts.

År havde tjent Kong Jacob til hans Tilfredshed¹⁾. Også Ordlyden af den Instruktion, som medgaves „Magnus Beilde“ ved denne Lejlighed, er bevaret²⁾, og hvad Sendebudets forudgående Ophold i Skotland angår, anfører et skotsk Skatmesterregnskab under Maj og Juni 1512 et Par Udbetalinger til „Mawnis Beild“³⁾. Der synes da at være samstemmende Vidnesbyrd nok om Mogens Billes Skotlands-Ophold og om hans Sendelse til Danmark i 1513, så at det ikke er til at undres over, at Sagen gentagne Gange er bleven omtalt af danske Historikere⁴⁾. Og da der i Bille-Ætten på den omhandlede Tid kun fandtes én Mogens, har Museumsdirektør Mollerup, som rimeligt er, i sin Fremstilling af Slægtens ældre Historie henført Efterretningen til denne ene Mogens Bille, der var Søn af Peder Bille og Anne Knudsdatter (Gyldenstjerne) og Broder til Kongens Kansler, den senere Århus-Biskop Ove Bille og til den senere så bekendte Esge Bille, og som selv døde 1538⁵⁾.

Der findes imidlertid et hidtil utrykt Brev⁶⁾, hvoraf det fremgår, at en anden, med Bille-Ætten beslægtet Mogens ved samme Tid har opholdt sig i Skotland. Dette Brev, af hvilket

¹⁾ Rigsarkivet, Skotland og Orknørerne 30 i, trykt i Aarsberetn. fra Geheimarch. I. 67 (og tidligere — efter skotsk Kilde — i Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I (Edinburgi 1722) 168 f.; sstds. S. 174 findes et lignende Brev for „Magnus Beilde“ til Dronning Christine, jfr. også sstds. S. 186 (svarende til Skotland og Orknørerne 30 m)).

²⁾ Sidst anf. St. S. 169—73. Instruktionen er her dateret 12. . . . . 1512 (uden Angivelse af Måneden); P. W. Becker, De Rebus inter Ioannem et Christianum II ac Ludovicum XII et Iacobum IV a. MDXI—MDXIV actis S. 82 f. (jfr. 80) henfører den til 12. Decbr., men da „Magnus Beld“s Kreditiv først er dateret 17. Jan. 1513, synes det rimeligere, ligesom det er sket i Regesta dipl. hist. Dan. 2. Række Nr. *9864, at indsætte Januar i Stedet for December i Instruktionens Datum, hvorved den vil blive af 12. Jan. 1513 efter vor Tidsregning (jfr. S. 272 Note 5).

³⁾ Accounts of the lord high treasurer of Scotland edited by Sir James Balfour Paul IV. 346, 348.

⁴⁾ Se således Hofman, Danske Adelsmænd III. 335 og Tab. I ved S. 323; P. W. Becker, anf. St. S. 80 f.; Allen, De tre nord. Rigers Hist. II. 125 (jfr. IV. I. 157, V. 354); Mollerup i Hist. Tidsskr. 5. R. V. 94.

⁵⁾ Mollerup og Meidell, Bille-Ættens Hist. I. 504 f. I Hist. Tidsskr. 5. R. V. 94 er der derimod indløbet en Unøjagtighed i Angivelsen af Mogens Billes Forældre.

⁶⁾ Rigsarkivet, Pers. Saml. Pap., Ove Bille, Udat. (Orig. med 1 brevlukkende Segl).

ganske vist kun Efterskriften har direkte Interesse for det foreliggende Spørgsmål, lyder fuldstændigt således:

Erlig oc welburdyg man mesther Owæ Bille syn kiere brodher kierlig kommendis thette breff.

Søstherlig kierlighe helssen edher nw oc altiit tillscreffuet met Gud. Kiere broder mesther Owæ Bille, tacker jeg eder kierlig oc ydmywlig for all broderlig kierlighed, som i haffuæ meg altiit bewiist i alle hande maade; Gud gaffuæ, thet jeg matthæ leffuæ then dag, jeg kunnæ noget forskyldet met edher; tha skall jeg were alleitiit ther redebwndhen till, som meg bør at giøre. Item kiere brodher, kommer gardhens aff graabrødercloster i Viborg bodh till eder om noghen erindhæ, som clostert ligger stoor magtt paa, oc haffuer han ydermere scriffuelsæ till eder, som i faa at see; thi kiere broder, beder jeg eder kierlighe, at i ville for Gudz skyld oc for hwess jeg noghen tiidh kan forskyldte met eder, thet i vilde were hannom behielpelig met, at han kwnde faa myn herris tilladelsæ oc stadfestelsæ therpaa, som clostert kwnne were beholpen met. Kiere broder, hwad diell som i skulle haffuæ for breffuet eller for eders vmag, ville i well giøre oc bywde meg thet till met thette saame bodh; tha will jeg were eder ther good for, thet i skulle visselig faet forwdhen all hinder efter eders villiæ. Kiere broder, som i well fortencæ, at then sisthæ tiid, jeg war hoss eder paa Kroghen, tha forhweruet i oc saame closter noghen priuilegia vtaff myn herris naade; sydhen then dag haffuer saamæ broder holdet for eder en songhen messæ for war frwæ alther om vghen, oc nw haffuer for^{ne} gardhen loffuet oc jett meg paa trow oc sandhen, thet han oc hanss brøder skulle ydermere i thette aar holde en songhen messæ for sancti Francisci alter for eder vtaff eders patrona sancta Anna hwer tistag, oc thertill haffuer for^{ne} brøder loffuet meg, at thi skulle were eders capellaner till Gud i theris messer oc andher gudztienest. Kiere broder, giører hervti, som myn gode trow er till eder, oc jeg kierlighe forskilde will i alle maade. Kiere broder, giører well oc syer myn modher oc myne brøder mange gode natther paa myne vegnæ. Raader oc bywder altiit offuer meg som offuer eders kiere søsther. Hermet eder thi helligrefoldighed befaledis. Screffuet i Wiborg die Agnetis virginis.

Karinæ Billes dotther.

Seddel:

Kiere broder, bedher jeg eder for Gudz skyld oc for all then gode trow, jeg haffuer till edher, at i tage meg thet icki till mystickæ, at mit hod haffuer icki veret hooss edher; kiere broder, først Gud will, wii findess, tha skall jeg sye edher, hwad forsømmelss ther haffuer werett paa ferdhe. Kiere broder, maa i oc viide, thet jeg screff Mangnss Laurissß myn søn till twenne eller trende reysser i sommer met Skotther, som vare for Alburg, oc jeg haffuer inghen swar fott fraa hannom; ville i vell giøre oc bywde meg till, om i haffuæ noghen tidend faet fra hannom.

Den her i Efterskriften nævnte Mogens Lauridssøn var en Løvenbalk og turde være et større Publikum bedst bekendt fra H. F. Ewalds historiske Roman „Den skotske Kvinde paa Tjele“ som Genete Jacobsdatter Craigengelts Mand. Han var Søn af Brevskriverinden Karine Pedersdatter Bille (en Søster til Ove,

Esge og Mogens Bille) og af Laurids Mogenssøn (Løvenbalk), og som det fremgår af det aftrykte Brevs Efterskrift, har han altså opholdt sig i Skotland i alt Fald i Sommeren før den 21. Januar (dies Agnetis), da Brevet blev skrevet, og formodentlig også på den Tid, da Brevet skreves; i det mindste véd Moderen øjensynlig intet om, at han skulde være rejst derfra.

Som det vil ses, savner Brevet uheldigvis År. Imidlertid er det af Udskriften, sammenholdt med Brevets Indhold, klart, at det må være skrevet i Ove Billes Kanslertid og inden han blev Biskop i Århus, hvad der skete 1520; på den anden Side kan der efter den Måde, hvorpå Brevskriverinden anmoder Broderen om at hilse deres Moder, næppe være Tvivl om, at Brevet er skrevet, efter at denne sidste, Fru Anne Knudsdatter, var blevet Enke ved Peder Billes i 1508 indtrufne Død. Men der er intet til Hinder for, at Brevet kan tilhøre Kong Hans's Tid¹⁾, og i de skotske Skatmesterregnskaber forekommer der da også i 1512: Udgifter til Klæder m. m. til en „Mawnis Laurence“, ganske vist uden nærmere Angivelse af hans Herkomst²⁾.

Mogens Lauridssøn (Løvenbalk) har altså opholdt sig ved den skotske Konges Hof i alt Fald 1512, og det synes da på Forhånd lidet sandsynligt, at der her på én Gang skulde have levet 2 danske Mogens'er. Man kunde indvende, at de skotske Regnskaber netop gør Forskel på Mogens Bille og Mogens Lauridssøn. Men en nærmere Betragtning viser, at dette slet ikke er gennemført; thi medens Regnskaberne nævner Mogens Bille og Mogens Lauridssøn tilsammen 4 Gange, omtaler de langt hyppigere en Person, som de kun betegner som „Mawnis“ fra Danmark eller slet og ret som „Mawnis“ uden nærmere Tilføjelse³⁾, Betegnelser, der jo kun vilde være egnede til at vække For-

¹⁾ Brevskriverinden kan vel overhovedet vanskelig påvises som levende efter den nævnte Konges Død. I alt Fald omtaler Stamtavlen i Danm. Adels Aarvog 1903 S. 292 hende sidste Gang i 1511; men ganske vist forekommer hun endnu 1512 — som Fru Karine i Tjele — i et „Register på det Folk, som vorde forskrevet at komme Riget til Tjeneste in anno 1512“ (Bl. 3a; Danske Kongers Hist., Fasc. 3).

²⁾ Det ovfr. S. 273 Note 3 anførte Værk IV. 244, 370.

³⁾ Se det nævnte Værk IV. 644, de i Registret under „Mawnis“ anførte Steder.

virring, hvis der fandtes 2 danske Mogens'er, som skulde holdes ude fra hinanden¹). Naturligere vilde det være, hvis alle de forskellige „Mawnis“er i Regnskaberne kun var forskellige Navne på én dansk Mand; men Spørgsmålet bliver da, om det rette Navn er Mogens Bille eller Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), og hvis dette kan afgøres, hvorledes da det andet af de to Navne er fremkommet.

Når det drejer sig om at vælge mellem Mogens Pederssøn Bille og Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), vilde man måske straks være tilbøjelig til at foretrække Mogens Bille, da hans Navn forekommer hyppigere i Kilderne end Mogens Lauridssøns. Alligevel turde det ved et nærmere Eftersyn vise sig, at det er den sidste og ikke Mogens Bille, der har opholdt sig i Skotland i Kong Hans's Tid og blev sendt til Danmark 1513. I et udateret Brev fra Jacob IV til Kong Hans, der synes at være fra samme Tid som Kreditivet af Januar 1513, men mulig aldrig er blevet til andet end et Udkast, nævner den skotske Kongé nemlig Kong Hans's Kansler Magister Oswaldus Beilde som „Magnus Beilde“s „avunculus“²). Oswaldus er selvfølgelig her kun en skotsk Oversættelse af det danske Ove, og hvad Slægtskabsforholdet angår, er der jo al Grund til at anse det for rigtig angivet, da Kong Jacob sikkert havde sin Viden derom fra „Mogens Bille“ selv. Men nu er det i højeste Grad usandsynligt, at en Mands kødelige Broder (hvad Ove Bille jo var i Forhold til Mogens Pederssøn Bille) skulde betegnes som hans avunculus i Stedet for med det naturlige Navn frater. Ordet frater kan i Tidens Sprog bruges om et fjernere Slægtskab end det mellem 2 virkelige Brødre, men at dette sidste Slægtskab

¹) At Sendebudet til Danmark i 1513, der i sit Kreditiv og sin Instruktion hedder Mogens Bille, i Skotland ogsaa er blevet kaldt Mawnis alene, er sikkert nok. Ikke blot hedder han således i de skotske Regnskaber, hvor de forskellige Udgiftsposter anføres, som står i Forbindelse med hans Sendelse (anf. St. IV. 402, 431, 463; på dette sidste Sted dog Magnus); men det originale Kreditiv for ham (se ovfr. S. 273 Note 1) bærer på Bagsiden ved Siderne af Seglet 2 øjensynlig i det skotske Kancelli gjorte Pætegninger, der kun anfører Overbringerens Navn, og dette lyder på det ene Sted: Mawnis, men på det andet: Magnus Beld.

²) Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I. 173.

skulde betegnes med Ordet avunculus, er næppe tænkeligt. Avunculus har ganske vist i hin Tid også jævnlig en ret ubestemt Betydning; oprindeligt betyder det jo imidlertid Morbroder, og selv om det kan anvendes ved forskellige Slægtskabsforhold, der er fjernere end det mellem Morbroder og Søstersøn, kan det næppe benyttes om et, der er nærmere. Men hvis der med „Magnus Beilde“ er ment Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), bortfalder Vanskeligheden, idet avunculus i så Fald netop får sin rigtige Betydning; thi Ove Bille var jo som Broder til Karine Pedersdatter Bille Morbroder til Mogens Lauridssøn. Og også ved en anden Lejlighed kan man finde Mogens Lauridssøn benævnet med Bille-Navnet. En halv Snes År senere, i 1525, var han atter i Skotland, denne Gang som Sendebud for Frederik I¹⁾, og han kaldes da på ny et Par Gange Mogens Bille, nemlig i Breve, som Tilhængere af Christiern II, der opholdt sig i Skotland, skrev til deres Herre²⁾).

Det kan således formentlig slås fast, at det er Mogens Lauridssøn, der har opholdt sig i Skotland i Kong Hans's Tid, og at det er ham, der betegnes med Navnet Mogens Bille, medens der altså under Forudsætning af denne Opfattelses Rigtighed intet vides om, at Mogens Pederssøn Bille har været i Skotland. Spørgsmålet bliver da, hvorledes Mogens Lauridssøn er kommet til Bille-Navnet. Hvis det kun drejede sig om Tilfældet fra 1525, kunde man tænke sig, at her forelå en ligefrem Fejltagelse, en Forveksling af de 2 Personer³⁾; men en sådan Forklaring slår ikke til for det længere Ophold i Kong Hans's Tid. Mogens Billes Navn har dengang næppe været synderlig kendt i Skotland, så at det kunde tillægges Mogens Lauridssøn blot ved en Forveksling, og efter de pågældende Kilders hele Karakter kan der ikke være Tvivl om, at Mogens Lauridssøn virkelig har gået

¹⁾ Allen, De tre nord. Rigers Hist. V. 109 f., 354.

²⁾ Allen, Breve og Aktstykker til Oplysn. af Christiern den Andens og Frederik den Førstes Hist. I Nr. 179 S. 355, 357, 360. Dipl. Norv. X Nr. 469. — Når Sendebudet i 1525 også hos Hvitfeld (VIII. 119, Folioudg. S. 1288) kaldes Mogens Bille, må dette altså ligeledes anses for en Forveksling med Mogens Lauridssøn.

³⁾ Således Allen, De tre nord. Rigers Hist. V. 354.

under Navnet Mogens Bille. Mulig har han først antaget dette Navn i Skotland; det forekommer, som nævnt, først i Året 1512, medens derimod en „Mawnis“ fra Danmark omtales i de skotske Regnskaber allerede i September 1507¹⁾. Og mulig er det især i Skotland, at han har båret Navnet; Kildernes Art kunde pege i den Retning, skønt en sådan Slutning ganske vist er en mislig Sag i et Tilfælde som det foreliggende, hvor der næppe vides synderligt om Mogens Lauridssøns Liv her i Landet i hans yngre Dage. Men Forklaringen på Navnets Opkomst er i alt Fald ret nærliggende. Mogens Lauridssøns Moder hørte jo til Billerne, og der foreligger da øjensynlig her et af de ret hyppig forekommende Tilfælde, hvor en Mand med Bibeholdelse af sit fædrene Våben antog sin Moders Slægtnavn, så at der, hvis Manden efterlod Børn, kunde opstå en hel ny Slægt med samme Navn som en ældre, men med et andet Våben²⁾. Noget sådant skete nu ikke her, idet allerede Mogens Lauridssøn selv igen opgav Bille-Navnet. Som nævnt, kaldes han Bille endnu 1525; i det følgende År fremkom imidlertid Frederik I.s Påbud om, at de Adelsmænd, som ikke havde faste Tilnavne, skulde antage sådanne „udi så Måde, at de, som føre ens Skjold og Hjelm, skulle have ens Tilnavn“³⁾, og i ethvert Fald fra 1528 kan man så finde Mogens Lauridssøn benævnet Mogens Løvenbalk⁴⁾, altså med det Familienavn, hvormed Eftertiden betegner hele Slægten.

Endnu skal her tilføjes et Par Ord om Mogens Lauridssøns Ophold ved det skotske Hof i Århundredets 2 første Årtier.

¹⁾ Det ovfr. S. 273 Note 3 anførte Værk IV. 49, jfr. 50—53. Det må dog nævnes, at der for Tiden Aug. 1508—Aug. 1511 ingen Regnskaber findes.

²⁾ Jfr. Thiset i Hist. Tidsskr. 5. R. I. 605—38, bl. a. Eksemplerne S. 636 f.

³⁾ Kong Fred. den Førstes danske Registr. S. 347, jfr. Heise i Hist. Tidsskr. 5. R. I. 558. Når Heise på sidstnævnte Sted nævner Tilfælde fra andre Familiers Navnebrug, som har været egnede til at frembringe Forvirring, og som, „maaske forstærkede med flere lignende, nu ukjendte“ Tilfælde, efter hans Mening „har virket til at fremkalde“ det kongelige Påbud, kan man jo have Lov at henregne Mogens Lauridssøns Brug af Bille-Navnet til sådanne „lignende“ Tillælde. Det synes heller ikke udelukket, at de dalevende Medlemmer af Bille-Slægten kan have set skævt til, at deres gamle Familienavn således kom i Brug i en helt anden Slægt.

⁴⁾ Kong Fred. den Førstes danske Registr. S. 191, 314, 458, 466, 475 f. (S. 371 derimod kun Mogens Lauridssøn endnu 1531). Dipl. Viberg. Nr. 235.

Som alt berørt, forekommer „Mawnis“ fra Danmark i de skotske Regnskaber fra September 1507 af¹⁾. Regnskaberne for August 1508—August 1511 er tabte, men i de derefter følgende Regnskaber nævnes han atter indtil Januar 1513. Han er blevet „educatus“ blandt Kongens „honorarii juvenes“²⁾, og der ud-betales i Regnskaberne Penge til hans Beklædning m. m.; men om nogen egentlig Opdragelse er der sikkert ikke Tale, derimod vel om en Uddannelse i alt, hvad et ungt Menneske kunde lære ved en Konges Hof. Ret gammel har han naturligvis ikke været — hans Moder var hans Faders anden Hustru, og den første skal være død c. 1488,³⁾ — men heller ikke noget helt Barn, når Kongen i 1513 kunde bruge ham i en diplomatisk Sendelse til Danmark⁴⁾. Efter alt, hvad man kan skønne, er han sejlet fra Skotland i Januar 1513⁵⁾, og han benyttede sit Ophold i Danmark bl. a. til at hverve en Bøsseskytte („günнар“) Peter Beym til skotsk Tjeneste. Den første Gang, da Bøsseskytten fik ud-betalt Løn i Skotland, var, som det synes, ved Slutningen af Maj⁶⁾, og han er da muligvis kommet til Skotland ikke længe i Forvejen. Om han er rejst derover sammen med Mogens Lauridsson, vides ikke⁷⁾; men denne er i ethvert Fald vendt tilbage til Kong Jacob. Det fremgår allerede af Hvitfeldts Beretning om

¹⁾ Jvfr. ovfr. S. 278. Derimod nævner Regnskaberne ham ikke tidligere (han forekommer i det mindste ikke i deres Registre), skønt der er bevaret Regnskaber lige fra 1501 til Aug. 1508. Når da Mollerup (Bille-Ættens Hist. I. 504 f.) lader „Mogens Bille“ være i Skotland allerede fra 1504, er han øjensynlig blevet vildledet af en mindre nøjagtig skriftlig Meddelelse til ham fra Skotland vedrørende de for de pågældende År dengang endnu ikke udgivne Regnskaber (Hist. Tidsskr. 5. R. V. 93 f.).

²⁾ Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I. 173.

³⁾ Danm. Adels Aarbog 1903 S. 291.

⁴⁾ Udtrykket „a teneris educatus“ i det nedfr. meddelte Brev af 24. Apr. 1515 skal således sikkert ikke tages alt for bogstavelig.

⁵⁾ Se Kreditivets Datum ovfr. S. 272 og Datoerne i Accounts of the lord high treasurer of Scotland IV. 402, 431, 463. Derimod behøver Notitserne sstds. S. 404 f. ikke at forstås således, at han var i Skotland i Febr. 1513.

⁶⁾ Anf. St. IV. 480 (jfr. 498, 507).

⁷⁾ Skulde det være dem, der har overbragt Budskabet om Kong Hans's Død? 13. Maj 1513 købes (eller i hvert Fald betales) der Sørgeklæder til Jacob IV med flere i Anledning af den danske Konges Død, og 17. Maj læses der i Skotland Sjølemesse for denne (anf. St. IV. 422, 439).

„Mogens Bilde“s Sendelse 1513¹⁾, og de skotske Regnskaber viser, at han i Juni og Juli 1513 på ny var i Skotland²⁾. Men fra August 1513 til Juni 1515 mangler Regnskaberne atter, og da de igen begynder, var Mogens Lauridssøn rejst tilbage til Danmark. Han var blevet hjemkaldt af sine danske Slægtninge, som det hedder i et Anbefalingsbrev³⁾, som Jacob IV.s Enke Margrethe (den engelske Konge Henrik VIII.s Søster) under 24. April 1515 medgav „Magnus Beld“ til Christiern II, og ifølge hvilket hun må antages at have betroet ham Udførelsen af et særligt Hverv hos den danske Konge. Brevet har følgende Ordlyd:

Illustrissimo et potentissimo principi Cristierno Dacie, Suecie, Noruegie, Slauorum et Gothorum regi, Holsacie, Stormarie, Ditmarie duci, in Oldenburg et Delmenhorst comiti.

Illustrissimo et potentissimo principi Cristierno dei gracia Dacie, Suecie, Noruegie, Slauorum et Gothorum regi, Holsacie, Stormarie, Ditmarie duci, in Oldenburg et Delmenhorst comiti Margareta regina Scocie salutem et felices successus. Illustrissi[me] et potentissime princeps, Magnus Beld vester nacione subditus, a teneris educatus, juuenem se prestitit sua domo non [ind]ignum, qui regi et nobis liberaliter inseruiens mores et vitam sic composuit, vt vndique gratus in hoc regno occurrat et nostro seruicio satis intentus. Nunc domum se dimitti postulauit, a suis accersitus et hinc euocatus. Eum maiestati vestre commendatum habemus, nam probe et decenter hic versatus nostram commendacionem meruit. Cui ad vos mandata dedimus; sibi fidem esse apud vos nostro nomine, rogamus. Illustrissime et potentissime princeps, feliciter viuite. Ex oppido Edinburgo vigesimo quarto die mensis aprilis anno quintodecimo supra millesimum et quingentesimum.

*Regina Scocie testamentaria regis tutrix
‘Margaret R.’*

Når Frederik I da 10 År senere, i 1525, valgte en forholdsvis så lidet fremtrædende Mand som Mogens Lauridssøn til Sendelsen til Skotland, turde der efter det her anførte ikke være Tvivl om, at Valget skyldtes det Kendskab til skotske Personer og Forhold, som Mogens Lauridssøn havde erhvervet i sine yngre År. Og at dette Kendskab er kommet ham til god Nytte på Sendelsen

¹⁾ Hvitf. VII. 17 (Folioudg. S. 1100): „Disse Ærinder og denne Besked hvervede og fik Mogens Bilde.“

²⁾ Accounts of the lord high treasurer of Scotland IV. 413, 435 f.

³⁾ Rigsarkivet. Skotland og Orknøerne 30 o (Orig. på Papir med Spor af 1 brevlukkende Segl).

⁴⁾ Uden Tvivl egenhændig Underskrift.

under hans Bestræbelser for at skade Christiern II.s Tilhængere så meget som muligt, turde også være utvivlsomt efter den Måde, hvorpå disse sidste omtaler ham i deres Breve¹⁾).

Meddelelser om Samfundets Anliggender.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personallhistorie** bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:	Danske Afdeling:
Expeditionschef A. Collett* , Formand,	Forfatter L. Bobé* ,
Professor, Dr. L. Daae* ,	Arkivsekretær i Rigsarkivet G. L. Grove* ,
Kommandør T. Dannevig ,	Sekretær,
Rektor i Stavanger, A. E. Erichsen ,	Oberst H. W. Harbou* ,
Afdelingschef i Udenrigsdepartementet	Overretssagfører P. Hennings ,
A. Chr. Z. Kielland ,	Etatsraad, Stiftsskriver H. R. Hiort-
Artillerikaptajn Chr. M. Munthe ,	Lorenzen ,
Amanuensis i Rigsarkivet A. W. Rasch ,	Professor C. Nyrop ,
Sekretær,	Sognepræst, Dr. H. F. Rørdam , Lyngby,
Arkivar i Rigsarkivet E. A. Thomle* ,	Hofjægermester C. E. A. Schøller ,
Fhv. Sognepræst D. S. Thrap .	Kreditforeningskasserer F. C. W. Sommer ,
	Arkivar i Rigsarkivet A. Thiset* ,
	Formand.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1905 er aflagt af Sekretæren for den danske Afdeling og godhedsfuldt revideret af Dhr. Hofjægermester C. E. A. Schøller og Oberstløjtnant H. F. Grandjean. Ved Revisionen fandtes Intet at erindre.

Til Medlemmer af Bestyrelsens danske Afdeling er i Aar valgt Etatsraad, Stiftsskriver H. R. Hiort-Lorenzen og Overretssagfører P. Hennings, medens Provinsarkivar G. L. Wad efter eget Ønske udtraadte. Til Medlem af Skriftudvalget i dennes Sted valgtes L. Bobé. Bestyrelsen vedtog at nedsætte Prisen paa ældre Aargange af Tidsskriftet, se Omslaget.

Til Hjælp til Tidsskriftets Udgivelse har Samfundet, hvis Regnskab for 1905 var tyngt af Udgifter til Jubilæumsheftet, haft den Glæde af den Raben-Levetzauske Fond at modtage 300 Kr.

Samfundets Bogsamling opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1906 296, deraf 91 norske, 205 danske og Udlændinge.

¹⁾ Se de ovfr. S. 277 Note 2 nævnte Steder.

Oversigt over Regnskabet for 1905.

Indtægt.	Aktiver.	Kasse-Indlægt.	Udgift.	Aktiver.	Kasse-Udgift.
I. Kassebeholdning ved Regnskabsafsl. for 1904:			I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen		26,39
A. Paa Sparekassebog Nr. 1			II. Honorarer		484,25
B. — — Nr. 2		403,98	III. Papir		344,74
Aktiverne udgjorde ved samme Tid:			IVa. Trykning		1341,50
A. Indskrivningsbevis Litr. G., Fol. 1728 ..	500,00		IVb. Reproduktioner til Jubilæumsheftet		334,70
B. Tillæg til Grundkap. paa Sparekassebog Nr. 2	100,00		V. Hefning		118,75
C. „En Unævnts Legat“ indestaaende paa Sparekassebøger	1560,75		VI. Kommissionsrabat		298,12
D. Tilgang i 1905: Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen	26,39		VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Samfundets Skrifter		24,00
II. Medlemsbidrag for 1904		1746,00	VIII. Assurance og Porto		16,16
III. Solgt af Samfundets Skrifter		240,00	IX. Kassebeholdning ved Udgangen af 1904:		÷ 0,16
IV. Understøttelse gennem Kultusministeriet ..		500,00	Til Balance anføres Aktivbeholdningen ved Udgangen af 1905:		
V. Renter		98,47	A. Indskrivningsbevis G., Fol. 1728 ..		500,00
			B. Tillæg til Grundfond (hævet ved Sparekassebog 2)		100,00
			C. „En Unævnts Legat“ (Sparekb. N. 3 1442,38, N. 4 144,76)		1560,75
				2187,14	
Balance ...	2187,14	2988,45	Balance ...	2187,14	2988,45

Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

(1906.)

Danske Medlemmer.

Hs. Maj. Kongens Haandbibliothek.

Hs. Højhed Prins Hans af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg.

Aalborg Stiftsbibliothek. Ahlefeldt-Laurvigen, C. J. F., Lensgreve. Kmh., Tranekær. F. W., Greve, Cand. polit., Møllerup. Andersen, A. H., Sognepræst, N. Alslev. Askov Højskole. Bang, V., Sognepræst, Kirke-Hvalsø. Barth, Erling, Cand. jur. Bauditz, V., Toldkontrollør. Behrens, C., Redaktør. Bidstrup, J., Arkivskriver. Bille-Brahe-Selby, Lensgreve. Kmh., Brahesminde. Bloch, J., Arkivsekretær. Bobé, L., Forfatter. Bock, R. E., Grosserer. Boeck, H., Premierløjtnant. Bondesen, I., Skoleinspektør. —, P. C. B., Skolelærer, Magleby. Bornemann, C., Kammerherre. Boye, M. A., Sognepræst, Odder. Brandt, Jacob, Sagf., Aarhus. Brockenhuus-Schack, L. F. H., Greve. Amtmand, Svendborg. (†) Bryndum, Cand. polyt. Silkeborg. Brønnum, Forpagter, Gudumlund. Buntzen, Andr., Cand. jur. Bøgh, Justitsraad, Tranekjær. Bøgh, Nic., Professor (†). Carlsen, E., Stiftsdame, Gl. Kjøgegaard. Carøe, K. F., Kredslæge. Cederfeld de Simonsen, C. C. S., Provst, Tyrsted. Christensen, Chr. Villads, Dr. phil., Raadstuearkivar. Colding, T. A., Cand. polyt., Ingeniør. Dahl, E., Professor. Dan, E., Cand. pharm.	Danneskjold-Samsøe, Lensgreve. Kmh., Gisselfeldt. Dessau, Martin, Etatsraad. Dons, J., Etatsraad. Elvius, S., Justitsraad. Erslev, K., Professor. Estrup, J., cand. theol. Estrup, J. B. S. Godsejer. Fausbøll, Th. Hauch, Redaktør. Foss, Vilh., Grosserer. Fridericia, J. A., Dr. phil., Professor. Friis, C., Cand. phil. Frijs, M. Krag-Juel-Vind, Lensgreve, Kmh., Frijsenborg. Fyens Stiftsbibliothek, Odense. Fyens Stifts Læseforening, Odense. Gad, Fr., Boghandler. Garnisonsbibliotheket, Kjøbenhavn. Generalstaben. Giersing, N. V., Kancellist i Marinem. Gjellerup, S. M., Underbibliothekar. Gram, H., Kontorchef i Landbrugsmin. Grandjean, H. F., Oberstlttn. —, P. B., Litterat. Grevenkop-Castenskiold, Hoffjægermester, Hagedst. Grove, G. L., Arkivsekretær. Grønvald, F., Kontorchef. Hagemann, H. A. K., Sognepræst, Vinding. Hagen, S., Komponist. Hagerup, E., Boghandler. Handels- og Kontoristforeningen. Hansen, J. H., Lærer, Kjøge. —, N., Lærer, Aaker østre Skole. —, S., Cand. mag., Vejle. Harbou, H. W., Oberst, Helsingør. Harder, F. C. C., Justitsraad. Hartvig, F., Tegner.

- Heckscher, R.**, Frøken.
Hedemann, C. E., Oberst.
Heering, P., Grosserer.
Hennings, P., Overretssagfører.
Herlufsholms Skolebibliothek.
Hiort-Lorenzen, H. R., Etatsraad,
 Stiftsskriver, Roskilde.
Hirsch, J. C. W., Oberstltm.
Hirschsprung, Bernhard, Fabrikant.
 —, **Holger**, Direktør.
Holm, E., Dr. phil., Professor.
Holten, J., Etatsraad.
Hovgaard, Frue.
Hvass, A., Overretssagfører.
Hvidt, L. N., Dispatchør.
Højesteret.
Industriforeningen.
Ingerslev, V., Dr. med., Distriktslæge,
 Præstø.
Jacobæus, A., Direktør.
Jantzen, A. T., Sognepræst, Gjentofte.
Jensen, C. A., Musæumsassistent.
 —, **S. H.**, Distriktslæge, Nordby.
 —, Typograf, Nykjøbing p. F.
Joensen, J. C., Kolonibestyrelser, Egedes-
 minde, Grønland.
Juel-Brockdorff, Baron, Kmh., Taa-
 singe (†).
Kaas, Fr., Ingeniør, Helsingør.
Kiær, H. S., Læge, Grønland.
Klubben, Kjøbenhavn.
Knudtzon, N. H., Grosserer, Fredens-
 borg.
Koefoed, J., Statsraadssekretær.
Krabbe, C., Herredsfoged, Kjellerup.
Krag, C. M. G. R., Etatsraad.
Krarup, F., fhv. Registrator.
Krigsministeriet.
Lange, C., fhv. Godsejer, Helsingør.
 —, **Nana**, Cand. mag.
Lauggaard, Halfdan, Stud. med.
Langkilde, C. V., Proprietær.
Larsen, H. F., Overretssagfører.
Leschly, M., General, Aarhus.
Lesser, J. A. L., Oberstltm., Helsingør.
Liebe, C., Højesteretssagfører.
Liisberg, H. C. Bering, Slotsforvalter.
Lind, B., Frue.
Lindegaard, Hofjægermester, Lykkes-
holm.
Lissau, F. O., Kasserer.
- Lund, E. F. S.**, Musæumsinspektør.
Lyng, Herman, Boghandler.
Lütken, V., Sognepræst, Rudkjøbing.
Løvenskiold, Adam, Godsejer, Chris-
 tianslund.
Malling, Wm., Etatsraad, Grosserer.
Mansa, C., Godsejer, Sø paa Mors.
Marquard, H. F. T. E., Arkivassistent.
Marstrand., Student.
Meidell, F. Kaptajn.
Møller, Th., Præst, Birkerød.
Mørkeberg, H., Sagfører, Nykjøb. p. S.
Norrie, G., Korpsslæge.
Nutzhorn, Cand. theol., Askov.
Nyrop, C., Professor.
Petersen, Jul., Professor, Dr. med.
Prip, Sognepræst, Ousø.
Provinsarkivet for Sjælland m. m.
Provinsarkivet for Fyen.
Provinsarkivet for Nørrejylland.
Raadhusbibliotheket, Kjøbenhavn.
Reedtz-Thott, Lensbaron, Gehejme-
konferentsr., Kammerherre, Gaunø.
Reitzel, C. A., Boghandler.
Reventlow, Chr. E., Lensgreve, Hof-
 jægermester, Christianssæde.
Richter, J. C. L., Sognepræst. Vejen.
 —, **V.**, Overretssagfører.
Rigsdagens Bogsamling.
Rist, P. F., Oberst.
Roede, E., Overretssagfører.
 —, **H. C.**, Arkivassistent.
Roepstorff, C. S. de, Forstkandidat.
Rosendal, Højskoleforstander, Lyngby.
Rosenstand, F., Gehejmeetatsraad.
Rüttau, T. A. N., Bibliothekar.
Rønne lærde Skole.
Rordam, H. F., Dr. phil., Sognepræst,
 Lyngby.
Seavenius, J. F., Kmhr.
 —, **O. B.**, Godsejer, Voergaard.
Scheel, F. C. R., Greve, Kmhr., Ry-
 gaard.
Schmidt, Aage.
 —, **L. H.**, fhv. Sognepræst.
 —, **Vald.**, Professor.
Schou, V., Cand. polit., Antvorskov.
Schougaard, H. L., Sognepræst. Ø.
 Ulslev.
Schulin-Zeuthen, C. J. W., Greve,
 Hofjægermester. Tølløse.

- Schøller, C. E. A.**, Hofjægerm., Mar-
gaard.
- Schønberg, K.**, Boghandler.
- Schønning, N. R.**, Kontorchef.
- Sehested, K.**, Kammerherre.
- Sjællands Stiftsbibliothek**, Roskilde.
- Smidt, C. L.**, Elatsraad.
- Sommer, F.**, Kasserer.
- Sonne, T.**, Grosserer.
- Sorø Akademies Bibliothek.**
- Spandet, P. J. N.**, Sognepræst,
Hjortlund.
- Storek, H.**, Professor.
- Studerforeningen.**
- Thiele, J.**, Insp. ved Kobberstiksaml.
- Thiset, A.**, Arkivar i Rigsarkivet.
- Thorkelin, B. F. J.**, Oberst.
- Tilemann, H. C. J.**, Godsinspektør,
Mosager.
- Troels-Lund, Dr. phil.**, Professor,
Ordenshistoriograf.
- Tuxen, A. P.**, Oberst, Nyborg,
- Tønder, J. N.**, Læge, Jerslev.
- Udenrigsministeriet.**
- Ulrich, G.**, Justitsraad.
- Wad, G. L.**, Provinsarkivar, Odense.
- Waidtløv, P. C.**, Agent, Svendborg.
- Wandall, B.**, Kjøbmand, Aarhus.
- Varder, G.**, Præst, Rønnebæk.
- Wassard, Th.**, Cand. polit., Odense.
- Wassmann, K.**, Missionær, Grønland.
- Vedel, S.**, Overretsassessor.
- Weidemann, Amtsforvalter**, Aalborg.
- Weitemeyer, H.**, Mag. art.
- Viborg Kathedralskole.**
- Vind, S.**, Hofjægerm., Sanderumgaard.
- With-Seidelin, C.**, Kommandør.
- Wittroch, H. G.**, Stationsforstander,
Køge.
- Volf, P. R.**, Stiftsprovst, Storehedinge.
- Volquartz, J.**, Grosserer.
- Wróblewski, Otto B.**, Boghandler.
- Zytphen-Adeler, G. C.**, Baron, Ar-
kivar.

Norske Medlemmer.

- Aalholm, J.**, Kaptajn, Arendal.
- Angell, H. B.**, Overretssagf., Bergen.
- Arendals Bibliothek.**
- Aschehoug, T. H.**, Professor, Kristiania.
- Backer, Z.**, Overretssagfører, Larvik.
- Bendixen, B. E. R.**, Skolebestyrer,
Bergen.
- Bergens Museum.**
- Bergens offentlige Bibliothek.**
- Bergens Stiftsarkiv.**
- Bergwitz, Joh. Kielland**, Overrets-
sagfører, Kristiania.
- Borch, Thorgeir**, Skien.
- Brandt, Wilhelmine**, Frk., Kristiania.
- Brodtkorb, Enkefrue**, Kjørbo pr.
Sandvigen.
- Bull, N. R.**, Bureauchef, Kristiania.
- Burehardt, Kaptajn**, Kristiania.
- Castberg, P. H.**, Eankchef, Kristiania.
- Christensen, T. C.**, Toldinsp., Arendal.
- Collett, A.**, Expeditionschef, Kristiania.
- Daae, L.**, Professor, Dr., Bygdø.
- Dahll, L. C.**, Oberst, Kristiania.
- Dannevig, T.**, Kommandørkaptajn,
Kristiania.
- Deichmanske Bibliothek**, Kristiania.
- Delgobe, C. A.**, Translatør, Kristiania
- „Den gode Hensigt“**, Bergen.
- Dons, Carl**, Direktør, Kristiania.
- Erichsen, A. E.**, Rektor, Stavanger.
- Falek, Hagb.**, Kontorist, Kristiania.
- Falek**, Overretssagfører, Arendal.
- Finne-Grønn, S. H.**, Sekretær, Kri-
stiania.
- Fjelde, Frue**, Nord Dakota.
- Frederikshalds Stadsbibliothek.**
- Generalstabens Bibliothek**, Kristi-
ania.
- Giertsen, J.**, Kjøbmand, Bergen.
- Gram, Harald**, Student, Kristiania.
- Grüner, H.**, Oberst, Kristiania.
- Grøgaard, J. B.**, Artillerikaptajn,
Kristiania.
- Hagemann, Axel**, Skovinspektør.
Tromsø.
- Heiberg, Godsejer**, Amble, Sogn.
- , Thv.**, Dr. phil., Kristiania.
- Hertzberg, N.**, Advokat, Molde.
- Holt, Johan Sverdrup**, Chefoo, Kina.
- Johansen, O. F.**, Toldkontr., Kristiania.
- Johnson, G.**, Sognepræst, Etnedalen.
- Kielland, Axel**, Afdelingschef i Uden-
rigsdepartementet, Kristiania.

- Kuagenhjelm, Jac.**, Expeditionschef, Kristiania.
- Kolderup, Edv. Rosevinge**, Kristiania.
- v. Krogh, A.**, Konsul, Kristiania.
- Lammers**, Direktør, Drammen.
- Landgraff, J. F. K.**, Overlærer, Grimstad.
- Lassen, W.**, Bureauchef, Kristiania (†).
- Lillehammer højere Almenskole.**
- Lochmann, A.**, Cand. jur., Kristiania.
- Lundgreen, Fr.**, Trondhjem.
- Lystrup, J.**, Grosserer, Kristiania.
- Løvvig, Chr.**, Lensmand, Førde, Søndhordland.
- Magnus, Wilhelm**, Læge, Kristiania.
- Marinens Bibliothek**, Horten.
- Michelet, G.**, Oberst, Næs pr. Tønsberg.
- Moe, Georg**, Sorenskriver, Moisund, Sætersdalen.
- Munthe, C.M.**, Artillerikapt., Kristiania.
- Neumann, H. H.**, Sognepræst, Skiaaker.
- Nielsen, Yngvar**, Prof. Dr., Kristiania.
- Nyqvist, O. P.**, Læge, Molde.
- Olsen, E.**, Florø.
- Olsen, Johan Nordahl**, Bergen.
- Paus, Chr.**, Kristiania.
- Pedersen, Tord**, Adjunkt, Drammen.
- Pettersen, Hjalmar**, Universitetsbibliothekar, Kristiania.
- Prebensen, N.**, Minister, St. Petersborg.
- Rasch, A, W.**, Arkivamanuensis, Kristiania.
- Rigsarkivet**, Kristiania.
- Salicath, F. T.**, Redaktør af Lovtidende, Kristiania.
- Schiøth, H.**, Overlærer, Kristiania.
- Schwabe-Hansen**, Cand. jur., Kristiania.
- Schweigaard, J. E.**, Sanitetskaptajn, Kristiania.
- Selskab, det norske**, Kristiania.
- Sollied, Ølaf**, Direkt., Rønvik p. Bodø.
- Stang, N. A.**, Grosserer, Frederikshald.
- Stavanger Kommunebibliothek.**
- Steffens, Haagen Krog**, Arkivamanuensis, Kristiania.
- Stiftsarkivet**, Trondhjem
- Thaulow, Fritz**, Læge, Skjærdalen.
- , **Jeanette**, Frøken, Kristiania.
- Thomle, C.**, Enkefrue, Kristiania.
- , **E. A.**, Arkivar, Kristiania.
- Thrap, D.**, Sognepræst, Kristiania.
- Tromsø Kommunebibliothek.**
- Trondhjems Folkebibliothek.**
- Universitetsbibliotheket**, Kristiania.
- Videnskabers Selskab, kgl. norske**, Trondhjem.
- Zeier, Joh.**, Overretssagfører, Hamar.

Udenlandske Medlemmer.

- Akademisk Boghandel**, Upsala.
- Balle, Frederikke**, Bruunsgränd, Stockholm.
- Det kgl. Bibliothek**, Stockholm.
- Halling, Dr. med.**, Sanitetsraad, Glückstadt.
- Kaas, J. v.**, Baron, Buda-Pest.
- Trolle Bonde, C. J.**, Greve, Sverige.
- Universitetsbibliotheket**, Lund.
- Vig, P. S.**, Professor, Amerika.

Register.

(Af Arkivassistent *H. C. Roede.*)

- Aagesen, Beate 109. — Claus, Mønster-
skr. 109. — Frederikke Joh. Eli-
sab. 231. — Maria Elisab. 231.
— Pet. Chr. Rasmus, Kontorchef
231.
- Aalborg, Jens Thomsen, Kap. 18 f.
- Aarøby, Matthias, Pr. 88. — Mette Eli-
sab. 88.
- Aaslew, Inger Birgitte 207.
- Abrahams, Stud. 244, 247.
- Abrahamson, Werner Hans Fr., Forf.
213.
- Agnefæst, Kirsten Hansdt. 39 f. — Laur.
Jacobsen 39.
- Ablefeldt, Ferd. Ant. Chr., Hofmarschal
211 ff., 218 f., 224. — Henn. 145.
— Volf Henr. 144 f.
- v. Ahnen, Dorthe 146. — Hedevig 148.
— Karen 148. — Preben, Amtm.
148.
- Alba, Hertug af 56, 74.
- Albek, Noline A. C. 249.
- Albertin, Peter, Stud. 145.
- Allesen, Fam. 178.
- Alrøe, Ellen Marie 23.
- Als, Anna Maria 103.
- Alsløw, Jens Hansen, Pr. 26, 29 ff. —
Margrethe 31.
- Ambrosius, Anna C. 166.
- Anchersen, Ancher, Bisp 18 f.
- Andersen (-datter), Anders 48. — Anna
Jacobsdt. 90. — Anna Sophie 48.
— Birgitte 48. — Claus, Lagm.
90. — H. C., Digter 259 f., 262 ff.
— Jens 29. — Karen Laur.dt. 114.
- Maren 9 f., 17. — Morten, Rek-
tor 33. — Ove 90. — Søren, Skibs-
reder 114.
- Andræ, C. C. G., Gehkonfr. 267.
- Anker, Bernt 258.
- Anna Söphia, Dronn. 102.
- Arenfeldt, Ltn., 240—244.
- Astrup, Mette Marie, kgl. Skuesp. inde
249.
- d'Auchamp, Franciska Sophie Louise
(Anna Louise Sophie Elisabeth) 250.
— François Louis, Gen.kr.komm.
250. — Sophie Elisab. 250.
- Austad, Gunhild Davidsdt. 44, 46 f. —
Hans Jacobsen 47. — Nicolaj Ja-
cobsen 44—48.
- Baden, Student 183.
- Badenhaupt, Ermgaard Johansdt. 80. —
— Johanna Frederica 77, 80.
- Bager, Fam. 178. — Johan, Amtsf. forv.
102. — Oluf, Raadm. 178.
- Bagge, Lorenz, Hovm. 102.
- Bagger, Hans, Bisp 102. — Ole Hansen,
res. Kap. 32, 87.
- Baggesen, Fam. 178. — Carl Reinh.
158. — Ernst 158. — Jens, Digter
155, 158, 204. — Sophie 204.
- Balslev, Cathr. Stoud 181.
- Bang, Anna 79. — Ellen Margr. 89.
— Hans Clausen, Pr. 79. — Hans
Nielsen 79. — Jens Madsen 78 f.
— Mette 77, 79 f. — Niels, Pr.
76, 78 f. — Niels Hansen, Bisp
78. — Pernilla Jensdt. 78 f. —
Dr. 89.

- Banner, Fam. 84.
 Barnekow, Anna Christiane Rosine 249.
 — Chr. Robertus M. J. 249.
 Barner, Stiftamt. 107.
 Barth, Byf. 134.
 Bartrum, Søren, Byf. 49.
 Bartsker, Didr. Hansen, Pr. 145. —
 Joh. Clementsen, Pr. 145.
 Basballe, Anna Cathar. 105.
 Beenfeldt, Herm. Fr., Gen.ltn. 148. —
 Marie Elisab. 148.
 Bentzen, Arild, Subrektor 14.
 Benzien, Anna Maria 177. — C. T. B.
 175 f.
 Benzon, Fam. 84.
 de Berenfels de Warnau, Megtele Margr.
 Eugenie 139. — Margr. Megtele
 139. — Niclas Chr., Ob.ltn. 139.
 Berg, Anne 107.
 Berge, Torsten Taraldson 46.
 Bergendal, J. P., se Pedersen, Jens, Pr.
 Bergsøe, 232.
 Bering, Vitus, Historieskriver 102.
 Bernhoft, And. Chr. 89. — Anna 89.
 — Boel Magdal. 89 f. — Georg
 Chr., Pr. 89.
 Bernstorff, J. H. E., Min. 92, 96.
 Berntsen, Laurits, Pr. 40. — Mette
 Iversdt. 40.
 Berthelsen, Claus, Præs. 34. — Ellen
 Margr. 89. — Troels 88 f.
 Beskow, B. v., sv. Digter 270.
 Beym, Peter, Bøsseskytte 279.
 Bigum, Cathr. Bernstdt. 12 ff. — Jens
 Lauritsen, Byfgd. 12 f.
 Bille, Fam. 272 f., 278. — Esge, 273,
 275. — Karine Pedersdt. 274 f.,
 277 ff. — Mogens 275. — Ove,
 Bisp 273—277. — Peder 273, 275.
 — Steen Andersen, Ob. 145. —
 Kfr. 83.
 Billemann, Ltn. 240.
 Birkeland, Anna Kirstine Ped.dt. 39 f.
 — Stener Eriksen 39 f. — Tarald
 Baardsen 34.
 Bissen, H. V., Billedh. 264.
 Bjelke, Jørgen, Stath. 102.
 Bjørn, Anna Lauritzdt. 112, 120 ff.,
 125, 127, 140, 142. — (Bjørnsen)
 Herman 120. — Jørgen, Ob.ltn.
 121, 125, 127, 142. — Jørgen,
 Guvern. 120 f., 125, 141 f. — Karen
 230 f. — Margr. 121. — Margr.
 121.
 Bloch, S., Rektor 182, 187, 244.
 Blom, Gustava 233.
 Bojesen, Dorth. Soph. 106. — Rasmus
 Bruun, Postdir. 100, 109. — Søren,
 Byf. 106.
 Borberg, Anders Knudsøn 9.
 Borch, Andr., Slotsforv. 109. — Birgitte
 109. — P., fhv. Direktør 90. —
 Peder, Prok. 236. — Prof. 233.
 Borchardsen, Alhed 123.
 Borchersen, Johan, Bisp 3.
 Bording, Anders, Digter 179.
 Borgen, Adam Christopher 82. — Adam
 Christopher, Barn 82. — Anna
 Margr. 81 f. — Anna Susanna 82.
 — Armgoth Ulrica 82. — Claus,
 Pr. 81 f. — David 82. — Diderich
 82. — Hilleborg Marie 82. — Ide
 Sophie 82. — Jens 82. — Magda-
 lene Christine 82. — Magd. Kir-
 stine 82. — Marcus 82. — Mat-
 this 82. — Peder 82. — Pet.
 Chr. 82.
 Bornemann, J. J., 210. — Prof. 183.
 Boudet, Skuesp. inde 207.
 Bournonville, A. A., Balletm. 272.
 Boye, Caspar J., Digter 270, 272.
 Braatan, Christen 269.
 Brant, Povl Nielsen, Pr. 15.
 Brauer, Joh. George 220.
 Braunmann, Chr., Vicolagm. 113.
 Brecklef, Willum 43.
 Bredsdorff, Fam. 181. — Cathr. Stoudt
 181. — Ellen Cath. 181 f., 185,
 187. — Jacob Hornemann, Prof.
 181—199. — Joh. Chr., Pr. 182. —
 Morten Thomsen, Pr. 181 f., 187.
 — Petrine Jacobine 181—199. —
 Rose 185. — Thom. Chr., Pr. 193.
 — Thomas Mortensen, Pr. 181, 190.
 — Frue, f. Schlegel 182.
 Brehme, Michael, Kirurg 64.
 de Brier, Isabella 110.
 Bril, (Skuespiller), 207.
 Brinch, Karen Laur.dt. 114. — Karen
 Sørensd. 114 f., 130. — Lars 115.
 Brochmand, Barara 3. — Jesper, Bisp.
 3. — Søren 3.

Brockenhuus, Claus 40. — Emmerentse
 Ped.dt. 40.
 Broglio, Marschal 136.
 Brorson, Chr. Fr., Pr. 251. — Justr.
 244, 246, 248.
 Brun, Sophie Christiane Frederikke 200.
 Bruun, Fam. 100--109. — Ad. Ludv.
 Ulrich 105. — And. Larsen, Kr-
 komm. 109. — Andrea Henningiette
 104. — Andreas 101. — Andreas
 107. — Andreas, Advokat 103, 107.
 — Andreas, Domprovst 101 f., 108.
 — Andr., Gen.aud. 100. — Andr.
 Fr. Rubeck 105. — Andreas Palm,
 Postm. 106. — Anna 101. — Anna
 Cath. 100, 103. — Anna Cathar.
 105. — Anna Cathar. 108. — Anna
 Cathar. 109. — Anna Cath. 103,
 108. — Anna Cathar. 108. — Anna
 Maria 103. — Anna Soph. 105.
 — Anna Soph. 106. — Anne 107.
 — Anne 100. — Anne Cather. 102.
 — Anne Jacobine 108. — Anne
 Margar. 101. — Anne Margar. 101.
 — Anne Marie 102. — Anne Marie
 107. — Anne Marie, Barn 104.
 — Anne Marie, Barn 104. — Anne
 Soph. 100. — Anne Soph. 103.
 — Aug. Franciska 105. — Aug.
 Nelly Franciska 105. — Bagge Ja-
 cobsen, Pr. 145. — Beate 109. —
 Benedicta Lovisa 107. — Birgitte
 109. — Cathar. Dorot. 107. —
 Cathr. Marie 106. — Chr. 108.
 — Chr. 108. — Chr., Toldinsp.
 106, 108 f. — Chr. Carl 105. —
 Chr. Erich 104. — Chr. Folmar
 107. — Chr. Folmar, Barn 107.
 — Chr. Fr., Barn 105. — Chr.
 Reisiger, Revisor 108. — Christina
 Amal. 105. — Christine Margar.
 105. — Claus Chr., cand. jur. 109.
 — Conr. Lovise, Barn 107. — Conr.
 Ludv. 107. — Dorot. Soph. 102.
 — Dorot. Sophia 103. — Dorot.
 Sophia, Barn 103. — Dorothea Soph.,
 Barn 104. — Dorthe Soph. 106.
 — Eleon. Christiane 103. — Elisab.
 Soph. 103. — Ellen 100. — Else
 Nicol. 109. — Else Nicol. 109. —
 Enevold, Hovm. 102. — Ernst Fr.

104. — Eusebius, Art.kadet 104.
 — Eusebius, Kommandant 104. —
 Fr. Chr. 107. — Fr. Chr. 107. —
 Fr. Ludv., Toldkontr. 105. — Fr.
 Amalie 109. — Fr. Lovise 105.
 — Hans 100. — Hans Georg 108.
 — Hans Jacob, Barn 105. — Hans
 Jacob, Barn 105. — Hans Michael
 107. — Hans Nic., Lt. 104. —
 Hans Wandal, Kantor 105. — Hede-
 vig 107. — Henriette Christiane
 104. — Inger Amal. 109. — Jakob,
 Barn 108. — Jakob Anan 108.
 — Jakob Basalle, Skolel. 106. —
 Johan 104. — Joh. Conr. 107. —
 Joh. Conr., Søkapt. 107. — Joh.
 Jak., Inspektør 105. — Joh. Jak.,
 kgl. Postm. 104 f. — Johanne 107.
 — Joh. Marie, Barn 107. — Job.
 Marie, Barn 107. — Julie Aug.
 104. — Jørgen, Justr. 101. — Jørgen
 Toldinsp. 100 f., 108 f. — Lovise
 104. — Lydia 106. — Magdal.
 Margr. 104. — Malthé, Digter 186.
 — Marianne 101. — Marie 101.
 — Marie 106. — Marie Christiane
 Soph. 104. — Marie Dorot. 107.
 — Marie Elisab. 104. — Marie
 Soph. 103 f. — Marie Soph. 108.
 — Marie Soph., Barn 103. — Marie
 Soph. Eleon. 104. — Marie Soph.
 Eleon. 104. — Marthe 106. — Mar-
 tine Thomazine 107. — Ped. Friis,
 Kmr. 101. — Peter, Fændrik 104.
 — Pet. Chr., Barn 104. — Pet.
 Magnus 104. — Pet. Mylius, Trak-
 tør 106 f. — Petrine Christiane,
 Barn 106. — Philip Ernst 104.
 — Philip Ernst 105. — Povl 100.
 — Povel 101. — Rasmus, Kap.
 102. — Rasmus, kgl. Skoleholder
 100, 106. — Rasmus Büsing 104.
 — Rasmus Mylius, Læge 107. —
 Sigv. Friis 101. — Sophie 108.
 — Sophie Hede. 104. — Stie Tøns-
 berg, Mønsterskr. 109. — Søren
 101. — Thoma Dorot. 108. —
 Thomas 101. — Thomas 105. —
 Thomas, Bager 107. — Thomas,
 Barn 101. — Thomas, Dek.maler
 106. — Thomas, Postm. 102 f., 106.

- Thomas Nickel, Bogh. 103. — Thomas Povlsen, Skræder 100. — Thomine Justine 105. — Ulrich Chr., Stud. 105. — Volmar von Stöcken, Stykjunker 107. — Wilhelm Ferd. 104. — Postm. 106.
- Buch, Cathr. Berntsd. 12 f.
- Buck, Knud, Pr. 2. — Maren Knuds-datter 2 f.
- Bull, Ole, Komp. 267, 270 ff.
- Buntzen, Joh. Dispaheur 251. — T. K. 267.
- von der Burg, Barbra 87. — Elisab. Herm.dt. 85--88.
- Busch, Jens Lassen, isl. Kbm. 251.
- Bülow, Christine Margar. 105. — Joh., Geh.r. 186. — Christoffer Schiøller, Stiftamt. 236.
- Büsing, Anne Cather. 102. — Marie 103. — Rasmus, Borgm. 102, 106. — Rasmus, Pr. 102 f.
- Bøggvad, Abigaël Jonasdt. 37. — Anna 38. — Hans Pedersen, Fgd., 37 f. — Margrethe 38.
- Callisen, Fam. 177. — Ad. C. P., Prof. med. 178.
- Camstrup, Ole 139.
- Caroline, Arveprinsesse 269.
- Caroline Mathilde, Dronn. 137.
- Chamisso, A., Digter 262.
- Christensen, And., Prof. med. 179. — Anna 35. — Jacob 48. — Lars, Konstabel 180. — Mads, Borgm., 35. — Mette 48. — Regine 180.
- Christian II 272, 277, 280 f.
- Christian IV 83.
- Christian VIII 239.
- Christine, Dronn. 273.
- Christoffersen (-dt.), Christoffer, Rektor 144. — Maren 52.
- Chrystie, David 128. — Hans David-sen 128.
- Chulnbrun, Hans Nielsen, Borgm. 76.
- Classen, Joh. Fr., Legatstifter 153.
- Clausen (-dt.), 183. — H. H. V., Apot. 90. — Inger Birgitte 207. — Jørgen, Pr. 26 f. — Maren 40. — Maren 78. — Prof. 183.
- Clifford, Handelshus 54 f.
- Colbjørnsen, C., Genprok. 153.
- Colding, Else Knudsdt. 9. — Ide Knudsdt. 9, 17. — Karen Knudsdt. 9. — Knud Povlsen, Pr. 1—12, 17. — Maren Andersdatter 9 f., 17. — Povl Knudsen, Pr., 9, 17.
- Collett, Camilla 259. — Jonas Pet., Prof. 259—272.
- Collin, Jonas, Geheimekfr. 185. — Frue 185.
- Colstrup, Christopher 89. — Joen Andersen, Skibsfører 89. — Nicolaus Arndius 89. — Ped. Jensen 89.
- de Coninck, Frédéric, Etr. 91—99. — Valdemar, Kommandør 99. — Frue 92. — Kbm. 91 f.
- Cooning, Maler 105.
- Cornill, Phil. Jac. 164, 168.
- Corth, Dr. 20.
- Cromwell, O., Protektor 260.
- Czernin, Grever 252.
- Dahl, Hans Ovesen, Kpt. 121. — Maren 121. — Margr. 121. — Peder., Skibskpt. 250. — Boghandler 270.
- Dampe, Dr. 235, 238, 246. — Frue 246.
- Danneskjold-Samsø, Anna A. L. 75. — Chr. Conr. S., Greve 75.
- David, C. G. N., Politiker 266.
- Dedekam, Fam. 37. — And. Andersen, Skipper 36 f. — Anna Jonasdt. 36. — Birgitte Hansdt. 36 f.
- Dehn, Carl, Købm., 174.
- Deichmann, B., Bisp 50, 122. — Jacob, Kancr. 90. — Kancr.inde 90.
- Dibbern, Claus, Sorenskr. 123.
- Dietrichstein, Moriz, Greve 252 f.
- Donner, Kbm. 264.
- Dop, Anna Pet.dt. 89. — Maren 89. — Willum Olsen, Pr. 89.
- Dorph, Fam. 254—259. — Dorthe 257. — Karen 257. — Marthe Karine 256. — Niels, Provst 256—259. — — Niels, Stiftsprovst 256 f. — Niels Olsen, Pr. 254 ff. — Ole Nielsen, Pr. 256. — Petronelle 255.
- Drachardt, Lucas, Farver 101. — Mari-
anne 101.
- v. Drachenfels, Øllegardt 82.
- Dreier, Stud. 236.
- Due, Jørgen Skeel, Amtm. 16.
- Dyre, Palle 17.
- Ebna, Kirstine Ivarsd. 88.

- Edinger, Assessor 49.
 Eilbye, Armgoth Ulr. 82. — Niels, Pr. 82.
 Eilersen, Jørgen, Rektor 14.
 Eilitz, Frue 217.
 Eldermund, Johannes 86.
 Elven, Søren Pedersen 114.
 Engel, Anna Elisab. 74.
 Engelstoft, L., Historiker 184, 247.
 Erasmus, P. 245.
 Erfeldt, Jøde 242 f.
 Erichsen, Marie 106. — Marie Magd. 149—170, 199—232. — Røg.kir. 106.
 Erichson, Hendrich Nic., Mægler 249.
 Essen, Gye (Gjøre, Jyde) Christine Hansdatter 89.
 Fabricius, Anna C. 166. — Chr., Læge 70. — Joh. Chr., Zool. 166 f. — Maria Cathar. 145.
 Fabritius, Michael, Hdsm. 93. — Michael, Hofagent 145.
 Falk, Dorothe. Abrahamsdt. 135.
 Falsen, Enevold, H.R.ass. 227.
 Falster, Jørgen Jørgensen, Prof. 2.
 Fasting, Stud. 241, 245, 247.
 Faye, Robert Davidsen 122.
 Ferdinand, Prins 235, 269.
 de Ferry, Christine Cath. 119 f. — Peter, Ob. 119 f.
 de Fine, Fam. 178.
 Fischer, (de Fischer) Anna Cl. 75. — Charl. Amal. 155, 213. — Frederikke J. E. 231. — Maria Elisab. 231. — Moritz, Aukts.dir. 231. — Pet. Ephraim, Pr. 231. — Frue 211. — Kommandør 135. — Skuesp. inde 206.
 Fleischer, Frue 142. — Overaudit. 235.
 Fogtmann, N., Bisp 233.
 Forchhammer, Prof. 189.
 Fougstad, Borgm. 272.
 Frandsen, Peder, Pr. 258.
 Frederik I 277, 280.
 Frederik II, Kg. af Preussen 221.
 Frederik VI, 238 ff., 243 f., 266, 269.
 Frederik Carl Emil, Pr. af Augustenborg 229.
 Frederik W. P. L., Hertug af Glücksborg 269.
 Frederik Wilhelm, Kg. af Preussen 221 f.
 Frederiksdatter, Maren 142. — Margrethe 31.
 Freund, H. E., Billedh. 263.
 Friederich Wilhelm, Hert. af Mecklenborg 71.
 Friese, Ludv. Gust., Overbergr. 232. — Mette H. 232.
 Friis, Anna Cathar. Jensdt. 39 f. — Anne Margar. 101. — Karen 32. — Laur. Lauritsen, Postm. 40. — Mette Iversdt. 40. — Peder, Præst 101. — Petronelle Christophersdt. 255. — Søren Isachsen, res. Kap. 32. — Ltn. 141.
 Friling, Elisab. 130 ff. — Kåren 131. — Ove Christopher 131.
 Fritzner, Stud. 237.
 From, Ane 251.
 Frost, Karen Hansdt. 251.
 Fränkl, Ludv. Aug., Digter 252.
 Gabel, Armgaard Sophia 80. — Christoffer 80. — Ermgaard Johansdt. 80.
 Gad, cand. theol. 235.
 Gammel, Anna Hansdt. 40. — Hans Pedersen, Raadm. 40. — Maren Clausdt. 40.
 Garrison, Nicholas 175 f.
 Geelmuyden, Christine 130. — Maria Elisab. 130. — Peder, Provst 130.
 Gerhardt, Anna Cathar. 103, 108. — Joh. Wilh., Kirurg, 103, 108.
 Gerlach, Philippine Ernest. 147. — Landr. 147.
 Gersdorff, Georg. Vilhelmine 148. — Paul Rosenørn, Stiftamt. 148.
 Geszner, Charlotte 158. — Heinr. 158. — Salomon, Digter 158.
 Gether, Marie Christiane Soph. 104.
 Giesemann, Fr. Ernst Anth., Økonom 251.
 Giødwad, J. F., Red. 268, 270.
 Gjerrestad, se Mæsel.
 Gjertsdatter, Inger 90.
 Glambech, Gjøde Gjødese, Pr. 40. — Mette Iversdt. 40.
 Glatved, Niels, Pr. 257.
 Godtzen, Anna Cathar. Jensdt. 39 f. — Anna Jensdt. 40. — Anna Jensdt. 41. — Jens Sørensen, Provst 40.
 Goethe, J. W., Digter 270.

- Gorm, Alexander, Herr.fgd. 88. — Berthe Marie 88. — Claus 88. — Claus Jørgensen 88. — Ellen 88. — Else Cathr. 88. — Jens Jørgensen, Ky-rasser 88. — Mette Christine 88. — Mette Elisab. 88. — Mette Elisabeth 88.
- Graff, Dorothea Sophie 66. — Konrektor 66. — ? 175.
- Gram, Maria 130. — Niels, Pr. 258.
- Grebesland, Anders 34.
- Greger, J., Borgm. 132.
- Grib, A. F. 75. — Hedv. Cathr. 75.
- Grove, Eman. Rasmus, Gen.kons. 169.
- Grubbe, Anne Didriksdt. 179.
- Grundtvig, N. F. S., Digter 263.
- Grunfær, Marie Dorot. 107.
- Grøngaard, Anna Maria 250.
- Grønnevald, (Grønwald) Alex., Pr. 179. — Anne Didriksdt. 179. — Anne Lisb. 180. — Didrik, Degn 179. — Holger Alex., Stud. 179. — Niels 179. — Ove 180. — Povl Zach., Degn 179. — Ølleg. 180.
- Gudenrath, Sekr. 235.
- Guldberg, Anne Margar. 101. — Hans Ovesen, Pr. 101. — Digter 227.
- Gundersløf, Ped. Nielsen 18.
- Gyldenstjerne, Anne Knudsdt. 273, 275.
- Gyllenbourg, T. K., Forf.inde. 267.
- Gyllenroth, Anders 85—88. — Elisab. Hermansdt. 85—88.
- Haakensen, Niels 254.
- Haberdorph, I., Justr. 132.
- Hacke, Gottfried, Kirurg 64.
- Hafsvæn, Berthe Ellefsdt. 52. — Karen Ellefsdt. 37. — Maren Ellefsdt. 52.
- Hage, Johannes Dam, Red. 266.
- Hagedorn, Anna Lauritsdt. 110. — Marg. Hedew. 83.
- Hailes, eng. Min. 162, 169 f.
- Haller, Sophie 204. — Frue 204 f. — Skuesp. 206.
- Halling, Fam. 177 ff. — A., Dr. med. 177 ff. — Jokum Michelsen, Degn 177, 179. — Michel Lauridsen, Raadm. 177. — William, Brigadér 177. — William, Kpt.ltn. 178.
- Hammer, Anders Lauridsen, Pr. 4. — Brede Lauridsen, Pr. 4. — Jørgen, Konrektor 14. — Lauritz 3 f.
- Hans, Kouge 272, 276, 279.
- Hansen (-dt.), Anne Margr. 90. — Elisabeth 76. — Erik 131. — Iver, Lagm. 146. — Jesper 41 ff. — Mette Christine 88. — Mette Karine 131. — Michel 34. — Michel, Raadm. 35. — Peder 35, 113. — Samuel 90.
- Hansteen, Frue, f. Borch 233, 235. — Prof. 233.
- Harck, Anne Marie Ped.dt. 20.
- Hartmann, Aug. Wilh. 249. — Augusta Joh. Fr. 249. — Christiane Petrea Fr. 249. — Emma 219. — J. P. E., Komponist 249. — Maria Regitse Charl. Aug. 249. — Boghdl. 234.
- Haschen, Martin, Tøjhandler 65. — Sibylla 60, 65, 67, 74.
- Hauch, (v. Hauch) Ad. V., Theaterdir. 213, 224. — Sophia 248. — Wilh. Andr. 248. — Digter 188 f., 197. — Frue 188. — Gen.maj. 136.
- Haugnau, Stud. 241.
- Hausmann, J. F. L., Mineralog 186.
- Hedegaard, Krr. 83.
- v. Hedemann, Kmjkr. 253.
- Heger, Christiane 269—272.
- Heger, E. F. M. 266. — Ellen Marie 155, 226. — Jens Stephan, Skuesp. 155, 226.
- Hegermann, Statsr. 237.
- Heiberg, J. L., Digter 259, 263 f., 272. — Louise, Skuesp.inde 263—267, 272. — P. A., Digter 169 f., 186, 217.
- Heine, H., Digter 261 f.
- Helkand, Anders Jensen, Borgm. 145. — Peter Andr. 145.
- de Hemmer, Hans, Dr. jur. utr. 145.
- Henriette Marie, Prinsesse 5.
- Henrich VIII, eng. Kg. 280.
- Herbat, Billedh.inde 264.
- Herfordt, Anne Didriksdt. 179. — Jacob, Pr. 179.
- Hertz, Henr., Digter 261, 263, 269.
- Hetsch, G. F., Prof. 266.
- Heuch, Marie Margr. 90. — Pet. Andr. 90. — Bisp 90. — Pr. 258.
- Heyerman, Didrik, Kommandant 120.
- Hielm, Boghandler 234.

- Hiermann, Anna Jensdt. 40.
Hillemand, Anna Sørensd. 51. — Laurits (Lorentz?) Christensen, Pr. 51. — Laur. Lauritsen, Købm. 51. — Maren And.dt. 51.
Hillerup, F. C., Forf. 263, 268.
Hiort, Armgoth Sophia 80. — Christopher Didrik Jacobsen, Kap. 80. — Jac. Laur.sen, Pr. 77—80. — Jens, Ltn. 79 f. — Joh. Frederica 77, 80. — Lauritz 79. — Mette 77, 79 f. — Niels 79. — Peder, Mag. 36. — Pernilla 77 ff. — Pernille Maria 79.
Hjorth, Elisab. Kirst. 125. — Fr., Propr. 90. — P., Forf. 188.
v. Hoenen, Elisab. 83.
Hoffmann, Anna Sørensd. 51.
Holbech, Anne M. Ped.dt. 20. — Jens Otlesen, Kbm. 1, 17, 20, 22. — Karen Jensdt. 20. — Katrine 1, 17, 22—25. — Knud 17, 21. — Knud, Degn 17, 22. — Laurids 17. — Laur. Jensen 13 f., 16. — Maren Knudsdt. 16, 20—25. — Maren Ped.dt. 17. — Otto Jensen, Pr. 12—24.
Holbein, Franz, Theaterdir. 252 f.
Holberg, Ludv., Digter 89.
Holm, Benedicta Lovisa 107. — Maren Ped.dt. 17. — Kunstdrejer 107.
Holmann, Magd. Margr. 103.
Hollmand, Magnus 107.
Holst, E. F. M., Skuesp. inde 266. — H. P., Digter 268, 272. — Hans, Provst 258. — Peder 45 f.
Holstein 267. — Camilla 267. — Ob. 244.
Holsten, Adolf Hans 83. — Cath. Øllegardt 82 f. — Claus 83. — Detlef, Obltn. 82 f. — Elisab. 83. — Øllegardt 82.
Holtermann, Henr., Prok. 236. — Dr. 236.
Hoppe, Joh. Christopher, Søff., 165 f. — Boghandler 267. — Frue 267.
Iorn, Marie 101.
Iornemann, Fam. 171 f. — Claes Fries, Prof. 246 f. — Ellen Cath. 181 f., 185, 187. — Hans, Raadm. 171 f. — Jac. Udzon, Pr. 181. — Jens Vilken, Prof. 185.
Hortulan, Christen, Pr. 108. — Marie Soph. 108.
Houen (Høyen?) 264.
Hugo, Victor, Digter 262.
Huitfeldt, Tønne, Lensm. 255.
Hviid, A. C., Regensprovst 152. — Marie Soph. 152, 154, 232.
Hygom, Bisp 107.
Høg, Hedv. Cathr. 75. — Just Justsen, Hovm. 26. — L. N. 75.
Høllen, Abel Larsdt. 39. — Anna Kirstine Ped.dt. 39 f. — Lars Christensen 39. — Peder Larsen 39.
Høst, And. Jansen 90. — Berte Ped.dt. 90. — Jens Kragh, Dr. jur. 235.
Høyen, se Houen.
Høyer, Laur. Hansen 18
Iffland, Aug. Wilb, Digter 207.
Ingemann, B., Digter 188, 195, 197, 199, 268 f. — Lucie M. 269.
Issen, Claus Henr., Pr.ltn. 109. — Inger Amal. 109.
Jacob IV, Kg. af Skotland 272 f., 276, 279 f.
Jacob, Bernt 50.
Jacobi, Anne Marie 102.
Jakobsen (-dt.), Anna 90. — Armgott S. 81. — Chr.. Kpt. 175 f. — Didrik, Pr. 81. — Finkel 45 f. — Kirsten 41. — Lars 41 — Lauritz, Bisp 76. — Handelsmand 239.
Jensen, Gunhild Øvesdt. 44. — Ole 47. — Oluf 44. — Peder 90 — Søren 5. — Borgmester 5.
Jepsen, Paye, Kbm. 178.
Jermin, Henr. Jensen 17. — Jens, Kon-sist.r. 55. — Øllegaard Marie 55, 75.
Jersin, Alhed 123. — Cathar. 123, 129, 139. — Christine 130. — Jacob Jensen, Bisp 123, 130.
Jessen, Anna Pet.dt. 89.
le Jeune, Jean Jean 50.
Johansen, Frue 132.
Jonsen, And., Tolder 110, 143.
Juel, Christian, Gen.maj. 16. — Erik, Rigsrd. 7. — Gregers 16. — Helvig 16. — Jens, Gehr. 16. — Niels, Adm. 16. — Peder, Ob. 15.
Jungblut, Elisab. 175.

- Juul, Anna Cathar. 108. — Peder, Pr. 108.
- Jürgens, Anna Cathar. 121.
- Jørgensen, N. F. H., Skuespinde 266. — Rasmus 179. — Samuel, Provst 28.
- Kaas, Anna Vind 84. — F. J., Kanc-præs. 243, 248. — Henr. Bielke, Gen.maj. 84.
- Kall, A., Historiker 184. — Nic., Prof. 184.
- Karlsdatter, Barbara 3.
- Katharina II, russisk Kejserinde 221.
- v. Kaunitz, Wenzel Anton, Statsm. 162.
- Kielland, Gabriel Kirsebom, Pr. 233—248. — Gustava 233. — Hjalmar, cand. phil. 233.
- Kielsøn, Didrich, Pr. 258.
- Kierulf, Anders Jensen, Vicetolder 34. — Charl. Amal. 155, 213. — J., Professor 184, 211, 213 f., 224. — Maren Preus 132. — Morten Olsen 113. — Kommandør 211, 231.
- Kindstrup, Mette 77, 79 f. — Niels 79. — Niels, Raadm. 79.
- Kinsky, Franz, Greve 162.
- Klopstock, Digter 166.
- Kloumann, Dorothea 142 f. — Eleon. Marie, 141 f. — Maren 142. — Ped., Hofretsass. 142.
- Klyne (Klyn), Fam. 178.
- Knopf, Povel Danielsen 5. — Pr. 5.
- Knudsen, Hans Chr., Skuesp. 226. — Lars, Sufflør 225.
- Koefod, Etr.inde 247.
- Kolderup-Rosenvinge, J. L. A., Retslærd 183, 185.
- Kolding, J. P., se Pedersen, Jens, Pr.
- Konow, Marie 260 f., 264, 266, 269, 271 f.
- Kotzebue, Digter 246.
- Krabbe, Helvig 16. — Iver Tagesen, Stath. 4. — Jørgen, Baron 4. — Tage 4.
- Krag, Aase Larsdt. 52. — And. Christensen 52.
- Kragelund, Peder, Dr. 7.
- Krarup, Karen Jensdt. 20. — Rektor 190.
- Krause, Dorothea 68, 74. — reft, Anna Marie Elisab. 140.
- Krefting, Anna Henr.dt. 126.
- Kreutzauer (Creuzhawer), Joh. Christoph., Dr. 11.
- Kreyer, Anna Aug. 111, 140. — Johan, Hdlsm. 111.
- Kruse, Fam. 178. — Hedevig Dorot. 111.
- Krøyer, A. E., Komponist 244 f., 247. — Zoolog 245, 247, 263.
- Kuhlow, Aug. Juliane 75. — Chr. 75. v. der Kula, Fam. 84. — Anna Vind 84.
- Kunzen, Fr. Ludv. Æ., Kapelm. 227.
- Kühn, Andreas, Kirurg 64, 66, 70, 74. — Dorothea Sophia 64, 66, 70, 74. — Dorothea Sophia 64, 66, 70. — Maria Elisabeth 66.
- Køpp, Birgitte Sophie And.dt. 48 f., 51. — Nic. Bernh., Byf. 49 ff.
- Lange, John Arthur, Dir. 90. — Adv. 211. — Frue 152.
- Lange, 213 f.
- Larpent, (Student), 240
- Larsen (-dt), Fam. 51. — Aase 52 f. — Ellef 52 f. — Else Nicol. 109. — (eller Jansdatter) Karen 128. — Maren 77, 83. — Maren Kirstine 41. — Regine 180. — Borgm. 109.
- Lassen, Jens, Kirkepatron 83. — Jokum, Borgm. 20. — Marg. Hedevig 83. — Niels, Kasserer 212.
- Lassen, Niels, Præsident 83. — Etr. 244.
- Lauritsdatter, Johanne 51 ff.
- Lawätz, Joh. Dan., Kfr. 223.
- Leganger, Christopher, Pr. 257. — Maren 257. — Peder Eriksen, Provst 40.
- Lehmann, Orla 259, 262, 266 ff., 270.
- Lem, Anna Hansdt. 40. — Iver Nielsen 40. — Mette Iversdt. 40. — Niels Pedersen 40.
- Lemming, Student 183.
- Leopold I., belg. Kg. 253.
- Læth (de Leth), Anne Marie 57, 75. — Grotius, Pr. 178. — Hulda Constance (Nancy Nathalia) 250. — Oluf Fr. (Erik) Tofte 250. — Kirurg 250.

- Licht, Bernt Caspar, Bager 108. — Sophie 108.
- Lillienpalm, Anna 112, 120 ff., 125, 127, 140, 142. — Anna Cathar. 121. — Anna Laur.dt. 51 f. — Henr. Sigism., Major 127. — Joh. Sigism., Guvern. 51, 121 ff., 125, 127, 142. — Martha, 126 f., 129, 133 f.
- Lillienkjold, Fr. Lovise 103.
- Linde, Jytte Dorothea, 55, 75.
- Liunge, Kopist 236.
- Lodberg, Pr. 140.
- Lone, Jacob Finkelsen 44 f., 47.
- Lorentzen, Chr. Aug., Prof. 249.
- Lorenz, Valentin, Nav.dir. 88, 180.
- Lorenzen, Gen. 241 f.
- Luge, Søren, Pr. 19.
- Ludvig Philip, fransk Kg. 253.
- Lund, Jens, Pr. 139. — Michael Heggelund Kildal, Læge 233—238.
- Lydervabl. Ane 251. — Nik., Hofguldsn. 251.
- Lyng, Anne Marie 107.
- Lütken, Forf. 188 f.
- Lützou, Marie 248.
- Løvenbalk, Laur. Mog.sen 275, 279. — Mogens 272—281.
- Løvenskjold, Bertha H. Fr. 75.
- Malsen (-dt.), Anna 35. — Christen, Raadm. 35. — Ellen Marie 23. — Jens, Borgm. 78. — Knud, Provst 23. 25. — Laur., Pr. 78. — Maren 78. — Rasmus, Pr. 78.
- Madvig, I N., Prof. 247 f.
- Magnussen, Finn, Prof. 236.
- Malling, Kfr. 183.
- Mandal, Christiana 257. — Dorthe 257. — Frederik, Pr. 257. — Karen 257. — Karen Malene 257. — Maren 257. — Nicolava 257. — Sophie 257.
- Mandix, Lucie Marie 269.
- Marcussen, Jørgen 128. — Karen 128.
- Margrethe, Dronn. af Skotland 280.
- Marie Sofie Frederikke, Dronn. 269.
- v. Marschalek, I. Fr., Kansler 102.
- Martensen, H. L., Bisp 272.
- Mathiesen, Dorothea 142 f. — Jørgen Stadsqpt. 142. — Vendele 142 f.
- May, Søren Nielsen, Pr. 14.
- Mechlenburg, Anna A. 111, 140. — Anna Aug. 111. — Egidius, Km.r. 110 ff. — Hedev. Dorot. 111. — Isabella 110. — Willum (Wilhelm), Assess. 110.
- Meerheim, Gen. 72.
- Meier, Magdal. Margr. 104. — Søren, Pr.ltn. 104.
- Melchior, Chr., Pol.fuldm. 231. — Henr. Antonette 231. — ?, 231, 244.
- Meldal, Anders 89. — Anna 89. — Anna Margr. 90. — Bent 90. — Boel Magdal. 89 f. — Gye C. H. 89. — Karen 90. — Maren 89. — Margr. Christophersdt. 89. — Marie Margr. 89. — Olava 90. — Ole Olsen, Pr. 89 f. — Ole Stensen, Pr. 89.
- Melis, Gotthard. Cathar. 130. — Gotthardt, Tolder 114 f., 130. — Karen 114 f., 130.
- Mentz, Birg. Kirstine 212. — Johanne 107. — Brygger 107.
- Meyer, Kap. 89.
- Meyring, Gen.adj. 222.
- Michelsen, Johan, Borgm. 79. — Mette 77, 79 f.
- Mirabeau, H. G. R., Grove 163.
- Mogensen, Bent. Pr. 257. — Dorthe 257. — Jens, Pr. 256.
- Mohrsen, Anne Sophie 103. — Fred. Lovise 103. — Phil. Ernst, Overlods 103.
- Moldenhawer, D. G., Bibliotekar 183.
- Mollerup, Mus.dir. 273.
- Moltke, Adam Gottlob, Statsm. 92, 94.
- Monrad, Anna Elisabeth 81. — Anna Margr. 81 f. — Armgott Sophie 81. — Erik, Bisp 6, 8. — Gunder Sophie 81 f. — Henrik, Pr. 81. — Hieronymus (Jeremias) 81. — Jørgen, Pr. 81. — Magdalena 81. — Magd. Kirstine 81. — Marcus 81. — Marcus, Pr. 81 f. — Peder, Pr. 81. — Phil. Ditl., Stud. 81. — Søren Serup 81. — Frk. 152, 232.
- Morland, Marie Margr. 89.
- Morsing, Jens Andersen 17.
- Mortensen (dt.), Jacob 27. — Kirstine 36.
- Motzfeldt, Vendele 142 f.
- Munch, Andr., Digter 261. — E., Maler 258. — Hans, Bisp 258.

- Munk, Hans, Stadslæge 154. — Marie Soph. 152, 154, 232.
- Mylius, Dorot. Soph. 102. — Elisabeth. Soph. 103. — Job. Jac., Apot. 102. — Magl. Marg. 103. — Peter Benzons, H.R.ass. 103. — Sophia 102.
- Müller, Anna Jensdt. 41. — Charl. Christine 231. — Lorentz, Maj. 41. — P. E. 245.
- Mynster (Münster), Dorot. Marie 232. — Henr. Antonette 231. — Mette Henrikke 232. — Morten Wendelboe, Amtsforv. 231 f. — Ole Hieron., Læge, 228. — Thom. Georg 231.
- Münter, Sophie C. Frederikke 200. — Bisp 236.
- Møsel (el. Gjerrestad), Marthe Thomasdt. 52 f. — Thomas Olufsen 52.
- Møller, Birgitte Charl. 250. — Bodel Marie 191 f., 194. — Erik, Brygger 105. — Fr. Lovise 105. — Jens, Prof. 245, 247. — Ludv. Aug., Kpt. 250. — Petrine Jacobine 181—199. — Poul, Digter 181, 183, 193, 197 f. — Rasmus, Bisp 188, 191 f., 194. — Hofkonditor 106. — ?, 210.
- v. Mønsting, Hartv., Stifantm. 124.
- Nannestad, Fr., Bisp 257 f. — Hans, Kanc.r. 257 f.
- Napoleon II., Hert. 252.
- Naumann, Joh. Gottlieb 225.
- de Neergaard, Joh. Andr., Maj. 201.
- Neisser, Anna Maria 177.
- Neuhof, Theodor, Baron 174.
- Nielsen (-dt.), And., Pr. 27—32, 112. — Jens, Dr. med. 144. — Knud Chr., Rektor 233, 238—248. — Laurits 52 f. — Marie 112. — Martha Povlsdt. 112. — Marthe Karine 256. — Marthe Thomasdt. 52 f. — Niels, Skipper 53. — Nik. Pet., Skuesp. 262 f., 272. — Oluf, Pr. 254. — Oluf, Pr., 254 f. — Farver 102.
- Nissen, Dorot. Soph. 103. — Isaac, Sølt. 103.
- Nitschmann, Joh. 175.
- Nordmand, Peder Olsen, Ob.ltn. 254.
- Nostrup, Karen Hansdt. 251. — Math. P., Br.vinsbr. 251.
- Numsen, Hofmarschal 212.
- Nyerup, R., Prof. 235 f., 240—243, 245.
- Nyrop, Christiane Charl. 124 f. — Christopher, Bisp 124 f. — Elisabeth. Kirst. 125. — Peter Jespersen, Pr. 125 f.
- Oltnæs, Peder, Bonde 259.
- Oehlenschläger, A., Digter 252 f., 259 f., 264, 266, 268—272. — Charlotte 267. — Christiane 269—272. — Johannes 267, 269—272. — Marie 253, 260 f., 264, 266, 269, 271 f. — Sophie 266. — William 269, 272.
- Offenberg, Eleon. Elisabeth. 146.
- Olai, Elisabeth 76. — Poul, Pr. 76, 80.
- Olivarius, Fam. 178.
- Olrik, (Student) 243.
- Olsen (-dt.), F. C., Forf. 266. — Gjerthrud 90.
- Olufsen, Niels, Pr. 33. — Olf, Digter 149—170, 199—232. — Postskriver 213.
- Onserud, Erik, Gen.maj. 248.
- Orm, ?, 154.
- Ostenfeld, Kristen, Dr. 14. — Peder, Pr. 105. — Thomine Justine 105.
- Otte, Else Ped.dt. 135.
- Oukildsdatter, Torborg, 43 ff.
- Oxenløve, Hartvig, Vicelagm. 111.
- Paludan (Palludan), Anna 201. — Maren 2 f. — Povl Povlsen, Pr. 2 f. — Rasm., Hosp.forst. 201. — Naturforsker 5. — Provst 107.
- Paludan-Müller, Fr., Digter 260 f., 263 270.
- Paysen, Haying, Kbm. 178.
- Pechlin, Lovisa Aug. 75.
- Pedersen (-dt.), Anne 51. — Berte 90. — Dorothea 135. — Emmerentse 40. — Jens, Pr. 76 f., 83. — Laurit. 42. — Maren 77, 83. — Maria 90. — Ped. Otte, Hdls. 135. — Torge. 39.
- v. Pelt, Carl Rud., Obltn. 250. — Frederica 250.
- Pentz, Marie Elisabeth. 146.
- Permin, Ole Jochum, Bager 108. — Sophie 108.
- Petersen (Pettersen), Ebbe Fredrik, By skr. 35. — Karl 184. — Lydi 106. — Palm. Skipper 106.

- Phister, Anna 126. — Charlotte 267.
 — Elisab. Christine 126, 129. —
 Ferd. Jochumsen, Pr. 126. — J. L.,
 Skuesp. 263 f., 267. — Joachim Fr.,
 Pr. 126.
- de Pilsah, Carolina Senft 248. — Charl.
 Henr. Erdmuthé Senft 248. —
 Senft, Baron 248.
- v. Plessen, Bernh. Hartv., Km.h. 117.
 — Cather. Louise 118. — Christo-
 pher Leop. Hartv. 118. — Claus
 Christopher, Ob.ltn. 116 ff. —
 Cort Morits Otto 118. — Daniel
 Fr. 116. — Dan. Fr., Major 117 f.
 — Engelcke 118. — Hans Chr.
 118. — Helmuth Fr. 118. — Mar-
 tha M. 115—119. — Soph. Ama-
 lie 118. — Ursula D. 116.
- Plum, Fr., Pr. 152, 183. — Marie Soph.
 152, 154, 232.
- Pogrell (Pogarell), Fam. 146 ff. —
 Anna Margr. B. 147. — Bernh.
 Moritz, Sek.ltn. 148. — Birg. Soph.
 147. — Casp., Pr.ltn. 148. — Chr.
 Carl, Major 147. — Christiane Ma-
 rie 147. — Dorthé 146. — Eleon.
 Elisab. 146. — Eleon. Elisab., Barn
 148. — Fr., Barn 148. — Fr. Carl,
 Barn 148. — Fr. Bened. Deliana
 Doret. 147 f. — Georg Vilb., Kpt.-
 ltn. 148. — Georg Vilb., Kons.skr.
 147. — Georg Vilh., Major 146 f.
 Georg. Vilhelmine 148. — Hedevig
 148. — Henn. Carl, Barn 148. —
 Henn. Matth., Ob. 146 ff. — Henn.
 Matth., Ritm. 147. — Hippolita
 146. — Marie Elisab. 146. — Ma-
 rie Elisab. 148. — Philip. E. 147.
- Pontanus, Joh. Isaksen, Historiograf 144.
 Povlsen (-dt.), Martha 112. — Boghdl.
 210.
- Pram, Fam. 178. — Christen, Digter
 149—170, 199—232, 235. — Henr.
 Fr. C., Pr. 154, 217. — Marie
 Magd. 149, 170, 199—232.
- Printzlau, Birg. Kirstine 212. — Fr.
 Chr., Kasserer 212.
- Rahbek, K. L., Digter 159, 169 f., 212 f.,
 217, 226, 244. — Kamma 198.
- Ranch. (Billedhugger?) 269.
- Rantzau, Gen.maj. 72.
- Raphael, Jøde 239.
- Rapin-Thoyras, Forf. 92.
- Rasch, Fr. Amalie 109. — Jens, Røktor
 33. — Joh. Casp., Just. 109.
- Rask, Rasmus, Sprogforsker 183.
- Rasmussen (-dt.), Anna 79. — Anne 100.
 — Jens, Ridefgd. 79. — Jens, Tol-
 der 80. — Joh. Frederica, 77, 80.
 — Thomas 27. — Reg.kv.m. 81.
- Reedtz, Frederik, Rigsr. 7. — Margrete
 7, 11.
- Reenberg, Klavs Kristensen, Borgm. 14 f.,
 17. — Peder, Konrektor 15.
- Reesener, Anders 26.
- von Reiche. Eleon. Christiane 103. —
 Joh. Georg, Resid. 103.
- Reichel (v. Reichel), Anna Sophia 69 f.,
 72 ff. — Joh. Christopher, Ritm.
 70—74.
- Reinche, Aug. Juliane 75. — Joh. Dav.
 75.
- Reinhold, Karl Leonh., Prof. 158.
- Reitzel, C. A., Boghdl. 263.
- Reling, Mag. 81.
- Resen, Anders Hansen, Kr.r. 114 f.,
 118, 130. — Anders Hansen, Tol-
 der 112. — Hans Andersen, Vice-
 lagm. 112 ff., 118. — Ingeb. 118.
 — Ingeborg 110—114. — Karen
 118. — Karen Sørensd. 114 f., 130.
 — Lars Hansen, Komm.kpt. 115,
 118. — Lars, Kbm. 118. — Lo-
 rentz, Ltn. 118. — Margr. Marie
 112. — Maria 112. — Martha Ma-
 ria 112, 115. — Martha Marie
 Hansdt. 115—119.
- Reventlow, Anna Sophia, Dronn. 102.
- Revers, Pr. 258.
- Reyersdatter, Berthe 47.
- Riber, Fedder Jensen 36. — Frue 36.
- Riis, Jacob Povlsen, Fgd. 37. — Mi-
 chael, Postm. 140.
- Roes, Johanne Jørgensdt. 128 f.
- Rohde, Kirstine 75. — Frue 134.
- Romdorff, Anders Pedersen, Røktor 3.
- Rosenberg, Pernilla 77 ff.
- Rosendahl, Marthe 106. — Skoleh. 106.
- Rosenkilde, C. N., Skuesp. 247.
- Rosenvinge, ?, 272.
- Rothe, Charl. Christine 231. — Chr.

231. — Karen 230 f. — Tyge Jesper, Etr. 152, 155, 158, 188, 230 f.
 Rubusch, ?, 175.
 Ruge, Herman, Pr. 257.
 Rustung, Kirstine 88. — Kristofer Trondsen 88.
 Rye, Chr. Fr., Kapt. 118. — Ingeb. 118. — Ob. 127.
 Ryge, Anna Cath. 100, 103. — Immanuel Chr., Fin.dep. 100, 103, 109. — Skuesp. 271.
 Røgevig, Johanne Laur.dt. 51 ff. — Peder Jacobsen 51.
 Røberg, Trond 41. — Vrej 41 f.
 v. Røder, Charl. Dorot. 138 f. — Chr. Fr., Hofjægerm. 139. — Ingeb. Marie 139.
 Røg, Margr. Christophersdt. 89.
 Saabye, Peter Rasmussen, Skuesp. 225.
 Saalwächter, ?, 175.
 v. Saldern, Anna A. 250.
 Samsøe, Ole Johan, Digter 228.
 Sand, Karl Ludwig 246 f.
 Sandeid, Bjørn 34
 Saxild, Arkivar 179.
 Schaaaland, Bjørn Tallaksen 39.
 von Schack, Dorothea 116.
 Schall, Claus Nielsen, Kompon. 227.
 Schalleren, Cather. Louise 118.
 Scheel, Jørgen (?), Geh.r. 229. — Sophie Eleon. Fr. 229.
 Scheen, Anders Ped.sen, Mag. 34 f. — Jens Ped.sen, Stud. 90. — Rektor 33.
 Scheffer, Jacob Andersen, Raadm. 144.
 v. Schimmelmann, Carolina 248. — Heinr. C., Statm. 94, 103. — Henriette 248. — Ludv. Heinr., Genmaj. 248.
 Schindel, Grevinde 102.
 Schjørring, Krr. 235.
 Schlägel, Catharina 62, 74.
 Schlegel, Dorothea 142 f. — Fr. Ludv., Trompetor 143. — I. F. V., Etr. 183.
 v. Schlegel, Chr. Vilh. L. E., Landr. 148. — Fr. Bened. Deliana Dorothea 147 f.
 Schmalting, ?, 175.
 Schmidt, Christen. Bispe 257.
 Schnabel, Cathr. Jersin 131 ff. — Maren Preus 132. — Povl Marcussen, Provst 132. — Rasmus, Prok. 132.
 Schnore, Henrich Christopher, Fgd. 124.
 Schonning, And. Larsen, Pr. 106. — Cathr. Marie 106.
 Schout (Schaut), Andr., Overstyrm. 173 — 176. — Elisab. 175.
 Schow, Karen Bjørn 251. — N. I., Prof. 247, 251. — ?, 247.
 Schrader, Zahlkasserer 102.
 Schrøder, Skuesp. 207.
 Schubart, Laurentius, Læge 64.
 Schulenburg, Kommandant 242 f.
 Schult, Armgaard Sophia 80. — Diderich, Stiftamt. 80.
 Schultzen, Sophie Amal. 118.
 Schulz, Joh. Abrah. Pet., kgl. Kapelm. 166, 227.
 Schwartz, F., Skuesp. 206, 208 f., 216, 224.
 Schytt, Jens. Pr. 7.
 Schytte, Pr. 89.
 Schøller, Caspar, Major 232. — Chrf. Caspersen, Vicelagm. 146. — Eiler Caspersen, Overhofretsas. 145. — Mette H. 232. — Gehr.inde 106.
 Schøyendahl, Maren Christophersdt. 52. — Instr. 52.
 Secher, V. A., Rigsarkivar 179.
 Seeblad, Fam. 178. — Knud Jørgensen, Raadm. 178.
 Seefeldt, Jørgen, Lensm. 30.
 Seenager, Guri 128.
 Sehested, Malthé 7, 9. — Margrete 7, 11.
 Seibert, Conrad 79. — Pernille Maria 79.
 Sesterfleth, Ob. 141.
 Sibbern, Georg 260.
 Sidenborg, Villads Clausen, Pr. 145.
 Simonsen, Hans, Skolem. 32.
 Skade, Ove. Lensm. 30.
 Skanke, Hans., Konrektor 257.
 Skinkel, Helvig 84.
 Skougsfjord, Torkild 41 f.
 Skram, Maren Eriksdt. 16. — Maren Knudsdt. 9, 16, 20—25.
 Skytte, Knud Ped.sen, kgl. Skovrider 81. — Magdalena 81.
 Slee, Kirstine Ivarsdt. 88. — Laur. Samsonsen 88. — Va'entin Lauritsen 88.

- Smidth, Ellen Marie, Skuespinde 155, 226.
- Smith, Abel Larsdt. 39. — Kirsten Hansdt. 39. — Laur. Jacobsen, Skipper 39. — Lærer 47.
- Sneedorff, Fr., Historiker 163.
- Soelberg, Boel Magdal. 89. — Gjertrud 90. — Halvor Halvorsen 89 f. — Halvor Halvorsen 90. — Marie Margr. 90.
- Sogn, Chr. Fr., Prok. 85.
- Sommer, Sophie Elisabeth. 250.
- Sophie Frederikke, Pr.sesse 137.
- Soubise, Prins af 136.
- Spangenberg, Josef, Bisp 175.
- Sperling, Niels Jakobsen, Rektor 13 f.
- Spilling, Peder 41.
- Spinche, Hans, Raadm. 36 ff. — Karen Hansdt. 36. — Kirstine Mortensdt. 36.
- Sporman, Peter, Rektor 4.
- Staal, Ditlef Flindt, Oversætter 206 f.
- Stage, Fam. 178. — Anders Sørensen, Raadm. 179. — Søren Jacobsen, Borgm. 179.
- Stake, Harald 254.
- Stanley, Billedh. 106.
- Steenholm, Christiane Charl. Am. 75. — Nicol. 75.
- Steenstrup, Soph. Hedev. 104. — Prok. 104.
- Stemann, Poul Chr., Kanc.præs. 269.
- Stendrup, Auditør 244.
- Steuner, Elisabeth. 130 ff. — Henr., Pr. 130. — Maria 130.
- Storm, Edv., Digter 213.
- Stoud, Jens, Amtm. 118. — Karen 118.
- Strøm, Claus Pedersen, Vagtm. 128.
- Stub, Fam. 178. — Marianne 101. — Niels Andersen, Landsd. 178.
- Styrup (v. Styrup), Georg Christopher 248. — Sophia 248.
- v. Støcken, Sophia 102.
- Svane, Hans, Ærkebisp 122, 179.
- Svanning, Fam. 178. — Hans, Historiograf 179.
- Svardalin, Ane 251. — Magnus, Kunst-drejer 251.
- Svendsen, Barbra 87. — Svend 86 f.
- Svennevig, Jacob Jacobsen 47.
- Sverdrup, G., Prof. 184.
- Swane, Hans, Bisp 179.
- Sønnichsen, Overs. 207.
- Sørensen, Fam. 178. — Anna 101. — Christopher 52. — Clemen, Borgm. 178 f. — Clemens 15. — Maren Ellefsdt. 52. — Peder, Stifteskr. 40.
- Tanch, Christopher 258.
- Tannderup, Nils Knudsen, Pr. 27.
- Tausan, Bisp 27.
- Thaarup, Chr. 247. — Thomas, Digter 213, 224 f., 227.
- Thaulow, Bodil Marie 191 f., 194. — H., Byfgd. 124.
- Theiler, Margaretha 63, 74.
- Therkildsen, Anna Elisabeth. 81. — Hans, Kap. 81.
- Thilufsen, Gorriss 142. — Maren 142.
- Thomsen, Ingeb. Marie 139.
- Thomsen, Anna 35. — Bent 86. — Hans, Tolder 35. — Søren 27. — Søren, Raadm. 101. — Vilh., Prof. 187.
- Thormøhlen, Margr. M. 139.
- Thorstensen, Torgier 42.
- Thorvaldsen, A., Billedh. 263 f., 266, 269, 271.
- Thrane, A. Pauline 177. — Amadeus Paul 177. — Anna Maria 177.
- Thurmann, Pr. 89.
- Thye, Mathias, Pr. 249. — Nicoline A. C. 249.
- Tidemand, Ole, Bisp 106.
- Toldorph, And. Nielsen, Fgd. 43.
- Tonsberg, Math., Stiftamt. 113.
- Torfæus, Maren Clausdt. 41. — Tor-mod 40.
- Torjusholmen, Anne Ped.dt. 51. — Jacob Pedersen 51.
- Torp, Andreas, Slotsforv. 76. — Slotsforvalterinde 76.
- Tougstad, C. A., Borgm. 272.
- Tribbeck, Justus 145.
- Trier, ? 239.
- Trolle, Niels, Stath. 256.
- Tronier, Anna Christiane 249.
- Tscherning, A. F., Politiker 270 f. — Eilert Peder, Ob. 248. — Marie 248. — Sara Sophie 248.
- Tygesen, Lars, Pr. 11.
- Tysch, Birgitte Hansdt. 36 f. — Hans Sørensen, Skibsf. 37. — Karen Ellefsdt. 37.

- Tønder, Anna Adolphine 250. — Jens Peter, Litterat 272. — N., Stabskir. 250.
- Tønnesen, Anders, Raadm. 36. — Karen Hansdt. 36.
- Tøxen, Blok 238.
- Uchermann, Anne Marie Madsdt. 36. — Jørgen Arentsen 36.
- Uldall, P., H.R.adv. 132.
- Ulfeld, Jacob 18.
- Ullensvang, Ivar 88. — Forpagter 88.
- Undal (Undahl, Undall), Fam. 26—53, 110—143. — Abel Cathr. 40 f. — Abel Larsdt. 39. — Abigael Jonasdt. 37. — Alhed Helene, Barn 126. — Alida (Adelheid) 129, 139. — Anders Andersen 41, 48—51. — Anders Davidsen 44—47. — Anders Jonsen 26—53. — Andreas 126. — Andreas 139. — Andreas, Barn 133. — Andreas, Barn 134. — Andr., Ob. 129, 135—139, 143. — Andreas Jonassen, Stud. 36. — Andreas Lauritsen, Stiftamt. 122—125, 140. — Anna 139. — Anna 35. — Anna 112, 120 ff., 125, 127, 140, 142. — Anna And.dt. 48. — Anna Augusta Lauritsdt. 110 ff. — Anna Cathar. Jensdt. 39 f. — Anna Jonasdt. 36. — Anna Laur.dt. 51 f. — Anna Marie Elisabeth. 140. — Anna Marie Madsdt. 36. — Berthe 47. — Birgitte Sophie And.dt. 48 f., 51. — Carl, Barn 126. — Cathr. 123, 129, 139. — Cathr. Jersin 125 f., 129. — Cathr. Jersin 129, 131 ff. — Charl. Dorothe. 138 f. — Chr. Andreassen, Reg.kv.m. 135, 139. — Chr. Fr. Laur.sen. Komm.kpt. 140 f. — Christiane Charl. 124 f. — Christine Cath. Lauritsdt. 119 f. — Christine Jersin 129, 132 ff. — Christopher 126. — Christopher-mine, Barn 126. — David Andersen 143. — David Andersen 41—44, 48. — Dorothea »Mathiesen« 142 f. — Edel Margr. And.dt. 51. — Eleon. Marie 141 f. — Elisabeth 130 ff. — Elisabeth. Christine 126, 129. — Else 135. — Fr., Kr.komm. 128—134, 139. — Fr. Marie 129, 132 ff. — Georg (Jørgen) Albert (Albrecht), Tolder 127 ff., 134. — Gotth. Fr. 131. — Gotthard. Cathar. 130. — Gotthard. Cathar. Melis 131. — Gunbild Davidsdt. 44, 46 f. — Gunbild Øvesdt. 44, 47. — Guri 128. — Ingeborg 110 ff. — Ingeborg 110—114. — Ingeborg (?) Jonasdt. 36. — Jacob Jersin. Kancelliassessor 123 ff., 129, 135. — Jens Fr. 41. — Jens Fr. 143. — Johanne 128 f. — Jonas Andersen 143. — Jonas Andersen, Pr. 26—41. — Kirstine 143. — Lars, Sergeant 143. — Laurits, Lagm. 129, 134 f., 143. — Laur. Andersen 43, 110—143. — Laur. Andreassen, Lagm. 134 f. — Laurits Chr. 138. — Mads Jonassen, Hdlsm. 36. — Malene Christensdt. 36. — Maren And.dt. 51. — Maren Kirstine 41. — Maria Elisabeth. 130. — Martha Andreasdt. 126 f., 129, 133 f. — Martha Bened., Barn 126. — Martha Maria 142. — Marthe 129, 131—134. — Marthe Augustinusdt. 110, 112, 140, 142. — Megte M. E. 139. — Mette 48. — Peder Geilmnyden, Maj. 129, 134. — Torborg Oukildsdt. 43 ff. — Ulrik, Postm. 39. — Ulrik Fr. Jonassen. Hdlsm. 38—41. — Ulr. Fr. Laur.sen, Postm. 139 f. — Kommercer. 36.
- Ursin, Alb. Vilh. Thurah 249. — Georg Fr., Prof. 249
- Valentinsdt., Kirsten 41.
- Vallentin. (Student) 243.
- Vedel, And. Sørensen 179.
- Vildbjerg, Jens Thomsen, Pr. 18.
- Vilhelm af Oranien, Prins 5.
- Vind, Fam. 83 f. — Helvig 84. — Iver 83 f. — Karen 148.
- Visby, Fr., Tandlæge 90.
- Vorm, ? 272.
- Wad, Gregers, Prof. 166. — Arkivar 179.
- Wahl, Christiane Marie 147.
- Wandel, Bagge, Nav.dir. 180.
- Warnstedt, Theaterdir. 212, 215.
- Weber, Anna Cathar. 109.
- Wedel, Søren, Auditor 225 ff.

- Weis. Carl Mathis, Dep.chef 263. — Ernst, O.r.ass. 263.
- Weischer, Joh. Kristoffer, Apoteker 20.
- Weishaupt, Adam, Prof. 162 ff.
- Weisenborn, Chr., Ltn. 75. — Magd. Constantia 75.
- Welhaven, I. S. C., Digter 261.
- Wendelboe, Dorot. Marie 232.
- Wendler, Christina Amal. 105.
- Werfel, Joh., Skribent 212.
- Wergeland, Camilla 259. — H. A., Digter 270.
- v. Westen, Peter, Apoteker 76. — Thomas, Lektor 257.
- Westhoff, Fam. 179. — Ingeborg 111.
- Wever, Joh. Fr. Hdls.m. 93.
- Wibe, Stath. 49 f.
- Wiborg, Christen Olsen, Raadm. 36. — Johannes Christensen 36. — Malene Christensdt. 36. — Maren 36. — Ole Christensen 36.
- Wieck, Peder 227.
- Wieland, Charlotte 158. — Digter 158.
- Wilder, Anna Maria 250. — Carl 250. — Friderica 250. — Lars, Skibsværftsejer 249 f.
- Wilster, Anna Juul 201. — Carl Heinr., H.R.adv. 201. — Chr., Digter 188.
- Winde, Anna Juul 201.
- de Windt, Maria Cathar. 145. — Pieter 145.
- Winterfeld, Anna Margr. Bened. 147.
- Winther, Chr., Digter 192 f., 195, 197, 241, 243 ff., 247, 261 ff., 267 f. — Hanne 192. — Apot. 179. — Pr. 192.
- Wisbæk, Henrik 131.
- With, Alb. Focksen, Pr. 145.
- Witte, Johan, Stiftsamtskr. 37.
- Wittendorff, Christiane P. F. 249.
- Witzendorf, Gottfr., Stadsmusikant 71. — Frue 71.
- Woesemose, Chr., Prok. 104. — Marie Soph. 103 f.
- Wolff, Marie Elisabeth 66. — Pr. 66.
- Wright, Marie 179.
- Wroe, Anna 110. — Augustinus Olsen 110. — Marthe Augustinusdt. 110, 112, 140, 142.
- Wulf (Wulff), Cathar. Dorot. 107. — Gunder Sophie 81 f. — Sidsel 82.
- Wøldike, Marcus, Prof. 81. — (Peder?), Prof. 183.
- von Zach, Franz Xaver, Overhofm. 205.
- Zahle, S., Digter 247.
- Zahrtmann, ?, 267.
- Zech, Anna Sophie 69 f., 72 ff. — Johan 69. — Johannes, Læge 64.
- van Zee, Fridericus, Provincialmedikus 145.
- Zeise, Dr. 186.
- von Zepelin, Ditlef, Gen.maj. 251.
- Zeuthen, Anna 271. — Godsejer 271.
- Zinn, Emma 249.
- v. Zytphen (Sütphen, Sutphen), Fam. 54—75. — Andrea Joh. Øllegaard 75. — Andreas, Kirurg 63, 74. — Anna Am. Louise 75. — Anna Cl. 75. — Anna Elisab. 74. — Anne Marie 57, 75. — Anna Sophie 69 f., 72 ff. — Aug. Juliane 75. — Aug. Juliane 75. — Carl 75. — Catharina 62, 74. — Christen Friderich 55 ff., 73, 75. — Christian 55. — Christian 57, 63. — Christian, Dr. jur. 60, 66, 68 ff., 74. — Christian, Kirurg 74. — Christiane Charl. Am. 75. — Christoph, Læge 67 ff., 74. — Dorothea 68, 74. — Dorothea Sophia 64, 66, 70, 74. — Ernst Friederich 54 f., 58, 73, 75. — Ernst Fr., Gen.maj. 75. — Friederich Gregorij. Kadet 54. — Fr. Gregorius, Kapt. 75. — Hedvig Cathr. 75. — Henrik, Prior 62, 74. — Jeremias, Superintendent 68, 74. — Joachim Friederich, Komp.chef 54, 75. — Johan, Kirurg 62, 74. — Joh. Fr., Prltn. 75. — Johann Friederich, Kpt. 54, 66, 69—75. — Johannes Ernst 69, 74. — Jytte Dorothea 75. — Jytte Dorothea 55, 75. — Kirstine 75. — Lovisa Aug. 75. — Magdal. Constantia 75. — Margaretha 63, 74. — Margrete 74. — Maria 74. — Sibylla 69. — Sibylla 60, 65, 67, 74. — Sibylla Elisabeth 66, 74. — Stephan, Kirurg 54—75. — Stephan, Kirurg 62 f., 74. — Stephan, Kornet 66, 69—74. — Stephan, Læge

- 58 f., 64 f., 68—71, 73. — Wilhelm 69, 74. — Vilh. Fr., Prtn. 75. — Øllegaard Marie 55, 75. — Ob. 74.
- Zytphen-Adeler, Bertha H. Fr. 75. — F., Baron 54. — Georg Fr. O., Baron 75. — Joh. Friederich 58.
- Ørsted, A. S., Retslærd 235. — H. C., Naturforsker 264.
- Østby, Karen Eriksdt. 131.
- Østrup, Anne Jacobine 108. — Else Nicol. 109. — Fr., Kystbefal.m. 109. — Rasmus, Pr. 108.
- Øvesdatter, Gunhild 44, 47.
-

Jul. Bidstrup:

Dødsfald i Danmark

1905.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1906.

Dødsfald i Danmark

1905

Samlede af *Jul. Bidstrup*.

- Aagaard, Anna Elisa, 4. 7., 91 A., Næstved.
—, Christoph, 22. 11., 68 A., Nakskov, H: Ida, f. Gyldenfeldt.
—, Enoch, 14. 3., 22 A.
—, Fred. Schjønning, Sgpr., 31. 1., 66 A., Glud.
—, Theodor, Johan, Etr., 8. 6., 76 A., Roskilde.
Aamodt, Emilie, f. Agerbundsens, 14. 12.
Aanst, Wilhelm, Kbm., 5. 1., H: Caroline, f. Røgelhede.
Aaris, Elise Marie, f. Olsen, begr. 29. 5.
Aasted, J. P., fh. Skibsf., 23. 6., 40 A., Løgstør.
Abildgaard, J. N., Kbm., 28. 3., Stouby.
Abrahams, Arthur Math. Nic., cand. phil., 11. 5., 69 A.
Adeler, Nicolaus, Baron, Forp., 25. 6., 35 A., Søllerød, H: Anna, f. Rasmussen.
Adolphsen, Emilie Cecilie Joh., f. Brandt, 9. 9., M: Krigsass.
Ager, Andrea Marie, f. Stibolt, 20. 5.
Agersborg, Helvig, f. Samuelsen, 29. 4.
Ahlefeldt, Marie Ramona, f. Mendez, 30. 6., 51 A., Argentina, M: Greve.
Ahlmann, Jørgen Propr., 10. 5.
Ahnfeldt, Johan Henrich, Stiftatmt., 27. 2., 53 A., Aalborg, H: Olga, f. Borthig.
Albeck, Carl Emil, Gross., 27. 1., 74 A., H: Emilie, f. Heering.
Albertsen, Peter, Prokurist, 21. 7.
Albrechtsen, Vilhelmine Poulina, f. Wolff, 24. 11.
Alsøe, Jens Chr., Krigsasses., 8. 3.
Ambrosen, Christiane E. J., f. Timmermann, 1. 11.
Ammentorp, Maren Cathrine, f. Brandt, 13. 11.
Andersen, Edgar, Journ., 20. 11., 29 A.
—, Edwin, Ass., 26. 12.
—, Elise Abrahamine, f. Steffens, 6. 1.
—, Hans Henrik, Kmr., 17. 7., 90 A., Tjæreby.
—, Joh. Petrine, f. Jensen, 20. 3., Tved, E. e. Sgpr.
—, Nanna, Tandlæge, 1. 8., Aalborg.
—, Ole, Justr., Sagf., 23. 5., 72 A.
—, Vilh. Theodor, Krigsasses., 12. 3.
Andersen (Vadgaard), Andreas Chr., Propr., 6. 10. 67 A.
d'Andrade, Ferdinand, Musiker, begr. 2. 4.
—, Nicoline Jensine, f. Jensen, 13. 1., M: Musiker.
Anker, Jens Peter, Kbm., begr. 2. 8.
Appel, Jens Carl Chr., fh. Skoleinsp., 10. 3.
—, Ludvig, fh. Møller, begr. 3. 3., Lyngby, H: Franciska, f. Schnipper.
Appeldorn, Carl Emil, Etr., 4. 8., 70 A.
Arentzen, Dorthæa C., f. Helt, 3. 6.
Arffmann, Alfred Charles, Fuldm., 28. 9.

- Arlaud, Camilla Juliane Franciska, f. v. Jessen, 29. 6., 62 A., M: Ktchef.
 Arntzen, Frode, Sparekassedirekt., 6. 7., 79 A., Silkeborg.
 —, Marie, 17. 10.
 Arvé, Charles, Direkt., 1. 8., Gjentofte, H: Agnes, f. Brockmeyer.
 Aschlund, Jens Einer Arent Thorbjørnsen, Kaner., 5. 5.
 Assens, Ingeborg, 29. 4., 17 A., Hellested.
 —, Ovine Dorothea, f. Schmidt, 25. 11., Fredericia, M: Provst.
 Augsburg, Vilhelm, fh. Apoth., 9. 3., 69 A., Ærøskjøbing.
 Augustinus, Joh. Dorothea Cecilie, f. Bang, 23. 2.
 Aumont, Charles Georg Adlaid, fh. Direkt., 23. 11., 82 A.
 Baagøe, Joh.s Schönberg, fh. Apoth., 13. 12., 67 A., Næstved, H: Louise, f. Hedemann.
 Bache, Andrea, f. Kjerulff, 3. 5., Søby.
 —, Niels Jul., Kapt., Insp., 23. 12., 57 A.
 Baden, Gustav Jacob Torkel, Læge, 28. 10.
 Bagge, Jens Thomsen, Part., 10. 6., Jægerspris, H: Bertha Chr., f. Grønberg.
 Bagger, Alvilda, f. Moberg, 31. 12.
 —, Niels Adolph, fh. Pakhusforv., 11. 6., H: Caroline, f. Iversen Bruun.
 —, Sophie Charl. Hylleborg, f. Holst, 6. 1., 99 A., Nykjøb. S., E. e. Prok.
 Baggesen, Harald Albrecht Im., Kapt. Kmj., 26. 8., 66 A., Aarhus, H: Anna, f. Faber.
 —, Niels Vilh. Theodor, fh. Propr., 25. 8., H: Pauline, f. Preisler.
 Bahr, P. A., Gasværksbest., 29. 10., 54 A., Thisted.
 Baht, Henrikke Jac., f. Johansen, 11. 10., Skodsborg, E. e. Kateket.
 Baland, Augusta Juliane Georgine, f. Dumreicher, 11. 7., Søllerød, E. e. Ob.
 Balle, Joh. Kirstine, f. Ammitzbøll, 7. 2., E. e. Apoth.
 Ballin, Lauritz, 20. 10., Chicago.
 Balsløw, Chr. Emil, Skovrider, Lt., 9. 11., 72 A., Hillerød, H: Julie Augusta, f. Lintrup.
 Bang, Chr. Herman, fh. Cigarhdr., 16. 12.
 —, Christiane Dorothea, 26. 6.
 —, Marie, S. F., begr. 15. 9., D. af Oblt.
 —, P. G. Kornerup, Godsinspek., 13. 4., Sandager.
 —, Peter Christoffer, Ob., 14. 10., 75 A., H: Carla, f. Lorenz.
 —, Valborg, 11. 7.
 —, Vilhelm Ferd., Oblt., 30. 3., 73 A., H: Thora, f. Nannestad.
 Barfoed, Aage Olsen, Ing., 25. 12., H: Olga, f. Bang.
 —, Catty, E. C., 25. 6.
 —, Eleonora Emilie Gunnild, f. Falck, 24. 5.
 —, Julie, f. Mackeprang, 12. 4., Helsingør.
 —, Victor Henrik Vald., Ritm., Hovedkass., cand. polit., 14. 3., 63 A.
 Barner, Fritz, fh. Skibskapt., 7. 12.
 Bartholdy, Ida Margr. Bornea, 17. 12.
 Bartrumsen, J. C. V., fh. Handelsgart., 9. 9., H: Helga, f. Søfverborg.
 Bauer, August Fridolin, fh. Apoth., 15. 11., 80 A.
 Bay, Hans Jensen Bjerregaard, fh. Propr., 26. 8., H: Cathinka, f. Kall.
 —, Laura, 16. 2., 92 A., E. e. Propr.
 Bayer, Joh. Thorbjørn, fh. Toldkontrol, Kmasses., Forf., 29. 4., 86 A.
 Bech, Anna Andriette Claudine, f. Riis, 21. 6., E. e. Sgpr.
 —, Anne Jensine, f. Fristrup, 1. 4.
 —, Frederik Chr., Konfr., 16. 4., 88. A.
 —, Oluf, fh. Kbm., 19. 7., H: Eliza, f. Robinson.
 Beck, Nicolai, fh. Forp., 27. 10., Udby, H: Marie, f. Smith.
 —, Nina Charl., f. v. Staffeldt, 30. 1., E. e. Sgpr.
 Becker, Joh. Emilie Marie, 19. 2.
 —, Mélanie Gertrude Clemence, f. Wolff, 22. 5.
 —, Otto, Skuesp., 16. 3.
 Beckmann, Henriette Helene Sophie, Forst., 19. 7.

- Behrens, Jul. Fredrik, Viceinspek., begr. 8. 3.
- Beitzel, Carl, Symaskinefabr., 28. 5., 76 A.
- Bekkevold, Hans F. Aug., Brygm., 30. 7., Hellerup.
- Bendix, Bella, 22. 7.
- , Gyttta, f. Brandt, 16. 11., Nykjøb. M.
- Bendixen, Benedicte, f. Rasch, 18. 8.
- , Emil Aug., Konsul, 28. 5., Thisted, H: Louise, f. Welling.
- Bendtsen, Chr. Alex. Bernhard, fh. Prok. 25. 1., 74 A.
- Benedictsen, Bøie, cand. theol., 15. 1.
- Benthin, Emil, Propr., 7. 12., Vadum.
- Benzon, Lorens Jacob Nicolai, Justr., fh. Distriktslæge, 2. 4., 79 A., Charl.lund, H: Dorothea, f. Tang.
- Berendsen, Ester, f. Ballin, 7. 12., E. e. Kapt.
- Berg, Hulda Emilie, f. Sandberg, 6. 7.
- , Johanne, f. Hartmann, 17. 2., E. e. Postm.
- , Karen Marie, f. Petersen Seden, begr. 25. 2., M: O.maskinn.
- , Louise Mathilde, f. Lytthans, 13. 10.
- , Thorvald, fh. Manufakturhldr., 28. 10.
- Berggreen, Dorothea, 9. 3.
- , Laura Mathilde, f. Frederiksen, 5. 11.
- Bergmann, Anthonie, Lærerinde, 20. 1.
- Bergsøe, Clara Henriette, Forf., 11. 8.
- Bering, Emilie Marie, f. Thorup, 21. 4., Aarhus.
- , Henrik Michael, cand. jur., 8. 11., 47 A., Aarhus.
- Bertouch-Lehn, Joh. Julian Sophus Ernst, Lensbaron, Kmhr., 18. 9., 79 A., Errindlev.
- Bibow, Caroline Louise, f. Willerup, 21. 6.
- Bie, Elisabeth Margr., 22. 11.
- Bienau, Niels Henr., Fabr., 20. 4., H: Anna, f. Petersen Myllerup.
- Bigandt, Sophie Fred. Lovise, f. Bang, 24. 4.
- Bilman, Theodor Emil, Student, 31. 7.
- Bille, Steen Andersen, Kmhr., 3. 6., 74 A., H: Fritze, f. Raben.
- Binzer, Otto, fh. Sgpr., 25. 9., 82 A., Ribe.
- Birch, Jens Vilh., Hofjuveler, 24. 3.
- , Julius, fh. Sparekasseghldr., 25. 9., 78 A., Nyborg.
- Bissen, Anna, f. Bruun, 30. 12.
- Bisted, Herman Peter, Varemægler, 24. 6.
- Bjarnason, Haldor, Sysselm., 1. 2., 41. A., Reykjavik.
- Bjarnesen, Haldor Peter, Sgpr., 11. 12., 59 A., Gudum.
- Bjerager, Emma E., f. Wichmann, 6. 10., Gjentofte, E. e. O.krigskom.sær.
- Bjerg, Caroline Magr. Petrea, 9. 2.
- Bjerregaard, Anna Gerta, f. Hjort, 29. 3.
- Bjerring, Else Marie, f. Holtegaard, 26. 9.
- , Harald Nicolai, Slagterm., 10. 9.
- Bjørn, Sophie Fred., f. Sand, 1. 11.
- Blicher, Poulina, 23. 3.
- , Vilhelmine Cecilie, f. Fjeldstrup, 27. 9., 91 A., E. e. Etr.
- Blichfeldt, Fredrik Jul. Høy, cand. phil. (31) 5.
- Blichingberg, Anna, 20. 7.
- Bloch, Otto Jørgen Fred., Skovrider, 18. 2., Ballerup.
- Bloch-Suhr, Viggo Vald., Skuesp., 16. 10.
- Blædel, Inger, 27. 4., 18 A., Holte.
- Bløes, Frederik Chr., Krigsass., Materielforv., 2. 10., 82 A., Bregninge.
- Boch, Ane Christine, f. Møller, 20. 12.
- Bodenhoff, Laura, f. Schmidt, 21. 5., Klostermølle.
- Boesen, Johannes, fh. Landinsp., begr. 23. 3.
- , John, fh. Kbm., 15. 9.
- , Niels Peter, Krigsr., 24. 7.
- Boesen-Haugsted, Anders Chr., fh. Adjunkt, 28. 8.
- Bohn, Carl Rantzau, Kapt., Toldkontrol., 3. 8., 52 A., Allinge.
- Bojesen, Kristine, f. Spangenberg, 17. 7.
- Bolbroe, Jensine, 25. 7.
- Bolt, Dagmar Kristine, f. Petersen, 2. 1., 71 A.
- Bolvig, Johan Martin E., Antikvitets-hldr., 23. 5.
- Bondo, Cecilie, f. Andresen, begr. 19. 8., 48 A., Nykjøb. F.
- , Ellen, 22. 1., 20 A., Skjelskør.
- Bonne, Ida Amalie, f. Wittrop, 29. 6., Viborg.

- Borberg, André Martinus, Ob., 10. 1., 73 A.
- Borella, Emnia, f. Giese, 26. 3.
- Borgen, Arthur, Gross., 9. 10., H: Caroline, f. Velschou.
- , Carl Theodor, Fuldm., 6. 3., 70 A., H: Signe, f. Smith.
- Born, Constance Emilie, 15. 2.
- Borring, Martin Chr. Ludovico, Dekor-maler, 25. 9., 62 A.
- , Sigyn, 26. 4.
- Borthig, Christian Fred. Neve, Propr., 30. 10.
- Borum, Peter Severin, fh. Lærer, 3. 5., Middelfart.
- Boss, Jacobine Marie, f. Møller, 16. 3., Aalborg.
- Braband, Otilie, f. Blanquet, 16. 1., Hamborg, E. e. Senator.
- Brahm, Agnes, f. Kaaber, 2. 8., 26 A., M: Tandlæge.
- Bråmmer, Dorteia, f. Hansen, 14. 1., Lynæs, E. e. Kmr.
- Brandes, Mathilde, 16. 10., 85 A.
- Brandt, Conrad, Journ., 15. 10.
- , Hansigne, f. Hjort, 5. 3., 86 A.
- , Johanne Aug, f. Sterup, 22. 3.
- , Martin, Sgpr., 19. 1., 68 A., Taulov.
- , Søren Chr., Fabr., 25. 12.
- Bredstrup, Ane Sophie Severine, f. Kolding, 18. 12., 65 A., Mariager.
- Brendstrup, Elisabeth Cathr., f. Rasmussen, 3. 3., E. e. Lærer.
- , Marie, 31. 1., Nykjøb. F.
- Brenøe, Lauritz Carl, Cigarfabr., 17. 1., 45 A.
- Brett, Michael Emanuel Sørensen, 5. 12., S. Francisco.
- Brix, Charlotte, f. Tobiesen, 16. 6., Ærøskjøb., M: Sgpr.
- Broch-Jørgensen, Aage, Tobakshdlr., 20. 5.
- Brock, Karine Joh. Cecilie, f. Hiort, 11. 1., 83 A., E. e. Sgpr.
- Brodersen, Flora Smidt, f. Christensen, 3. 8.
- , Signe Dorteia, 5. 3., M: Part.
- Broge, Clara, 7. 11., E. e. Telegrafbest.
- Brown, William, fh. Skolebest., 13. 3.
- Bruhn, Malvine Alvida, f. v. Jessen, 28. 1., 85 A., E. e. Kapt.
- Bruhn, Nina, f. Bruhn, 18. 11., 96 A.
- Brun, Ella Amalie, f. Bluhme, 29. 1., E. e. General.
- , Emilie Christine, f. Kierulf 17. 2., E. e. Toldkontrol.
- Bruse, Lars C., Fabr. 22. 4., H: Zid-sel. f. Jensen.
- Bruun, Chr. Reinhold Anton, Gasværkskass., cand. polyt., 9. 12., Viborg.
- , Conrad Jesper Thuesen, Toldass. 5. 9., Vordingborg.
- , Helene, f. Edelberg, 8. 10., M: Sgpr.
- , Jacobine Fred., f. Wesenberg, begr. 11. 1., 87 A., E. e. Sgpr.
- , Lars Junior, Etr., fhv. Toldforv., 26. 12., 93 A., Ærøskjøb.
- , Magdalena Barbara, 14. 4., 74 A. v. d. Brügge, Anna Petrea, 25. 10., Enke.
- Bræstrup, Christian Ludvig Tycho, Herredsskr., 15. 12., 72 A., Vejle.
- , Sara Marie, f. Johansen, 29. 7., Nexø.
- Brøchner-Larsen, Frede Carl Johan, stud. polyt., 5. 6.
- Buch, Andreas Jul., fh. Sadelm., 30. 7.
- , Laurits Cilius, fh: Styr., 12. 7. H: Anna, f. Buch.
- , Louise Vilhelmine, f. Bremer, 19. 6.
- Buchardt, Christiane, f. Bunch, 24. 1.
- Buchholtz, Joh. Susanne, 29. 3., Ubberup.
- Buchwald, Hugo Aurel, Prokurist, 19. 5., 42 A., Kjøng, H: Francisca, f. Hansen.
- Budde-Lund, Johanne Charl., f. Gradman, 18. 3., E. e. Major.
- Budtz, Carl, Direkt., 20. 10., 58 A. Slagelse.
- Bugge, Cathr. Elisabeth, f. Maack, 7. 11.
- Buhl, Søren Chr., Statskonsulent, 21. 1. Harte.
- Burmeister, Heinrich Fred., Gørtlerm. 27. 3.
- Bus, Mathias Jensen, Kancr., Sagf. 26. 6., 58 A., Aalborg.
- Bülow, Beate, 5. 5., Enke.
- , Frederik Rubeck Chr., fhv. Sgpr. Lt., 5. 11., 84 A.

- Bülow, Karl Gomme Brandt, Kapt. 2. 3., 37. A., H: Johanne, f. Jørgensen.
—, Marie, 26. S.
- Bützow, Alvilda Nathalia, 31. 1.
- Bærentz, Christian, Lodsolderm., Lt., 17. 8., 73 A., Fred.havn.
- Bärthelson, Ida Mathilde Sophie, f. Jørs, 2. 3., E. e. Justr.
- Bødtcher, Emma, f. Rosenstand, 27. 7., Hunseby.
- Bøggild, Emil, O.assess., 1. 10., 73 A., H: Emilie, f. Krohn.
- Bøgh, Nicolai Seidelin, Prof., Forf., 13. 10., 62 A., H: Theodora, f. Lundgren.
- Bølcck, Julianus, Ob., 28. 10., 67 A., H: Ellen, f. Smith.
- Børgesen, Skjold Chr. Gottlob Eli, Gross. og Fabr., 7. 3.
- Bøttiger, Johan Peter, fh. Sgpr., 27. 2., 94 A., V.Skjerninge.
- Bøye, C. M., Kbm., 16. 1., 82 A., Faaborg.
- Calmer, Frederik Marius, Arkivar, O.sagf., 28. 5., 41 A., Vejle.
- Calundan, Harald, Kancr., 5. 12., Skive, H: Augusta, f. Deichmann.
- Carlberg, Gustav, Raadmand, 27. 10., Landskrona, H: Hanne, f. Walsøe.
- Caroc, Gustav Adolph, Admiral, 6. 3., 59 A.
- Carstensen, Ida, f. Kernn, 12. 1.
- Carøe, Edvard, Staldm., 18. 5.
—, Juliane Marie Cecilie, f. Larsen, 14. 4., 89 A., Helsingør, E. e. Dyr-læge.
—, Marie Vilh. Elisab., f. Gerner, 21. 12.
- Castberg, Ida Margr., 13. 1.
- Castenskiold, Ludvig, Geh.konfr., Kmhr., Ordensskatm., 30. 9., 82 A.
- Chantelou, Lilli, begr. 5. 3.
- Christensen, Christian Peter Bagger, fh. Sgpr., 25. 6., 77 A., Næraa.
—, Christian Thomsen, General, Kon-sul, 26. 1., 73 A.
—, Ida Birgitte, f. Philip, 18. 7., M: O.sagf.
—, Inger, f. Andersen, 4. 1., 93 A., S: Sgpr.
—, Johanne Marie Henriette, f. Kjær-bye, 26. 6., M: Sgpr.
- Christensen, Lars, Insp., 15. 12., 81 A.
—, Mogens, Kapt., 7. 3., 53 A., Aal-borg.
—, Mogens Chr., Prlt., 9. 4., 25 A.
—, Olga, f. Simmelhag, 20. 9., M: Læge.
—, Peter Grønlund, fh. Sgpr., 4. 1., 81 A.
—, Rasmus, Postm., 4. 5., 72 A., H: Pauline, f. Suhr.
—, Thøger, Strandfoged. 25. 4., 77 A., Agger.
—, Vilhelm Chr. Klingberg, Kapt., 5. 3., H: Fanny, f. Bruun.
—, Vilhelmine, f. Tidemand, 17. 11., 80 A.
- Christiansen, Laura, f. Bohn, 17. 5., Svaneke, E. e. Konsul.
—, Mads P., fh. Folketingsm., 3. 1., 87 A., Holmsland.
- Claessen, Ludvig, Propr., 8. 12., Glostrup, H: Thalia, f. Madsen.
- Classen, Fanny, f. Petersen, 27. 12., Saltø, M: Godsforv.
- Claudi, Chr., begr. 8. 8.
- Clausen, Elisabeth Ane Margr., f. Holck, 29. 11.
—, Johannes, Biskop, Dr. phil., 31. 12., 75 A., Aarhus.
—, Sida, f. Beck, 5. 8., E. e. Læge.
- Clauson-Kaas, Fredrik (Fritz) Vilh. Jul. Ernst, Ob., 30. 5., 57 A., Potsdam, H: Friede, f. Clausson-Kaas.
- Claussen, Rasmus, fh. Folketingsm., 5. 8., 70 A., Idestrup.
- Clement, Adam, Insp., 25. 12., Nau-heim.
—, Mathilde Luise, f. Hjorth, 20. 12., 66 A., E. e. Revisor.
- Collin, Jonas Sigismund, Etr., 9. 7., 65 A., Brørup.
- Conradsen, Harald, Medaillør, Billedh., 10. 3., 87 A.
—, Marie Elisab., f. Bjørneboe, 7. 1., E. e. Justr., O.sagf.
- Corvinus, Joh. Albertine, f. Hemcker, 7. 3., 85 A.
- la Cour, Peter David, Sgpr., 26. 12., 58 A., Gamtofte.
- Cramer, Idele Victorine Blanche, 14. 10., 74 A., M: Kapt.

- Creemers, Otto, Konsul, 4. 10., 57 A., Horsens.
- Crone, Otto, Kapt., (11. 5.), 34 A., Kongo.
- Culmsee, Johan Chr., Kbm., 12. 3., Roskilde.
- Dahl, Frederikke Elisab., f. de Fischer, 3. 3., 86 A., Grenaa, E. e. Apoth.
- , Karl Nielsen, Lærer, 14. 1., Højby ved Lejre.
- Dalberg, Elisabeth (Bess) Margaret, f. Harhoff, 28. 4., Kongsvinger, M: Prlt.
- Dam, Charl. Louise Joh., f. Jørgensen, 6. 4., Aakirkeby, E. e. Kapt.
- Danielsen, Sophie, f. Hvidt, 14. 10., 80 A., Præslø.
- Dethlefsen, Lorenz, Tandlæge, 30. 3., H: Caroline, f. Salomonsen.
- Detlefsen, Sophus M., Ing., 14. 11., Børgense.
- van Deurs, Seraphine Cathr. Margr., f. Holm, 13. 10., Højbjerg.
- Dichmann, Hennings, fh. Sadelm., 30. 12., 75 A.
- Dorph, Frantz Fred., Etr., fh. Trafikchef, 15. 3., 81 A.
- Draskau, Ludvig Fred., Justr., fh. Revisor, 27. 7.
- Dreeszen, Sophie, f. Ohlsen, 27. 1., E. e. Krigsasses.
- Drewsen, Charlotte C., f. Holtemann, 17. 4., E. e. Fabr.
- , Peter, Fabr. 22. 2.
- Dreyer, Hans, Skovrider, 13. 11., Hverringe.
- , Johan Edvard, Gross., 11. 11.
- , Karl, stud. jur., 27. 8.
- Dupont, Alvilda Laurine, 14. 6.
- Døcker, Gerhard Fred. Julius, fh. kgl. Skuesp., 2. 1.
- Eckerlund, Joh. Carl Hugo, cand. jur., 27. 7., H: Kirstine, f. Wulff.
- Edsberg, Britha Anna Henriette, 10. 12., Lyngby.
- Eegholm, Camilla, f. Thornam, Forf., 18. 11.
- v. Eggert, Hjalmar, Baron, Godsinsp., 2. 9., Nøbbøllegaard.
- Ehlers, Rudolph, fh. Blikkensl., 29. 11.
- Eilschou, Christian, Apoth., 15. 2., 87 A., Nykjøb. S.
- Engel, Emil, Kbm., 2. 10.
- Engelhardt, Chr. Ole Carl, Ob., 30. 6., 77 A., H: Julie, f. Wommelsdorff.
- Engell, Andreas Jørgen, fh. Postm., 3. 1., 79 A., Næø.
- Ernst, Carl Emil, Gross., 15. 4.
- , Wilhadus Bentzen, 8. 6., Vejle, H: Signe, f. Haldkjær.
- Espe, Laura, 15. 1., E. e. kgl. Vejer og Maaler.
- Espersen, Antoinette Fred., f. Toxværd, 30. 7.
- , Vilhelm, cand. phil., Skibsmægler, 28. 6.
- Estrup, Laurids Carl Const., Hospforst., 16. 1., 77 A., Randers.
- Evensen, Cornelia, f. Engelsted, 8. 3., M: Præst.
- Evers, Sophie, f. Ingwersen, 9. 9.
- Eyermann, Elia Mathilde, f. Gunst, 16. 12., Lyngby.
- Faber, Albrecht Quaade Chr. Heinr., Gross. 10. 2.
- Fabricius, Hans Henr. Edv., Borgm., 28. 3., 58 A., Skjelskør.
- , Hartvig Peter Chr., fh. Forp., 21. 5., Vordingborg.
- Falkman, Henrik Peter Amatus, 24. 7. Djursholm, H: Hilda, f. Matzen.
- , Johanne Margr. Christine, f. Sidenius, 13. 5.
- de Falsen, Augusta Alexandrine, f. Christmas, 3. 3., Lund, E. e. Kmj
- Faurschou, Severinus Aurelius Grønbech, Telegrafbest., 21. 12., 75 A. Svendborg.
- Fausing, Marie, f. Voetmann, 6. 9. 88 A., Viborg, E. e. Sgpr.
- Feilberg, John Nicolas, Dr., 16. 10., 50 A
- Fencker, Betty Louisgarde, f. Guldberg 23. 12., Fredensborg, E. e. Ritm
- Fenger, Carl Emil, 25. 6., 17. A.
- , Ludvig Peter, Prof., Stadsarkitekt 9. 3., 71 A.
- Ferrall, Poul, cand. pharm., 21. 7.
- Fibiger, Adolph, Toldforv., 5. 2., 69 A Kolding.
- , Augusta, 28. 4.

- Fiedler, Marie Sophie, f. Jensen, 21. 12.,
E. e. Birked.
- Filttenborg, Antonie, f. v. Daue, 27. 11.
- Find, Henrik Carl Vilh., fh. Sgrpr., 24.
8., 83 A.
- Finsen, Camilla, f. Mathiasen, 10. 1.
- Fischer, Andreas Ludvig, fh. Kbm., 19.
2., 78 A.
- , Ane Elisab., f. Kragholm, 8. 4., 91
A., E. e. Skibsf.
- , Carl Peter Chr., fh. Apoth., 5. 2.,
H: Sophie, f. Jessen.
- , Severine Christine, 1. 6., 89 A.
- Fjord, Cornelius, Gross., 29. 4.
- Flagstad, Alexander Erasmus Ringberg,
Postm., 12. 3.
- , Carl Jul., Justr., 18. 2., 84 A., Aar-
hus.
- , Thomine, 22. 2., Aarhus.
- Flarup, Peter Jensen, Lærer 12. 3.,
Balling.
- Flemming, Olavia Petersen, f. Fritz,
28. 9.
- Flensburg, Christian Smith, Manufakt-
hdr., 10. 12., H: Anna, f. Rosted.
- Flindt, Carl Fred., Gross., 22. 6., H:
Cecilie, f. Kromann.
- Fløe, Christen Pallesen, stud theol.,
(31). 1.
- Foersom, Carl Martin, Artist, begr.
22. 5.
- , Marie, f. Jørgensen, begr. 22. 5.
- Fog, Aline Helene Henriette, 18. 4.
83 Aar.
- , Anna Ebba Gabriele, 25. 8.
- , Chr. Tømrem., 28. 9.
- , Sophie, f. Martens, 6. 4.
- Fold, Niels Jørgen Chr. Olrich, Stat-
forst. 30. 9., Eskildstrup, H: Marie
f. Junior.
- Forum, Fred. Louise Marie, f. Kruse,
22. 3.
- , Louis, Billedh., Lærer, 26. 2.
- Franck, Lauritz Peter, Boghdr., 10. 5.,
46 Aar.
- Frantzen, Knud, Højskoleforst., 26. 1.,
Kregome.
- Frederiksen, Niels Chr., fh. Prof., 4. 11.,
65 Aar, H: Ada Marie, f. Monrad.
- Freiesleben, Peder Chr., fh. Toldkass.,
21. 12., 80 A., Randers, H: Elise,
f. Magens.
- Friderichsen, Elseine, f. Glud, 6. 10.,
Onsbjerg.
- Friedlænder, Gustav, Gross., 7. 5., H:
Mathea, f. Fränkel.
- Friedrichsen, Axel, Ing., 25. 11.
- Friehling, Anna Marie, f. Duus, 13. 1.,
M: Direkt.
- Frigast, Moritz Fred. Søndahl, Gross.,
27. 8.
- Friis, Anna, Lærerinde, 12. 1.
- , Bodil, f. Christensen, 16. 9., Gyl-
denbjerg.
- , Erikvine, Lærerinde, begr. 13. 5.
- , Hans Frederik, Bankkass., 20. 9.,
Randers, H: Mathilde, f. Jespersen.
- , Louise Wilh., f. Trolle, 20. 6., 72
A., Skjelskør, E. e. Borgm.
- , Poul Peter Jørgen, Theaterdirekt.,
7. 7.
- , Selgen Povlsen, fh. Kbm., 19. 1.
- , Sophie Vilh., f. Rosendahl, 31. 1.,
E. e. Kbm.
- Fritsche, Harald, Etr., Gross., 27. 6.,
71 A., H: Marie, f. Damborg.
- Fritz, Peter, Landinsp., 12. 8. Roskilde.
- From, Carol. Christine Henriette, f.
Kjærulff, 9. 5., 69 A., E. e. Fæng-
selsinsp.
- From-Petersen, Søren, Knursasses., 10.
6., 75 A.
- Frost, Knud Axel Herman, Telegraf.,
7. 7.
- Fryd, Hans Peter, Telegrafbest., 23. 1.,
52 A., Horsens.
- Fränkel, Cecilie, 14. 3., Hobro.
- Frølich, Conrad Bengt Gunnar Lorenz,
cand. jur., 15. 12.
- , Marie de la Cruz, 2. 1. M: Prlt.
- Galle, Oline Jørgensine Mariane Sophie,
f. Larsen, 15. 5., 24 A.
- Galschiøt, Sophie, f. Petersen, 17. 10.,
91 A., Helsingør, E. e. Amtsforv.
- Galster, Frederik, Gross., 29. 1.
- Gamel, Victor Cyrille, Bankbest., 18. 6.
- Gandrup, Vilhelm, fh. Boghdr., 9. 3.,
54 A.
- Garde, Ursula Sophie Amalie, f. Rothe,
18. 10., E. e. Kmhr., Guvernør.

- Garrigues, Antoine George Henri, Konsul, 19. 2.
- Gede, Sophie, f. Wolff, 12. 3.
- Gelert, Constance, f. Petersen, 21. 2., 81 A.
- Gemzøe, Emilie Christiane, f. Berthelsen, 15. 12., 85 A.
- Georg, Jul. Vilhelm, fh. Skibsf., 19. 7., H: Emma, f. Luckmann.
- Gether, Arent Sophus Martin, Kl.lott.kollekt., 13. 11., H: Jutta, f. Jæhnigen.
- Gimbel, Johanne Georgia, 24. 12., Midelfart.
- Giødesen, Peter Ferd., Kom.dør, Mynst.best., 18. 1., 74 A.
- Gjellerup, Anna Joh. Elisab., f. Fibiger, 5. 12.
- Gjerulff, Thalia, f. Bützow, 19. 2.
- Glud, Ane Rebekka, f. Arffmann, 27. 4., 99 A., Jebjerg, E. e. Sgpr.
- Glud, Peter Chr. Richard, Skibsf., 28. 6., H: Anna, f. Ankersen.
- Glæsel, Frederikke Othilia, f. Kreutzfeldt, 13. 12.
- Godskesen, Kjørtan, 17. 9., Birkerød.
- , Niels, Dr. med., 7. 7.
- Goldschmidt, Adolph Moses, Gross., 20. 4., 73 A., H: Juliette, f. Meyer.
- Gommesen, Hans Cilius, Fyrskibsf., 16. 11.
- Gotschalk, Christine Marie Emilie, f. Casadaban, *1. 2., 71. A., E. e. Konsul, Jernb.direkt.
- Gottschalk, Herman, Agent, 21. 7.
- , Olga Astrid, begr. 11. 5.
- Graae, Henriette Christiane Louise, f. Madsen, 31. 3., M: Oblt.
- Graham, Charles, 26. 11., Amerika.
- Gram, Carl Theodor, Vognm., 21. 4., 82 A.
- , Dorthea Maria Fred., f. Heinrich, 9. 6.
- Grandjean, Anna Marie, f. Carlsen, 12. 7., M: Gross.
- Gregersen, Christian Nygaard, fh. Herreds., 21. 8.
- , Victor Aug. Claus Stage Boye, Læge, 2. 4., H: Hulda, f. Kalko.
- Grevy, Nicolai David, fh. Maskinm., begr. 21. 12.
- Grossmann, Chr. Billedhug., Lærer, 16. 10.
- Groth, Dagmar Cathr., f. Rosendahl, 26. 12.
- Grundtvig, Christiana, f. Nilsson, 16. 9., E. e. Præst.
- Grüner, Ellen, Lærerinde, 22. 4.
- Grønbech, Agathe, f. Benthin, 13. 5., M: Dr. med.
- Grønbek, Ida, f. Fæster, 11. 11.
- Grønlund, Johan Henr. Lauritz, Oblt., 16. 10., 83 A.
- Grønning, Carl Fred., Sgpr., 9. 3., 57 A., Karlby.
- Grønvaldt, Carl Vilh. Aarup, Boghldr., 22. 10., 64 A., Aarhus.
- Gudme, Erik Bernhard, cand. pharm., 21. 4., H: Mathilde, f. Müller.
- Gudmundsson, Dävid, Provst, 27. 9., 71 A., Hof, Island.
- Guldberg, Carl Edvard Lemming, cand. theol., 6. 8., 81 A.
- Guldbrandsen, Camilla Henr., f. Backe, 1. 2., Helsingør.
- , Erasmine, f. Rothe, 17. 7.
- Gulstad, Peter Louis Stricker, Læge, 4. 3., Helsingør.
- Gundestrup, Axel, Tandlæge, 28. 2., Espergærde.
- Gundorph, Kirstine, f. Jørgensen, 6. 2., E. e. Sgpr.
- Gunst, Conrad Chr. Sophus, Gross., 30. 10.
- Gyllenstierna, Beata, f. Rosenstierna, 6. 7., 78 A., E. e. Friherre.
- , Ingeborg, 24. 1., 31 A.
- Güllich, Hansine, f. Preisler, 27. 12.
- Güthler, Ellen Marie, f. Svendsen, 5. 6., 84 A.
- , Evald Christian, Possementm., 8. 7.
- Gætje, Joh. Jørgen Valdemar, Bagerm., 13. 5., 54 A.
- Gørtz, Martha Lina, f. Engelhart, 23. 11., 97 A., Reerslev, E. e. Sgpr.
- Gøthgen, Ludvig Carl Vald., Krigsassess., 17. 12.
- Gøtzsche, Juliane Marie, 14. 10., E. e. Kont.
- , Metholine Charl., 19. 6., Roskilde.
- Haar, Hans Hammer, Propr., 10. 7., 60 A., Tikjøb.

- Hacke, Marie, f. Beder, 11. 9., Roskilde.
- Haffner, Mathilde Nathalie, 4. 9.
- Hafstrøm, Salomon Mauritz Krusenstjerna, Sgpr., exam. jur., Forf., 29. 4., 57 A., Raarup.
- Hage, Karen Arnette, 8. 6., 23 A.
- Hagemann, Holger, Arkitekt, 8. 4., Rom.
- Hager, Hans Chr., Stadsfæstem., 4. 12.
- Halberstadt, Gustav Leo, Student, begr. 10. 5.
- Hald, Heinrich, Kbm., 6. 2., Præstø.
- , Johanne, 10. 12., 43 A., D. af Herredsf.
- Hallager, Ida Charl. Erica, f. Erichsen, 24. 12., 88 A., E. e. Sgpr.
- Halvorsen, Frederik Chr., Krigsr., fh. O.lærer, 28. 12.
- , Henriette Christiane Sophie, f. Gedde, 8. 1., Odense.
- Hamburger, Theodor Heinrich, Pastor emer., 11. 2., 81 A.
- , Wilhelm I., cand. polyt., 17. 4., H: Louise, f. Rosenstand-Goiske.
- Hansen, Agnes Deborah, f. Friedländer, 14. 1., M: Ass.
- , Anna Cathr., f. Østerbye, 20. 2., E. e. Instrumentm.
- , Carl M., O.søminem., 22. 6., 80 A.
- , Caroline Louise, f. Thrane, 2. 5., E. e. Kapt., Gross.
- , Christian, Amtstuebest., 24. 12., 60 A.
- , Christine Marie, f. Andersen, 8. 7., E. e. Dept.chef.
- , Emilius Qvirinius, Gross., 7. 7.
- , Hans Chr. Peter, Etr., Forf., 5. 4., 64 A., H: Asa, f. Ekman.
- , Hans Hendrik, Sten- og Billedh., 14. 3.
- , Henriette, 17. 12., 82 A., Odder, D. af Etr.
- , Jacobine Marie Elisabeth, f. Ferslev, 28. 6., Nykjøb. F., M: fh. Lærer.
- , Jens, Isenkræm., 14. 1., 84 A.
- , Johan Gren, fh. Skibskapt., 18. 6., Fred.havn, H: Clara, f. Lund.
- , Joseph, Redakt., 24. 8.
- , Julius Friis, fh. Sgpr., 5. 8., 48 A.
- Hansen, Julius Vald., Postm., 1. 8., Stubbekjøb.
- , Karen Margr. Heinr., f. Leuning, 6. 10.
- , Kirstine, f. Hasselbalch, 23. 8., M: Kbm.
- , Marie Charl., f. Møhl, 23. 1., Ramløse, M: Provst.
- , Marie Elise Augusta, f. Høyer, 25. 5., E. e. Toldforv.
- , Niels Juel, fh. Skolebest., cand. jur., 23. 8.
- , Peter Johan, Afd.chef., 15. 1.
- , Peter Knudsen, Kapt., Mægler, 18. 7., 81 A.
- , Sophus, Direkt., 30. 3.
- Hansted, Rasmus Schandorff, Provst, 20. 9., 57 A., Vraa.
- Hansteen, Nanna, 4. 1.
- Harboe, Vilhelmine Margr., f. Schickering, 1. 2., E. e. Skibsf.
- Harbou, Therese Emilie Christ. Claud., f. du Plat, 25. 7., 71 A., Delmenhorst, E. e. Dr. med. & chir.
- Harder, Johan Aug., Bagerm., 30. 6., H: Johanne, f. Røbke.
- Harpøth, Johanne Marie Cecilie, Konvent., 9. 8., Odense.
- Hartmann, Anna, 9. 10.
- , Jacobus, Kontrol., 25. 9.
- Hartnack, Johan Justus, Oblt., 11. 12., 72 A., H: Cecilie Elisabeth, f. Steenberg.
- , Marie Elise Kristine, f. Soetmann, begr. 15. 5., Ødis, E. e. Sgpr.
- Hasselbalch, Ane Joh. Marie, f. Møller, 4. 8., M: Postexp.
- , Bartholine, 11. 9.
- , Marie, f. Blichfeld, 24. 10., Røding, M: Sgpr.
- Hattensen, Carl Vilh., 5. 10. Australien.
- Haugaard, Ragnhild Charl., f. Nielsen, 4. 6., M: Justr.
- Haunstrup, Anna Jensine, f. Duer, 30. 5., 84 A.
- , Laura Alvide, 12. 2.
- Haurowitz, Lion Valentin, fh. Hof-Handskefabr., 23. 5., 80 A.
- , Serine, 23. 3., 85 A.
- Haxthausen, Annette Angélique Carol,

- f. Kauffmann, Baronesse, 17. 2., 55 A., Porthus, M: kgl. Skovrider.
- Haxthausen, Axel Harald, Godsinsp., 4. 2., 51 A.
- Hechtenberg, Albert Emil Claud., Telegrafbest., 13. 3., 51 A., Helsingør.
- Hecksher, Emilie, 25. 10.
- Hee, Otto Joh. Emil, Kbm., 22. 3., Vordborg, H: Fritze, f. Riis.
- Heegaard, Anker Henrik, Gross., 14. 7., H: Louise, f. Rosenstand.
- , Jutta Henriette Eleonore, f. Høyer, 21. 4., Vordborg.
- , Louise Christ., f. Feilberg, 13. 1., E. e. Etr.
- Heering, Christian Fred. Wineken, fh. Fyrm., 15. 8., Hanstholm.
- Heiberg, Betty, f. Helweg, 14. 6., 72 A., Ringkjøb.
- Heilbuth, Emilie, f. Magnus, 11. 10.
- Heilmann, Jens Chr., Kanccr., fh. Sparekassedir., 7. 1., 87 A., Vinderød.
- , Johanne Margr., 7. 9., 23 A., Feldballe.
- , Mathias Vilhelm, Læge, 13. 1., Høllerup, H: Thyra, f. Schiøler.
- Heine, Astrid, f. Engel, 23. 10., M: Læge.
- Hellerung, Albert Georg, Maskinfabr., 13. 12., H: Kirsten, f. Smidt.
- Helms, Sophie Elisabeth, Lærerinde, 8. 2., 47 A., Gislev.
- Henningsen, Fritz, Guldsmed, 23. 5.
- , Harald, Ing., 31. 5., Charl.lund.
- Henrichsen, Frederik, Kbm., 24. 9., Maribo.
- Henriques, Benny, Gross., 25. 6., H: Emilie, f. Wagner.
- , Carl Ludvig, 23. 8.
- , Clementine, 4. 9., 86 A., Tølløse, E. e. Berider.
- Herskind, Chr. Søren Søgaard, Gross., 9. 3., H: Emma, f. Schou.
- , Hertha Louise, f. Lassen, 24. 2., Aarhus.
- Hertel, Erik, fh. Kbm., 2. 9.
- Hesseldahl, Hanne Kirstine Elisabeth, f. Martinsen; 1. 2., 80 A., E. e. Dyr-læge.
- Hetsch, Anna, f. Nyeland, 25. 1., 73 A.
- Heuser, Rudolph Eduard, 15. 1.
- Hildebrandt, Poulina Cecilie, f. Poulsen, 24. 1.
- Hinrichsen, Wilhelm, Hof-Gørtler, 5. 3., 59 A.
- Hintze, Mathilde, f. Menck, 14. 5., M: Konditor.
- Hiort, Andreas Esbensen, Gross., 5. 3., 79 A.
- Hiort-Lorenzen, Magda, f. Muus, 2. 5., Roskilde, M: Etr.
- Hjort, Emilie, f. Ostermann, 4. 5., Melby.
- Hoffmann, Anna Cecilie Carol, 21. 6.
- , Gottfred Anton, Gross., 14. 6., H: Clara, f. Bützow.
- , Johannes, 26. 3., 75 A., H: Marie, f. Bott
- , Poulina, 4. 2., 81 A.
- Hoffmeyer, Johanne Jacobine, 29. 4.
- Holck, Cathr. Rudolphine Elisabeth, f. Juel, 22. 3., 93 A., Holckenhavn, E. e. Baron.
- , Eiler Chr., fh. Manufakturhdr., 3. 3.
- , Erna, 18. 10., 80 A., Odense.
- Holm, Anne Marie, f. Koefoed, begr. 25. 6.
- , Frederikke Kåtharine, f. Waage, 8. 7., M: Prof.
- , Hans Laurits Magd., Admiral, 27. 6., 74 A., H: Elisabeth, f. Bjørn.
- , Holger Emil, Direkt., 12. 9., 54 A.
- , Johanne Margr., 10. 2., E. e. Krigs-sekr.
- Holmblad, Franz Christoffer, 20. 5.
- Holst, Inger, f. Kjær, 14. 2.
- , Peter Carl Chr. Daniel, Amtsforv., 27. 10., 61 A., Maribo, H: Anna, f. Schwartz.
- , Sarah Lindsley, kaldet Ketty, 25. 7., M: Konsul.
- Holstein, Johannes. Slagterm., 14. 3., H: Andrea, f. Jantzen.
- Holsøe, Emilie Charl., f. Klentz, 1. 11., Lyngby, E. e. Arkitekt.
- Honoré, Jens Hansen, Driftsbest., 22. 6.
- Horn, Hedevig, f. Ehlers, begr. 15. 12., 83 A.
- Hornbech, Ludvig Theodor, Krigsasses., exam. jur., 20. 1., 85 A.
- Hornung, August Theodor, Kbm., 6. 9.

- Hviid, Otto Chr., cand. pharm., begr. 22. 8.
- Hüttemeier, Thyra Elvira Eleonora, f. Terkelsen, 1. 10., E. e. Maskinfabr.
- Høegh-Guldberg, Boline, f. Nielsen, 18. 1., Sorø.
- , Frederik, Distriktslæge, 12. 8., 71 A.
- Høst, Victoria, 23. 2.
- Høybye, Petrea Christiane, f. Long, 29. 7., Glostrup. M: Maskinfabr.
- Høyer, Dagny, 28. 4., 17 A.
- , Jutta Marie Aurelie, f. Thielsen, 19. 2.
- , Marie, 14. 2., Stokkemærke, E. e. Kmr.
- , Niels Theilgaard, Lt., Gross., 1. 12., 68 A., Ordrup.
- Ibsen, Fredrik, Kmj., Ritm., 15. 10., 42 A., H: Elisabeth, f. Hegel.
- Ingerslev, Carl Andr. From, Gross., 25. 7., Charl.lund.
- Ipsen, Lovise, f. Bierring, 5. 5., 83 A., Brønshøj, E. e. Terrakottafabr.
- Isager, Thomas Chr., Lærer, 8. 6.
- Ishøy, Kirstine, f. Nielsen, 6. 1., M: Dampskibsf.
- Jacobsen, Jacob, Distriktslæge, 24. 11., 56 A., Hjørring.
- , Johan Jacob, Justr., 9. 4., 86 A., Faaborg.
- Jansen, Harald E. I., Lt., Lods, 30. 10., 69 A., Dragør.
- Jensen, Charles, Postass., 22. 11.
- , Emilie Marie Fred., Skolebest., 7. 1.
- , Hans, Kmr., 22. 12., 82 A., Egeløvgaard, Falster.
- , Hulda Charlotte Marie Henriette, f. v. Hagn, 27. 9.
- , Jens Hansen, Toldforv., 16. 11., 60 A.
- , Juliette Emilie, f. Møller, 3. 9., 82 A., E. e. Prlt.
- , Julius, fh. Skibsf., 4. 12., H: Wilhelmine, f. Koch.
- , Julius Aug., fh. Postm., 9. 3., 67 A.
- , Mathias Peter, Kapt., fh. Landstingsm., 31. 1., 63 A., Aakirkeby, H: Gundeline, f. Nielsen.
- , Niels Chr. E., Gross., 15. 4., 43 A.
- , Obeline Claud., f. Hjort, 25. 5., Fanø, M: Distriktslæge.
- Jensen, Olaf V., fh. Varemægler, 12. 6., H: Danietta, f. Castonier.
- , Peter Rud., Strandkontroll., 23. 11., 54 A., Hundested.
- , Regine Caroline, 16. 4., Thorslunde, M: Sgpr.
- , Sophie, f. Mandix, 25. 3., Skjold, M: Lærer.
- Jensen-Brændholdt, Jens Peter, Folketingsm., 28. 4., 53 A.
- Jeppesen, Jeppe Carl, Fyrskibsf., 5. 8. paa Søen.
- Jespersen, Anker, cand. pharm., 15. 3., Næstved.
- , Christine Elisab. Margr. Christophe-
rine Fred., f. Sehested, 13. 6., 86 A., E. e. Etr., Herredsf.
- , Hans Peter Marius, cand. pharm., 6. 2., 63 A.
- , Jesper Hannibal Stockfleth, fh. Pr-
arkivar, 27. 4., H: Emilie, f. Lo-
rentzen.
- , Kirst. Sophie Fred., f. Dinesen, 2. 10., Helsingør, E. e. Prok.
- , Margrethe, f. Damkjer, 25. 9., M: Gross.
- Jess, Ellen Cathr., f. Jensen, 13. 6., M: Fuldm.
- Jessen, Christ. Ulrikke, f. Barfoed, 31. 12.
- , Frederik Ferd., Propr., 15. 3., Sys-
tofte.
- , Victor Otto, 16. 5., H: Olga, f. Grave.
- Johansen, Alfred Emil Theodor, Kasse-
kontrol., 13. 9., Skodsborg, H:
Christine, f. Baht.
- , Andreas, Præst, 24. 4.
- , Charlotte, f. Sibbern, 24. 1.
- , Charlotte Marie, Lærerinde, 10. 2.
- , Christian, Provst, 22. 11., 46 A., Dybe.
- , Eleonora Christ., f. Filtenborg, 8. 9.
- , Jens Peter, Postm., 20. 12., 44 A.
- , Mathilde, f. Klitgaard, 18. 5., Nibe, M: Kbm.
- Johnsen, Anna, f. Tærgesen, 20. 8., Odense, M: fh. O.lærer.
- Johnson, Thomas, Entrepr., 14. 9., 63 A., Skodsborg.
- Jones, Marie, f. Tachau, 17. 2., 78 A., E. e. Prof.

- Josephsen, Niels, Justr., 2. 6., 68 A.
 Juel, Marie Amalie Fred. Rudolphine,
 f. Baronesse Wedell-Wedellsborg,
 16. 6., 71 A., Østergaard, E. e.
 Kmh. r.
 Juel-Frederiksen, Carl, Ass., begr. 30.
 12., 29 A.
 Juhl, Iver Nissen, Kbm., 14. 2.
 —, Joh. Cecilie Kirst., f. Reehoff, 5. 11.,
 E. e. Organist.
 —, Laura Christ., f. Petersen, 18. 6.,
 E. e. Kbm.
 Juncker, Marie Vilhelmine, 17. 4., D.
 af Kapt.
 Juul, Charl. Emilie Vilh. Laurentia, f.
 Husum, 14. 5., M: fh. Sgpr.
 Juul af Rysensteen, Vibeke Margr.
 Henriette, f. Blechingberg, 26. 9.,
 49 A., Mundelstrupgaard, M: Ba-
 ron, Kmh. r.
 Jürs, Carl Joh., Prlt., 5. 7., H: Thora,
 f. Muus.
 Jähnigen, Karen Joh., 12. 3.
 Jöhnke, Julie Sophie Andrea, f. Reitzel,
 30. 7., M: Admiral.
 Jørgensen, Bertha, 18. 6., Roskilde,
 M: Ing.
 —, Fr. Chr., Hof-Ur- og Kronom.fabr.,
 25. 1., 72 A.
 —, Jørgen Georg, Prof., fh. Forst., 1.
 6., 66 A. H: Petrea, f. Capito.
 —, Julius Chr., Lt. 9. 6., 70 A.
 —, Nicolai Henrik, Sgpr., 5. 1., 95 A.,
 Kolding.
 —, Niels, Justr., Sagf., 21. 6., 67 A.,
 Odense.
 Kaarsberg, Anton Sophus, Etr., 31. 8.,
 70 A.
 Kalhauge, Sophus Viggo Harald, Orga-
 nist, Komp., 19. 2., 64 A., H: Au-
 gusta, f. Ryberg.
 Kalkar, Otto, Gross., 1. 2., H: Lili, f.
 Mannheimer.
 Kampmann, Johanne, f. Berendsen, 12.
 6., 46 A., E. e. Postm.
 Kannevorff, Ida, 13. 5.
 Kaper, Johannes, O.lærer, 17. 1., 71
 A., H: Mariane, f. Branner.
 Kappen, Helga Anastasia, f. Marx, 24. 1.
 Karstensen, Jens, fh. Præst, 1. 4.
 Kauffmann, Heinrich Aug. Theodor,
 Gen.lt., Kmh. r., Ordensceremonim.,
 17. 6., 86 A.
 Kauffmann, Karin Sophie, 3. 7., Taar-
 bæk.
 Kehlet, Eline Kirst., 19. 8., E. e. Choko-
 ladefabr.
 Kemp, Otto, Ing., 27. 1.
 Kernn, Clara Florentine, 18. 5.
 —, Frederikke Dorthea, 7. 4.
 Kielsen, Johan Ferd., fh. Tømmerhdl.,
 27. 11.
 Kieler, Hansine Carol. M., fh. Instituts-
 best., 30. 4.
 —, Julie Marie, f. Kieler, 2. 4., Aal-
 borg.
 Kiellerup, Harald Ferd., fh. Vexelmæg-
 ler, 19. 12., H: Emilie, f. Schu-
 macher.
 Kierkegaard, Dagmar Emilie, f. Schmidt,
 23. 9., M: Statsb.ass.
 Kierulf, Mary, f. Laybourn, begr. 5. 9.,
 92 A., Brønshøj.
 Kierulff, L. T., Jærnstøber, 3. 3., 82
 A., Helsingør.
 —, Thora Magdalene, f. Jensen, 29. 9.
 Kinzi, Margarita Philippa, 22. 9.
 Kirstein, Clara Mathilde; f. Boserup,
 31. 12., M: Læge.
 Kiær, Anna Vilhelmine Aug., f. Riis, 2.
 11., Zarskoje-Selo, E. e. Gen.major.
 —, Carl Conrad, Ing., 25. 3., 69 A.,
 Malmø, H: Vilhelmine, f. Ørum.
 Kjeldahl, Joh. Marie, f. Bisted, 14. 3.
 Kjeldsen, Nanny, f. Fribert, 11. 2.,
 Havnø.
 Kjellman, Marie Cecilie, f. Eckardt,
 5. 4.
 Kjer, Jacob, fh. Sgpr., 13. 1., 79 A.,
 H: Caroline, f. Berth.
 Kjær, Chr. A., Gross., 22. 3.
 —, Christiane, f. Jensen, 4. 5., Hors-
 sens.
 —, J. Anton, fh. Propr., 17. 5., Brønshøj,
 H: Julie, f. Brinch.
 —, N., Fabr., 10. 11., Horsens.
 —, Peter Vilh., Skolebest., 28. 2., H:
 Johanne, f. Ørsted.
 Kjølner, Arnold Maurico, Skibsf., 16. 2.,
 49 A., H: Louise, f. Albrecht.
 Klein, Johan Adolph, Kapt., 28. 10.,
 Hillerød.

- Klein, Mathilde, f. Kruise, 29. 7., E. e. General.
- Klenow, Vilhelm, Fabr., 28. 9.
- Klingsey, Georg Poul Edv. Will., Gross., 14. 7., H: Christiane, f. Harboe.
- Klüwer, Bernhard Aug. Jul., Ass., 28. 10.
- , Wulff Jacob Christen, Ob., 11. 1., 77 A., H: Maja, f. Krag.
- Klæbel, Johanne Cathr., 3. 10.
- Knagenhjelm, Niels Joachim, 5. 7., 51 A., Los Angelos.
- Knigge, Louise Christ., f. Hermansen, 3. 11.
- Knock, Andrea Margr., f. Søgaard, begr. 13. 12.
- Knox, George Edward, fh. Revisor, 16. 4., 50 A., Fredensborg.
- Knudsen, Axel Albert, Arkitekt, 7. 1., H: Elisabeth, f. Steen.
- , Chr. Fred. Octavius, Prokurist, 9. 1., H: Caroline, f. Elbke.
- , Henriette, f. Bevers, 11. 12., E. e. Kl.lott.koll.
- , Mathilde Amalie Antoinette, f. Salpius-Beutler, 18. 3., E. e. Instrumentm.
- , Poul, Etr., Godsejer, 28. 5., 85 A., Blidstrup.
- Knuppert, Agnes Emilie, f. Kreutz, 24. 11., Hjortshøj, M: Sgpr.
- Knuth, Erik Chr. Hartvig, Greve, 15. 2., 19 A., Berlin.
- , Joachim Sigmund Ditlev, Greve, 18. 10., 70 A.
- Knutzen, Christian Nestor, fh. Stat.forst., 18. 1., 65 A.
- Koch, Chr. Carl Paludan, Sgpr., 1. 9., 48 A., Skelund, H: Dagmar, f. Calberg.
- , Fritz Peter Anton, Arkitekt, 24. 8., 48 A., H: Julie, f. Muus.
- , Fro Mathilde Louise, f. Friis, 18. 3., Odense, M: Konfr.
- , Vilhelmine, f. Jørss, 17. 4., E. e. Etr., Direkt.
- Kock, Vangine Marie, f. Djuurhuus, 14. 12., M: fh. Borgm.
- Koefoed, Charlotte, f. Buhl, 15. 1., E. e. Kancr., Byf., Nykjøb. M.
- , John David Bertram, fh. Sgpr., 25. 5., Gladsaxe.
- Koefoed, Michella Elisab., f. Marcher, 22. 3., 86 A., E. e. Sgpr.
- , Peter Andreas, Apoth., 25. 2., Kjellerup.
- Kofoed, Cecilie, f. Oppenhagen, 29. 3.
- Kolling, Carl Vilh., Urtekr., 11. 10.
- Kolster, M. J., fh. Dampskibsf., 4. 4. 80 A., Nordby.
- Konerding, Albert, Vinhdlr., begr. 8. 1.
- Kornerup, Christian, Ing., 17. 3., 53 A., Mexiko.
- Korsholm, Louise, f. Bekke, 31. 8., Føllesløv.
- Krabbe, Sigrid, f. Jonsson, 24. 12., M: Ing., cand. polyt.
- Krag, Ingeborg, 11. 12., Odense.
- , Jutta, f. Saurbrey, 17. 10., Assens, M: Amtstuefuldm.
- , Peter Marinus, Gross., 18. 2., H: Dora, f. Carlsen.
- Kragballe, Ludvig Bager Nissen, Kt.-chef, 15. 4., 76 A.
- Kragelund, Cecilie Mathilde, f. Rasmussen, 30. 11., Hobro, M: Distriktslæge.
- , Louise Marie, f. Kirchheiner, 13. 4., M: Klokker, Kmr.
- Kragh, Stine Regine, f. Wiederberg, 25. 2., 80 A., E. e. Vaabenm.
- Krarup, Sophus Nicolai, Birkedom., 21. 1., 65 A., Hammel.
- Krause, Elsine Kirst., f. Søborg, 19. 1., 67 A.
- , Martine, f. Bræstrup, begr. 5. 5., 69 A.
- Krebs, Dorthea, f. Halvorsen, 27. 4.
- Kretz, Ferd. Adolph Jul., Ass. i Finm., begr. 10. 11., 80 A.
- Krog, Jenny, f. Meyer, 28. 12., 82 A.
- Krogh, Caroline Pretrea, f. Bohn, 15. 6.
- , Henny Mathilde, f. Ørnstrup, 14. 12.
- , Ludvig Fred. Napoleon, Fabr. 28. 11., H: Magdalene, f. Dencker.
- Krogh-Madsen, Christian, Lt., 27. 8., paa Søen.
- Krohn, Cæsius Crinitus Inopinatus, fh. Sgpr., 16. 12., 93 A., Svendborg.
- , Pietro Købke, Prof, Museumsdirekt., 15. 10., 65 A.
- Kruse, Jørgen Herman, fh. Sgpr., 20. 11.
- Kryger, Hanne, 28. 6.

- Kræmer, Carol. Petrea, f. Møller, 26. 7., Gjentofte, M: Skibsf.
 Krøger, Johanne, f. Hinsch, 9. 3., Tved.
 Krøyer, Jes Martin Emanuel, Lt., 20. 2., Taarnby.
 Kunning, Martin, O.lærer, ?, 4., 54 A., Hillerød.
 Kyhl, Emilie Agathe, fh. Kl.lott.koll., 7. 12.
 Kähler, Frantz Übersax, fh. O.maskinm., 11. 2., 79 A.
 Købke, Ludvig Vilhelm, Justitssekr., 27. 11., 73 A.
 —, Olaf, Læge, 30. 11.
 Køhler, Gotfred Ludvig, Fabr., begr. 20. 9., H: Eva, f. Tamsan.
 —, Marie Leonora, f. Gram, 23. 7., M: Maskinm.
 Køll-Ewers, Marie B., begr. 27. 1.
 Kølle, Marie Petrine, f. Sørensen, begr. 20. 1., E. e. Gross.
 Lakier, Chr. Cornelius Lerche, fh. Sgpr., 16. 2., H: Jørgine, A. E., f. Fugl.
 —, Jørgine Andrea Elisab., f. Fugl, 1. 4., 92 A., E. e. Sgpr.
 Lambrecht, Andreas Fred. Theodor, fh. Blik.slagm., 15. 1., 80 A.
 Lammers, Laura, f. Simonsen, 2. 12.
 Lampe, Victor, fh. Kbm., 16. 1.
 Landbo, Angelica Carol., f. Sporleder, 15. 5., 52 A., M: Klokker.
 Lange, Elna Marie, f. Borum, 8. 9., Hellerup.
 —, Emma Emilie, 15. 5.
 —, Ida Mathilda, 31. 12.
 —, Jens Michael Ludvig, Kapt., 19. 9., 49 A.
 Langhoff, Johanne Louise, f. Rasmusen, 12. 10., E. e. Kapt.
 Langsted, Peter N., Boghdlr., 30. 9.
 Lannig, Marie Louise, f. Rosenørn, 8. 7., 86 A., E. e. O.læge.
 Larpent, August Herman Villerme, Prof., 30. 11., 72 A., H: Hanne, f. Schneekloth.
 Larsen, Anna Kirst. Elisab., f. Ibsen, 18. 9., 77 A., Slagelse, E. e. Murerm.
 —, Anna Kristine, f. Berg, 24. 9., Vejlbj., M: Sgpr.
 —, Carl Fred., Kbm., cand. pharm., 23. 2., Kal.borg, H: Lone, f. Skyum.
 Larsen, Hans Vilh., Skovkass., Landinsp., 6. 4., 66 A., Nykjøb. F.
 —, Jens, Gaardejer, 15. 6., 71 A., Jersie.
 —, Sophie Amalie, f. Jørgensen, 3. 2., M: Dampskibsf.
 Larssen, Herman Ant. Joh. Vilh., Kapt., 23. 1., 80 A.
 Lass, Joh. Kirstine, f. Worck, 5. 7., Næstved, M: Krigsasses.
 Lassen, Hans Jul, Gross., 22. 7.
 —, Magda Carol., f. Jensen, 11. 1., M: Ing.
 —, Roathine, f. Poulsen, 26. 10., E. e. Administr.
 Lasson, Cathrine, 26. 2., Horsens.
 Lau, Emilie, f. Buschardt, 11. 1., Rudkjøb., M: Toldass.
 Laub, Frederik, Forp., 13. 5., Frørup, H: Johanne V., f. Ploug.
 —, Johanne Vilhelmine, f. Ploug, 9. 6., E. e. Forp.
 Lauridsen, Jacob Krist., O.sagf., 3. 11.
 Lauritsen, Viggo Carl, Toldass., begr. 29. 9., Rønne.
 Lauritzen, Andreas Sørensen, Strandkontroll., 25. 4., 52 A., Taars.
 Lausen, Meta, f. Jensen, 18. 1., E. e. Sagf.
 Leerager, Adolphine Fred., f. Bøhme, 4. 1.
 Lehmann, Henriette Sophie, f. Schwendensen, 2. 10., M: Hospitalsinsp.
 Lehn, Sophie Hedevig, 29. 9.
 Leidersdorff, Axel Vald., fh. Hotelejer, 18. 5.
 Lenbroch, Carl Fred., exam. jur., begr. 29. 10.
 Lendorf, Alfred, Propr., 15. 8., 63 A.
 Lerche, L. J., fh. Dampskibsf., 19. 3., Rønne.
 v. Lerchenfeld, Else Josephe Marie, f. Rigsfriherreinde Lillienchrone, 17. 1., 47 A., Berlin.
 Leth, Andreas Peter Martin, fh. Sgpr., 6. 3., 83 A., Middelfart.
 —, Anton, Gross., 7. 3., Hjørring.
 Levin, Leopold, Direkt., 5. 3.
 Levensen, Lorents Johs., fh. Sgpr., 13. 12.
 Levison, Otto Jul., H.sagf., 7. 12., 70 A.
 Liebe, Agnes, 30. 10.
 Lillielund, Fritz, Kbm. 27. 9., Næstved.

- Lillelund, Hans Bernstorff, fh. Sgpr., 14. 3., 77 A., Hornslet.
- Limpricht, Vilh. Victorine Fred., f. Friis, 1. 5., Hillerød.
- Lind, Johanne Marie, 21. 5., Sct. Hans Hosp., E. e. Adjunkt.
- Lindbach, Fred. Conrad, Kbm., 25. 2., Slagelse.
- Lindbæk, Jacob Aug., Ass., 27. 10.
- Lindhard, Axel Vald., Dyrlæge, 2. 5., 57. A., Jyderup.
- Lindholm, Anne Christ., f. Petersen, 26. 5., Stubbekjøb., E. e. Lærer.
- Lindsted, Hertha Vilh. Louise, f. Bølle, begr. 17. 2., E. e. Kapt.
- Lintrup, Bjørg, f. Hallum, 17. 9., 94 A.
- Listov, Ane Fred. Lovise, f. Conradt-Eberlin, 26. 8., 80 A., Dalby, E. e. Sgpr.
- Ljungdahl, Lorentz B., fh. Gross., 18. 4., Ordrup, H: Elise, f. Jost.
- Lodberg, Marie, f. Behrend, 2. 8., 70 A.
- Lohmann, Benthine, f. Hertz, begr. 1. 9., M: fh. Skibsf.
- , Magdalene Christ. Elisab., f. Ipsen, 20. 10., 79 A., Rønne, M: fh. Bankdir.
- Lohse, Catherine, f. Edwards. 19. 6., Egemark, E. e. Konsul.
- Lomholt, Thomas, Postm., 30. 1., 54 A., Viborg.
- Lorck, Carl Berendt, fh. Genkonsul, 25. 10., 92 A., Leipzig.
- Lorentzen, Henriette Marie, f. Cloos, 4. 5., Aarhus, E. e. Sgpr.
- Lorenzen, Claus Nicolai, Sgpr., 11. 8., 70 A., Gislev.
- , Else Cathr., f. Walthersdorff, 26. 11.
- , Hansine Dorothea, f. Jørgensen, 9. 3., M: mag. art.
- Lose, Henriette Debora, f. David, 23. 10., M: Direkt.
- Lous, Thora, f. Bøge, 1. 3., E. e. Forst.
- Lund, Carl Andr., Dampskibsf., 13. 2., 46 A., Rønne.
- , C. C., fh. Kæmner, Branddir., 2. 1., 80 A., Lemvig.
- , Christian Christoffer, Postinsp., 25. 12., 68 A., H: Jutta, f. Zillen.
- , Christian Michael, Skibsf., 8. 10., Karlslunde.
- Lund, F., Blikkenslagerm., 28. 8., Saxkjøb.
- , Holger Saxild, Skuesp., 7. 3.
- , Julius Chr. Alex., Spejlfabr., 26. 11., 68 A.
- , Otto Emil, O.sagf., 23. 6.
- , Sophus Martin, fh. Kbm., 1. 5., Hellerup, H: Amalie, f. Bruhn.
- Lunøe, Henriette Margr., f. Floug, 7. 3., E. e. Sgpr.
- Lyder, Th. Chr., Ass., 8. 1.
- Lyngbye, Hans Erik, Postkontrol., Kapt., 8. 5., 46 A.
- Lytzau, Johanne Petrea, f. Larsen, 30. 4.
- Lütken, Mathias, Marinemaler, 4. 10., Odense.
- Læssøe, Axel Viggo, fh. Sgpr., 8. 4.
- Løffler, Harald Victor, O.sagf., 18. 6., 35 A., H: Emma, f. Madsen.
- , Laura Dorthea, f. Fossum, 9. 8., Charlund.
- Løgstrup, Niels Jørgen, Sagf., Branddir., 27. 6., 34 A., Odder.
- v. d. Maase, Frederik Chr. Rostgaard, Kmhr., 7. 9., 79 A.
- Mackeprang, Edvard Emil Hippolyt, fh. Sgpr., 30. 11., 89 A., Fodby.
- , Inger Cathr., f. Krøldrup, 23. 4., Silkeborg.
- , Johannes, 29. 3., 65 A., Røstånga, H: Louise, f. Klinteberg.
- Madsen, Ane, f. Nielsen, 11. 12., Løve, M: Stationsm.
- , Fredrik Martin, Godsforv., Sagf., 25. 3., 73 A., Middelfart.
- , Johan Philip Emil, Sgpr., 13. 6., 73 A., Horne.
- , Olaf, Redakt., 19. 8., 31 A., Kolding.
- Magnus, Carl Jacob, cand. phil., fh. Redakt., 28. 2., 85 A.
- Malling, Carl Thorv., Konsul, 1. 5., 72 A., Aalborg.
- , Jørgen Henrik, Komp., 12. 7., Lyngby, H: Jenny, f. Vandel.
- Manicus, Caroline, 29. 4.
- Mannicke, Laurits Gottfred, Gross., 24. 12.
- Marcher, Betzy Susanne Sybille, f. Lassen, 1. 7., 70 A., Soderup, E. e. Ob.

- Marke, J. P., Dyrslæge, 10. 11., 60 A., Nibe, H: Elna, f. Heinricy.
 Marker, Sophie Hedevig, f. Steensen, 4. 10.
 Marky, Niels Peter, fh. Gasværksbest., 25. 8., H: Sørine, f. Melsing.
 Marschall, Fritz Chr. Aug., Landinsp., 4. 9.
 Marschner, Agnes Elisab., 8. 11., Nykjøb. F.
 Marsmann, Ernst Gottlieb Heinr., fh. Fabr., 8. 2., H: Catbinka, f. Maag.
 Masorsky, Hans Henrik, fh. Toldforv., 25. 11., 92 A., Løgstør.
 Mathiesen, Asta, 23. 2., B: Sgpr.
 —, Haagen, 7. 2., B: Telegrafbest.
 Matsen, Aage Camillo Ørsted, Lt., 22. 2., Bonia.
 Matthæi, Eva Hermandine, f. Reetz, 17. 10., E. e. Kapt.
 Mau, Anna Margr. Gustave Magd., 17. 3.
 —, Emma, f. Traubette, 26. 12., Lyngby.
 Mazanti, Carl Aug. Emil, Ing., 18. 6.
 Meincke, Methea Kirst., 14. 3.
 Meinert, Adolph Peter Theodor, Etr., 18. 8., 80 A.
 Melbye, Axel Jensen, fh. Propr., 24. 8., H: Vilhelmine, f. Kühnel.
 —, Jørgen Peter, Sgpr., 14. 11., 61 A., Vejle, H: Edle, f. Lund.
 —, William, Gross., 12. 2., H: Rebekka, f. Nygaard.
 Meldal, Louis, Part, 10. 2., Skodsborg.
 Meyer, Carl Adolph, O.sagf., 10. 6., 44 A.
 —, C. A., fh. Kbm., 29. 8., Ringsted.
 —, Hanne Emilie, f. Schougaard, 29. 4., E. e. cand. polyt.
 —, Jacob Fred., Justr., Direkt., 13. 8., 55 A., H: Agnes, f. Bing.
 —, Johan Fred., Gross., 2. 8.
 —, Johanne Marie, f. Petersen, 29. 4., Hornbæk, E. e. Skibsf.
 —, Theodor, Propr., 31. 7., 83 A., Ny Skivehus.
 v. Meyeren, Adelheid, 18. 7., Nizza.
 Meyn, Charles Victor, 1. 3., New York, F: Læge.
 de Meza, Julie, f. Feyerschou, 7. 12., Aalborg, E. e. Prof.
 Moe, Elisab. Marie, f. Friis, 20. 10., M: Ritn.
 Mogensen, Ulrik Emilius, Krigsasses., 2. 6.
 Mollerup, Frederik Chr., Sejlmagerm., 19. 2.
 Moltzen, Johanne Eleonora, f. Schiøtte, 29. 6., E. e. Toldkontrol.
 Monrad, Anna Th., f. Thorsen, 2. 2., E. e. Kollabor.
 —, Ejvind, Maskining., 15. 6., Riga, H: Emmy, f. Petersen.
 Mortensen, Anders Chr., Lt. 3. 9.
 —, Carl, Skovrider, 6. 2., Hammel, H: Hertha, f. Werdelin.
 —, Hans Jacob, fh. Krydstoldass., 30. 3., Svendborg.
 Morville, Anna, f. Schmiegelov, 22. 9., 76 A., Viborg, E. e. Just.sekr.
 Mossin, Thora Louise, f. Madsen, 20. 4. de la Motte. Ane Marie, f. Birnbaum, 22. 12., 85 A.
 Mottlau, Theodora Ragnhilde, f. Richardt, 26. 7.
 Mourier, Paul Pierre Ferd., H.assess., 19. 4., 67 A., H: Christine, f. Tobiasen.
 Moyel, Emilie Concordia, f. Jensen, 1. 12., 75 A.
 Mule, Augusta, f. Brummer, 19. 12., M: Univer.pedel.
 Mulvad, Carl Jens Emil, Telegrafbest., 5. 6., 67 A.
 Munch, Anna Marie Amalie, 24. 2., E. e. Prof., Digter
 —, Cecilie Benedicte, f. Lund, 26. 2., E. e. Skibsf.
 —, Christine, begr. 2. 11., 76 A.
 —, Peter Chr. Fred., Kapt., 27. 3., 78 A., H: Ina, f. Nielsen.
 Mundt, Anna Augusta, f. Paulsen, 28. 6., Lyngby, M: O.prok.
 Munk, Constantine Marie, f. Kühné, 2. 10., 70 A.
 Muus, Mathilde, f. Hilarius Kalkau, 21. 12.
 Mygdal, Anna Birgitte Christiane, f. Jensen, 27. 12., E. e. Sgpr.
 Mygind, Søren Chr., Restauratør, 13. 8.
 Mynster, Hans, Propr., 7. 3., Brønshøj.
 —, Kirstine, f. Nielsen, 4. 8., Brønshøj.

- Mynster, Sophie Jochumine, f. Tolstrup, 23. 6., 73 A., E. e. Just.
- Mülertz, Dorette, 21. 12., Valby.
- Müller, Cecilie Sophie, f. Henningsen, 3. 8., Charl.lund.
- , Ellen Christiane, f. Lund, 11. 2., M: cand. pharin.
- , Emma Emilie, f. Hjorth, 19. 12. E. e. Univer-pedel.
- , Emma Emilie Charl., f. Aagaard, 13. 12.
- , J. C., fh. Strandkontrol., 8. 4., Kalborg.
- , Peter Fred., fh. Propr., 22. 7.
- , Petrea Carol., f. Dybvad, 27. 6., M: Skibsf.
- , Sophie Mathilde, 27. 4., 77 A., B: fh. Sgpr.
- Müllertz, Camillus, O.læge, 10. 5., 74 A.
- Münster, Marie Wilh. Petrine, f. Jensen, 20. 3.
- , Niels Olaus Frantz Vilh., Boghldr., 28. 4.
- Mürer, Carl Villiam van Vylich, Propr., 17. 1., Lyngby.
- Mølgaard, Emily Harriet, f. Brinkman, 20. 4., M: Læge.
- Møller, Alvilda Carol., f. Brodersen, 19. 4., E. e. Gross.
- , Ane, f. Hansen, 10. 10., Nykjøb. F.
- , Anna Maria Thomasine, f. Wiese, 9. 3., Gjentofte.
- , Carl Chr. Marius, fh. Kontorbest., 2. 2., H: Helga, f. Urban.
- , Carl Georg, fh. Skibsminør, 13. 7.
- , Caspara, f. Lemberg, 5. 7., 72 A., N. Sundby.
- , Christiane, f. Poulsen, 4. 8., Holstebro, E. e. Kbm.
- , Emilie, 3. 3.
- , Emma Charl., Konvent., 29. 7., 90 A., Espergærde.
- , Frederik Adolph Chr., fh. Provst, 20. 7., 88 A., Næstved.
- , Ida Marie Albertine, fh. Lærerinde, 12. 12., 73 A.
- , Peter Chr., Insp., 16. 7.
- , Sophus Chr., Prok., 4. 10., 81 A., Bogense, H: Rebekka, f. Preisler.
- , Theodor Carl Georg, Direkt., 18. 1.
- Mønsted, Einar Hugo Esmann, Kbm., 7. 8., Aarhus.
- Mørch, Benedicte Andrea, f. Holdt, 2. 4., Herlufsholm, M: Adjunkt.
- Mørck, Petra Michella, f. Koefoed, 21. 11., Slangerup.
- Mørkeberg, Christian Fred., Kbm., 1. 9., 84 A., Præstø, H: Marie, f. Hald.
- Nagel, Ove Emanuel Thorbjørn, Kmr., 12. 7., 84 A., Kjellerup.
- Nancke, Marie Vilh. Carol., f. Bützow, 28. 3.
- Naylor, John, Part., 29. 12., 79 A.
- Neckelmann, Carl, Etr., O.prok., 15. 9., 89 A., Viborg, H: Marie, f. Gjølbye.
- Neergaard, Caroline Cathr., f. Rump, 8. 10., 78 A., Hillerød.
- , Edle, f. Steenstrup, 21. 7., 77 A., Rendsborg, E. e. Præst.
- Nehm, Frits Eduard, Lærer, begr. 5. 2.
- Nellemann, Peter G., 28. 9.
- Nielsen, Albertine Emilie, f. Jacobsen, 8. 1., M: Ktchef.
- , Anders, Skolebest., 28. 12., H: Maja, f. Rognaas.
- , Christen, fh. kgl. Hushovm., 4. 6.
- , Emilie Louise, f. Mortensen, 23. 4., Libau, M: Direkt.
- , Emma Beate, f. Jensen, 15. 3., E., e. Læge.
- , Frederik Philip, fh. Gym.lærer, 14. 1.
- , Henny, f. Ohlsson, 27. 3., M: Auktionshldr.
- , Holger Jul. Peter, Journ., 18. 4.
- , Isidor Adam Edv., fh. Hovedkass., 31. 3.
- , Jacob Peter, Kapt., (24) 10., 75 A., H: Jacobine, f. Birch.
- , Jens, Stat.forst., 6. 10., 53 A., Thisted.
- , Jens W., fh. Stat.forst., 8. 10., 72 A., Aarhus.
- , Johan Peter, kgl. Skovf., 28. 7., Folehave.
- , Johanne Christiane Andrea, f. Borgen, 29. 3., E. e. Kapt.
- , Juliane Marie, f. Rødder, 24. 12., 83 A., Glostrup, E. e. Lt., Postkond.

- Nielsen, Mary Jacobine, f. Jacobsen, 1. 11., 24 A., M: Statsbass.
 —, Meta, Institutbest., begr. 17. 8.
 —, Niels, Gross., 28. 10., 57 A.
 —, Palle Fløe, Gross., 20. 2.
 —, Rasmine Christiane Vilh., f. Andersen, 23. 10., E. e. Smedem.
 —, Rasmus, fh. Lærer, 2. 8.
 —, Rasmus, fh. Kbm., 2. 9., 70 A., Nakskov.
 —, Sophie Fred., f. Tscherning, 29. 9., E. e. Lærer.
 —, Thora Carol., f. Lodberg, 13. 2., Sorø, E. e. Sgpr.
 —, Vilhelm, Justr., 25. 3., Gjentofte.
 Niss, Constance Ludovica Andrea, f. Møller, 5. 9., Hillerød, E. e. Landskabsmaler.
 —, Thorvald Simeon, Landskabsmaler, 11. 5., 63 A., Hillerød, H: Constance L. A., f. Møller.
 Nissen, Carl Adolph, Prof., Dr. phil., 11. 4., 65 A.
 —, Ludvig Aug., Kbm., 10. 12.
 Nissen-Sommersted, Johan Fred. Chr., Etr., 25. 2., 70 A., H: Olga, f. Pallisen.
 Noack, Vilhelmine, 1. 4.
 Noll, Chr. Oscar Johs., kgl. Berider, 6. 5., H: Dorthea, f. Thaisen.
 Norgaard, Gerhard Joh. Nicolai, Apoth., 27. 7., 62 A., H: Petrea, f. Feller.
 Norrie, John Richard, Bogbindm., 10. 10.
 Nyegaard, Sophie Carol. Magd., f. Dobel, 14. 8.
 Nyholm, Hans Christoffer, Direkt., 5. 7., H: Emilie, f. Risting.
 —, M. S. H., Skovrider, 3. 4., 58 A., Dronninglund.
 Nyrop, Christoffer, 17. 4., Nebraska.
 Nystrom, Ludvig Theodor, Handskefabr., 26. 7., H: Emma, f. Dreyer.
 Nøddelund, Johan Chr., Maskinfabr., 16. 9., 81 A.
 Nørring, Rudolph, Fuldm., 22. 9., 33 A.
 Obelitz, Caroline Annette, f. Feveje, 18. 12., E. e. Kom.dør.
 Olivarius, Tage Chr. de Fine, Arkitekt, begr. 8. 9., Randers.
 Olsen, Andr. Peter Moltke, fh. Skibsf., 9. 12.
 Olsen, Christen, Organist, 30. 7., Slagelse.
 —, Jens Will. Rent., 29. 3., H: Christa, f. Bodenhoff.
 —, Johan Wilh., Galanthdr., 3. 6.
 —, Siegfred, fh. Redakt., 21. 5., 70 A., St.hedinge.
 —, Sophus Ferd., Dyrslæge, 23. 1., Søderup.
 Oppermann, Helga Borghild Alvide, f. Faber, 6. 8., Vordingborg.
 Ortman, Elise Simonie, 28. 10., 78 A., Odense.
 —, Fred. Ludvig Marius, Ktchef, 4. 12., 67 A.
 —, Sophie Antonie Henrikke, f. Storm, 3. 1., Brabrand.
 Ostermann, Lilly Ulrica Sophie, f. Hafstrøm, 7. 10., M: Organist.
 Otterstrøm, Marie Elisab., 25. 10., 69 A.
 Otto, Feodora Josephine Aug., f. Larcher, 15. 5.
 —, Georg Vilh. Chr. Ulrik, Student, 3. 6., 19 A.
 —, Jul. Corvinus, Manufakturhdr., 1. 7.
 Pacht, Elvina Aug., 2. 12.
 Pagh, Axel, Trafikinsp., 8. 4., 59 A., Aalborg.
 Pape, Amalia, f. Petersen, 1. 4., Aarhus.
 Paulsen, Aug., Toldass., Lt., 9. 5., H: Charlotte, f. Trampe.
 —, Betzy Vilh., f. Komtesse Schaffalitzky de Muckadell, 3. 5., 71 A., V. Aaby, E. e. Jagtjkr.
 Peckham, Charlotte, f. Dawes, 17. 6.
 Pedersen, Elisab. Bella Marie, f. Borup, 16. 5., Hillerød, M: Kunstmaler.
 —, Hans Henrik, Stat.forst., 28. 9., 65 A., Sandved.
 —, Rasmus, Prof., 2. 5., 64 A.
 —, Rasmus, Sgpr., 15. 7., 39 A., Ørum.
 Perch, Albert Vilhelm, 14. 4., Aalborg.
 Petersen, Ane Dorthea, f. Fønnesbech, 9. 2., Gadstrup.
 —, Anna Christ., f. Pedersen, 30. 7., E. e. Arkitekt.
 —, Anna Poulina Jensine, 10. 5., E. e. Etr.
 —, Axel Reymann, stud. med., 16. 6., Vejle.

- Petersen, Carl Jul., Kom.dør., 24. 12., 51 A., Holbæk.
- , Carl Victor, fh. Redakt., 9. 4., 72 A., Næstved.
- , Caroline Jacob, f. Kaas, begr. 22. 1., E. e. O.skibsmiør, Krigsassess.
- , Chr. Frederik Bindsbøll, Krigsr., 3. 6.
- , Chr. Tullin, fh. Apoth., 13. 8., Helsingborg.
- , Eline Margr., f. Bränniche, 23. 11., 84 A., E. e. Justr.
- , Emilie Louise, f. Baagøe, 20. 6., Svendborg, M: Distriktslæge.
- , Frederikke Louise, 30. 6., 77 A., Holbæk, E. e. Konsul.
- , Jens, Hof-Fotograf, 1. 2., 75 A.
- , Jens Christoffer, Sognefoged, 24. 5., 65 A., Villestofte.
- , Johanne Charl., f. Bromberg, begr. 27. 3., M: fh. Postexp.
- , Luise Friederika Magdalena Elsebea, f. Gosch, 18. 7.
- , Marie Rybner, f. Vestergaard, 1. 6., Esbjerg, M: Realsklærer.
- , Mathilde, 7. 7., E. e. Medaill.
- , Nicolai Peter Emil, Kancl., cand. jur., 4. 10.
- , Niels P. Herman, Fuldm., 6. 5., H: Louise, f. Winther.
- , Paul Fred., fh. Driftsinsp., 11. 11., 86 A., Randers.
- , Peter Behrendt Købke, V.konsul, 12. 8., Argentina.
- , Richard, fh. Sgr., Forf., 3. 8., Grevinge, H: Johanne Margr., f. Petri.
- Pfaff, Johanne, Skolebest., 19. 8.
- Pfeiffer, Jacob Carl Ludvig, kgl. Fuldm., 12. 11., 67 A.
- Pheiffer, Jenny, f. Schwartzkopf, 23. 5.
- Philipson, Louis, Gross., 24. 3.
- Pihl, Efraim, fh. Kapt., 28. 9.
- Pingel, Frederik Nicolai, fh. Kapt., 25. 9., 75 A.
- Pio, Elisabeth Susanne Sophie, f. Rigs-grevinde Sponeck, 12. 9., 59 A., E. e. Prof.
- , Frantz Christopher Bülow, Oblt., 17. 11., 78 A.
- r. Platen, Carl Thomas Gabriel, 4. 1., 77 A., H: Josephine, f. de Serene d'Acqueria.
- Platou, Niels Peter Juul, Skibsbyg., 25. 8.
- Plenge, Carl Iver, Kapt., 22. 4., 87 A.
- Plum, Frederik, Kbm., Agent, 22. 8., 70 A., Assens, H: Catharine, f. Christiansen.
- , Niels Munk, Kbm., 25. 11., 64 A., Assens.
- , Oline Tabitha Caja Antonie, 17. 4., Chur.
- Poetzold, Axel, Gross., 8. 11.
- Pontoppidan, Inger, Forst., 7. 6.
- Popp, Christian Vald., Direkt., 23. 12., 77 A.
- Poulsen, J., Agent, Kbm., 26. 6., 68 A., Skanderborg.
- , Petrine Bodeline, 2. 7., 89 A., B: Provst.
- Preetzmann, Henriette, f. Ginderup, 4. 1.
- Price, Hanne Sophie, 6. 9.
- Printz, Hans Peter, Skibsbyg., 22. 4., 85 A.
- Prior, Camilla, 9. 4., E. e. Gross.
- , Joh. Andreas, Skibsing., 12. 6., 65 A., Gjentofte.
- Prosch, Peter Carl Jessen, fh. Boghldr., 17. 3.
- Prunsl, Caroline, 3. 10., 84 A.
- Prytz, Margrethe, f. Bornholm, 24. 5.
- Prætorius, Augusta Charl., 18. 9., 80 A.
- Puggaard, Peter Berg, Urm., 2. 10., 71 A., Bogense.
- Pügelstrøm, Elisa, f. Kragh, 15. 10., E. e. Kapt.
- Quade, Sophie, 2. 10., 84 A.
- Quist, Ane Cathr., 8. 2., 81 A., Stubbekjøb.
- , J. P., Murerm., 5. 5., Horsens.
- Qvist, Niels Jacob Prip, Boghldr., 19. 1., H: Thora, f. Kirchheiner.
- Raff, Carl Fred. Vilh., fh. Bogbindm., 29. 3., H: Laura, f. Møller.
- Rahbek, Johan Chr. Lodberg, Propr., 27. 10.
- Rahr, Edwin Friedleif, Etr., Kbm., 21. 4., 89 A., Aarhus.
- Ramel, Augusta, f. Dardel, 22. 2., Lund, E. e. Friherre.

- Ramsing, Johannes Utke, Prlt., 6. 6., 28. A., Randers.
- Randrup, Mette Kirst., f. Gudme, 13. 3.
- Rasmussen, Angelika, f. Gjødese, 30. 7.
- , Anna Kirst., f. Simonsen, 22. 9., E. e. Musikdirekt.
- , Charlotte Henrikke, f. Dethloff, 13. 6., 24. A., M: Postexp.
- , H., Jernstøber, 28. 5., 79 A., Odense, H: Caroline, f. Nørregaard.
- , Hanne, f. Nørgaard, 2. 11., Helsingør, E. e. Dyr læge.
- , Jens, Skoleinsp., 14. 5.
- , Johannes, Snedkerm., 24. 11., 63 A.
- , Ole, Kmr., 27. 12., 87 A., Gudum.
- , Sophus Vald., Kapt., fh. Strandkontrol., 23. 5., 76 A., Hals.
- Søkilde, Niels, Forf., 24. 8., 68 A., Fleninge.
- Rauch, Susanne, f. Boëtius, 11. 2.
- Raun, Andreas Chr. Emil, Statsbødem., 22. 9., 73 A.
- Ravn, Agnes, f. Scharff, 7. 9., Gjentofte.
- , Elise Sophie Amalie, 6. 4.
- , J. C., O.banem., 9. 1., 58 A., Odense.
- , Vilhelm Carl, Vicepol.direkt., Forf., 16. 5., 66 A.
- Ravsted, Antoinette, f. Jensen, 27. 2.
- v. d. Recke, Carl, Lt., 30. 3., 68 A., H: Selma, f. Sundberg.
- , Christine, 28. 3., Enke.
- v. Reedt, Holger Otto Chr. Peter, Forp., 2. 3., 48 A., Vadstena. H: Mary, f. Winther.
- Reiersen, Hans Henrik Peter, fh. Fuldm., 23. 1.
- Reisz, Amalie Elisab., f. Møller, 8. 10.
- Reiter, Frederik Gerhard, Kapt., 31. 3., 91 A.
- Rerup, Carl, Gross., 21. 11., Sicilien.
- Reventlow, Conrad Edvard Ferd., Greve, 8. 5., 64 A., Lund, H: Teresita, f. Sparre.
- , Ida Pauline Clementine, f. v. Grube, 16. 6., 52 A., Kaltenhof, M: Greve.
- , Maria Christiane, Komtesse, 12. 2., 49 A., Rom.
- Rheinländer, Anne Margr., f. Bierring, 25. 5.
- Rheinländer, Johanne Emanuella, 8. 9., E. e. cand. phil.
- Rheinländer, Julie, f. Colding, 9. 4.
- Rieffestahl, Anna Margr., f. Lange, 8. 11.
- Riis, Elisabeth, f. Giørtz, 19. 5., New York.
- Riise, Viggo, Restauratør, 19. 6., Charlund.
- Riisgaard, Vilhelm, Fabr., 25. 11.
- Rindom, Agnes Victoria Florentine, f. Krüggel, 28. 5.
- Ring, Henrik H., cand. phil., 9. 10., H: Elisab., f. Michelsen.
- , Hugo, Kass., 30. 1.
- Ringberg, Christian Fred., Kaner., 3. 3.
- Risom, Anna, f. Olsen, 16. 4., Torslev, E. e. Sgpr.
- Ritzau, Eugenie Nathalie Dorthea, f. Glad, 22. 5., Kjøge, M: Justr., Prok.
- , Hans Cornelius, Justr., Prok., 28. 6., 70 A., Kjøge.
- Roed, Emmy Constance, f. Henningsen, 10. 4., Svendborg.
- , Louise Cathr., f. Sievers, 31. 3., Humlebæk.
- Rohde, Camilla Aug., f. Bützow, 12. 3., Finderup, E. e. Sgpr.
- , Einar, Toldkontrol., Lt., 24. 11., 60 A.
- Rohlfs, Margaretha, f. Dethlefsen, 2. 10., Varde, M: Postm.
- Roschhøj, Karen Agnethe Apolonia, f. Heilmann, 9. 8., 80 A., Allerslev, M: Skovrider.
- v. Rosen, Herman Vilh., fh. Propr., 16. 7.
- Rosenberg, Adolph Gotfred, Bogtr., 3. 4.
- , Caroline, f. Schjødt, 20. 9., 70 A.
- Rosendahl, Sophie, 14. 3., Nykjøb. F.
- Rosenhoff, Orla Albert Vilh., Prof., Komp., 4. 6., 60 A.
- Rosenkrantz, Hans Fred., Baron, Ob., 20. 4., 82 A.
- Rossing, Frits Joachim, 27. 11., Roskilde.
- Rothe, Hans Peter, Kom.dør, 18. 1., 91 A.
- Rothschild, Rosalie, f. Heyman, 5. 10.
- Rottbøll, Lars Larsen, 24. 5., H: Anna, f. Wendelboe.
- Rubow, Oline, f. Nielsen, E. e. Dampmøller, 22. 9., 83 A.

- Ruhweder, Tomine, f. Hummel, 12. 10., Stenlille, M: fh. Sgpr.
- Ryssel, Ida Amalie, f. Kruse, 20. 6.
- Rübner-Petersen, Johan Fred., Fuldm., 3. 12.
- Røder, Thorvald, Prokurist, 11. 8., H: Ludovica, f. Zuschlag.
- Rønne-Olsen, Anton, Stats.forst., begr. 22. 6., Lyngby.
- Rønnow, Andr. Martin Christoffer, 2. 11. —, Knud Constantin, 8. 9.
- Saarbye, Aug., fh. Kunstdrejer, 8. 11.
- Saxild, Josephine Marie, begr. 7. 5.
- Saxlund, Edle M., f. Michelet, 27. 10., E. e. H.assess.
- Sayn-Wittgenstein-Berleburg, Marie, f. Carstens, 4. 5., 94 A., E. e. Prins, Gen.major.
- Schach-Andersen, Christian, Dekor.maler, begr. 8. 1., Hillerød.
- Schack-Schackenberg, Hans, Lensgreve, 28. 1., 52 A., Schackenberg, H: Henny, f. Lerche.
- Schaffalitzky de Muckadell, Erik Engelke, Lensgreve, Kmhr. 18. 1., 70 A., Arreskov.
- Schalburg, Jean Heinrich, Vinhdlr., 17.1.
- Schaumburg, Christiane, f. Wissing, 1. 5., Aarhus, E. e. Sgpr.
- Schebye, Christian, Landinsp., 6. 11., 70 A., Maribo.
- Scheel, Karen Kristine, 20. 3.
- Scheller, Laura Carol., 1. 11., E. e. Sten- og Billedh.
- Schiellerup, Julius Vald., Prlt., 25. 1., 33 A.
- Schiwe, Emma Ludolphine, f. Keilgaard, 16. 11., E. e. Ob.
- Schiødte, Fylla Marie, f. Hellmann, 29. 7., 88 A., E. e. Prof.
- Schlanbusch, Marikus, Sagf., Godsforv., 14. 3., Benzon.
- v. Schleppegrell, Frederik Adolph, Oblt., 16. 4., 66 A., Aalborg.
- Schmidt, Catharina Gertrude, 21. 2. —, Chr., Gross., 19. 3., 75 A., Hobro. —, Elisabeth, 1. 5., Hyllested. —, Emilie, f. Hall, 21. 11. —, Fanny, f. Olsen, 30. 10., Helsingør. —, Hansine Kirsl., f. Agerskov, 25. 10., 86 A.
- Schmidt, Ida, f. Nordaas, 11. 6., E. e. Theaterdirekt.
- , Julie, f. Walther, 24. 11.
- , Magnella, 17. 7.
- , Ottilie, f. Buchholz, 11. 8., M: Gross.
- , Ottilie Heloise Rosamunda, f. Kanneworff, 15. 1., E. e. Gross.
- , Thomas Chr. Fred. Peter, fh. V.konsul, Klosterforst., 8. 10., 74 A., Helsingør.
- Schmidt-Phiseldeck, Conrad Fried. Vald., Sgpr., 7. 2., 53 A., Odense, H: Dagmar, f. Andersen.
- Schmidh, Marius, Kmr., 12. 1.
- Schnakenburg, Frederik Aug., Kbm., 9. 12., 85 A.
- Schnell, Anna Jensine, 14. 9.
- Schondel, Otto, Dekor.maler, 10. 4., 67 A.
- Schou, Camilla Severine Benedicte, f. Casse, 25. 11., Chr.ania.
- , Christiane Marie, f. Lindberg, 13. 6.
- Schouboe, Ida Pauline, f. Egede-Lassen, 7. 10., Nykjøb. F.
- Schousboe, Claudine Henriette, f. Pløyen, 21. 4., Assens, E. e. Kateket.
- , Marie Sophie Rosa, f. Cohn, 20. 5., E. e. Provst.
- Schouw, Emma Sabine, f. Jessen, 26. 1., E. e. Prlt.
- Schreiber, Andrea Petrea, f. Hansen, 19. 4., M: Kapt.
- Schrøder, John Heinr. Bernhard, Tobaksfabr., 9. 9., Charl.lund.
- Schultz, Amalie Sophie, f. Muhlig, 15. 4. —, Carl Johan, 17. 12. —, Emma Vilh., f. Block, 19. 5. —, Jørgen, Lærer, 11. 2., 61 A., Frederiksborg.
- Schumacher, Louise Maria, f. Jørgensen, begr. 20. 4., E. e. Ritm.
- Schumann, Hans Peter, Strandkontrol., 2. 3., 61 A., Klintholm.
- Schwensen, Vilhelmine Grum, 23. 6., Nakskov.
- Schøtt, Knud E., Sagf., 19. 11.
- Seedorff, Alfred Theophilus, Oblt., Direkt., 7. 12., H: Marie, f. Larsen.
- , Marie Math., f. Brøndum, 6. 10., Aarhus, E. e. Kbm.

- Seeler, Jacob Chr., kgl. Oberider, 27. 2., 78 A.
- Segelcke, Anna Kirst. Bønnelykke, 17. 1., 35 A.
- Sehested, Helga, Stiftsdame, 13. 7., 59 A.
- Sehestedt, Sophie, f. Maar, 26. 6., Aakirkeby.
- Seidelin, Vilhelmine, f. Seitzberg, begr. 17. 11.
- Seligmann, Carl Gustav Lorenzen, Arkitekt, 11. 12., paa Søen.
- Selmer, Adelaide Julie, f. Trojel, 1. 7., Aarhus.
- Sendrup, Gottlieb Charles, Kontorbest., 18. 7.
- Setterberg, Charlotte Amalie, f. Rose, 25. 9.
- Shannong, Marie Hertha Magd., 19. 7., 20 A., Hillerød.
- Sidenius, Caroline Emilie, 15. 12., 72 A., Nykjøb. F.
- , Vilhelm Bille, exam. jur., 14. 1.
- Siersted, Bothilde Petrea Cecilie, f. Wethje, 1. 2.
- Simonsen, Ludvig Jul., Etr., O.sagf., 12. 7., 57 A.
- , Rachel, f. Hahn, 9. 11., E. e. Sprog­lærer.
- , Sophie Hedevig, f. Schrøder, 23. 10., Torslev, E. e. Sgpr.
- Simpson, Johannes, fh. Konsul, 27. 3., S. Francisko.
- Skibsted, Christian, Fuldm., 8. 7., H: Elisab., f. Kjærulf.
- Skjoldager, Helene, f. Ritzau, 27. 5., Lyngby.
- Skou, Laura Birgitte Villh., f. Dahlenborg, 18. 8., E. e. Provst.
- Skram, Bertha Amalie, f. Alver, Forf., 15. 3., 57 A.
- Skrike, Jacob Philip Andreas, Stiftamt., Kmhr., 3. 9., 65 A., Viborg, H: Elis., f. Gleerup.
- Sletting, Harald, fh. Godsexp., 11. 3.
- Smidt, Claudine, 20. 6.
- Smidth, Betzy Alvilda, f. Andersen, 23. 12., E. e. Sgpr.
- Smit, Thorvald, Politim., Forf., 4. 4., 54 A., H: Fernanda, f. Müller.
- Smith, Adele, f. Foss, 19. 1., E. e. Landinsp.
- , Antonio Gustav Gottlieb Leigh, Kapt., Konsul, 13. 4., 56 A.
- , Christian, fh. Tømmerhdr., 19. 3., Hobro.
- , Emil Will., Skuesp., 11. 1.
- , Julie, f. Wandler, begr. 17. 10., E. e. Sgpr.
- Smith-Hestbech, Mathias, cand. theol., Redakt., 22. 4., 68 A., Lemvig.
- Sode, Peter Koføed, Stenværksejer, 19. 7., 73 A., Nexø, H: Marie, f. Thorn.
- Sommer, Frederik, Stat.forst., 6. 7.
- Sonne, Ole, fh. Skibskapt., Strand.kom., 27. 3., 84 A., Nexø.
- Stage, Hans Hansen, Postm., 2. 11., 64 A., Næstved.
- , Johan Adolph Gottlob, Læge, 26. 1.
- Staun, Maria, f. Wesenberg, 9. 3., Aalborg.
- Steenbeck, Barbara Birgitte, f. Lund, 27. 10.
- Steenberg, Marie Georgine Amalie, 4. 12., Næstved.
- , Viggo, fh. Gas- og Vandm., 12. 7., Faaborg.
- Steensen, Rasmus Møller, Tandlæge, 22. 5., Charlund.
- Stein, Alexander Ignat, Statsr., 27. 7.
- , Siegfred Fred. Edv. Valdemar, Prof., 1. 2., 68 A., H: Hanne, f. Lautrup.
- Steinmetz, Jacobine, f. Thastum, 16. 3., St hedinge.
- Stender, Jacobine Fred. Marie, f. Hansen, 15. 11., Rønne.
- Stenderup, Maria Lovisa, f. Helqvist, 15. 8., M: Krigsassess.
- Stenersen, Maria, begr. 7. 3.
- Stevens, Mary, f. Mac Guane, 7. 4., Bygholm.
- Sthyr, Hans Vald., Biskop, Dr. theol. 5. 3., 66 A., H: Elisab., f. Iillien­skiold.
- Stibolt, Cathrine, f. Berg, 21. 8., 82 A., Rønne, E. e. Musikdirekt.
- Stilling, Marie, 12. 1., 94 A., Sorø.
- Stockfleth, Fritz Emil Hans, Ktchef. 2. 1., 47 A., H: Jacobine, f. Cloëtla.

- Storch, Marie (Mary) Fred. Felicite Louise, f. Gamél, 21. 7., E. e. Prof.
- Storm, Just Emilius, Justr., 10. 5.
- Strøbech, Emilie, 9. 9., Hammel, E. e. Prok.
- Strøyberg, Jørgen Nicolai Hannibal, Justr., Apoth., 17. 2., 69 A., Assens. M: Georgine, f. Satterup.
- Stub, Julie, f. Petersen, 2. 2., N. Alslev, M: Dyrfølge.
- Stuckenberg, Viggo Henrik Fog, Forf., 6. 12., H: Clara, f. Holbøll.
- Stürup, Margr. Sophie, f. Zachariae, 5. 4., Helsingør.
- Stæhr, Johan Carl Chr., Lærer, 29. 10., 79 A., Odense, H: Christiane, f. Tommerup.
- Suenson, Signe Ragnhilde, 16. 11. —, Wanda, 21. 10., Aarhus.
- Suhr, F., Gross., 13. 8., Esbjerg, H: Rosa, f. Muncey.
- Surel, Olivia, f. Reich, 22. 1., Skodsborg.
- Svane, Frederik Vald., Oblt., 29. 10., 70 A.
- Sveistrup, Dorteia, 28. 5., 53 A.
- Svendsen, Marie Antoinette, f. la Fontaine, 25. 11.
- Svenné, Jens Hansen, Gross., 5. 7.
- Swendsen, Svenning Vilh., Læge, 6. 11., 52 A.
- Syndergaard, Heinrich, Gross., 10. 4.
- Syskind, Regine, f. Berg, 16. 9., E. e. O.lærer.
- Søborg, Thomasine Victoria, f. Meinicke, 29. 3.
- Sødring, Christopher Emil, fh. Hoteld ejer, 6. 8., H: Ludovica, f. Nedahl. —, Vilhelmine Carol. Math., f. v. Jessen, 27. 4., 84 A., E. e. Konsul.
- Sørensen, Carol. Jensine, f. Schmidt, 23. 4., Hyllested, M: Sgpr. —, Christen, Stat.forst., 14. 11., 58 A., Bloustrød. —, Dorothea, f. Petersen, 8. 5., E. e. Provst. —, Georg Severin Thorvald, Justr., Byg.insp., 10. 6. —, Hannah, f. O'Reilly, 7. 3., E. e. Stat.forst.
- Tegner, Elisa Marie, f. Christiansen, 1. 10.
- Tersløw, Anna Cathr., f. Junget, 26. 1.
- Thaarup, Frederik Johan Rask, O.lærer, 6. 12., 69 A. —, Hansine, 18. 2., Middelfart.
- Thalbitzer, Jenny Augusta, 12. 11.
- Thisted, Christian, Konsul, 10. 4., Vejle. —, P., (Forf. Poul Hertz), Lærer, 26. 5., Helsingø.
- Thomsen, Hedevig Margr., 7. 9., 64 A. —, Jens, fh. Gaardejer, 13. 5., 88 A., Herning. —, P., Vejer og Maaler, 11. 11., 62 A., Odense. —, Thomas, O.sagf., 4. 2., 43 A., H: Julie, f. Foght.
- Thonning, Caroline Elisab., f. Ibsen, 12. 4., 91 A., E. e. Toldkontrol.
- Thorbrøgger, Alvilda Hansine, f. Wæver, 27. 9., E. e. Toldkontrol.
- Thorlacius, Børge Carl Emil, fh. Dampskibsf., 15. 10., 66 A.
- Thorn, Fred. Peter, Styr., 4. 2., 30 A., Allinge.
- Thorsen, Else, f. Seerup, 8. 12., Charlund.
- Thorup, Carol. Amalie, f. Nielsen, 3. 1., M: Justr.
- Thorvaldsen, Bertel, Cigarfabr., 23. 4., 65 A.
- Thrane, Cathinka Joh. Alex., f. Pfenning, 7. 7., Hellerup.
- Thrige, Poul Chr. Poulsen, Borgm., 30. 3., 49 A., Hobro, H: Charlotte, f. Møller.
- v. Thun, Gotthard, cand, jur., 9. 6., Horsens.
- Thygesen, Johan Ferd., Juveler, 2. 5. —, Theodor, Justr., fh. Kt.chef, 10. 1., 75 A.
- de Thygeson, Thyge Georg Carl Fred., Kmhr., Klitinsp., 31. 3., 98 A., Damgaard.
- Tiemroth, Charles Fred., Direkt., cand. polit., 17. 2., 62 A., H: Harriet, f. Nielsen.
- Tillge, Mimi, f. Funder, 4. 2.
- Timmermann, Poul Charles, 22. 11.
- Tofft, Augusta, f. Sørensen, 18. 4.
- Tofte, Henrich Hansen, fh. Strandkon-

- trol., 24. 5., 90 A., H: Kirstine M. f. Lange.
- Tolstrup, Frederikke, f. Topp, 15. 11., Roskilde, E. e. Præst.
- Top, Edvard Jul., fh. Skibskapt., 21. 7.
- Topp, Ellida Camilla Lydia Fred., f. Thejll, 24. 1., Fredensborg, E. e. Arkitekt.
- Torbensen, Carl Fred., Karetm., 4. 3., 83 A.
- Torp, Hans Jacob, Justr., Prok., 4. 2., H: Laura, f. Løffler.
- Toxværd, Thomas, fh. Hørkr., 25. 8.
- Tramp, Carol. Amalie, Komtesse, 9. 3., 63 A.
- Tranberg, Georg Carl Ferd., Kapt., 19. 3., 78 A., Helsingør.
- Tranekjær, Christian, Ass., 19. 1., H: Flora, f. Wiegandt.
- Trap, Frederik L., Murer., 26. 5., 88 A., Helsingør.
- Traustedt, Margar Peter Andresen, Adjunkt, 26. 10., 52 A., Herlufsholm, H: Lulla, f. Forchhammer.
- Treschow, Christian Rosenkilde, Kmhr., Hofjæger., 13. 4., 62 A.
- Trier, Henriette, f. Trier, 5. 3., 95 A., E. e. Dr. med.
- , Moritz Meyer, Dr. med., 28. 10., 87 A.
- , Salomon, fh. Handelsgart., 10. 6., 94 A.
- Trojel, Louise Augusta, f. Buchtrup, 30. 9.
- Tulinius, Carl D., V.konsul, 16. 2., 69 A., Eskeffjord, Island.
- Tuxværd, Axel Otto Georg, Amtsf., 9. 9., 62 A.
- Tvede, Adelaide Joh., f. Schrøder, 9. 12., E. e. Borgm.
- , Agnes Emma Nanna, f. Franck, 15. 6., M: Statsb.ass.
- , Lise Carol., 30. 1., 66 A.
- Tømmerup, Sophie, f. Swane, 5. 5.
- Ulrich, Georg Alex., Kapt., 5. 12., 43 A.
- , Hans Chr., kgl. Skovrider, Forstr., 23. 4., 83 A., Holte, H: Sigismunda, f. Wellendorf.
- Ussing, Johan Louis, Prof., 28. 10., 85 A.
- Valentiner, Elisabeth, 29. 10., Preetz.
- Vallentin, Poul Georg, Gross., 2. 5., H: Johanne, f. Bay.
- Vedel, Anders Sørensen, Landbrugskand., 16. 10., Aarhus.
- , Christian, Sgpr., 27. 5., 60 A., Korup.
- Velschow, Frants Albert, Ing., ? 3.
- Vestergaard, Jens Peter Kristensen, Landstingsm., 9. 11., 57 A., Aars.
- Videbech, Bernhardine, f. de Torné, 19. 1.
- Vogel-Jørgensen, Michael Ulrik, cand. jur., Redakt., 20. 2., 60 A., Svendborg, H: Dagmar, f. Mentzler.
- Vogelius, Magnus Johan Helm, 13. 4., Tandil.
- Voigt, Rudolph Rejmer Wodskjær, fh. Propr., 8. 4., 82 A., Ordrup.
- , Viggo, fh. Fabr., 18. 1., Aarhus.
- Volf, Cathrine Groot, f. Colding, begr. 17. 2., 69 A., St. hedinge, M: Stiftsprovst.
- Waagepetersen, August, 23. 1., Horsens, H: Emilie, f. Bang.
- Wagner, Uffe, 8. 1.
- Walter, Marie, 24. 8.
- Warburg, Amalie, 28. 11.
- , Caroline Amalie, 25. 2.
- Warming, Anthony Rosselin, Skibsf., 9. 11.
- , Maria, f. Olsen, 29. 11.
- v. Warneck, Johanne, 29. 1., 81 A., Slesvig.
- Wedel, Svendsine Nielsmine, f. Gad, 30. 3., 93 A., Herning, E. e. Distriktslæge
- Weeke, Frederik Herman Chr., Underbibl., 19. 4., 72 A., H: Emma, f. Røhe.
- Wegener, Ernst Henri Fred. Chr. Sophus, fh. Sgpr., 26. 1., 60 A.
- Wegmann, Albert Friedr., Gross., 30. 6.
- Wellejus, Louis Dominio, Toldforv., 24. 8., 45 A., Sæby, H: Cathrine, f. Staal.
- , Oline Margr., f. Larsen, 1. 7., M: O.banem.
- Wendelboe, Jørgen Victorius, cand. pharm., 19. 11.
- Wermuth, J., Kbm., 4. 8., 45 A., Bøgen.

- Werner, Alvilda, 21. 8.
 —, S. C., Bankdirekt., 27. 5., Slagelse.
- Wessel, Theodor Vilh., Gross., 31. 7.,
 63 A., Ny Taarbæk.
- Westberg, Christine, f. Lüdicke, 30. 5.
- Westenberg, Marie Gotfredine, f. Rademacher, begr. 8. 1.
- Westenholz, Anders Tycho, 21. 10.
- Weybøll, Hans Chr. Oluf, Musikdirekt.,
 30. 8.
- Weyhe, Martine, f. Christensen, 19. 2.,
 E. e. Ob.
- Wienberg, Thorvald Mathias, Murerm.,
 16. 12., 61 A., H: Ingeborg, f. Høepfner.
- Wiggers, Christian, Fabr., 23. 1., 77 A.,
 Svendborg, H: Marie, f. Torp.
- , Theodora Emanuella, f. Raahauge,
 11. 11., 70 A.
- Wihlborg, Carl Axel Hermann, Bankfuldm., 5. 2.
- Wiinholt, Claudius Aug., Arkitekt, 19. 9.
- Wildenradt, Anna Marie Elise, f. Krieger,
 12. 3., 82 A., E. e. Ob.
- , Elisabeth Actonia, f. Bugge, 11. 9.,
 Paris, E. e. Ob.
- Wille, Cathinca Albertine, f. Larsen,
 23. 1.
- Willerup, Maria, f. Parkes, 6. 6., Gjentofte,
 E. e. Skibsf.
- , Petrea Cathr., f. Papenhausen, 6. 5.
- Wilster, Albert Johan Fred., 11. 9.,
 New York.
- , Arthur, Vinhldr., 21. 11.
- Winckler, Rasmus, Konsul, 19. 9., 74
 A., Nyborg.
- Windekilde, Jacobine, f. Culmsee, 6. 3.
- Winding, Dorthea Cathinka, f. Knudsen,
 21. 5., 80 A., M: fh. Kbm.
- , Jacobine, f. Poulsen, 10. 6., 92 A.,
 E. e. Propr.
- , Johan Nicolai, fh. Kbm., 29. 5.,
 90 A.
- Vinsløw, Sophie Henriette, f. Schallburg,
 18. 11., Nyborg.
- Winther, Geert Henrik, Dr. phil., 28.
 3., 91 A.
- Wismann, Carl Emil, Stat.forst., 13. 10.
- Wismer, Frantz Christoffer, fh. Masketinm.,
 4. 4., 75 A.
- Wittmaack, Catharina, f. Suhr, 10. 2.,
 91 A., Hamborg.
- Wolff, Cathinka Emilie, 30. 3.
- , Paul Carl, cand. jur., 27. 8., 37 A.,
 Fredensborg.
- , Sophus Isted, Kbm., 19. 2., H: Johanne,
 f. Ammentorp Sørensen.
- Worm, Henrik Georg, Gross., 21. 5.,
 76 A., H: Cecilie, f. Kofod.
- Worsøe, Signe Dorothea, 5. 12., 91 A.,
 Kalborg.
- Wrangel, Emma Emilie, f. Nørregaard,
 30. 3.
- Wulff, Peter Jacob, fh. Skibsf., 1. 5.,
 H: Susanne, f. Klein.
- Würgler, Jens Nicolai, fh. O.lærer, 19.
 12., Randers.
- Yorrich, Rosita, Joh., Musiklærerinde,
 22. 4.
- Ytteborg, Ingeborg Marie, 6. 2.
- Zangenberg, Dorthea, f. Tamms, 18. 7.
- Ziebe, Kirstine Claudine, f. Richter, 19.
 3., M: fh. Fængselsboghldr.
- , Ludvig Vilhelm, fh. Fængselsboghldr.,
 13. 5., 82 A.
- Zoffmann, A., Kancr., 5. 2., Næstved.
- Ørbæk, Amalie Marie Lovise, f. Haste,
 6. 9., 81 A., Gjentofte, E. e. Læge.
- Ørn, Frederik Emil, fh. Malerm., 7. 12.
- Ørsted, Anders Sandøe, fh. Borgm., 2.
 2., 79 A., Vejle, H: Antoinette, f. v. Eggers.
- , Thora, f. Hermann, 31. 7., Birkerød.
- Ørum, Anna Cathr. Elisa, 12. 3., M:
 fh. Skolebest., cand. theol.
- , Jacob Chr. Martin, fh. Skolebest.,
 cand. theol., 6. 10., 82 A.
- Østerby, Sine, 6. 2., Christiansdals Kloster.
- Østergaard, Hans, O.lærer, 5. 2., 59 A.,
 Aalborg.

A. W. Rasch:

Dødsfald i Norge

1905.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1906.

Dødsfald i Norge

1905.

Samlede af *A. W. Rasch.*

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn.)

- Aabel, Jens, Gaardbr., 17. 2., Vikesund.
Aall, Elise, 41 A., 13. 5., Chr.ania.
Aamodt, Jens Christian, Sømmand, 22 A.,
5. 9., Vestre Aker, bgr. Fr.hald.
Aarmoe, Ida Marie, f. Brinch, 7. 8.,
Chr.ania.
Aars, Emilie, 19. 7., Chr.ania.
—, Grethe, f. Kjelsen, 11. 9., Laurvig.
—, Karen, Lensmand A.s Enke, 30. 1.,
Hamar.
Aas, Anton Christian, fhv. Skoleinspek-
tør, 72 A., 13. 1., Fr.stad.
—, Charlotte, f. Falch, 71³/₄ A., 13. 9.,
Saude i Ryfylke.
—, Johannes, Handelsmand, 82 A., 27.
4., Hemnæs.
Aasgaard, Anna Marie, 24¹/₂ A., 7. 8.,
Slavanger, bgr. Chr.sand.
Aass, Hans Thorvald, 61 A., 29. 6.,
Lier, bgr. Tønsberg. H: Nelly, f.
Thorgersen.
Abel, Matthias, 76 A., 9. 9., Bergen.
H: Magdalena, f. Lossius.
Ackermann, Helene Margrethe, f. Dox-
rud, 85 A., 31. 10., Bergen.
Adeler, Annette Karoline Theodora, f.
Stenberg, 56 A., 8. 12., Chr.ania.
Aga, Johanne Emilie, 30. 10., Bergen.
Agerholdt, Peder, 84¹/₄ A., 28. 11.,
Aasgaardstrand.
Agerholt, Adolf Edvard, Skibsfører,
51¹/₂ A., 2. 2., Porsgrund. H:
Marie, f. Ellefsen.
- Agersborg, Georg Wilhelm, Distrikts-
læge, 61 A., 28. 3., Høland, bgr.
Hamar.
Allum, Einar, 11. 5., Chicago.
Altenburg, Anne, f. Oppegaard, 82 A.,
14. 2., Chr.ania.
Amundsen, Janna, f. Juhl, 58 A., 5. 7.,
Kopervik.
Andersen, Abraham Borch Stenersen,
fhv. Sognepræst, 78¹/₂ A., 19. 8.,
Nannestad. H: Bibba, f. Myhre.
—, Anna Gustava, f. Falkor, 73 A., 28.
3., Chr.ania.
—, Sophia f. Gott, 28. 9., Chr.ania.
Anderssen, Richard Fredrik, Lagerchef,
45 A., 17. 6., Chr.ania. H: Ragna,
f. Daae.
Andresen, Sverre, fhv. Skibsf., 66 A.,
7. 4., New-York. H: Mathilde, f.
Lund.
Anker, Dorothea Ulrikke, f. Arveschoug,
Sorenskriver B. O. A.s Enke, 93¹/₂
A., 30. 10., Stange, bgr. Lade.
Anskaria, barmhj. Søster, 33 A., 28.
5., Bergen.
Apenes, Adolf, Bogholder, 5. 12., Ana-
cortes, Wash.
Arentz, Alida, Enkefru, 7. 5., Melbo.
—, Erasma, 23. 10., Thjem.
—, Fredrik Christian Holberg, 15. 1.,
Bergen.
—, Johan Z., 70¹/₂ A., 24. 8., Aarstad
pr. Bergen. H: Marie, f. Jacobsen.

- Arentz, W. H., fhv. Kaptejn, 5. 4., Stavanger.
- Arneberg, Carl Andreas, 21 A., 28. 2., Chr.ania.
- Arnesen, Martin, fhv. Adjunkt, født 1¹/₁₀ 1829, † 2⁴/₇, Chr.ania.
- Arnet, Hedvig Sophie Throne, 28. 9., Thjem.
- Arntzen, Andr., Direktør, 68 A., 18. 2., Tønsberg. H: Dora, f. Seeberg.
- Arvesen, Sofie, f. Stangebye, 62¹/₂ A., 1. 1., Hamar.
- Asche, Berthe, f. Tofte, 82 A., 10. 8., Chr.ania.
- Askevold, Constance, 25 A., 8. 7., Tacoma, Amerika.
- Astrup, Kjerstine Margrethe, 81¹/₂ A., 29. 11., Etnedalen.
- Baar, Simma, 27. 5., Thjem.
- Baastad, Oscar Ferdinand, Cand. pharm., 51 A., 11. 4., Augustaborg pr. Fr.hald. H: Polly, f. Lyche.
- Bach, Andreas, 47³/₄ A., 8. 8., Thjem.
- , Hans Johannessen, fhv. Skibsbygmester, 73 A., 26. 9., Chr.ania.
- Bache, Jacob, 18. 4., Drammen.
- Backe, Hagbart, Kandidat, 51 A., 22. 12., Chr.ania. H: Inga, f. Ruud.
- Backer, Andreas, 25. 6., Larvik.
- , Bertha, f. Bugge, 26. 9., Laurvig.
- , Thomas Georg, Kaptein, 17. 7., Chr.ania.
- Bahr, Sofie, 16. 3., Stavanger.
- Balchen, Hilda, f. Keyser, 76 A., 2. 5., Tønsberg.
- Balke, Helene Marie, f. Majer, 91 A., 12. 12., Balke.
- , Karen, Enkefrue, 92¹/₂ A., 31. 5., Chr.ania.
- Baltzer, Hanna, f. Jacobsen, 65 A., 29. 12., Chr.sand.
- Bang, Adama Jalise, f. Schanche, 84 A., 7. 3., Chr.ania.
- , Laura Antonie, 14. 7., Oslo Bispegaard, begr. Eidsvold.
- , Lydia, f. Midelfart, 19. 1., Chr.ania.
- , Ragna, 6. 12., Bergen.
- Bangor, Aage, 29. 9., Sarpsborg.
- Barca, Andrea, f. Ryding, 25. 7., Bergen.
- Barfoed, Else Marie, f. Strøm, Expd.chef B.s Enke, 63 A., 2. 10., Lier.
- Barratt, Mary, 75 A., 26. 10., Bergen.
- Barth, Ceminda, 27. 2., Chr.ania.
- , Halvor Rasch, Toldb., 12.10., Thjem. H: Anna, f. Erichsen
- , Hans, Kbmd., 70 A., 21. 10., Bragernæs.
- Bastrup, Caroline, 89¹/₂ A., 28. 11., Chr.sand
- Bauermeister, Albert, Musiker, 11. 11., Chr.ania.
- Baust, Maren Louise, f. Norbom, 80¹/₂ A., 23. 8., Horten.
- , Oscar Johan, 51 A., 4. 1., Bergen.
- Beck, Abraham, 81. A., 1. 3., Drøbak.
- Beichmann, Mathilde, f. Døsen, 31. 12., Chr.ania.
- Bendixen, Hans Gabriel, Marine-Ingeniør, 10. 10., Chr.ania.
- Benneche, Amalie Othilie, 7. 6., Chr.ania.
- Bennetter, Andreas, fhv. Løds, 1. 12., Chr.ania. H: Anna, f. Paulsen.
- Bentzen, Sverre, Stud. jur., 23. A., 1. 11., Vestre Aker.
- Bentzon, Henrich Th., fhv. Skibskaptein, 8. 1., Bergen. H: Dina, f. Norstrand.
- , Jacob, Kbmd., 10. 12., Bergen.
- Berg, H. A., Kirkesanger, 50 A., 24. 4., Gol.
- , Hans Unger, Oberstl., 71³/₄ A., 4. 3., Chr.ania.
- , Jesine Marie, 11. 3., Chr.ania.
- , Julie, f. Hammer, 29. 4., Chr.ania.
- , Signe, f. Gjester, 26¹/₂ A., 9. 3., Chr.ania.
- Bergersen, Berthe Gurine, f. Borgen, 86¹/₂ A., 9. 2., Chr.ania.
- Berggreen, Andreas, Skibsfører, 55¹/₂ A., 4. 2., Sandefjord.
- Bergh, Iver L., fhv. Toldbodformand, 61¹/₂ A., 14. 3., Thjem.
- Bergsens, Arne, fhv. Kbmd., 3. 2., Lillehammer.
- Berle, Olga Julie, f. Paulsen, 22. 3., Bergen.
- Berner, Brostrup, 81 A., 12. 12., Næsheim.
- , Thora, 7. 12., Veldre.
- Bernhoft, Carl Henrik, Adjunkt, 43 A.,

8. 11., Tromsø. H: Valborg, f. Andersen.
- Berntsen, Bernhard, Handelsmand, 32 $\frac{1}{2}$ A., 12. 8., Harstad. H: Lilla, f. Weidemann.
- Beyer, Emil, 5. 8. Bergen.
- Biering, Ferdinand, Postexpeditør, 26. 7., Bergen.
- Bing, Harald Rikard, Barber, 24 $\frac{3}{4}$ A., 23. 7., Chr.ania. H: Anna, f. Lærum.
- Birch, Caja, f. Schive, 63 A., 19. 4., T.hjem.
- Biørn, Caroline Marie Agnes, f. Wilde, 61 $\frac{1}{2}$ A., 6. 2., Kragerø.
- , Claus Christian Møllerup, 22 $\frac{1}{2}$ A., 8. 4., Eker.
- Bjering, Emilie, f. Nannestad, 7. 2., Stenkjær.
- Bjerke, Anne Jørgine, f. Rytterager, 85 A., 3. 11., Chr.ania.
- Bjørneby, Halvor, 67 $\frac{1}{2}$ A., 3. 3., Fr.stad.
- , Nina, f. Fleischer, 5. 5., Chr.ania.
- Bjørnholdt, Olava Marie, f. Bugge, 82 A., 14. 2., Lyster.
- Blanc, Henrich August, 91 $\frac{3}{4}$ A., 29. 1., Indre Arne.
- Blehr, Albertha, 28. 1., Chr.ania.
- Blessing, Charlotte, f. Schiøtz, 73 A., Pastor Peder B.s Enke, 13. 11., Stavanger.
- Blich, Johan Wilhelm, fhv. Overkontrollør, 83 $\frac{1}{2}$ A., 12. 1., Nybo pr. Tønsberg. H: Marie, f. Arup.
- Blom, Carl Christian Maurits, 71 $\frac{1}{2}$ A., 21. 4., Tvedestrand. H: Olga, f. Nissen.
- , Fredrikke, f. Schreiner, Enke efter Chr. C. B. i Hamburg, 68 A., 21. 1. Chr.ania.
- Blume, Wilhelmine, f. Baklund, 48 A., 2. 11., Chr.ania.
- Blytt, Berthe Margrethe, Guldsmed C. B.s Enke, 31. 1., Sogndal, Sogn.
- , Johanne Alida, 79 A., 1. 2., Bergen.
- Boberg, Christian, Dampskibsf., Novbr., fra Glasgow til Chr.ania. H: Marie, f. Hjorth.
- Bodding, E. O., Boghandler, 79 A., 27. 7., Gjøvik.
- Bolstad, J. N., Generalkonsul, 47 A., December, Brasilien.
- Borch, Nicoline, f. Bergh, 88 A., 24. 1., Chr.ania.
- Borchgrevink, Hanna, f. Astrup, 16. 11., Elverum.
- Borchsenius, Mary, f. Falkenberg, 62 A., 5. 3., Skien.
- Bornholdt, Bergliot, f. Lange, 26. 7., Kobe, Japan.
- Bowim, P., fhv. Fattigforstander, 27. 10., Chr.ania.
- Boysen, Jone, f. Steen, 23. 11., Chr.ania.
- , Malvine, Enkefru, 7. 6., Chr.sand.
- Brandt, Jenny, Frue, 15. 7., Vestre Aker.
- , Kr. Hagemann, Ingeniørmajor, 74 A., 24. 7., Chr.ania.
- , Nicolaj, fhv. Kbmd., 82 A., 25. 8., Chr.ania.
- Bratland, Ingeborg Fredrikke, f. Schlyder, 71 A., 14. 12., Bergen.
- Bray, Augusta, f. Condrio, 63 A., April?, Lockport. Amerika.
- Brecke, Janka, f. Bruusgaard, 28. 5., Drammen.
- Bredal, Cathrine Sofie, 45 A., 14. 12., Chr.ania.
- Bredesen, Ole, 80 A., 11. 8., Brandvald.
- Breien, Eleonore Louise, 20. 1., Skovbakken, bgr. Chr.ania.
- Bretteville, Jeanette Emilie, f. Steensgaard, Statsraadinde, 94 A., 1. 2., Chr.ania.
- Brisach, S., fhv. Fyrvogter, 65 $\frac{1}{2}$ A., 5. 11., Vevang pr. Molde.
- Brix, Hans Henrich, Kbmd., 83 A., 22. 3., Husum.
- Broch, Henrik Sofus Boldæus, Generalauditor, 19. 10., Chr.ania.
- , Ragna, 30 A., 11. 12., Bergen.
- Brock, Karine, f. Hiort, 11. 1., Kbhvn.
- Brodin, Birger, 22. 12., Chr.ania.
- Brodtkorb, Maja, 15. 12., Kulstad, Vefsen.
- Brun, Jan, 88 $\frac{3}{12}$ A., 4. 5., Chr.ania.
- , Christen, Konservator, 77 A., 15. 7., Chr.ania.
- , Lyder, Bankchef, 7. 10., Chr.ania. H: Marie, f. Lasson.

- Brunskow, O. N., Snedkerm, 70 A., 30. 3., Chr.ania. H: Sofie, f. Thoresen.
- Bruun, Agnethe, f. Tandberg, 70 A., 21. 6., Thjem.
- , Ingebjørg, 19 A., 16. 7., Lillehammer, begr. Chr.ania.
- Bryhn, Anna, 55 A., 14. 6., Chr.ania.
- Brønne, Edel Marie, f. Gudde, 89 A., 27. 4., Thjem.
- Brøgger, Lina, Enkefru, 79 A., 19. 5., Chr.ania.
- Buch, Christian Ulrik, 78 A., 18. 4., Hitteren.
- Buck, Markus Helmer Klerck, Kbmd., 20. 2., Øxfjord. H: Bergitte, f. Enæs.
- Budde, Ole Christopher, Dr. phil., 34 A., 9. 12., Concarneau, begr. Chr.ania.
- Bugge, Anna Malene, f. Monsen, 7. 9., Aasnes.
- , Annie Margrethe, f. Jacobsen, 34 A., 8. 1., Mandal.
- , Anthon, Havnebetjent, 50 A., 22. 12., Thjem.
- , Thora, f. Holst, 7. 11., Thjem.
- Bull, Jens Munthe, Oberst, 89½ A., 3. 2., Chr.ania.
- , Philip Nathanael, 2. 1., Tønsberg.
- , Sophie, f. Zachariasen, 26. 3., Tønsberg.
- Busch, Joachim, Skibsreder, 93 A., 9. 12., Risør.
- Bye, Andreas, Bogtrykker, 67½ A., 27. 2., Lillehammer. H: Alette, f. Johansen.
- , Christoffer Sofus, fhv. Stationsm., 47 A., 13. 7., Ørkedalen.
- Bärnholdt, Christian Fr., fhv. Justitsvagtmeister, 89 A., 11. 1., Chr.ania.
- Bætzmann, Carl Reinhold, Kapt., 2. 7., Chr.ania.
- Bøckmann, Elisabeth, f. Barth, 28. 3., Gaustadhaugen.
- Bødtker, Ada Emily Withers, 24. 11., Chr.sund.
- , Fredrikke Dorthea, 63 A., 30. 12., Bergen.
- , Harald, Ingeniør, 6. 9., Chicago. H: Emilie, f. Hellesen.
- Bødtker, Henning, fhv. Skibsfører, 6. 6., Bergen.
- Bøgh, Waldemar, fhv. Kbmd., 87 A., 4. 1., Thjem.
- Bøhm, Wilhelm Andreas, Bryggerimester, 1. 9., Skien.
- Bøhmer, Overkonduktør, 11. 11., Chr.ania. H: Gusta, f. Vold.
- , N. G., Bankkasserer, 76 A., 5. 7., Lillehammer.
- Børs, Christian, Consul, 16. 5., Paris, begr. Asker 7. 6.
- Cardinali, Caroline, f. Granaas, 66 A., 26. 8., Thjem.
- Carlsen, Sofie, f. Møller, 68 A., 4. 11., Chr.sand.
- Carstens, Lotte, 87 A., 13. 2., Hole.
- Castrén, Sigrid, f. Lyche, 31 A., 3. 4., Helsingfors.
- Christensen, Anine Mathilde, f. Fegth, 20. 11., Drammen.
- Christiansen, Jørgine Marie, f. Hesler, 84 A., 22. 1., Østre Gausdal, bgr. Chr.ania.
- Christie, Anna Colban, f. Coldevin, 69½ A., 21. 8., Skien.
- , Augusta, f. Mathiesen, 16. 1., Chr.ania.
- Clausen, Chr. Handelsrejsende, 16. 2., Thjem.
- , Helkine Magdalene, f. Kork, 90½ A., 27. 1., Bergen.
- Cock, Ivar, Arkitekt, 44 A., 23. 11., Chr.ania.
- Cook, Alfred, fhv. Verkstedsbestyrer, 14. 2., Minde pr. Bergen. H: Johanne, f. Paulsen.
- Cornelius, Mari, f. Frank, 77 A., 20. 4., Eidsvold Verk.
- Coucheron, Anna Henningine, f. Knudtson, 7. 10., Skien.
- Crøger, Marthe Marie, Enkefru, 87 A., 30. 1., Nøtterø.
- Daae, Anna, 81 A., 10. 9., Fr.stad., bgr. Chr.ania.
- , Dorothea v. d. Lippe, f. Frost, 63 A., 31. 3., Aalesund.
- Dahl, A. G., Skræddermester, 28. 10., Chr.ania.
- , Alette Fredrikke, f. Hygen, 45½ A., 28. 9., Chr.ania.

- Dahl, Alfred L., 15. 3., Chr.ania. H: Anna, f. Pettersen,
—, Carl B., 84 A., 6. 8., Thjem.
—, Catharina, f. Stibolt, 18. 2., Bergen.
—, Christine, f. Thuesen, 68 $\frac{1}{2}$ A., 20. 1., Hole, bgr. Chr.ania.
—, Harald, Apotheker, 49 A., 11. 1., Harstad.
—, Jenny Wilhelma, f. Jenssen, 28 A., 1. 7., Johannsburg, Afrika.
—, Ingeborg, f. Schjærwe, 66 $\frac{1}{2}$ A., 12. 1., Tønsberg.
—, Johan Christian, 86 A., 2. 7., Bergen.
—, Johan Fredrik, Skrædderm., 74 A., 17. 12., Bergen.
—, Johannes, Rebslager, 30 A., 10. 6., Thjem. H: Antonie, f. Gravrok.
—, Mathilde Bolette, f. Holbye, 68 A., 1. 3., Chr.sand.
—, O., Enkefru, 76 $\frac{1}{2}$ A., 20. 7., Chr.sand.
—, P. M., Ingeniør, 42 A., 21. 6., Johannsburg, Afrika.
—, Sophie, 3. 1., Rove pr. Holmestr., bgr. Chr.ania.
—, Thora, 13. 2., Thjem.
Dahlgreen, Anna, f. Knutsen, 30. 1., Evanston, Ill., Amerika.
Dahll, Lewis, 16. 7., Stockholm. H: Caroline, f. Mosling.
Danielsen. Cathrine Helene, Garver L. J. D.s Enke, 71 $\frac{1}{2}$ A., 23. 1., Bergen.
—, Magnus Christian, Ingeniør, 22 A., 7. 5., Hammerfest.
Dannevig, Thomine Marie, 93 A., 15. 12., Chr.ania.
Devold, Nanna Holmboe, 35 A., 14. 4., New York.
Dick, Hans, Rebslagermester, 79 A., 17. 3., Thjem. H: Fredrikke, f. Wimpelman.
Due, Sara Marie, f. Knudtzon, 69 $\frac{1}{2}$ A., 14. 12., Lillegaarden, Thjem.
Duncan-Clark, Robert, Doktor, 28 A., 21. 7., Dunkeld, Skotland. H: Johanne, f. Clasen.
Dundas, Michal Brinkman, 84 $\frac{1}{2}$ A., 14. 9., Ofoten. H: Christiane, f. Schølberg.
Dyblie, Johan Helmer, fhv. Postmester, 85 $\frac{1}{2}$ A., 6. 2., Thjem.
Dycker, Lucie, f. Schwensen, 22. 12., Chr.ania,
Ebbell, Kaja, 68 A., 30. 6., Chr.ania., bgr. Grimstad.
Eckhoff, Christian Martin, Sognepræst, 68 $\frac{1}{2}$ A., 16. 11., Drammen. H: Erikka, f. Holtermann.
—, Susanne, Sognepræst E. F. E.'s Enke, 74 $\frac{1}{2}$ A., 13. 2., Bergen.
Eckholdt, Anton Christian, kgl. Fuldm., 18. 8., Chr.ania.
Eckstein, Balthasar, fhv. Skibsf., 82 $\frac{1}{2}$ A., 24. 4., Chr.ania.
Eeg, Jørgen Rasmus, cand. theol., 39 A., 11. 5., Chr.ania.
Egers, Fredrikke, f. Jensen, 57 A., 2. 12., Chr.ania.
Eide, Petra Marie Klykken, f. Holm, Overtoldb. A. E.s Enke, 18. 4., Bergen,
Eitzen, Signe, f. Jahn, 18. 10., Penzacola.
Eklund, Caroline Lucretia, Enkefru, 82 A., 8. 1., Bergen.
Ellerhusen, Christine Helene, f. Møller, 25. 12., Bergen.
—, Maren, f. Müller, 68 $\frac{3}{4}$ A., 17. 1., Bergen.
Ellermann, Karen, f. Bloch, 83 $\frac{1}{2}$ A., 6. 3., Chr.ania.
Elling, Pauline, Enkefrue, 14. 10., Chr.ania.
Elmenhorst, William, Dampskibsexped., 63 $\frac{1}{2}$ A., 5. 7., Arendal. H: Anna, f. Christensen.
Elster, Karen, f. Eckstein, 86 A., 2. 5., Chr.ania.
—, Oscar J., Kontorchef, 24. 11., Chr.ania.
Engelhart, Thomas von Westen, Amtmand, 3. 8., Aasgaardstrand, bgr. Kongsvinger.
Engelsborg, O. H., Ligningsassistent, 57 A., 18. 3., Chr.ania. H: Marie, f. Bull.
Engelsen, Ovidia Christine, 69 $\frac{1}{2}$ A., 19. 3., Thjem.
Engelstad, Mathilde, f. Thisted, 16. 11., Porsgrund.

- Engh, Magda, 20 $\frac{1}{2}$ A., 20. 4., Chr.ania.
- Erichsen, Oscar, Stationsmester, 47. A., 5. 6., Aalen, H: Ovidia, f. Forck.
- Erichsen, Præstefrue, 58 A., 1. 2., Østre Gausdal, bgr. Chr.ania.
- Eriksen, Gustav, ORsagf., 39 $\frac{1}{2}$ A., 28. 3., Chr.ania. H: Emma, f. Gerner.
- , Ingvad, Stud. med., 21. 6., Chr.ania.
- , Ludvig, Cand. filos., Stenograf, 28. 9., Chr.ania. H: Albertine, f. Fischer.
- Erlandsen, Jacob, Tømmermand, 76 A., 8. 8., Tromsø. H: Jonette, f. Rist.
- Esmark, Marie, Professor E.s Enke, 84 A., 3. 6., Chr.ania.
- Falch, Christian August, Dampskibsf., 63 A., 31. 10., London. H: Johanne, f. Rodin, i Thjem.
- Falchenberg, H. S., 38 A., 5. 2., Chr.ania.
- Falkenberg, Fredrikke, f. Flock, 41 $\frac{1}{2}$ A., 17. 11., Levanger.
- Faye-Hansen, Wilhelm, ORsagf., 68 A., 8. 8., Chr.ania. H: Cathrine, f. Glükstad.
- v. d. Fehr, Anna Cathrina Schjeldrup, 68 A., 15. 3., Bergen.
- Feilberg, Lars, Skibskapt., og Hustru Elise, f. Hansen, 9. 9., ved Forlis paa Jyllands Vestkyst.
- Fermann, Harriet Celina, f. Biørn, 71 A., 20. 2., Chr.ania.
- Finck, Marthe Gurine, f. Rasmussen, 81 $\frac{3}{4}$ A., 7. 3., Bergen.
- Finnemann, Julie Sofie, 17. 6., Chr.ania.
- , Karen, Enkefru, 26. 6., Chr.ania.
- Finstad, Helge, ORsagf., 38 A., 10. 2., Elverum.
- Fjeld, Ingerid, 2. 8., Chr.ania.
- Fjeldstad, Axel Hieronymus, Læge, 47 A., 22. 6., Rotorua, Ny Zeeland.
- , Marie, O.R.sagf. F.s Enke, 83 A., 15. 5., Chr.ania.
- Flamer, Peter Sigurd, Skibsf., 47 A., 12. 12., Forlis i Middelhavet.
- Fleischer, Joachim Nordahl, Grosserer, 79 $\frac{3}{4}$ A., 25. 2., Chr.ania. H: Emma, f. Larsen.
- Flo, R., Cand. mag., 30. 11., Chr.ania.
- Flood, Jahn Lyder, Bogbinder, 50 A., 1. 5., Tromsø.
- , Johannes M., Stadsfysikus, 66 A., 11. 12., Ismailia, (Enke og 2 Børn i Ægypten.)
- Florus, Sigrid, 19 A., 16. 4., Chr.ania.
- Fogelstrøm, Christiane, f. Jørgensen, 29 $\frac{1}{2}$ A., 6. 1., Chr.ania.
- Fogth, Petra Margrethe, f. Grorud, 12. 7., Fr.stad.
- Follum, L., fhv. Distriktslæge, 83 A., 7. 11., Laxevaag.
- Folkman, Karen Cathrine, f. Grønn, 19. 8., Skien.
- Forthun, I. T., Lærer, 29. 1., Chr.ania.
- Foslie, Anna Rebekka Myhlenphort, f. Heggelund, 83 A., 29. 1., Balstad, Lofoten.
- Foss, Gustav Martin, Krydsbetjent, 33 $\frac{3}{4}$ A., 24. 11., Moss, bgr. Oslo.
- Foyen, Magdalene Margrethe, Enkefru, 81 A., 26. 7., Tønsberg.
- Frey, Laura, Enkefru, 60 A., 19. 10., Chr.ania.
- Fridholm, Sofie, Skrædder A. F.s Enke, 66 A., 18. 3., Chr.ania.
- Friele, Nicolay Christian, 28. 2., Minnesota.
- Friis, Anthoinette, f. Bader, 2. 6., Moldøen
- Frisch, Othilie, 76 A., 30. 1., Chr.ania.
- Fritzner, Hans, 3. 5., Battleford, Amerika.
- , Martha, f. Andersdatter, 24. 8., Chr.ania.
- Fromholtz, Theodor August, Bygmeister, 72 A., 26. 10., Bergen. H: Henriette, f. Aass.
- Fugellie, Marie, Telegrafinspektør J. L. F.s Enke, 82 A., 5., 8., Chr.ania.
- Fürst, Charlotte, 84 A., 8. 1., Chr.ania.
- Færden, Haakon Henrik Rudolf, 61 A., 18. 3., Nordrehov.
- Gaarder, Fr., Assistent, 64 $\frac{1}{2}$ A., 17. 6., Chr.ania.
- , Hans Georg, 18. 6., Chr.ania.
- , Maren, f. Walnum, 1. 1., Næsne.
- , Signe, 17. 2., Chr.ania.
- Gade, F. G., Consul, 16. 5. Frankfurt..
- , Oscar, 24. 1., Chr.ania.

- Gedde, Fredrikke, 90 $\frac{1}{2}$ A., 27. 12., Chr.ania.
- Geelmuyden, Henrik, fhv. Kontorchef, 75 A., 30. 6., Thjem. H: Benedicte, f. Lund.
- Geeve, Adolf Margido, fhv. Boghandler, 52 $\frac{1}{2}$ A., 17. 1., Hamburg.
- Gelertsen, W. F., Grosserer, 45 A., 23. 6., Chr.ania.
- Gellein, Catharine, f. Fyhn, 2. 12., Chr.ania.
- , Eva Christine, f. Abelseth, 67 A., 9. 4., Thjem.
- Getz, Carl, Cand. pharm., 52 A., 3. 11., Hamar.
- , Joh., Disponent, 49 A., 22. 12., Thjem., bgr. Stiklestad.
- Giebelhausen, Christian Friis, 30 A., 23. 7., Fr.stad.
- Giertsen, Børre Rosenkilde, 24. 3., Fjøsanger pr. Bergen. H: Cancy f. Smith.
- , Wilhelm, 22. 4., Bergen. H: Mathilde, f. Eeg.
- Gjæver, H. F., 62 A., 15. 10., Harstad.
- , Jensine, f. Buck, 8. 6., Harstad.
- Gjems, Sven Jørgen, 53 A., 18. 6., Chr.ania, bgr. Vinger.
- Gjerde, Ovine Thomine, f. Gerrard, 66 $\frac{1}{2}$ A., 22. 12., Chr.ania.
- Gjertsen, Andreas, Frugthandler, 25. 1., Bergen. H: Malene, f. Ludvigsen.
- , Anne Cathrine, f. Olsen, 9. 12., Bergen.
- , Ingeborg, 4. 8., Tjømo.
- Gjersøe, Sophie Dahllette, 7. 7., Tønsberg.
- Gjessing, Gunnar, 29. 9., Aalesund.
- , Hanna, f. Nielsen, 52 A., 10. 10., Bergen.
- Gjør, Herman, Læge, 77 A., 10. 12., Chr.ania.
- Gjørsli, Gulbrand, Stud. jur., 21 $\frac{1}{2}$ A., 26. 7., Hamar.
- Gjøs, Emilie Augusta Bauman, 28. 9., Chr.ania.
- Graff, Carl J., Gaardbruger, 39 A., 25. 9., Røken. H: Betsy, f. Haug.
- Gløersen, Paul Petter Ferdinand, fhv. Havnefoged, 97 $\frac{1}{4}$ A., 18. 5., Chr.ania.
- , Theodor, Distriktslæge, 24. 2., Førde.
- Godal, Ellen Marie, 22 $\frac{1}{2}$ A., 26. 8., Vestre Aker.
- Gram, Dorothea Jeanette, f. Knudtson, 21. 7., Thjem.
- , N. M., Skibsreder, 73 $\frac{1}{2}$ A., 16. 2., Drammen.
- Grann, Sigvardtine, f. Sevahl, 80 $\frac{3}{4}$ A., 2. 4., Chr.ania.
- Greger, Peter Henrik, fhv. Assurance-direktør, 82 A., 31. 10., Brønø. H: Julie, f. With.
- Greiff, Christian, Apoteker, 49 A., 17. 11., Brønø.
- Greve, Caroline Birgitte, f. Schuman, 7. 8., Nørve pr. Aalesund.
- , Jan, Fotograf, 65 $\frac{1}{2}$ A., 29. 10., Stavanger. H: Theodora, f. Hammer.
- Grevesmølen, Caroline, nær 99 A., 26. 3., Chr.ania.
- Grieg, John, Bogtrykker, 20. 10., Bergen. H: Mina, f. Jebsen.
- , Maren, 67 A., 20. 5., Chr.ania.
- , Stina, (f. Bruun), 2. 2., Hurdalen.
- , Thea, f. Brun, 7. 2., Bergen.
- Grothusen, Ludvig, Bryggerimester, 24. 3., Bodø, bgr. Chr.ania. H: Julie, f. Zachariae.
- Grøn, Andreas Fredrik Schroeter, Læge, 86 A., 27. 4., Chr.ania.
- Grøndahl, Knut O., Uhrmager, 69 A., 31. 3., Chr.ania.
- , O. E., 62 A., 4. 4., Hønefos. H: Elvida, f. Heltzen.
- Grønvold, C. M., fhv. Skibsf., 76 $\frac{1}{2}$ A., 18. 12., Chr.ania.
- , Jacob, Driftsbestyrer, 11. 3., Narvik, bgr. Thjem. H: Ingeborg, f. Tollum.
- , Marcilie, f. Steen, 85 A., 17. 11., Bergen.
- , R. C., 28. 12., Chr.ania.
- Gude, Johan Ferdinand, Candidat, 73 $\frac{1}{2}$ A., 21. 7., Moss. H: Helga, f. Helgesen.
- , Magda, f. Falch, 58 A., 15. 11., Chr.ania.

- Guldberg, Bodil, f. Riddervold, Professor Cato M. G.s Enke, 21. 7., Chr.ania.
- , Fredrik Oscar, Direktør, 57 A., 6. 5., Chr.ania.
- Gurrick, Petrine, 58 A., 15. 1., Chr.ania.
- Gørrisen, Herman Egidius, 83 A., 13. 5., T.hjem.
- Gørrissen, Fr., Agent, 62 A., 1. 9., Chr.ania. H: Laura, f. Wichmann.
- Hagelsteen, Lizzie, 22 A., 4. 5., Bergen.
- Hagemann, A., Kaptejn, 79½ A., 20. 12., Bergen. H: Grethe, f. Holk.
- , Carl, 79 A., 7. 7., Nes, Romerike.
- Hagen, Elise Marie, f. Beyer, 27. 9., Chr.sund.
- Hagerup, Edvardine Magdalene Margrethe, 80 A., 16. 11., Stord.
- Halle, Jens, Kaptejn, 23. 3., Chr.ania.
- Hals, W. D., 77 A., 5. 9., Stokmarknæs. H: Jørgine, f. Sandborg.
- Hals-Jensen, Rikard Magnus, Cand. philos., 43 A., 28. 11., Ski. H: Georgine, f. Blom.
- Halstensen, Rebekka, f. Wiborg, 77½ A., 2. 3., Chr.ania.
- Halvorsen, Frants Alfred, Stud. jur., 21½ A., 19. 4., Chr.ania.
- Hammer, fhv. Sorenskriver, 84½ A., 2. 11., Lugano.
- , Johan, 19. 6., Bergen.
- Handberg, Magnhild, 9. 8., Chr.ania.
- Haneborg, Christian, fhv. Vagtmester, 97 A., 6. 1., Høland.
- Hansen, A., 85½ A., 21. 2., Flesberg Præstegaard.
- , Antonie Therese, f. Habel, 12. 11., Chr.ania.
- , Benedicte Elisabeth, f. Bjelke, 84½ A., 5. 11., Chr.ania.
- , Carl August, Generalløjtnant, 5. 2., Chr.ania. H: Kaja, f. Arentz.
- , Fredrikke, f. Holst, 24. 11., Bergen.
- , Grethe, f. Lager, Kaptejn N. B. A. H.s Enke, 16. 5., Toten.
- , Lina, f. Rønneberg, 62 A., 1. 7., Vestre Aker.
- , Lisen, 26. 7., Drøbak.
- Hanssen, Fredrik Otto Juell, Distrikts-
- kasserer, 40½ A., 29. 1., Hallingdalsfjeldet, bgr. T.hjem.
- Hansteen, Nanna, 4. 1., Kbhvn.
- Harildstad, Sidsel, f. Forr., 67 A., 30. 1., Vaage.
- Harloff, Lina, f. Boye, 4. 7., Bergen.
- Haslund, Elisabeth Bøckman, 26½ A., 6. 2., Chr.ania.
- , Johanne Helene, f. Conradi, 86 A., 16. 6., Chr.ania.
- Hassel, Ernst August, Læge, 57 A., 7. 12., Vestre Aker. H: Mathilde, f. Klaveness.
- Hauff, Henriette, f. Larsen, 35½ A., 29. 9., Chr.ania.
- Hauge, Marie, f. Brinch, 18. 1., Chr.ania.
- Hegge, Carl Martin, Jankton, Syd Dakota.
- Heiberg, Susanne, f. Knudsen, 31. 10., Chr.ania.
- Heidenreich, Christian Julius Emil, Kontrollør, 78½ A., 30. 1., Chr.ania.
- , Stina, Enkefru, 72½ A., 2. 12., Tromsø.
- Heiss, Elise, 14. 6., Lersund.
- Helander, Anne, Enkefru, 78½ A., 31. 1., Moss.
- Helberg, Adolf Martin, fhv. Handelsmand, 69 A., 3. 8., Karlsø. H: Othilia, f. Hansen.
- Helgeby, P. B., fhv. Provst, 59 A., 3. 9., Chr.ania. H: Marie, f. Sande.
- Hellan, Christian Magnus, 76½ A., 13. 11., T.hjem. H: Berthine, f. Franck.
- Hellgreen, Louise, 81 A., 11. 5., Chr.ania.
- Helliesen, Hilda, f. Warendorph, 73 A., 24. 6., Vestre Aker.
- Helmer, Jacob Holst, 90½ A., 7. 4., Grimstad. H: Catharine, f. Holst.
- Herlofson, Jacobine, 57 A., 1. 1., Arendal.
- Hertzberg, Hanne, f. i Holmestrand 11. 6. 1814., † 15. 6., Oslo.
- Hess, Harald Bruno, 29. 11., Bergen.
- Heyerdahl, Grethe, 78 A., 11. 6., Chr.ania.
- , Marie 63 A., 3. 2., Sandefjord.
- , Mimi, Telegrafistinde, 45 A., 1. 7., Chr.ania.

- Heyerdahl, Nicolai Anthon, 65 A., 27. 4., Stangvik. H: Gudmunda, f. Brodtkorb.
- Hildisch, Wilhelmine, f. Dietrich, 70¹/₂ A., 3. 2., Chr.ania.
- Hiort, Andreas, Grosserer, 80 A., 5. 3., Kbhvn.
- Hirsch, Caroline, f. Brenmehl, Distriktslæge P. H.s Enke, 85¹/₂ A., 31. 8. Chr.ania, bgr. Stange.
- , Fredrik Gustav Kaltenborn, 81¹/₂ A., 28. 4., T.hjem.
- , Josefine, f. Suber, 78 A. 4 Mdr. 10 Dg., 4. 1., Stockholm.
- Hjelt, Christian Finn, Stud. med., 22. 8., Chr.ania.
- Hjort, Georg Christian, 71 A., 11. 9., Chr.ania. H: Anna, f. Nørgaard.
- , Inga Louise, 23 A., 29. 4., Jylland, bgr. Chr.ania.
- , Johan, Dr., fhv. Professor, 6. 3., Chr.ania
- , Ove, Stud. jur., 9. 9., Kragerø.
- Hjorth, Wilhelmine, f. Grue, 73 A., 25. 10., Chr.ania.
- Hoel, Jacob, Gaardbruger, 64 A., 12. 2., Hovinsholm.
- Hoff, C. A., Telegrafbestyrer, 7. 3., Chr.sand, H: Marie, f. Jørgensen.
- Hoff, Julie Augusta, f. Grønvold, 87¹/₂ A., 16. 12., Chr.ania.
- , Richart, 30 A., 30. 9., Orkedalsøren.
- Hoffman, Hanna, f. Hendriksen, 68 A., 20. 12., Chr.ania.
- Hoffmann, Birger, 29 A., 10. 6., Bergen.
- , Gottfried Anton, Grosserer, 14. 6., Kbhvn. H: Clara, f. Bützow.
- , Peter Chr., 42 A., 12. 5., New-York.
- Hofgaard, Einar, Bogholder, 44 A., 27. 9., El Paso, Texas.
- Hoflund, Christian Gabriel, Læge, 30. 4., Dell Rapids, Amerika.
- Holan, Maren, f. Moe, 17. 2., T.hjem.
- Holm, Anne Marie, f. Bøhmer, 86 A., 14. 3., Vestnæs, Romsdalen.
- , Dagny, 23 A., 14. 8., T.hjem.
- , Danckert Krohn, Læge, 5. 2., Bergen. H: Axeliane, f. Kielland.
- Holm, Ellen Louise, f. Akerholt, 81 A., 12. 4., Holmestrand.
- , James, 23. 6., Hop pr. Bergen.
- , Ludvig, Toldbetjent, 65 A., 27. 3., Chr.ania.
- , Magdalene Marie, f. Buck, 73 A., 18. 12., T.hjem.
- , Tomine, 85 A., 30. 1., Chr.sand.
- Holmboe, Hans, Doktor, 21. 11., Ørje. H: Mimi, f. Nickelsen.
- , I. W., fhv. Distriktslæge, 78 A., 2. 12., Østre Bærum. H: Emilie, f. Storm.
- Holst, Agathe Ursulla, 22. 5., Holmestrand.
- , Carl Ludvig, 18 A., 14. 6., Sørum.
- , Carl Wilhelm, Ingeniør, 27. 7., 26¹/₂ A., Johannesburg, Sydafrika. H: Charlotte, f. Bull.
- , Frantz, Driftsbestyrer i Pittsburg, 8. 10., Chr.ania. H: Hortense, f. Lanctot.
- Holtermann, Emilie, 85 A., 3. 12., Chr.ania.
- , Pauline Augusta, 83 A., 2. 5., T.hjem.
- Hopp, Wilhelm, fhv. Skibsf., 91¹/₄ A., 4. 3., Kragerø.
- Hopstock, Thorstein, 19 A., 9. 1., Vik, Sogn.
- Horn, Carl Emanuel, 27 A., 12. 2., Chr.ania.
- , C. H., Stationsmester, 52 A., 12. 5., Oslo.
- , Nicoline Marie, 1. 12., Drammen.
- Hornemann, Helene Sophie, f. Thrane, 29. 6., Chr.ania.
- Hovelsrud, Johan Wilhelm, Cand. jur., 85 A., 21. 6., Chr.ania.
- Houge, Cathrine Elisabeth, f. Tresselt, 5. 9., Bergen.
- , Edvard Wilhelm, 23. 2., Bergen. H: Rikke, f. Nissen.
- Hougen, Paul, fhv. Skoleinspektør, 81 A., 7. 12., Chr.ania.
- Houger, Even N., Skibsf., 56 A., 7. 10., Kolbjørnsvig. H: Maria, f. Schartman.
- Huitfeldt-Kaas, Henrik Jørgen, Rigsarkivar, 71 A., 18. 5., Chr.ania.
- Hulthén, Carl Johan, 76¹/₂ A., 2. 6.

- Nes, Hedemarken. H: Clara, f. Petersen.
- Hurup, Agnes, 59 A., 28. 12., Chr.sand.
- Huseby, Eyvind Frøen, Bogholder, 27. 1., Chr.ania. H: Olga, f. Helin.
- Huun, Wenche, 99 A., 18. 4., Aardal Sogn.
- Hvistendahl, Carl Justin, 14. 12., Providence.
- , Julie, 1. 8., Eidsvold, bgr. Strømsø.
- Hvoslef, Solveig, f. Lund, 26 A., 26. 3., Lier.
- Høegh, Karen Sophie, f. Wiborg, 1. 12., Chr.sand, bgr. Porsgrund.
- Høy, Mathilde Sofie, 25. 8., Kragerø.
- Høyer, Anton Svennik, Konrektor, 7, 12., Bergen. H: Lulla, f. Lous.
- , Laurits, 61 A., 3. 3., Chr.ania.
- , Madsine, f. Ingebrigtzen, 78 A., 7. 6., Bergen.
- , Ragnhild, f. Leinann, 14. 10., Chr.ania.
- Ihlen, Niels. fhv. Admiral, 8. 8., Borre, bgr. Chr.ania.
- , Pauline Henriette, f. Rostock, 22. 6., Drammen.
- Ingebretsen. Albert, Res. Kap., 3. 12., Østre Toten. H: Boyine, f. Broch.
- Ingemann, Serine, f. Westby, 8. 3., T.hjem.
- Ingier, Emmy, 11. 4., T.hjem.
- Jacobsen, Carsten T(ank), 71³/₄ A., 2. 12., Sundsvall. H: Anna, f. Axling.
- , Tønnes, fhv. Skibsf., 77¹/₂ A., 8. 1., Bergen. H: Charlotte, f. Wiborg.
- Janke, Gustav Sophus, fhv. Sognepræst 6. 12., Løiten. H: Alice, f. Buch.
- Jensen, Fritz Fischer, Ingeniør, 23. 10., Chr.ania. H: Anita, f. Jakhelln.
- , Ingvald P., Grosserer, 64 A., 8. 10., Chr.ania.
- , Karoline Mathilde, f. Kaulum, 75 A., 8. 10., Chr.ania.
- , Oline, f. Berger, 18. 2., Chr.ania.
- , Oline, f. Schanche, Konditor, I. P. J.s Enke, 73 A., 11. 4., T.hjem.
- Jenssen, Jens, Direktør, 63 A., 9. 12., T.hjem.
- Jentoft, Christian, Dampskibsf., 10. 12., Bergen. H: Alida, f. Fausche.
- Jentoft, Jens, Journalist, 37 A., 2. 2., Chr.ania.
- Jersin, Lisken, 22 A., 28. 12., Bergen.
- Jervell, Louise Augusta Øwre, f. Hanssen, 28. 8., Chr.ania.
- Johannessen, Andreas, 61 A., 30. 9., Chr.ania. H: Ulrikke, f. Schäffner.
- , P. R., Malerm., 44 A., 21. 6., Chr.ania. H: Augusta, f. Strømmer.
- Johannessen, Mathilde, f. Hiis, 63 A., 8. 12., Arendal.
- Johansen, Hjalmar Holck, fhv. Skuespiller, 35¹/₂ A., 15. 4., Bergen.
- , Julie, f. Seehusen, 16. 1., Chr.sand.
- , Karen, f. Hammer, 18. 6., Chr.sund.
- Johnsen, Oscar, Doktor, 66 A., 10. 9., Sarpsborg. H: Mathilde, f. Mohr.
- , Oscar Rudolf, Cand. jur., 40. A., 5. 8., Chr.ania.
- Jordan, Eretia Nicoline, 78 A., Bergen.
- Joys, Hilda, Enkefru, 59¹/₂ A., 31. 1., Chr.ania.
- Irgens, Alf Johansen, 22¹/₂ A., 27. 5., Aker.
- Juell, Ruth, 17³/₄ A., 9. 10., Vestre Aker.
- Just, Thea, 67 A., 1. 1., Chr.ania.
- , Thomas, Tømmermand, 95¹/₂ A., 3. 5., Chr.sand.
- Juul, Arndt, Agent, 27. 5., Chr.ania
- Jynge, Augusta, f. Grimelund, 64 A., 20. 10., Hamar.
- Jürgens, Carl, 43 A., 31. 3., Paris og Chr.ania.
- Jæger, Gerth N., Kbm., 87 A., 13. 4., Bergen.
- , Niels Knag, Gaardbruger, 78 A., 14. 1., Hop, Askøen.
- Jølsen, Anna, f. Heyerdahl, 32 A., 21. 7., Ørje.
- Kaas, Jørgen, Rejsende, 15. 3., Odnæs.
- Kamstrup, Gustav Emil, 71 A., 26. 10., Bergen, bgr. Sogndal, Sogn.
- , Julie Margrethe, f. Hansen, 68 A., 12. 9., Chr.ania.
- Kastenbein, Marie, Enkefru, 7. 6., Chr.ania.
- Keilhau, Julie, 24. 11., Chr.ania.
- Kielland, Sofie, 29 A., 3. 6., Skedsmo.

- Kiær, Sima, f. Aschehoug, 20. 9., Chr. ania.
- Kjelstrup, Gudrun, 19 A., 22. 11., Chr. ania.
- Kjerulf, Marie, 70 A., 22. 1., Mandal og Chr.ania.
- Kjølseth, Paul, Oberstl., 52 A., 31. 12., Toten. H: Julie, f. Schjøll.
- Kleiser, Caroline, f. Davidsen, 80³/₄ A., 23. 4., Østre Aker.
- Klem, Regine, 65 A., 6. 5., Chr.ania.
- Klæboe, Einar, Maskinist, 28. 9., fra Cuba til Columbia.
- Knagenhielm, N. J., 5. 7., Los Angeles, Kalifornien.
- Knap, Balthasar, fhv. Indrulleringschef. 77 A., 12. 9., Drammen. H: Ida, f. Lange.
- Knudsen, Ida Mathilde, f. Bergh, 19. 1., Hønefos.
- , John Christian, Kbmnd., 35 A., 17. 8., Chr.sund. H: Sara, f. Pfefferkorn.
- Knudtzon, Harald Christian Fernando, Kammerherre, Voxenkollen, 10. 7., bgr. Brunlanes.
- Knutsen, Knut Andreas, Apotheker, 76³/₄ A., 24. 12., Østre Aker.
- Knutzen, Clara, Frk., 83 A., 31. 8., Arendal.
- Kobro, Josefa, f. Jervell, 15. 3., Chr. ania.
- Kofoed, Gustav, 28 A., fra Nicaragua til Montevideo.
- Kollbye, Knud Martin, Sognepræst, 64¹/₂ A., 7. 8., Kraakstad, bgr. Chr.ania. H: Anna, f. Olstad.
- Koller, Einar, 28 A., 14. 8., T.hjem.
- Kophal, Louise, Enkefru, 14. 8., Chr. ania.
- Kordt, Henrik, 27. 1., Bergen.
- Kortman, Louis Anthony Laurents, 27. 6., T.hjem. H: C., f. Torchiana.
- Kramer, Henrikke, 70 A., 8. 1., Bergen.
- Kreutz, Amalie, Enkefru, 81¹/₂ A., 11. 10., Chr.ania.
- Kristensen, Kristian, Sognepræst til Tromø, 57 A., 6. 5., Arendal.
- Krog, Alberthine Wilhelmine, f. Hertzleben, 76 A., 18. 4., T.hjem.
- Krog, Ingeborg, f. Paasche, 17. 2., Chr.ania.
- Krogh, Carl Johan, fhv. Baadsmand, 24. 7., T.hjem.
- , Johanne Antoinette, f. Heidemark, 70¹/₂ A., 17. 5., Sandefjord.
- , Trygve, 31 A., 7. 8., Chr.sund. H: Hanna, f. Wimpelmann.
- von Krogh, Hans Christian, 2. 4., Bergen.
- —, Olaf, 19 A., 25. 4., Melhus.
- Krohg, Jens Christian, Byfoged, 56³/₄ A., 11. 4., Larvik. H: Imbjørg, f. Kvarberg.
- Krohn, Hans, fhv. Lærer, 73¹/₂ A., 7. 4., Chr.ania, bgr. Vestre Aker. H: Lorentze, f. Dahl.
- Krøger, Christine, 60¹/₂ A., 24. 2., Tønsberg.
- , Preben, Skibskapt., 3. 12., Chr.ania. H: Bertha, f. Mørch.
- Krøpelien, Johan, Kommandørkaptejn, 74 A., 17. 5., Chr.ania.
- Kumle, Adelbert R., Agent, 33¹/₂ A., 28. 1., Bergen. H: Malene, f. Halvorsen.
- Kyhn, Ida Karoline, f. Hielm, 85 A., 7. 5., Chr.ania.
- , Johanne Christiane, f. Cron, 87¹/₂ A., 16. 11., Bærum.
- Laache, Pauline, f. Selboe, 83 A., 9. 3., Chr.ania, bgr. Fet.
- Lagerfeldt, Hilmar, Stenhugger, 28 A., 7. 4., T.hjem. H: Oline, f. Forseth.
- Lamberg, Otilia, f. Winge, 44 A., 19. 2., Gøteborg.
- Landmark, Gerhard Henrik, Foged 74¹/₂ A., 11. 5., Chr.ania.
- , Helene Lilly, f. Landmark, 12. 2., Amerika.
- , Jens Anton, fhv. Lensmand, 8. 3., Aure.
- Landstad, Fredrikke Christiane, 67 A., 5. 12., Chr.ania.
- Langberg, Malthe Sehested, Ingeniør, 27. 7., Chr.ania.
- , Nancy Mathilde, f. Taasen, Kaptejn, I. R. L.s Enke. 91 A., 28. 2., Chr.ania.
- Lange, Ander, Ingeniør, 19. 12., Los Andes, Chile. H: Thekla, f. Balke.

- Lange, Halvard, Oberst, 17. 2., Stenkjær, bgr. Chr.ania. H: Thora, f. Lous.
- Langfeldt, Nicolai Severin, fhv. Skibsfører, 56 A., 22. 7., Forsæt, Romerike.
- Larsen, Chr., Toldopsynsmand, 74 A., 5. 5., Svelvig. H: Margrethe, f. Strøm.
- , Christian Fredrik, fhv. Skoleinspektør, 78 A., 29. 12., Chr.ania.
- , Ellen Else Marie, f. Oftedahl, 94¹/₂ A., Kaptejnvaegtmeister Herman Ls Enke, 4. 5., Chr.ania.
- , Emma Charlotte, f. Bergwitz, 55 A., 14. 9., Chr.ania.
- , Lauritz Edvard, 36 A., 7. 1., Tromsø. H: Dina, f. Astrup.
- Lea, Erik, Kbmd., 71 A., 30. 7., Bergen.
- Lehmkuhl, Joachim, 82¹/₂ A., 8. 1., Bergen.
- Lein, Johan Petter, Kaptejn, 4. 5., T.hjem. H: Margrethe, f. Oppegaard.
- Lem, Hans, Juveler, 11. 11., Østre Aker. H: Birgitte, f. Rødseth.
- Lenschow, Anders Henrik, Arkitekt, 61 A., 13. 5., Chr.ania.
- Leverin, Alma, f. Anderson, 2. 2., Fr.stad.
- , Axel, Fotograf, 12. 4., Fr.stad.
- Lexau, Petrine, Enkefru, 66 A., 26. 10., Husøen.
- Lie, Antonie Pauline, 25. 2., Chr.ania. bgr. Kraakstad.
- , Eline Marie, 77 A., 2. 4., St. Jørgens Hus, T.hjem.
- , Elvina, 68 A., 27. 2., Chr.ania.
- , Finn, 8. 8., Bergen.
- , Ida, 5. 1., Chr.ania.
- , Kitty, 48¹/₂ A., 24. 7., Mandal.
- , Thea f. Heireth, 68¹/₂ A., 20. 11., Østre Aker.
- Lier, G., Kaptejn, 15. 9., Haaøen pr. Tønsberg. H: Dagny, f. Rodtwitt.
- Lihme, Dorothea, 79 A., 26. 1., Chr.ania.
- Liljedahl, Marie Oline, f. Henningsen, 41 A., 2. 2., Vik. Sogn.
- Lillingston, Claude Augustus, Rev., 68 A., 9. 2., Tysse Løitet, Søndfjord.
- Lind, Charlotte Amalie, f. Hofseth, 56 A., 23. 5., Østre Aker.
- , Einar, 23 A., 16. 12., Chr.ania.
- Lind, Lauritz Christian, Toldb., 63 A., 18. 1., Drøbak.
- Lindahl, Sven, Snedkerm., 82 A., 30. 9., Bergen.
- Linde, Marie Petrine, f. Luth, 60 A., 30. 10., Chr.ania.
- Lindeman, Peter Bertel, 12. 9., München.
- Lindgaard, Benjamin, 32¹/₂ A., 7. 7., Rissen.
- Lofthus, Johannes Rustung, Arkitekt, 12. 10., New-York.
- Lohrbauer, Harald Johan, 47¹/₂ A., 13. 10., Nes, Romerike. H: Maren, f. Strøm.
- , Johan Ludvig, fhv. Fabrikejer, 74 A., 10. 9., Chr.ania. H: Petrine, f. Bødtger.
- Loodtz, Anne Bergitte Rasmine, f. Devig, 9. 4., Bergen.
- Lorange, Johan David, fhv. Driftsbestyrer, 30. 11., Chr.ania. H: Ottilie, f. Schröder.
- Lorentzen, Conradine, f. Bredrup, 10. 10., T.hjem.
- , Hans, fhv. Kbmd., 87 A., 19. 12., Chr.ania.
- , Hans Ludvig, Skibsreder, 10. 11., Chr.ania. H: Thala, f. Bredrup.
- , Helle B., 11. 2., Strømsø.
- Lossius, Gudrun, f. Barman, 43 A., 17. 4., Chr.sund.
- , Johan Thomas Junghans, 70 A., 6. 1., Chr.sund.
- Lough, Elisabeth, f. Hussey, 75 A., 1. 1., Chr.ania.
- Lous, Anue Cathrine, f. Falkenberg, 86¹/₂ A., 25. 7., Bergen.
- Lund, Anton, 24. 2., Chr.ania.
- , Anton, Skrædder, 10. 2., Ytre Arne.
- , Betze Elida, 16³/₄ A., 17. 4., Chr-ania.
- , Carl, fhv. Skovfoged, 73 A., 22. 11., Elvevold.
- , Caspara Amalie, f. Altenburg, 60 A., 27. 12., Chr.ania.
- , Ditlef Wiebe, 82¹⁰/₁₂ A., 28. 8., Bjarkø.
- , Elisabeth, Enkefru, 89¹/₂ A., 2. 12., Vestre Aker.
- , Fredrik Christian, 67¹/₂ A., 5. 3., Chr.ania. H: Elisabeth, f. Hille.

- Lund, Georgine Johanne, f. Janson, 6. 6., Chr.ania.
- , Gunder Juel, Handelsrejsende, 31. 10., Arendal, bgr. Chr.ania.
- , Hans Olaf, Handelsmand, 49 $\frac{1}{2}$ A., 6. 5., Evenskjær. H: Edvarda, f. Eggen.
- , Herman Schrøder, fhv. Toldkontrollør, 92 $\frac{1}{2}$ A., 28. 7., Horten.
- , Jenny, 18 A., 6. 1., Lillestrøm.
- , Julie, Toldb. M. L.s Enke, 10. 8., Chr.ania.
- , Kaia, 56 A., 13. 6., Chr.ania.
- , Karoline Sophie Dorothea, f. Kløcher, 17. 6., Arendal.
- , Margrethe, 78 A., 31. 5., Kbhvn.
- , Margrethe Bolette, f. Friis, 76 $\frac{3}{4}$ A., 30. 7., Chr.ania.
- , Marie Helene, f. Eilertsen, 2. 2., Chr.ania.
- , Martin Ludvig, Maskinarbejder, 51 A., 28. 2., Thjem. H: Julie, f. Sæther.
- , Mathias Numsen, 79 $\frac{1}{2}$ A., 9. 6., Halvardmo pr. Namsos. H: Bernhardine, f. Elster.
- , Oluf, Typograf, 19. 10., Chr.ania. H: Camilla, f. Davidsen.
- , Peter Christian Bech, Provst, 94 A., 10. 10., Chr.ania.
- , Valborg, f. Bruun, 10. 11., Chr.ania.
- Lunde, Ragnhild, 20. 7., Østre Aker.
- Lundh, August, Konditor, 24 A., 31. 10., Chr.ania.
- , Kirsti, Enkefru, 19. 12., Chr.ania.
- Lyche, Wilhelm Julius, fhv. Skibskapt., 21. 5., Fr.hald.
- Lyng, Olaf M., Stentrykker, 14. 11., Chr.ania. H: Gunda, f. Johnsen.
- Lyngaas, Elise, f. Saxild, 80 $\frac{1}{2}$ A., 13. 2., Tønsberg.
- Lysgaard, Christine, 19. 7., Chr.ania.
- , Lars, Driftsbestyrer, Overingeniør. 25. 2., Chr.sand.
- Lysholm, Jenny, f. Schult, 25. 10., Chr.ania.
- Løchen, Anne, f. Tandberg, 85 $\frac{1}{2}$ A., 20. 2., Vestre Bærum.
- Løchting, Olava, f. Marthinsen, 43 A., 8. 7., Chr.ania.
- Løyning, Enok Andreas, 41 A., 9. 1., Saude, Ryfylke. H: Johanne, f. Aas.
- Madsen, Sophie Marie, f. Langfeldt, 61 A., 7. 9., Chr.sand.
- Magelssen, Thorbjørn, fhv. Politimester, 88 A., 11. 11., Chr.ania.
- Magnus, Inga, f. Olsen, 41 A., 1. 8., Glen Flora, Wisconsin.
- , M. H., fhv. Præst, 72 A., 13. 10., Bergen.
- le Maire, Helga Støren, 3. 5., Sydvaranger.
- Major, Fredrik Christian Sejersted, Skibskapt., 5. 5., T.hjem. H: Dovra f. Weidemann.
- Martens, Nicolay, Skoginspektør, 15. 11., Stenkjær.
- Martin, Amalie, f. Hofmeister, 72 A., 25. 1., Chr.ania.
- Mastrup, L. A., fhv. Raadmand, 91 $\frac{1}{2}$ A., 13. 4., Chr.ania.
- Matheson, Fredrik, fhv. Bagermester, 69 A., 13. 11., T.hjem. H: Johanne, f. Vold.
- , Paul Iversen, Revisor, 75 A., 12. 1., T.hjem.
- , Thora, f. Oppegaard, 75 A., 27. 4., Strinden.
- Mathiesen, Wilhelmine, 12. 8., Chr.ania.
- Matzau, Elisabeth Andrea, 5. 9., Os pr. Bergen.
- Matzow, Arne, 41 A., 3. 4., T.hjem.
- Maubach, Johannes Baptista, 45 A., 1. 6., Bergen. H: Christine f. Søvig.
- Meidel, Georg Flood, 14. 10., Seathle, Amerika.
- Meidell, Wollert, Lensmand, 3. 11., Sande, Søndfjord. H: Ulla f. Elster.
- Mejdell, Robert Dall, 17. 3., Chr.ania.
- Mejer, Augusta, 79 $\frac{1}{2}$ A., 29. 1., Tromsø.
- Melhuus, Frantz Wilhelm, 14. 5., Skotfos.
- Meyer, Christian Schnell, 32 A., 22. 2., Bergen.
- , Otto H., 70 A., 14. 9., Bergen.
- , Susanne Hermecke, 17 $\frac{1}{2}$ A., 18. 4., Bergen.
- Michelet, Karen, 81 A., 24. 12., Chr.ania.
- Middelthon, Jensine Wilhelmine, 7. 6., Stavanger.
- Midling, Anna I., 7. 8., Larvik.

- Moberg, Niels Christian, 23 $\frac{1}{2}$ A., 24. 10., Os pr. Bergen. H: Anna, f. Daae.
 Moe, Axel, Dampskibsf., 58 A., 9. 12., Singapore. H: Louise, f. Bang, Vikesund.
 —, Emilie, Enkefru, 48 A., 28. 4., Chr.ania.
 —, Karoline Sofie, f. Bruun, 70 A., 3. 11., Tønsberg.
 Moestue, Thorvald, Grosserer, 74 A., 2. 8., Chr.ania.
 Mohn, Cathrine Margrethe, 12. 10., Chr.ania.
 Mohr, Agnethe, f. Kroepelin, 23, 7., Fjøsanger pr. Bergen.
 —, Georg Chr., fhv. Udskiftningsform., 75 A., 25. 10., Bergen. H: Gina, f. Hagelsteen.
 Molle, Mine, 1. 6., Horten.
 Monsen, Torgine, f. Dahl, 66 A., 19. 1., Bergen.
 Morsinski, Abraham, 46 A., 24. 4., T.hjem.
 Moss, Andreas, 89 A., 11. 8., Søndre Odalen.
 —, Konrad Nikolai, Bundtmager, 57 $\frac{1}{2}$ A., 27. 12., Bergen.
 Mowinckel, Cornelia Schultz, f. Blydt, 12. 8., Bergen.
 Munch, Anna Maria Amalia, Professor A. M.s Enke, 24. 2., Kbhvn.
 Munthe, Hartvig, Oberst, 59 $\frac{1}{2}$ A., 17. 6., Chr.ania.
 Munthe-Kaas, H., Kbmd., 83 $\frac{1}{2}$ A., 25. 3., Chr.ania.
 Musæus, Bolette Margrethe Augusta, 82 A., 17. 6., Chr.sund.
 —, Johanne, 8. 9., New-York.
 —, Marie, f. Røhr, 73 A., 9. 5., Aalesund.
 Müller, Kaja, f. Aalborg, 75 A., 14. 7., T.hjem.
 —, Margrethe, f. Sejersted, 83 A., 28. 6., Bakke Gaard, T.hjem.
 —, Marie Petrine, 83 A., 13. 4., Bergen.
 —, Nancy Elisabeth, f. Mohr, 92 A., 1. 2., Bergen.
 —, Thea, f. Herlofsen, 9. 7., Chr.sund.
 Møldrup, Andreas, 35 A., 8. 8., Bergen.
 Møller, Andrine, f. With, 78 A., 9. 10., Chr.ania.
- Møller, Carl, fhv. Kbmd., 18. 1., Chr.ania. H: Stine, f. Braathen.
 —, Christian K., Kbmd., 3. 3., Østre Aker.
 —, Christopher H. O., 36 A., 23. 1. Chicago.
 —, Johan, fhv. Skibsfører, 19. 8., Sogndal. Dalene.
 —, K. E., Skomagerm., 8. 1., Bergen.
 —, Stine Augusta, f. Braathen, 28. 4., Chr.ania.
 Mønnich, F. W., 67 A., 26. 10., Chr.sand. H: Caroline, f. Holm.
 Mørch, Amalie, 2. 11., Chr.ania.
 Nagell, Wilhelmine Forman, 80 $\frac{3}{4}$ A., 5. 9., Bergen.
 Nannestad, August, Kontorchef, 39 A., 22. 10., Chr.ania.
 Naumann, Ingeborg Pauline, 86 A., 23. 3., Kongsberg.
 Nerdum, Amundt, f. Amundsen, 62 A., 31. 3., Glemminge.
 —, Bjarne, 23 A., 8. 6., Fr.stad, bgr. Chr.ania.
 Nergaard, Harald, 23 $\frac{3}{4}$ A., 21. 6., Hannover.
 Nicolaisen, C. E., Sognepræst, 71 A., 14. 12., Fet. H: Dora, f. Neuman.
 —, Erlinga Margrethe Valeur, 28. 3., Oslo.
 —, L., Malerm., 42 $\frac{1}{2}$ A., 15. 1., Chr.ania. H: Emilie, f. Brinch.
 Nicolaysen, Anna Dorothea, f. Nagell, 83 A., 24. 4., Lysekloster.
 Nielsen, Marie, f. Vedeler, 70 $\frac{1}{2}$ A., 18. 11., Bergen.
 —, Rosalia, f. Falck, 26. 9., Bergen.
 —, Julie Charlotte, f. Haanshus, 22. 7., Chr.sund.
 —, Wenche Elisabeth, f. Mowinckel, 74 $\frac{1}{2}$ A., 26. 2., Bergen.
 Nilssen, Carl! Ludvig, Cand. jur., 66 $\frac{1}{2}$ A., 14. 5., Østre Aker.
 —, Hans Nicolai, Agent, 16. 5., New-castle.
 Nissen, Martin Richard, Lagerbetjent, 49 A., 17. 6., T.hjem.
 —, Robert, 18. 7., Chr.ania.
 Nordahl, Cecilie, 29. 11., Bergen.
 —, Henriette Emilie, 21 $\frac{2}{3}$ A., 27. 4., Risør.

- Nordahl, Ludvig, Tjener, 34 A., 4. 11., Chr.ania.
- Nordenberg, Nanny, f. Sutthoff, 26. 12., Horten.
- Nordlid, K. O., fhv. Sognepræst, 59 A., 9. 7., Chr.ania.
- Normann, Christian Fredrik, 81½ A., 31. 7., Røkenæs.
- , Johanne Regine, f. Ellingsen, 68½ A., 27. 6., Asker.
- Nygaard, Doris Agnethe, 10. 4., Østre Fr.stad.
- , Emilie, f. Müller, 78½ A., 7. 5., Bergen.
- Nüsche, Johan, 78 A., 1. 12., Bergen.
- Nyquist, Niels, 7. 3., Moss.
- Næss, Astrid, Frue, 6. 12., Manila.
- Nørbech, Johanne, 45 A., 13. 6., Chr.ania.
- von der Ohe, Herman, 22½ A., 15. 1., Horta, Azorerne.
- , Julie Marie, f. i Bergen 1839, 4. 3., Fane.
- Ohme, R. P., Bogtrykker, 75½ A., 6. 6., Egersund. H: Theodora, f. Thorsen.
- Ohldieck, Gertrud, 93 A., 14. 2., Bergen.
- Olsen, Bertha Marie, f. Omdahl, 71 A., 28. 9., Hamar.
- , Carl Hagbart, Lensmand, 53 A., 12. 11., Buksnæs. H: Marie, f. Borthen.
- , Carl Oscar, Cand. philos., 61 A., 24. 6., Chr.ania.
- , Conrad O., Fabrikinspektør, 59 A., 6. 10., Bergen. H: Louise f. Poppe.
- , Elise, f. Schanche, 28 A., 25. 9., Fr.stad.
- , Emma, f. Clausen, 7.5., Vestre Aker.
- , Fredrikke, f. Koch Erlich, Guldsmed Theodor O.s Enke, 11. 7., Bergen.
- , Hanna, f. Thiis, Distriktslæge Henrik O.s Enke, 8. 5., Chr.ania.
- , Josephine Marie, f. Hardus, 26. 3., Bergen.
- , Ole, Musikinstruktør, 88 A., 12. 8., Chr.ania.
- , Mette Wibye, f. Stamer, 2. 12., Bergen.
- , Wilhelmine, f. Schveder, 14. 7., Chr.ania.
- Ommundsen, Eilif, Landbrugskandidat, 23 A., 2. 4., Sørvaagen.
- Opheim, Anna Tiedeman, f. Buch, 28 A., 28. 12., New York.
- Oppegaard, Elise, 85½ A., 7. 1., Østre Aker.
- Ottesen, H. R., Ingeniør, 13. 1., Essel, Hannover.
- , Othine, 9. 2., Chr.ania.
- Ottessen, Kaja, f. Stoltenberg, 14. 10., Chr.ania.
- Ovenberg, L., f. Wang, 90½ A., 1. 12., Chr.ania.
- Owren, Anna Caroline, f. Blagstad, 77 A., 7. 1., Molde.
- , Fr. Ingeniør, 63 A., 2. 1., Chr.ania.
- Oxaas, Erasmine, f. Holmboe, 82 A., 21. 5., Lyngen.
- Paasche, Karen Voss, f. Kragh, 29. 3., Bergen.
- Paaske, Cathrine Bygball Gaarder, f. Parelius, Sorenskriver P. P.s Enke, 31. 12., Ørlandet.
- Pande, Anna, 48 A., 19. 11., Chr.ania.
- , Franzisca, 24. 10., Chr.ania.
- , Randine Marie, Enkefru, 81½ A., 24. 12., Kniple pr. Fr.stad.
- Parelius, Hans Holst Lund, Handelsmand, 72 A., 21. 6., Hittern.
- Pedersen, Hans Petter, 58 A., 11. 5., Chr.ania. H: Lucie, f. Voutay.
- , Marie, f. Nerdrum, 26. 10., Chr.ania.
- Petersen, A. G., fhv. Boghandler, 74 A., 8. 9., Chr.ania.
- , Ebba, f. Falch, 63 A., 29. 10., Chr.ania.
- , Nils, Kbmd., 79½ A., 17. 6., Hamar. H: Marie, f. Lund.
- Pettersen, Iverine, Kbmd. Gunerius P.s Enke, 77 A., 7. 6., Chr.ania.
- Piro, Cathrine, f. Frank, 74½ A., 27. 1., Eidsvold.
- Plesner, Hans Schjerman, 24. 6., New York.
- Pleym, Gustav Julius, fhv. Lensmand, 11. 7., Hemnesberget.
- Plum, Oline, 16. 4., Chur, Schweiz.
- Pløen, Nathalie, f. Blikstad, 81½ A., 12. 4., Chr.ania.
- Prahl, Charlotte, Diakonisse, 70 A., 21. 10., Chr.ania.

- Prebensen, Wenche Christiane, f. Grove, 84½ A., 19. 6., Chr.ania.
- Preus-Nilsen, William, 19 A., 30. 1., Østre Aker.
- Preuthun, Louise, 79½ A., 9. 3., Chr.ania.
- Printz, Elise, f. Meinich, 81 A., 13. 12., Vestre Slidre.
- , Inga Elisabeth, f. Brodtkorb, 39½ A., 14. 5., Chr.ania.
- Prior, Johannes A., Ingeniør, 65 A., 12. 6., Espergærde, Danmark.
- Prosch, Carl, 85 A., 17. 3., Kbhvn.
- Prætorius, Johanne Margrethe, 91 A., 29. 6., Chr.ania
- Prydz, Thorvald, Oberst, 24. 2., Chr.ania. H: Gitta, f. Keyser.
- Qvam, Rolf Johannes, Handelsreisende, 39 A., 26. 5., T.hjem. H: Amalie, f. Bergh.
- Qvigstad, Petra, Enkefru, 22. 9., Gross Lichterfelde.
- Qværnstrøm, Eleonore Marthine, 82½ A., 20. 10., Fr.hald.
- Ramsvig, Samuel Albert, Literat, 64 A., 16. 9., Chr.ania.
- Rasch, Edle, 54½ A., 7. 1., Chr.ania.
- , Jensine Randine, f. Jensen, 70½ A., 13. 6., Bergen.
- , Nils Aall, fhv. Overtoldbetjent, 87 A., 1. 11., Chr.ania.
- Rasmussen, Bertha Johanna, f. Lie, 82 A., 20. 3., Stavanger.
- , Charlotte Henrikke, f. Dethloff, 24½ A., 13. 6., Kbhvn.
- , Jonas Severin, Telegrafdirektør, 55 A., 9. 8., Chr.ania. H: Wilhelma, f. Møller.
- Ratche, Andreas, 34 A., 28. 5., Chr.ania.
- Reiff, Hjalmar, Verksmester, 54 A., 22. 10., Chr.ania, begr. Strømsø. H: Otilie, f. Skjelsbek.
- Rein, Christianna, f. Forbord, 85 A., 13. 5., T.hjem.
- Reitzel, Emilie, Enkefru, 82½ A., 1. 1., Chr.ania.
- , Susanne, f. Larsen, Malerm. Th. R.s Enke, 81½ A., 15. 5., Chr.ania.
- Richter, O., Brugsejer, 67 A., 5. 2., Stjørdalen.
- Riddervold, Julius, ORSagf., 32 A., 11. 2., Chr.ania.
- Rief, Johan Stephan, Bryggerieier, 14. 8., Chr.ania, bgr. Horten.
- Riiber, Andreas Emil, Skipper, 8. 9., T.hjem. H: Marie, f. Myhre.
- , Carl Magnus, Ingeniør, 80 A., 20. 9., Chr.ania. H: Gaspara, f. Ræder.
- , Kirsten Birgitte, f. Paasche, 89 A., 30. 10., Fosen.
- Riis, Constance, f. Thomsen, 30. 12., Skien.
- Ring, Hilmar Markus, 11. 3., Chr.ania.
- Ringi, Elisabeth, f. Young, 91 A., 5. 7., Vestre Bærun.
- , Johnette, f. Steendahl, 57 A., 16. 8., Vestre Bærun.
- Riple, Andreas, Glasimester, 14. 3., Bergen.
- Ritter, Dorthea Amalie, 17. 1., Chr.ania.
- Rode, Carl Nicolay, fhv. Apotheker, 72 A., 16. 5., Chr.ania. H: Marie, f. Buch.
- , Helene, f. Arentz, 76 A., 17. 3., Chr.ania.
- Roggen, Johannes Sæhle, Skrædder, 12. 6., Bergen.
- , Rasmus Johan, 75 A., 16. 12., Bergen.
- Rogstad, Marie Bergitte, f. Bessesen, Foged Nils Wisløff R.s Enke, 90½ A., 7. 8., Chr.ania.
- Rohde, Rolf, 26. 8., Neumünster, Holsten.
- Rolfsen, Andreas Marcilius, fhv. Skibsf., 71½ A., 14. 2., Mandal. H: Anna, f. Natvig.
- Rosen, Serine, f. Udnæseth, 71 A., 27. 8., Elverum.
- Rosenberg, Hans Juell, 14. 6., Eastport, Long Island.
- Rosenburg, Fritz Fredrik, Bandagist, 56 A., 2. 7., Chr.ania.
- Rosvinge, Eilert, Apotheker, 65 A., 3. 11., Lillesand.
- Rouquet, Celine, Enkefru, 90½ A., 29. 3., Chr.ania.
- Ruud, Maren Elisabeth, f. Bruun, 80 A., 28. 11., Oslo.
- Ruus, Birger, 24 A., 24. 12., Nitedalen

- Rye, Nils Mathias, fhv. Stiftamtmand, 6. 2., Chr.ania.
- Rügheimer, Fritz, 42 A., 4. 11., Chr.ania. H: Aagot, f. Michelsen.
- Rynning, Erika, 64 A., 31. 3., Chr.ania.
- , Fanny, 24. 9., Kbhvn.
- Rødseth, Ingeborg, f. Schumann, 86 A., 5. 11., Volden.
- Røed, Andrea, f. Fredriksen, 81 A., 6. 5., Larkollen, Rygge.
- , Henr. A., 5. 1., Chr.ania. H: Dina, f. Crøger.
- Rønne, Sofia Caspara Preus, 71 A., 5. 1., T.hjem.
- Rønneberg, Hanna Jacoba, f. Hoffmann, 37 A., 8. 10., Aalesund.
- Rønning, Karen, 63 A., 26. 5., Mandal.
- Salicath, Franciska, f. Mejer, Toldkasserer S.s Enke, 78 A., 28. 9., Chr.ania.
- , Ragnhild, 6. 8., Chr.ania.
- Salvesen, Ingeborg, 51 A., 13. 2., Bergen, bgr. Egersund.
- Sama, Caroline, f. Volckmar, 27. 7., La-Ho-Keo, China.
- Samson, L., Consul, 15. 2., Chr.ania. H: Marie, f. Wichmann.
- Sandal, Sina, f. Daae, 24. 12., Bergen.
- Sandberg, Baltazar, 12. 2., Skedsmo.
- , Christen Otto, 19 A., 8. 11., Forlis.
- Sang, Margrethe, 5. 3., Chr.sand.
- Sannes, Carl Wilhelm, fhv. Dampskibskok, 56 A., 22. 9., T.hjem. H: Marie, f. Nissen.
- Saxlund, Edle, f. Michelet, 72 A., 27. 10., Kbhvn.
- , Sophie, Sognepræst H. O. S.s Enke, 79 $\frac{1}{2}$ A., 24. 1., Chr.ania.
- Schaanning, CatharinaHenriette, f. Knudtson, 83 $\frac{3}{4}$ A., 14. 12., T.hjem.
- Schaathun, L. L., Lensmand, 69 A., 23. 10., Sund. H: Sine, f. Krüger.
- Schanche, Angelique Cathrine. 23. 1., Bergen.
- , Carl Hambro, Bogbinder, 27. 1., Bergen.
- Schanke, Nina, 34 A., 24. 11., Chr.ania.
- Scharffscher, Johan Henrich, Kbmd., 9. 9., Bergen.
- Scharning, Ingeborg, f. Larsen, 11. 12., Chr.ania.
- Schee, Emil, Grosserer, 69 A., 29. 8., Chr.ania. H: Mariane, f. Jacobsen.
- Schei, Per, Amanuensis, 1. 11., Chr.ania.
- Schiander, Gustava, f. Sundt, 72 A., 20. 12., Chr.ania.
- Schielderup, Georg, Sognepræst, 20. 2., Stokke, bgr. Chr.ania. H: Marie, f. Walnum.
- Schive, Camilla, 7. 5., Hamar.
- Schjander, Mathilde, f. Ihlen, 75 A., 30. 11., Chr.ania.
- Schjelderup, Martine, f. Lund, 1. 11., Bergen.
- Schjong, Arnt Johan, Ingeniør, 9. 9., Hønefos. H: Aslaug, f. Grindberg.
- Schjøberg, Hanna, 90 A., 18. 7., Chr.ania.
- Schjøll, O., fhv. Kbmd., 73 A., 27. 1., Chr.ania.
- Schmidt, Anna, f. Storjohan, 8. 5., Stockholm.
- , Marie Sofie, fhv. Telegrafistinde, 2. 5., Thjem.
- , William, Kbmd., 83 A., 27. 9., Chr.ania. H: Karen, f. Ambjørnsen.
- Schnelle, Caroline, 67 A., 2. 10., Bergen.
- , Cathrine, 79 A., 18. 8., Os, bgr. Bergen.
- Schou, August Julius Ferdinand, Protokolsekretær, 71 A., 23. 9., Chr.ania. H: Camilla, f. Casse.
- , Camille Severine Benedicte, f. Casse, 25. 11., Chr.ania.
- , Frederik Wilhelm, 50 A., 27. 10., Chr.ania.
- v. Schoultz, Eva Nadjescha, 10. 4., Chr.ania.
- Schramm, Else, 17. 9., Chr.ania.
- Schreuder, Sara Dorthea, f. Nitter, 76 A., 8. 4., Skjerjehavn.
- Schriver, Rasmus, 82 $\frac{1}{2}$ A., 20. 4., Chr.ania.
- Schrøder, Franz, 22 A., 24. 5., Chr.ania.
- Schweigaard, Marie, 28. 8., Chr.ania.
- Schønberg, Edvard, Professor, Dr. med., 14. 6., Chr.ania. H: Antoinette, f. Fangen.
- Schøyen, Herman, 78 $\frac{3}{4}$ A., 23. 4., Løiten.

- Schøyen, Marie Sofie Ulrika, f. Heiss, 93 A., 11. 11., Østre Aker.
- Selboe, Jens Nicolai, Vagtmester, 76 A., 7. 5., Skedsmo.
- Sellæg, Karen Ursula, f. Lund, 79 A., 29. 8., Namsos.
- , Peter, Kbmd., 50 A., 25. 9. paa Rejse i Italien. H: Ragnhild, f. Berger i Hammerfest.
- Selvig, Nanna Stoltenberg, Enkefru, 79½ A., 8. 6., Hølen pr. Saaner.
- van Severen, Lulle Charlotte, 31. 10., Namsos.
- Siewers, Hans, 84 A., 28. 3., Chr.ania.
- Silchenstedt, Magdalene, 93½ A., 13. 4., Bergen.
- Simensen, O., Kaptejn, 17. 3., Østre Aker. H: Dora, f. Jacobsen.
- Simonsen, Anne Marie, f. Mørck, 67 A., 7. 1., Chr.ania.
- , Gjertrud Heléne, f. Bredal, 16. 9., Bergen.
- Simpson, Jenny f. Gulbrandsen, 34 A., 15. 4., Chr.ania.
- Sinclair, Francis, 26 A., 14. 3., Chr.ania, bgr. Arvika.
- Sirnes, Albertha Sofie, f. Holby, 10. 1., Flekkefjord.
- Sissener, Elisabeth Blom, 73 A., 7. 10., Elverum.
- Sjøgren, Anna Marie, f. Gundersen, 10. 2., Bergen.
- Skaarup, Karen Plathe, f. Winsnes, 84½ A., 24. 5., Thjem.
- Skabo, Eivind, Præst i Hayward, Minn., 4. 6., Asheville, North Carolina. H: Ragna, f. Hallén.
- Skancke, Lorentz Georg, 25. 11., Denvercity, Colorado.
- Skautebøl, Emilie Josefine, f. Heyerdahl, 53 A., 2. 12., Tacoma, Wash.
- Skouverød, Frithjof, Kaptejn, 33½ A., 19. 3., Oscarsborg. H: Bibbi, f. Steenberg.
- Slotfeldt, Emma Constance, 19½ A., 26. 3., Chr.ania.
- Smidt, Dorthea Margrethe, 6. 2., Fr.hald.
- Smith, Alexio, fhv. Hovedkasserer, 77½ A., 5. 7., Chr.ania. H: Emilie, f. Frellsen.
- Smith, Anthon Richard, Skibsf., 53 A., 29. 5., Porsgrund.
- , Gudrun, 22 A., 21. 1., Thjem.
- , Julius M., 80 A., 8. 10., Arendal.
- , Laura Gunhilde, f. Ursin, 45 A., 10. 8., Stavanger.
- |, Lauritz, fhv. Lods, 31. 8., Thjem.
- , Marie, f. Smith, 91½ A., 19. 7., Chr.ania.
- , Marie Elisabeth, 73½ A., 18. 5., Chr.ania.
- Smitt, Jonas, Landbrugsdirektør, 28. 3., Chr.ania. H: Livia, f. Sverdrup.
- Sogn, Thea, 82 A., 13. 1., Vestre Aker.
- Solberg, Anna, f. Böhmer, 17. 4., Chr.ania.
- , Oline Emilie, 56 A., 23. 1., Chr.ania.
- Sommer, Emilie, Telegrafistinde, 25. 1., Drammen.
- Sommerfeldt, Gyda, 63 A., 19. 5., Chr.ania.
- Sommerschild, Johanne Fredrikke, f. Kathenkamp, 92 A., 29. 1., Chr.ania.
- Spångberg, Gustav, 18 A., 12. 3., Chr.ania.
- Stabel-Hansen, Charlotte Amalie, f. Schirmer, 21. 5., Chr.ania.
- Stadler, Hjalmar Eide, 24. 6., Bergen.
- Stang, Thora Eleonore, f. Hertzberg, 77½ A., 21. 10., Chr.ania.
- Steen, Elisabeth Margrethe, f. Frøchen, 73½ A., 4. 11., Bergen.
- , Ovidia, f. Jebe, 76 A., 27. 10., Chr.ania.
- Steenhusen, Alette Elise, f. Schrøder, 71½ A., 16. 10., Chr.ania.
- Steenstrup, Fredrikke, f. Brun, 29. 11., Moss.
- Steffensen, Anette Karoline, f. Heireth, 61 A., 1. 11., Fet.
- Stenersen, Jonas Henrik, Byretsassesor, 65 A., 13. 11., Chr.ania.
- Stengel, Gunhild, Enkefru, 85 A., 18. 5., Røros.
- Stephansen, Louise, 30. 10., Skien.
- Stolze, Auguste, f. Rammelsberg, 65 A., 16. 12., Chr.ania.
- Storm, Cecilia, f. Christensen, 85 A., 26. 11., Bergen.
- Storm-Hansen, Edvard. Tandlæge, 29

- A., 10. 2., Chr.ania. H: Lilli, f. Agnæss.
- Strand, Truls Aslesen, Storthingsmand, 51 A., 14. 8., Chr.ania. H: Live, f. Wasendrud.
- Strobel, Theodor, 6. 3., Chicago. H: Ragna, f. Linné.
- Strøm, Isak, 75 A., 14. 5., Bergen. H: Christiane, f. Reimers.
- Sudmann, Johan, fhv. Fyrvogter, 87 A., 19. 4., Bergen.
- Svanøe, Torger, 93 $\frac{1}{2}$ A., 12. 12., Bergen. H: Sara, f. Helland.
- Swane, Laurentze, f. Bryn, 73 $\frac{1}{2}$ A., 29. 7., Chr.ania.
- Swensson, P. G., Kbmd., 27. 4., T.hjem.
- Syverson, Peter Christian, fhv. Universitetsvagtmeister, 79 A., 4. 7., Østre Gausdals Præstegaard, bgr. Oslo.
- Søgaard, Mathilde, 30. 6., Chr.ania.
- Søiland, T., fhv. Postmester, 70 $\frac{1}{2}$ A., 20. 10., Sandnes. H: Otilie, f. Tharaldsen.
- Sølvberg, Helge, Ingeniør, 29. 12., Chr.ania.
- Sønniksen, Trine, f. Gjerdrum, f. ²⁹/₁₂ 1815, † 6. 8., Drøbaks Hospital.
- Sørensen, Charles Thorvald, Skibsf., 45 A., Mai?, fra Sydhavsørerne til Marseille. H: Marie, f. Schanke i Kolbjørnsvig.
- Sørenssen, Sophie, 81 A., 25. 4., Chr.ania.
- Sørli, Engebret, Brandmester, 49 A., 1. 11., Oslo. H: Elen, f. Schmidt.
- Søvig, Henriette, f. Krohn, 27. 2., Bergen.
- Tandberg, Elisabeth, 78 A., 10. 11., Sande.
- , Emma Josephine, f. Gløersen, 56 $\frac{1}{2}$ A., 27. 1., Chr.ania.
- , Jensine Jørgine, f. Stangeby, 57 A., 21. 1., Østre Aker.
- , Mathias Wilhelm, fhv. Distriktlæge, 6. 3., Chr.ania. H: Betzy, f. Crawford.
- Tangen, Caroline Mathilde, f. Lorentzen, 27. 1., Tønset.
- , Melchior Blomberg, 81 $\frac{1}{2}$ A., 12. 11., Tønset. H: Helene, f. Dahler.
- Teilmann, C. A., 23. 8., Kbhvn.
- Tenten, Hermann, 42 A., 20. 3., Chr.ania.
- Theigler, Hans Jørgen, Galvanitør, 74 A., 3. 3., Kapellet paa Haslum. H: Marie, f. Johansen.
- Theiste, Wilhelmine, f. Astrup, 20. 7., Entumeni, Zulu.
- Thestrup, Fredrikke, 74 A., 17. 1., Chr.ania.
- Theting, Frederik Christian, Udskiftningsformand, 21. 9., Fauske. H: Thora, f. Qvam.
- Thielemann, Ferdinand, 50 A., 30. 11., Chr.ania. H: Marie, f. Bock.
- Thiis, Carsten Henrik, Consul, 66 A., 10. 4., Fr.stad.
- , Mathias Sartz, født i Risør ²²/₁ 1823, † 10. 2., Hernøsand. H: Natalia, f. Bjelke.
- , Nora Julie, f. Gjor, 29 A., 20. 3., Chr.ania.
- Thomas, S. Henry, Bergingeniør, 49 A., 16. 4., Hamburg. H: Elisabeth, f. Winter.
- Thomesen, O., Sorenskriver, 87 A., 8. 10., Vestre Bærum.
- Thoresen, Augusta Fredrikke, f. Steen, 27 A., 13. 2., Chr.ania.
- , Hans Conrad, Sorenskriver, 68 A., 10. 12., Eidsberg.
- , Julie, 77 A., 7. 4., Chr.ania.
- , Marie, f. Erichsen, Sognepræst T.s Enke, 75 $\frac{1}{2}$ A., 19. 3., Chr.ania.
- , Petter Theodor, fhv. Telegrafrevisor, 26. 1., Chr.ania.
- Thorgrimsen, Gertha, f. Aabel, 44 $\frac{1}{2}$ A., 29. 3., Chr.sand.
- Thorkildsen, Bernhard, Premierl., 25 A., 2. 1., Chr.sand.
- Thorne, Jens, 19. 1., Chr.ania. H: Marie, f. Schroeter.
- Thorvildsen, Thor, Cand. philos., 32 A., 6. 6., Chr.ania.
- Thrane, Fredrik M., 23 A., 21. 3., Brooklyn.
- Thune, Louise, Lærerinde, 33 A., 18. 8., Chr.ania.
- Thue, Nella Marie, Enkefru, 14. 5., Tønsberg.

- Thunold, Anna Elisa, f. Michelsen, 6. 7., Bergen.
- Thürmer, F., Bygmester, 74 A., 19. 3., Larvik.
- Thønnesen, Wilhelmine, f. Hanstein, Sognepræst Maurits T.s Enke, 80 A., 9. 5., Drammen.
- Tidemand, August, Arkitekt, Juli, Seattle, Amerika. H: Alwine, f. Schmidt. —, Emil Julius, Kbmnd., 52 A., 24. 8., Chr.ania.
- Tiemann, H. C., Overlærer, 24. 7., Chr.ania. H: Anni, f. Cunnington.
- Tietjens, Henrik Wilhelm, 79 A., 29. 5., Bergen. H: Christiane, f. Grahl.
- Tiller, Klaus Gunnerius, 21 A., 24. 5., T.hjem.
- Tillisch, Maggie Middelthon, 9. 5., Sparbu.
- Tolte, Chr., Skibsmægler, 81½ A., 15. 3., Chr.ania.
- Tornqvist, Georg Marius, Skrædder, 11. 9., Bergen.
- Torp, Elen Antonie, f. Arnesen, 43 A., 7. 12., Østre Aker.
- Torstenon, Carl, Byfoged, 19. 4., Moss, bgr. Ulefos. H: Nicoline, f. Aall.
- Tostrup, Einar, 64½ A., 12. 5., Østre Aker. H: Dorothea, f. Bergh.
- Trepka, Caroline, 74½ A., 17. 7., Chr.ania.
- Troye, Mathilde, f. Schøyen, 13. 9., Bergen.
- Tvethe, Nathalie Christense, f. Henriksen, ORsagf. M. B. T.s Enke, 81 A., 24. 2., Chr.ania.
- Tønnesen, Mimi, f. Junker, 13. 3., Chr.sand.
- Tøstie, Hjalmar, Handelsreisende, 17. 9., Chr.ania. H: Laura, f. Ellingsen.
- Ullitz, C. F. C., Kbmnd., 85 A., 26. 6., Chr.sand.
- Undahl, Anna Ingeborg, f. Haugland, 39½ A., 24. 6., Bergen.
- Unger, Ferdinand, Bygmester, 90 A., 18. 9., Chr.ania.
- Utne, Johannes Jak., fhv. Bankdirektør, 73 A.. 20. 8., Utne.
- Vagel, Helene, Enkefru, 83½ A., 15. 5., Chr.ania.
- Vauvert, Louis, 76 A., 13. 1., Porsgrund. H: Cathrine, f. Wright.
- Veseth, Johannes Olsen, Lensmand, fhv. Storthingsmand, 93 A., 1. 3., Haus.
- Vibe, Christopher Andreas, 20. 1., Fr.stad. H: Kathinka, f. Jacobsen. —, Pauline Ditlevine, 11. 5., Eker.
- Viding, Ole Ingvald Beiningen, Literat, 53 A., 28. 10., Chr.ania. H: Martha, f. Ottesen.
- Vogeler, Micky, 22. 2., Stockholm.
- Vonen, P. P., Dyrlægge, 71 A., 5. 4., Dale, Søndfjord.
- Voss, Marie Sophie Caroline, f. Drevelin, 26. 6., Bergen.
- Waagaard, Emil Ludvig, fhv. Kbmnd., 46 A., 22. 8., Chr.ania. H: Hilda, f. Johnsen.
- Waage, Cecilie, f. Benneche, 13. 6., Tingvold, bgr. Chr.ania. —, Sine, f. Grip, 76½ A., 2. 11., Chr.ania.
- Wahl, Hans, 34½ A., 18. 5., Fr.stad.
- Wang, Carl Johan, fhv. Boghandler, 69 A., 11. 2., Chr.ania. H: Henriette, f. Myhre. —, Josias, Overbrandmester, 62¼ A., 17. 2., T.hjem. H: Adolfine, f. Busch.
- Wangberg, Christian Fredrik Avendorph, 76 A., 2. 7., T.hjem. H: Sophie, f. Lund.
- Warendorph, Elisabeth, f. Lund, 76 A., 30. 1., Sacramento, California.
- Warncke, Dagmar Fredrikke, 16. 7., Bergen.
- Wasmuth, Pauline, f. Holmboe, 85½ A., 9. 8., Lyngen.
- Wassilioff, Ingebret M., Hoteleier, 9. 8., Fr.værn.
- Wedege, Fredrikke, Enkefru, 75 A., 15. 3., Breidablik pr. Molde.
- Wedel-Jarlsberg, Caroline, 28. 6., Upsala, jordfæstet Bærum.
- Wedøe, Kathinka Christine, f. Solberg, 18. 5., Bergen.
- Wegener, Gottlieb, 82 A., 31. 1., Bergen.
- Weil, F. E., fhv. Fabrikejer, 89 A., 30. 6., Strømsø.

- Weil, Hans, Agent, 50 $\frac{1}{2}$ A., 9. 1., Chr.-ania. H: Mathilde, f. Næss.
- Welhaven, Mikal Holmboe, 56 A., 3. 6., Chr.ania.
- Wellin, Synneve, 70 A., 20. 10., Bergen.
- Wendel, Christian Adolph, Direktør, 34 A., 7. 9., Chr.ania. H: Ester, f. Foss.
- Weng, Otto, 69 $\frac{1}{2}$ A., 20. 5., Chr.ania. H: Nicoline, f. Bull.
- Wennevold, Cathinka, f. Endresen, 54 A., 28. 9., Chr.ania.
- Wentzel, J. A., Sadelmagerm., 74 $\frac{1}{2}$ A., 25. 4., Chr.ania.
- , Karen, 80 $\frac{9}{12}$ A., 3. 6., Chr.ania.
- Werner, Jacob Holst, 54 $\frac{3}{4}$ A., 28. 12., Chr.sand.
- , Margrethe Elisabeth, f. Pettersen, 70 $\frac{1}{4}$ A., 16. 4., Bergen.
- Werring, Elisabeth, f. Møller, Distriktslæge W.s Enke, 86 $\frac{3}{4}$ A., 1. 3., Chr.sund.
- Wesenberg, Wilhelm, 8. 11., Fr.hald. H: Marie, f. Peltz.
- Wessel, Sofie, f. Nærup, 4. 7., Chr.ania.
- , Thimand Johan, 92 $\frac{1}{2}$ A., 15. 8., Kongsberg.
- Westphalen, Mathilde, 17. 5., Chr.ania.
- Wetlesen, H. A., fhv. Overingeniør, 80 A., 7. 7., Chr.ania.
- Wettergreen, Michael Rasch, Direktør, 56 A., 15. 1., Chr.ania.
- Wiborg, Dorothea, 80 $\frac{1}{2}$ A., 26. 4., Bergen.
- Wichmann, G. L., Læge, 69 A., 16. 8., Chr.sand.
- Wiese, Marie, f. Aall, 12. 7., East Haddam, Amerika.
- Wigandt, Anne Cathrine, f. Monsen, 71 A., 3. 12., Bergen.
- Wigeland, C. A., Kbm.d., 66 $\frac{1}{2}$ A., 5. 1., Chr.ania.
- Wilberg, Thorolf Harry, 17 A., 27. 1., Chr.ania.
- Wilhelmsen, Wilhelm, Student, 9. 2., Bergen.
- Wille, Sophie, 87 A., 14. 12., Chr.ania.
- Wimpelmann, Anna Christine, f. Melbye, 75 A., 17. 12., T.hjem.
- Wingaard, Anna, f. Martens, 10. 9., Bergen.
- Winsnes, Annette Amalie, f. Mørch, 31. 3., Bergen.
- , Laura, 75 A., 20. 3., Stavanger.
- , W., Major, 26. 12., Chr.ania. H: Kaja, f. Fog.
- Winther, Olava, 68 A., 25. 5., Chr.ania.
- Wischau, Peder, 55 A., 16. 3., Chr.ania.
- Wulfsberg, Olaf Rye, Vicekonsul, 56 A., 13. 9., Pensacola.
- Zachariassen, Karine, 18. 5., Langesund.
- Zachariassen, Josefine, 6. 12., Chr.sand.
- , Marthin Petter Bredo, 53 A., 23. 8., Chr.ania.
- Zahl, Ingeborg Lydia Margrethe, f. Friis, 80 $\frac{1}{2}$ A., 20. 9., Bergen.
- Ziegler, Harriet, Lærerinde, 22 A., 29. 12., Farsund.
- , Mads Henrik Bjerregaard, 82 $\frac{1}{2}$ A., 27. 7., Chr.ania.
- Zogbaum, Oscar, Violinist, 65 A., 5. 1., og Hustru Sina, f. Berg, 59 A., 6. 1., samt Datter Ragnhild, 29 A., 6. 1., Chr.ania.
- Østgaard, Anna Marie Wilhelmine, 91 A., 1. 6., Chr.ania.
- Øverland, Aage, Student, 7. 5., Chr.ania.

